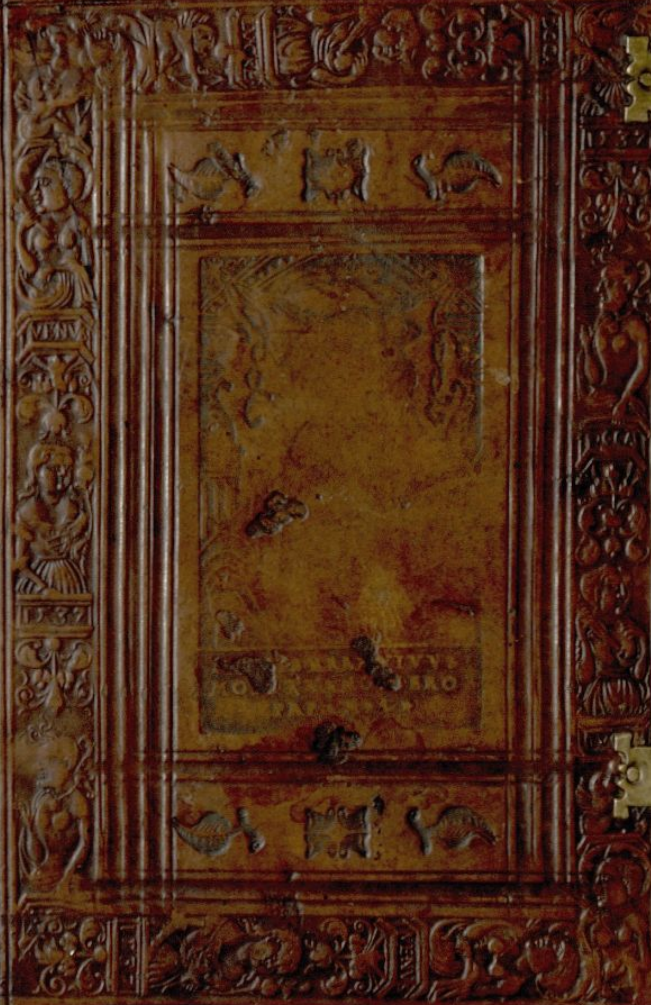

COLLOQ: ERAS:

COLLOQ: ERAS:

100
S. 5-12. R. 12

Primum librum dono mihi 250,-
dedit frater meus Ma-

stiens Ranpse antio
Joannes Ranpse
Me inrepat feret.

Ranpse

Ms

1007. 11. 12.
5. 5. 12. 12. 12.

Primum librum dono mihi 250.
dedit frater meus pla
sticus Lantippe antio
Joannes Lantippe
Alle in re nat ferret.

Rantippe

Ihs

COLLO
QVIORVM FAMI

LIARIVM OPVS, PO/
STREMA AVTORIS MA/
nu locupletatum, & re/
cognitum,

Desid. Erasmo Rotero-
damo autore.

Ad Catalogum Senae vel. h. 16. 1557.

*Ex lib.
Jouis Rauppach.*

BASILEAE APVD NICO
laum Brylingerum,
ANNO M. D. XLVII.

DES. ERAS. ROT. OPTIMAE
SPEI PVERO IOANNI ERA-
smio Frobenio S. D.

Te libellus tibi dicatus expectationem nos-
tram, Erasmi mellitissime: tuum erit iudicare,
ne fallas expectationem nostram. Ille sic ada-
matur, sic rapitur, sic teritur manibus studiose
iuuentutis, ut & patri tuo fuerit subinde typis
excudendus, & mihi nouis accessibus identidem locupletan-
dus: dicas & illum Episcopus quorundam esse, deliciasque Mus-
sarium sacra colentium. Quo magis adnotandum erit, ut tu quoque
sis, quod dixeris: hoc est, ut literis & morum probitate sis omni-
bus bonis charissimus. Vehementer autem in pudendum fuerit,
si quum tam multos hic libellus, & latuiores reddiderit, & me-
iores, tu commiseris, ut ad te ipsum non redierit eadem utilitas,
quae per te peruenit ad omnes: quumque tam multi sint adoles-
centes, qui tibi nomine Colloquiorum gratias agunt, nonne
merito censetur absurdum, si tua culpa factum uideatur, quo-
minus mihi possis eodem nomine gratias agere? Accreuit li-
bellus ad usum uoluminis magnitudinem, tibi quoque conandum
est, ut quantum accrescit aetas, tantum accedat & honestae eru-
ditioni, & morum integritati. Sustineas ne uulgarem expec-
tationem, cui respondere necessarium, uincere pulcherrimum
fuerit, certe fallere sine summo de de core non potes. Nec hoc di-
co, quod hactenus praeniteat profectus tui, sed ut currenti calcem
addam, quo curras alacrius, praesertim quum eam aetatem in-
gressus sis, qua non alia continget felicior ad imbibenda litera-
rum & pietatis semina. Fac igitur ut haec Colloquia uere tua
dici possint. Dominus Iesus seruet istam aetatem tuam puram
ab omnibus inquinamentis, semperque ad meliora
prouehat. Vale, Basileae Calend. Au-
gusti, Anno 1524.

F A M H

SS-16. 2h

R 67/2595

FAMILIARIA

COLLOQVIA IN PRIMO
MO CONGRESSV.

NON temerè docet quidam, ut salutemus libenter. Comis enim & blanda salutatio sepe conciliat amicitiam, inimicitiam diluit: certè mutuam benivolentiã alit, augetq;. Quidam usque adeo De mea sunt, ingenioq; agresti, ut uix salutati resalutent.

Nonnullis hoc uitij conciliauit educatio uerius, quàm natura.

Urbanitatis est salutare obuios, aut eos qui nos aduertunt, aut quos adimus ipsi colloquendi gratia. Item operis aliquid agentes, coenantes, oscitantes, singultientes, sternutantes, tuſsientes. In ructu crepitũ ue uentris salutare, hominis est plus satis urbani.

Sed inciuilius etiam eum salutare, qui reddit urinã, aut aluum, exonerat.

Saluc pater, saluc matercula, saluc mi frater, saluc præceptor obseruande, saluc multum mi patrue, saluc dulcissime nepos.

Urbanum est addere cognationis aut affinitatis titulum, nisi quum habent aliquid odij: tum enim præstat abuti minus quidẽ proprijs, sed plausibilibus. Veluti cum nouercam salutamus matrem: priuignum, filium: uitricum, patrem: sororis maritum, fratrem: fratris uxorem,

SALVTANDI

rem, sororem. Idem in etatis aut officiorum titulis faciendum. Gratius enim fuerit, si senem, patrem, aut uirum eximium salutes, quam etatis cognomine: etiam si olim honoris causa dicebatur, ὡς γέροντος. Salue praefecte, salue tribune: non autem, Salue caligariae, aut calceariae. Salue adolescens, salue iuuenis. Senes ignotos adolescentulos filiorum cognomento salutant: adolescentes uicissim illos patres aut dominos.

BLANDIOR SALVTATIO

INTER AMANTES.

- mea Cornelia.
- mea uita.
- mea lux.
- meum delictum.
- meum suauium.
- Salue mel merum.
- mea uoluptas unica.
- meum corculum.
- mea spes.
- meum solatium.
- meum decus.

HONORIS GRATIA,

AUT SECUS.

Salue here. Ohe salue tu quoque bone uir. Salue uir ornatisime, clarissime. Salue etiam atque etiam literarum decus. Salue plurimum amicorum optime. Salue mi Meccenas. Salue patrone singularis. Salue uir spectatissime. Salue unicum huius etatis ornamentum. Salue Germania delictum. Saluete quotquot estis una salute omnes. Saluete pariter omnes. Saluete belli homunculi. Salue congerro

congerro lepidissime. Salve uini perniciēs. RE. Salve
 & tu gurgēs belluōq; placentarum. Salve multum uir-
 tutis omnis antistes. RE. Salve tantundem totius pro-
 bitatis exemplar. Salve anicula annos quindecim. RE.
 Salve puella annorum octoginta. Bene sit tibi cum tuo
 caluitio. RE. Bene tibi cum lacero naso. Ut salutaris,
 ita resalutaberis. Si male dixeris, peius audies. Salve ite-
 rum atq; iterum. RE. Et tu salve perpetuum. Salve
 plus milies. RE. Equidem malim saluere semel. Salve
 quantum uis. RE. Et tu quantum mereris. Saluere te
 iubeo. RE. Quid si nolim? Equidem agrotare malim,
 quā tua salute saluere.

Salua sit tua	}	Sanctitas.	}	Magis uulgo recepta sunt, q̄ probata doctis.
		Amplitudo.		
		Celsitudo.		
		Maiestas.		
		Beatitudo.		
		Sublimitas.		

IN TERTIA PERSONA.

Sapidus Erasmo suo salutem dicit.

Sapidus Beatum suum plurima salute impartit.

ALIA FORMA.

Saluus sis Crito. Bene sit tibi uir optime. RE. Et
 tibi melius. Pax tibi frater: Christiana salutatio est, à Iu-
 daeis profecta, neq; tamen repudianda. Similis est, Bona
 uita. Aue præceptor. RE. Equidem malim habere, q̄
 auere. Xāpt. RE. Memento te Basilea esse, non Athe-
 nis. RE. Quur tu igitur audes Romanē loqui, quum
 Romæ non sis?

4 BENE PRECANDI

BENE PRECANDI FORMVLAE.

Et bene precari salutationis genus est.

GRAVIDAE.

Faxit Deus, ut feliciter parias: ut maritum pulchra prole facias parentem. Faxit illa uirgo mater, ut feliciter fias mater. Precor ut hic tumor uteri feliciter subsidat. Velint superi, ut non maiore molestia elabatur, quam illapsum est, quicquid est hoc oneris, quod gestas. Donet tibi Deus felix puerperium.

CONUIUII.

Sit felix conuiuium. Bene sit uniuerso coetui. Precor omnia leta uobis omnibus. Deus bene fortunet uestrum conuiuium.

STERNUTI.

Sit faustum ac felix. Seruet te Deus. Sit salutiferum. Bene uertat Deus.

AUSPICANTI QUIPPIAM.

Sit felix & faustum reipublica. Bono sit omnibus, quod instituis. Bene uertat quod agis. Bene fortunet Deus tuos labores. Faueant superi tuis conatibus. Quae so, ut quod instituisti, superis bene fortunantibus, feliciter absoluas. Bene fortunet Christus Opt. Maxim. quod in manibus est. Feliciter cedat, quod instituisti. Feliciter exeat, quod aggressus es. Rem sanctam aggressus es, precor ut felix sit exitus, ac prosperum numen aspiret pulcherrimis coeptis. Christus bene coepta secundet. Prosperè succedat, quod auspicatus es. Deū Opt. Maximumq; precor, ut istud consilium, quam est honestum, tam sit & felix. Bonis auibus coepta res, melioribus exeat. Precor, ut bonis auibus Italiam adeas, melioribus redeas.

Opto

Na peperit tibi ouum. LI. Bene nuncias. Grata nuncias.

At ego tibi pro isthoc nūcio polliceor Euangeliū. GE. Euangel. Le

Quodnā? secundum Matthæū? LI. Non, sed secundum cus est ex am

Homerū. EN, accipe. GE. *Tibi serua tuum Euangelium.* biguo. Nam

Mihi saxorum satis est domi. LI. Ne sperne munusculū. euangeliū di-

Aëtites est, qui grauidis admotus in nixu, maturat pari- atur munus,

tum. GE. *Quid ais? Est mihi sanè gratissimū.* Dispiciam quod datur rē

unde possim hoc donū pensare. LI. Abunde pensatum factū nunciū.

puta, si boni consulueris. GE. Imò nihil accidere potuit Mithi saxorū.

magis in tempore. Nam uxori mce iampridem tu met Nam aëtites

uterus. LI. Illud igitur abs te stipulabor, ut si masculum cap. 11.

ediderit, me susceptorē asciscas. GE. Polliceor, ac tuum Stipulabor.

indetur puero nomen. LI. Quod utrisq; bene uertat. Stipulatur,

GE. Imò nobis omnibus. qui promissū

PERSONAE,

MAVRICIVS, CYPRIANVS.

MA. Redisti nobis obesior solito. Redisti procerior.

CY. At equidem malle m prudentior, aut doctior. MA.

Imberbis abieras, redisti barbatulus. Contraxisti tibi ab-

sens nonnihil senij. Quid sibi uult hic pallor? Quid mar-

cies? Quid frons caperata? CY. Vt est fortuna, sic est

corporis habitus. MA. Num aduersa? CY. Nun-

quam mihi quidem aliàs sequunda, sed nunquam quān-

nunc reflauit odiosius. MA. Doleo uicem tuam. Dor-

let mihi tua calamitas. Sed quid isthuc mali est? CY.

Vniuerse pecunie naufragiū feci. MA. In mari? CY.

Non, sed in littore, nondum nauim ingressus. MA. Vbi

nam? CY. In littore Britannico. MA. Bene habet,

quod ipse nobis uiuus enatasti. Præstat pecunie iactur-

am facere, quā uita. Leuius est pecunie dispendium,

quān-

titur.

quàm fame. C Y. Vita fama; incolumi, perijt pecunia.
 M A. Vita sarciri nullo pacto potest, fama egre potest,
 pecunia facile alicunde sarcietur. Qui malum hoc acci-
 dit? C Y. Nescio, nisi quòd sic erat in fatiis meis. Sic ui-
 sum est superis. Sic libuit genio meo malo. M A. Vides
 igitur doctrinã ac uirtutem tutissimas esse diuitias, que
 nec eripi possunt, nec grauant circumferentẽ. C Y. Pul-
 chre tu quidem philosopharis, sed interim ego ringor.

A L I A. P E R S O N A E,

C L A U D I V S, B A L B V S.

C L. Gratulor tibi reduci Balbe. B A. Et ego tibi superi-
 stiti Claudi. C L. Gratulor tibi in patriam reuerso. B A.
 Imò gratulari magis è Gallia profugo. C L. Quid ita?
 B A. Quia illic bellis feruent omnia. C L. Quid Musis
 cum Marte? B A. Atqui illic ne Musis quidem parci-
 tur. C L. Tu igitur feliciter elapsus es. B A. At non si-
 ne periculo. C L. Totus alius nobis redisti. B A. Qui
 sic? C L. Ex Hollando uersus es in Gallum. B A. Quidẽ
 an capus eram, quum hinc abirem? C L. Vestis indicat
 te mutatum ex Batauo in Gallum. B A. Hanc metamor-
 phosin malim, quàm in gallinam. Sed ut cuculla nõ fa-
 cit monachum, ita nec uestis Gallum. C L. Iam ne cal-
 les Gallicè? B A. Sic satis. C L. Quo pacto didicisti?
 B A. À magistris haudquaquam mutis. C L. Quibus?
 B A. À mulierculis quouis turture loquacioribus. C L.
 In tali ludo facilè discimus loqui. Sonas ne probè sermo-
 nem Gallicum? B A. Imò & Latinum sono Gallicè.
 C L. Nunquam igitur scribes bona carmina. B A. Cur
 ita? C L. Quia perijt tibi syllabarum quantitas. B A.
 Mihi satis est qualitas. C L. Quid, est ne Lutetia immu-
 nis

An capus, Io-
 cus ex ambi-
 gua uoce Gal-
 lus.
 metamorpho-
 sis, trãforma-
 tio.

Bona car. Al-
 ludit ad hoc,
 quod uulgus
 Gallorum per
 perã pronun-
 ciat accentus.

nis à pestilentia? B A. Non est, sed perpetua non est: ali-
quando remittit sese, mox recrudescit: nonnunquam in-
termittitur, deinde recipit sese. C L. Non sat erat malo-
rum, ubi bellum est? B A. Erat, nisi secus esset uisum su-
peris. C L. Annona caritatem isthic esse oportet. B A.
Imò penuriam. Omnium rerum illic inopia est, præter-
quam sceleratorum militum. Bonorum uirorum illic est
mira uilitas. C L. Quid accidit Gallis, ut bellum susci-
pant cum aquila? B A. Quia mouet illos exemplum
scarabei, qui non cessit aquila. In bello nemo sibi non ui-
detur Hercules. C L. Non te morabor diutius: aliàs la-
tius nugabimur, quum erit utriq; commodum. Nunc a-
liò me uocant negociola quædam.

DOMESTICA CONFABULATIO.
P E R S O N A E.

P E T R V S, M I D A puer, I O D O C V S.

P E. Heus heus puer, nemon' huc prodit? M I. Hic
opinor cffringet fores. Familiarem oportet esse. O lepi-
dum caput. Quid adfers mi Petre? P E. Me ipsum. M I.
Næ tu rem haud magni precij attulisti. P E. Atqui ma-
gno constitui patri meo. M I. Credo, pluris quàm reuen-
di possis. P E. Cæterũ Iodocus est ne domi? M I. Incertus
sum, sed uisam. P E. Quin tu potius abi, & roga ipsum
an uelit nunc esse domi. M I D. Abi tu potius, sisq;
tibi ipsi Mercurius. P E. Heus Iodoce, num es domi?
I O. Non sum. P E. Impudens, non ego audio te loquen-
tem? I O. Imò tu impudentior. Nuper ancillæ tuæ cre-
didi te non esse domi, & tu non credis mihi ipsi? P E.
Aequum dicis, par pari relatum. I O. Equidem ut non
omnibus dormio, ita non omnibus sum domi. Tibi post,

Nuper ancil-
læ. Allusum
est ad id quod
Cic. refert de
Ennio & Na-
sica.

b hac

Claudus fu-
tor. uide chil.
3, cent. 2, pro-
uerb. 20.

hac semper ero. PE. Sed tu mihi uidere cochleæ ui-
tam agere. IO. Quî sic? PE. Quia perpetuo domi la-
titas, nec usquam prorepis. Non secus atque claudus su-
tor, iugiter domi desides. Tu tibi domi situm contrahis.
IO. Est quod agam domi, foris nihil est negocij. Et si
quid esset, tamen hoc cœlum me dies aliquot à publico
cohibuisset. PE. At nunc sudum est, & inuitat ad de-
ambulandum. Vide ut blanditur. IO. Si prodeambula-
re lubet, non recuso. PE. Planè uidetur hoc utendum
cœlo. IO. Asciscendus est unus aut alter congerro. PE.
Fiet, modò dicas quos uelis. IO. Quid si Hugonē? PE.
Haud multum interest inter Hugonem & nugonem.
IO. Agè placet. PE. Quid si Alarpum? IP. Homo mi-
nimè mutus est. Quod auribus diminutum est, lingua
pensat. PE. Si uidetur, Næuium adiungemus. IO. Si
quidem dabitur illius copia, nunquam erit fabularum
inopia. Placent confabulones, superest ut locum dispi-
cias amœnum. PE. Ego uerò tibi locum ostendam, ubi
nec nemoris umbram, nec pratorum smaragdinum ui-
rorem, nec uiuas scatebras desiderabis. Dices dignam
Musis sedem. IO. Magnificè polliceris. PE. Nimum
affixus es libris. Nimiū a sides libris. Immodico studio
te ipsum maceras. IO. Malim studio macrescere, quàm
amore. PE. At nō ideo uiuimus, ut studeamus: sed ideo
studemus, ut suauiter uiuamus. IO. Mihi uerò uel im-
mori chartis dulce est. PE. Equidem immorari probo,
immori non probo. Ecquid uoluptati fuit hæc deambu-
latio? IO. Me quidem uehementèr oblectauit.

A L I A.

CONFABVLATIO. 17

ALIA PERSONAE,

AEGIDIUS, LEONARDUS.

AE. Quò noster Leonardus? LE. Ad te ibam. AE.
 Istud quidem facis insolens. LE. Quamobrem? AE.
 Quia iam annus est, quod nos non inuiseris. LE. Malo
 in hanc peccare partem, ut desiderer, quam ut obtun-
 dam. AE. Imò boni amici nulla est apud me satietas.
 Imò quo crebrius uenies, hoc mihi uenies gratior. LE.
 Quid interim agitur domi tuae? AE. Multa sanè quæ no-
 lim. LE. Non miror, sed iam ne peperit uxor? AE.
 Iamdudum, & quidem gemellos. LE. Quid ego au-
 dio? AE. Sic res habet, atq; illi iam denuò tumet ute-
 rus. LE. Isthoc pacto solet augeti familia. AE. Sed uti-
 nam fortuna sic augetur pecuniam, ut uxor familiam.
 LE. Iam ne elocasti filiam? AE. Nondum. LE. Vidē
 ne parum tutum sit uirginem tam grandem detinere
 domi. Quærendus est gener aliquis. AE. Nihil opus.
 Iam proci complures illam ambiunt sponsam. LE.
 Quid igitur superest, nisi ut è multis deligas, qui tibi
 maxime sit accommodus? AE. Omnes eiusmodi sunt,
 ut nesciam, quem cui præferam: sed abhorret à nuptiis
 filia. LE. Quid ais? Atqui ni fallor, iamdudum nubilis
 est. Iamdudum est apta uiro, matura coniugio. Iam pri-
 dem est tempestiua uiro. AE. Quid n, annum egressa
 iam decimum septimum? Maior annis duodeuiginti. An-
 num iam agens undeuigesimalium. Annos nata decem &
 octo. LE. Cur abhorret igitur à matrimonio? AE. Ait
 se uelle Christo nubere. LE. Sanè multas habet ille spon-
 sas. an malo genio nupsit, quæ castè uiuit cum marito?
 AE. Mihi quidem non uidetur.

b 2 affectum

PERCONTANDI

affectum affluuit filia? AE. Nescio, sed abduci ab hoc
 proposito nullis rationibus potest. LE. Vide ne sint
 incantatores, qui instigent & alleciant. AE. Noui e,
 go istos plagiaros. Sedulo arceo hoc hominum genus
 ab aedibus meis. LE. Quid igitur est in animo? Morem
 gereres animo puella? AE. Equidem oblectabor quoad
 licebit. Nihil non experiar, quo mutem illius sententiam.
 Quod si pertendet ut coepit, non pugnabo cum illius a-
 nimo, ne forte uidear *δρομαχῆν*, uel potius *μοναχομαχῆν*.
 LE. Religiose tu quidem loqueris. Sed etiam atq; etiam
 fac explores uirginis constantiam, ne post facti poeniteat,
 quum mutare non erit integrum. AE. Equidem admi-
 tar pro mea uirili. LE. Quid rerum gerunt filij? AE.
 Natu maximus iam dudum maritus est, brcui pater fu-
 turus. Minum ablegauit Lutetiam. Nam hic nihil aliud
 quam ludebat. LE. Quid eod? AE. Ut magister noi-
 bis redcat stultior quam exierat. LE. Bona uerba. AE.
 Medius iam coepit initiari sacris. LE. Precor ut bene
 uertat omnibus.

Plagium furti
 genus: unde
 plagiarij dicu-
 tur, qui abdu-
 cunt aliena ma-
 cipia, aut libe-
 ros etiam.

δρομαχῆν,
 id est cum deo
 pugnare.

*μοναχομα-
 χῆν*,

cum monachis
 pugnare.

Allusum est
 autem ad uocem,
μονομαχῆν,
 quod est sin-
 gulari certa-
 mine cogredi

ALIA PERSONAE,

MOPSVS, DROMO.

MO. Quid fit? Quid agitur Dromo? DR. Scde-
 tur. MO. Video. Sed quomodo se res habent tuae? DR.
 Ut solent ijs, quibus superi sunt parum propitij. MO.
 Isti huc ominis auertat Deus. Quid agis? DR. Equi-
 dem ocium ago. Id quod uides, nimirum nihil. MO. Prae-
 stat ociosum esse, quam nihil agere. Ego te fortassis oci-
 cupatum serijs negocijs interpello. DR. Imo maxime
 uacuum. Iam enim me coeperat ocij tedium, & congeri-
 ronem desiderabam. MO. Fortassis impedio, interrump-

po, interturbato tua negocia. DR. Imò tedium ocij discutis. MO. Da ueniam, si te parum in tempore interpellauit. DR. Imò ipso in tempore aduenis. Opportunè te huc attulisti. Optatus ades. Interuentus tuus est mihi uehementer gratus. MO. Fortassis aliquid serie rei inter uos agitur, cui nolim esse impedimento. DR. Imò lupus, quod aiunt, ades in fabula. Nam de te sermo erat. MO. Facile crediderim: nam mihi huc uenienti mihi tinniebat auris. DR. Vtra? MOP. Laua. Vnde conijcio nihil magnificè de me fuisse prædicatum. DR. Imò nihil non honorificum. MO. Vanum igitur fuerit oportet. Sed quid est bonæ rei? DR. Aiunt te uentorem esse factum. MO. Imò iam intra casses meos est præda quam uenabar. DR. Quenam? MO. Lepida puella, quam perendie ducturus sum: uosq; oro, ut meas nuptias uestra præsentia dignemini honestare. DR. Quenam est sponsa? MO. Aloisia Chremetis filia. DR. Egregium spectatorem formarum. Tuis oculis adhibuit illa nigro capillitio, simis naribus, ore præ largo, uentre prominulo? MO. Desinite. Mihi eam dixi, non uobis. Non sat est, quod suo regi pulchra est regina: Ita demum illa mihi placebit, si uobis nõ admodum placeat.

Lupus in fabula. uide chi liad. 3, cent. 8, prouerb. 56.

Suo regi. uid: prouer. Sui n cuiq; pulchra

ALIA. SYRVS, GETA.

SY. Opto tibi multam felicitatem. GE. Et ego tibi conduplicatū opto, quicquid optas mihi. SY. Quid agis rei? GE. Confabulor. SY. Quid? confabulare solus? GE. Vt uides. SY. Fortasse tecum. Proinde tibi uidendum, ut cum homine probò fabuleris. GE. Imò cum lepidissimo cōgerrone confabulor. SY. Quo?

b 3 GE. Apu

GE. Apuleio. s y. Istud quidem nunquam non facis. Sed amant alterna Camœna. Tu perpetuò studes. GE. Non est ulla studiorũ satieta. s y. Verũ, sed est tamẽ modus quidã. Non omittẽda quidem sunt studia, sed tamen intermittenda nonnunquã. Non abijcienda sunt, sed relaxanda. Nihil suaue quod perpetuum. Voluptates commendat rarior usus. Tu nihil aliud quàm studes. Perpetuò studes. Continẽter incumbis literis. Indefinenter inheres chartis. Studes noctes ac dies. Nunquam non studes. Assiduus es in studio. Iugiter intentus es libris. Nullum facis studendi finem neque modum. Nullam studijs tuis requiem intermiscis. Nunquam studendi laborem nec intermittis, nec remittis. GE. Agẽ, tuo more facis. Rides me, ut solcs. Nunc ludis tu quidem me. Salse me rides. Satyricũ agis. Naso me suspendis adunco. Non me fallit tuũ scomma. Nunc planẽ ioco mecũ agis. Sum tibi risui. Rideor abs te. Pro delectamento me habes. Nunc me ludos, deliciasq; facis. Eadem opera assue mihi auriculas asini. Ipsi codices puluere situq; obducti loquuntur, quàm sim immodicus in studio. s y. Emoriar, ni loquor ex animo. Disseream, si quid fingo. Ne uiuam, si quid simulo. Loquor id quod sentio. Quod res est, dico. Serio loquor. Ex animo loquor. Non secus sentio, quàm loquor.

C V R N O N V I S I S.

GE. Quid cause est, quòd tam diu nos non inuiseris? Quid rei est, quòd nos tam raro uisis? Quid accidit, quòd tanto tempore nos non adieris? Quare tam rarus es saluator? Quid sibi uult, quòd nos tam diu non conueneris? Quid obstitit, quo minus uisas nos frequẽtius?

Quid

Quid impedimento fuit, quo minus iam diu feceris nobis tui uidendi copiam?

NON LICUIT PER OCCUPATIONES.

S Y. Non licuit per ocium. Volui quidem, at non licuit mihi per mea negocia. Haecenus non sinebant negocia, ut te uiscerem. Non patiebantur unde negociorum, quibus inuoluebar, ut te salutarē. Occupator fui, quam ut potuerim. Tam uarijs distringebat curis, ut mihi non fuerit liberum adire te. Vix mihi ipsi fuit copia mei, sic me totum molesta quaedam negocia possidebant. Negocijs meis imputabis, non mihi. Non defuit uoluntas, sed uetuit necessitas. Haecenus non uacauit. Haecenus non contigit ocium. Haecenus non fuit uacuum. Non licuit per ualitudinem. Non licuit per tempestatē. G E. Ego quidem accipio tuam excusationem, sed hac lege, ne sepius utaris. Excusatio tua iustior est, quam uellem: siquidē ualutudo fuit in causa. Hac lege mihi purgatus eris, si quod factum est, officio sarcias. Si superiorem cessationem crebra uisitatione penses. S Y. Tu nihil moraris istiusmodi officia nimium uulgaria. Amicitia nostra firmior est, quam ut sit officijs istis uulgaribus alenda. Satis crebrō uisit, qui constanter amat. G E. Malē sit istis curis, quae te nobis adimunt. Quid impreccer istis negocijs, quae talem amicū nobis inuident. Pessimē sit isti febris, quae nos tam graui desiderio torsit tui. Malē pereat ista febris, te incolumi.

MANDANDI AC POLLICENDI.

IACOBVS, SAPIDVS.

A. Quaeſo ut haec res tibi cordi sit. Etiam atq; etiam

b 4

rogo,

rogo, ut hoc negociū tibi sit cura. Hac in re uelim, ut totum Sapidum exeras. Si me amas, causam hanc tractabis diligēter. Hac in re queso ut aduigiles. Curabis hanc rem mea causa diligenter. Si uerē is es, quem semper esse te mihi persuasi, fac ut sentiam hac in causa, quam me facias. SA. Desine, ego tibi hoc effectum reddam, & quidem propediem. Euentum prestare non possum: illud polliceor, mihi nec fidem, nec studium defuturum. Curabo diligentius, quam si mea res ageretur: quamquam meam esse duco, quæ sit amici. Faciam ut in me quiduis desideres citius, quam fidem ac diligētiam. Tu fac in utranq; dormias aurem, ego tibi hoc confectum dabo. Tu quietus esto, in me recipio provinciā omnem. Gaudeo mihi datam occasionē, qua declarem animum in te meū. Equidem oratione nihil polliceor, sed re prestabo quicquid est amici sinceri, & ex animo bene uolentis. Nolim te lactare uana spe, illud efficiam, ut dicas hoc negocij mandatum amico.

In utranq; ui.
de chil. 1. cēt.
2. prouerb. 19.

Rhamnusia,
fortune cognomen
est, a loco: quem
admodum dicimus
Paphiam &
Cypridem.
Litata aut, non
quisquis facit
facit, sed cuius
factum deo placuit.

Volasse noct.
uide prouerb.
Noctua uolitat.

S V C C E S S V S.

SA. Res successit opinione melius. Fortuna uotis utriusque fauit. Si fortuna tibi nupsisset, non potuisset esse obsequentior. Res tua & uentis & amne sequundo processit. Vicit etiam uota nostra fortune fauentis afflatus. Opinor te litasse Rhamnusia, cui sic ex sententia cadunt omnia. Plus impetraui, quam fuisset ausus optare. Ventis per omnia sequundis hic cursus nobis peractus est. Res omnis cecidit ex sententia. Pulchrè nobis cecidit hæc alca. Opinor uolasse noctuā, adeo feliciter exijt nobis parum sapienter institutum.

GRATIA

GRATIARVM ACTIO.

IA. Equidem & gratiam habeo, & habiturus sum, quoad uiuam, maximam. Pro isto tuo in me officio pares agere gratias uix possim, referre nequaquam. Video quantum debeam tuo in me studio. Nihil miror, neque enim tu quicquam noui fecisti, & hoc magis debeo. De isthoc tuo in me officio, amo te mihi Sapide, ut par est, maxime. Quod hac in causa praestiteris amicum minime aulicum, & habetur à me gratia, & habebitur semper. Quod meum negocium tibi cordi fuerit, amo te, & habeo gratiam. Isthoc officio gratiam iniisti apud me maximam. Pergratum est, quod causam meam egeris bona fide. Ex omnibus officijs quae tu plurima in me contulisti, hoc est longè gratissimum. Referre gratiam parem nequaquam possum, agere accuratius, inter nos superuacaneum sit: quod unum possum, habebodum uixero. Isthoc beneficio fateor tibi me magno pere deuinctum esse. Hoc nomine plus tibi debeo, quàm ut unquam soluendo esse queam. Hoc beneficio arctius me tibi deuinxisti, quàm ut possim dissolucere. Obligationem me tibi reddidisti, quàm ut nomen meum è tuo diario possim unquam expungere. Hoc officio me sic tuum reddidisti, ut nullum mancipium aequè sit in rebus herisui. Hac in re me tibi deuinctiorem reddidisti, quàm ut unquam res alienum possim resolucere. Plurimis nominibus tibi debeo, sed non alio plus quàm hoc. Pro mediocribus beneficijs agèda sunt gratias, hoc maius est, quàm ut conueniat uerbis gratias agere.

RESPONSIO.

SA. Aufer mihi ista. Maior est nostra necessitudo,
b s quàm

Vide Chil.
Diariū, codi-
cilli siue com-
mentarioli re-
rum actarū in
singulos dies.

quàm ut uel tu mihi, uel ego tibi pro ullo officio debeam gratias agere. Non contuli hoc in te beneficium, sed retuli. Mihi quidem abunde relatam gratiam arbitror, si gratum est, quod feci sedulo. Non est cur mihi gratias agas, si pro tot tuis in me beneficijs non uulgaribus hoc officiolum rependi. Equidem nihil laudis mercor, ingratiſſimus habendus, si defuiſſem amico. Quicquid est in rebus meis, quicquid mea cura præſtari poteſt, hoc tantuum eſſe ducito, quàm id quod eſt maxime tuum. Vidcor mihi beneficiũ accepſiſſe, quod noſtrum officium boni conſulis. Pro tantillo officio mihi tam accuratè gratias agis, quaſi non multo maiora tibi debeam. Sibi benefacit, qui bene facit amico. Qui bene meretur de amico, non dat beneficium, ſed ſcenerat. Si ex animo probas officium in te meũ, fac utare ſepius. Ita credam tibi gratum eſſe quod feci, ſi quoties deſiderabis operã meam, non roges, ſed imperes quod uoles.

ALIA IN CONGRESSU.

ARNOLDVS, CORNELIVS.

AR. Salue multum Corneli iam toto ſeculo deſiderate. CO. Salue & tu ſodalis exoptatiſſime. AR. Iam deſperabamus reditum tuum. Vbi tam diu peregrinatus es? CO. Apud inferos. AR. Non admodum ueri diſſimile dicis: adeo nobis rediſti ſqualidus, macilentus, ac pallidus. CO. Imò ab Hieroſolymis adſum tibi, non à profundis manibus. AR. Quis deus, aut quis uetus te illuc adegit? CO. Quæ res adegit alios innumeros? AR. Stultitia, ni fallor. CO. Igitur hoc conuicij non in me ſolũ competet. AR. Quid illic uenabare? CO. Ut miſer eſſem. AR. Iſthuc licebat domi. eſt ne illic, quod tu putes

Profundis manibus. Alluſit ad primũ Euripidis tragediæ, cui titulus Hecuba: ubi ſic loquitur Polydorus: Adſum profectus è profundis manibus, id eſt ab inferis.

tu putes spectatu dignum? C O. Ut ingenuè fatear tibi, propemodū nihil. Ostenduntur quædam monumēta uetustatis, quorū mihi nihil non uidebatur cōmentitium, & excogitatū ad illicicndos simplices & credulos. Imò nec hoc arbitror illos scire, quo loco sita fuerit olim Hierosolyma. A R. Quid igitur uidisti? C O. Magnam ubiq; barbariem. A R. Nihilō sanctior redis? C O. Imò multis partibus deterior. A R. Nummator ergo? C O. Imò nudior leberide. A R. An non pœnitet igitur tam longinquæ peregrinationis frustra susceptæ? C O. Nec pudet, quia tam multos habeo stultitiæ meæ sodales: nec pœnitet, quia frustra iam sit pœnitere. A R. Nihil ergo fructus refers è tam difficili peregrinatione? C O R. Multum. A R. Quid tandem? C O. Quia posthac uiuam suauius. A R. An quia iucundum est meminisse laborum actorum? C O. Est isthuc quidem nonnihil, sed non in hoc sunt omnia. A R. Est ne aliud præmiū? C O. Est sanè. A R. Quod? effare. C O. Magna uoluptate, quoties libebit, & ipse me afficiā, & alios mentiendo, quoties itinerarium meum recitabo in conciliabulis, aut in conuiujs. A R. Profectò non tu procul aberras à scopo. C O. Deinde non minus capiam uoluptatis, quum alios audiam mentientes de rebus, quas nec audierunt unquam, nec uiderunt. Idq; faciunt tanta confidentia, ut quum narrent Siculis gerris uaniora, tamen sibi etiam persuadent se uera loqui. A R. Mira uoluptas. Non omnino tibi periit oleum & opera, quod aiunt. C O R. Imò hoc arbitror aliquanto consultius, quàm quod faciunt isti, qui paulo pecuniæ cōducti proficiscuntur in militiā, omnium scelerum scholam. A R.

Sed

Nudior leberide. uide Chil.

Meminisse laborū. uide pro uerb. Actibus.

Siculis gerris. uide Chil.

Oleū & opera. uide chil. 1, cent. 4, pro uerb. 62.

Sed illiberalis est uoluptas, ex mendacijs uoluptatem capere. C O. Verum hoc aliquanto liberalius, quam obtreptione uel delectare, uel delectari, aut alca tempus & rem perdere. A R. Cogor equidem pedibus in tuam ire sententiam. C O. Verum est & alius fructus. A R. Quis? C O. Si quis erit amicus egregie charus, affinis huic insanie, cum admonebo domi maneat: ut nauta solent ciecli naufragio, monere nauigaturos, quid periculi sit uitandum. A R. Utinam mihi monitor adfuisses in tempore. C O. Quid? num similis morbus te quoq; corripuit? Num afflauit & te huius mali contagium? A R. Visi Romam & Compostellam. C O. Deum immortalem quanto mihi solatio est, te contigisse stultitiae meae socium. *Quae Pallas. Alludit ad Homerum, qui sepe Palladem facit huic aut illi suggerere quid fieri sit opus.* Quae Pallas isthuc tibi misit in mentem? A R. Non Pallas, sed ipsa Moria: praesertim cum domi haberem uxorem integra adhuc aetate, liberos aliquot, & familiam quae pendebat ex me, & opera mea quotidiana alitur. C O. Oportuit fuisse igitur seriae rei quippiam, quod te a charissimis tuis distraxerit. Narra obsecro. A R. Pudet dicere. C O. Non apud me, qui, ut scis, eodem tenear malo. A R. Compotabamus aliquot uicini. Vbi uino incaluerat animus, erat qui praedicabat sibi esse in animo salutare diuum Iacobum: erat alter qui diuum Petrum. Illico non defuit unus aut alter, qui sponderent se comites fore. Tandem uisum est, ut omnes irent simul. Ego, ne uiderer parum commodus compotor, pollicitus sum & ipse. Mox agitari coeptum, utrum potius iremus, Romam an Compostellam. Factum est senatusconsultum, ut bonis auspicijs utroq; postridie proficisceremur omnes. C O. O graue decretum, dignius quod uino inscriberetur, quam aeri.

eri. A R. Ac mox ingens obambulat patera, quam ubi suo quisq; ordine ebibisset, uotum factum est inuiolabile. C O. Noua religio, sed num omnibus contigit reditus incolumis? A R. Omnibus, præter quàm tribus, quorum unus in profectione moriens, mandauit nobis, ut suis uerbis salutē diceremus Petro & Iacobo. Alter perijt Romæ, iussitq; ut suo nomine salutarem uxore ac liberos. Tertiu reliquimus Florentiæ, uoletudinis planè deploratæ. Opinor iam esse apud superos. C O. Adeo ne pius erat? A R. Imò nugator maximus. C O. Vnde igitur isthuc suspicare? A R. Quia peram habebat indulgētis largissimis distentam. C O. Audio, sed iter est longum in cœlum, nec satis, ut audio, tutum, ob latrunculos, qui obfidant regionem aëris mediam. A R. Verum, sed ille sat erat munitus diplomatibus. C O. Qua lingua descriptis? A R. Romana. C O. In tuto est igitur? A R. Est, nisi forte incidat in genum aliquem, qui Latine nesciat. Tum esset illi redeundum Romam, & nouū diploma impetrandum. C O. Bullæ uenduntur illic & mortuis? A R. Maxime. C O. Sed interim illud mihi monendus es, ne quid effutias incogitantius. Iam enim corycæis plena sunt omnia. A R. Ego uerò nihil cleuo indulgentias, sed combibonis mei stultitiam rideo, qui quum esset alioqui nugator nugacissimus, salutis suæ proram, ut aiunt, ac puppim in membrana collocarit potius, quàm in correctis affectibus. Sed quando fruemur illa uoluptate, quā modo prædicabas? C O. Quum erit cōmodum. Adornabimus compotatiunculam aliquam, uocabimus nostri ordinis homines. Ibi certabimus mentiendo, nosq; affatim mutuis mendacijs oblectabimus. A R. Agè, fiat.

Corycæis, id est obtrectatoribus. Vide prouerb.

ALIA.

PAMPHAGVS, COCLES.

P A. Aut parum prospiciunt oculi, aut Coclitem ue-
 terem compotorem meum uideo. C O. Imò nihil te fal-
 lunt oculi tui, uides sodalem ex animo tuum. P A. Nulla
 cuiquam erat spes reditus tui, qui tot annos abfueris,
 ignaris omnibus, quæ te terrarum haberet regio. Sed un-
 de, dic quæso? C O. Ab Antipodibus. P A. Imò ab insu-
 lis, opinor, fortunatis. C O. Gaudeo quòd agnoueris so-
 dalem tuum: nam uerebar, ne sic domũ redirem, quem
 admodum reliquit Vlysses. P A. Quò nam pacto reliquit il-
 le? C O. Nec ab uxore est agnitus. Solus canis iam uctu-
 lus mota cauda dominum agnouit. P A. Quot annos il-
 le domo abfuerat? C O. Viginti. P A. Tu plures abfui-
 sti, nec tamen fefellit me tua facies. Sed quis isthuc nar-
 rat de Vlysse? C O. Homerus. P A. Oh, ille, ut aiunt, par-
 ter est omnium fabularum. Fortassis uxor interim ascie-
 uerat taurum alium, & idcirco non agnouit Vlysses
 suum. C O. Imò nihil illa castius. Sed Pallas addiderat
 Vlyssi scium, ne posset agnosci. P A. Quis tandem agni-
 tus est? C O. È tuberculo, quod habebat in digito pedis,
 id animaduertit nutrix iam admodum anus, dum illi pe-
 des lauat. P A. O curiosam lamiam. Et tu miraris, si ego
 te agnoui ex isto tam insigni naso? C O. Nihil me poen-
 tet huius nasi. P A. Nec est quur poeniteat, quum orga-
 num tibi sit ad res tam multas utile. C O. Ad quas? P A.
 Primum ad extinguendas lucernas erit cornu uice. C O.
 Perge. P A. Deinde si quid hauriendum erit è cauo pro-
 fundiore, fuerit loco promuscidis. C O. Pape. P A. Si ma-
 nus erunt occupata, licebit uti uice paxilli. C O. Etiam
 ne amplius?

Taurũ aliũ, id
 est adulterũ.
 Hor. Querent
 ti taurũ mon-
 stra. Vlysses
 sic appellat
 maritum, q̄ ni-
 miũ diu abfu-
 it. Nã Vlyssẽ
 reducẽ nullus
 agnouit præ-
 ter canem.
 Lamia, male-
 ficę mulieres,
 quę oculos ha-
 bẽt cum foris
 sunt, quib. per-
 spiciũt omnia,
 domi cæcu-
 riunt.

ne amplius? P A. Conducet excitando foculo, si defuerit
 follis. C O. Belle narras. Quid præterea? P A. Si lumen
 officiat scribenti, præbebit umbraculum. C O. Ha ha hæ,
 est præterea quod dicas? P A. In bello nauali præbebit
 usum harpagonis? C O. Quid in bello terrestri? P A.
 Erit loco clypei. C O. Quid deinde? P A. Findēdis lignis
 erit cuneus. C O. Probè. P A. Si præconē agas, erit tuba:
 si clasicum canas, cornu: si fodias, ligo: si metas, falx: si
 nauiges, ancora: in popina fuerit fuscina: in piscando, ha-
 mus. C O. O me felicem, nesciebam me circumferre tam
 ad multa conducibilem supellectilem. Sed quis interim
 terrarum angulus te habuit? P A. Roma. C O. At quæ
 fieri potuit, ut in tanta luce nemo te sciret uiuum? P A.
 Imò nusquam magis latent boni uiri, ad eò ut sæpe cla-
 rissima luce neminem uideas in frequenti foro. C O.
 Redis igitur nobis onustus sacerdotijs? P A. Venatus
 equidem sum sedulo, at parum fauit Delia. Nam com-
 plures illic piscantur hamo, quod dici solet, aureo. C O.
 Stultum piscandi genus. P A. Et tamen pulchrè succer-
 dit nonnullis. Sed non omnibus feliciter cadit hæc alea.
 C O. An non insigniter stulti sunt, qui plumbum com-
 mutant auro? P A. Sed non intelligis in plumbo sacro
 uenas auri subesse. C O. Quid igitur? redisti nobis nihil
 aliud quàm Pamphagus? P A. Non. C O. Quid igitur?
 P A. Lupus hiās. C O. Felicius redeūt, qui asini redeūt
 sacerdotiorum sarcina graues. Cur mauis sacerdotium,
 quàm uxorem? P A. M. Quia mihi placet ocium. Arri-
 det Epicurea uita. C O. At me. i sententia suauius ui-
 uunt, quibus est lepida puella domi, quã complectantur
 quoties libet. P A. Sed adde nonnunquã cum non libet.

Harpagones,
 instrumēta q̄
 bus iniectis at
 trahūt nauem
 cōmissuri bel-
 lum.

Delia, uenari-
 di dea.

Lupus hiās.
 Vide Chil.
 Et allusum est
 ad nomē Pam-
 phagus, quod
 Græcis sonat
 omnia come-
 dentem.

Amo uoluptatem perpetuam. Qui ducit uxorem, uno mense felix est: cui contingit opimum sacerdotium, in omnem usque uitam fruitur gaudio. CO. Sed tristis est solitudo, adeo ut nec Adam suauiter uicturus fuerit in paradiso, nisi Deus illi adiunxisset Euam. PA. Non decrit Eua, cui sit opulentum sacerdotium. CO. Sed uoluptas non est uoluptas, quæ cum mala fama, malaque conscientia coniuncta est. PA. Verum dicis, et idcirco mihi in animo est, confabulatione librorum solitudinis tedium fallere. CO. Istis quidem sodalibus nihil iucundius. Sed redis ne ad tuam piscationem? PA. Redeo, si liceat parare nouam escam. CO. Auream ne, an argenteam? PA. Vtramlibet. CO. Bono animo es, pater suppeditabit. PA. Nihil illo tenacius. Nec crediturus est denuo, quum intellexerit mihi sortem etiam perisse. CO. Verum ista lex est aleæ. PA. Sed ille non delectatur hac alea. CO. Si pernegabit ille, commonstrabo tibi unde possis quantum uoles pecuniæ sumere. PA. Tu uero mihi uoluptatem narras: agere, monstra, iam cor mihi salit. CO. In promptu est. PA. Nactus es thesaurum aliquem? CO. Si nactus essem, mihi nactus essem, non tibi. PA. Si quædam corraderet centum ducatos, reuixerit spes. CO. At ego tibi commonstro, unde possis haurire centum milia. PA. Quin tu igitur me beas ne diutius eneca. Dic unde? CO. Ex Assise Budæi. Illic reperies innumeras myriades, siue auream malis monetam, siue argenteam. PA. Abi quod dignus es cum tuo ioco. Illinc tibi resoluam quod debucro pecuniæ. CO. Resolues, sed quod illinc tibi numeraro. PA. Agere, noui nasum tuum. CO. At mihi præ te nasus est

MILITIS CONFESSIO. 32

Sus est nullus. Imò nihil te nasutius. Nihil es nisi nasus.

P A. Ludis in re seria. Hac in re ringi possim citius, q̄ ridere. Res grauior est, quàm ut ridere liceat. Tu si hic es, non luderes. Sum tibi ludibrio. Illudis mihi, & illudis me. Ioco me tractas in re neuiquam iocosa. C O. Minimè rideo, id quod res est dico. Non rideo quidem, imò rem ipsam dico. Serio loquor. Ex animo loquor. Simpliciter loquor. Vera loquor. P A. Ita tibi semper stet in capite pileum, ut ista tu simpliciter loqueris. Sed cesso abire domum, cogniturus quo statu sint illic omnia. C O. Offendes noua permulta. P A. Credo, sed utinam omnia ex animi sententia. C O. Isthuc optare licet omnibus, sed hactenus obtigit nemini. P A. Hoc quoq; commoditatis adferet utrique nostrum sua peregrinatio, quòd dulcior erit posthac domus. C O. Nescio, nam uideo quosdam septies illò recurrere. Adeò scabies illa sine fine solet prurire, si quem semel inuasit.

ALIA MILITARIA.

HANNO, THRASYMACHVS.

H A. Vnde redis nobis Vulcanus, qui Mercurius hinc abieras? T H. Quos Vulcanos, aut quos Mercurios mihi narras? H A. Quia alatus uidebare cum abires, nunc claudicas. T H. Sic à bello rediri solet. H A. Quid tibi cū bello, homo quouis dama fugacior? T H. Spes prædæ rediderat fortè. H A. Multum igitur refers manubiarum? T H. Imò zonam inanè. H A. Tanto minus grauare sarcinam. T H. Atqui sceleribus onustus redeo. H A. Grauis profecto sarcina, si uerū dicit propheta, qui peccatū appellat plumbū. T H. Plus illic scelerū et uidi, & patraui, quàm unquā antehac in omni uita. H A. Ecquid igitur

Ringitur iratus: non ridet. Rictus igitur est ductio labiorū, sed præ dolore: cum risus sit ex gaudio.

Stet in capite. Prouerbiū est in eos qui diuersum sentiūt ab ijs quæ dicunt, id est præpostere stet pileum.

Thrasym. id est audax in pugna, nomē aptum militi. Vulcanus fingitur claudus, Mercurius alatus. Manubiæ, pecuniaē spolijs collecta. Zonā inanè, uide prouerb. zonā perdidit.

c. arridet

arridet uita militaris? TH. Nihil neq; scelestius, neq; calamitosius. HA. Quid igitur in mentem uenit istis, qui nummo conducti, nonnulli gratis, currunt ad bellū, non aliter quā ad conuiuū? TH. Ego nihil aliud coniectare possim, quā illos agi malis furijs, scēq; totos malo demoni ac miseria deuouisse, nec aliud, quā hic manes suos anticipare. HA. Ita quidē uidetur. Nam ad res honestas uix ullo precio conduci queāt. Sed expone nobis, quomodo gestum sit praeliū, & utrō sese inclinarit uictoria. TH. Tantus erat strepitus, tumultus, tubarum bombi, cornuū tonitrua, hinnitus equorū, clamor uiroꝝ rū, ut neq; uidere potuerim quid gereretur, adeo ut uix scirem ubi essem ipse. HA. Vnde igitur ceteri, qui ex bello ueniunt, sic depingunt singula, quid quisq; dixerit aut gesserit, quasi nusquā non adfuissent ociosi spectatores? TH. Ego credo istos mentiri splendide. In tentorio meo quid gestū sit, scio: quid in praelio, prorsus ignoro. HA. An ne hoc quidem scis, unde tibi uenerit claudicatio? TH. Vix ita me Mauors posthac malē amet: suspicor aut saxo, aut equi calce lesum genu. HA. At ego scio. TH. Scis? an tibi narrauit aliquis? HA. Non, sed diuino. TH. Dic igitur. HA. Cū fugeres pavidus, collapsus humi, offendi in silicem. TH. Dispercā, nisi rem acu tetigisti. Adeo uerisimile est, quod diuinasti. HA. Abi domū, & uxori narra tuas uictorias. TH. Illa mihi occinct haud suaue encomium, qui nudus redeā. HA. Sed unde restitues quod rapuisti? TH. Iam pridem restitui. HA. Cui? TH. Scortis, cœnopolis, & ijs qui me uicerunt alea. HA. Satis militariter. Par est, ut quod malē partū est, peius dispercat. Verū à sacrilegijs, opinor, temperatū est.

Solent encomio laudari qui fortiter se gessissent in bello

TH. Imo

TH. Imò illic erat sacrum nihil. Nec profanis parcitum
 est, nec fanis. HA. Quo pacto sarcies? TH. Negant oportere
 sarciri, quod in bello commissum sit: iure fit, quod illic fit.
 HA. Iure belli fortassis. TH. Tenes. HA. At istud ius summa
 est iniuria. Te non patria pietas, sed præda spes pertraxit in bellū.
 TH. Fateor, & arbitror paucos illuc ire sanctiore proposito.
 HA. Est aliquid insanire cum multis. TH. Concionator è suggesto pronunciauit bellum
 esse iustum. HA. Suggestum illud nõ solet mentiri. Sed ut iustum
 sit principi, non continuo iustum est tibi. TH. Audiui ex Rabbini-
 s, quod licet sua cuiq; arte uiuere. HA. Præclara ars, incendere
 domos, dirimere tēpla, uiolare sacras uirgines, spoliare
 miseros, occidere innoxios. TH. Lanij conducuntur ad maclan-
 dum bouē, cur nostra ars reprehēditur, & conducimur ad maclan-
 dos homines? HA. Non eras sollicitus, quonā esset migratura
 anima tua, si contigisset in bello cadere? TH. Non admodū.
 Bona spes habebat animum meum: nam diu Barbaræ me semel
 cōmendaram. HA. Receperat illa tutelam tui? TH. Sic mihi uisa
 est annuere capite aliquantulum. HA. Quando isthuc tibi uisum
 est? mane? TH. Non, sed à coena. HA. Sed tum, ut arbitror,
 etiā arbores tibi uise sunt ambulare. TH. Vt hic diuinat omnia.
 Sed præcipua spes erat in diuo Christophoro, cuius imaginem
 quotidie contemplantur. HA. In tentorijs? Vnde illic diui?
 TH. Carbonem pinxeramus illū in uelo. HA. Nimirū haudquaquam
 ficulnum, ut aiunt, præsidium erat carbonarius ille Christophorus.
 Sed extra iocū, non uideo quī possis expiari à tantis flagitijs,
 nisi te conferas Romā. TH. Imò noui uiam breuiorē. HA. Quam? TH.

Nih sacrū.
 Allusum est
 ad prouerb.
 οὐδὲν ἰσθῆναι
 tametsi defle-
 xit in alium
 sensum.

Suggesto ille,
 opinor utrūq;
 dici, sed fugge-
 stum reperit
 apud Cicer.
 ex suggesto.

Ibo ad Dominicales, illic paulo transigā cum commissarijs. H A. Etiā de sacrilegijs? T H. Etiā si Christū ipsum spoliasset, ac decollasset etiā, tam largas habent indulgentias, & autoritatē componendi. H A. Bene habet, si uestram compositionē Deus ratam habuerit. T H. Imō magis metuo, ne diabolus non habeat ratā. Nam Deus natura placabilis est. H A. Quem tibi sacerdotē deligēs? T H. Cui cognouero quā minimū esse frontis ac bonamentis. H A. Ne non habeant similes labra lactucas. Ab illo purus abibis ad corpus dominicū? T H. Quid nī? Posteaquā semel effudero sentinā in illius cucullā, ego me exonerauero sarcina: ipse uiderit qui absoluit. H A. Quī scis an absoluat? T H. Scio. H A. Quonam indicio? T H. Quia manū imponit capiti, admurmurans nescio quid. H A. Quid si reddat tibi omnia peccata tua, cum manū imponit, hæc admurmurans: Absoluo te ab omnibus nefactis, quæ nulla in te comperio: et restituo te tuis moribus, talemq; dimitto, qualem accepi. T H. Viderit ille quid dicat: mihi satis est, quod me credo absolutū. H A. Sed isthuc tuo periculo credis. Fortasse non fuerit satis Deo, cui debes. T H. Vnde tu mihi obuius, qui mihi conscientiam è sereno nubilam redderes? H A. Felix occurfus. Bona auis est obuius amicus, qui bene moneat. T H. Nescio quā bona, certè parum suauis.

HERILIA.

RABINVS, SYRVS.

R A. Heus heus fircifer, iam dudum raucesco clamore, nec tu tamen expergisceris: uidere mihi uel cum gliribus certare posse. Aut ocyus surge, aut ego tibi fuste somnū istum excutiā. Quando crapulā hesternā edormieris?

micris? Non te pudet somnū hominis in multam lucem
 stertere? Qui frugi sunt famuli, solent exortū solis ante-
 uertere, curareq; ut herus surgens reperiat omnia parat-
 ta. Vt egrē diuellitur à nido tepefacto cuculus. Dū scab-
 pit caput, dum distēdit neruos, dum oscitat, tota abit ho-
 ra. S Y. Vix dum diluxit. R A. Credo tibi. Nam tuis ocu-
 lis adhuc multa nox est. Tibi nox adhuc est concubia.
 S Y. Quid me iubes facere? R A. Fac ut luceat foculus,
 uerre pileū ac pallium, exterge calceos & crepidas. In-
 uersas caligas primū intus purga scopis, mox foris. Dein
 de suffitum aliquē facito purgando aëri. Accende lucer-
 nam. Muta mihi lineum indusium, ac ad ignem fumi ex-
 pertem sicca lotū. S Y. Fiet. R A. Atqui moue te ocyus.
 Iam hæc fecisse oportuit. S Y. Moueo. R A. Video, sed ne-
 hil promoues. Vt incedit testudo. S Y. Non possum si-
 mul sorbere & flare. R A. Etiam sententias loqueris car-
 nifex? Tolle matulam. Componere lecti stragulas, reuoluc-
 cortinas. Verre pauimentū. Verre solum cubiculi. Ad-
 fer aquam lauandis manibus. Quid cessas a sine? Annus
 est prius quā accendas candelā. S Y. Vix reperio scin-
 tillam ignis. R A. Sic heri condidisti. S Y. Nec follem ha-
 beo. R A. Vt responsat nebulo, quasi qui te habeat, care-
 at folle. S Y. Quā imperiosum habeo dominū: uix hu-
 ius iussis decē expediti famuli fecerint satis. R A. Quid
 ais cessator? S Y. Nihil, omnia rectē. R A. Non ego te au-
 dio murmurantē? S Y. Equidem precor. R A. Credo pa-
 ter noster inuersum. Precationē, opinor, Dominicā præ-
 posterē. Quid gannis de imperio? S Y. Precor tibi ut fias
 imperator. R A. Et ego tibi, ut fias homo ex caudice. Sei-
 quere me ad templum usq;. Mox domū recurrito, lectos

Sorbere et fla-
 re, uide chil.
 cēt. 1. pro. 80.

concinato. Hæc confusa, suo quaq; loco digerito. Fac ut
 nitcat tota domus. Matulam defricato. Hæc sordida sub
 moueto ab oculis, fortassis inuisent me quidam aulici. Si
 quid sensero prætermisum, uapulabis largiter. s y. Hic
 sane noui benignitatē tuam. r a. Proinde caue, si sapis.
 s y. At interim de prandio nulla mentio. r a. Vah, ut
 hic mentem habet furcifer. Non prædeo domi. Itaq; sub
 horam decimam ad me transcurrito, deducturus me cō
 ubi sum pransurus. s y. Tibi quidem prospectum, sed
 hic interim nihil est quod edam. r a. Si non est quod
 edas, est quod esurias. s y r. Nemo fit esuriendo satur.
 r a. Est panis. s y. Est, sed ater & furfuraceus. r a. Del
 licias hominis. Te quidem foenum esse oportuit, si pabu
 lum detur te dignum. An postulas ut te asinum tantum
 placentis saginem? Si fastidis panem citra obsonium, ad
 de porrum: aut si mauiis, cepe.

A L I A.

r a. Est tibi abeundum in forum. s y. Tam procul
 r a. Non sunt nisi sex passus, tibi pigro sunt bis mille.
 Consulam autē tuæ pigritiæ. Eadē legatione multa con
 ficias negocia: tu supputa in digitos, ut memineris. Pri
 mum desleetes ad uestiarium, ac thoracem undulatū, si
 iam perfectus est, ab eo recipies. Hinc quæres Cornelii
 ueredarium, is plerunq; est in ceruo, ibi potitat, rogabis
 si quid habet literarum ad me, & ad quem diem sit pro
 fecturus. Deinde conuenies mercatorem pannarium, ro
 gabis meis uerbis, ne quid sollicitus sit, quod pecuniā nō
 misrim ad diem præscriptū, numerabitur propediem.
 s y. Quando, ad calendas Græcas? r a. Rides ganeo,
 imò ante calendas Martias. In reditu desleetes ad leuā,

Ex bibliopolis disces, si quid aduectum sit. nouorum libellorum e Germania. Cognosce qui sint, & quanti uenales. Post hæc rogabis Goclenium, ut mihi dignetur esse conuiuia, alioqui cœniture soli. s y. Etiam conuiuias uocas? non habes domi unde uel murem pascas. R A B. Proinde tu confectis cæteris, abi ad macellum, & eme nobis armum ouillum, eum curabis diligenter assum. Audin' hæc? s y. Plura quàm uellem. R A. At uide ut memineris. s y. Vix potero dimidium. R A. Etiã hic stas cessator? Iam rediisse oportuit. s y. Quis possit unus tot rebus obscundis sufficere? Deduco ac reduco. Sum illi à scopis, à matula, à pedibus, à manibus, à poculis, à libellis, à rationibus, à iurgijs, à legationibus: postremò nō uideor illi sat occupatus, nisi sim & coquus.

A iurgijs, ridi-
culi gratia.

A L I A.

R A. Profer ocreas, nam equitandum est. s y. En ad sunt. R A. Probè quidem abs te curata, totæ albent situ. Opinor nec extersas, nec unctas hoc anno, aded rigent præ siccitate. Exterge subuuido panno: mox unge ad ignè diligenter, ac macera, donec mollescât. s y. Curabitur. R A. Vbi calcaria? s y. Adsunt. R A. Verū, sed obdura rubigine. Vbi frenū & ephippia? s y. Sunt in promptu. R A. Vide ne quid desit, aut ne quid ruptū, aut mox rumpendū, ne quid nobis sit in mora, cum erimus in cursu. Propera ad sellariū, & hoc lorū cura sarcindū. Reuersus inspice solcas, siue calceos equorū, num qui clauis desint, aut uacillent. Quàm macilenti sunt equi, quumq; strigosi? Quoties absterges, aut pectis illos in anno? s y. Imò quotidie. R A B. Nimirum res ipsa loquitur. Ieiunant, opinor, nonnunquam totum triduum. s y R.

Minimè. R A. Negas tu quidē, sed aliud dicturi sint equi,
 si loqui liceat: quanquā satis loquuntur ipsa macie. S Y.
 Curo sedulo. R A. Cur igitur tu habitior equis? S Y.
 Quia non pascor fœno. R A. Hoc igitur restat. Adorna
 manticam celeriter. S Y. Fict.

MONITORIA PAEDAGOGICA.

PAEDAGOGVS, PVER.

P A E. Tu mihi uidere non in aula natus, sed in can-
 la, adeo moribus es agrestibus. Puerum ingenuū decent
 ingenui mores. Quoties alloquitur te quispiam cui de-
 bes honorē, compone te in rectum corporis statum, ape-
 ri caput. Vultus sit nec tristis, nec toruus, nec impudēs,
 nec proteruus, nec instabilis, sed hilari modestia temper-
 ratus: oculi uerecundi, semper intenti in eum cui loquer-
 ris: iuncti pedes, quietæ manus. Nec uacilles alienis ti-
 bis, nec sint gesticulosa manus, nec mordeto labrū, nec
 scabito caput, nec fūdito aures. Vestis item ad decorum
 componatur, ut totus cultus, uultus, gestus, & habitus
 corporis ingenuā modestiā, & uerecundam indolē præ-
 se ferat. P V. Quid si mediter? P A E. Fac. P V. Siccine
 satis? P A E. Nondum. P V. Quid si sic? P A E. Propemo-
 dum. P V. Quid si sic? P A E. Hem satis est. Isti huc tene,
 ne sis ineptè loquax, aut præceps. Ne uagetur animus in-
 terim, sed sis attentus quid ille dicat. Si quid erit respon-
 dendum, id facito paucis, ac prudenter, subinde præfa-
 tus honorem, nonnunquam & addito cognomento hor-
 noris gratiæ: atq; idem idem modicè flectas alterum ge-
 nu, præsertim ubi responsum absolueris. Nec abcas, nisi
 præfatus ueniam, aut ab ipso dimissus. Nunc agè, specci-
 men aliquod huius rei nobis præbe. Quantum temporis
 abfuiisti

abfuiſti à maternis adibus? P V. Iam ſex ferme menſes.
 P A E. Addendum erat, domine. P V. Iam ſex ferme men-
 ſes, domine. P A E. Non tangeris deſiderio matris? P V.
 Nonnunquam ſanè. P A E. Cupis eam reuiſere? P V. Cu-
 pio domine, ſi id pace liceat tua. P A E. Nunc ſic tendi
 erat genu. Bene habet. Sic pergito. Quum loqueris, caue
 ne præcipites ſermonem, aut hæſites lingua, aut palato
 immurmures, ſed diſtinctè, clare, articulatè conſueſcito
 proferre uerba tua. Si quem præteribis natu grandem,
 magiſtratum, ſacerdotem, doctorem, aut alioqui uirum
 grauem, memento aperire caput, nec pigeat inſlectere
 genu. Itidem facito cum præteribis adem ſacrâ, aut ima-
 ginem crucis. In conuiuio ſic te præbebis hilarè, ut ſem-
 per memineris quid deceat ætatem tuam: poſtremis om-
 nium admoueto manum patina. Si quid datur lautius,
 reſuſato modeſte: ſi inſtabitur, accipe, & age gratias:
 mox decerpta portiuncula, quod reliquum eſt, illi reddi-
 to, aut alicui proximè accumbenti. Si quis præbibet, hi-
 lariter illi bene precator, ſed ipſe bibito modicè. Si non
 ſitis, tamen admoueto cyathum labijs. Arride loquenti-
 bus, ipſe ne quid loquaris, niſi rogatus. Si quid obſcœne
 dicetur, ne arride, ſed compone uultum quaſi nō intelli-
 gas. Ne cui obreſtato, ne cui temet anteponito, ne tua
 iactato, ne aliena deſpicio. Eſto comis etiã erga tenuis
 fortuna ſodales. Neminè deſerto. Ne ſis lingua futili. Ita
 fiet, ut ſine inuidia laudem inuenias, & amicos pares. Si
 uideris conuiuium eſſe prolixius, precatus ueniã, ac ſaluta-
 tis conuiuii, ſubducito te à menſa. Vide ut horum memi-
 neris. P V. Dabitur opera mi præceptor. Nunquid aliud
 uis? P A E. Adito nunc libros tuos. P V. Fiet.

NICOLAUS, HIERONYMUS, COCLES,
PAEDAGOGVS.

NI. Iamdudum & animus, & coelum, & dies inui-
tat ad ludendum. HI. Inuitant quidē hęc omnia, sed so-
lus præceptor non inuitat. NI. Subornandus orator qui-
spiam, qui ueniam extorqueat. HI. Aptè quidem dictū,
extorqueat. Nam citius clauam extorseris è manu Her-
culis, quàm ab hoc ludendi ueniam. At olim illo nemo
fuit ludendi auuidior. NI. Verum, sed iam olim ille obli-
tus est, se fuisse puerum. Ad uerbera facilimus est & libe-
ralis, hic parcissimus, idemq; difficilimus. HI. Attamen
protrudendus est aliquis legatus, nō admodum uerecun-
da frontis, quem non ilico protelet suis sauis dictis. NI.
Eat qui uolet, ego carcere malo, quàm rogare. HI. Nemo
magis accommodus ad hanc legationem, quàm Cocles.
NI. Nemo profectō. Nam perfrictæ frontis est, ac bene
linguax. Deinde sensum hominis pulchrè callet. HI. I
Cocles, ab omnibus nobis magnam initurus gratiam.
CO. Equidem experiar sedulō. Verum si non successerit,
ne conferte culpā in oratorē uestrum. HI. Bene omi-
nare, si te satis nouimus, impetrabis. Abi orator, redibis
exorator. CO. Eo. Bene fortunet legationē meam Mer-
curius. Salue præceptor. PAE. Quid sibi uult nugamen-
tum hominis? CO. Salue præceptor obseruande. PAE.
Insidiosa ciuilitas. Satis iam salueo. Dic quid uelis. CO.
Totus discipulorum tuorum grex orat ludendi ueniam.
PAE. Nihil aliud quàm luditis, etiam absq; uenia. CO.
Scit tua prudentia uigorē ingeniorū excitari moderato
lusu: quemadmodū nos docuisti ex Quintiliano. PAE.

Sanē

Protelet,
turbet.Perfrictæ fron-
tis, uide chil.
cent. 7, pro-
uerb. 47.

Sanè ut isthuc tenes, quod pro te facit. Laxamento opus est ijs, qui uehementer laborant: uobis qui segniter studeatis, & acriter luditis, freno magis opus est, quam laxa-
tis habenis. C O. Adnitimur pro uiribus. Et si quid ha-
tenus cessatū est, post diligentia sarcie:ur. P A E. Oh sar-
tores. Quis erit fideiussor, aut sponsor isthuc futurum?
C O. Ego capitis mei periculo non dubitè esse sponsor.
P A E. Imò culi periculo potius. Scio quàm nō sit tutum
tibi credere, tamen hīc periculum faciā quàm sis bonæ
fidei. Si dederis uerba, posthac nequicquā mecū egeris.
Ludant, sed gregatim in campis. Ne diuertant ad com-
potationes, aut alia nequiora. Mature se recipiāt domū
ante solis occubitum. C O. Fiet. Exorauī, quanquā agrè.
H I. O lepidum caput, omnes amamus te plurimū. C O.
Sed interim cauendū ne quid peccemus, alioqui de meo
tergo dependendum foret: fideiussi uestro omniū nomi-
ne. Quod si quid accidat, non est quod me posthac uti-
mini legato. H I. Cauebitur. Sed quod lusus genus potissi-
mum placet? C O. De hoc in campo consultabimus.

P I L A.

NI. Nulla res melius exercet omnes corporis partes
quàm pila palmaria, sed aptior hyemi, quàm æstati. H I.
Nullum anni tempus nobis parum accommodum est ad
ludendum. NI. Minus sūdabitur, si ludamus reticulo.
H I. Imò reticulum piscatoribus relinquamus, elegantius
est palma uti. NI. Agè, nihil moror: sed quanti certabi-
mus? H I. Talitro, sic parceretur pecuniæ. NI. At ego ma-
lo fronti parci, quàm pecuniæ. H I. Et mihi frons carior
est pecunia. Aliquo periculo certandum est, alioqui fri-
get ludus. NI C. Sic res habet, ut dicis. H I E. Vtra pars
prior

prior euicerit tres lusus, ci uicta pendet sextā drachma
 partem: sed hac lege, ut quicquid è uictorijs collectū fue
 rit, insumatur in conuiuium, ad quod pariter uocentur
 omnes. NI. Placet lex, et rata esto. Superest igitur ut sor
 tiamur partēs. Nam sumus fermè pares omnes, ut nō ad
 modum referat, quis cui coniungatur. HI. Tu tamē me
 longē peritior es, NI. Ut sim, sed tu felicior. HI. Etiā hīc
 ualeat fortuna? NI. Illa nusquam nō regnat. HI. Agē, fiat
 sortitio. Euge, bene cecidit, contigere quos uolebā. NI.
 Et nos nostræ sodalitatis non pœnitet. HI. Age dā, simus
 uiri. Amat uictoria curam. Suum quisq; locū gnauiter
 tueatur. Tu mihi consiste à tergo, excepturus pilam, sī
 me transuolet. Tu isthīc obserua, repulsurus huc ab ad
 uersarijs reuolantem. NI. Ne musca quidem hāc præter
 uolarit impunē. HI. Agite bonis auibus, mittite pilam in
 tectum. Qui miserit nihil præfatus, frustra miserit. NI.
 Hem accipe igitur. HI. Mittito. Si miseris extra lineas,
 aut infra, supra ue tectum, uestro damno fuerit, aut cer
 tē nobis fraudi esse nolim. Tu sanē parū cōmodē mittis.
 NI. Tibi quidem, at nobis commodē. HI. Ut miseris, ita
 remittam. Par pari referam. Sed præstat ingenuē legitū
 meq; ludere. NI. In ludo pulchrū est arte uincere. HI.
 Fateor, atq; etiam in bello. Sed habet utraq; pars suas le
 ges. Et sunt artes illiberales. NI. Credo, plures septē. Si
 gna terminū testula, aut rudere, aut si mauis pileo tuo.
 HI. Tuo malim. NI. Rursus accipe pilam. HI. Mitte. Po
 ne notā. NI. Habemus duos terminos satis longinquos.
 HI. Vtcunq; sed tamen uincibiles. NI. Planē uincibiles,
 si nemo repugnet. HI. Euge, priorem metam prætercur
 rimus. Vicimus quindecim. Hecus præbete uos uiros: ui
 cecimus

ad p. romi
ad p. romi
ad p. romi
 diatur, an mauis adiungi socios periculi? A D. Malo
novum xēu ne qua pars uictoria decidatur alteri. B E. R.
 Istiuc & ipse malo, ut laus in solidum sit mea. A D. Hi
 spectatores erunt & arbitri. B E. Recipio: sed quod erit
 uictori brauiū, aut quæ uicto pœna? A D. Quid si uicto
 amputetur auricula? B E. Imò testium alter execetur po
 tius. Non est magnificum certare pro pecunia: Tu Ger
 manus es, ego Gallus, decertemus pro sua uterq; gentis
 gloria. Si uicero, tu ter clamabis, Floreat Gallia: si ui
 ctus, quod absit, fuero, totidē uerbis celebrabo tuā Ger
 maniam. A D. Age, placet conditio. B E. Adsit fortuna.
 Quando periclitantur hoc ludo duæ maxime nationes,
 sint æquales sphaera. A D. Nosti saxum illud prominens
 haud procul à porta? B E. Noui. A D. Ea erit meta, &
 hæc linea. B E. Esto, sed sint, inquam, pares globi. A D.
 Minus decernas ouum ab ouo, aut ficū à ficu. Sed mea
 non refert, utrum mauis, elige. B E. Mitte. A D. Heus, tu
 mihi non brachium, sed balistam habere uideris, ita tor
 ques globum. B E. Satis momordisti labrum, satis rotas
 sti brachiū: tandem mitte. O uires Herculeas, sed tamē
 uinco. A D. Nisi sceleratus ille laterculus obstitisset, præ
 uerteram te. B E. Consiste in sphaera tuo uestigio. A D.
 Non utar dolo malo. Cupio uirtute, non fraude uincere,
 quandoquidē de gloria certamen est. Bene uertat. B E.
 Ingens profectò iactus. A D. Ne ride prius quàm uice
 ris. Adhuc penè pares sumus. B E. Nunc res agitur. Vter
 prior metam contigerit, is uicerit. A D. Vici, canta. B E.
 Sed definiendū erat, quoto ludo cōstaret uictoria. Nam
 primo nondum incaluerant uires. A D. Definiant arbi
 tri. A R. Tertio. B E. Placet. A D. Quid ais? Agnoscis ne
 uictorem?

uictorem? BE. Tibi fortuna magis aspirauit, uiribus & arte nō tibi cessero. Sed quod arbitri pronunciauerint, id sequar. AR. Germanus uicit, & hoc gloriosior est uictoria, quōd talem artificem uicerit. AD. Nunc canta Galle. BE. Sum raucus. AD. Hoc Gallis nouum nō est, sed tamē coccyssa. BE. Floreat Germania ter. AD. Imō ter hoc erat canendum. BE. Contraximus siticulam, eamus ad compotatiunculam, ibi perficietur cantio. AD. Non recusos, si ita uidetur arbitris. AD. Ita commodius est. Melius canet Gallus colluto gutture.

LVDVS SPHAERAE PER ANV
LVM FERREVM.

GASPAR, ERASMIVS.

GA? Agē, nos auspiciabimur. Victo succedet Marcolphus. ER. Sed quod erit uictori premium? GA. Victus ex tempore faciet & recitabit distichon in laudē uictoris. ER. Accipio legē. GA. Vis ne sortiamur, uter prior incipiat? ER. Esto tu prior, si lubet, ego malim esse abbas. GA. Hoc tua conditio potior est, quōd tibi nota est area. ER. Versaris in tua arena. GA. In hac exercitior sum, quā in libris. Tamen istud perquā exigui momenti est. ER. Aequum est, ut tantus artifex in hoc certamine mihi largiāre nō nihil. GA. Imō isthuc abs te peterē iustius, sed parū est honesta precaria uictoria. Is demū uincit, qui suo Marte uincit. Ita sumus pares, ut non melius cōmissus fuerit olim cū Bitho Bacchus. ER. Tua sphaera cōmodior est mea. GA. Et tua uola uincit meā. ER. Ludito legitime, absq; technis ac dolo malo. GA. Dices tibi rē esse cū homine probo. ER. Sed prius audire cupio huius sphaeristerij plebiscita. GA. Quaternio lu-

Sum raucus.
Alludit ad gallos gallinacos, quibus natura adest uox rauca, quae proprie dicitur coccyssa re. Vnde & Galli uulgo uocant Gallū cocq.

Colluto. Ita Persius, Guttur mobile colluerit. Solet enim medicamentis uox fieri mollior, quā hic fit uino.

Sphaeristerij, locus in quo sphaeris ludit. Habent autē quaeque peculiares suas leges.

dum

dum absoluit. Qui hanc lineā præterierit, in damno est.
 Reliquos limites si transilias, sine fraude fiet. Qui globū
 suo loco mouerit, perdit ius ferendi. E R. Intellego. G A.
 En occlusi tibi portam. E R. Sed isthinc te excutiā. G A.
 Id si feceris, cedam tibi huius certaminis palmam. E R.
 Bona fide? G A. Optima. Nō enim potes alia uia, nisi sic
 mittas sphaerā tuā in parietē, ut resiliat in meā. E R. Id ex
 periar. Quid ais bone uir? Nōne depulsus es? G A. Fa
 teor: utinam tam sapiens esses, quā es felix. Sed isthuc
 centies tentanti, uix semel successerit. E R. Imō si quid
 audes deponere pignoris, nisi tertio quoq; experimento
 successerit, uinces. Sed interim redde pactum premiū.
 G A. Quod nam? E R. Distichon. G A. Reddam. E R. Et
 quidem ex tempore. Quid arrodīs unguē? G A. Habea.
 E R. Recita clarē. G A. Clarissimē.

Plaudite uictori iuuenes hic quotquot adestis,

Nam me qui uicit, doctior est nebulo.

Nōne distichon habes? E R. Habeo, sed quale abs te ad
 latum est, tale tibi referetur.

S A L T V S.

VINCENTIUS, LAURENTIUS.

VI. Libet ne decertare saltu? L A. Ludus iste nō con
 uenit pransis. VI. Quamobrē? L A. Quia uētris saburra
 grauat corpus. VI. Non admodum sanē, qui pransi sint
 in pedagogio. Nam hi plerunq; cœnaturiūt prius q̄ ab
 soluerint prandiū. L A. Quod igitur salendi genus pla
 cet? VI. Auspicemur ab eo quod est simplicissimū, à sal
 tu locustarum, siue mauiſ ranarum, utraq; tibia, sed iur
 ctis pedibus. Qui longissimē promouerit cingulum, cor
 ronam feret. Huius ubi erit satietas, aliud atq; aliud ge
 nus

Doctior est
 nebulo. Philo
 sophus quidā
 apud Lærtiū
 uidēs quendā
 læscia saltatio
 ne gestientē, q̄
 melius, inqt.
 feceris, hoc de
 terius facies.
 In re mala, q̄
 melior es arti
 flex, hoc uir
 es peior.
 Vētris sabur.
 Saburra omnis
 nauis, quo li
 bratur aduer
 sus fluctus. Et
 Plaut. saburra
 tas appellat sa
 turas.

nus experiemur. L A. Equidem nullum recusabo genus, nisi quod geritur cum periculo tiliarum: nolim mihi rem esse cum chirurgis. VI. Quid si certemus unica tibia? L A. Iste ludus est Empuse, valeat. VI. Hasta innixū salire cum primis est elegans. L A. Liberalius est certare cursu. Siquidem hoc certaminis genus apud Vergilium proposuit & Aeneas. VI. Verū, sed idem proposuit & caestuum certamen, quo non delector. L A. Designa stadium. Hoc loco sit carcer, quercus ista sit meta. VI. Sed utinam adesset Aeneas, qui proponat & præmia uictori. L A. Victori abunde magnum præmium est gloria. Victo potius dandum erat præmium, solatij gratia. L A. Sit igitur uicto præmium, ut lappa coronatus redeat in urbem. VI. Equidem non recusarim, si tu præcedas tibia canens. L A. Est ingens æstus. VI. Nec mirum, quum sit solstitium æstiuum. L A. Præstiterat natare. VI. Mihi non placet ranarum uita. Animal sum terrestre, nō amphibion. L A. Sed tamen hoc exercitamenti genus olim cum primis habebatur liberale. VI. Imò etiā utile. L A. Ad quid? VI. Si fugiendum sit in bello, ibi potissimum ualent, qui sese cursu pedum & natatu exercuerunt. L A. Artem narras haudquaquam aspernandam. Neque enim minus laudis est aliquando bene fugere, quàm fortiter pugnare. VI. Sū planè rudis & imperitus natandi, nec sine periculo uersamur in alieno elemento. L A. Sed assuescere oportet: nemo nascitur artifex. VI. At ego istius generis artifices permultos audio natasse, sed nō enatasse. L A. Expericris primum innixus suberi. VI. Nec suberi fido magis, quàm pedibus: si uobis cordi est natatis, spectator esse malo, quàm certator.

Empuse. Spē
strū est apud
Aristoph. qđ
apparet unica
tibia, unde &
Græci nomē
dedere.

Stadiū, alias
certa magnitu
do est, alias lo
cus in q̄ curri
tur.

Amphibion.
Amphibia dī
cunt, quæ si
mul et in aquā
uiuunt, & in
terraut croco
dilus, anates,
& similia.

Suberi. Græ
cis φέρνος,
corticis gen^o
semper fluitās:
unde qui di
scunt natate,
subijciunt pe
ctori. Horat.
Nabis sine
cortice.

d

CONFA

CONFABVLATIO PIA.

ERASMIUS, GASPARI.

ER. Vnde nobis prodis? E popina quapiam? GA. Bona uerba. ER. È spheristerio? GA. Ne hoc quidem. ER. Ex œnopolio? GA. Nequaquam. ER. Quando non assequor diuinando, dic ipse. GA. Ex æde Virgini matri sacra. ER. Quid illic tibi negocij est? GA. Salutem dixi nonnullis. ER. Quibus? GA. Christo, ac diuis aliquot. ER. Religiosior tu quidē es, quàm pro ætate. GA. Imò nullam ætatem non decet religio. ER. Si cupiam esse religiosus, patiar mihi iniici cucullam. GA. Atq; ego idem facerem, si quantum calor adfert, tantundem pietatis adferret cuculla. ER. Aiunt uulgò pueros angelicos in satanam uerti, ubi consenuerint. GA. Sed ego prouerbum isthuc ab autore satana natum arbitror. Imò uix existimo senem esse uerè pium, nisi qui à teneris annis assueuerit. Nihil felicius discitur, quàm quod ab ipsa statim pueritia discitur. ER. Quid igitur est religio? GA. Est purus cultus numinis, & obseruatio præceptorum illius. ER. Quæ sunt illa? GA. Longum est, sed ut in summa dicam, in rebus quatuor est sita. ER. In quibus? GA. Primum, ut rectè pieq; sentiamus de Deo, de scripturis diuinis: atq; ut illum non uereamur modò tanquã dominum, uerùm etiam amemus ex intimis affectibus, ut patrem beneficentissimum. Secundum, ut summa cura tueamur innocentiam: ea est, ne quem ledamus. Tertium, ut teneamus charitatem: hoc est, ut de omnibus, quantum datur, bene mereamur. Quartum, ut seruemus patientiam. Ea præstat, ut mala nobis illata, si mederi nequeamus, patienter tolleremus, non ulciscentes, nec malum malo

Religio
quid.

malo referentes. E R. Næ tu probus es concionator. Sed
 præstas ista quæ doces? G A. Equidem adnitor pro mea
 uirili. E R. Qui potes pro uirili, cum sis puer? G A. Me-
 ditor pro uiribus, & quotidie mecum inco rationem: si
 quid cessatum fuerit, corrigo: illud præter decorum, hoc
 dictum petulantius, hoc factum incircumspectius, hoc ta-
 cere præstiterat, illud omissum. E R. Quando subducitur
 ista ratio? G A. Ferè sub noctem, aut si quando magis
 uacat. E R. Sed agè, dic mihi, quibus studijs totū transi-
 gis diem? G A. Nihil celabo tam fidum sodalem. Manè si-
 mul atq; sum expergefactus, id ferè fit ad sextā, aut quin-
 tam, pollice signum crucis pingo in fronte & in pector-
 re. E R. Quid deinde? G A. Auspicor initiū diei, in nomi-
 ne patris, & filij, & spiritus sancti. E R. Pie sanè. G A.
 Mox paucis saluto Christū. E R. Quid illi narras? G A.
 Ago gratias, quòd cum noctem mihi uoluerit esse pro-
 speram, precorq; ut diem itidem illum totum mihi bene
 fortunet ad ipsius gloriam, & animæ meæ salutem: utq;
 is qui est uera lux, occasum nesciens, sol æternus, omnia
 uiuificans, alens, exhilarans, dignetur illucescere menti
 meæ, ne usquam impingam in ullum peccatū, sed ipsius
 ductu perueniā ad uitam æternam. E R. Haud inauspica-
 tum diei exordium. G A. Deinde salutatis parentibus,
 quibus secundum Deum primā debeo pietatē, cum tem-
 pus est, confero me ad ludum literarium: sed ut per tem-
 plum, si cōmodum est, sit mihi transitus. E R. Quid illic?
 G A. Rursus tribus uerbis saluto Iesum, ac diuos diuasq;
 omnes, sed nominatim Virginem matrem: tum eos quos
 habeo mihi peculiare. E R. Næ tu mihi probè legisse ui-
 deris illud Catonis, Saluta libenter. Non sat erat manè
 salutasse,

salutasse, nisi mox denuò salutare? An non uereris, ne molestus sis immodico officio? G A. Amat Christus subinde appellari. E R. Sed ineptum uidetur alloqui, quem non uides. G A. Nec eam mei partem uideo, qua illi loquor. E R. Qua? G A. Animo. E R. Sed ociosum est salutare non resalutantem. G A. Resalutat frequenter arcano afflatu. Deniq; abunde resalutat, qui dat quod petitur. E R. Quid hic ab illo flagitas? Nam uideo tuas salutationes esse petaces, cuiusmodi ferè sunt mendicorum. G A. Sanè non procul aberras à scopo. Precor enim, ut qui puer duodecim annos natus, sedès in templo docuit ipsos doctores, cuiq; pater cœlitus emissa uoce dedit auctoritatem docendi mortaliū genus, cum diceret: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacitum est, ipsum audite: quiq; est æterna sapientia summi patris, illustrare dignetur ingenium meū ad perdiscendas honestas literas, quibus utar ad ipsius gloriā. E R. Quos autem habes diuos tibi peculiare? G A. Ex apostolis Paulum, ex martyribus Cyprianū, ex doctoribus Hieronymū, è uirginibus Agnetem. E R. Quæ res istos tibi conciliauit, electio, an casus? G A. Sortitò obuencunt. E R. Atq; istos nihil aliud quàm salutas? An ab his quoq; mendicas aliquid? G A. Precor ut me suis suffragijs Christo cōmendent, efficiantq;, ut illius munere aliquando contingat in ipsorū uenire contubernium. E R. Sanè rem non uulgarem petis. Quid tum postea? G A. Ad ludum propero, & quod is locus postulat, toto ago pectore. Sic enim imploro Christi præsidium, quasi citra illius opem nihil efficiat nostrum studiū: sic studeo, quasi ille nihil auxiliij sit laturus, nisi gnauiter laborāti. Ac modis omnibus do
operam,

operam, ne meritò uapulem, ne quid dicto, factò ue uel
 præcepto em offendam, uel sodales meos. E R. Probus
 es, cum ista cogitas. G A. Cum dimissus à ludo domum
 propero, rursus, si licet, per adem sacram iter facio, rur-
 susq; tribus uerbis saluto Iesum. Si quid est obsequij præ-
 standum parentibus, otheo. Quòd si quid etiam superest
 temporis, mecū aut cum sodali repeto, quod prælectum
 est in schola. E R. Næ tu perparcus es tēporis. G A. Nec
 mirum, si parcus sum rei ut multo preciosissima, ita irre-
 cuperabilis. E R. At Hesiodus docet in medio parcendū
 esse: in principio præpropcra, in fine serā esse parsimo-
 niam. G A. Recte Hesiodus de uino: sed ætatis nulla est in-
 tempestiua parsimonia. Doliū si sinas, non exhauritur:
 at ætas nunquam non defluit, siue dormias, siue uigiles.
 E R. Fateor, sed quid deinde rei geritur? G A. Adornata
 parentibus mensa, recito consecrationem, deinde pran-
 dentibus ministro, donec iubeor & ipse prandium sume-
 re. Actis gratijs, si quid uacat, lusu quopiam honesto la-
 xo animum cum sodalibus, donec hora reuocat in ludū
 à lusu. E R. Ac rursus salutatur Iesus. G A. Salutatur, si
 cōmodum est. Sin est cur aut non uacet, aut non sit tem-
 pestiuum, tamen præteriens templum, cogitatiuncula sa-
 luto. Rursus in ludo totis uiribus hoc agitur, quod locus
 postulat. Domum reuersus, idem ago quod ante pran-
 dium. A cœna suauibus fabulis memet oblecto, mox pro-
 speram noctem precatus parentibus ac familia, mature
 me confero ad nidum: illic flexis ante lectum genibus,
 mecū, ut dixi, reputo, quibus studijs is dies peractus sit.
 Si quid est grauioris admissi, Christi clementiam implo-
 ro, ut ignoscat, pollicorq; meliora: si nihil est, ago gra-

tias illius beneficentia, quod me seruarit ab omni uitio. Deinde me totum illi toto pectore commendo, ut me protegat ab insidijs mali genij, & ab obscenis somnijs. His factis, lectum ingressus, frontem ac pectus signo crucis imagine, ac me compono ad somnum. E R. Quo pacto te componis? G A. Nec pronus cubo, nec supinus, sed primum lateri dextro innitens, brachijs ita transuersim seu decussatim complicatis, ut pectus muniant figura crucis, dextra manu sinistro admota humero, leua dextro. Ita dormio suauiter, donec aut expergiscar ipse, aut exciter. E R. Sanctulus es, qui ista possis. G A. Imo stultulus es, qui ista dicas. E R. Laudo institutum, si queam assequi. G A. Velis tantummodo. Nam ubi assueueris pauculos menses, erunt haec etiam suauia: adeo uertentur in naturam. E R. Sed nihil audio de sacris. G A. Nec hac parte mihi desum diebus praecipue festis. E R. In his quo modo te geris? G A. Primum omnium excutio me ipsum, numqua labe peccati sit animus contaminatus. E R. Id si comperias, quid tum? subducis te ab altari? G A. Nequaquam corpore, sed animo me submoueo, ac ueluti procul stas, nec audens attollere oculos ad patrem Deum, quem offendi, tundo pectus meum, dicens illud ex euangelio cum publicano: Domine propitius esto mihi peccatori. Deinde si sensero quempiam offensum a me, eum curo placandum euestigio, si licet: sin minus, statuo in animo mihi, cum primum licebit, reconciliare proximum. Si quis offendit me, remitto uindictam, doque operam, ut qui laesit, agnoscat errorem suum, & resipiscat. Sin eius rei nulla spes est, uindictam omnem Deo relinquo. E R. Istud durum est. G A. An hoc durum, condonare leuem noxiam

xiam fratri tuo, cuius ignoscencia tibi mutua sit frequen-
ter opus, cum Christus omnia commissa nostra nobis se-
mel condonarit, & quotidie condonet? Imò mihi uide-
tur hæc non esse liberalitas in proximum, sed sceneratio
apud Deum: perinde quasi conseruus ex pacto remittat
conseruo tres drachmas, ut ipsi dominus condonet ta-
lenta decem. E R. Perpulchre tu quidem philosopharis,
si modò certum sit quod ais. G A. An postulas aliquid
certius cuæglica cautione? E R. Non est equũ. Sed sunt
qui se nõ credant esse Christianos, nisi quotidie missam, ^{Missa.}
ut appellant, audierint. G A. Horum institutũ equidem
non damno, præsertim in his qui abundant ocio, qui ue-
totos dies occupantur profanis negocijs. Tantum illos
non approbo, qui superstitiose sibi persuaserunt, diem
fore parum faustum, nisi fuerint eum auspiciati à missa:
& statim à sero se conferunt uel ad negociationem, uel
ad prædam, uel ad aulam: ubi si quod per fas nefasq; ge-
runt, successerit, missa imputant. E R. Sunt ne qui sic de-
sipient? G A. Magna pars hominum. E R. Sed redi ad sa-
crum. G A. Si licet, isto uicinus altari sacro, quò percipe-
re queam ea quæ sacrificus recitat, præsertim Epistolam
& Euangeliũ. Ex his aliquid conor decerpere, quod in-
figam animo meo: id meũ aliquandiu rumino. E R. Ni-
hil interim oras? G A. Oro, sed cogitatione magis, q̃ stre-
pitu labiorũ. Ex his quæ recitat sacerdos, arripio præcã
di occasionẽ. E R. Dic isthuc explanatius: nam non satis
assequor quid uelis. G A. Dicã: Finge recitari epistolã:
Expurgate uctus fermentũ, ut sitis noua cõspersio, sicut
estis azymi. Ad hæc uerba sic meũ loquor Christo: Vei-
nã uerè sum azymus, purus ab omni fermento malicie.

Sed tu domine Iesu, qui solus es ab omni malicia purus ac syncerus, largire ut in dies & ipse magis ac magis expurgem uetus fermentum. Rursum si forte legatur euangelium de seminante semen suum, sic oro mecum: Felix ille, qui meretur esse terra bona, precorq; ut ex me terra parum frugifera, sua benignitate faciat terram bonam, sine cuius beneficio nihil omnino bonum est. Sint hæc exempli causa dicta. Nam singula persequi prolixum sit. Sed si contingat sacrificus mutus, quales multos habet Germania, aut non detur adesse propius altari, ferè libellum paro, in quo descriptum sit eius dici euangelium & epistola, inde ipse aut pronuncio, aut oculis lego. **E R.** Intelligo: sed quibus cogitationibus potissimum transmittis hoc tempus? **G A.** Ago gratias Iesu Christo pro ineffabili charitate, quod genus humanum sua morte redimere dignatus est, & oro, ne patiatur suum sacrosanctum sanguinem pro me frustra fuissem esse: sed suo corpore semper pascat animum meum, suo sanguine uiuificet spiritum meum, ut paulatim adolescens uirtutum auctibus, efficiar idoneum membrum corporis illius mystici, quod est ecclesia: nec unquam deficiam ab illo sanctissimo foedere, quod in extrema coena distributo pane, & porrecto poculo pepigit cum discipulis suis electis, & per hos cum omnibus qui per baptismum in societatem illius insiti sunt. Quod si sensero uagari cogitationem, lego psalmos aliquot, aut aliud quippiam pium, quod animum ab euagando cohibeat. **E R.** Habes in hoc psalmos certos? **G A.** Habeo, sed quos non ita mihi ipsi indixi, quin omittam, si cogitatio quæpiam incidat, quæ magis reficiat animum meum, quam illa psalmorum recitatio. **E R.** Quid de ieiunando? **G A.**

Ieiunium.

Cum

Cum ieiunio mihi nihil est negocij. Sic enim me docuit Hieronymus, nō esse ualeitudinem atterendam ieiunijs, donec corpus etate iustum robur collegerit. Nondum autem egressus sum annum decimum septimum. Sed tamen si sensero opus, prandeo cœnoq; parcius, quō me præbeam alacriorem studijs pietatis per diem festum.

E R. Posteaquā cœpi scmel, expiscabor omnia. Quomodo affectus es erga conciones? G A. Optimè. Ad has non minus religiose accedo, quā ad sacram synaxim. Et tamen deligo quos audiam. Sunt enim quos præstat nō audisse. Quōd si talis contingit, aut si nemo contingit, tempus hoc transigo sacra lectione. lego euangelium & epistolam, cum interpretatione Chrysostomi aut Hieronymi, aut si quis alius occurrit pius ac doctus interpres.

Conciones.

E R. Sed magis afficit uiua uox. G A. Fateor, & audire malo, si detur concionator tolerabilis: sed non uidcor omnino caruisse concione, si Chrysostomum aut Hieronymum scripto loquentem audiero. E R. Non opinor.

Sed quid te delectat confessio? G A. Magnopere: nam cōfiteor quotidie. E R. Quotidie? G A. Sic est. E R. Alendus est igitur tibi propriè sacerdos. G A. Sed illi confiteor, qui uerè solus remittit peccata, cui est potestas uniuersa. E R. Cui nam? G A. Christo. E R. An istud sat esse putas? G A. Mihi quidem sat esset, si sat esset proceribus ecclesie, & consuetudini recepta. E R. Sed quos tandem appellas ecclesie proceres? G A. Pontifices, episcopos, apostolos. E R. Et inter hos annumeras Christum? G A.

Confessio.

Is est omniū sine controuersia colophon. E R. Et huius receptæ confessionis autor? G A. Is quidem autor est omnis boni: sed an ipse instituerit hanc confessionem, quæ

lis nunc est in usu ecclesiae, theologis excutiendum relinquo: mihi puero & idiota sufficit maiorum autoritas. Hæc est certè præcipua confessio: nec est facile confiteri Christo. Non confitetur illi, nisi qui ex animo irascitur suo peccato. Apud illū expono, deploroq; si quid admisi grauius, clamo, lachrymor, ploro, me ipsum execror, illius imploro misericordiam: nec finem facio, donec sensero peccandi affectū penitus expurgatū ē me edullis animi, & succedere tranquillitatē aliquā & alacritatem, condonati criminis argumentum. Atq; ubi tempus inuitat, ut ad eā sacrosanctā mensam corporis & sanguinis Dominici, confiteor & sacerdoti, sed paucis, & nō nisi ea quæ certō uidetur crimina: aut eiusmodi, ut uehementis suspicio sit crimē esse. Neq; uerō protinus arbitror esse piaculum, hoc est enorme crimen, quod admittitur aduersus quaslibet constitutiones humanas, nisi contēptus accesserit maliciosus. Imò uix arbitror crimen capitale, cui non sit adiuncta malicia: hoc est, peruersa uoluntas.

E R. Laudo quòd sic es religiosus, ut tamē superstitiosus non sis. Hic quoq; puto locum esse prouerbio: Nec omnia, nec passim, nec quibuslibet. G A. Deligo mihi sacerdotem, cui credam arcana pectoris. E R. Istud est sapere. Sunt enim permulti, quod compertū est, qui quod accipiunt in confessionibus, effutiunt. Sunt improbi quidā & imprudentes, qui percontantur à confitēte quæ præstiterat tacuisse. Sunt indocti & stolidi, qui ob sordidum quæstū præbent aurē uerius quàm animū, cum nec diiudicēt inter noxiam & rectè factum, nec docere possint, nec consolari, nec consulere. Hæc sic habere frequenter audiui ex multis, & ipse parim expertus sum. G A. Et ego

Nec omnia.
chil. 2, cent. 4,
prouerb. 16.

ego nimium. Proinde deligo mihi uirum nō indoctum,
 grauem, si eētata integritatis, linguæ continentis. E R.
 Profectò felix es, qui ista mature sapere cœperis. G A.
 Deniq; illa prima mihi curarum est, ne quid cōmittam,
 quod cum periculo credā sacerdoti. E R. Nihil melius,
 si quidem possis cauere. G A. Nobis quidem difficillimū
 est, sed auxiliante Christo facile est. Primum est, ut adsit
 bona uoluntas. Eam mihi subinde renouo, prasertim die
 bus dominicis. Deinde subduco meipsum pro uiribus ab
 improborū consortio, & sodalibus integerrimis me ad
 iungo, quorū conuictu fiam melior. E R. Rectè tibi con
 sulis. Corruptunt enim mores bonos colloquia praua.
 G A. Ociū ccu pestē quandā fugio. E R. Nec mirū, nam
 nihil malorum non docet ocium. Sed ut nunc sunt homi
 num mores, solus uiuat oportet, qui uelit abesse à malo
 rum cōsortio. G A. Non omnino uanum est quod dicis.
 Plures enim mali, ut Græcus ille sapiēs dixit. Sed ex pau
 cis optimos deligo. Et probus sodalis nonnunquam sōda
 lem reddit meliorem. Vito lusus qui prouocant ad nei
 quitiam, uitor innoxius. Comem me prebeo omnibus, sed
 familiarem non nisi bonis. Quod si quando incidero in
 malos, aut corrigo blandè monendo, aut dissimulo, tole
 roq;: si uideor nō profecturus, certè cum primū licet, me
 met ab illis suffuror. E R. Nunquām ne titilluit animū
 tuū libido capiūda cucullæ? G A. Nunq̄, sed crebrò solū
 citatus sum à quibusdā ab hoc seculo, uelut à naufragio,
 ad portū monasteriorū uocantib. E R. Quid ego audio?
 Captabant prædam? G A. Miris technis adorti sunt &
 me et parètes. Sed mihi stat sentētia, nō addicere me uel
 matrimonio, uel sacerdotio, uel instituto monachorum,
 aut

Corruptunt.
 Chil. 1, cēt. 10,
 prouerb. 74.

aut ulli uita generi, unde post me non queam extricare,
 prius q̄ mihi fuero probe notus. E R. Quando istuc erit?
 G A. Fortasse nunquā. Sed ante annū uigesimū octauū
 nihil statuetur. E R. Cur ita? G A. Quia audio passim tā
 multos sacerdotes, monachos, & maritos deplorantes,
 quod sese temerē precipitarint in seruitutem. E R. Cau-
 tus es, qui capi nolis. G A. Interim tria mihi cura sunt.
 E R. Quae nam ista? G A. Ut proficiam in probitate mo-
 rum. Dein si id nequeā, certē tue ar illibatam innocentia
 ac famam. Postremō paro mihi ad bonas literas ac disci-
 plinas, in quouis uita genere futuras usui. E R. Sed inte-
 rim à poëtis abstines? G A. Non in totū, sed castissimos
 quoq; potissimum lego. Quod si quid inciderit parum
 uercundum, praetercurro: quemadmodū Vlysses obtu-
 ratis auribus Sirenas praeternaui gavit. E R. Sed cui inte-
 rim studiorū generi te potissimū addicis? Medicina, iuri
 Caesareo aut Pontificio, an theologiae? Nam linguae, bo-
 nae literae, philosophia, pariter conducunt ad omnē pro-
 fessionem. G A. Nondum ulli me planē addixi, sed ex om-
 nibus gustum aliquem capio, ne cuiusquā planē sim ri-
 dis: utq; degustatis singulis, certius eligam cui sim accō-
 modus. Medicina ubiuis terrarū certissimum uaticum
 est. Iuris prudētia uiam aperit ad dignitates. Theologia
 mihi cum primis placeret, nisi me mores quorundā &
 morose inter ipsos contentiones offenderent. E R. Non
 facile labitur, qui sic pedetentim incedit. Complures hu-
 sce temporibus abstinent à theologia, quod uereantur,
 ne uacillent in fide catholica, cum uideant nihil non uo-
 cari in questionem. G A. Ego quod lego in sacris literis
 & in symbolo, quod dicitur Apostolorū, summa fiducia
 erecta

VENATIO.

credo, nec ultra scrutor. Cetera permitto theologis disputanda ac definienda, si uelint. Si quid tamen receptum est usu populi Christiani, quod non plane pugnet cum sacris literis, haecenus seruo, ne cuiquam sim offenculo.

E R. Quis Thales te docuit istam philosophiam? G A. Fuit mihi admodum puero consuetudo domestica cum integerrimo uiro Ioanne Coeto. Nostin' hominē? E R.

Quid nisi tanquā te. G A. Is eam aetatem huiusmodi praeciptiunculis imbuit. E R. Non inuidebis, si me praebeam

emulum instituti tui? G A. Imò isthoc nomine mihi futurus es multo charior. Scis enim similitudine morum cōglutinari familiaritatem ac beneuolentiā. E R. Verum,

sed non inter competitores eiusdem magistratus, quum simili laborent morbo. G A. Nec inter eiusdem sponse procos, quum pariter laborent amore. E R. Sed extra iocum experiar imitari rationem istam. G A. Precor ut ti

bi uertat quā optime. E R. Fortassis assequar te. G A.

Vt nam & praecurras. Sed interim non operiar te, quin ipse quotidie me ipsum superare contendo: sed tamen ad nitere, si potes, ut anteuertas.

VENATIO.

PAVLVS, THOMAS, VINCENTIVS, LAURENTIVS, BARTHOLVS.

P A. Trahit sua quēq; uoluptas. Mihi placet uenatio. TH. Placet & mihi, sed ubi canes, ubi uenabula, ubi casses? P A. Valeant apri, ursi, cerui & uulpes, nos insidiabimur cuniculis. VI. At ego laqueos iniiciā locustis.

Insidiabor gryllis. L A. Ego ranas captabo. B A. Ego papiliones ucnabor. L A. Difficile est sectari uolantia. B A.

Difficile, sed pulchrum, nisi pulchrius esse ducis sectari lumbrū

lumbricos aut cochleas, quia carent alis. L A. Equidem malo insidiari piscibus, est mihi hamus elegans. B A. Sed unde parabis escam? L A. Lumbricorū ubiq; magna est copia. B A. Est, si tibi uelint prorepere è terra. L A. At ego mox efficiam, ut multa myriades profiliant. B A. Quo pacto? incantamentis? L A. Videbis artem. Imple hanc situlam aqua. Hos iuglandiū summos cortices ui rentes confractos immittito. Hac aqua perfunde solum. Nunc obserua paulisper. Vides emergentes? B A. Rem prodigiosam uideo. Sic olim, opinor, exliebant armati ex satis serpentis dentibus. Sed pleriq; pisces delicatior ris & elegantioris sunt palati, quàm ut esca tam uulgar i capiantur. L A. Noui quoddam insecti genus, quo tali bus insidiari soleo. B A. Tu uide an possis imponere pi scibus, ego ranis faceffam negocium. L A. Quomodo? reti? B A. Non, sed arcu. L A. Nouū piscandi genus. B A. At nō iniucundū. Videbis & fateberis. VI. Quid si nos duo micemus digitis? P A. Ignauū est ac rusticum lusus genus. Ad focum desidentibus magis conuenit, quàm in campo uersantibus. VI. Quid si certemus nucibus? P A. Nuces admodum pueris relinquamus, nos grandiuscu li sumus. VI. Et tamen nihil aliud adhuc, quàm pueri su mus. P A. Sed quibus decorum est ludere nucibus, isdem non indecorum est equitare in arundine longa. VI. Tu igitur prescribito lusus genus: sequar quocūq; uocaris. P A. Et ego futurus sum omnium horarum homo.

EVNTES IN LV DVM
LITERARIVM.

SYLVIVS, IOANNES.

SY. Cur adeo curris Ioannes? IO. Cur lepus, ut aiūt,
pro

Omniū hor
chil. 1. cent. 3.
proverb. 68.
Lepus p car.
chil. 1. cent. 1.
proverb. 88.

pro carnibus? s y. Quid hoc prouerbij est? i o. Quia nō
 si adfuero in tempore ante recitatum catalogum, actum
 est de pelle mea. s y. Hac quidem ex parte nihil est peri
 culi. Modò præterita est quinta. Inspice horologium, ma
 nus nondum attigit punctum, quod horam ab hora æ
 quis spacijs dirimit. i o. At ego uix habeo fidem horolo
 gij. Mentuntur nonnunquã. s y. At mihi fide, qui cam
 pane uocem audiui. i o. Quid loquebatur? s y. Horam
 esse quintã. i o. Sed est & aliud, unde magis etiã timeã.
 Reddenda est memoriter hesternã lectio, satis prolixa.
 Vereor ut possim. s y. cōmune periculū narras. Nã &
 ipse uix satis teneo. i o. Et nosti præceptoris seuitiã. Om
 nis illi noxia capitalis est. Nec magis parcit nostris nati
 bus, q̄ si coriū esset bubulū. s y. Verū is nō aderit in lu
 do. i o. Quē igitur uicariū cōstituit? s y. Corneliū. i o.
 Strabū illū? Va nostris uatibus. Is uel Orbilio plagosior
 est. s y. Verū dicis, & ideo nō rarò sum illius brachio
 precatus paralytim. i o. Nō est piū imprecari præcepto
 ri. Nobis potius cauendū, ne incidamus in illius tyrāni
 manus. s y. Reddamus inter nos uicissim, alterò recitan
 te, altero codicē inspiciēte. i o. Pulchrè mones. s y. Fac
 præsentis animo. Nam metus officit memoriã. i o. Fa
 cile deponerē pauorē, si nō adesset periculū. At in tãto
 discrimine quis possit esse securus animo? s y. Fateor, at
 tamen non agitur de capite, sed de parte diuersa.

A L I A.

CORNELIVS, ANDREAS.

o o. Scite tu quidem pingis, sed charta tua perfluit.
 Charta subhumida est, ac transmittit atramentum. A N.
 Queso ut appares mihi pennam hanc. o o. Deest mihi
 gladiolus

Orbiliū litera
 torē Hor. pla
 gosum uocat.

gladiolus scriptorius. A N. En tibi. C O. Hui, quàm obtu-
sus. A N. Accipe coticulam. C O. Vtrum amas scribere
cuspide duriuscula, an molliore? A N. Attempera ad ma-
num tuam. C O. Ego molliore solco. A N. Quæso ut mihi
describas ordine figuras elementorum. C O. Græcis an
Latinis? A N. Latinas primū. Conabor imitari. C O. Sup-
pedita chartam. A N. Accipe. C O. Sed meum atramen-
tum dilutius est subinde infusa aqua. A N. At meū linteo-
lum prorsus exaruit. C O. Immunge, nisi mauis immeier-
re. A N. Imò potius rogabo alicunde. C O. Præsta habe-
re domi, quàm rogare cōmodato. A N. Quid est schola-
sticus absq; calamo & atramēto? C O. Quod miles absq;
clypeo & gladio. A N. Vtinam mihi essent articuli tam
celeris. Equidē non possum dictantis uocē scribendo as-
sequi. C O. Prima cura sit, ut bene scribas: proxima, ut
celeriter. Sat citò, si sat bene. A N. Bellè, sed istam cantio-
nem cane præceptor, cum dicat, Sat citò, si sat bene.

AGENDI GRATIAS, FORMVLA.

PET. Gratū mihi fecisti, quòd aliquoties ad me scri-
pscris. Habeo gratiam, quòd ad me crebrius scripsisti.
Amo te, quòd interdum ad me literas dare nō dedigna-
tus es. Habeo gratiā, quòd crebris literis me uisris. Ago
tibi gratias, qui literarum fasciculis nos oneraris. Maxi-
ma tibi à me habetur gratia, qui nos aliquando literis
laceßiueris. Per gratū mihi fecisti, quòd nos dignatus sis
tuis literis. Debeo tibi pro tuis humanissimis ad me liter-
ris. Magni beneficij loco duco, quòd non es grauatius
ad me scribere.

RESPONSIO.

CH. Imò meum est deprecari culpam impudentiæ,
qui

NOVA ROGANDI.

63

Qui non ueritus sim tibi homini, tū occupatissimo, tum doctissimo, meis illiteratis literis obstrepere. Agnosco solitam tuam humanitatē, qui meam audaciam boni consulueris. Verebar ne quid offendiissent te meae literae, quae nihil omnino responderes. Non est quod agas gratias: mihi plus satis est, si sedulitatem meam accepisti in bonam partem.

NOVA ROGANDI FORMULA.

PE. Nihil ne nouarū rerum adfertur è patria? Num quid noui de nostratibus accepisti? Quid noui? Ecquid nouarū rerum apportas? Num quid noui fertur? Num quae res nouae è patria nunciantur?

RESPONSIO.

CH. Noui equidem permultum, at nihil ueri. Nouarum quidem rerū satis, at nihil comperti. Noua permulta, at explorati nihil. Non parum noui, at ueri non multum. Nihil adfertur noui. Nouarum rerum nihil prorsus accepi. Certi nihil, noui non nihil. Rumores adferuntur permulti, sed dubij. Plurima est fama, at rerum nihil, firmi nihil. Si uana te capiunt, adfero tota plaustra mendaciorum. Fabularum totos modios apporto. Tantum mendaciorum adfero, quantū uix una nauis uehat. PE. Exonera te quā primum, ne succumbas tanto oneri. CH. Nihil habeo praeter ea quae iactantur in tonstrinis, in uehiculis, & in nauibus.

AN ACCEPISTI LITERAS?

formula.

PE. Nihil ne literarū accepisti? Num aliquas è patria recepisti literas? Nullae tibi sunt redditae literae? Nū quid scriptorum accepisti? Num quas accepisti epistolas? Ec

e quas

quas ab amiculis accepisti literas? Nihil epistolarū ad
molauit ē Gallia?

R E S P O N S I O.

CH. Literarum nihil accepi. Ne pilum quidē literarū
accepi. Ne tantulū quidem adfertur literarum. Ne
mo literā ad me. Ne uerbū quidem à quoquā redditur.
Tantū literarū accepi iamdiu, quantum uides in oculo
meo. Equidem pecunias quā literas malim. Argentum
accipere malim, quā epistolas. Nummos recipere ma-
lim, quā epistolia. Nihil moror literas, modo ueniat
argentum. Equidem numerari malo mihi, quā scribi.

C R E D O, . F O R M V L A.

PE. Facile credo. Haud difficile creditu est. Credi istud
perfacile potest. Istud tibi quis non credit? Admodū in-
credulus fuerit, qui hoc tibi non credat. Profecto habeo
tibi fidem. Istius rei mihi facile fidē facis. Credo tibi uel
iniurato. Verisimile dicis. Adferunt tamē nōnihil solatiū
litera. At ego alterutrum malim, quā neutrum.

U T I L I T A T I S F O R M V L A.

CH. Quorsum spectant litera sine pecunia? Ad quid
tandem inanes conducunt litera? Quorsum ualent, ad
quid conferūt, faciūt, prosunt, proficiunt litera uacua?
Cui grata, cui accepta litera sine nummis? Quid emolu-
mēti adferūt litera inanes? Cui bono sunt ociosa litera?
Quid iuuant? cui sunt usui? Ad quid conducibiles sunt?
Quid secū adferunt momenti? Cui rei sunt utiles inanes
epistola?

R E S P O N S I O.

PE. Podici tergendo utiles, idonea, ac cōmoda. Con-
ducunt natibus tergendis. Si usum nescis earū, ad anum
expurgandum

BENE PRECANDI. 65

expurgandum ualent. Ad nates tergendas. Ad posticum purgandū. Conferunt ad eam corporis partē mundandam, quæ semet identidem inquinat. Valent conuestientis scombris. Inuoluendo tursi sunt accommodæ. Quid ualent ne amiculī? Quid uxor agit tua? CH. Recte, eam apud matrem reliqui, & quidem prægnantem.

BENE PRECANDI.

PE. Bene & tibi & illi uertat: tibi, quod pater: illi, quod mater futura sit. Adsit Deus. Ut utrique uestrum faustum felixq; sit precor, optoq;. Quæso, oro superos omneis, ut incolumis prolem uobis dignam pariat, & pulchra faciat te prole parentem. Laudo te, quod uirum te præstititeris. Gaudeo te uirum præstitisse. Gallū te esse declarasti, at non Cybeles. Abi, uirum te iudico. CH. Lūdis, idq; facis tuo more. Agè agè, est tibi ius apud me loquendi qualibet. Audio te patriam nuper reuississe. PE. Sic est factum. Nam diutiuscule iam absuecram, non ferebam tam diuturnū patriæ desiderium. Non poteram à parentū conspectu abesse diutius. Torquebat me diutinū amicorū desiderium. CH. Piè fecisti, humanus es, qui ista cogites. Ducimur enim admirabili quodā amore eius regionis, quæ nos aluit atq; edidit. Et,

Nescio qua natale solum dulcedine cunctos

Ducit, & immemores non sinit esse sui.

Dic quæso, quo nam in statu illic offendisti omnia?

NOVA OMNIA, FORMULA.

PE. Nihil non nouū. Mutata omnia. Nouata singula. Vniuersa noua. Vide quàm repēte tempus res mutat humanas. Videbar mihi in aliū uenire mundū. Vixdum decenniū absuecra, & nō secus omnia admirabar, quàm

Idētidē, id est, subinde. Allusio ad prouer. & wōrte wōrte. et uo uelēs. Hor. Nec scō bros metuentia carmina, nec thus.

Epimenides somniorum princeps, uix tandem expergefactus. C H. Quanam ista est fabula? Quid isthuc est fabula? P E. Dicam equidem, si uacat. C H. Nihil fuerit uicundius. P E. Sellam igitur unà cum puluino mihi poni iube. C H. Rectè admones: nam sedens commodius mentis.

Epimenidis
fabula.

tieris. P E. Fabulantur historici de Epimenide quodam Cretensi, qui deambulandi gratia solus urbem egressus, cum subita pluuia ui compellente, in quandam specuam ingressus obdormisset, quadraginta septem perpetuos annos somnum continuauit.

NON CREDO, FORMULA.

C H. Quid narras? incredibile dictu. Non uerisimile dictu. Somnium mihi narras. Non fit mihi uerisimile ueri. Monstri simile narras. Non pudet tã improba uanitatibus? Digna fabula quæ addatur ueris narrationibus Luciani. P E. Imò rem narro à grauissimis proditã autoribus: nisi forte tibi parũ spectatæ fidei est Aulus Gellius. C H. Mihi uerò quæ scribit ille, folia Sibylle sunt omnia. P E. Quid tandè theologum tot annos somniasse reris? Nam theologũ fuisse proditum est. C H. Audire gestio.

RESPONSIO.

P E. Quid aliud, quàm quæ postea prodidit Scotus, & huius farinae sodales? Sed bene cum Epimenide actũ est, qui uel tãdem ad se redierit. Multi theologo nunquã expergiscuntur à suis somnijs. C H. Agè, facis ut poëta dignum est: sed perge mentiri. P E. Epimenides igitur somno solutus, è spelunca prodit, circumspicit, mutata uidet omnia, syluas, ripas, flumina, arbores, agros, breuiter nihil nõ nouum. Accedit ad urbem, percontatur, manet illic aliquandiu, neq; nouit quenquã, neq; à quopiã agnitus

NOMINA AFFINITAT. 67

tus est. Alius hominum cultus, nec idem uultus, mutatus sermo, diuersi mores. Nec miror hoc Epimenidi post tantum annorum cucuisse, cum mihi idem propemodum euenerit, q̄ pauculos annos abfuissem. C H. Quid uterq; parens, uiuunt ne? P E. Viuūt ambo, & ualent utcunq; senio, morbo, deniq; bellorum calamitate confecti. C H. Hęc est humana uitę comœdia. Hęc est fātorum lex inuitabilis. P E. Cœnabis hodie domi? C H. Foris cœnaturus sum. Foris cœnandum est mihi. P E. Apud quē? C H. Apud socerum meum, apud generum meum, apud nurum meam, apud affinem meum. Affines dicuntur, qui non sanguinis, sed matrimonij coniunctione copulati sunt. P E. Quę sunt igitur usitata uocabula affinitatum? C H. Maritus & uxor, nota sunt nomina.

Socer uxoris meę pater est mihi.

Sener filię meę maritus.

Socrus uxoris meę mater.

Nurus filij mei uxor.

Leuir mariti frater.

Leuir dicitur ab uxore, ut Helena Hectorem leuirū uocat, quod esset nupta Paridi.

Fratrĩa fratris mei uxor.

Glos mariti soror.

Vitricus matris meę maritus.

Nouerca patris mei uxor.

Priuignus uxoris aut mariti filius.

Priuigna filia alterutrius.

Riualis qui amat eandem.

Pellex quę amat eandem: ut, Thraso riualis est Phædria, & Europe pellex est Iunoni.

CRAS MECUM PRANDEAS.

PE. Ago gratias. Laudo te. In crastinū igitur te ad cœnam uoco. Cras ergo ut mecū cœnes oro. Cras igitur mecum prandeas rogo. Cras igitur te mihi conuiuā uolo.

TIMEO NE NON POSSIM.

CH. At uereor, ne non licuerit. Ut possim metuo. Veniam, si quidem licebit. At metuo, ne non queam.

Q V A R E ?

PE. Cur non licebit? Quī sic? Quid ita? Quamobrē? Quo pacto? Quid causa? Quid obstiterit, quo minus possis?

DOMI ME ESSE OPORTET.

CH. Tum quidem mihi domi manendum est. Ut domi nocte sim necesse est. Tum certe foris esse non licebit. Cras mihi quoquam ire foras, liberum non erit. A prandio abesse mihi integrum nō erit. Aliquot ipse conuiuas eo die operior. Aliquot amici constituiere ea nocte domi nostræ cœnare. Ipsi mihi conuiuæ sunt ea nocte tractandi, alioqui lubens uenirem. Ni id esset, haud grauatim facerē. Quod ni esset, haud me tibi difficilem præberem. Non excusarē, si liceret. Non paterer bis rogari, si queam. Parce rogare, uel inuocatus adessem, si quo pacto liceret. Haud grauate tibi obsequerer, si possim. Frustra rogas cum, cui nō est liberum: frustra item rogaturus, si liberum esset. Nunc ut maxime cupiam, nō possum: tunc superuacancum esset rogare uolentē. PE. Vcl perendie apud me sis oportet. Saltem perendino die ad cœnam uenias, necesse est. Quarto ab hinc die non grauaberis mihi præbere conuiuā. Die Iouis proximo non potes effugere, quin uenias.

NON

NON POSSVM PROMITTERE.

CH. Non possum polliceri. Affirmare istud tibi non possum. Promittere certum nequeo. Veniam ubi utriq; nostrum uidebitur commodissimum.

DIEM DICERE DEBES.

PE. Diem igitur mihi constituas uolo, ad quē mecum sis coenaturus. Diem igitur assignes oportet. Diem igitur promittas, necesse est. Diem certum mihi praescribi, praestitui, constitui opto. Ad certum diem condicto. Diem mihi dicas uelim.

NOLO TE PRAESCIRE.

CH. Equidem non soleo dicere diem amicis. Cum quibus mihi parum conuenit, is soleo diem dicere. Praescium te esse nolim. Praescire te nolo. De improviso te opprimam. Inopinatio te opprimam. Te nec opinantem oppressero. Te nihil suspicantem oppressurus sum. Non expectatus adfucro. Adoriar te nec opinantem. Veniam ultroneus, & inasperatus conuiuia.

PRAESCIRE VOLO.

PE. Biduum praescire uolo. Biduum praescius esse cupio. Praemoncto biduo prius, quam uenias. Fac me biduo ante certiore. CH. Si me urges, dico tibi diem Sybariticum, ne desit apparandi spacium. PE. Quid hoc uerbi est? CH. Sybaritae conuiuas inuitabant in annum proximum, ut utriq; esset iustus apparatus. PE. Valeant Sybaritae cum suis molestis conuiujs: ego congerronē uoco, non satrapam.

Sybariticum.
chil. 2, cent. 3,
proverb. 67.

TVO MALO OPTAS.

CH. Equidem tuo detrimento. Tu opte quidē malo. In damnum tuum istud optas. Incommodo istud precari

ris tuo. P. E. Quid ita? Quamobrē? C. H. Ego instructus accedam. Ego munitus ueniam. Aggrediar te paratus. Instructus multa fame accedam, tu uide ut uulturem expleueris. Parabo uentrē, ac dentes exacquam: tu uide quibus modis lupum exatures. P. E. Agē ad hoc certamē te prouoco. Agē fac pro uiribus, pro uirili, si quid potes.

C. H. Veniam, sed non in comitatus. P. E. Tanto uenies gratior. Sed quo comite uenies? C. H. Umbra. P. E. Nec secus possis, si modō luce uenias. C. H. Sed umbram adducturus sum dentatam unam atq; alteram, ne tu me uocaris impunē. P. E. Agē ut libet, modō ne laruas adducas. Sed explana, si libet, quid sibi uelit umbra uocabur.

Umbra. lum. C. H. Apud eruditos umbrae uocantur, qui ipsi non uocati, comitatur eū qui uocatus est ad conuiuū. P. E. Talium umbrarum adduc quantum uoles.

EA LEGE PROMITTO.

C. H. Veniam quidem, at hac lege, ut tu postridie eius diei uicissim apud me cœnes. Faciam eo quidem pacto, ut deinde mihi quoq; sis conuiuia. Ea lege cœnam condicto, ut tu rursum mihi sis conuiuia. Spondeo futurum, sed hac exceptione, si tu postero die itidē apud me sis. Recipio tibi facturum me. Do fidem futurū, his quidem legibus, ut tu mecum postridie prandeas. P. E. Agē fiat. Esto. Sit ita ut uis. Si iubes, faciam. Noui Gallorum magnificenciam. Non uis gratis apud me cœnare, nisi uices retuleris. At isto quidem pacto redire solent in orbē conuiuia. Sic nascitur conuiuiorum longa periodus. Hac uicissitudine fiunt sine fine reciproca conuiuia. C. H. Nihil suauius, si minimum accedat apparatusi quotidiano. Caterū ego te detineo, aliō fortassis iturum. P. E.

Imò ego te opinor. Sed cras latius & familiarius cōfabus
labimur. Verum crastino die plura nugabimur. Interim
fac ualeas. Interim cura ut bene ualeas. Interim ualebis.

QVO IS? FORMVLA.

CH. Quò tu nūc abis? Quò tu nūc properas? Quò tu tā
celeri gradu tēdis? Quò nā te cōfers? Quò nūc iter est?

EO DOMVM, FORMVLA.

PE. Domum me recipio. Domum reuertor. Domum
recepto. Domum me confero. Viso quid domi agatur. Ac
cerso medicū. Rus hinc concedo. Constitui ad hanc hor
ram cum uiro quodam grauiſſimo colloqui. Statui hac
hora congregi cum uiro grauiſſimo. CH. Quonā? PE.

Cum Curione multiloquo. CH. Precor igitur tibi prae
sentem Mercurium. PE. Quid opus Mercurio fauente?

CH. Quia res erit cum linguaci. PE. Atqui hac gratia
magis conueniebat, mihi memoriā precari propitiam.

CH. Quid ita? PE. Quia patientiſſimis auribus opus erit
potius, quā strenua lingua. At auris memoria dica
cata est. CH. Quānam iturus es? Quā ibis? PE. Hāc ad
sinistram: hāc, illāc, per forū. CH. Comitabor igitur te.

Affectabor, ac deducā te ad diuerticulū usq; . PE. Non
patiar te circumagi. Nolim te tantum laboris mea causa
capere. Isti huc officij serua, cum erit usus, nūc nihil opus
est. Ne mea gratia facias uia tuae descendium. CH. Mihi
quidem compendium est, frui tantisper amico. Nihil ha
beo quod agam, & non sum piger, ni tibi sum molestus
comes. PE. Nemo iucundior affecta. At non sinā, ut mi
hi claudas laeuum latus: non admittā, ut mihi sinister am
bules. CH. Hic te superis cōmendo. Nolo te longius co
mitē. Vltcrius nolo me comiteris.

Memoriā hic
pro dea posu
it memoriā.

COMMENDANDI FORMULA.

CH. Tu me Curioni magnopere cōmendato. Fac me Curioni multiloquo quā̄m commendatissimum facias. Me Curioni commendatum quā̄m diligentissimē curato. Iube ut me sibi commendatissimum habeat. Ego me illi per te commendatum facio. Me tibi etiam atq; etiam commendo. Me tuæ humanitati quā̄m possum diligentissimē commendo. Recommendo pro commendo barbaris relinquito. Vide ne pauca cum multiloquo loquaris. Vide ne cum multiloquo sis pauciloquus.

O B S E Q V I I.

PE. Vis me tibi morem gerere? Vis me tibi obsequi? Vis tibi obsecundē? Te igitur imitari me iubes? Quando quidē ita uis, faciam libentissimē. Ne sis mihi diuinius in mora, imō ne uterq; alteri. CH. Sed prius quā̄m abeas, queso te, ne graueris me docere, quo pacto his sit utendū, in mora, in causa, in culpa: qui soles elegā̄tiae studiosus esse. Quare age, doce obsecro, disserere amabō.

IN CVLPA, IN CAUSA, IN MORA.

PE. Mos gerendus est tibi. Non est culpa in me, non est culpa in te. Mora est in te. In te causa est: grammaticē quidem dicitur, at multo elegantius.

I N C V L P A.

Non sum in culpa. Culpa non est mea. Vaco culpa. Quōd nihil proficis, tua desidia in causa fuit, nō praeceptor, nō pater tuus. In culpa omnes estis. Vtriq; in culpa estis. Vtriq; culpandi estis. Ambo accusandi estis. Ambo in culpa estis. Incidisti in morbū tuo ipsius uitio, tua ipsius culpa. Itidē dicuntur in uitio esse, quibus culpa debet imputari: & in crimine esse, q̄ culpandi sunt: & in dāno esse,

In uitio, in crimine, in dāno esse.

esse, qui damno afficiuntur. Hoc genus sermonis non temere licet invertere. Damnum in illo est, uitium in illo est.

IN CAUSA.

Quo minus ad te scripserim, morbus in causa fuit. Quod rarius ad te scripserim, mea negocia in causa fuerunt, non negligentia. Quid in causa fuit? Quid cause fuit? Ego non sum in causa. Quod nullas à me literas acceperis, tabellarius in causa fuit. Quod tam macilentus es, amor, non studium in causa est. Hoc est cause.

IN MORA.

Non ero uobis in mora. Quidnam uobis in mora fuit? Tu nobis in mora fuisti. Tu semper in mora es. Quid te remoratum est? Quis te remoratus est? Habes quod petebas, tuum est memoria insculpere. Habes affe etatiunculae tuae premium. Vale mi Christiane. CH. Vale in crastinum & tu mi Petre.

IN OCCVRSV.

CH. Salue multum iucundissime Augustine. AV. Salue tantundem mi humanissime Christiane. Felix sit tibi huius diei exortus. Prosper sit tibi hic dies. Quid tandem agitur? CH. Suauiter, ut nunc res nostra sunt. Et cupio omnia quae uis. AV. Merito te amo. Amo te. Amandus es. Benigne dicis. Comis es. Habeo gratiam.

IRASCOR TIBI, FORMVLA.

CH. At ego nonnihil tibi succenseo. At ego tibi subirascor. Verum ego tibi sum subiratus. Atqui ego sum in te stomachosior. Atqui nonnihil est, uel habeo, quod tibi succenseam.

QVA CAUSA? FORMVLA.

AV. Quidnam est istud obsecro? Quid ita? Quam ob
rem

Promereri.
Commereri.
Demereri.

rem tandem oro? Quid admisi sceleris? Quid comeruis?
Promereor bona, aut laudē. Comereor mala, aut poenā:
illud in bonā, hoc in malam partē sumitur. Demeremur
eum, quem nobis beneficio reddimus obnoxium.

QVIA NON CVRAS ME.

CH. Qu' nulla mei tibi cura sit. Quòd nihil nos re-
spicis. Quòd tā rarò nos reuisas. Quòd nihil nos cures.
Quòd me planè negligis. Quòd nostri curam uideris
abiecisse. A V. At nihil est causa cur succenseas. At præ-
ter meritū meū. At immeritò succenses. Neq; enim cul-
pa mea accidit, quòd te rarius uisam. Dabis ueniā occu-
pationibus meis, per quas mihi non licet toties, quoties
cupio te reuisere. CH. Ita demū tibi ignoscā, si hodie
apud me cœnes. Ea conditione purgatus mihi eris, si ue-
spere ad cœnā uenias. A V. Haud iniquas pacis leges præ-
scribis Christiane, quare haud inuitus faciam. Equidem
faciam uolens. Istud quidem seccro perlubenter. Haud
grauatè faciam. Hic sanè non me præbebo difficilem. Ni-
hil hac re seccro libentius. Animo faciam lubenti. CH.
Laudo tuam facilitatem, & hac in re, & in cæteris om-
nibus. A V. Sic soleo amicis obsequi, præsertim non inu-
qua pctentibus. Ridiculum, an tu me recusaturum puta-
bas oblatum, quod ultro etiam erat rogandum?

NE FALLAS ME, FORMVLA.

CH. Agè, at caue ne me deluseris. Caue fallas. Caue
sem frustra foueam. Caue luseris expectantem. Caue mi-
hi uerba dederis. Vide ne me frustra habeas. Vide ne
me uana spe laetes. A V. Nihil opus iureiurādo. In cæte-
ris, in alijs time perfidiam, hac in re nō fallam. Sed heus-
tu, caue quicquā paraueris præter quotidiana: mea cau-
sa diem

ſa diem feſtū nolo. Scis me conuiuā minimē edacē, bibe
cē multo minus. Noſti enim me conuiuā non multi cibi,
ſed ioci plurimi. C H. Curabitur diligēter. Ego te Pytha
gorica cœna excipiam, aut fortaffe frugaliore. A V. Imō
Diogenica, ſi me delectare uoles. C H. Certē Platonica
cœna te excipiā, in qua multum ſit literatarū fabularū,
cibi minimū, cuius uoluptas duret etiā in poſterū diem,
alioqui qui prolixē fuerit acceptus, fortassis eo die ſuauiter
afficitur, ſed poſtridie dolet caput, crudus eſt ſtomachus.
Apud Platonem qui coenabat, unā uoluptatem capi
ebat ex apparatu ſacili, fabulisq; philoſophicis: alterā
poſtridie, quōd nec capitis grauedinem, nec ſtomachi
cruditatē ſentiret. Ita prandebat etiā ſuauiter ex condi
mēto cœnæ pridianæ. A V. Placet, fiat ut mones. C H. Tu
uide omnes curas tuas, ac rugas etiam iſtas domi relin
quas. Huc prater nugas & riſum nihil adferas. Et, ut
inquit Iuuenalis:

Protinus ante meum quicquid dolet exue limen.

A V. Quid? literas mecum uenire non uiſ? Muſas meas
mecum adducam, niſi quid aliter cenſes. C H. Tetricas
Muſas unā cum negocijs domi claudas. Blandas Camœ
nas omnes, deinde ſales tuos, diſteria, ſcōmata, ſacetias, le
pores, ridicula omnia tecum adducito. A V. Ita fiet. Ex
porrigemus frontem. Bellos homunculos agemus. Ride
bimus affatim. Curabimus cutem. Indulgebimus genio.
Genialiter coenabimus. Epicureos agemus. Bonum uul
tum faciemus, & erimus boni ſocij: inelegantū elegan
tia ſunt, qui ſuam habent linguam ſibi peculiarem. C H.
Quō nunc properas? A V. Ad generum meū. C H. Quid
illuc? quid eō? quid illō? A V. Audio neſcio quid turbe
inter

Pythagori
ca, Diogeni
ca cœna.

Bonū uultum
facere.

inter eos natum, ut redigam eos in gratiam, ut reducam
 in concordiam, ut pacem inter eos componam. C H. Beni-
 gnè facis, quanquã nihil te opus esse arbitror. Nam ipsi
 inter se melius hoc bellum cõposuerint. A V. Fortassis et
 inducia iam indicta sunt, noctu de pacis legibus agetur.
 Sed nunquid me aliud uis? C H. Vocabo te per puerum
 meum. A V. Vbi uoles, domi ero. Bene uale. C H. Bene sit
 tibi. Fac hinc ad quintã horam adsis. Heus Petre, accerse
 ad cœnam Augustinum, qui mihi hodie, ut scis, cœnam
 condixit. P E. Eo. Salue poëta. Cœna iam dudum parata
 est, te herus expectat domi, ubi uoles accedas. A V. Ve-
 nio. Salue mi Christiane. C H. Bene factũ, quod uenisti.
 Gaudco te aduenisse. Gratulor mihi, quod aduenisti.
 Nondum quinta sonuit credo. P E. Imò iam dudũ prater-
 rita est. Haud longè sexta abest. Instat hora sexta. Mox
 sextã audies. A V. Parui refert an post quintã uenerim,
 nec ne, modò ne post cœnã. Nam post festum uenire, mi-
 serum est. At quorsum tantus apparatus? Quorsum tot
 epule? Num me lupũ existimas? Num tibi lupo uide orẽ
 Num me uulturem putas? C H. Non uulturem, sed tamẽ
 nec cicadam, ut rore uiuas. Nihil est luxus. Mundicies
 mihi semper placuit, sordes detestor. Nec Apitius mihi
 placet, nec Diogenes. Præstat aliquid superesse, quàm
 deesse. Si præter cicer nihil apponeretur, & fuligo fortè
 illapsa in ollam condiret legumen, quid tum ederetur?
 Nec omnia sapiunt omnibus. Itaq; mihi placet moderatã
 uarietas. A V. Non tu metuis leges sumptuarias? C H.
 Imò peccaui frequenter in diuersum. Nihil nobis opus
 lege Fannia. Satis nos docet frugalitatem ipsa tenuitas.
 A V. Haud ita conuenerat. Longè aliter pollicitus es.
 C H. Agè

Post festum.
 chil. 1, cent. 9,
 prouerb. 52.

CH. Agè inepte, nec ipse conuenta seruas. Conuenerat enim, ne quid præter nugas inferres. Quin hæc missa faciamus. Lauemus ac discumbamus. Heus tu puer, cape guttum ac patinam, linteum ex humero suspende, ministra aquam. Quid cessas? Laua Augustine. A V. Laua tu prior. CH. Bona uerba. Hoc anno perpetuò illotus cœnare mallet. A V. Ridiculum: non honoratiori, sed turpiori ante alios lauandum est: laua igitur, ut immūdius. CH. Tu es urbanus plus satis. Es urbanior quàm sat sit, quàm par est. Quorsum attinet ista urbanitas? Huiusmodi cæremonias ineptas mulierculis relinquamus, quæ nunc & ab aulicis fastidiuntur, unde tamen olim profectæ sunt. Lauetis terni aut quaterni simul. Ne teramus tempus huiusmodi moris. Ego nulli designabo locum, sumat sibi quisq; quem uolet. Qui delectatur igni, hîc commodius accumbet. Qui offenditur luce, deligat hîc angulum. Quem delectat prospectus, hîc sedeat. Agite, satis morarum. Accumbiue. Ego domi sum, uel stans cœnabo, si lubeat, uel obambulans. Cessatis? At interim cœna corrumpitur. A V. Viuamus nunc, curemusq; cuticulam. Simus nunc Epicurei. Nihil nobis cum fronte Stoica. Valeant curæ. Absit omnis liuor, exulet obtrectatio. Sit mēs leta, frons hilaris, sermo lepidus. CH. Quinam sunt isti Stoici atq; Epicurei, Augustine? A V. Stoici philosophorum quoddam genus est, triste, seuerū, iciunum, qui hominis summum bonum honesto, nescio quo, metiuntur. Epicurei his longè diuersi, felicitatem hominis uoluptate terminant. CH. Tu igitur cuias es tandē, Stoicus an Epicureus? A V. Zenonem laudo, at Epicurū uiuo. CH. Quod tu ioco dicis Augustine, id seriò facitāt hodie

Stoici.

Epicurei.

hodie non pauci, pallio tantum & barba philosophi.

A V. Imò isti uel Afotos superant luxu. C H. Hecus Drot
mo, ades huc: tuo munere fungere, consecra coenam.

Consecratio
mensæ.

P V. Quicquid appositum est, & quicquid apponetur,
felix ac sacrū esse iubeat, qui sua benignitate pascit uni
uersa. Amen. C H. Appone epulas. Quid cunctamur car
pum hunc discerpere? quid trepidamus hunc gallum la
ccrare? A V. Ego Herculem præstabo, ac beluā hanc con
ficiam. Vtrum mauis de ala, an de poplitibus? C H. Vtrū
uis, nihil mea refert. A V. In hoc genere alis primæ parti
tes tribuuntur, in cæteris poplites lautiores putat uulgus.

C H. Tu multum laboris mea causa suscipis. Tu permul
tum laborem mea causa sumis. Tu omnibus ministras,
ipse nihil edis. Ego tibi alam ministrabo: at ea lege, ut di
midium mihi restituas. A V. Itā ne agitur? At istud est ti
bi ministrare, non mihi. Tibi serua: ego enim sum impu
dentior, quàm cui ministrari quicquā debeat. C H. Pro
bè facis. A V. Eho, tu lupo cibum ministras? Vulturem
inuitas? C H. At ieiunas, non coenas. A V. Imò me uno
nihil edacius. C H. Imò mendacius nihil. Proinde agito,
ac si domi sis tuæ. A V. Istud iam planè mihi persuasi.

Istud iam in animū induxi. Sic stat sententia. Consilium
est istud facere. C H. Quid tibi hoc uinum placet? Quid
hoc uilli delectat? A V. Mihi quidē perplacet. Me certè
uehementer iuuat. Me satis delectat. Me non mediocri
ter iuuat. C H. Vtrum mauis, rubrum an candidum?

NON REFERT QVO SIT COLORE.

Iuxta aduer
bium, sonat
æquè.

A V. Equidem utroq; iuxta delector. Nihil refert quo
sit colore, modò sapor placeat. Non laboro quantū ocu
lis placeat uinum, modò palatum iuuat. Nihil me mouet
aspectus.

affectus, si sapor placeat. Parui refert, quo sit colore, quē
 habeat colorem, si sapiat bene. Non cupio oculos pasce-
 re, si palato satisfacere queat, modò palatum iuuare pos-
 sit. Nihil moror colorē, modò gratus sit sapor. C H. Cre-
 do. Atqui sunt cœnaticæ philosophiæ cum primis periti,
 qui negant uinum esse probandū, nisi quod placeat qua-
 tuor sensibus: oculis, colore: naribus, odore: palato, sapor-
 re: auribus, fama & nomine. A V. Ridiculum, quid fama
 conducit ad potum? C H. Tantū, ut multi non stupidi pa-
 lati uehementer probarint nullū Louanio uernaculum,
 quū crederent esse Belnense. A V. Fortasse iam larga po-
 tatione palatum obsurduerat. C H. Imò nondū attigerāt
 poculum. Tamen iudicium tuum audire cupio, hominis
 his in rebus peritissimi. A V. Album nostrates rubro præ-
 ferunt, quòd rubrum paulo sit acerbius: & alterum exi-
 lius quidē, sed illud mitius, & ut arbitror, salubrius. C H.
 Habemus & subrubrum, et flauum & purpureum. Hoc
 mustum est hornum. Hoc bimum est, si quem capit uetu-
 stas. Habemus & quadrimum: sed iam uapescit ac desu-
 piscit senio. Aetate uigor euauit. A V. Luculli diuitias
 audio. C H. Heus puer, ubi cessas? Nos hic planè negligis,
 non uides quanta sit hic siccitas? Quid si hoc rerum sta-
 tu incendiū cōtingeret, quo restingueremus? Dato singu-
 lis plenos cyathos. Augustine quid habes, quod parum
 es hilaris? Quid accidit tibi, quod sedes tristior? Quid est
 tibi quod minime gaudes? Aut doles, aut carmina cōdis.
 Tu nunc Chrysippū agis, Melissa tibi opus est. A V. Quā
 hic mihi fabulam narrat? C H. Chrysippus adeò fertur in-
 tentus fuisse suis argutijs logicis, ut ad mensam etiā fame
 periturus fuerit, nisi ancilla Melissa cibū in os ingessisset.

Chrysippus
 sophista.

f

A V. Ille

A V. Ille uero indignus erat, q̄ seruarietur. Sed si te offendit taciturnitas, placetq; conuiuium uocalius, est quod id efficias. C H. Memini. Recte admones: liberalius bibendum: largius, copiosius, meracius oportet bibere.

REM ATTIGISTI.

A V. Rē acu tetigisti. Recte iudicas. Scopum attigisti. Nā Fœcundi calices quem non fecere disertum?

C H. Perdoctē tu quidem Augustine, ut omnia: sed quoniam in sermonem uinarium, quando in mētionem incidimus uinorum, libet interrogare, quoniam consilio ueter

Bacchus poëtarum deus.

res illi Bacchum, quem uini autorem uideri uolebāt, poëtarum deum dixerint. Quid enim illi temulento deo cū

poëtis, Musarum uirginum cultoribus? A V. Quæstio ita

me Bacchus amet, poculis digna: uerum quorsum tue

quæstiones spectent, satis intelligo. C H. Quorsum amabo?

A V. Astute de uino disputationem inijcis Gallica te

chna, quā didicisse Parisijs te suspicor, nimirum quo minus interim absumatur uini. Abi, uirū te iudico, non frustra

in tanta schola uersatus es. C H. Accipio tua dicta, referā

paria scōmata, ubi erit commodū. Sed ad rem. A V.

Disoluam ubi bibero. Siquidem absurdum fuerit sicco

palato de quæstione uinosa disputare. Præbibo tibi Christiane.

Propino tibi hunc scyphum dimidiatum. C H. Accipio abs te libenter.

Sit saluti, prosit. A V. Iam accingor, ut me missum facias.

Ego meo more præpostere faciam. Quod Baccho pueritiæ effigiem tribuerint, id habet my

sterij, quod uinum potum curas & sollicitudines animis nostris eximit,

hilaritatem que quandam inducit.

Bacchus puer.

Quare senibus quoque ipsis iuuentam quandam redde

dere uidetur, dum & hilariiores facit, & formosiores.

Id quod

Id quod Horatius cum multis in locis, tum præcipuè his
uerbis aperte testatur,

Ad mare quum ueni, generosum & lene requiro,
Quod curas abigat, quod cum spe diuite manet
In uenas animumq; meum, quod uerba ministret,
Quod me Lucanæ iuuenem commendet amica.

Nam quod huic poëtas dicarunt deo: id significatū
uoluisse suspicor, quod uinum & ingenium excitat, &
facundiam ministrat: quæ duo poëta sunt aptissima. Vn-
de frigent carmina quæ scribuntur aquæ potoribus. Est
quidē igneus suapte natura Bacchus: sed adhibitis nym-
phis, redditur temperatior. Habes quod querebas? C H.
Nihil unquā audiui uerisimilius dici ab homine poëta.
Dignus es qui bibas gemma. Heus puer, tolle hanc pati-
nam, atque appone cætera. A V. Puerum habes admo-
dum inurbanum. C H. Est ueterator nequissimus. A V G.
Cur non instituis alio pacto? C H. Difficile est canem ue-
tulum loris assuescere. Difficilimum est, ueteratoris mu-
tare mores. Vetulus canis non facile assuescit lora. Me
quidem dignus est. Dignum patella operculum.

SI COGNOSCEREM QUID TE OBLE-

ctet, tibi ministrarem. Formula.

A V. Decerperem tibi quippiam, si palatum tuum tene-
rem. Ministrarem tibi, si gula tua mihi satis cognita es-
set. Apponerem tibi, si quid potissimum iuuaret, scirem.
Si nossem ingenium palati tui, essem tibi structor. Equi-
dem tantundem palato, quantum animo sapio. C H. Pala-
tum habes eruditissimum. Nihil tuo palato doctius. Nec
eo te puto inferiorem, de cuius singulari peritia testa-
tur Satyricus

Ostrea callebat primo deprendere morsu,
Et semel aspecti dicebat litus echini.

A V. Et tu mihi Christiane, ut par pari referam, ipsum
audiuisse Epicurum, aut in schola Catiana institutus ui
deris. Quid enim tua gula aut sapientius, aut fastidiosu
us? C H. Si oratoriam aequè artem, ut culinariam calle
rem, nec Cicero ipse me uinceret. A V. Equidem si alte
rutra carèdum esset, culinariam quàm rhetoricam mal
lem. C H. Subscribo tuo iudicio: grauitè, acutè, uerè que
iudicas. Quid enim oratorum confert loquacitas, nisi
quòd aures ociosas inani uoluptate demulcet? Culinaria
tum palatum, tum uentrem, tum totum hominem, quan
tus est, pascit, ac reficit. Concedat laurea lingua, inquit
Cicero: at utraq; concedat culina. Nunquam mihi Stoi
ci illi magnopere placuerunt, qui omnia ad suum, nescio
quod honestum referentes, cutis ac palati nullam ratio
nem habendam putant. Dicit non potest, quantò Dioge
ne sapientior Aristippus mihi fuisse uidetur. A V. Ego
Stoicos cum suis ieiunijs contemno. Epicurū magis lau
do ac probo, quàm Diogenem illum Cynicum, qui cru
dis oleribus, ac simplici aqua uictitabat. Quare nihil mi
ror, si Alexäder rex fortunatissimus se Alexandrū, quàm
Diogenem esse maluit. C H. Nec ego sane quamlibet ui
lis homuncio cum Diogene meam philosophiam cõmu
tarem: fortassis & Catius tuus facere recusaret. Melius
nostri temporis philosophi sentiunt, qui contenti Stoico
rum more disputare, uiuendo ipsum etiam Epicurū uin
cunt. At ego quidem rem in primis preclaram philoso
phiam puto, si parcè adhibeatur. Nimiùm philosophari,
nō laudo. Est enim res per quã ieiuna, sterilis, atq; tristis.

Vbi in

Vbi in calamitatem, aut egritudinem incidi, tum demum
 ad philosophiam, tanquam ad medicam confugio. Vbi
 conualui, rursus illi uale renuncio. A V. Tuam rationem
 probo. Belle philosopharis. Salue igitur philosophice, non
 est Stoa, sed est culina. C H. Quid tandem habes Erasmi, quod
 parum sis hilaris? Quid sibi uult corrugata frons? quid
 silentium? An mihi succenses, quod te frugaliore coena
 acceperim? E R. Imo tibi sum subiratus, quod tantum im-
 pendij mea causa sit factum. Interminatus erat Augusti-
 nus, ne sua causa diem festum faceres, uis nos posthac
 reuire nunquam. Nam talem coenam dare solent ij, qui
 unam duntaxat dare constituisent. Quos tandem con-
 uiuias uideris accepisse? Non amiculis, sed satrapis coenam
 parasse uideris. An nos belluones esse credis? Hoc non
 est dare coenam, sed triduanam saturitatem. C H. Etiam
 tu pergis esse Demea? Cras ut lubet disputa, hodie Mitio-
 nem te praebeas, oro. De impedio cras sobrij disputabimus,
 nunc nil nisi meras nugas audire libet. A V. Christiane,
 utrum de bubulis an de ouillis carnibus mauius? C H.
 Bubulis quidem magis delector, at ouillas magis saluta-
 res arbitror. Ita ingenium est hominum, ut perniciosissi-
 ma quoque appetant uehementissime. A V. Galli suillas
 carnes mirum in modum amat. C H R. Galli amant quae
 paruo constant. A V. Hac una in re Iudeus sum: nam
 nihil aequè odi atque carnes suillas. C H. Nec iniuria,
 quid enim insalubrius? ego in hoc non cum Gallis, sed
 cum Iudeis sentio. E R. At ego ouillas pariter amo, et suil-
 las, sed diuersa ratione. Nam ouillis quod amem, libenter uer-
 scor. Suillas pra amore non attingo, ne quid offendam. C H.
 Bellus homo es Erasmi, ac festiuus. Equidem mirari mecum

scleo, unde tanta in palatis humanis diuersitas. Nam ut
Horatiano illo carmine utar,

Tres mihi conuiuæ propè dissentire uidentur,
Poscentes uario multum diuersa palato.

E R. Quamquam, ut ait Comicus, Quot homines, tot sen-
tentia, & suus cuiq; mos: tamen nemo me adduxerit, ut
credā plus ingenijs inesse uarietatis, quā palatis. Ita
uix duos reperias, quos eadem iuuēt. Per multos uidi, qui
butyri ac casei ne olfactum quidem ferrent. Sunt quibus
carnes nauisæ sint: alius elixis, alius asis abstinet. Multi
aquam uino præferunt. Et quod incredibile est, uidi ho-
minem, qui nec pane, nec uino uteretur. C H. Et quibus
tandē miser ille uictitabat? Quibus uescebatur? E R. Ca-
terorū nihil fastidiebat, non carnes, non pisces, nō olera,
non poma. C H. Vis ut istud tibi credam? E R. Si lubet.
C H. Credo, at ea lege, ut uicissim mihi mentienti fidem
sis habiturus. E R. Agē faciam, modò uerecundē menti-
aris. C H. Quasi uero sit quicquam tuo commento im-
pudētius. E R. Quid dicet frons tua, si hominem tibi cō-
monstrem? C H. Macilentum quempiam ac monogram-
mum esse oportet. E R. Imò diceres athletam. C H. Poly-
phemum potius. E R. Hoc tibi mirum uideri demiror,
quum multi sint, quibus pisces uento durati sint panis lo-
co: nonnullis hoc præstant herbarum radices quod noi-
bis panis. C H. Credo, sed perge mentiri. E R. Quendam
in Italia, quum illic agerem, uidere memini, qui nullo
neque cibo, neque potu adiutus, somnosaginabatur. C H.
Ut nihil pudet. Non possum illud Satyricū non dicere
Tunc in mensa caui spirant mendacia folles.
Tu poëtaris. Tu nunc poëtam agis.

Monogrammi
dicuntur homi-
nes prætenu-
es ac pusilli, à
picturis in
quibus unica
linea notan-
tur homuncu-
li, uelut pro-
cul apparetes.

Nam metu

Nam mentiris dicere, mihi religio est. E R. Mentiar, si non Plinius author certissimus scripsit, ursum quatuordecim dies solo somno mirum in modum saginari: quo tamen ita altè premitur, ut ne uulneribus quidem queat excitari. Imò quo magis mireris, addã quod Theophrastus scribit, per id tempus ursorum carnes coctas quoque si afferentur, reuiuiscere. C H. Vereor ne Parmeno ille Terentianus ista non contineat, mihi facile fidem facis. Ministrarem tibi de ceruinis carnibus, si satis essem urbanus. E R. Vnde tibi nunc uenatio? Vnde serina? C H. Midas homo hominũ qui uiuunt liberalissimus, nostriq; amantiſsimus mihi misit dono: dono quidem, sed sic, ut ego minoris emã sepe numero. E R. Quĩ sic? C H. Quia famulis plus dandum, quàm daretur in macello uendenti. E R. Quæ res cogit hoc facere? C H. Tyrannus omnium uiolentiſsimus. E R. Quis iste? C H. Mos. E R. Profectò tyrannus iste frequenter iniquissimas leges obtrudit mortalibus. C H. Idem suo more nudius tertius hunc ceruum uenatus est. Quid tu, qui soleas istius studij esse amantiſsimus? A V. Equidem hoc studio planè relicto, iam præter literas nihil uenior. C H. At mihi uidentur literæ quouis ceruo fugaciores. A V. Duobus tamen potiſſimum canibus assequimur, admiratione scilicet, atq; improbitate laboris. Nam et admirari, plurimũ discendi ardorem ministrat: et ut facundiſsimus poëta scripsit,
 Labor omnia uincit Improbus.

C H. Amanter admones Augustine, ut soles: propterea non desistam, non conquiescam, non defatigabor donec consequar. A V. Carnes ceruinæ sunt nunc admodũ tempestiuæ. Meminit Plinius de hoc animante quiddã admirabile.

Plin. li. 8, ca.
32, Hist. nat.

Lepores can
didi, Plin. lib.
42, cap. 55.

rabile. C H. Quidnam obsecro? A V. Quoties arrexere aures, acerrimi esse auditus: at contra cum remisere, surdos. C H. Istud ipsum mihi saepenumero euenit. Nam si quando fiet sermo de recipiendis aureis, nihil tam auritum. Hic enim cum Pamphilo illo Terentiano aures arriigo: ubi de numerando uerba fiunt, ilico demitto. A V. Laudo te, facis ut te decet. C H. Vis de his leporinis clunibus? A V. Tibi sumito. C H. An de tergo mauis? A V. Hoc animal praeter ilia & clunes nihil habet appetendum. C H. Vidisti ne unquam leporem candidum? A V. Saepenumero Plinius in alpibus candidos reperiri scribit, quibus hybernis mensibus niuem pro cibatu esse sit creditum. An uerum sit, Plinius ipse uiderit. Quod si leporis cutem candidam reddit nix, stomachum habeat candidum necesse est. C H. Mihi uerisimile non fit. A V. Accipe magis admirandum, at fortasse tibi non inauditum. Idem utranque uim singulis inesse testatur maris & foeminae, ac foemelas sine mare aequè gignere. Istud ipsum multi asseuerant, praesertim uenandi studiosi. C H. Est ita, ut dicis. Sed hos cuniculos, si placet, tentemus, quia pinguiusculi sunt ac tenelli. Ministrarem illi nymphae, si propius assiderem. Augustine istius tibi uicina cura age, si libet: calles enim quo gestu sit ministrandum istis Veneribus. A V. Teneo quid dicas nasute. C H. Quid te anserinae carnes delectant? A V. Me quidem non mediocriter iuuat, ut sum minime fastidiosus. At hic anser, nescio quo pacto, nihil me iuuat: nihil enim in uita uidi siccius, siccius est pumice, aut etiam nouerca Furij illius in quem Catullus multum iocatur. Ligneus mihi uidetur. Et mehercule quantum suppicor, ueteranus miles immodicis excubijs sese macerat.

uit. Aiunt enim anserem inter omnia animalia longè esse uigilantissimum. Et profectò, nisi coniectura fallor, hic anser ex eorum numero est, qui canibus unà cum excubitoribus somno sopitis, Romanum olim Capitolium defenderūt. C H. Verisimile (ita me Deus amet) dicis: nam ex eo seculo relictum arbitror. A V. Hæc quoq; gallina aut parcum saginatore habuit, aut amauit, aut certè zelotypa uixit, quo quidem morbo hoc animantis genus maxime laborat. Hic capus longè melius pinguit. Vide curæ quid faciant. Quòd si ex Theodorico nostro Gallo faceremus capum, multo citius pinguesceret. C H. Non sum gallus. A V. Fateor, non es Gallus Cybeles, neq; gallus gallinaceus, at fortè Gallus Gallaceus. C H. Quid hoc uerbi est? A V. Hoc anigma tibi coniectandum relinquo: ego sphingem præstiti, tu Oedipus esto. C H. Dic mihi bona fide Augustine, nulla tibi cum Gallis unquam fuit necessitudo? Nihil ne affinitatis tibi cum Gallis contraxisti? Nullum fuit commercium? A V. Nihil, nihil sane. C H. Tanto es nequior. A V. Sed cum Gallabus non nihil. C H. Libet ne de iecore anserino, quod apud ueteres in delicijs cum primis habebatur? A V. Non sum reiecturus quod à tua manu uenerit. C H. Non est quod expectes Romanas delicias. A V. Quas? C H. Carduos, cochleas, testudines, colubros, fungos, boletos, tubera. A V. Istis omnibus ego uel rapam præferam. Liberalis es, benignus es Christiane. C H. Has perdices nemo attingit, ne columbos quidem. Cras est dies ieiunij ab ecclesia indicti, aduersus hanc esuriem munite uos. Onerate saburra nauim aduersus imminentem tempestatem. Bellum instat, instruite uentrem comæatu. A V. Vtinam isthuc

Ieiunium.

uerbi tacuisses, hilariores surrexissimus à cœna. Miseros nos reddis ante tempus. C H. Quid ita? A V. Quia minus anguem odi, quàm pisces. C H. At nō tu solus. A V. Quis hoc tædij nobis inuexit? C H. Quis cōmonstrauit aloen, absynthium, & scammoniū dare in remedijs? A V. Sed ista dantur egrotis. C H. Sic hæc dantur nimium rectè ualentibus. Aliquando præstat egrotare, quàm plus suis ualere. A V. At mihi uidetur minus oneris olim impositum Iudeis. Equidem ab anguillis & porcis facile temperarim, modò liceat capis & perdicibus expleri. C H. In plerisque non res, sed animus nos discernit à Iudeis. Illi manum abstinebant à certis cibis, uelut ab immundis & animum inquinaturis. Nos cum intelligamus omnia munda esse mundis: tamen carni lasciuienti, uelut ei quo ferocienti pabulum subducimus, quo magis dicto sit audiens spiritui. Nonnunquam immoderatum suauium rerum usum abstinentiæ molestia castigamus. A V. Audio, sed eadem opera defendi posset circūcisio præputij. Moderatur & illa coitus pruritus, & cruciatum adfert. Si omnes itidem abhorrerent à piscibus atque ego, uix à parricida tam atrox supplicium exigerẽ. C H. Quorundam palato gratior est piscium quàm carniū esus. A V. Congruunt igitur his qui gula seruiunt, non ualeantini. C H. Equidem audiui quondam apud Aesopos & Apitios præcipuum luxum in piscibus fuisse. A V. Quæ conueniunt igitur deliciae cum supplicio? C H. Non omnibus sunt murenae, aut scari, aut acipenseris. A V. Ergo tenues soli discruciantur quibus satis malè est, etiã cum uesci licet carnibus. Fit enim non rarò, ut cum licet uesci per ecclesiam, non liceat per crumenam. C H. Durum

Aesopi et Apitij luxus multorum literis nobilitatus est: festiuiter autem mutato numero, luxuriosos uocat Aesopos & Apitios: quæ admodum

mehercule interdictum. A V. Quod si interdictus carniū
 esus diuitibus uertitur in delicias, & si pauperibus saepe
 non licet uesci carnibus, etiam cum licet, ac ne piscibus
 quidem, qui ferè carius emuntur, cui igitur bono erit in-
 terdictum? C H. Omnibus: nam tenuibus cochleis aut ra-
 nis licebit uesci, aut cepe porrum ue arrodere. Medio-
 cres detrahent nonnihil quotidianis obsonijs. Quod si
 quid diuites deliciabuntur hac occasione, suæ gule impu-
 tent, non incusent ecclesiæ constitutionem. A V. Pulchrè
 dixti, sed interim à tenuibus, qui summis sudoribus alūt
 familiam, & procul absunt ab annibus ac lacubus, exi-
 gere carniū abstinentiam, est indicere famem, aut
 βωλιμια magis. Atqui, si quid Homero credimus, longè
 miserrimum mortis genus est, perire fame. C H. Sic ui-
 sum est Homero cæco: at apud Christianos miser nō est,
 qui bene moritur. A V. Estō sanè. Sed tamen durum est à
 quoquam exigere ut moriatur. C H. Nec hoc animo pon-
 tifices interdiciunt esum carniū, ut intereant homines,
 sed ut uel affligantur moderatè, si deliquerunt: uel subdu-
 cto lætiore pabulo, corpora minus ferociant aduersus spi-
 ritum. A V. Istiuc ipsum efficiet moderatus carniū esus.
 C H. Sed in tanta corporum uarietate certus carniū mo-
 dus præscribi nō potest, cibi genus potest. A V. Sunt &
 pisces qui multum addant alimenti: sunt carnes, quæ mi-
 nimū. C H. Sed in genere plus alunt carnes. A V. Agè dic
 mihi, si quò tibi foret iter, utrū malles equum alacriorē
 ac sublasciuū, an morbidum, qui subinde collabens sesso-
 rem deiiciat in terrā? C H. Quorsum istud? A V. Quia pi-
 sciū esus corruptis humoribus, corpora nostra reddit ma-
 gnis morbis obnoxia, ut iā spiritui nō possint subseruire.

C H.

dum effœmi-
 natos dicim⁹
 Sardanapalos
 Murena, sca-
 rus, acipēser,
 pisces sunt, &
 lim carissimi,
 & in delicijs
 diuitū habiti.

βωλιμια, est
 ingens fames.
 λιμὸς enim
 fames, & βῆ
 syllaba auget:
 quasi totos bo-
 ues esuriat ali-
 quis.

C H. Quibus morbis? A V. Podagra, febris, lepra, morbo regio. C H. Qui scis? A V. Credo medicis: id malum quam experiri. C H. Id fortassis in paucis accidit. A V. Equidem arbitror in pluribus. Porro quoniam animus agit per organa materialia corporis, quæ malis aut bonis humoribus afficiuntur, uitiat instrumentis non potest ut uult exercere uim suam. C H. Scio medicis magnopere damnatum esse piscium esum, sed secus uisum est maioribus nostris, quibus obtemperare religiosum est. A V. Religiosum erat & olim, non uiolare sabbatum: sed prius erat, seruare hominem sabbato. C H. Suae quisque saluti consistat. A V. Imò si Paulo uolumus auscultare, nemo quæ sua sunt querat, sed quisque quæ alterius. C H. Sed unde hic nouus theologus in conuiuio? Unde nouus hic ac subitus magister noster? A V. Quia mihi male conuenit cum piscibus. C H. Quid igitur? An non abstines à carnibus? A V. Abstineo, sed obmurmurans, nec sine meo magno malo. C H. Charitas omnia suffert. A V. Verum, sed eadem quam minimum exigit. Si suffert omnia, cur non fuerunt nos his uesci cibis, quos indulgit libertas euangelicæ? Cur hi à quibus Christus toties amoris sui stipulatus est, patiuntur tot hominum & corpora periclitari morbis capitalibus, & animas æternæ damnationis periculo obrem nec interdictam à Christo, nec per se necessariam? C H. Vbi aliud suadet necessitas, cessat humane constitutionis uigor, cessat & uoluntas nomothetæ. A V. At non cessat offendiculum infirmorum. Non cessat scrupulus meticulose conscientie. Postremò non satis constat quibus limitibus finiatur ista necessitas. An cum coeperit ichthyophagus agere animam? Serò morienti porriguntur carnes.

Nomothetæ,
 legis autoris:
 νομοθέτης.

ichthyophagus,
 id est, qui ne-
 scitur

nes. An cum totum corpus habet epialus? Non tanti erat ciborum delectus. C H. Quid igitur tu uelles prescribi?

A V. Scio, si quis mihi credat ecclesiasticæ rei dictaturâ.

C H. Quid isthuc uerbi est? A V. Si summus essem pontifex, hortarer omnes ad perpetuam uitæ sobrietatem, sed præcipuè sub diem festum. Cæterum ius facerem cuique uescendi quibus uellet pro corporis salubritate, dum moderate & cum gratiarum actione: daremque operam, uti hoc quod detraheretur obseruationibus huiusmodi carnalibus, accresceret ad studium ueræ pietatis. C H. Nimirum istud mea quidem sententia tanti est, ut te faciamus pontificem. A V. Rides, sed tamen ceruix hæc sufficeret uel triplici coronæ sustinendæ. C H. At interim uide ne ista scribantur inter articulos Parisiensium. A V. Imò quicquid dictum est, scribetur in uino, sicuti par est, dicta inter pocula. Sed satis iam theologiæ in conuiuio. In cœna sumus, non in Sorbona. C H. Quid uetat dici Sorbonam ubi bene sorbetur? A V. Sorbeamus igitur, non disputemus, ne nobis à sorbis dicatur sorbona, nõ à sorbendo. C H. Agite hospites humanissimi, quaeso ut cœnulam nostram licet tenuè, æqui bonique consulatis. Præbete uos hilares ac lubentes, quamuis conuiuium tenue sit & frugale. ego uestra facilitate fretus, familiariter uos uocare sum ausus. Et est sanè uerster mihi aduentus conspectusque non modò gratissimus, uerum etiam iucundissimus. C O.

Cœna tua Christiane optime, multis modis elegans, lautaque nobis uidetur. Quod excusas, id unum habet accusandum: nam magnificentior fuit, quàm sat est. Siquidem hoc conuiuium opiparum in primis ac lautum iudicari, quod primum simplicibus epulis, deinde hilaritate,

rifu,

scilicet piscibus.

Est populus inde nomē habens.

Epialus, febris genus uemens, omnis causa sic dicta epialus, quasi placidè assiliens. quæ admodum furig dicuntur Eumenides, cum nulli bene uelint.

Sorbū, pomigenus acerbitate constringens fauces, ut quædam occidunt etiam.

risu, iocis, salibus sit conditum, quae omnia nostro conuiuio non defuerunt. CH. Verum de conuiuiarum numero hic mihi quiddam in mentem uenit, quos neq; pauciores tribus, neq; plures nouem esse oportere scripsit Varro. Tres enim sunt Charites, id est gratiae humanitatis ac beniuolentiae praesides: & nouem sunt Musae, honestiorum studiorum duces. At hic decem conuiuas esse uideo, uirginibus exceptis. AV. Nihil conuenientius accidere potuit. Nos sumus Varrone ipso paulo sapientiores. Nam tres puellas lepidissimas, tanquam tres Charites adhibuimus: deinde quia à nouem Musarum choro Apollo abesse nunquam credendus est, iure decimum adiecimus conuiuam. CH. Poeticè dixisti. Si mihi laurus adesset, laurea corona caput tuum cingerem, fieresq; poeta laureatus. AV. Si malua coronatus essem, maluatus. Tantum honoris mihi non arrogo. Honor hic maior est, quam ut mihi commeniat. Haud equidem tali me dignor honore. CH. Vultis ne singuli tantundem mea causa facere, quantum uestra sum facturus? CO. Volumus, ac lubentes quidem. CH. Ebibetis igitur ordine suum quisq; calicem, à me exemplum capietis. Tibi hoc primum propino Mida. MI. Accipio abs te libenter. Pro quo uulgus praestolor dicit. Equidem non recuso. Nihil tua causa recusabo. CH. Tu deinde ceteris propina. MI. Erasmi, praebibo tibi dimidiatam pateram. ER. Precor ut sit tibi bono. Sit tibi bonum atq; comodum. Profit tibi. Proficiat, durius dicitur. CH. Sed cur cessat patera? Cur non obambulat? Defecit nos uinum. Vbi sunt oculi tui fircifer? Vola, adfer eiusdem generis sextarios duos. PV. Erasmi salue, quidam pro foribus te conuentum expetit. ER. Quisnam est? PV. Mori famulum se

Conuiuiarum
numerus.

Poeta lau-
reatus.

se dicit: herū eius ex Britannia aduenisse, cupere ut se ui-
 sas, quandoquidē prima luce iter parat in Germaniam.
 E R. Christiane subducatur ratio, nam mihi quidē abeun-
 dum. C H. Rationē, Erasmi doctissime, huius cœna ego
 confecero. Non est quod calculū frustra teras: gratiā ha-
 beo, qui dignatus sis nostro adesse conuiuio. Sed auocari
 te molestū est, nondū peracta fabula. E R. Quid superest,
 nisi ut dicam, ualete, & plaudite? C H. Agē boni consule-
 mus, quando tu non ab equo ad asinos, sed ab amicis ad
 amicissimos properas. E R. Ego pariter tibi gratias ago,
 quod pro tua humanitate ad hoc conuiuū longē suavis-
 simū me uocaris. Valete sodales optimi. Bibite nō segni-
 ter, & uiuite suauiter. C H. Heus Dromo. Sedetis iandū
 dum ociosi omnes. Libēt ne cuiquā quicq̄ amplius? C O.
 Nihil omnino: strenuē munus nostrū administrauimus.
 C H. Tolle igitur hæc, ac bellaria appone. Muta quadris
 las atq; orbes. Tolle cultrū meum qui humi decidit. Pira-
 uino perfunde. Adsunt mora præcoqua, etiā domi nostræ
 nata. C O. Tāto erūt suauiora, q̄ uernacula. C H. En pru-
 na cerea, en Damascena, rarū apud nos spectaculū. En
 mitia mala. En mali nouū genus, cuius matrē ego hisce
 manibus conserui. Nuces castaneæ, omne deliciarū, quas
 horti nostri benignè effundunt, genus. A V. Sed flosculi
 desunt. C H. Isti Gallici sunt apparatus, qui magnificen-
 tiam eam potissimum amant, quæ minimo constat. No-
 bis non est ea mens, aut ingenū. A V. Non apud Gallos
 tantum reperies, quibus ea placent quæ minimo con-
 stant. C H. Sed heus tu Augustine, num tu credis te hic
 immunem bibisse? Ego ne te meis immunem tinxero po-
 culis? At interim propinatori tuo dimidiū scyphi debes.

Id est aut bi-
be, aut abi.

A V. Is tam dudum me missum fecit. Is mihi huius debiti gratiam fecit. C H. Vnde illi sibi vindicat tantum autoritatis? Vix Romanus pontifex hoc uinculi relaxet. Nō si priscam conuiuiorum legem, ἢ τῶν θεῶν, ἢ ἀπὸ θεῶν. A V. Remittendi iusturandi ius habet, cui factum est, & cuius intererat seruari. C H. Sed omnium conuiuiarum interest, seruari leges inuiolabiles. A V. Agē, quando hæc est Germanorum religio, exorbebo quod reliquum est. Sed quid tibi rei mecum est? C H. Impendium reddas oportet unius nomine omnium. Quid expalluisti? Ne uerere, perfacile poteris. Fac quod sæpe fecisti, ut aliqua elegantia doctiores à cœna surgamus. Neque enim clam te est, ueteres illos in secundis mensis hilariora quædam disputare solitos. Agē igitur, quibus & quot modis hæc oratio potest enunciari, Indignum auditu?

INDIGNVM AUDITV, FORM.

A V. Dixti pulchrè per posterius supinum. Auditum minimè est dignum. Indignum est audiri. Haud dignum est quod audiatur. Est ut audiatur indignū. Leuius est, quàm quod audiri debeat. Vix operæ præciū est referre. Non tanti est ut audiatur. Ineptius est quàm quod audiatur. Nō est operæ præciū narrare. C H. Quot modis hæc sententia uerti potest, Magno mihi constat?

VARIANDI RATIO HANC ORATIONEM, Magno mihi constat.

A V. His uerbis, impendo, insumo, impertio, constat: at, Multum in te docendo insumpsi laboris. Plurimum ea in re operæ insumpsi. Non minus pecunie, quàm cure in eam rem impendi. Non parum insumpsi pecunie, temporis permultum, laboris plurimum, ingenij non nihil.

hil. Multum lucubrationis impendi. Multis uigilijs hæc res mihi constat, multo sudore, multa opera, plurimo labore, sumptu ingenti, pecunia magna. Pluris mihi cōstat, quàm credas. Minoris mihi constat uxor, quàm equus meus. C H. At quid sibi uult Augustine, quòd uerbo isti Constat, modo ablatiuum, modo genitiuum casum apponnis? A V. Questionem perutilem ac latè patentem mouisti. Verùm ne conuiuas loquacitate mea premam, paucissimis absoluã. Sed cupio singulorum hæc de re audire sententiã, ne cuiquã, ut dixi, sim molestus. C H. Quid ni cupiant idem uel puella? A V. Illa sanè nihil aliud quàm audient. Accingar igitur grammatica bene fortunante. Scis uerba emendi, ac uendendi, aliãque esse consimili significatione, quibus apponantur hi genitiui, soli, tanti, quanti, pluris, minoris, tantidem, quantiuis, quaticunq;: at ita, si substantiua non apponantur: quæ si accedant, utraq; in ablatiuum casum uertuntur. Quòd si precium certum apponatur, pones in ablatiuo. Si per adiectiuum substantiue positum, in ablatiuo pones: nisi per aduerbia loqui malis. C H. Quana uerba sunt, de quibus præcipis? A V. Verba emendi ac uendendi. Hæc fere sunt, emo, mercor: redimo, id est aut captum, aut perditum: uendo, uenundo: reuendo, id est rursus uendo, quod mihi uenditum erat. Veneo id est uendor, cuius præteritum ueniui uel uenij: supinum, uenum: hinc uenalis. Ab illo, id est uendo, uendibilis manat. Mereo, pro inferuio, et stipendium facio. Comparo, id est emo uel committo. Commuto, mutuo, permuto. Cambire penitus barbarum in hoc sensu. Aestimo, taxo, indico pro aestimo, censeo. Liceor, liceris: licitor, licitaris: addico. Distrabor, id est circumferor, ut ueneam. Metior pro aestimo,

g aut taxo.

aut taxo. Cōstat, pro emitur. Conducere, locare. Foenero, ad foenus do. Foeneror, ad foenus accipio. Pacifcor, pax etus sum. Pango, pepigi, id est pactum facio. C H. Da exemplum.

V E N D E N D I E T E M E N D I

Formule.

AUGVS. Quanti istum agrum in singulos annos locas? Respōdebimus: Vigenis libris Francicis. Hui nimio locas. Imò locaui olim multo pluris. At ego tanti non conducam. Si conduxeris minoris, peream. Imò iam vicinus tuus Chremes agrum obtulit, ac rogat. Quanti? Tanti dem quantum tu pctis. At multo meliorem. Mentiris. Facio ut solent qui licentur. Tu ipse tanti posside. Quid liceris, uel licitaris, quum nihil sis empturus? Quanticum que addixeris, soluam optima fide.

A L T E R V M E X E M P L V M.

Congrum istum Syra quanti uendis? Decem obolis. Nimio turpissima. Imò minimo: nulla tibi uendet minoris. Emoriar, si non tanti mihi constat, aut certe non multo minoris. Mentiris uenefica, quoniam duplo uis uendere, aut triplo. Et centuplo, si queam: sed fatuos non inuenio. Quid si liciter teipsam? Quanti aestimas te? Uolubet. Quanti te liceris? Quanti indicas te? Dic quanti te taxas? Quanti teipsam inscribis? Decem scutatis. Hui, tanti? Eho, an tu minoris me aestimas? Ego olim non semel pluris in unam noctem sum conducta. Credo, at nunc non paulo minoris aestimo, quam piscem. Abi in malam rem ganeo, tantidem te aestimo, quanti tu me. Qui te teruncio emerit, nimio emerit. Aut pluris emat, aut non uendat. Si magno uenire cupis, larua tibi opus est.

est: nam rugæ istæ non sinunt, ut carius uendaris. Ei qui tanti me nolit, non sum uenalis. Ego ne culmo quidem te emero. Constiti pluris.

T E R T I V M E X

emplum.

Auctioni hodiernæ interfui. Ain' tu? Licitatus sum uestigalia. Quanti tandem? Decem milibus. Hui, tanti? Ne mireris, erant qui multo pluris licitarerentur, pauci qui minoris. Cui tandem addicta sunt uestigalia? Chremeti uxoris tuæ summo & maximo amico. Sed diuina, quanti sunt addicta. Decem. Imò quindecim, Deus bone. Ego mihi hominem ipsum cum tota familia dimidio addictum nolim. At ille uxorem tuam duplo emptam cupit. Animaduertisti ne in his orationibus, ubicumque adsit substantiuum precij, id in ablatiuo poni, ceteris aut in genitiuo positis, aut in aduerbium mutatis? Comparatiuum nunquam audisti sine substantiuis, exceptis illis duobus, pluris & minoris. Sunt & alia uerba de quibus sumus loquuti, non admodum dissimilia, sum, facio, habeo, duco, aestimo, pendo, quæ idem ferè significant: sicut itidem. Iunguntur autem his ferè genitiuis, multi, parui, magni, pluris, plurimi, minoris, minimi, maximi, tanti, quanti, flocci, pili, nihili, nauci, huius, & si qua sunt his similia. CH. Da exempla.

A E S T I M A N D I

Formula.

A V. Scis quanti te semper fecerim? Tanti fies apud homines, quâti uirtutem facies. Præceptores meos semper feci plurimi. Aurum hac tempestate magni penditur, litera nihili, siue pro nihilo ducuntur. Aurum minoris habeo, quod credas.

credas. Tuas minas flocci facio. Promissa tua duco mihi. Non pili te facio. Si tanti sapientia penderetur quanti pecunia, nemo auro egeret. Pluris apud nos fit aurum sine sapientia, quàm sapientia sine auro. Hoc pluris te habeo, quòd doctus sis. Minoris hic fies, quòd mentiri calleas. Hic multi fiunt, qui nigrum in candida uertunt. Hoc mihi pluris es, quòd literas amas. Tanti apud omnes eris, quantum possidebis. Tanti ubiq; habebis, quantum habebis. Non quanti habearis, sed quanti sis, interest. Tanti Christianum mecum facio, quanti alium neminem. Inueniuntur & alia uerba cū his genitiuis & ablatiuis, quae natura sua nō significant emptionem, aut aliquid simile. Petrus osculum puellae scutato cmit. Sit illi faustum, nolim ego basiare tanti. Quanti luditis? Quanti coenastis? Quosdam sexcentis sestertijs coenasse legimus: at Galli sepe numero liardo coenitant. Faustus quanti docet? paruo. At pluris quàm Delius. Quanti igitur? Vnde uiginti aurcis. Non discam mentiri tanti. Phædria apud Terentium & rem, & seipsum perdidit. At nolim ego amare tanti. Quidam magno dormiūt. Demosthenes pluris soluit, quàm alij loquebantur. Acqui boni quae cōsulas oro. Est & aliud uerborum genus, quae accusatiuū unā cum genitiuo aut ablatiuo casum exigūt: quae sunt, Accuso, id est obijcio crimen, aut culpo etiam absentem: Incuso, culpo extra iudicium: Arguo, reprehendo, in simulo, impingo suspicionem culpa: postulo, in ius uoco: accerso, deferro, damno, condemno, pronuncio illum esse in culpa, admoneo, commonefacio. C H. Exempli causa.

A C C U S A N D I F O R M U L A E.

A V. Scipio accusatus est ambitus, aut de ambitu. An quis

quis me impudentia, ipse impudentissimus. Lepidus postu-
 latus est repetundarum. Accersitus est capitis. Si ho-
 minem insimulabis auaricia, male audies. Admoneto
 eum pristinae fortunae. Mortales ipso uocabulo sua con-
 ditionis admonentur. Commonefacito Lepidum promissi.
 Sunt pleraque, quae accusatiuum geminum admittant.
 Doceo te literas. Exorat te ueniam. Dedocebo te istos
 mores. Poposcit me mutuuum. Hic eius rei mihi admo-
 nendus es, quod in his secundum accusatiuum etiam passi-
 ua obtinet, in alijs genitiuus manet. A me doctus est lite-
 ras. Postulant me furti. Postulor furti. Accusas me sacri-
 legij. Accusor sacrilegij. Scio te nondum expletum. Scio
 animo tuo nondum esse satisfactum. Quando enim tantus
 elegantiarum helluo satietur? Sed conuiujs parcendum est,
 quos haec non omnes perinde delectat. A caena inter de-
 ambulandum, id quod rationi deerit, persolucimus, nisi
 quid aliud censes. CH. Fiat ex tua sententia. Agamus gra-
 tias benignitati diuinae, deinde paulisper deambulatori.
 MI. Pulchre dicis. Nihil enim hoc uespertino coelo amo-
 nius, nihil salubrius. CH. Petre ades dum. Tolle suo quaeque
 ordine, ac uinum cyathis infunde. PE. Iubes ne agi gra-
 tias? CH. Age. PE. Grace mauis, an Latine? CH. Vtroque
 modo. PET. Gratias agimus tibi pater coelestis, qui tua
 ineffabili potentia condidisti omnia, tua inscrutabili sapien-
 tia gubernas uniuersa, tua inexhausta bonitate cuncta
 pascis, ac uegetas: largire filijs tuis, ut aliquando tecum
 bibant in regno tuo nectar illud immortalitatis, quod
 promissisti ac preparasti uere diligentibus te, per IESU-
 SVM Christum. Amen. CH. Dic eadem Grace, ne cae-
 teri, quod dicas, intelligant. PE. Εὐχαριστῶ σοὶ πάτερ

Gratiarum ac-
 tio post de-
 gustationem.

εὐραύνει ὁ τῆ ἀρρήτω σε δυνάμει κτίσας τὰ πάντα, ὁ τῆ ἀνεξέ-
 ρουνήτω σε σοφίᾳ κυβερνῶν ἀπαξάπαντα, ὁ τῆ ἀνεξαντλήτω σε
 χρηστότητι ἑκάστα τρεφόμενος ἵε καὶ αὐξάνων χαρίσιν τοῖς υἱοῖς σε,
 τὸ μετὰ σε ποτὶ πᾶν τὸ ἐν ἀθανασίας νίκταρ, ὁ ὑπέσχεσθαι καὶ ἡ
 τοίμασας τοῖς ἀληθῶς ἀγαπῶσί σε, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ υἱοῦ σε, ὁ
 πνεῦμα ἡμῶν ἔμετὰ σὲ ἴωνται, καὶ βασιλεύουσιν ἐν ἐνέκτι
 το πνεύματι ἁγίῳ, εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. C H.

Habco uobis hospites cādidissimi gratiā, qui ad hoc con-
 uiuiolum uenire dignati sitis, oro equi, boniq; consula-
 tis. C O. Nos uicissim gratiam referre uolumus, non tan-
 tum habere. Proinde ne multis agantur gratie. Quin
 potius surgamus, & expaciemur. A V. Ducamus nobiscum
 uirgines, nam eo minus molesta erit deambulatio.
 C H. Recte sentis. Ne desint nobis flosculi, si forte locus
 flores non habebit. Vtrum mauis nostris in hortis more
 poëtico reptare, an foris ad amnem expaciari? A V. Hab-
 bent quidem horti tui amoenitatis permultum, uerū
 eam uoluptatem matutinis deambulationibus serua. At
 sole inclinato, amniū aspectus oculos mirum in modum
 iuuat. C H. Antecede igitur Augustine, ut poëta dignum
 est. latus tuum claudam. A V. Bone deus, quantum comi-
 tum, quantam pompam nobiscum ducimus. Dicit non po-
 test Christiane, quātum mihi placeam. Satrapes mihi ui-
 deor. C H. Agē nūc promissum presta. Solue, quod rece-
 pisti. A V. Quid me potissimū uis dicere? C H. Ego quō-
 dā in Pollionis oratiōe cum multa, tū illud in primis so-
 lebā admirari, quod tā facile, tam crebrò, tā uenuste ora-
 tionē uerteret: quæ res nō modò singularis ingenij, uerū
 etiā multi usus mihi uidetur. A V. Haud iniuria istud in
 Pollione admiratus es Christiane. Ille enim tū hac in re
 diuinam quandam uim obtinet, quam quidem illi cum
 ingenij

ingenij dexteritate quadam, tum plurimo & dicendi & legendi & scribendi usu contigisse opinor, potius quam ratione aliqua, aut praeceptione. CH. At ego rationem aliquam istius rei, si fieri potest, expecto. AV. Ita ut dixi, res habet. Verum quia te tantopere uideo uelle, quantum potero, morem geram, easque ratiunculas, quas in Pollionis orationibus mihi uisus sum animaduertere, ut poterō, reddam. CH. Age, percipio.

BREVIS DE COPIA PRAECEPTIO.

AV. Accingor. Principio res ipsa puris, electis ac Latinis uerbis effrenda est: quod ipsum posse, non mediocri artificis est. Sunt enim permulti, qui nescio quo modo copia & uarietate orationis affectant, cum ne semel quidem rem possint apte explicare. Ista tanquam semel balbutisse sit parū, balbutiem suam alijs atque alijs modis reddunt balbutiore, tanquam ipsi secum certamen susceperint, ut quam barbarissime dici possit, dicant. Itaque ineptis synonyma quadam congerunt, adeo interdum inter se dissidentia, ut ipsa mirentur, quo pacto conueniant. Quid enim absurdius, quam hominem pannosum, cui ne una quidem, quam sine pudore possit induere, sit uestis: eum tamen subinde suos pannos mutare, ac mendicitate suam pro opibus ostentare? At nihilo minus ridiculi uidentur isti uarietatis affectatores, qui cum barbare semel dixerint, repetunt idē multo barbarius, demum iterum atque iterum indoctius. Hoc est non oratione, sed solocismis abundare. In primis igitur, ut dixi, res ipsa aptis atque electis uerbis est explicanda. Deinde mutatorijs uerbis utendum, si qua, quae idem efficiant, reperiuntur: reperiuntur enim permulta. Demum ubi propria deficient, translatiuis Vertendi orationem ratio.

erit utendum, si modo uerecūda sit translatio. Ea quoque ubi deerūt, si per actiua dixisti, ad passiua reuertendum erit, quae nobis totidem orationes reddunt, quot ex actiuis constabant. Postea uerba, si licebit, aut in nomina uerbalia, aut in participia commutabimus. Postremo, ubi modo aduerbia in nomina, modo nomina in alias abque alias parteis commutauerimus, per contrarium dicemus: aut affirmatiuam orationem in negatiuam commutabimus, aut retrorsum, aut certe quod pronunciatum uē dictum, per interrogationem efferemus. Nunc exempli causa hanc sententiam sumamus,

L I T E R A E T V A E M A G N O P E R E
me delectarunt.

L I T E R A E.

Epistola, epistolium, scripta, scheda, litera.

M A G N O P E R E.

Mirum in modum, miris modis, maiorē in modum, mirandum in modum, supra modum, plurimum, nō modice, diocriter, summopere, maximopere.

M E.

Animum meum, pectus meū, oculos meos, cor meū, Christianum.

D E L E C T A R U N T.

Voluptate affecerunt, recreauerūt, exhilararūt, uoluptati fuerūt, oblectarunt, uoluptate perfuderūt, mellitissima fuerūt, iucundissima, &c. Habes materia, tuū erit componere. Experiamur igitur, faciamus periculū. C H. Tuae litera magnopere me delectarūt. Tua epistola mirifice nos exhilarauit. A V. Verte actiuū in passiuū, alia erit facies: ut, Dici nō possit q̄ tuis sim scriptis exhilaratus.

Item

Item per alia uerba idem efficientia.

Tuis ex literis ^{in epistola} incredibilem cepi uoluptatem. Ex epistola celsitudinis tuae plurimum ^{adfectum} uoluptatis accepi. Non mediocrem leticiam tua mihi scripta attulerunt. Gaudio tua me scripta, quantus eram, perfuderunt. Hic non ita ^{in ista formula} liceret mutare actiua in passiuam, nisi in illo postremo, perfusus gaudio, quod usitate dicitur. Capiebatur à me uoluptas, allatum est gaudium, non perinde usitate dixeris.

PER AFFICIO. ^{uerbum}

Singulari uoluptate litera tua me affecerunt.

MUTA IN PASSIUM. ^{uerbum afficio in affecit}

Tuis scriptis incredibili sum affectus uoluptate. Nō parum gaudiorum tuum nobis epistolum peperit.

PER SVM, ET NOMINA

adiiectiua.

Tuae mihi litera multis modis iucundissima fuerunt. Fuit tua illa epistola sanè quàm gratissima.

PER NOMINA SUBSTANTIVA. ^{efficitur}

Ineffabili uoluptati tua nobis epistola fuit. Incredibili iucunditati fuerunt tuae litera.

COMMUTA IN NEGATIONEM.

^{quia non} Tua scripta non mediocri leticia ^{fuere} fuere. Nihil in uita tua literis accidit iucundius. Quanquam hac ratione aliquoties iam usi sumus, quae non est negligenter praeter eunda. Nam quoties multum, plurimum, singulariter significare uolumus, per contrarium uerbum idem efficiamus. ut, Vehementer te amat Henricus. Haud uulgariter te amat. ^{placet} Multum me iuuat uinum. Haud parum ^{delectat} iuuat. Est uir singulari ingenio. Est uir ingenio non uulgari. Est homo doctrina admiranda. Est homo nō contemnen

da doctrina. Thomas est summo apud suos loco natus: non infimo loco natus. Augustinus eloquentissimus fuit, non ineloquens fuit. Carneades orator fuit nobilis, non ignobilis, non obscurus. Et id genus similia, quæ nunquam non usu ueniunt. Sed admonuisse rem clarissimam satis est. Nec te lateat, bisariam nos huiusmodi orationum genere uti modestiæ causa, præsertim si de nobis ipsis loquamur. Tum etiam amplificandi gratia. Nam non in gratum, pro ualde grato: non uulgariter, pro singulariter, recte & uenuste dicimus.

MODESTIÆ CAUSA.

Ego literis meis nonnullam doctrinam sum opinionem consecutus. Semper curavi, ut in literaria gloria non postremas partes tenerem. De amplificatione superiora sunt exempla. nunc ad nostra reuertamur. Nihil tua epistola unquam euenit gratius. Nulla res maiori unquam uoluptati fuit, quam tua scripta. Nulla unquam ex re tantum deum cepi uoluptatis, quantum ex tuis literis amantissimis. Hoc modo singule orationes superiores poterunt uariari per interrogationem. Quid tuis literis in uita iucundius esse potuit? Quid epistola illa tua nobis euenit dulcius? Quid ita oblectauit unquam, ut proxima tua litera? Hoc modo rursus singulas ferè orationes uariare licebit. C H. Quid deinde fiet? A V. Iam paulo liberius totam orationem uertemus, ut unam dictionem pluribus uerbis circumloquamur. C H. Dic exempli causa. A V. Quod modo per nomen incredibile, modo per aduerbium incredibiliter, dictum erat, unam dictionem aliquot uerbis commutabimus. Literis consequi nequeam, quantum tuis literis sum delectatus. Et mihi scriptu, & tibi creditu per diffu

Unquam uelle tempore
Attulit maiorem uoluptatem

perdifficile fuerit, quanta iucunditati tua mihi scripta fuerint. ^{declarare} Explicare prorsum nequeo, quam sim tuis literis gauisus. Et item in ^{in finem} infinitum. Rursum alio pacto. Nam haecenus & per negationem, & per interrogationem, postremo per infinitas orationes uariauimus. Nunc per subiunctiuas siue conditionales uariabimus, hoc modo: Moriar, si unquam quicquam fuit tuis literis aut optatius, aut dulcius. Percam, si ulla res maiori uoluptati fuit quam tuae literae. Ita me Deus amet, ut nihil in uita tuis literis accidit iucundius. Et item alia multa in hunc modum excogitare licebit. CH. Quid deinde? AV. Nunc ad translationes, similitudines, & exempla fugiendum est.

TRANSLATIO EST IN HIS.

Accepi literas tuas, quae mellitae fuerunt. Nihil nisi merae deliciae tua mihi scripta uidentur. Mera uoluptas sunt tuae literae. Et huiusmodi plurima. Sed cauendum ne obsoletis, aut durioribus translationibus utamur, quale est illud:

Iuppiter hybernas caena niue conspuit Alpes. ^{frons excelsi montis, italiam separans a gallia et germania}

Et quale est illud: Coena tuorum scriptorum me suauissimis epulis refecit.

COMPARATIO A SIMILI.

Tua scripta omni uel ambrosia, uel nectare suauiora fuerunt. Literae tuae quouis melle mihi fuerunt dulciores. Epistola humanitatis tuae & siliquam omnem, & mel Atticum, & saccarum omne, nectar ambrosiamque deorum longe superauit. Hic quicquid dulcedine nobilitatum est, in medium adduci potest.

A.
Fabula poetica fecerat ambrosiam cibum, et nectar y abis vire de omnium suauissimum
Regis in cae u uocantia uel
Siliqua quae uiam significat
arbor, et stalis, cuius fructus est
siliqua dicitur, et cetera siliqua
uincit est

AB EXEMPLO.

Nunquam adducar ut credam Hero Leandri sui lite

~~scilicet quod omnia verba dicitur~~
 ras aut maiore uoluptate, aut pluribus osculis accepisse,
 quam tuas accepi. Vix crediderim aut Scipionem euer-
 sa Carthagine, aut Paulum Aemilium capto Perseo, ma-
 gnificentiore[m] egisse triumphum, quam ego, simul ac
 suauissima tua scripta tuus mihi tabellarius reddidit. Hu-
 iusmodi tum ex fabulis, tum ex historijs infirmita possunt
 inueniri. E[st] physica uero sumuntur rerum similitudi-
 nes, quarum quam plurimarum naturas memoriter tene-
 re necesse est. Nunc si libet in alia sententia tentemus.

NVNQVAM DVM VIVAM, TVI
 ero immemor.

Semper dum uiuam, tui meminero. Quoad uiuam,
 nunquam me tui capiet obliuio. Prius uiuere desinam,
 quam tui meminisse.

PER COMPARATIONEM.

~~Latere flumina inferna et in~~
~~perferre obliuio latens a rim,~~
~~flumina infernalis~~
 Si umbram corpus poterit effugere, ^{poterit} hic animus
 tui quibit obliuisci. Tui memoriam ne Lethæus quidem
 amnis poterit abolere.

^{factur herclanifila}
^{in possibilitatem}
^{in saltu poste}
 PRAETEREA PER AΔYNATON, AVT
 more poetico per contraria.

^{semper quod memor}
^{certum pascere in eorum quod tui ero}
^{inter}
 Dum iuga montis aper, fluuios dum piscis amabit.
 Ante leues ergo, &c. quæ non est multi negotij excogita-
 re. Verum ne immodici uideamur, his in presentia con-
 tenti sumus. Alias, si uoles, copiosius hac de re colloque-
 mur. C H. Ego te Augustine iam planè exhaustum puta-
 bam, sed tu præter expectationem nouum thesaurum in-
 dicasti: quem si pergas explicare, nox antè occupauerit,
 quam tibi eadem de re desint uerba. A V. Si ego hoc me-
 diocri & doctrina, & ingenio præsto: quantum Cicero-
 nem ipsum ualuisse credis, qui cum Roscio histrione cer-
 tasse

taſſe legitur? Sed ſol nos relinquit. Humefcit cœlum, præſtat imitari auiculas, tectoq; ac lecto nos condere. Proinde uale mi Chriſtiane ſuauiſſime in craſtinum. CH. Tu itidem bene ualeas Auguſtine omnium doctiſſime.

CONVIVIUM RELIGIOſVM.

EVSEBIVS, TIMOTHEVS, THEOPHILVS, CHRYSOGLOTTVS, VRANIUS.

Eusebius, plus
Timotheus,
charus Deo,
uel charum ha
bens Deum:
Theophilus,
amans Dei:
Chryſoglot
tus, aureâ ha
bens linguâ:
Vranus, cœ
lestis.

EV. Cum omnia nunc uernent & rideant in agris, demiror eſſe qui ſumofis urbibus delectentur. TI. Non omnes capiuntur aſpectu florum, aut pratorum uernantium, aut fontium, annuum ue: aut ſi capiuntur, eſt aliud quod magis iuuet. Ita uoluptas uoluptate, ueluti clauus clauo pellitur. EV. Tu mihi fortaiſſe foeneratores narras, aut his ſimilimos negociatores auaros. TI. Iſtos quidem, ſed non ſolos, ô bone, imò cum his innumeros alios, uſq; ad ipſos ſacerdotes ac monachos, qui ſerè quaſtus gratia malunt in urbibus iſiſq; frequentiſſimis uerſari, dogma ſequuti non Pythagoricum aut Platonicum, ſed cæci cuiuſdam mendici, cui dulce erat premi turbis hominũ, quod diceret illic eſſe quaſtum, ubi eſſet populus. EV. Valeant cæci cum ſuo quaſtu: nos philoſophi ſumus. TI. Et Socrates philoſophus urbes præſerebat agris, quòd diſcendi cupidus, & urbes haberent unde diſceret: in agris eſſe quidem arbores & hortos, fontes & amnes, qui paſcerent oculos, caterùm nihil loquerentur, ac proinde nihil docerent. EV. Eſt nonnihil quod dixit Socrates, ſi ſolus obambules in agris. Quanquam mea ſententia, non eſt muta rerum natura, ſed undiquaque loquax eſt, multaq; docet contemplantem, ſi naſta fuerit

fuerit hominem attentum ac docilem. Quid aliud clamat illa tam amœna natura uernantis facies, quàm opificis Dei sapientiam bonitati parem? Sed Socrates in eo secessu, quàm multa docet Phædrum suum, ac uicissim ab eo discit. TI. Si tales adessent aliquot, nihil esse possit amœnius rusticatione. EV. Libet igitur huiusrei periculum facere? Est mihi prædiolum suburbanum, non amplum, sed nitidè cultum, eò uos in crastinũ diem ad prandium uoco. TI. Plures sumus, exederemus totum prædium tuum. EV. Imò totum conuiuium apponeitur herbaceum, ex dapibus, ut inquit Flaccus, inemptis apparatus. Vinum ipse locus suppeditat: pepones, melones, ficos, pyra, mala, nuces, ipsæ penè arbores porrigunt, quemadmodum fit in insulis fortunatis, si Lucia no credimus. Accedet fortassis e corte gallina. TI. Agè, non recusamus. EV. At suam quisq; umbram secum adducat quam uolet: ita ut cum sitis quatuor, equabimur numerum Musarum. TI. Fiet. EV. Vnum illud uos præmonitos uolo, sibi quisq; condimentũ suum adferet. Ego cibos duntaxat apponam. TI. Quod condimentum naras, piper an saccarũ? EV. Imò aliud uilius, sed suauius. TI. Quodnam? EV. Famem. Eam dabit hodie coena tenuis, cras acuet stomachum ambulatiuncula. Et hoc quoq; commodi rusculo meo debebitur. Verum ad quã horam libet prandere? TI. Ad decimam, prius quàm incalcescat æstus solis. EV. Curabitur. PV. Here, ad sunt cortiue pro foribus. EV. Bonæ fidei est, quòd uenistis: sed bis gratum est, quòd uenistis mature unà cum umbris uestris longè gratissimis. Sunt enim quidam inciuiliter ciuiles, qui conuiuatore[m] mora sua torquent. TI. Eo maturius

Cors cortis, spaciū circa uillã septũ: unde cortis aues & militũ cohortis, qd ex agris legi solent.

Vmbra, non ipse uocatus, sed quem adducit comitẽ uocatus.

turius uenimus, ut esset ociū lustrandi uiscendiq; regiam istam tuam, quam audiuius undique miris delicijs uariam, nusquā non testari domini sui ingeniū. E V. Regiā spectabitis tali dignā rege. Mihi certē nidulus est quauis regia gratior. Et si regnat qui liberē uiuit ex animi sui sententia, hīc planē regno. Sed pręstat, opinor, interdum culinae p̄fecta parat holusculum, & adhuc moderatus est solis calor, uisere hortos nostros. T I. Est alius pręter hunc? Nam hic sanē mirē cultus blandissimo aspectu statim ingredientēs salutāt, & comiter excipit. E V. Hinc igitur decerpāt sibi quisq; flosculos ac frōdes aliquot, ne quid offēdat domus p̄dor. Non idem odor equē gratus omnibus. Quare sibi quisq; deligat: ne parcite. Nam quicquid hīc nascitur, penē publicum esse patior. Neq; enim unquam clauditur ostium huius uestibuli, nisi noctu. T I. En tibi in ostio Petrus. E V. Hunc ego malo ianitorem, quā Mercurios, Centauros, aliāq; portenta, quę quidam pingunt in foribus suis. T I. Isti hōmine Christiano dignius est. E V. Nec mutum habeo ianitorē, tribus linguis alloquitur ingrediētē. T I. Quid loquitur? E V. Quin ipse legis? T I. Interuallum aliquātō longius est quā ut prospectus oculorū assequatur. E V. En tibi perspicillum, quod te uel Lynceum reddet. T I. Latina uideo: Si uis ad uitā ingredi, serua mādātā, Matthæi cap. 19. E V. Nunc lege Gręca. T I. Gręca uideo quidem, at illa non uident me: quare lampadem hanc trado Theophilo, qui nunquam non cantillat Gręca. T H. Mē
 ταινοῖσιν αὐτῆς, ἡγεῖ ἐπισημῶσιν αὐτῆς, ἀγάξωσιν τῷ Πίτῳ. C H R Y. H
 braea mihi sumam. וְצַדִּיק פִּאֲמוֹכְהוּ יִתִּיתָ. E V. An uobis uidetur incomis ianitor, qui statim monet ut auer

Nō uidēt me, id est nō intelligo. Nolunt enim uidere, quē non agnoscunt.
 Lampadē tradere, est alteri tradere negociū: uide pro.
 וְצַדִּיק
 &c. id est, iustus autē in fide sua uiuet.
 Ab. 2, & Galat. 3.

tamur

tamur à uicijs, & conuertamus nos ad studium pietatis? Deinde uitam non contingere ex operibus Mosaicis, sed per fidem Euangelicam? Postremò seruandis Euangelicis præceptis, iter esse ad immortalẽ uitam? TI. Et ecce mox ad dextram ingressus ostendit sacellum perquã elegans, in altari IESVS CHRISTVS suspiciens in coelum ad patrem & spiritum sanctum illinc prospicientes: atque eodem dextram porrigens, leua uelut inuitat & allectat prætereuntem. EV. Nec is elinguis nos excipit: uides Latina, Ego sum uia, ueritas, & uita. Græca, Εγώ εἰμι τὸ ἄλφα, καὶ τὸ ω. Hebræa,

לכו בני ישראל ליראת יהוה אלמדכם. &c. TI. Læto nimirum omine nos salutauit dominus IESVS. EV. Sed ne uideamur inciuiles, fortassis par est, ut illum resalutemus, precemurq;: ut quando ex nobis ipsi nihil possumus, ille sua inæstimabili bonitate non sinat nos unquam aberrare à uia salutis: sed abiectis umbris Iudaicis, & huius mundi præstigijs, per ueritatẽ Euangelicam perducatur nos ad uitam æternam: hoc est, ipse per se trahat nos ad se. TI. Aequissimum est, & ipsa loci species inuitat nos ad precandum. EV. Multos hospites allicit huius horti amœnitas: sed ita ferè apud omnes inualuit consuetudo, ut nemo præcreat IESVM insultatum. Hunc ego uice foedissimi Priapi, custodem posui, non solum horti mei, sed omnium quæ possideo, deniq; corporis pariter atq; animi. Adest, ut uidetis, fonticulus saluberrimis aquis non inamœne scatens, utcunq; representans unicum illum fontem, qui cœlesti latice resocillat omnes laborantes & oneratos, & ad quem anhelat anima delassata malis huius mundi, non aliter, quàm

iuxta

iuxta Psalmistam: Ceruus estuans siti, gustatis serpen-
tium carnibus. Hunc gratis haurire licet, quisquis sitit.
Nonnulli & religionis gratia sese aspergunt. Quidā
etiam bibunt, non sitis, sed religionis causa. Video uos
inuitos auelli ab hoc loco. Sed interim hora monet, ut
uisamus hunc cultiorem hortum, quem in quadrū cin-
gunt muri regie meae. Si quid erit uisendū intus, à pran-
dio spectabitis, quum solis aestus nos, ueluti cochleas, do-
mi cohibebit horis aliquot. TI. Papæ. Epicureos hortos
mihi uidere uideo. EV. Totus hic locus uoluptati dica-
tus est, sed honeste, pascendis oculis, recreandis naribus,
reficiendis animis. Nihil hinc nascitur præter odoratas
herbas, nec eas quaslibet, sed eximias duntaxat. Vnum
quodque genus suas habet areas. TI. Nec herbe mutæ
sunt apud te, quantum uideo. EV. Probè dicis: alij domos
habent opulentas, ego loquacissimam habeo, ne quando
solus uideri possim: id magis etiam dicēs, ubi totā uide-
ris. Ut herbe sunt uelut in turmas digestæ, ita singulæ
turmæ singula habent uexilla cum inscriptione. Velut
amaracus hic, Abstine, inquit, sus, non tibi spirō. Cum
enim sit suauissimæ fragrantia, sues tamē hoc odore ue-
hementē offenduntur. Itidem singula genera habent
suos titulos, aliquid indicantes, quod ad peculiare eius
herbæ uim pertinet. TI. Nihil adhuc uidi hoc fonticulo
festiuus, qui medius uelut arridet herbis omnibus, ac re-
frigeriū illis pollicetur aduersus estū. Sed alueolis hic,
qui tāta gratia totā aquam ostēdit oculis hominū, hinc
atq; hinc æquis spacijs hortū dirimēs, in quo sese utrinq;
herbe uelut in speculo contēplari gestiūt, nū marmorcus
est? EV. Bona uero ea, unde huc marmor: ē cōtusis cæmentis

Abstine sus a
Suis amara
cinū unguen-
tū ex amara-
co factum, ue-
nenum est,

tis factitiū marmor est, coloris candor additus est incri-
 stamento. TI. Quo tandem sese condit tam amabilis ri-
 uus? EV. Vide inciuitatē humanam. Postea quā hie
 satis exhilarauit oculos nostros, proluit culinam, cuiusq;
 sordes secū defert in cloacā. TI. Crudele, ita me Deus be-
 ne amet. EV. Crudele, ni & in hunc usum parasset ateri
 ni numinis benignitas. Tum crudeles sumus, quū fontē
 diuina scripturā longe hoc amēniore, recreandis simul
 ac purgandis animis nostris datum cōspurcamus uitij
 nostris, prauisq; cupiditatibus, abutentes tam ineffabili
 dono Dei. Nam hac aqua non abutimur, si partimur in
 uarios usus, in quos illam dedit is, qui nihil non affatim
 suppeditat usibus humanis. TI. Verissima sunt que nar-
 ras: sed cur tibi uirent horti etiā septa manu facta? EV.
 Ne quid hic non uireat. Quidā rubra malunt, quod is co-
 lor additus uirentib. gratiam adiungat. Hic mihi magis
 arridet, ut est sua cuique sententia, etiam in hortis. TI.
 Sed horti per se amēnissimi, iucunditatē propemodum
 obscurant ambulacra tria. EV. In his uel studeo, uel ob-
 ambulo solus cum amico cōfabulans, uel cibū capio, si mi-
 detur. TI. Columnæ paribus interuallis sustinentes edifi-
 cium inuitēs, mirāq; uarietate blandiētes, sunt ne marmo-
 rea? EV. Ex eodem marmore, quo factus est hic aluen-
 TI. Lepida profectō impostura. uel deierassem esse mar-
 mor. EV. Quare caue, ne uel credas, uel deieres quicquam
 quam temere. Non rarò fallit species. Quod opibus de-
 est, arte sarcimus. TI. Non tibi sat erat hortus tam mitis
 dus, tā excultus, nisi pingeres insuper alios hortos? EV.
 Non capiebat omnem herbarū species unus hortus. Pro-
 terea bis delectamur, quum pictum florem cum uiuo de-
 certant

certantem uidemus, & in altero miramur artificiū natura, in altero pictoris ingenium: in utroque benignitatē Dei, qui in usum nostrum largitur hæc omnia nulla in re non mirabilis pariter & amabilis. Postremo non semper uiret hortus, non semper uiuunt flosculi. Hic hortus etiam media bruma uiret & adblanditur. TI. At non spirat. EV. Sed rursum non eget cultura. TI. Tantū pascit oculos. EV. Verū, sed hoc perpetuo facit. TI. Habet suū & pictura senium. EV. Habet, nobis tamen est uiuacior, & illi fere gratiam addit ætas, quam nobis detrahit. TI. Vtī nam hic uanus esses. EV. In hoc ambulacro quod spectat Occidentem, sole fruor oriente: in hoc quod spectat Orientem, apricor interdū: in hoc quod spectat Austrū, sed patet ad septentrionē, recreor ab æstu solis. Obambulabimus, si uidetur, quō spectetis propius. En uernat ipsum etiam solum. Habent enim & tessellæ colorū gratiā, & flosculis pictis adblandiuntur. Hoc nemus quod uidetis hoc toto pariete depictū, exhibet mihi uarium spectaculum. Primū quot uidetis arbores, tot uidetis arborū genera, singulis ad nativā imaginem nō pessime expressis. Quot cernitis aues, tot uidetis auium species, præcipuè si quæ sint rariores, & insigni re quapiā nobiles. Nam anseres, gallinas & anates quid attinet pingere? Infernè sunt quadrupedum species, aut earum auium, quæ uiuunt humi more quadrupedum. TI. Mira uarietas, nec quicquid est ociosum. Nihil est quod non aut agat, aut loquatur aliquid. Quid nobis narrat noctua, penè latitās sub frondibus? EV. Atticè loquitur Attica. σοφώπεις, inquit & ωσὶ id est, prudens esto, non omnibus uolo.

σὺ ἰσχυρῶς. Iubet nos cōsultò agere, quod nō omnib. feliciter cedat inconsulta temeritas. Hic aquila discerpit leporem

rem frustra obtestante scarabeo. Adstat scarabeo trochilus, & ipse capitalis inimicus aquilæ. TI. Hæc hirundo quid gerit ore? EV. Herbã chelidonium. Nam hæc restituit pullis exoculatis uisum. Agnoscitis herbæ figuram? TI. Quod nam hoc nouum lacertæ genus? EVS. Non est lacerta, sed chamæleon. TIM. Est hic ille longo nomine celebratus chamæleon? Belluã esse credidi leone maiorem, quem uincit etiam uocabulo. EV. Hic ille est semper hians, & semper ieiunus chamæleon: hæc arbor est caprificus, apud quam solam seuit, aliàs innoxius. Nam uenenu habet, ne contempnas hiantem bestiolam. TI. At non mutat colorem. EV. Verum, quia non mutat locum: ubi mutarit locum, uidebis & colorem alium. TI. Quid hic sibi uult tibicen? EVS. Nonne uides in proximo camelum saltantem? TIM. Video nouum spectaculum, camelus cinædus est, & simius choraulæ. EV. Sed his singulatim ac per ocium cõttemplandis aliàs dabitur uelut unum triduum. nunc satis erit, ueluti per transfennã uide se. In hac regione depictum est ad natiuam effigiem quicquid est insignium herbarum: quodq; iure mirentur ni, hic uenena quantumuis præsentanea, tutò non solam spectantur, uerum etiam cõtrectantur. TI. En scorpius rarum in hisce regionibus malum, sed frequens Italia. Quanquam color mihi parũ responderc uidetur in pictura. EV. Qui sic? TI. Quia magis nigrèt apud Italos, iste pallidior est. EV. An non agnoscis herbam in cuius foliũ incidit? TI. Nõ satis. EV. Nec mirum. Nec enim nascitur in hortis nostratibus. Aconitum est. ei ueneno letata uis est, ut scorpius ad huius contactum stupefcatur, pallescatq; seseq; uinci patiatur. Sed offensus ueneno, a ueneno

neno petet remediū. Videtis in propinquo utrunq; genus hellebori. Si scorpius sese potuerit explicare à folio aconiti, & album helleborum contingere, recipiet pristinum uigorem, diuersi ueneni cōtactu soluente torporē.

TI. Actum est igitur de isto scorpio. Nam is se nunquam explicabit ab aconiti folio. Etiā loquūtur hic scorpij? EV.

Et quidem Græcè. TI. Quid ait? EV. *ὁ θεὸς τὸ ἀλίτρου*. id est, reperit Deus nocentem.

Hic præter herbas uidetis omne serpentium genus. En uobis basiliscus, oculis igneis, ipsis etiam nocentissimis uenenis formidabilis. TI. Et is loquitur aliquid. EV. Oderint, inquit, dum metuant. TI. Plane regia uox. EV. Imò

nihil minus regium, sed tyrannica uox est. Hic pugnat lacerta cum uipera. Hic dipsas insidiatur, tecta putamine oui struthiocameli. Hic uidetis politiam totam formicarum, ad quarum imitationē nos uocat Hebræus ille sapiens, atq; etiam Flaccus noster. Hic uidetis formicas Indicas, quæ aurum egerunt, ac seruant. TI. Deum immortalem, cui possit obrepere tedium in hoc theatro uersantibus EV. Alias, inquam, licebit uel ad satietatem usq; spectare. nunc procul tantum spectate tertium parietem. Is

habet lacus, amnes & maria, & in his quicquid est insu gnium piscium. Hic est Nilus, in quo delphinum illum uidetis, hominum amatorem cum crocodilo depugnantem, quo non alius hostis homini capitalior. In ripis ac litoribus uidetis ea quæ sunt amphibia, ut cancri, phocæ, fiber. Hic est polypus captator captus à concha.

TI. M. Quid loquitur? *αἰγὼν αἰγὼν*. Mire pictor fecit autem quam pellucidam. EV. S. Aut hoc erat illi faciendum, aut nobis opus erat alijs oculis. In proximo est alter polypus summa equoris aqua uelificans, liburnicarum gau

dens

h 3 dens

id est, captans captor.

dens imagine. Videtis torpedinem prostratam in arena
concolori, quam hic tutò uel manu contigeris. Sed alio
properandū est. Hæc pascunt oculos, at uentrem non ex
plent. properemus ad reliqua. TI. Etiã ne amplius? E V.
Mox uidebitis, quid nobis præbeat posticum. Hic uide
tis hortum satis spaciosum in duas diuisas partes: in alter
ra est, quicquid est herbarum esculentarum, in qua re
gnant uxor & famula mea: in altera, quicquid est medi
carum, præsertim insignium. Ad laeuam est pratum libe
rum, præter uirorem graminū nihil habens. septum est
sepe perpetua, è spinis implexis, sed uiuis contexta. Illic
nonnunquam uel ambulo, uel lusito cum sodalibus. Ad
dextram est pomarium, in quo cum erit ocium, uidebitis
plurimas arbores peregrinas, quas paulatim doceo no
stro cœlo assuescere. TI. Pape, ne tu uincis uel ipsum
Alcinoum. E V. Hic auarium est in confinio ad hærens
ambulacro superiori, quod uidebitis à prandio, uidebitis
formas uarias, uariasq; linguas audietis. Nec minus uari
ria sunt ingenia. Inter quasdam cognatio est & mutua
amor, inter nonnullas similtas irreconciliabilis. Sunt ad
tem omnes adeò cicures & māsuetæ, ut si quando cœna
illic aperta fenestra, deuolent in mensam, cibūq; uel e ma
nibus capiant. Si quando ingredior, in pōticulo pensis
quem uidetis, fabulans cū amico, assident, auscultat, insi
dent humeris aut brachijs: adeò didicerunt timere, quia
sentiunt neminem ledere. In extremo pomario apum ro
gnum est. nec illud sanè spectaculū inamœnū. In præsen
tia nō sinam uos amplius contemplari, quo sit quod uos
posthac reuocet tanq̄ ad nouum spectaculū. A prandio
cætera uobis ostendam. P V. Uxor & famula clamitant
corrumpti

corrumpi prandium. **E V.** Iubeto illas esse æquanimēs,
 nos iam accurremus. Laucius amici, ut puris manibus
 & animis ad mensam accedamus. Etenim si ethnicis
 quoq; religiosa erat mensa, quāto magis oportet esse sa-
 cram Christianis, quibus habet imaginē quandam illius
 sacrosancti cōiuij, quod dominus Iesus postremū egit
 cum suis discipulis. Et ob id receptū est, abluere manus,
 ut si quid odij, liuoris aut turpitudinis alicui forsitan re-
 sidet in animo, id deiciat antē, quā accedit ad cibum
 capiendum. Sic enim opinor & corporis salubriores es-
 se cibos, si sumatur animo defecato. **TI.** Istud uerissimū
 esse credimus. **E V.** Quoniam hoc exemplum nobis ab
 ipso Christo traditum est, ut ab hymno cibum auspica-
 remur: nam id arbitror quod frequenter in euangelio le-
 gimus illum benedixisse, aut gratias egisse patri prius,
 quā cibum frangeret: & rursus hymno finiremus, si
 uidetur, recitabo uobis hymnum, quem diuus Chryso-
 stomus miris laudibus predicat in homelia quadam, di-
 gnatus etiam interpretari. **TI.** Imò ut uelis, rogamus.
E V. Benedictus Deus qui me pascis à iuuentute mea,
 qui cibum præbes omni carni, reple leticia & gaudio
 corda nostra: ut affatim quod satis est habentes, abunde-
 mus in omne opus bonū in Christo Iesu domino nostro,
 cum quo tibi gloria, honor & imperiū, cum sancto spi-
 ritu in omne æuum. **TI.** Amē. **E V.** Nunc accumbite, ac
 suam quisq; umbrā sibi adiungat. Caniciei tuæ debetur
 primus locus Timothee. **TI.** Verbo dignitatē uniuersam
 meam complexus es. Hoc solo nomine sum ceteris ante
 ponēdus. **E V.** Ceterarū dotiū estimator est Deus, nos et
 sequimur quæ uidemus. Sophroni, adhaere corpori tuo.

Sophronius,
 temperatus:

Eulalius, bene loquens: Theodidactus, diuinitus doctus: Nephalius, sobrius.

Tu Theophile & Eulali dextrum mensa latus occupate. Chrysochlottus & Theodidactus occupabunt leuam. Vranius & Nephalius quod superest. Ego hunc angulum tuebor. TI. Non patiemur: hospiti debetur primus locus. EV. Tota domus hæc mea est, simulq; uestra: quod si mihi permittitur ius in regno meo, is locus debetur hospiti, quemcunq; sibi delegerit. Nunc utinam Christus ille exhilarator omnium, & sine quo nihil uere suauis est, dignetur huic nostro interesse conuiuio, suaq; presentia exhilarare animos nostros. TI. Spero dignabitur. Sed ubi sedebit iam omnibus locis occupatis? EV. Utinam ille se misceat omnibus & patinis & poculis, ut nihil illi non sapiat, sed potissimum illabatur animis nostris. Id quo magis dignetur, & nos tanti hospitis reddamur capaciores, si molestum non est, auscultabitis paululum e sacra lectione: sed ita, ut interim nihilo secius ad moueat manus ouis & lactucis, si libet. TI. Id faciemus libenter, sed auscultabimus libentius. EV. Is mos mihi multis nominibus uidetur amplectendus, quod hac ratione uidentur inanes fabulae, præbeaturq; materia confabulationis frugifera. Multum enim ab illis dissentio, qui putant non esse latum conuiuium, nisi quod scatcat ineptis ac lasciuis fabulis, quod perstrepat obscœnis cantiunculis. Vera hilaritas nascitur e pura synceraq; conscientia. atq; hi sermones uere leti sunt, quos semper & dixisse iuuet, aut audisse, & semper delectet meminisse: non quorum mox pudeat, quiq; conscientiam pœnitundine discruciet. TI. Utinam ista tam perpenderemus omnes, quam sunt uera. EV. Hæc præter quam quod certam & insignem habent utilitatem, etiam iucunda sunt, ubi uel mensent

unum assueueris. TI. Nihil igitur consultius, quàm optimis assuescere. EV. Recita puer distinctè & clarè. PV. Sicut diuisiones aquarum, ita cor regis in manu Domini, quocunq; uoluerit inclinabit illud. Omnis uia uiri re-
cta sibi uidetur, appèdit autem corda Dominus. Facere misericordiã & iudicium, magis placet Domino, quàm uictima. EV. Sit hoc satis. Præstat enim pauca auide discere, quàm multa cum tædio deuorare. TI. Præstat sanè, sed non hic tantum. Plinius scripsit, Officia Cicero-
nis nunquam de manibus deponenda; & sunt sanè digna quæ cum ab omnibus, tum præcipuè ab his qui destinati sunt administranda reipublicæ, ad uerbum ediscantur, mea quidem sententia: sed hunc Prouerbiorum libellum semper dignum arbitratus sum, qui semper nobis circumferatur. EV. Quoniam sciebam prandium fore dilutum & insipidum, idcirco hanc procurauimus condituram. TI. Nihil hic est non lautissimū: & tamen si nihil esset præter betas absq; pipere, uino & aceto, talis lectio condiret omnia. EV. Mihi tamen plus adderet gratiæ, si quod audio, penitus intelligam. Atque utinam adesset aliquis uerè theologus, qui ista non intelligeret solum, uerum etiam saperet. Nobis idiotis nescio an fas sit hisce de rebus confabulari. TI. Ego uerò puto uel nautis esse fas, modò absit definiendi temeritas. Fortasse & Christus, qui pollicitus est sese ad futurū, ubicunq; duo conuenerent de ipso tractantes, aspirabit nobis tam multis. EV. Quid si igitur partiamur inter nos nouè, tres sententias?

Prouerb. 12.

Betas. Alluist
ad illud Mar.
Ut sapiant fa-
tuæ fabrorum
prandia betæ.
O q̄ sæpe pe-
tet uina pi-
periq; coquus.

CON. Non displicet, modò à cõuiuatore incipiat ordo.
EV. Non detrectarè prouinciam, sed uereor ne hic uos
peius accipiam, quàm cibus accipio. Agè, nec ubi uidear

difficilis conuiuator, omiſſis uarijs coniecturis, quæ in hunc locum congerunt interpretes, mihi uidetur hic eſſe ſe ſenſus moralis: alios mortales poſſe ſecti monitis, increpationibus, legibus ac minis: regis animum, quoniam neminem metuit, ſi repugnes, magis irritari. Et idcirco quoties principes uehementer contendunt aliquid, ſuo animo relinquendos: nō quod ſemper uelint optima, ſed quod illorū ſtulticia maliciā ue Deus nonnunquā abutatur ad emendandos eos qui deliquerunt. Quemadmo-

Hiere. 27. &
28. Iob. 34.

Pſal. 50.

Sicut fremit
leonis, ita &
regis ira. Pro-
uerb. 19.

dum uetuit reſiſti Nabuchodonosor, quod illius miniſterio decreuiſſet caſtigare populum ſuum. Fortaſſis illud eſt quod ait Iob: Qui regnare facit hominem hypocritam propter peccata populi. Atque huc fortaſſe pertinet quod ait Dauid, deplorans peccatum ſuum: Tibi ſoli peccaui, & malum coram te feci. Non quod reges non peccent ingenti populi malo, ſed quod nō habeant hominem, cuius autoritate condemnentur, quum Dei iudicium nemo quamlibet potens poſſit effugere. TI. Non diſplicet interpretatio. Sed quid ſibi uolunt diuiſiones aquarum? EV. Adhibita eſt ſimilitudo, que rem explanet. Violenta res & impotēs eſt regis animus concitatus, nec huc aut illuc duci poteſt, ſed impetu ſuo fertur, uelut œſtro diuino percitus: quemadmodum mare ſeſe ſpargit in terras, ac ſubinde curſum mutat, contemptis agris, ædificijs, & quicquid obſtat: alicubi ſe condit ſub terras, cuius impetum ſi coneris inhibere, aut aliò deſlectere, nihil agas. Idem accidit in magnis fluminibus, ueluti fabulæ quoque narrant de Acheloo. Minus autem mali capitur, ſi commodè obſequundes, quàm ſi uiolenter repugnes. TI. Nihil igitur remedijs aduerſus

aduersus malorum regum impotentiam? E V. Fortasse
 primum fuerit, leonem in ciuitatem non recipere: proxiu-
 mum, sic autoritate senatus, magistratum ac ciuium
 moderari potentiam illius, ut non facile erumpat in ty-
 rannidem: sed omnium potissimum, dum adhuc puer
 est, & se principem esse nescit, sanctis præceptis forma-
 re peccus illius. Profunt & preces ac monita, sed blan-
 da ac tempestiua. Extrema ancora est, uotis fatigare De-
 um, ut regis animum inclinet ad ea, quæ Christiano re-
 ge digna sunt. T I. Quid ais idiota? Si bæcalaureus es.
 sem theologia, minimè puderet istius interpretationis.
 E V. An uera sit nescio, mihi satis est quod sensus non sit
 impius aut hæreticus. Morè geßi uoluntati uestræ: nunc
 ut decet in conuiujs, uicissim audire cupio. T I. Si quid
 desertis his quoq; canis, mihi uidetur hoc dictum et ad
 abstrusorem sententiam accõmodari posse. E V. Credo,
 & audire cupio. T I. Rex intelligi potest uir perfectus,
 qui domitis carnis affectibus, solo diuini spiritus impe-
 tu ducitur. Porrò qui sit huiusmodi, hunc non conuenit
 fortassis humanis legibus in ordinem cogere, sed suo do-
 mino, cuius spiritu agitur, relinquendus est. nec iudican-
 dus est ex hisce rebus, quibus imbecillitas imperfectorũ
 utcunque prouehitur ad ueram pietatem: sed si quid se-
 cus facit, dicendum est cum Paulo: Dominus assumpsit
 illum, domino suo stat, aut cadit. Itẽ illud: Spiritualis ho-
 mo oĩa dijudicat, ipse uerò à nemine iudicatur. Talibus
 igitur nemo præscribat, sed dominus qui præscripsit ter-
 minos mari et annibus, habet cor sui regis in manu sua,
 & quocũq; uoluerit inflectit illud. Quid enim opus est
 præscribere illi, q̄ suapte spõte præstat meliora q̄ exigũt
 humane

humana leges? Aut quæ temeritas sit illum hominẽ con-
 stitutionibus astringere, quem certis argumentis constat
 diuini spiritus afflatu gubernari? **E V.** Tu uerò Timo-
 thee non solum canos habes capillos, sed pectus etiam
 habes eruditionis canicie uenerabile. Atque utinam in-
 ter Christianos, quos omnes oportebat esse reges, huius-
 modi plures reperirentur hoc digni cognomine. Sed iam
 satis est ouatum, & holcribus prælusum. Iubete hæc tol-
 li, & apponi quod superest. **TI.** Nobis affatim satisfactio
 est hac ouatione, etiam si nihil præterea successerit uel
 supplicationis, uel triumphi. **E V.** Verum quoniam aspi-
 rante Christo, sicut opinor, successit res in prima senten-
 tia, uelim ut umbra tua nobis enarret alteram, quæ mi-
 hi uidetur aliquanto obscurior. **S O.** Si boni uoletis consue-
 lere quicquid dixerò, sedulo dicam quod mihi uidetur.
 Alioqui quæ fieri potest, ut rebus obscuris lucem adferat
 umbra? **E V.** Equidem recipio futurum omnium nomi-
 ne, & tales umbrae lucem suam habent aptiorem oculis
 nostris. **S O.** Idem docere uidetur quod Paulus. Diuersis
 uita rationibus contenditur ad pietatem. Alij placet sa-
 cerdotium, alij coelibatus, alij coniugium, alij secessus, al-
 lij respublica, pro uarietate corporum & ingeniorum.
 Rursus alius uescitur quibuslibet, alius distinguit inter
 cibum & cibum, alius iudicat inter diem & diem, alius
 iudicat omnem diem. In his Paulus uult unumquemque suo
 frui affectu citra contumeliã alterius. Nec oportet quen-
 quã ex huiusmodi iudicare, sed iudiciũ deferre Deo, qui
 expedit corda. Fit enim sepe numero, ut uescens gravior
 sit Deo, quàm non uescens: & diem festum uiolans acce-
 ptior sit Deo, quàm is qui uidetur obseruare: & matru-
 manium

Supplicatio et
 ouatio sunt in-
 fra triumphũ:
 allusum est au-
 tem ad oua ap-
 posita.

monium huius gratius sit oculis Dei, quam multorum coelibatus. Dixi umbra. EV. Utinam mihi saepe contingat cum talibus umbris colloqui. Rem, ni fallor, non acus, quod aiunt, sed lingua tetigisti. Sed adest, qui coelebs uixit, non de numero beatorum, qui se castrauerunt propter regnum Dei: sed hic castratus est ui, quo magis placeret uentri, donec & hunc & escas destruxerit Deus. Capus est ex corte nostra. Elixis magis delector. Ius est non inelegans: quod in eo natat, lactuca sunt selectissima. Sumat sibi quisque quod gratum est animo. Sed ne quid uos fallam, succedet huic absi non nihil, mox bellaria, deinde fabula catastrophe. TI. Sed interim excludimus uxorem e conuiuio. EV. Vbi uos uenietis comitati uestris, accumbet & mea. Nunc quid aliud esset, quam muta persona? & illa suauius garrat mulier inter mulieres, & nos liberius philosophamur. Alioqui periculum sit, ne nobis accidat quod accidit Socrati, cui quum essent conuiuia philosophi, quibus magis placent huiusmodi fabulae, quam cibus, & in longum proferretur disputatio, Xanthippe commota mensam subuertit. TI. Nihil minus a tua metuendum arbitror. Est enim mulier moribus placidissima. EV. Mihi certe talis, ut commutare non cupiam, etiam si liceat, atque hoc nomine mihi uel precipue uideor fortunatus. Nec enim mihi placet eorum sententia, qui fortunatum putant, uxorem habuisse nunquam. Magis arridet quod ait sapiens Hebraeus, ei bonam sortem obtigisse, cui obtigit uxor bona. TI. Saepe nostro uicio male sunt uxores, uel quia tales deligimus, uel quia tales reddimus, uel quia non ut oportet formamus & instituiamus. EV. Vera praedicas, sed interim expecto tertiae senten-

Catastrophe, prima pars comediae dicitur protasis, secunda epitalis, in qua tumultus est uehementissimus: tertia catastrophe, quae componit tumultum.

Muta persona in fabulis, quae ostenditur quidem, sed non loquitur. Hor. Nec muta loqui persona laboret. Vide prouerbium, λεωφόν πρῆσσαν.

id est, diuini
eius affatus.

sententiae enarrationem, & iam mihi dicturire uidetur
 Θεοφιλος. THE. Imò mihi animus erat in
 patinis: dicam tamen, quando licet impune. EV. Etiam
 cum gratia licebit errare, uel sic praebebis occasionem in
 ueniendi. TH. Mihi uidetur eadem sententia, quam pro-
 tulit Dominus apud Osec prophetam capite sexto: Misericordiam uolui, & non sacrificium: & scientiam Dei
 plus quàm holocausta. Cuius uiuus & efficax interpres
 est dominus IESVS in Euangelio Matthaei capite no-
 no. Cum enim conuiuium agitare in domo Leui, qui er-
 rat publicanus, isq; multos sui ordinis, suiq; quæstus ho-
 mines inuitasset ad conuiuium, Pharisei qui tumebant
 religione legis cum ea præcepta negligenter, unde tota
 lex pendebat & propheta, quo discipulorum animos al-
 lienarent à IESV, rogabant illos, cur dominus admi-
 sceret se conuiuio peccatorum, à quorum consortio ab-
 stinebant Iudæi, qui uolebāt haberi sanctiores: & si qui-
 do contigisset cum eiusmodi congregari, reuersi domum
 abluerant corpus. Cumq; discipuli rudes adhuc non ha-
 berent quod responderent, dominus & pro se, & pro di-
 scipulis respondit: Non est opus, inquit, medico ualenti-
 bus, sed male habentibus. Euntes autem discite quid est.
 Misericordiam uolo, & nō sacrificium. Non enim ueni
 uocare iustos, sed peccatores. EV. Pulchrè tu quidem col-
 latione locorum rem explicas, id quod in diuinis literis
 præcipuum est: sed discere uelim, quid appellet sacrifi-
 cium, quid misericordiam. Nam quæ consistit, ut aueri-
 setur sacrificia Deus, quæ sibi tot præceptis iusserat ex-
 hiberi? TH. Quomodo Deus auerteretur sacrificia, docet
 ipse nos apud Esaiam capite primo. Sunt enim quedam
 præ-

præscripta Iudæis in lege, quæ significant magis sancti-
 moniam, quàm præstant: quod genus sunt dies festi, sab-
 batismi, ieiunia, sacrificia. Et sunt quæ semper præstan-
 da sint, quæ suapte natura bona sunt, non quia iussa. Iu-
 deos autem auersatur Deus, non quod obseruaret legis
 ritus, sed quod his stultè tumidi, negligeret ea quæ Deus
 maxime uult præstari à nobis: ac madentes auaricia, sui-
 perbia, rapinis, odio, liuore, cæterisq; uitijs, existimabāt
 Deum ipsis multum debere, quod diebus festis uersaren-
 tur in templo, quod immolarent uictimas, quod abstine-
 rent à cibis uetitis, quod illi nonnunquam ieiunaret, um-
 bras amplectebantur, rem negligebant. Quod autē ait,
 Misericordiam uolo, & non sacrificium: opinor ex idio-
 mate sermonis Hebræi dictum, pro eo quod erat, miseri-
 cordiam uolo potius quàm sacrificium: quemadmodum
 uelut interpretatur Solomon, cum ait: Facere misericor-
 diā & iudicium magis placet domino, quàm uictimæ.
 Porrò omne officiū, quod impenditur subleuando proxi-
 mo, scriptura misericordiā uocat et eleemosynā: quæ et
 ipsa nomē duxit à miserendo. Uictimas appellari puto,
 quicquid pertinet ad cerimonias corporales, & aliquid
 habet affine cū Iudaismo: quod genus sunt delectus cibo-
 rū, uestitus præscriptus, ieiuniū, sacrificiū, preces ueluti
 pensum absolute, quies dici festi. Hæc enim ut pro tēpo-
 re non sunt omnino negligenda, ita Deo fiunt ingrata, si
 quis obseruationib. huiusmodi confusus, negligat miseri-
 cordiā, quoties fratris necessitas exigit officium charita-
 tis. Habet speciē sanctimonie etiā, colloquia uitare ma-
 lorū: sed hoc cessare debet, quoties aliud suadet charitas
 proximi. Obediētia est quiescere dieb. festis, sed impiū sit,
 ob

ob religionem diei sinere fratrem perire. Itaque seruare diem dominicum uictima est, ut ita loquar: reconciliari fratri, misericordia est. Porro iudicium, quanquam potest ad potentes referri, qui frequenter ui opprimunt imbecilles: tamen mihi uidetur non absurdum, si respondeat illi quod est apud Osee: Et scientiam Dei plus quam holocausta. Non seruat legem, qui non seruat iuxta mentem Dei. Iudei subleuabant asinum in foueam collapsam sabbatis: & Christum calumniabantur, qui seruaret totum hominem in sabbato. Hic erat preposterum iudicium, et aberat scientia Dei: nesciebant enim, quod ista propter hominem essent instituta, non homo propter illa. Sed hæc impudenter dicere uiderer, nisi uestro iussu dicerem. Malim ex alijs rectiora discere. E V. Ista mihi uidentur adeo dicta impudenter, ut existimem Dominum Iesum loqui per organum oris tui. Sed interim dum largiter perscimus animos nostros, ne negligentur college. T H. Quæ

Corpora col-
legis animorū.

nam? E V. Corpora nostra, nonne college sunt animorum? Hoc enim malim, quam instrumenta, uel domicilia, uel sepulchra. T I. Hoc nimirum est assatum refici, ubi totus homo reficitur. E V. Video uos segniter attingere. Quare si uidetur, iubebo proferri assa, ne pro lauto conuiuio longum præbecam. Videtis huius prædioli summum. Armus est ouillus, sed exquisitus: capus, et perdices quatuor. Has solas à mercatu sumpsisti, reliqua suppeditat hoc prædiolum. T I. Epicureum prandium uideo, ne dicam

Lege in chil.
prouer. Sybaritica mensa.

Sybariticum. E V. Imò uix Carmeliticum. Sed quale quale est, boni consuletis. Animus certè purus est, si parum lautum est conuiuium. T I. Adeo non est muta tua domus, ut non solum parietes, sed & cyathus loquatur aliquid.

E V. Quid tibi loquitur? TI. Nemo, nisi à seipso leditur.
 E V. Cyathus patrocinator uino. Nam uulgus febrim,
 aut capitis, grauedinem è potu contractam, imputare
 solet uino, quum ipsi sibi malum accersierint immodice
 bibendo. s O. Meus Græcè loquitur: *ὅτι οἶνον ἀληθεία*. E V.
 Admonet non esse tutum sacerdotibus, aut regum fami-
 lis indulgere uino, quod uinum ferè transferat in lin-
 guam, quicquid latebat in corde. s O. Apud Aegyptios
 olim nefas erat sacerdotibus bibere uinum, quum non-
 dum illis mortales sua committerent arcana. E V. Nunc
 licet quidem omnibus bibere uinum, an expediat, ne-
 scio. Eulali, quid libelli profers è crumena? per quàm ele-
 gans uidetur: nam foris etiam totus aureus est. E V. Sed
 idem intus plus quàm gemmeus est. Sunt epistola Pauli
 n.e, quas ut unicas delicias meas semper mecum circum-
 fero: quas ideo profero, quod ex occasione sermonis tui
 uenit in mentem locus quidam, qui me nuper diu torsit,
 nec adhuc satis sibi facit animus. Is est in Epistola prio-
 ris ad Corinthios capite sexto, Omnia mihi licent, sed
 non omnia expediunt. Omnia mihi licent, sed ego sub
 nullius redigar potestatem. Primum si Stoicis credimus,
 nihil est utile, quod non idem honestum. Quomodo igitur
 Paulus distinguit id quod licet, ab eo quod expedit?
 Certe scortari aut inebriari non licet, quomodo igitur li-
 cent omnia? Quod si Paulus de certo genere rerum lo-
 quitur, quarum omnium uult esse licentiam, non pos-
 sum satis ex ipso loci tenore diuinare, quodnam sit illud
 genus. Ex ijs quæ mox huic loco subiiciuntur, conij-
 cere licet, eum loqui de ciborum delectu. Quidam enim
 abstinebant ab idolothytis, quidam à cibis per Mosem

id est, in uino
 ueritas. Vide
 Chiliad.

interdictis. Et de idolothytis agit capite 8. Rursus capite
 10. uelut explicans huius loci sententiam, ait: Omnia mihi
 licent, sed non omnia expediunt: omnia mihi licent,
 sed non omnia edificant. Nemo quod suum est querat,
 sed quod alterius. Omne quod in macello uenit, manduca-
 cate. Hoc quod hic subijcit Paulus, congruere uidetur
 cum eo quod supra dixerat, Esca uentri, & uenter escis,
 & hunc & has destruet Deus. Quod autem respexit
 hic etiam ad Iudaicum ciborum delectum, indicat clau-
 sula decimi cap. Sine offensione estote Iudæis & gen-
 tibus & ecclesie Dei, sicut & ego per omnia omnib. plu-
 ceo, non querens quod mihi utile est, sed quod multis, ut
 salui fiant. Nam quod ait gentibus, pertinere uidetur ad
 idolothytū: quod ait Iudæis, referri uidetur ad delectum
 ciborum: quod ait Ecclesie Dei, pertinet ad infirmos, ex
 utraq; gente collectos. Licebat igitur uesci quibuslibet ci-
 bis, & omnia munda mundis. Verum incidit casus, ut
 non expediat. Quod omnia licerent, libertatis erat cura
 gelicæ: sed charitas ubiq; spectat, quid conducat ad salu-
 tem proximi, eoq; frequenter abstinet & à licitis, ma-
 lens obsecundare commodo proximi, quam sua uti liber-
 tate. Sed hic mihi geminus obstrepit scrupulus, pri-
 mum quod in sermonis contextu nihil præcedat aut se-
 quatur, quod cum hoc sensu cohercat. Nam obiurgat
 Corinthios, quod essent seditiosi, quod scortationibus, ad-
 dulterijs, atq; etiam incestis impuri, quod litigarēt apud
 iudices impios. Cum his qui coheret, Omnia mihi li-
 cent, sed non omnia expediunt? Et in his que sequuntur,
 redit ad causam impudicitie, quam repetierat & ante
 intermisso negotio litium. Corpus autem, inquit, non for-
 nicationis

nicationi, sed domino, & dominus corpori. Verum hunc
 quoque scrupulum possum utcumque discutere, quod paulo
 superius in catalogo uitiorum meminisset & idolola-
 triæ: Nolite errare, neque fornicari, neque idolis seruientes,
 neque adulteri. Porro esus idolothytorum uergebat ad spe-
 ciem idololatriæ. Et ideo mox subdit, Esca uentri, &
 uenter escis: significans pro necessitate corporis, pro
 tempore licere uesci quibuslibet, nisi aliud suaserit
 charitas proximi: sed impudicitiam semper & ubique de-
 testandam esse. Quod uescimur, necessitatis est, quæ tolle-
 tur in resurrectione mortuorum. Quod libidinamur, mali-
 ciæ est. Sed alterum scrupulum non queo dissoluere, quo
 modo ad hæc quadret illud: Sed ego sub nullius redigar
 potestatem. Ait enim sibi potestatem esse omnium, se ta-
 men in nullius potestate fore. Si is dicitur esse in potesta-
 te aliena, qui ne offendat, abstinet, idem capite nono de
 se prædicat, Quum liber essem ab omnibus, omnium me
 seruum feci, ut omnes lucrifacerem. Hoc, opinor, offensi-
 sus scrupulo sanctus Ambrosius, putat hunc esse germa-
 num Apostoli sensum, ut uiam præstruat illi, quod ait ca-
 pite 9. sibi quoque potestatem esse faciendi, quod ceteri fa-
 ciebant, uel Apostoli, uel pseudapostoli sumendi uictum
 ab his, quibus prædicabat Euangelium. Sed ab hoc tam-
 etsi licebat, temperabat, quod sic expediret Corinthijs,
 quos de tam multis & insignibus uitijs obiurgabat. Por-
 ro quisquis accipit, fit quodam modo obnoxius ei à quo
 accipit, & aliquid decedit de uigore autoritatis. Siquidem
 qui accipit, minus libere obiurgat: & qui dedit, non peri-
 inde fert obiurgari ab eo, cui benefecit. In hoc igitur Pau-
 lus abstinuit ab ijs, quæ licebāt, ut cōsuleret apostolicæ li-
 bertati,

bertati, quam in hoc uolebat nulli esse obnoxiam, ut liberius, ac maiore cum autoritate reprehenderet illorum uitia. Mihi sanè nō displicet Ambrosiana sententia. At tamen si quis mallet hunc locum ad cibos accommodare, mea sententia, quod ait Paulus, Sed ego sub nullius adiagar potestatem, sic accipi posset: Tametsi nonnunquam abstineam à cibis immolatijs, aut lege Mosaica uetitis, ut consulam saluti proximi, ac profectui Euangelico: tamen animus meus liber est, qui scit sibi licere uesci cibis quibuslibet pro necessitate corpusculi. At pseudapostoli conabantur hoc persuadere, quosdam cibos per se impuros esse, nec abstinendum per occasionem, sed semper ab his temperandum, tanquam natura malis, nec aliter quam abstinemus ab homicidio, & adulterio. Hoc quibus erat persuasum, redacti erant sub alienam potestatem, & exciderant ab euangelica libertate. Solus quod quidem meminerim, Theophylactus sententiā inducit ab his omnibus diuersam: Licet uesci quibuslibet cibis, sed non expedit immodice. Nam ex luxu nascitur impudicitia. Hic sensus quanquā impius non est, tamen mihi non uidetur huius loci germanus esse. Ostendi que me torquent: uestra charitatis erit, me ex his scrupulis eximere. E V. Næ tu probe tuorespondes nomini. Qui sic nouit proponere quæstiones, nō opus habet alio qui dissoluat. Sic enim proposuisti dubitationem tuam, ut ego dubitare desierim. Tametsi Paulus in ea epistola, quoniam multa simul decreuit agere, sæpe ab uno argumento in aliud deuoluitur: & rursum quod intermiserat, repetit. C H. Nisi uererer, ne uos mea loquacitate auocem à capiendo cibo: & si crederem fas esse, tam sacris collo-

quijs

quibus admiscere quicquam ex profanis autoribus proponerem & ipse quiddam, quod hodie legentem me non torset, sed unice delectauit. E V. Imò profanum dici non debet, quicquid pium est, & ad bonos mores conducens. Sacris quidem literis ubique prima debetur autoritas, sed tamen ego nonnunquam offendo quaedam uel dicta à ueteribus, uel scripta ab ethnicis, etià poëtis, tam caste, tam sanctè tã diuinitus, ut mihi non possim persuadere, quin pectus illorum cum illa scriberent, numen aliquod bonum agitauerit. Et fortasse latius se fundit spiritus Christi, quam nos interpretamur. Et multi sunt in cõsortio sanctorum, qui non sunt apud nos in catalogo. Fateor affectum meum apud amicos, nõ possum legere librum Cic. de Senectute, de Amicitia, de Officijs, de Tusculanis Questionibus, quin aliquoties exosculer codicem, ac uenerer sanctum illud pectus, afflatum cœlesti numine. Contrà cum hos quosdam recentiores lego de repub. & economica, aut ethica præcipientes, Deum immortalem, quàm frigent præ illis, imò quàm nõ uidentur sentire, quod scribunt, ut ego citius patiar perire totum Scotum cum aliquot suis similibus, quàm libros unius Ciceronis, aut Plutarchi. nõ quod illos in totum damnem, sed quod ex his sentiam me reddi meliorem: quum ex illorum lectione surgam, nescio quomodo, frigidius affectus erga ueram uirtutem, sed irritator ad contentionem. Quare ne uerere, quicquid isthuc est, proponere. C H. Quum plerique libri M. Tullij quos scripsit de philosophia, diuinitatis quiddam spirare uidentur: tum ille quem senex scripsit de senectute, plane mihi uidetur κύριος ἐν ἄστροις, quemadmodum Græcis est in prouerbio. Eum hodie relegi, atque hæc uerba quoniam

Id est, Cyg-
nea carnis.

praeceteris arridebant, edidici: Quod si quis Deus mihi
 largiatur, ut ex hac aetate reperascam, & in cunis uagu-
 am, ualde recusem: nec uero uelim, quasi decurso spacio,
 à calce ad carceres reuocari. Quid enim habet hac uita
 commodi, quid non potius laboris? Sed non habeat sane,
 habet certe tamen aut satietatem, aut molestiam. Non
 libet enim mihi deplorare uitam, quod multi, et hi docti,
 sepe fecerunt. Nec me uixisse poenitet, quoniam ita uixi,
 ut frustra me natum non existimem. Et ex uita ista disce-
 do, tanquam ex hospitio, non tanquam e domo. Commo-
 randi enim natura diuersorium nobis, non habitandi de-
 dit. O praecclarum illum diem, quum ad illud animo-
 rum consilium, coetumq; proficiscar, & quum ex hac
 turba & colluione discedam. Haecenus Cato. Quid ab
 homine Christiano dici potuit sanctius? Vtinam talia es-
 sent colloquia monachorum omnia, uel cum sacris uir-
 ginibus, quale fuit illud ethnici senis colloquium cum
 ethnicis adolescentibus. E. V. Iam aliquis causabitur collo-
 quium esse confictum à Cicerone. C. H. Istihuc mea
 magni refert, siue hoc laudis tribuatur Catoni, qui talia
 senserit, dixeritq; siue Ciceroni, cuius animus sententia
 tam diuinas cogitatione complexus sit, cuius calamita-
 res egregias pari facundia depinxerit. Quanquam equi-
 dem arbitror & Catonem, etiamsi non dixit eadē, tamē
 similia dicere solitum in colloquijs. Nec enim tam impo-
 dens erat M. Tullius, ut alium Catonē finxerit, quā
 rit: & in dialogo parum meminerit decori, quod in pro-
 mis spectandū est in hoc scripti genere, praesertim cum
 eius uiri memoria recēs adhuc hereret animis eius aetatis
 tis hominū. T. H. Vehemēter probabile est, quod narra-
 sca

sed dicam quid mihi uenerit in mentem, te recitante. Sa-
 penumero mecum admiratus sum, cum omnes optent
 longeuitatem, & mortem exhorreant, tamen uix quen-
 quam comperi tam felicem, non dico senem, sed proue-
 ctioris etatis hominem, quin rogatus, an si detur, uelit
 repuerascere, usurus per omnia iisdem bonis ac malis,
 quae illi iam contigissent in uita, responderit idem quod
 Cato dicit, praesertim si recolat animo quicquid annis
 retroactis seu triste, seu laetum obligisset. Nam frequen-
 ter & suauium rerum recordatio, uel cum pudore, uel
 cum conscientiae molestia cōiuncta est, ut animus ab his
 etiam recolendis non minus abhorreat, quàm à tristi-
 bus. Id opinor nobis indicarunt sapientissimi poëtae, qui
 scribunt, tum demum animas capi desiderio corporum
 relictorum, postea quàm ex amne Letheo longa bibe-
 rint obliuia. *v. R.* Est isthuc profectò dignum admiratio-
 ne, & mihi quoq; compertum in nonnullis. Verùm illud
 quàm mihi blandiebatur, Nec me uixisse poenitet? At
 quotusquisq; Christianorum sic moderatur uitam suã,
 ut huius senis uocem sibi possit usurpare? Vulgus homi-
 num existimat se non frustra uixisse, si per fas nefasq;
 congestas diuitias relinquunt morientes. At Cato ideo
 nō putat se frustra natum, quod integrum & sanctum
 ciuem praestiterit reipub. quod incorruptum magistra-
 tum, quod posteritati quoq; uirtutis et industriae suae mo-
 numenta reliquerit. Iam illo quid dici potuit diuinius?
 Discedo tanquã ex hospitio, non tanquã è domo. Hospi-
 tio tantisper uti licet, donec hospes iubeat exire. E domo
 sua nullus facile pellitur: & tamẽ hinc quoq; se penume-
 ro propellit uel ruina, uel incẽdiũ, uel alius casus quispiã.

Vt horum nihil accidat, tamē senio collabens edificium admonet esse demigrandum. NE. Non minus elegans est quod apud Platonem loquitur Socrates, animam humanam in hoc corpore uelut in praesidio positam esse, unde fas non sit decedere iniussu imperatoris, nec diutius in eo immorari, quā uisum sit ei qui collocauit. Illud significantius est in Platone, quod pro domo dixerit praesidium. siquidem in domo tantum commoramur, in praesidio destinati sumus functioni, quam nobis delegauit imperator noster, non abludens à nostris literis, quæ uitam hominis nunc militiam, nunc certamen esse dicunt. VR. At mihi quidem oratio Catonis pulchrè congruere uidetur cum oratione Pauli, qui scribens Corinthijs, coelestem mansiōnem, quam expectamus post hanc uitam *οἰκίαν* uocat, &

2. Cor. 5 *οἰκίαν* hoc est domum siue domicilium. Ceterum hoc corpusculum appellat tabernaculum, Græcè *σκηνή*. Nam & qui sumus, inquit, in hoc tabernaculo, ingemiscimus

2. Pet. 1 scimus grauari. NE. Nec abludit à sermone Petri: Iustus autem, inquit arbitror, quamdiu sum in hoc tabernaculo, suscitare uos in commonitione, certus quod uelox est

Matth. 24
Mar. 13
Luc. 21 depositio tabernaculi mei. Quid autem aliud clamat nobis Christus, quā ut sic uiuamus ac uigilemus, tanquā ilico morituri: sic incumbamus honestis rebus, tanquā semper uicturi? Iam illud cum audimus, o præclarum diem, nonne uidemur audire Paulum ipsum loquentem:

Philip. 1 Cupio dissolui, & esse cum Christo? CH. Quā felices sunt qui tali animo mortem expectant. Sed in oratione Catonis, quanquam præclara est, tamen fiduciam alii quis taxare posset, ut ab arrogantiā profectā, quam multum oportet abesse ab homine Christiano. Proinde mihi
nihil

nihil unquam legisse uideor apud ethnicos, quod aptius
quadret in hominem uere Christianum, quam quod So-
crates paulo post bibiturus cicutam, dixit Critoni: An o-
pera, inquit, nostra sit probaturus Deus, uescio: certe se-
dulò conati sumus, ut illi placeremus. Est mihi tamen bo-
na spes, quod ille conatus nostros sit boni consulturus.
Vir ille sic diffidit factis suis, ut tamen ob animi propen-
sam uoluntatem obtemperandi uoluntati diuina bonam
spem conceperit, fore ut Deus pro sua bonitate boni con-
sulturus esset, quod studuisset bene uiuere. NE. Profectò
mirandus animus in eo qui Christum ac sacras literas nò
nouerat. Proinde cum huiusmodi quadam lego de tali-
bus uiris, uix mihi tempero, quin dicam, Sancte Socrates
ora pro nobis. CH. At ipse mihi se penumero non tempe-
ro, quin bene ominer sanctæ animæ Maronis & Flacci.
NE. At ego quot uidi Christianos, quàm frigide morien-
tes? Quidam fidunt in his rebus, quibus non est fidendū:
quidam ob conscientiam scelerum & scrupulos, quibus
indocti quidam obstrepunt morituro, penè desperantes
exhalant animam. CH. Nec mirum eos sic mori, qui per
omnem uitam tantum philosophati sunt in cerimonijs.
NE. Quid isthuc uerbi est? CH. Dicam, sed illud etiam
atq; etiam præfatus, me non damnare, imò uehementer
probare sacramenta & ritus ecclesiæ, sed quosdam uel
improbos, uel supersticiosos, uel ut mollißimè dicam, sine-
plices & indoctos, qui docent populum hisce rebus fide,
re, prætermißis his quæ nos uere reddunt Christianos.
NE. Nondum satis intelligo quorsum eas. CH. Faxo ut
intelligas. Si uulgus Christianorum spectes, nonne pro-
ra et puppis uitæ illis in cerimonijs est? In bapismo quæ

Socratis
dictum.

ta religione representantur prisca riuus ecclesiæ? Cōmoratur infans extra fores templi, peragitur exorcismus, peragitur catechismus, suscipiuntur uota, abiuratur satanas cum pompis & uoluptatibus suis: tandem ungitur, consignatur, salitur, tingitur: datur negocium susceptoribus, ut puerum curent instituendum. Illi dato nummo, redimunt libertatem. Et iam puer Christianus dicitur, & est aliquo modo. Mox rursus ungitur, tandem discit confiteri, sumit eucharistiam, consuescit quiescere diebus festis, audire sacrum, ieiunare nonnunquam, abstinere à carnibus. Hæc si seruat, habetur absolute Christianus. Ducit uxorem, accedit aliud sacramentum. Initiatur sacris, rursus ungitur, & consecratur, mutatur uelutis, dicuntur preces. Atq; hæc quidē omnia, quod fiunt, probo: sed quod hæc fiunt magis ex cōsuetudine, quam ex animo, nō probo: quod nihil aliud adhibetur ad Christianismum, uehementer improbo. Siquidem magna pars hominum, dum his fidit, nihilo secius interim perfas nefasq; congerit opes, seruit ire, seruit libidini, seruit liuori, seruit ambitioni: sic tandem uenitur ad mortem. Hic rursus cerimonia parata. Adhibetur confessio semel atq; iterum, additur unctio, datur eucharistia, adsunt ce rei sacri, adest crux, adest aqua sacra, adhibentur indulgentie, expromitur, aut illic etiam emitur diploma pontificis, ordinantur parentalia magnifice celebranda, fit rursus stipulatio solēnis, adest qui clamat ad aurem morientis, imō nonnunquam occidit ante tempus, si contingat, ut sepe fit, uocalior aut bene potus. Hæc ut recte adhibentur, præsertim quæ nobis tradidit ecclesiastica cōsuetudo: ita sunt alia quedam reconditoria, quæ nobis

hoc præstant, ut cum alacritate spiritus, ut cum Christi-
ana fiducia migremus hinc. E V. Pie tu quidem ista ue-
reque concionaris, sed interim nullus admouet manum
cibus. Caueat quisque ne se fallat. Ego prædixi, nihil expe-
ctandum præter secundas mensas, easque rusticanas, ne
quis sibi promittat phasides aues, aut attagenas, aut At-
tica bellaria. Hæc amoueto puer, & quod restat apponi-
to. Videtis non copia, sed inopia nostræ cornu. Hic est
prouentus hortulorum quos uidistis. Ne parcite, si quid
arridet. T I. Tanta uarietas est, ut uel ipso recreemur a-
spectu. E V. Atqui ne planè contemnatis frugalitatem
meam, hæc patina exhilarasset Hilarionem monachum
euangelicum, comitatum uel centum monachis illius se-
culi. Paulo uerò atque Antonio uel mensuruus comeatu
esse potuisset. T I. Imò nec Petrus ille princeps Apostolo-
rum fastidisset, opinor, cum apud Simonem coriariū di-
uersaretur. E V. Imò nec Paulus, opinor, cū coactus ege-
state sutoriam nocturnis horis exerceret. T I. Debemus
benignitati diuinæ. Sed ego malim esurire cum Petro ac
Paulo, modo quod deesset corporis alimonia, abundaret
in delicias animi. E V. Imò discamus à Paulo & abunda-
re, et penuriã pati. Cum deerit, gratias agamus Iesu Chri-
sto, qui nobis suppeditet & frugalitatis, & paciëntiæ ma-
teriam. Cum supererit, gratias agamus illius munificen-
tiæ, qui nos sua liberalitate inuitet ac prouocet ad amorẽ
sui: ac modicè parceatque fruente ijs, quæ largiter præbuit
diuina benignitas, pauperũ memores simus, quibus Deus
deesse uoluit, quod nobis superest, ut utrisque p alteros sit
ocasio uirtutis. Siquidẽ nobis largitur, unde subuenien-
tes egestati fraternæ, misericordiã ipsius promere amur:

& illi

Et illi nostra liberalitate recreati, gratias agāt Deo pro
 bona mente nostra, nosq; precibus suis illi commendāt.
 Et recte uenit in mentem. Heus puer, dic uxori, ut ex as-
 sis quæ superant, mittat Gudula nostræ. Est uicina quæ-
 dam grauida, tenui fortuna, sed animo beatissima. Mari-
 tus nuper decessit, homo profusus & ignauus, qui nihil
 uxori reliquit, præter liberorum gregem. TI. Christus
 iussit dare omni petenti: id si facerem, intra mensem ipsi
 mihi mendicandum esset. E V. Opinor Christum sentire
 de his, qui petant necessaria. Nam qui petūt, imò qui fla-
 gitant, uel extorquent potius magnas summas, quibus ex-
 truant cœnationes Lucullianas, aut, quod peius est, qui-
 bus alant luxum ac libidinem suam, ijs negare quod pe-
 tunt, eleemosyna est: imò rapina est, largiri malè usuris,
 quod debebatur præseni necessitati proximorum. Vnde
 mihi uidentur uix excusari posse à peccato capitali, qui
 sumptibus immodicis aut extruunt, aut ornant monaste-
 ria seu templa, cum interim tot uiua Christi templa fame
 periclitentur, nuditate horreant, rerumq; necessariarum
 inopia discrucientur. Cum essem apud Britannos, uidi
 tumbam diui Thomæ gemmis innumeris summisq; præ-
 cij onustam, præter alia miracula diuitiarum. Ego ma-
 llim ista quæ superflua sunt, elargiri in usus pauperum,
 quàm seruare satrapis aliquando semel omnia direptu-
 ris, ac tumbam ornare frondibus ac flosculis, id opinor
 gratius esset illi sanctissimo uiro. Cum essem apud Insu-
 bres, uidi monasterium quoddam ordinis Cartusiani nõ
 ita procul à Papiæ. In eo templum est intus ac foris ab-
 imo usq; ad summum candido marmore constructum,
 & fere quicquid inest rerum, marmoreum est, uelut alta-

ria, columnæ, tumbæ. Quorsum autem attinebat tantum pecuniarum effundere, ut pauci monachi solitarij canerent in templo marmoreo, quibus ipsis templum hoc onerium est, non usui, quod frequenter infestentur ab hospitibus, qui non ob aliud eò se conferunt, nisi ut spectent templum illud marmoreum. Atq; illic cognoui, quod stultius est, illis legata in singulos annos tria milia ducatorum in strueturam monasterij. Et sunt qui putent esse nefas, eam pecuniam in pios usus auertere, præter mentem testatoris: maluntq; demoliri quod instaurent, quàm non edificare. Hæc quoniam insignia sunt, uisum est commemorare, quanquam sunt passim in templis nostris exempla per multa similia. Hæc mihi uidetur ambitio, non cleemosyna. Diuites ambiunt sibi monumentum in templis, in quibus olim nec diuis locus erat. Curant se sculpendos ac pingendos, additis etiam nominibus ac beneficij titulo. Atq; hisce rebus bonam templi partem occupant, olim opinor postulaturi, ut ipsorum cadauera in ipsis reponantur altaribus. Dicet aliquis: An horum munificentiam existimas reiiciendam? Nequaquam, si templo Dei dignum sit, quod offerunt. Sed ego si sacerdos aut episcopus essem, hortarer crassos illos aulicos, aut negociatores, ut si uellent sua peccata redimere apud Deum, ista clanculum effunderet in subsidium eorum qui uerè pauperes sunt. Isti putant perire pecuniam, quæ sic frustulatum & clanculum in presentem egestatem tenuium subleuandam dissipatur, cuius nullum apud posteros extet monumentum. Ego puto nullam melius collocari ea, quam ipse Christus sibi uult imputari certissimus debitor. TI. An non putas rectè collocari, quod datur monasterijs? EV.

Et his

Et his darem non nihil, si diues essem, sed darem ad necessitatem, non ad luxum, tum his inter quos sentirem uigere studium uerae religionis. TI. Multi iudicant non admodum belle collocari, quod datur istis mendicis publicis. EV. Et istis non nihil dandum est aliquando, sed cum delectu. At mihi consultum uideatur, si singula ciuitates suos alerent, nec ferrentur erronee huc & illuc circuncursitantes, praesertim ualidi, quibus opus suppeditandum sentio potius, quam pecuniam. TI. Quibus igitur potissimum dandum censes, quantum, & quatenus? EV. Hoc mihi ad unguem describere, difficillimum sit. Primum animum adesse oportet, qui cupiat omnibus subuenire. Deinde pro mea tenuitate quod possum, impatio, quoties sese offert occasio, praesertim his quorum & paupertas & integritas mihi nota est: hortor & alios ad beneficentiam, si me defecerint facultates. VI. Sed permittis ne nobis hic in tuo regno liberè loquar? EV. Imò liberius, quam si domi uestrae sitis. TIM. Non probas in templis sumptus immodicos, & has tuas multo minoris edificare poteras. EVS. Equidem arbitror has intra mundiciem consistere, aut si maioris elegantiam: certè absunt à luxu, ni fallor. Aedificant magnificentius, qui mendicato uiuunt. Et tamen hi ipsi horti mei, quales quales sunt, uestigal pendent egenis: & quotidie sumptibus aliquid detraho, in me meosque frugalior, quò possim esse in pauperes munificentior. TI. Si istum animum obtinerent omnes, per multum melius haberent, quos nunc egestas grauat indignos: & ex aduerso multi minus essent obesi, digni quos egestas doceat sobrietatem ac modestiam. EV. Fortasse sic

sic res habet. Sed uultis ne ut hæc insipida bellaria re
 quapiam suauis condiamus? TI. Plus satis est deliciarum.
 EV. At ego hinc depromam, quod ne saturi quidem fa
 stidiatis. TI. Quid est? EV. Codex est Euangeliorum, ut
 quod lautissimum habeo, uobis depromam in fine conui
 uij. Recita puer ab eo loco ubi proximè destitisti. PV.
 Nemo potest duobus dominis seruire. Aut enim unum Locus euange
lij Mar. 6.
 odio habebit, & alterum diliget: aut unum sustinebit,
 & alterum contemnet. Non potestis Deo seruire & mam
 mone. Ideo dico uobis, ne solliciti sitis animæ uestre,
 quid manducetis: neq; corpori, quid induamini. Nonne
 anima plus est quàm esca, & corpus plus quàm uestimē
 tum? EV. Redde codicem. In hoc loco mihi Iesus Chri
 stus uidetur bis idem dixisse. Etenim pro eo quod prius
 dixit, odio habebit, mox ponit, contemnet: & pro eo quod
 prius posuerat, diliget, mox uertit, sustinebit: commuta
 tis personis existit eadem sententia. TI. Non satis asse
 quor, quid uelis. EV. Demonstremus igitur ratione ma
 thematicam, si uidetur. In priore parte pro uno pone A,
 pro altero B. Rursus in posteriore pro uno pone B, pro
 altero A, uerso ordine. Aut enim A odio habebit, & B
 diliget: aut B sustinebit, & A contemnet. Nonne hinc pa
 lam est, A bis odio haberi, & B bis diligeri? TI. Perspicuum
 est. EV. Atqui hæc coniunctio aut, præsertim repetita,
 habet emphasim sententiæ contrariæ, aut certè diuersæ.
 Alioqui nonne absurdè diceretur, Aut Petrus me uincet,
 & ego cedam: aut ego cedam, et Petrus me uincet. TI. Lepi
 dum, ita me Deus amet, sophisma. EV. At tū demū mihi ui
 debitur lepidū, si hoc ex uobis didicero. TH. Animus so
 mniat ac parturit mihi nescio quid, si iubetis, quicquid est,
 prostrans

Onitropoli, di
cunt coniecto
res, seu somnio
rū interpretes.

proferam in medium, uos eritis uel onitropoli, uel obstetrices. *E V.* Quanquam uulgo mali ominis habetur somniorum meminisse in conuiuio, & parū sit uerecundum coram tot uiris factum eniti, tamen nos istud somnium, si ue mauis partum animi tui libenter excipiemus. *T H E.* Mihi uidetur in hoc sermone res cōmutari potius quā personā. Et hanc uocem unum, & unum non referri ad *A* & *B*, sed utraq; pars refertur ad utrumlibet, ut utrumcunq; delegeris, ei iā opponatur, quod significatur per alterū. Quasi dicas, aut excludes *A*, & admittes *B*: aut *A* admittes, & excludes *B*. Hic uidetis manente personā rem esse translata. Atque hoc ita dictum est de *A*, ut nihil referat, si idem enuncies de *B*, hoc pacto: aut *B* excludes & admittes *A*, aut admittes *B* & excludes *A*. *E V.* Sanē arguē tu quidem problema nobis explicuisti, ne quisquā mathematicus melius depinxisset in puluere. *S O.* Illud me magis mouet, quod prohibet esse sollicitos de crastino, cum Paulus ipse laborarit manibus uictus parandi causa, atque idem acriter increpet ociosos, & ex alieno uiuere gaudentes, admonens ut laborent, ac manibus operentur, quod bonum est, ut sit unde tribuantur quid necessitatem patienti. An non p̄i sanctiq; labores sunt, quibus maritus tenuis alit uxorem sibi charissimā dulcesq; liberos? *T I.* Ista quæstio, mea sententia, uariis modis dissolui potest. Primum ut ad illa tempora potissimum pertineat. Apostolis ob Euangelij prædicationem late uagantibus, eximenda erat sollicitudo uictus undecunq; suppeditandi, quibus non uacabat opera manūria cibum querere, præsertim cum nullam artem scirent præter piscationem. Nunc alia ratio temporum est, & ocium

ōcium amplectimur omnes, laborem fugimus. Altera dis-
 soluendi ratio est: CHRISTVS non interdixit industri-
 am, sed sollicitudinem. Et sollicitudinem intelligit iuxta
 uulgarem hominum affectum, qui nulla de re magis an-
 xij sunt, quàm de parando uictu, ut omnibus rebus omis-
 sis, hoc solum agant, huic uni curæ sint addicti. Id prope
 modum indicat ipse Dominus, cum negat eundem duor-
 bus dominis seruire posse. Seruit enim qui toto pe ctore
 addictus est. Præcipuam igitur curã uult esse Euangelij
 propagandi, non solam. Ait enim, Primum querite re-
 gnum Dei, & hæc adijcientur uobis. Non dicit, Solum
 querite, sed Primum querite. Cæterum in uoce Crasti-
 ni, puto hyperbolen esse, quum significet in longinquũ.
 qui mos est auaris huius mundi, ut posteris etiam anxie
 parent, & querant. E V. Accipimus tuam interpretati-
 onem: sed quid sibi uult, quod ait, Ne solliciti sitis animæ
 uestra, quid edatis? Corpus ueste tegitur, at non edit ani-
 ma. T I. Animam, ut opinor, hic uitam appellat. Ea peri-
 clitatur, si cibum subduxeris, non item, si uestem detraxe-
 ris, quæ magis datur pudori, quàm necessitati. Et si
 quem affligit nuditas, non statim occidit: at inedia cer-
 tissima mors est. E V S. Non satis uideo, quo modo cohe-
 reat cum hac sententia, quod adiecit: Nonne anima plus
 est quàm esca? & corpus plus est, quàm uestimentum?
 Nam si uita magni precij est, tanto magis aduigilan-
 dum ne pereat. T I M. Hoc argumentum non adimit no-
 bis sollicitudinem, sed auget. E V S. At non hoc sentit
 CHRISTVS, quod interpretaris, sed hoc argumento
 nobis addit fiduciam de patre. Si pater benignus gratis,
 & de suo dedit id quod carius est, etiam adijciet id
 k quod

quod uilius est. Qui dedit animam, non negabit alimoniam: qui dedit corpus, adiiciet alicunde uestem. Illius igitur benignitate freti, non est quod discruciemur solitudine curaq; rerum infimarum. Quid igitur superest, nisi ut utentes hoc mundo, tanquam non utamur, totam curam ac studium nostrum trāseramus in amorem rerum cœlestium: atq; reiecto mammona, imò toto satana cum omnibus suis prestigijs, uni Domino, toto & alacri pectore seruiamus, qui non destituet filios suos. Sed interim nullus attingit bellaria. His certè cum gaudio uesci licet, quæ non magna cura nobis domi proueniunt. TI. Abundè satisfactum est corpusculo. EV. Vellem e quidem & animo. TI. Atq; uberius etiam animo. EV. Hæc igitur tolle puer, ac labrū appone. Lauemus amici, ut si quid fortè commissum est in hoc conuiuio, purgati canamus hymnum Deo. Perficiam, si uidetur, quod ceperam ex Chrysostomo. TI. Rogamus. EV. Gloria tibi domine, gloria tibi sancte, gloria tibi rex, quoniam disti nobis escas, imple nos gaudio & letitia in spiritu sancto, ut inueniamur in conspectu tuo acceptabiles, ne pudefiamus, quando reddes unicuiq; secundum opera sua. PV. Amen. TI. Profectio pius & elegans est hymnus. EV. Hunc diuus Chrysostomus non dedignatur etiam interpretari. TI. Quonam loco? EV. In Matthæam homilia 56. TI. Non omitam, quin hodie legam. Sed illud unum interim ex te cupio discere, cur ter optamus Christo gloriam, idq; triplici cognomine, domini sancti, & regis? EV. Quoniam illi debetur omnis gloria: sed nobis triplici nomine potissimum est glorificandus, quod suo sacrosancto sanguine redemerit nos à tyrannide

Hymnus.

annide diaboli, sibiq; asseruerit: unde & dominum illum uocamus. Deinde, quod non contentus gratis condonasse nobis omnia peccata, per spiritum suum contulit nobis et iustitiam suam, ut sectemur ea, quae sunt sanctimonia. Atq; ob id sanctum eum uocamus, quod sit sanctificator omnium. Postremo, quod ab eodem speramus premium regni caelestis, ubi ille iam sedet ad dextram Dei patris, & hinc nobis rex dicitur. Atque hanc totam felicitatem illius erga nos gratuita bonitati debemus, quod pro domino uel tyranno potius diabolo, dominum habemus IESVM Christum: pro immundicia, et sordibus peccatorum, innocentiam ac sanctimoniam: pro gehenna, gaudia uitae caelestis. TI. Pia profecto sententia. EV. Quoniam nunc primum uos hic accepi conuiuio, non dimittam uos absq; xenijs, sed talibus, qualis fuit apparatus.

Heus puer, profer apophoreta nostra. Siue sortiri placet, siue sibi quisq; malit deligere, minimum refert: eiusdem ferè precij sunt omnia, hoc est nullius. Non enim sunt sortes Heliogabali, ut huic obueniant equi centum, illi totidem muscae. Sunt libelli quatuor, horologia duo, lucernula, et theca cum calamis Memphiticis. Haec arbitror magis conuenire uobis quam opobalsamum, aut dentifricium, aut speculum, si uos noui satis. TI. Adeo bella sunt omnia, ut nobis difficilis sit electio. ipse magis pro tuo arbitratu distribuito, sic gratius etiam erit, quicquid obtigerit. EV. Hic libellus in membranis habet prouerbia Solomonis: sapientiam docet: et auro pictus est, quod aurum habeat sapientiae symbolum. Hoc dabitur cano nostro, ut iuxta doctrinam Euangelicam, habenti sapientiam detur sapientia, et exuberet. TI. Certè curabitur, ut minus egeam. EV. So

Xenia, munuscula quae dantur hospitibus aut amicis.

Apophoreta, quae dantur in fine conuiuiorum, auferenda si cui uideatur.

phronio congruet horologium, huc ex extrema Dalmatia profectum, ut uel sic commendem munusculum meum. Noui enim, quàm ille sit parcus temporis, quàm nullam omnino portionem rei preciosissimæ sinat abire sine fructu. s o. Imò pigrum admones diligentia. E V. Hic libellus habet in membranis Euangelium secundum Mattheum: gemma tegi merebatur, nisi nullum esset illi scripturium aut theca charior, quàm pectus hominis. Illic igitur recondito Theophile, quò magis hoc sis, quod dixeris. T H. Efficiam ne prorsus malè collocasse uidearis tuum munus. E V. Hic sunt epistolæ Pauli, quas tu libenter tecum circunfers Eulali, qui Paulū semper habere soles in ore: nec haberes in ore, nisi esset in pectore: posthac commodius erit etiam in manibus oculisq;. E V. Istud non est dare munus, sed dare consilium. Porro bono consilio nullū est munus preciosius. E V. Lucernula cōuenit et Chrysoglotto, anagnoste insatiabili, & ut M. Tullius inquit, librorum belluoni maximo. C H. Bis habeo gratiam: primum pro munere non uulgariter eleganti: deinde quod somniculosum admones uigilantiæ. E V. Theca calmaria debetur Theodidacto felicissime *τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ* hos ego calamos felicissimos esse iudico, quibus celebratur gloria domini nostri Iesu Christi, tali præsertim officio. T H. Utinam & pectus suppeditare possis, quemadmodum suppeditas instrumenta. E V. Hic codex habet quot Plutarchi libellos de moribus, sed selectos & à quibusdam Græcæ literaturæ peritissimis nō inscite descriptos in quibus tantum reperio sanctimonie, ut mihi prodigiū simile uideatur, in pectus hominis ethnici tā euangelicæ potuisse uenire cogitationes. Hic dabitur Vranio iuueni

id est, qui multa scribit, qualis fuit Chrysippus ac Didymus.

et *φιλία*. Superest horologiū, id cedat nostro Nepha-
lio, parcissimo temporis dispensatori. NE. Habemus
gratiam, non solum pro munusculis, uerum etiā pro testi-
monijs. Nam isthuc non tam est distribuere xenia, quā
elogia. EV. Imò ego uobis habeo gratiā duplici nomine:
primum, quod nostram exilitatem boni cosulitis. de in-
de, quod eruditis iuxtā ac pijs sermonibus refecistis ani-
mum meum. Ego uos quomodo acceptos dimittā nescio,
certē uos relinquā melior ac doctior. Scio uobis non esse
cordi fistulas aut moriones, ac multo minus aleā. Quare,
si uidetur, sallemus horulā spectādīs reliquis regiæ meæ
miraculis. TI. Isthuc eramus abs te flagitaturi. EV. At
pud bonæ fidei promissorē non est opus flagitatore. Hāc
aulam æstiuam opinor uos iam satis cōtemplatos. Habet
triplicem prospectum, & quoquò uersum deflectas ocu-
los, occurrit uiror hortorum gratissimus. Vitrcis fene-
stris uolubilibus, si uideatur, licet excludere cœlū, si nebu-
lis aut uentis sit incommodius: licet & densis ualuis for-
ris admotis ac tenuibus intus excludere solem, si quid of-
fendat æstus. Hic cum prandeo, uideor in horto pran-
dere, non in domo. Nam & parietes uiuentes suos ha-
bent inspersos flosculos, sunt & pictura non inuenustæ.
Hic Christus supremam computationem agitāt cum ec-
lectis discipulis. Hic natalitia celebrat Herodes funcsto
conuiuio. Hic Euangelicus ille diues epulatur splendi-
dè, mox descensurus ad inferos. Lazarus repellitur à for-
ribus, mox excipendus sinu Abrahæ. TI. Hoc argumen-
tum non satis agnoscimus. EV. Cleopatra est cum Anto-
tonio luxu decertans: iam unionē ebibit, alteri manū ad-
mouit detractura. Hic pugnat Lapithæ. Hic Alexander

Cleopatræ ul-
tī lege apud
Plutarchū, &
Plinium cap.
15. lib. 3.

Magnus hasta transfuerberat Clitum. Hæc exempla nos
 admonēt sobrietatis in conuiuio, & à crapula luxurq; de
 terrent. Nunc adeamus bibliothecam, nō illam quidem
 multis instructam libris, sed exquisitis. TI. Locus hic pla
 nē diuinitatem quandam præ se fert, ad cō nitent omnia.
 EV. Hic uidetis præcipuā partem opum mearum. Nam
 in mensa nihil uidistis nisi uitreum ac stanneum: nec est
 in tota domo uas ullum argenteum, præter unum pocu
 lum inauratum, quod ob amorem eius qui dono dedit,
 religiose seruo. Hæc sphaera pensilis totum orbem ponit
 ob oculos. Hic in parietibus singule regiones fusiore spa
 cio depicta sunt. In reliquis parietibus uidetis insignium
 autorum imagines. Nam omneis depingere, fuerat infir
 tum. Christus primum habet locum, porrecta manu se
 dens in monte. Capiti imminet pater, dicens: Ipsum au
 dite. Spiritus sanctus expansis alis multa luce completi
 tur illum. TI. Opus, ita me Deus bene amet, Apelle di
 gnum. EV. Adiunctū est bibliothecæ museon quoddam
 gustum, sed elegans, quod submota tabula ostendit fieri
 lum, si quid offenderit frigus. In æstate uidetur solidus
 paries. TI. Hic mihi gemmea uidentur omnia. Est
 mira odoris gratia. EV. Hoc mihi præcipue studio est,
 niteat domus, et bene oleat. Vtraq; res minimo cōstat. Ha
 bet bibliotheca suū ambulacrū pensile, spectans in hortū
 et huic adhæret sacellū. TI. Locus numine dignus. EV.
 Nūc adeamus illa tria ambulacra, quæ imminēt ijs, qui
 uidistis ad hortū domesticū spectantia. In his superioribus
 utroq; prospectus est, sed per fenestras, quæ possunt occul
 di, præsertim in his parietibus. qui nō spectant hortū inter
 rem, quò domus sit tutior. Hic ad leuā, quia plus est lucis
 & paries

Et paries raris fenestris interruptus, ordine depicta est
 tota uita Iesu ex narratione quatuor Euāgelistarū, usq;
 ad missum spiritum sanctum, et primā predicationem
 Apostolorū ex Actis. Addite sunt et locis notæ, ut agno-
 scat spectator iuxta quod stagnum, aut in quo mōte res
 gesta sit. Additi sunt tituli, paucis uerbis subnotantes to-
 tum argumentum, uelut illud quod dicitur à Iesu. Volo,
 mundare. Ex aduerso respōdent figura et uaticinia ue-
 teris testamenti, præsertim è prophetis et psalmis, qui
 nihil aliud habēt, quàm Christi uitam et Apostolorum
 aliter narratam. Hic nonnunquā obambulo mecū fabu-
 lans, et animo contemplans illud ineffabile consilium
 Dei, quo per filium suū restituere uoluit genus humanū.
 Nonnunquā adest uxor comes, aut amicus quispiā, qui
 rebus pijs delectetur. T I. In hac domo cui posset obrepe-
 re tedium? E V. Nulli qui didicerit secum uiuere. In sum-
 ma ora picturæ, uelut extra ordinem, addita sunt capita
 Pontificum Romanorū cum suis titulis: ex aduerso capi-
 ta Cesarum ob memoriā historię. In utroq; cornu pro-
 minet pensile cubiculum, ubi liceat interquiescere, et
 unde spectare licet pomarium, et auiculas nostras. Hic
 in extremo angulo prati uidetis aliud edificiolum, ubi
 coenamur nonnunquā æstiuis mensibus, et ubi curatur
 si quem fortè è familiaribus corripuerit morbus ob con-
 tagium formidabilis. T I. Quidā negant huiusmodi mor-
 bos esse uitādos. E V. Cur ergo uitāt foueā aut uenenu?
 An hoc minus timēt, quia nō uident? Nec basilisci uene-
 nū uidetur, quod afflat oculis. Vbi res poscat, nō dubitē
 pro necessarijs uenire in uita discrimē. Sine causā subire
 uita periculum, temeritas est: alios in uita periculū ad-
 ducere,

ducere crudelitas. Sunt & alia quaedam non iniucunda spectatu, ea mandabo uxori ut ostendat. Manete hic uel totum triduum, & hanc domū putate esse uestram. Pascite oculos, pascite animos. Nam me negocia quaedam aliō uocant. Est equitandum in pagos aliquot uicinos.

TI. Ob rem pecuniariam? E V. Ego tales amicos non relinquerem pecunie gratia. TI. Fortassis uenatio parata est alicubi. E V. Planē uenatio est: sed aliud uenor, quam apros aut ceruos. TI. Quid igitur? E V. Dicam. In uno pago decumbit amicus quidam non sine periculo uita. Nam corpori metuit medicus, ego magis metuo anime illius. Siquidem mihi uidetur parum rectē compositus ad emigrandum, sicut dignum est Christiano: huic adeo meis hortatibus, ut siue moriatur, siue reualescat, bono ipsius fiat. In altero dissidium acre natum est inter duos, non malos quidem illos, sed tamen peruicacis ingenij uiros. Quod si exasperetur, uereor ne plures secū trahat in consortium simultatis. Adnitar totis uiribus, ut hos redigam in gratiam. Nam utriq; sum ueteri necessitudine iunctus. Hæc sunt qua uenor. Quod si uenatio successerit ex animi sententiā, simul hic celebrabimus

Epinicia, sunt
celebritates
pro parta ui-
ctoria.

Convivia. TI. Pia uenatio. Precamur ut tibi pro Deo Christus aspiret. E V. Hanc prædam ego malim, quam obuenire mihi hereditate bis mille ducatos. TI. Mox rediturus? E V. Non nisi tentatis omnibus. Quare certum tempus non possum præscribere. Vos interim meis peti inde ac uestris fruamini, & ualete. TI. Dominus IESVS te feliciter deducat ac reducat.

APOTHEOSIS CAPNIONIS. 152

POMPILIVS, BRASSICANVS.

De incomparabili heroë Ioanne Reuchlino,
in diuorum numerum relato.

POMPILIVS.

Vnde nobis petasatus? B R. E
Thubinga. P O. Nihil ne isthic
rei noue? B R. Equidem de
miror usque adeò mortales om-
nes teneri siti quadam rerum
nouarum. At ego Louanij Ca-
melum quendam audiui concio-
nantem, fugiendum quicquid esset nouum. P O. Vocem
camelo dignam. Dignus erat homo, si tamen homo fuit,
qui nunquam mutet ueteres calceos, aut putre subligar,
semper uescatur putribus ouis, nec aliud bibat quàm
uapam. B R. At idem, ne sis inscius, non usq; adeò dele-
tatur rebus ueteribus, ut malit ius pridianum, quàm
recens. P O. Sed omissio Camelo, dic si quid adfers noui.
B R. Adfero quidem, sed ut ille aiebat, malum. P O. At
qui isthuc ipsum olim erat uetus. Ita fieri necesse est, ut
si omnia uetera sint bona, omnia noua mala: quæcunq;
nunc bona sunt, fuerint olim mala: & quæ nunc sunt ma-
la, sint olim futura bona. B R. Ita uidetur iuxta decre-
tum Cameli. Imò consequitur, ut qui olim adolescens
fuit malus fatuus, quia recens: idem nunc sit bonus fa-
tuus, quia senuit. P O. Sed agè, prome quicquid est. B R.
Egregius ille trilinguis eruditionis phoenix Ioannes
Reuchlinus uita defunctus est. P O. Rem certã narras?
B R. Certiorem quàm uellem. P O. Sed quid isthuc ma-
li, relicta posteris honestissimi nominis in mortali me-

moria, ab huius uita malis demigrare in consortium
 beatorum? B R. Quis isthuc tibi indicauit? P O. Res ip-
 sa. Nec enim potest aliter mori, qui sic uixit. B R. At ma-
 gis isthuc etiam diceret, si scias quod ego. P O. Quidnā
 obsecro? B R. Non est fas referre. P O. Quam ob rem?
 B R. Quia qui credidit, stipulatus est arcani silentium.
 P O. Eadem lege committe & mihi. Recipio tibi silen-
 tium optima fide. B R. Quanquam ista fides me iam se-
 penumero sefellit, tamen agē cōmittam, præsertim cum
 res sit eius generis, ut expediat etiam notam esse bonis
 omnibus. Est Thubingæ quidam instituti Franciscani,
 uir omnibus habitus eximia sanctimonie, præterquam
 ipsi. P O. Magnum dicis argumentū ueræ sanctimonie.
 B R. Agnosceres hominem, & fatereris uerum, si nomē
 ederem. P O. Quid si diuinem? B R. Licet. P O. Admoue
 aurem. B R. Quid opus, cum simus soli? P O. Ita mos est.
 B R. Is ipse est. P O. Est homo certissimæ fidei. Mihi Sybil-
 le foliū erit, quicquid ille dixerit. B R. Audi igitur totū
 dialogū bona fide. Aegrotabat noster Reuchlinus, satis
 quidē periculose, sed ita, ut bona spes esset, fore ut reu-
 lesceret, uir dignus qui nunquā senesceret, ægrotaret,
 aut moreretur. Mane uisebam meum Franciscanum, ut
 animi mei molestiam oratione sua leniret. Nam ægrotā-
 bam unā cum ægrotāte amico, quem amabam ut patrē.
 P O. Phy, quis illum usquam non amauit, nisi uir pessī-
 mus? B R. Hic Franciscanus meus, Brassicane, inquit,
 emoue penitus ex animo mœrorem omnē. Reuchlinus
 noster desijt ægrotare. Quid, inquā, an subito reualuit?
 Nam ante biduū non admodū leta promittebant medi-
 ei. Tum ille: Reualuit, inquit, sed ita ut posthac nō sit illi
 formis

formidanda ualetudo aduersa. Noli flere (nam uidebat
 erumpentes lachrymas) prius quàm audias rem omnē.
 Sex dies sunt quòd hominem non inuiseram, sed tamen
 quotidianis precibus illius salutem Domino commenu
 dabam. Hodierna nocte cum me à matutinis hymnis in
 strato composuissem, blandus quidam minimeq; grauis
 somnus obrepfit. P O. Nescio quid lati mihi presagit a
 nimus. B R. Non est tibi laua mens. Visus sum mihi,
 inquit, consistere ad ponticulum quendam, per quem
 transitus erat in pratū quoddam longè amoenissimum.
 Adeò blandiebatur oculis graminum & frondium plus
 quàm smaragdinus uiroy, sic arridebant incredibili co
 lorum uarietate flosculorum stellulae, sic spirabāt omnia,
 ut quod erat pratorum citra riuum quo dirimebatur fe
 licissimus ille campus, nec uiuere, nec uirere uideretur,
 sed mortua, in amoena, putidaq; omnia. Atque interim
 dum totus sum in eo spectaculo, commodum praeterie
 rat Reuchlinus, praeteriens Hebraicè precatus est pacē.
 Iam medium pontis transierat prius, quàm sentirem pa
 rantē accurrere, respiciens uetuit. Nondum fas, inquit:
 quinto ab hinc anno nos sequēris. Interim eorum quae
 agūtur, testis ac spectator assistito. Hic ego, Nudus erat,
 inquā, Reuchlinus, an uestitus: solus, an comitatus? Ve
 stiū, inquit, nihil habebat, praeter unā candidissimā, Dal
 mascenā esse dixisses, candore mirè lucido: ponē seque
 batur puer incredibili specie, alatus, suspicabar illius
 esse geniū bonū. P O. Sed nullus ne comitabatur genius
 malus? B R. Imò aliquot, ut Franciscanus ille arbitra
 tur. Procul, inquit, à tergo sequebātur aues aliquot pen
 nis caetera nigris, nisi quòd explicatu alarū giluas uerius
 quàm

quàm candidas plumas ostenderent. Pica, inquit, uideri poterant colore & uoce, nisi quòd singula sedecim picas equaret magnitudine corporis, nihilo minores uulturibus, cristam gestantes uertice, rostris & unguibus aduncis, uentre prominente: Harpyia uideri poterant, si tres modò fuissent. P O. Quid moliebantur ista furia? B R. Procul, inquit, obstrepebant heroi Reuchlino, & impetitura uidebantur, si licuisset. P O. Qui minus licuit? B R. Quia uersus Reuchlinus obiecta manu crucis imaginem exprimens: Abite, inquit, quòd dignum est, mala pestes. Satis sit uobis negocium successere mortalibus: in me iam immortalibus ascriptum, nihil habet iuris uestra demetia. Vix ea dixerat, inquit Franciscanus, mox abierant foedissima uolucres, sed relicto foetore, ad quem collatum oletum, uideri posset sansucinum, aut foliatum. Deierabat se citius uel ad inferos descensurum, quàm sustineret iterum afflari tali thymiamate. P O. Male sit istis pestibus. B R. Sed audi cætera quæ narrauit mihi Franciscanus. Dum hæc intentus contempletur, inquit, iam ponti uicinus erat diuus Hieronymus, qui Reuchlinum hisce uerbis compellabat: Salue collega sanctissime. Datum est hoc mihi negocium, ut te exceptum deducam in consortium cœlitum, quod tuis sanctissimis laboribus destinauit diuina benignitas. Simulq; uestem protulit, qua Reuchlinum induit. Tum ego: Dic inquam, mihi, quo cultu, quæue specie uidebatur Hieronymus? Erat ne tam senilis, quàm illum pingunt: aut cucullam habebat, aut galerum, aut pallium cardinalitium, aut leonem comitem? Ad hæc ille: Nihil, inquit, istiusmodi. Species erat amœna, quæ sic etatem testabatur, ut ni-

Oletum, est ster-
cus humanum.
Sansucinum, un-
guentum idem cum
amaracino.
Foliatum, un-
guenti genus,
de quo Iuue.
Mœchis foli-
ata parantur.

Nil haberet squaloris, dignitatis plurimum. Quorsum
 autem illic opus erat comite leone, quem illi pictores ad
 iunxerunt? Vestem gerebat ad talos usque demissam,
 crystallum diceres pellucidum. Eiusdem erat forma,
 quam Reuchlino tradidit. Tota undique picta erat lin-
 guis triplici colorum uarietate. Quædam pyropon præ-
 se ferebant, nonnullæ smaragdum, tertia saphirum. Pel-
 lucebant omnia, nec mediocrem gratiam addebat ori-
 do. P O. Coniçcio id fuisse in signe trium linguarum, quas
 callucrunt. B R. Non est dubium. Nam & simbria, ut
 aiebat, trium linguarum literis triplici colore distinctis
 uisebantur inscriptæ. P O. Num in comitatus aderat Hie-
 ronymus? B R. Incomitatus, inquis? Totus ille campus
 obsidebatur myriadibus geniorum, nec aliter oppleue-
 rant aërem totum, quàm uidemus in solis radijs uolita-
 re minuta corpuscula, quæ uocant *ærota*, si tamen à re
 tam humili huc ducenda est comparatio. Neque cœlum
 uidere licuisset, neque campum, nisi pellucerent omnia.
 P O. Euge, Reuchlino gratulor. Quid deinde factum
 est? B R. Hieronymus, inquit, honoris gratia comple-
 xus dextrum Reuchlinum deduxit in medium pratam.
 Ibi collis erat in medio prominens. In huius uertice u-
 terque alterum blando osculo complexus est. Atque in-
 terea uasto hiatu cœlum supernè diduxit sese, maiesta-
 tem quandam incnarrabilem exhibens, sicut ad eam
 speciem cætera penè sorderent, quæ tamen antea uide-
 bantur esse mirifica. P O. Non possis aliquam imaginem
 nobis depingere? B R. Quî possim ego, qui non uidi? Is
 qui uidit, negauit se ullis uocibus uel somnium rei post
 se depingere: tantum hoc aiebat, se uel millies mori pa-
 ratum,

ratum, si liceat iterum eo spectaculo quamlibet exiguo momento frui. P O. Quid tandem? B R. Ex hiatu cœli demissa est ingens columna igne pellucido, sed amœno: per eam in complexu duæ sanctissimæ animæ subuectæ sunt in cœlum, choris angelicis tanta melodia delinientibus omnia, ut Franciscanus neget se unquam eius uoluptatis meminisse posse, quin erumpant lachrymæ. Se quæta est mira fragrantia. Vbi somnus reliquit hominẽ, si tamen ille somnus dicendus est, erat dementi similis, non credebat sese esse in cellula sua, requirebat pontem ac pratum suum, nec aliud loqui, nec aliud cogitare poterat. Seniores eius collegij, ubi senserunt rem nõ esse fabulosam (nam compertum est eadem hora terris excessisse Reuchlinum, qua uisio uiro illi sanctissimo apparuit) concordibus animis egerunt gratias Deo, qui bene facta piorum præmijs amplissimis remuneratur. P O M. Quid igitur superest, nisi ut sanctissimi uiri nomen adscribamus calendario sanctorum? B R. Id ego facturum eram, etiam si nihil tale uidisset Franciscanus: & quidẽ aurcis literis proximẽ diuũ Hieronymũ. P O. Emoriat nisi idem facturum sum in codice meo. B R. Quinẽ in meo larario stabit aureus inter diuos selectos. P O. Stabit & in meo uel gemmeus, si suppetat animo facultas. B R. Ponetur & in bibliotheca Hieronymo proximus. P O. Addetur & mea. B R. Imò si grati uolent esse, idem facient omnes qui colunt & amant linguas ac bonas literas, præsertim sacras. P O. Dignus est uidelicet. Sed nihil te mouet ille scrupulus, quòd nondum relatus est in numerum diuorum autoritate Romani põtificis? B R. Quis canonizauit (sic enim uocant) diuũ Hieronymũ? quis

Larariũ, locũ
ubi reponebãtur
dij penates,
hoc est domestici.
Et apud ueteres
se lecti dij dicebãt
přicipui: ij fuerant
numero pauci.

quis Paulum? quis uirginem matrem? Vtrorum memo-
ria sanctior apud pios homines, horū quos insignis pie-
tas, quos ingenij uitæq; monumenta commendant affe-
ctibus omnium: an Catarinæ Senensis, quam in diuarum
numerum retulisse fertur Pius, eius nominis secundus,
in gratiam ordinis & urbis? P O. Vera prædicas. Ille de-
mum uerus cultus est, qui sponte cælo dignis meritis de-
functorum exhibetur, quorum beneficia perpetuo sen-
tiuntur. B R. Quid igitur, putas tu huius uiri mortem
deplorandam? Diu uixit, si quid ea res facit ad felicitatē
hominis. Reliquit nunquam intermoritura uirtutis suæ
monumēta. Benefactis consecrauit nomen suum immor-
talitati. Nunc exemptus malis cælo fruitur, & cum Hie-
ronymo confabulatur. P O. At multa passus est in uita.
B R. Sed plura passus est diuus Hieronymus. Felicitas
est, ob bona pati à malis. P O. Fateor certè, ob optima à
peßimis multa perpeßus Hieronymus. B R. Quod olim
fecit satanas per scribas & phariseos in Dominum Ie-
sum, hoc & nunc facit per pharisaicos quosdam in opti-
mos quosque uiros, ac de genere mortalium suis uigi-
lijs bene merentes. Nunc ille metit optimam messem pro
semente, quam fecit. Interim nostræ partes erunt, illius
memoriam habere sacrosanctam, illius nomen ferre lau-
dibus, ac subinde illum salutare uerbis huiusmodi: O san-
cta anima, sis felix linguis, sis felix linguarum cultori-
bus, faueto linguis sanctis, perdito malas linguas, infe-
ctas ueneno gehennæ. P O. Ita faciam, ac sedulo prædica-
bo cæteris, ut idem faciāt. At non dubito multos futuros,
qui precati uinculā aliquā desiderent, quandoquidē hoc
receptū, qua sanctissimi herois memoriā celebrent. B R.

Hoc

Hoc dicis, quod isti collectam appellant? P O. Scilicet.
 B R. Hanc paraueram & ante mortem. P O. Recita
 quaeso. B R. Amator humani generis Deus, qui donum
 linguarum, quo quondam Apostolos tuos ad Euangelij
 predicationem per spiritum tuum sanctum coelitus in-
 struxeras, per electum famulum tuum IOANNEM
 Reuchlinum mundo renouasti, da ut omnibus linguis
 omnes ubique predicent gloria filij tui IESV, ut con-
 fundas linguas pseudapostolorum, qui coniurati substru-
 unt impiam turrim Babel, tuam gloriam obscurare con-
 nantes, dum suam student attollere: cum uni tibi debea-
 tur omnis gloria cum IESV filio tuo Domino nostro,
 & spiritu sancto in aeterna secula, Amen. P O. Elegans
 profecto & pia precatio: dispercam, nisi mihi quotidie
 dicetur. Et hunc occursum mihi felicem duco, qui rem
 tam lata ex te didicerim. B R. Isto gaudio diu fruire, ac

Valebo, sed uale. P O. Vale tu quoque. B R. Valebo, sed non coquus.

Cum candida
 tus quida, qui
 coci filius ha-
 bebatur, cora
 Cicerone ab
 alio quopiam
 suffragium pe-
 teret, Cicero
 cauillans: E-
 go quoque, in-
 quit, tibi faue-
 bo. Locus au-
 tem est in di-
 cione ambi-
 gua, quoque
 & coce, quod
 ad pronuncia-
 tionem attinet.
 Vnde liquet
 olim

PROCI ET PVELLAE.

P A. Salue crudelis, salue ferrea, salue adamantina.
 M A. Salue tandem & tu Pamphile, quoties & quantu
 uoles, & quocunq; libet nomine. Sed interim mihi uide-
 ris oblitus nominis mei. Maria uocor. P A. At Martiani
 dici oportuit. M A. Quid ita quaeso? Quid mihi cu Mar-
 te? P A. Quia quemadmodum illi deo pro ludo est homi-
 nes interficere, ita & tibi, nisi quod tu Marte crudelior,
 occidis etiam amantem. M A. Bona uerba. Vbi nam stro-
 ges ista mortalium, quos ego occidi? Vbi sanguis inter-
 fectorum? P A. Vnum cadauer uides exanime, si modo
 me uides. M A. Quid ego audio? Mortuus loqueris, &
 obambulas? Ut nam mihi nunquam occurrant umbrae
 formidae

Formidabiliores. P A. Ludis tu quidem, tamen interim
 miserum exanimas, & crudelius occidis, quam si confu-
 deres telo. Nunc longo cruciatu excarnificor miser. M A.
 Eho dic, quot grauidæ ad tuum occursum abortierunt?
 P A. Atqui pallor arguit exanguem magis, quam ulla sit
 umbra. M A. Atqui iste pallor tinctus est uiola. Sic palles,
 ut cerasium maturescens, aut uua purpurascens. P A. Sa-
 tis procaciter rides miserum. M A. Atqui si mihi non
 credis, ad moue speculum. P A. Non optarim aliud spe-
 culum, nec arbitror esse clarius ullum, quam in quo nunc
 me contemplor. M A. Quod speculum mihi narras? P H.
 Oculos tuos. M A. Arguator, ut semper tui similis es.
 Sed unde doces esse exanimem te? An cibum capiunt um-
 bræ? P A. Capiunt, sed insipidum, qualem ego. M A. Qui-
 bus igitur uescuntur? P A. Maluis, porris, et lupinis. M A.
 Atqui tu non abstinēs à capis & perdicibus. P A. Verum,
 sed interim nihilo plus sapiunt palato meo, quam si mal-
 uis uescerer, aut betis absq; pipere, uino & aceto. M A.
 O te miserum, & tamen interim obesulus es. An & lo-
 quuntur exanimēs? P A. Sic ut ego, uoce perquam exili.
 M A. Atqui nuper quum audirem te conuiciantem riuu-
 li tuo, uox non erat admodum exilis. Sed obsecro te, num
 etiam ambulant umbræ? num uestiuntur? num dormiunt?
 P A. Etiam coeunt, sed suo more. M A. Næ tu suauis nuga-
 tor es. P A. Sed quid dices, si argumentis Achilleis euin-
 cam, & me esse mortuum, & te esse homicidam? M A. Absit
 omen Pamphile, sed aggredere sophisma. P A. Primum il-
 lum mihi donabis opinor, mortem nihil aliud esse, quam
 abductionem animæ à corpore. M A. Largior. P A. M. Sed
 illa, ut ne reposcas, quod decideris. P A. Tu haud inficiaberis,
 cum

olim aliu fuisse
 se sonu hatuma
 literaru q, et c,
 qua nunc est.
 Qui si fuisset
 diuersus, non
 erat iocus ex
 uoce plura si
 gnificante.
 Nunc litera c,
 aliud sonat
 precedens a,
 o, u, q, e, i, y,
 quod idem fit
 in Græcis,
 qui eius uari-
 etatis nulli ue-
 tusti gramati-
 ci meminere,
 quod equidem
 sciam. Et Fa-
 bius in i. lib.
 putat q, & k,
 redundare:
 non redunda-
 rent autem si
 quid aliud so-
 narent, quam
 c, nisi, quod
 c, apponitur
 aspiratio, qua
 reijciunt q, es
 k. Cæterum u,
 adiunctum q,
 euatescit, alio
 qui cotidie
 & quotidie
 non solum dif-
 ferrent scriptu-
 ra, uerum eti-
 am sonus
 quod fecus es
 se licet ex Fa-
 bij uerbis col-
 ligere, capite
 de orthogra-
 phia. Porro io

ris, eum qui alteri adimit animam, homicidam esse.
 M A. Accedo. P A. Concedes & illud, quod à grauis-
 mis autoribus dictum, tot seculorum suffragijs compro-
 batum est, animam hominis non illic esse ubi animatur,
 sed ubi amat. M A. Istiuc explana crassius, non enim se-
 tis assequor, quid uelis. P A. Et hoc sum infelicio, quod
 istiuc non æque sentis atque ego. M A. Fac ut sentiam.
 P A M. Eadem opera fac ut sentiat adamas. M A. Equi-
 dem puella sum, non lapis. P A M. Verum, sed ad amantem
 durior. M A. Sed perge colligere. P A M. Qui corripitur
 afflatu diuino, nec audiunt, nec uident, nec olfaciunt,
 nec sentiunt, etiamsi occidas. M A. Audiui sane. P A M.
 Quid coniectas esse in causa? M A. Dic tu philosophus.
 P A. Nimirum quoniam animus est in coelis, ubi habet
 quod uehementer amat, & abest à corpore. M A. Quid
 tum postea? Quid tum dura? Illud consequitur, & me
 esse mortuum, & te esse homicidam. M A. Vbi est igitur
 anima tua? P A. Illic ubi amat. M A. Quis autem adimit
 tibi animam? Quid suspiras? Dic libere, dices impudenter.
 P A. Crudelissima quaedam puella, quam ego tamen
 mortuus quidem odisse possum. M A. Humanum ingenium.
 Sed cur illi uicissim non adimis suam animam, par partem
 quod aiunt referens? P A. Nihil me felicius, si quidem
 ceat facere permutationem, sic ut illius animus uicissim
 demigret in pectus meum, quemadmodum meus animus
 tuus demigrauit in corpus illius. M. At licet ne mihi tecum
 uicissim sophistam agere? P A. Sophistriam. M A. Nunc
 fieri potest, ut idem corpus sit animatum & exanimatum?
 Non, eodem quidem tempore. M A. Quomodo abest animatum
 tum mortuum est corpus? P A. Est. M A. Nec animatum est
 si quomodo

si quū adest? P A. Esto sanè. M A. Qui fit igitur, ut cū ibi sit, ubi amat, animet tamen corpus unde demigravit? Quod si animat, etiam cū amat alibi, quomodo uocatur exanime corpus, quod animatum est? P A. Argutare tu quidē satis sophisticè, sed me talib. pedicis nō capies. Anima quæ moderatur ut cūq; corpus animātis, impropriè, dicitur anima, cum reuera sint tenues quædā animæ reliquie, nō aliter quàm odor rosarū manet in manu, etiam rosa submota. M A. Difficile est, ut uideo, uulpē capere laquco. sed illud respōde: nonne agit, qui occidit? P A. Maxime. M A. Et patitur qui occiditur? P A. Scilicet. M A. Qui fit igitur ut cum qui amat, agat: quæ amatur, patitur: occidere dicatur, quæ amatur, cū amans potius occidat seipsum? P A. Imò cōtrā, qui amat, patitur: quæ amatur, agit. M A. Istiuc nunq̄ euinces apud Arcopagitas grammaticos. P A. At euincam apud Amphictyones dialecticos. M A. Verum ne graueris & illud respōdere, Volens amas, an nolens? P A. Volens. M A. Quum igitur liberum sit nō amare, uidetur homicidā sui quisquis amat, præterq; ius accusat puellam. P A. Atqui puella nō ideo occidit quod amatur, sed quod non amat mutuū. Occidit autem, quisquis seruare potest, nec seruat. M A. Quid si iuuenis amet, inconcessa, hoc est, uxorem alienam, aut uirginem Vestalem? num illa amabit mutuū, ut seruet a mantem? P A. Sed hic iuuenis amat, quod amare fas piūm q; est, atq; etiam æquū & bonum, & tamē occiditur. Quod si leue est homicidij crimē, & ueneficij reā peragam. M A. Istiuc prohibeāt superi. An Circen quāpiam ex me facies? P A. Aliquid et ista crudelius. nā porcus aut uersus esse malim, q̄ id quod nūc sum exanimis. M A. Quo

1 2

tandem

Athenis Areo pagitæ iudicabant de capitibus, unde ridicule defleuit uocem apud Grammaticos.

Amphictyon conciliū erat, q̄ apud Themopylas cogi solebat, ad quod duodecim populi conueniebant sub Amphictyonē Deucalionis filio. Iones, Dorres, Perœbi, Bœotij, Magnetes, Achæi, Phthij, Moliæses, Dolopes, Aeniæ

nes, Delphi, tandem ueneficij genere perdo homines? P A. Fascino.
Phocenses.
Sic & Diale- M A R. An igitur uis, ut posthac abs te deflectam noxios
cticonū uariæ oculos? P A. Bona uerba. Imò magis affleete. M A. Si mi
sunt sectæ. hi sunt oculi fascinatores, quî fit, ut non contabescant et
Circæ filia So cæteri, quos obtueor? Itaque suspicor, fascinum istud es
ls, insignis ue se in tuis oculis, non in meis. P A. Non sat tibi erat iugula
nifica. re, idq; minimo negotio. M A. Si quis mihi porrigat pa
nacen. P A M. Nihil opus herbis, tantum redama. Quid
autem facilius, imò quid æquius? Non aliter absolueris
ab homicidij crimine. M A. Apud quod tribunal peragat
rea? Areopagitarum? P A. Non, sed apud tribunal Vene
ris. M A R. Aiunt deam esse placabilem. P A. Imò nullius
ira perinde formidabilis. M A. Habet fulmen? P A. Non.

Panace her-
ba, quæ mede-
tur omnibus
morbis; unde
& nomen ha-
bet.

Fulmen est te-
lum Iouis: tri-
dentem Neptuni:
hasta Palla-
dis.

M A. Habet tridentem? P A. Nequaquam. M A. Habet ha-
stam? P A. Minime, sed est dea maris. M A. Non nauiga-
tis? P A. Sed habet puerum. M A. Non est formidabilis deus.
P A. Vindicem ac peruicacem. M A. Quid is mihi faciet?
P A. Quid faciet? Prohibeant omnes superi. Nolim enim
illi malum ominari, cui bene uolo. M A. Tamē esse, mal-
la mihi superstitio est. P A. Dicam ergo. Si hunc spreue-
ris amantem, non omnino mutuo dignum amore, nisi fal-
lor, ille fortasse iussu matris immittet tibi pessimo uene-
no tinctum iaculum, ut in sordidum aliquem deperens,
qui te tamen non redamet. M A. Supplicium narras abo-
minandum. Ego sane uel mori præoptarim, quàm per-
dite amare deformem, nec amore mutuo responde-
rent.

tem. P A. Atqui nuper huius mali fuit exemplum insigni-
 ter editum in puellam quandam. M A. Vbi locorum?
 P A. Aurelia. M A. Quot anni sunt? P A. Quot anni? Vix
 sunt menses decem. M A. Puellae quod erat nomen? Quid
 haeres? P A. Nihil, noui tanquam te. M A. Quin igitur e-
 dis nomen? P A M. Quia non placet omen. Vtinam alio
 quouis nomine dicta fuisset. Idem habebat nomen quod
 tu. M A. Pater quis erat? P A. Viuit adhuc inter iurifcon-
 sultos praecipui nominis, re splendida. M A. Adde no-
 men. P A M. Mauricius. M A. Cognomen. P A. Aglaius.
 M A. Viuit ne mater? P A. Nuper reliquit superos. M A.
 Quo morbo perijt? P A. Quo morbo rogas? moerore. Et
 pater tamen si uir cum primis fortis, periclitabatur. M A.
 Licet ne scire matris quoque nomen? P A M. Maxime. Sor-
 phronam nemo non nouit. Sed quid sibi uult ista percon-
 tatio? An me putas apologum comminisci? M A. Egon' de
 te suspicarer hoc? Hae suspicio pronior est in sexum no-
 strum. Sed narra, quid acciderit puella. P A. Puella erat
 honesto loco nata, ut dixi, re lauta, forma perquam ele-
 ganti: quid multis? digna principe marito. Huius nuptias
 ambiebat procus quidam illi non dissimilis. M A. Quo
 nomine? P A. Hei mihi offendor omine. Pamphilus &
 ille dictus est. Illa nihil non tentantem pertinacissime
 spreuit. Iuuenis dolore contabuit. Nec ita multo post,
 illa deperire coepit in quendam simium uerius quam
 hominem. M A. Quid ais? P A M. Adeo perditae, ut satis
 dici non queat. M A. Tam elegans puella tam defor-
 mem? P A M. Vertice acuminato, raro capillitio, eoque
 lacero & impexo, surfure ac lendibus oppleto, plerumque
 cranij cutem nudauerat alopecia, oculis refugis, nari-
 bus simis

bus simis ac rursus hiantibus, ore sparsis, dentibus protrudis, balbutiente lingua, mento scabioso. scapulas deformabat gibbus, ueter prominulus, crura uara. M A. Therpsiten quempiam mihi depingis. P A. Imò aiunt illi non fuisse nisi unam auriculam. M A. Altera perierat illi fortasse in bello. P A. Imò in pace. M A. Quis hoc ausus est? P A. Dionysius carnifex. M A. Fortasse formæ infelicitatem pensabat res ampla domi. P A. Imò decoxerat, ac plus quam animam debebat. Cum hoc marito tam insignis nunc puella nunc degit etate, ac subinde uapulat. P A. Rem miseram narras. P A. Sed ueram. sic uisum est

Nemesis dea
iudex insolentiae.

Nemesis iuuenis sprete contumeliam ulcisci. M A. Ego citius optarim extingui fulmine, quam talem ferre maritum. P A. Ergo ne prouoca Nemesim, et amantem reudama. M A. Siquidem istud satis est, redamo. P A. Sed optarim istum amorem esse perpetuum ac proprium: coniugem ambio, non amicam. M A. Neque me id fugit, sed diu deliberandum est in eo, quod semel coeptum rescindi non potest. P A. Apud me quidem nimium diu deliberatum est. M A. Vide autem ne tibi imponat amor, non optimus consultor, nec cecum esse ferunt. P A. Sed oculatus est, qui ex iudicio nascitur. Non ideo mihi talis uideris, quod amem te, sed

Calceum. Alludit ad dictum Pauli Aemilij repudiata uxore. Iacere aleam, facere periculum.

ideo te amo, quod talem te conspexerim. M A. At uide me non satis me perspectam habebas. Si calceum induisses, tandem demum sentiretes, qua parte te urgeret. P A. Iacienda est alea, quam ego multis augurijs colligo rem melius consuram. M A. Etiam augur es? P A. Sum. M A. Quibus igitur augurijs colligis? an uolauit noctua? P A. Illa uolat stultis. M A. An à dextris aduolauit iugum columbarum? P. Nihil istiusmodi. sed mihi iam annis aliquot perspecta est probitas

bitas tuorum parentū: ea primūm auis est non pessima,
 ē bonis prognatam esse. Neq; me clam est, quā salubri
 bus monitis, quā sanctis exemplis apud hos sis institu
 ta. Et plus est bene institui, quā bene nasci. Habes alte
 rum auguriū. Ad hęc meis maioribus nō omnino malis,
 ni fallor, iam olim cum tuis amicitia nō vulgaris interce
 dit: quin & nos inter nos à teneris, quod aiunt, unguicu
 lis notis sumus, nec malè cōuenit genijs nostris. Iam etas
 inter nos, res, dignitas, nobilitas, inter utriusq; parentes
 pene paria sunt. Demū, quod est in amicitia præcipuū,
 tui mores mihi uidentur nō pessimè quadrare ad meum
 ingenium. Potest enim per se præclarū esse, quod tamen
 non sit aptū. Quā meci uicissim tuo congruant, nescio.
 He uidelicet aues mea lux, mihi promittūt fore inter nos
 felix, perpetuū, ac letum, iucundumq; connubiū, modò
 ne tuus animus mali ominis cantionem nobis occinat.

M A. Quam cantilenam optas? P A. Ego præcinam, sum
 tuus: tu succine, sum tua. M A. Breuis quidē cātiuncula,
 sed longum habet epiphonema. P A. Quid refert q̄ lon
 gum, modò letū? M A. Adeò mihi es inuisus, ut nolim te
 cōmittere, cuius in posterū poeniteat. P A. Desine malè
 ominari. M A. Fortassis alia tibi uidebor, ubi morbus aut
 etas hanc formā immutauerit. P A. Nec hoc corpus ô bo
 na, semper erit æquè succulentū, sed ego non cōtemplor
 tantum istud undiq; florens & elegans domiciliū, hospi
 tem magis adamo. M A. Quem hospitem? P A. Animum
 istum tuum, cuius decòr semper cum etate crescet. M A.
 Næ tu plus quā linceus es, si istū perspicias per tot te
 storia. P A. Animum animo perspicio. Ad hęc in com
 munibus liberis subindē repubessemus. M A. Sed inte

Mali ominis,
 uidelicet si re
 cuset.

Epiphonema
 quod in fine
 acclamatur.

Facile est di
 cere uolo, uo
 lo: sed hic duo
 bus uerbis cō
 trahitur indis
 solubile uincu
 lum.

rim perit uirginitas. P A. Verum. Sed eho, dic mihi, si tibi
 esset elegans pomarium, optares illic nihil unquam
 gigni præter flores: an mallet delapsis floribus uidere ar-
 bores maturis pomis grauidas? M A. Ut argutatur. P A.
 Saltem illud responde, utrum est elegantius spectaculum,
 uitis humi iacens & computrescens: an amplexa palum
 aut ulmum, eamq; purpureis uuis degrauians? M A. Re-
 sponde tu mihi uicissim, utrum spectaculum amoenius,
 rosa nitens & lactea in suo frutice, an decerpta digitis,
 ac paulatim marcescens? P A. Ego rosam existimo felici-
 ciorem quæ marcescit in hominis manu, delectans inter-
 rim & oculos & nares, quàm quæ senescit in frutice: nã
 & illic futurum erat ut marcesceret: quemadmodum fe-
 licius est uinum quod bibitur antè quàm acescat. Quam
 quam non statim marcescit flos puellæ, si nupsit: imò
 uideo multas, quæ ante nuptias pallebant, languabant,
 ac uelut extabescabant: ex congressu uiri sic enituisse, ut
 tum demum florere cœperint. M A. Attamen fauorabi-
 lis ac plausibilis apud omnes est uirginitas. P A. Elegit
 quidem res puella uirgo, sed quid iuxta naturam profu-
 giosius an uirgine? Nisi matri tuæ defluxisset flos ille,
 nos istum* florẽ non haberemus. Quod si, ut spero, non
 sterile fuerit nostrũ coniugiũ, pro una uirgine multas da-
 bimus. M A. Attamen aiunt rē Deo gratissimã esse casti-
 tatẽ. P A. Et ideo castã puellã mihi cupio nubere, ut eam
 illa castè uiuã. Magis erit animorum q̄ corporũ coniu-
 gium. Gignemus reipublica, gignemus Christo. Quam-
 tulum aberit hoc matrimoniũ à uirginitate? Et fortasse
 olim sic conuiuemus, quemadmodũ uixit cum Maria Io-
 seph. Sed interim discemus uirginitatem. Non enim sta-
 tim

al. flo-
 sculum

tim peruenitur ad summum. M A. Quid ego audio? Vio-
 landa uirginitas, ut discatur? P A. Quid m? Quema-
 modum paulatim bibendo uinum parcius, discimus esse
 abstemij. Vter tibi uidetur esse temperantior, qui in me-
 dis delicijs accumbens abstinet, an qui semotus ab his,
 que prouocant intemperantiam? M A. Arbitror eum for-
 tius temperantem, quem parata copia non potest cor-
 rumpere. P A. Vtri uerius debetur laus castitatis, ei ne
 qui semet execat, an qui membris integris tamen absti-
 net à uenere? M A. Equidem posteriori meo calculo tri-
 buerim laudem castitatis, priori dementiam. P A. At
 qui uoto astricti abiurant matrimonium, nonne quo-
 dammodo execant sese? M A. Videtur. P A. Iam non est
 uirtus nō coire. M A. An non est? P A. Sic accipe. Si per
 se uirtus esset non coire, uitium esset coire. Nunc inci-
 dit, ut uitium sit non coire, coire uirtus. M A. Quando
 hoc incidit? P A. Quoties ab uxore ius suum petit ma-
 ritus, presertim si prolis amore querit complexū. M A.
 Quid si lasciuiat, non est fas negare? P A. Fas est mone-
 re, uel rogare potius blandius ut temperet, pernegare in-
 stanti fas non est. Quanquam hac quidem in parte ra-
 ras audio querelas maritorum de suis uxoribus. M A. At
 dulcis est libertas. P A. Imò grauis est sarcina uirginitas.
 Ego tibi rex ero, tu mihi regina: imperabimus familie
 nostro arbitrato. An tibi uidetur ista esse seruitus? M A.
 Vulgus coniugiū capistrū uocat. P A. Sed ipsi uero ca-
 pistro digni sunt, qui sic uocant. Dic mihi queso, an non
 animus tuus est alligatus corpori? M A. Videtur. P A.
 Non aliter quàm auicula cauea. Et tamē consule illum,
 an cupiat esse liber: negabit, opinor. Quam ob rē? Quia

Abstemijs, qui
 non bibunt ui-
 nū, quasi dicas
 absq; uino.

libenter est alligatus. M A. Res est utrinque modica. P A. Tāto tutior. Eam tu domi augebis parsimonia, quae non sine causa dicta est magnū uectigal, ego foris industria.

M A. Innumeras curas secum adferunt liberi. P A. Sed ijdē innumeras uoluptates, ac sepe numero multo cum foenore reponunt parentibus officiū. M A. Misera quaedam res est orbitas. P A. An nunc orba non es? Quid autem opus in re dubia malè ominari? Dic mihi, utrū males nunquam nasci, an nasci moritura? M A. Equidē malem nasci moritura. P A. Sic miserior est orbitas, quae prolem nec habuit, nec habitura est: quemadmodum feliciores sunt qui uixerunt, quā qui nec nati sunt, nec nascentur unquam. M A. Qui sunt isti, qui non sunt, nec erunt? P A. Quanquā qui recusat ferre casus humanos, quib. omnes ex aequo sumus obnoxij, siue plebei sumus siue reges, is e uita migret oportet: & tamen quicquid acciderit, tu non feres nisi dimidium, ego maiorem portionem in me transferam. Ita si quid acciderit lati, gemina fiet uoluptas: si quid mali, societas adimet dimidium aegritudinis. Mihi uerò, si fata uocent, dulce fuerit uel in mori tuis complexibus. M A. Facilius ferunt homines, quod iuxta communes naturae leges accidit: sed uideo, quanto plus molestiarum adferunt nonnullis parentibus liberorum mores, quā mortes. P A. Istius rei ne quid accidat, maxima ex parte in nobis situm est. M A. Quis sic? P A. Quoniam ferè boni nascuntur ex bonis, quod ad indolem attinet. Neque enim è columbis nascuntur miluij. Dabimus igitur operā, ut ipsi boni simus. Deinde curabimus liberos nostros ab ipso statim lacte sanctis preceptis & opinionibus imbuendos. Plurimū refert, quid in

Qui sunt isti,
Iocat in hoc
quod ridiculè di-
xerat iuuenis,
cū qui nō sunt
nec futuri sūt,
plus aut min⁹
felices dici nō
possint

fundis

*fundas rudi testule. Ad hæc curabimus, ut domi habeat
 exemplum uitæ, quod imitentur. M A. Difficile est quod
 narras. P A. Nec mirum, quia pulchrum est, atq; ob hoc
 ipsum tu quoq; difficilis es. At tãto studijs acriorib. huc
 enitemur. M A. Habebis sequacẽ materiã, tu uide, ut me
 formes fingasq;. P A. Sed interim pronuncia tria uerba.
 M A. Nihil facilius, sed uerba simulatq; semel euolarint,
 non reuolant. Dabo consiliũ utriq; cõmodius. Ages cum
 tuis ac meis parẽtibus, ut utrorũq; uoluntate res transi
 gatur. P A. Ambire me iubes, tu potes tribus uerbis rem
 certã reddere. M A. An possim nescio, mei iuris non sum.
 Nec sine maiorũ autoritate olim coibant coniugia. Ve
 rum utcunq; est, arbitrer auspicius fore nostrũ coniu
 gium, si parentum autoritate coeat. Et uestrum est am
 bire, nobis decorũ non est. Gaudet enim rapi uirginitas,
 etiam si nonnunquam uehementius amemus. P A. Non
 pigebit ambire, modò ne me frustretur tuum unius sus
 fragiũ. M A. Non frustrabitur, bono animo esto mi Pam
 phile. P A. Tu mihi hic religiosior es, quã uellem. M A.
 Imò tu tuum ipsius suffragium apud te prius expende.
 Nec affectũ istum tuum adhibe in consiliũ, sed rationẽ.
 Quod affectus decernit, temporariũ est: quod aut dictat
 ratio, perpetuò solet placere. P A. Nã tu pulchrẽ philoso
 pharis, itaq; parẽre certũ est tuis cõsilijs. M A. Nõ poeni
 tuerit obsequij. Sed heus tu, incidit interim scrupulus,
 qui meũ animũ malẽ habet. P A. Valeant scrupuli. M A.
 Vin' me nubere mortuo? P A. Nequaquã, sed reuixero.
 M A. Amouisti scrupum. Bene uale mi Pamphile. P A.
 Isthuc tu cura! M A. Precor tibi letã noctẽ. Quid suspi
 ras? P A. Letam noctẽ ais? Vtinam largiarc quod preca*

Tua melsis in ris. M A. Ne quid praepropere, adhuc tua melsis in herba
herba est. Ait est. P A. Nihil ne tui mecum auferam? M A. Hunc pastil-
Ouid. A sege lum, qui tibi cor exhilaret. P A. Adde saltem osculum.
te ductū, quae M A. Cupio tibi uirginitatem integram & illibatam tra-
primū herbe M A. Cupio tibi uirginitatem integram & illibatam tra-
scit, deinde fert dere. P A. An osculū aliquid decerpit uirginitati? M A.
aristas, tandē Vis igitur ut alijs quoque largiar oscula? P A. Nequa-
flauescit ad quam, mihi seruari uolo mea oscula. M A. Tibi seruo.
messim. Nihil ne tui, Quamquam est aliud, cur in praesentia nec ausim dare
Ambigūe di- osculum. P A. Quid isthuc? M A. Ais tuum animū penē
ctū: nam si sit genitū a tu, totum demigrasse in corpus meum, in tuo quā minū
genitū a tu, petit osculū: si aliud, at illa se mū superesse: ucreor itaq; ne in osculo hoc ipsum quod
petit osculū: si a tuum, petit in te superest, transfiliat in me, tuq; iam totus fias exani-
aliud, at illa se mū superesse: ucreor itaq; ne in osculo hoc ipsum quod
cus interpreta in te superest, transfiliat in me, tuq; iam totus fias exani-
tur q̄ ille sense rat. Ouid. VI mis. Accipe igitur dextram, mutui amoris symbolum,
terius nil ha- ac bene uale. Tu gnauiter rem gere. Ego interim Chri-
bet ille mei. stum comprecabor, ut quod agitur, utriusque nostrū

Pastillus est sphaerula ex uelit esse felix ac faustum.

sphaerula ex
odoribus con-
fecta, quā ma-
nibus circun-
ferunt. Horat.
Pastillos Ru-
fillus olet, Gor-
gonius hircū.

VIRGO MISOΓAMA OΣ.

EVBVLVS, CATHARINA.

E V. Gaudeo tandem finitam esse coenam, ut liceat
hac frui deambulatione, qua nihil amoenius. C A. Et me
iam tadebat sessionis. E V. Quā uernat, quā arridet
undiq; mundus. Hæc nimirū est illius adolescentia. C A.
Sic est. E V. At cur tuum uer non æquè arridet? C A T.
Quam ob rem? E V. Quia subtristis es. C A. An uideo
alio uultu quā soleo? E V. Vis ostendā te tibi? C A. Ma-
ximè. E V. Vides hanc rosam sub imminentem noctem
folijs contractioribus? C A. Video. Quid tum postea?
E V. Talis est uultus tuus. C A. Bella collatio. E V. Si mi-
hi parum credis, in hoc fonticulo contemplare te ipsam.
Quid sibi tandem uolebāt & inter coenandum ista tam
crebra

erebra suspiria? C A. Desine percontari quod tua non
 refert scire. E V. Imò mea refert maximè, qui nō possum
 esse hilaris, nisi te quoq; uideam hilarem. Ecce autem
 iterum suspirium, hui quàm ex imo pectore ductū. C A.
 Est quod angat animum, sed effari non est tutum. E V.
 Mihi nō dices, qui te chariorem habeo sorore propria?
 Mea Catharina, ne uerere, quicquid est rei tutò depo-
 nes his auribus. C A. Ut tutò dicā, uereor ne frustra di-
 cā non auxiliaturo. E V. Quī scis? Si non re ipsa, fortassis
 consilio consolandoq; iuuerō. C A. Non possum eloqui.
 E V. Quid isthuc est rei, odisti me? C A. Sic odi, ut mihi
 minus charus sit meus germanus, & tamē animus non
 fert ut eloquar. E V. Fateberis igitur, si diuinaro? Quid
 tergiuersaris? Promitte, alioqui non omittā urgere. C A.
 Agē promitto. E V. Prorsus ego non uideo quid tibi de-
 sit ad summam felicitatem. C A. Utinam uera predicar-
 res. E V. Primum adest ipse flos ætatis. Nam nisi fallor,
 ægis annum iam decimumseptimum. C A. Sic est. E V.
 Nondum igitur, opinor, discruciat te metus senectæ.
 C A. Nihil minus. E V. Adest forma nulla parte non fe-
 lix, est & istud præcipuum Dei donum. C A. De forma
 qualis qualis est, nec glorior, nec queror. E V. Tum co-
 lor & habitudo corporis indicat te esse prospera ualetu-
 dine, nisi quid est morbi occultioris. C A. Nihil istiusmo-
 di, gratia Deo. E V. Fama est integra. C A. Ita confido.
 E V. Adest ingenium isto dignum corpore felicissimum,
 & quale mihi optem ad liberales disciplinas. C A. T. Si
 quod est, Dei munus est. E V. Nec deest morum amabilis
 gratia, quam in felicissimis etiam formis non rarò desi-
 deramus. C A. Optarim quidem mores me dignos. E V.

Multorum

Tuto depones
 Deponit ma-
 gistratū, q se
 abdicat magi-
 stratu: deponit
 pignus, q cer-
 tat: et deponit
 qui rē suā ser-
 uandam tradit
 alienæ fidei.
 sic Hor. Quis
 quid habes a-
 ge depone tu-
 tis auribus.

Multorum animos deicit generis infelicitas. Tibi parentes sunt & bene nati, & probi, & re lauta, & tui amantissimi. C A. Hinc nihil queror. E V. Quid multis? Ego mihi ex omnibus puellis quas habet hæc regio, non delegerim aliam sponsam quam te, si quod sidus mihi prosperum affulgeret. C A. Nec ego deligerem alium sponsum, si placeret ullum coniugium. E V. Et tamen magnum quiddam esse debet, quod sic discruciat animum tuum. C A. Est omnino non leue. E V. Non ægrè feves, si diuinem. C A. Iam pollicita sum. E V. Expertus novi, quanta crux sit amor. Agè fatere nunc, promissisti. C A. Amor est in causa, sed non eius generis, cuius tu suspicaris. E V. Quod genus tu mihi narras? C A. Diuina. E V. Equidem consumpsi omnem diuinationem meam. Et tamen non omitam hanc manum, donec extorsero quid sit. C A. Ut uiolentus es. E V. Depone in sinum meum, quicquid isthuc est cura. C A. Quando sic urges, dicam. Iam inde à teneris annis me mirus quidam affectus habebat. E V. Quis obsecro? C A. Ut adiungerer collegio sacrarum uirginum. E V. Ut fieres monacha? C A. Sic habebat. E V. Hem, pro thesauro carbones. C A. Quid ais habebat? E V. Nihil mea lux, tu siebam. Sed perge dicere. C A. Huic animo meo semper pertinacissime resistere parentes. E V. Audio. C A. Ego contra precibus, blanditijs, lachrymis oppugnabam parentum pietatem. E V. Res mira. C A. Tandem cum ego nullum facerem finem orandi, obsecrandi, obtestandi, lachrymandi, polliciti sunt, ubi peruenissem ad annum decimumseptimum, se se obtemperaturos uoluntati meæ, si modò tum idem perstarct animus. Venit is annus, manet idem animus:

parentes

In sinu, id est,
 secreto comit
 te tacituro.

Pro thesauro,
 cū aliud inue
 nitur, quæ expe
 ctabatur.

parentes tamen contrà promissum pernegant. hoc est
 quod discruciat animum meum. Aperui morbum meum,
 tu nunc medicum age, si quid potes. E V. Primum illud
 dabo consilium, suauissima uirgo, ut modereris affecti-
 bus tuis: & si id non continget quod uis, id uelis quod
 possis. C A. Emoriar, nisi quod uolo assequar. E V. Et
 unde cepisti istum fatalem affectum? C A. Olim admo-
 dum puella ducta sum in quoddam uirginum collegium:
 circumducebamur, ostendebantur omnia, placebant uir-
 gines uultibus nitentibus, uidebantur angela, in templo
 nitent omnia, atq; etiam fragrabant, nitent hortu-
 cultissimi. Quid multis? nihil non arridebat, quocunque
 uertebam oculos. Accedebant ad hæc blandissima uirgi-
 num colloquia. Vnam atq; alteram illic reperi, qui cum
 olim infantula lusitare consueui. Ex eo tempore cepit
 animus ardere eius uitæ desiderio. E V. Non sum impro-
 baturus sacrarum uirginum institutum: quanquam non
 omnia conducunt omnibus: sed habita tui genij ratione,
 quem mihi uideor ex uultu moribusq; tuis collegisse,
 suaferim ut nubas marito tui simili, tuæq; domi nouum
 instituas collegium, cuius maritus agat patrem, tu ma-
 trem. C A. Emoriar citius, quàm uirginitatis propositum
 deseram. E V. Res est egregia uirginitas, si pura sit: sed
 nihil necesse est, ut hac gratia dedas te in collegium, un-
 de non possis postea eximi. Licet apud parentes uirgini-
 tatem tueri tuam. C A. Licet, at non perinde tutò. E V.
 Imò ut ego arbitror, aliquanto tutius, quàm apud illos
 crassos, semper cibo distentos monachos. Nec enim ca-
 strati sunt, ne tu sis insciens. Patres uocatur, ac frequen-
 ter efficiunt, ut hoc nomē uerè competat in ipsos. Olim
 nusquam

Chrysercium,
fictitiū nomen
est: uidetur in-
nuere collegi-
um, quod est
Gaudæ iuxta
claustrū q̄ na-
ues excludunt
aut admittūt.

nusquam uirgines honestius uiuebant, quā apud pa-
rentes, nec alium habebant patrem quā episcopum.
Sed obsecro dic mihi, quod tibi collegium ex omnibus
delegisti, cui te addicas in seruitutem? C A. Chryserciū.
E V. Agnosco, adibus paternis uicinum. C A. Rectē.
E V. Atqui pulchrē noui totum hoc sodalitiū, dignum
uerò ob quod patrem, ac matrem, & cognatam tibi, ho-
nestamq; familiam repudies. Nam ille patriarcha iam
pridem & etate, & uino, & natura delirus est, nec illi
quicquam iam sapit præter uinum. Habet duos sodales
se dignos, Ioannem et Iodocum: quorum Ioannes ut for-
tasse uir malus non est, ita nihil habet uiri præter barbā,
eruditionis ne pilum quidem, prudentiæ nō multo plus.
Iodocus adeò stupidus est, ut nisi ueste sacra commenda-
retur, obambulet publicitus in cuculla fatui cum au-
riculis ac tintinnabulis. C A. Mihi uidentur uiri boni.
E V. Melius istos noui quā tu, mea Catharina. Isti for-
tasse sunt tibi patroni apud parentes, ut efficiant te pro-
selytam suam. C A. Iodocus maxime fauct. E V. O fau-
torem. Sed fac isthic nunc esse uiros doctos ac bonos,
cras erunt indocti ac mali: & quicumq; obtigerint, tibi
erunt ferendi. C A. Offendunt me in adibus paternis
crebra conuiuia, nec semper sunt quæ illic dicuntur in-
ter coniugatos. Et aliquoties fit, ut osculum negare non
possim. E V. Qui uitare studet quicquid offendit, is e ui-
ta migret oportet. Ita sunt aures assuefaciendæ, ut au-
diant omnia, nec tamen nisi bona transmittant in auri-
mum. Parentes, opinor, permittunt tibi cubiculum pecu-
liare. C A. Maxime. E V. Eò te subducas licebit, si quod
conuiuium acciderit turbulentius, & dum illi potant ac
nugantur.

augantur, tu confabulare cum sponso tuo Christo, ora,
 psalle, gratias age. Non te inquinabit domus paterna;
 sed tu reddes eam puriore. C A. Attamen tutius est esse
 in sodalitiis uirginū. E V. Non improbo castum sodaliti
 um; nolim tamen te falli falsa imaginatione. Vbi illic uer
 sita fueris aliquandiu, ubi propius inspexeris, fortassis
 non perinde nitebunt omnia, ut tibi quondam nitere ui
 debantur. Nec omnes uirgines sunt, mihi crede, quae ue
 lum habent. C A. Bona uerba. E V. Imò bona uerba sunt,
 quae uera sunt: Nisi fortasse elogium, quod nos hactenus
 iudicauimus esse Virgini matri propriū, ad plures tran
 siji, ut dicantur & à partu uirgines. C A. Abominor.
 E V. Quin insuper, nec alioquin inter illas uirgines sunt
 omnia uirginea. C A. Non? quamobrem obsecro? E V.
 Quia plures inueniuntur, quae mores emulantur Sapi
 phus, quam quae referant ingenium. C A. Isti huc quid sit,
 non satis intelligo. E V. Atque ideo haec uerba facio, ne
 quando intelligas mea Catharina. C A. Attamen animus
 eo fertur, atq; hinc colligo hunc spiritum à Deo profici
 sci, quod tot iam annis perseuerat, & in dies fit acrior.
 E V. Imò mihi hoc nomine suspectus est iste tuus spiri
 tus, quod sic repugnant optimi parentes. Afflasset & il
 lorū animos Deus, si pium esset, quod moliris. Sed istum
 spiritum hausisti ex illis nitoribus, quos admodū puella
 uidiisti, ex blandis uirginum alloquijs, ex affectu erga ue
 teres sodales, ex cultu sacro, ex ceremonijs sane quam
 speciosis, ex improbis hortatibus stultorum monachor
 rum, & qui in hoc te uenantur, ut largius potent. Sciunt
 patrem esse liberalem ac benignum, aut illum habebunt
 conuiuiam, sed hac lege, ut secum adferat uinum, quod de

Elogium, titū
 lus meriti, qui
 solet addi in le
 gatis, aut in
 munere. Ego
 scribendum
 arbitror ello
 gium ab impu
 tando, quan
 quam recla
 mantibus co
 dicibus.

Sapphus, ge
 nitrius est gre
 cus, sicut Di
 dū. Huius in
 genium mire
 predicatur, sed
 mores infamā
 tur, quod fue
 rit rpi Bas. id
 enim tecte si
 gnificatū est.

cem strenuis potiorib. sat sit: aut ipsi potabunt apud illi.
 Quare tibi fuerim autor, ne quid noui tentes inuitis pa-
 rentibus, in quorum potestate nos Deus esse uoluit. C. A.
 In hoc negotio pium est cōtemnere patrem, & matrem.
 E. V. Christi causa pium est alicubi negligere patrem, &
 matrem: neq; enim pie facit, qui Christianus patrem eth-
 nicum, cuius omne uite præsidium pendeat à filio, dese-
 rat, sinatq; perire fame. Si nondum esses professa Chri-
 stum in baptismo, & parentes uetarent te baptizari, pie
 faceres, si Christum præferres impijs parentibus. Aut si
 nunc parentes adigerent ad impietatem aut turpitudi-
 nem, contemnenda esset illorum autoritas. Sed quid hoc
 ad collegium? Et domi Christum habes. Natura dicitur,
 Deus approbat, Paulus hortatur, leges humane sentiunt,
 ut filij obediunt parentibus: & tu te subduces ab autori-
 tate parentum optimorum, ut pro uero patre te dedas fa-
 ctitio, & pro uera matre, tibi asciscas alienam: aut poti-
 us, ut pro parentibus tibi dominos ac dominas asciscas.
 Nam parentibus ita es obnoxia, ut tamen te liberam esse
 uelint. unde & liberi uocantur filij familias, quod absint
 à conditione seruorum. Nunc te pro libera tendis ultro
 seruam reddere. Christiana clementia maxima ex parte
 submouit omnem illam ueterum seruitutem, nisi quod
 in paucis regionibus adhuc resident uestigia. At inueni-
 tum est sub prætextu religionis nouum seruitutis genus,
 ut nunc sanè in plerisq; monasterijs uiuitur. Nihil ibi li-
 cebit, nisi ex præscripto: quicquid obuenerit tibi, illis ac-
 crescet: si quò pedem moueris, retraheris è fuga, perinde
 quasi parentem ueneno necaueris. Quoq; sit euidenti-
 or seruitus, commutant uestem, quam dedere parentes, &
 ad ex-

In paucis regi-
 onib. Nescit
 seruitutem no-
 bilis illa meri-
 to dicta Fran-
 cia. n. Vuest-
 phalia & non
 nullis Germa-
 niæ partib. est
 adhuc seruo-
 rû genus. Ve-
 netiæ uendun-
 tur Mauri, &
 Maure nō ali-
 ter quàm bo-
 ues.

ad exemplum priscum eorū, qui olim seruos essent mercati: commutant nomen in baptismo inditum, ac pro Petro siue Ioanne uocant Franciscum, aut Dominicū, aut Thomam. Petrus dedit nomen Christo, & Dominico inuitandus uocatur Thomas. Si militaris seruus abiciat uestem à domino datam, uidetur abdicasse dominum: & nos applaudimus illi, qui uestem accipit, quam Christus omnium dominus non dedit: & ob hanc mutatam grauius punitur, quàm si centies abiciat uestem imperatoris ac domini sui, quæ est mentis innocentia. CA. Atqui hoc ipsum aiunt eximij meriti, si quis se sponte dedit in hanc seruitutem. EV. Ista uero doctrina pharisaica est. Paulus contrà docet, ut qui liber uocatus sit, ne uelit fieri seruus: sed potius operam det, ut fiat liber. Atque hoc infeliciores est seruitus, quod pluribus dominis tibi seruiendum sit, quod plerunque stultis & improbis, quod incertis, ac subinde nouis. Illud mihi responde, Emancipant te leges à iure parentum? CA. Nequaquam. EV. Licet ne igitur tibi emere aut uendere fundum inuitis parentibus? CA. Minime. EV. Vnde igitur tibi ius, ut te ipsam dedas nescio quibus inuitis parentibus? An non tu illis charissima, maximeq; propria es possessio? CA. In negotio pietatis cessant naturæ leges. EV. Negotium pietatis potissimum agitur in baptismo: hic tantum agitur de ueste mutanda, deq; genere uitæ, quod per se neq; bonum est, neq; malum. Iam illud mihi considera, quantum comoditatum simul amittas cum libertate. Nunc tibi liberum est in tuo cubiculo legere, orare, psallere, quantum & quando gratū est animo tuo. Quod si tædet cubi-
culi, licet audire cantiones ecclesiasticas, adesse sacris, au-
dire

dire sacras conciones: & si quam uideris matronā, aut
 uirginem egregie probam, ex eius colloquio fieri melio-
 rem: si quem uirum insigni probitate præditū, ex eo di-
 scere quod te reddat meliorē: licebit & concionatorē de-
 ligere, qui purissime Christū doceat. Has res omnes, ex
 quibus præcipuus est profectus ad ueram pietatem, amit-
 tis semel addicta collegio. C A. Sed interim nō ero mona-
 cha. E V. Adhuc te mouent nomina rem ipsam perpen-
 dito. Illi iactant obedientiā. num ea laus tibi deerit, si obe-
 dias parentibus tuis, quibus Deus iubet obedire? si epis-
 co tuo, & pastori tuo? num paupertatis, quum in paren-
 tum manibus sint omnia? Quanquam olim in sacris uiri-
 ginibus præcipue laudabatur à sanctis uiris liberalitas
 in pauperes, eam præstare non poterant, si nihil posside-
 bant. Porro castitati tuæ nihil decedet, etiā si uiuas apud
 parentes. Quid igitur superest? Velum, linea uestis ex in-
 tima uersa in extimam: ceremoniæ quædam, quæ per se
 nihil faciunt ad pietatem, neq; quenquam cōmendant o-
 culis Christi, qui spectat animi puritatem. C A. Noua
 prædicas. E V. Sed uerissima. Quum non sis emancipa-
 ta à iure parentum, cum tibi ius non sit uendendi uescem
 aut agrum, quomodo tibi ius facis dedendi te in seruitu-
 tem alienam? C A. Ius parentū, ut aiunt, non impedit in-
 gressum religionis. E V. In baptismo nonne professæ es re-
 ligionem? C A. Sum. E V. Nonne religiosi sunt, quicumq;
 sequuntur præcepta Christi? C A. Maxime. E V. Quæ est
 igitur ista noua religio, quæ facit irritum, quod & natu-
 ræ lex sanxit, & uetus lex docuit, & Euangelica lex com-
 probauit, & apostolica doctrina confirmauit? Istud de-
 cretum non est à Deo proditum, sed in monachorum
 senatu

Senatus repertum. Sic definiūt quidam & matrimonium
 esse ratum, quod in scijs, aut etiam in uitis parentib. inter
 puerum & puellam per uerba de presenti, sic enim illi
 loquuntur, contractū est. Atqui istud dogma nec natu-
 re sensus approbat, nec ueterum leges, nec Moses ipse,
 nec euangelica, aut apostolica doctrina. C A. An igitur
 putas mihi non esse fas nubere Christo, nisi comprobanti-
 bus parentibus? E V. Iam, inquam, nupsisti Christo, &
 illi nupsimus omnes. Quæ bis nubit eidem uiro? Tantū
 agitur de loco, de ueste, de ceremonijs. Ob has res non ar-
 bitror esse contemnendum ius parentū. Et uidendū est,
 ne dū paras nubere Christo, nugas alijs. C A. At isti præ-
 dicant nihil esse sanctius, q̄ hic contemnere parentes.
 E V. Ab istis igitur doctoribus exige, ut proferant aliquē
 & sacris libris locum, qui hoc doceat: quod si nō poterūt,
 iubeto eos ebibere calicem uini Belnensis, hoc poterunt.
 Ab impijs parentibus ad Christum cōfugere pietatis est.
 Sed à pijs ad monachismū, hoc est, quod non raro usuue-
 nit, à probis ad improbos, quæ rogo pietas est? Quan-
 quam & olim ad Christum à paganismo conuersus ido-
 lolatris parētibus debebat obsequium, quatenus citra pi-
 etatis iacturam fieri poterat. C A. Damnus igitur hoc
 totum uite institutum? E V. Nequaquam. Verum quem
 nemini suadere uelim, ut quæ se in hoc uite genus conie-
 cerit, luctetur emergere: ita non dubitem hortari puel-
 las omnes, præsertim indolis generosæ, ne se temere cō-
 precipitent, unde post sese non possint explicare, præser-
 tim quum in ipsis collegijs sæpe grauius periclitetur uiri-
 ginitas, ac domi præstare ualeas, quicquid ibi præstatur.
 C A. Vrges tu quidem multis ac magnis argumentis, ta-

m 3 men hic

Nugas alijs.
 Hoc dicit pro-
 pter collegia
 uirginum, quæ
 non uiuunt iux-
 ta regulam.
 in quib. non-
 nunquam, pro-
 dolor una nu-
 bit multis.
 Belna oppidū
 in ducatu Bur-
 gundicæ, unde
 uina laudatissi-
 ma.

men hic affectus meus eximi non potest. E V. Si non per-
suadeo, quod tamen optarim, saltem illud fac memine-
ris, Eubulum monuisse. Interim pro meo in te amore pre-
cor, ut tuus iste affectus felicior sit meo consilio.

EVBULI. CATHARINAE.

E V. Tales ianitrices mihi semper optarim. C A. Et ego
semper tales pulsatores. E V. Sed uale Catharina. C A.
Quid ego audio? Valebo prius quam salueam? E V. Non
huc ueni, ut te uiderem lachrymantem. Quid sibi uult,
quod protinus me conspecto lachrymis suffusi sunt ocu-
li? C A. Quò fugis, mane, mane inquam, sumam aliū uul-
tum, & ridebimus affatim. E V. Quas aues hic uideos?
C A. Est illius collegij patriarcha. Ne subducito te, iam
perpotarunt, accumbe paulisper, illo digresso confabula-
bimur nostro more. E V. Age obtemperabo tibi, quae mihi
noluisti. Nunc soli sumus, narra totam fabulam, malum
enim ex te cognoscere. C A. Ex tot amicis, quos putabam
sapere plurimum, nunc sentio nullam fuisse, qui mihi
prudenter ac senilius consilium dederit, quam tu omnium
natum minimus. E V B. Dic quomodo expugnasti pa-
rentum affectum? C A T. Primum improbis hortatibus
monachorum, ac monacharum: deinde etiam incis pro-
cibus ac blandimentis labefactus est matris animus: pa-
ter nullo pacto quibat percelli. Tandem omnibus admo-
tis machinis & hic uictus, & oppressus est potius quam
assensit. Id factum est inter pocula: minitabantur homo-
ni malum exitium, si Christo suam sponsam pernegaret.
E V. O improbitatem stolidorum. Quid fit deinde? C A. Ser-
uor triduo domi clam: interim semper aderant mulieres
aliquot eius collegij, quas illi conuersas uocant, hor-
tatibus

tantibus suis ad dantes animum, ut persisterem in sancto
 proposito, ac sollicitè cauentes, ne qua cognatarum aut
 sodalium adiret me, quæ mentem uideretur mutatura.
 Interim adornabantur uestes, aliæq; quæ ad conuiuium
 attinebant. E V. Tibi quid interim erat animi? Num ua-
 cillabas? C A. Non, sed passa sum quiddam tam horren-
 dum, ut malim emori decies, quàm iterum perpeti. E V.
 Quæ, quid isthuc erat? C A T. Non possum effari. E V.
 Quod mihi dixeris, amico tuo dixeris. C A. Promittis
 silentium? E V. Id præstaturus eram, etiam si nulla fuis-
 ses stipulata. Quasi uerò me nondum noris. C A. Appa-
 ruit mihi spectrum horribili specie. E V. Is nimirum erat
 genius tuus malus, qui te eò instigabat. C A. Profus or-
 pinor fuisse cacodæmonem. E V. Dic mihi quæ species
 erat? E V. Ne talis qualis pingitur? rostro adunco, longis
 eornibus, harpyiarum unguibus, prælonga cauda? C A.
 Tu ludis: at ego malim mihi terram dehisce, quàm de-
 nuo tale uidere spectrum. E V. Interim aderant illæ mu-
 lieres hortatrices? C A. Non, nec unquam illis indicaui,
 tametsi ualde sciscitantibus quid esset mali, cum me to-
 tam exanimatam offenderent. E V. Vis tibi dicam quid
 fuerit? C A. Si quidem potes. E V. Illæ mulieres incanta-
 uerant te, uel potius excantarent tibi cerebrum. Sed
 interim tu persestebas in ea sententiâ? C A. Maxime, nam
 aiebant id multis accidere, qui se consecrant Christo: ue-
 rum si primo illo congressu superetur têtator, post tran-
 quilla fore omnia. E V. Qua pompa producta es? C A.
 Adornant me toto mundo meo, demittunt capillos: itaq;
 non aliter quàm nuptura sponso. E V. Crasso monacho,
 hem, male sit huic tussi. C A. Ex adibus paternis clara

Crasso mona-
 cho, hoc dicit
 auerius, & sic
 git tussim.

luce deducor ad collegium multis ad spectaculum con-
currentibus. E V. O scitos histriones, ut norunt agere
suas fabulas simplici popello. Quot dies egisti in illo san-
cto uirginum collegio? C A. Fere duodecim. E V. Sed
quæ res uerterat animum tuum tam pertinacem? C A.
Non dicam quid sit, sed aliquid magni fuit. Post sex ab
ingressu dies accerso matrem, obtestans, obsecrans, si
me uiuâ uellet, ut me eximeret ab eo collegio. Illa reluc-
tatur animo meo, & hortatur ad constantiam. Post ac-
cerso patrem. Ille etiam obiurgat, addens se ægre uicisse
suos affectus, ut uicissim nunc uincerem animû meum,
nec hoc dedecus conciliarem sibi, quod resiliissem ab in-
stituto. Tandem ubi uideo me nihil proficere, respõdeo
parentibus, me si ita iubeant, in gratiam illorum mori-
turam: nam hoc mihi certum esse, nisi mature eximerer.
Hoc audito reduxerunt domum. E V. Bene habet, quod
mature resilieris, prius quàm seruitutem eternam esses
professa. Sed nondum audio, quæ res mutarit animum
tuum tam subito. C A. Hoc nemo mortalium ex me scit.
hactenus, nec tu scies. E V. Quid si diuinem? C A. Nec
diuinabis, sat scio: & si diuines, non dicam. E V. Tamen
si coniecto. Verum interim perijt sumptus. C A. Plus
quàm quadraginta coronati. E V. O comessatores mu-
ptiales. Gaudeo tandem perijsse pecuniam te nobis inco-
lumi: posthac ausculta melioribus consilijs. C A. Ita fac-
ciam, & cum piscatore iceta sapiam.

C O N I V G I V M.

EVLALIA, XANTHIPPE.

E V. Salue multum exoptatissima mihi Xanthippe.

X A. Salue tantundem mihi charissima Eulalia. Videre
mihi

Comos, deus
est lux⁹. Inde
κομῶσις, &
latine comeffa
ri, qd est geni-
aliter & cū lu-
xu uiuere. nō
enim dicitur à
comedendo.
Iceta sapiam, ui-
de prou. Pisca-
tor icetus sapit:
ubi qd suo ma-
lo doct⁹ sapit.

mihis solito formosior. *E V.* Itá ne statim me scommate ex
cipis? *X A.* Non profectò, sed ita mihi uideris. *E V.* For-
tasse noua uestis commendat formam. *X A.* Rectè conie-
ctus. Nihil iam diu uidi elegantius. Suspicio pannum
esse Britannicum. *E V.* Lana Britannica est, tinctura Ve-
neta. *X A.* Mollicies byssum superat. Quàm uerò blan-
dus purpura color? Vnde tibi tam egregium munus?
E V. Vnde decet honestas matronas accipere, nisi à ma-
ritis suis? *X A.* O te felicem, cui talis contigit sponsus.
At ego uellem me nupsisse fungo, cum meo nubere Ni-
colao. *E V.* Quid ita, quæso te? tam cito male conuenit
inter uos? *X A.* Nec unquam conueniet cum tali. Vides
quàm sim pannosa, sic patitur uxorem suam incedere:
dispereã, nisi sepe pudet me prodire in publicum, cum
uideo quàm cultæ sint alie, quæ multo præsuperioribus
nupsere maritis. *E V.* Matronarum ornatus non est in
uestibus, aut reliquo corporis cultu, quemadmodum do-
cet diuus Petrus Apostolus (nam id audiui nuper in con-
uentione) sed in castis ac pudicis moribus, & in ornamen-
tis animi. Meretrices coluntur oculis multorum. Nos
satis cultæ sumus, si placeamus uni marito. *X A.* Sed in-
terim ille bonus uir tam in uxorem parcus, strenuè pro-
digit dotem, quam ex me non mediocrem accepit. *E V.*
Quibus rebus? *X A.* Quibus ipsi uisum fuerit, uino, scor-
tis, alea. *E V.* Bona uerba. *X A.* Atqui sic res habet. Dein-
de cum mihi temulentus ad multã noctem redit domũ,
diu expectatus, destertit noctem totam nõnunquam, &
lectum conuomens, ut ne quid addam. *E V.* St, te ipsam
dehonestas, cum dehonestas maritum. *X A.* Emoriar, ni-
si mallem dormire cum seropha, quàm cum tali mari-

Fungos appel-
lamus homines
stultos ac mihi
li.

1. Pet. 3

St, interiectio
est innuens fi-
lentiũ: sic enim
docti legendũ
cen.

Sent illud ex
 Phor. Terent.
 Non es obse-
 cro quē semp
 te esse dicta-
 sti: CHR. St.
 SO. Quid has
 metus fores?
 Quo loco pro
 St. deprauatū
 est, est.

to. E V. Non tu tum illum excipis iurgio? X A. Ita ut di-
 gnus est, sentit me non esse mutam. E V. Quid ille cōtrās-
 X A. Initio reclamabat sauisimē, credens fore ut me sa-
 uis uerbis protelaret. E V. Nunquā ne rixa incruduit us-
 que ad uerba? X A N. Semel duntaxat eō incaluerat
 utrinq; contentio, ut minimū res abfuerit à pugna. E V.
 Quid ego audio? X A N. Librabat fustem, sauis interim
 clamoribus intonans, ac dira minitans. E V. Non ibi me-
 tuebas tu? X A. Imò uicissim ego corripiebam tripodem:
 si contigisset me digito, sensisset mihi nō deesse manus.
 E V. Nouum clypei genus. Decrat colus lancea uice.
 X A. Sensisset sibi cum uiragine rem esse. E V. Ah mea
 Xanthippe, non ita decet. X A. Quid decet? Si ille me
 non habet pro uxore, nec illum habitura sum pro mari-
 to. E V. At Paulus docet uxores oportere subditas esse
 uiris cum omni reuerentia. Et Petrus nobis exemplum
 proponit Sara, quæ maritum suum Abraham dominū
 appellabat. X A. Audiui ista. Sed idem Paulus docet, ut
 uiri diligant uxores suas, sicut Christus dilexit sponsam
 suam ecclesiam. Meminerit ille officij sui, ego meminero
 mei. E V. Sed tamen ubi res in eum statum deuenit, ut al-
 teri cedendum sit, æquum est uxorem marito cedere.
 X A. Si modò ille maritus est appellandus, qui me habet
 pro ancilla. E V. Sed dic mea Xanthippe, post desijt mi-
 nitari uerba? X A. Desijt, & sapuit: alioqui uapulaf-
 set. E V. Sed tu non desijsti rixari cum illo? X A. Nec de-
 sinam. E V. Quid ille interea? X A. Quid? non nunquam
 dormit somnium hominis, interdum nihil aliud quàm
 ridet, aliquoties arripit testudinem, in qua uix tres habet
 fides: eam quantum potest pulsans, mihi uociferanti ob-
 strepit.

Ephes. 5
 Colof. 3
 1. Pet. 3

strepit. E V. Ea res male urit te? X A. Sic ut dici uix pos-
 sit. Aliquando uix tempero à manibus. E V. Mea Xan-
 thippe, permittis mihi, ut liberius loquar apud te? X A.
 Permitto. E V. Idem ius erit tibi apud me. Hoc certè po-
 sculat nostra necessitudo, ab ipsis penè incunabulis in-
 ter nos inita. X A. Vera narras, nec ulla sodalium unquã
 charior fuit animo meo. E V. Qualis qualis est tuus ma-
 ritus, illud cogita, non esse ius permutandi. Olim immer-
 dicabilibus disidijs remediũ extremum erat diuortiu:
 nunc hoc in totum ademptum est. usq; ad extremum ui-
 te diem ille tuus sit maritus oportet, & tu illius uxor.
 X A. Superi male faxint, qui ius hoc nobis ademerunt.
 E V. Bona uerba, sic uisum est Christo. X A. Vix credo.
 E V. Sic habet. Nunc nihil superest, nisi ut uterq; ad al-
 terius mores & ingenium accommodando sese, concor-
 diae studeatis. X A. N. An ego possum illum refingere?
 E V. Non minimum momẽti est in uxoribus, quales sint
 mariti. X A. Pulchrè conuenit tibi cum tuo? E V. Nunc
 tranquilla omnia. X A. Ergo turbarum nonnihil erat
 initio? E V. Nihil unquam tempestatis, sed tamen, ut fit
 inter homines, nonnunquam nubecula quædam obori-
 ebantur, quæ poterant gignere tempestatem, nisi com-
 moditate morum fuisset occursum. Habet suos quisque
 mores, & est sua cuiq; sententia: & si uerum fateri uo-
 lumus, sunt sua cuiq; uitia: quæ si usquam, certè in ma-
 trimonio nouisse oportet, non odisse. X A. Rectè mones.
 E V. Fit autem frequenter, ut disiliat beneuolentia mu-
 tua inter maritum & uxorem, antè quàm alter alteri sa-
 tis notus sit: id est in primis cauendum. Semel enim orta
 similitate, egrè sarcitur gratia, præsertim si res ad atro-
 cidia

Quæ si usquã.
 Alludit ad uer-
 siculũ prouer-
 bialẽ: Mores
 amici noueris
 non oderis.
 Anteq; alter
 alteri: hoc Plu-
 tarchus in præ-
 ceptis commu-
 nialibus.

cia conuicia processerit. Quae glutino committuntur, si statim concutias, facile distrahuntur: ceterum ubi siccat, glutino semel cohaerint, nihil firmitus. Proinde in initio nihil non faciendum, ut inter uxorem & maritum coalescat confirmeturque beneuolentia. Id maxime fit obsequio, morumque commoditate. Nam beneuolentia quae sola formae gratia conciliatur, ferme temporaria est. X A. Sed narra nobis obsecro, quibus artibus pertraxeris maritum ad tuos mores. E V. Dicam in hoc ut imiteris. X A. Si queam. E V. Facillimum erit, si uelis, nec adhuc seruum est: nam & ille iuuenis est, & tu puella, ac nondum annus opinor expletus est a nuptiis. X A. Vera praedicas. E V. Dicam igitur, sed tacitura. X A. Maxime. E V. Illa prima mihi cura fuit, ut in omnibus essem iucunda marito, ne quid esset quod illius animum offenderet. obseruabam affectum ac sensum illius, obseruabam & tempora, & quibus rebus deliniretur, quibus irritaretur: quemadmodum facere solent ij qui elephantos ac leones circulant, aut similia animantia, quae ui cogi non possunt. X A. Tale animal mihi domi est. E V. Qui adeunt elephantos, non gestant uestem candidam: nec puniceam, qui tauros, quod his coloribus compertum sit ea animantia efferrari. Quemadmodum & tigres tympanorum sonitu sic aguntur in rabiem, ut seipsas dilaniant. Et qui tractant equos, habent uoces, habent popismata & palpam aliisque quibus ferocientes mitigent. Quanto magis deceat nos his artibus uti erga maritos, quibus cum nobis uelimus nolimus, per omnem uitam est lectum ac lectus communis? X A. Perge quod cepisti. E V. His animaduersis, attemperabam me illi, cauens ne quid offensus

Voces. ad uocem
et hominis equi
reddunt mitio
res.

Popisma, sonitus
est prope
modum imitans
ueteris crepitum,
qui

sa nasceretur. X A. Qui nam id poterat? E V. Primum
 in cura rerum domesticarum, qua peculiaris est provin-
 cia matronarum, aduigilabam, non solum cauens, ne
 quid esset praetermissum, uerū etiam ut omnia congrue-
 rent ad illius sensum, in rebus etiam minutissimis. X A.
 Quibus? E V. Puta, si maritus hoc aut illo cibo peculiari-
 ter delectetur, si cibus placeat hoc aut illo modo coctus,
 si lectus hoc aut illo modo stratus. X A. At quo pacto at-
 temperares te ei qui domi nō esset, aut esset ebrius? E V.
 Mane, isthuc ibam. Si quando maritus uidebatur admo-
 dum tristis, nec esset appellandi tempus, nequaquam ri-
 debam ac nugabar, quemadmodum nonnullae mulieres
 solent, sed sumebam & ipsa uultum submœstum ac soli-
 citum. Quemadmodum enim speculum, si probum est,
 semper reddit imaginem intuentis: ita decet matrem fa-
 milias ad affectum mariti congruere, ne sit alacris illo
 moerente, aut hilaris illo commoto. Quod si quādo com-
 motior erat, aut blādo sermone leniebā, aut silentio con-
 cedebam iracundiā, donec ea refrigerata, tempus se da-
 ret uel purgandi, uel admonēdi. Idem faciēbam, si quan-
 do plus a quo potus redibat domum, nec id temporis ni-
 si iucunda loquebar illi: tantum blanditijs pertrahēbam
 ad lectum. X A. Infelix uerō uxorū conditio, si iratis,
 ebrijs, & quicquid libet patrātibus maritis, tantum ob-
 sequentur. E V. Quasi uero hoc non sit mutuum obse-
 quium. Coguntur & illi multa ferre in moribus nostris.
 Est tamen tempus, cum in re seria fas est uxori monere
 uirum, si quid est alicuius momenti: nam ad leuia prae-
 stat conuiuere. X A. Quod tandem? E V. Cum erit ani-
 mo uacuo, nec commotus, nec sollicitus, nec potus, tum

absq;

qui sit ore aut
 manibus apte
 cōplosis, nō si
 ne humore, au-
 tore Plin. ful-
 getras adora-
 re popifmate,
 gētū olim cō-
 sensus erat: un-
 de illud Arist.
 πρὸς τὰς ἑσθ-
 τὰς ἀποκρί-
 δειν.

De palpo Ho-
 rat. Cui male
 si palpere, re-
 calcitrat. Pal-
 pari autē est,
 uola leuiter p-
 cutere tergum
 equi ferocien-
 tis.

Refrigerata,
 id est ubi refri-
 xit, siue defer-
 buit. Ita Fab.
 Refrigerato
 inuentionis a-
 more. Sic &
 recanduisse di-
 citur ira.

Conuiuere, id
 est, quasi clau-
 sis oculis dissi-
 mulare te uide-
 re quod uides.

absq; testibus blandè monendus uel rogandus potius, ut
 in hoc aut illo melius consulat rei, aut fame, aut ualetu-
 dini sue. Atq; hæc ipsa admonitio leporibus ac facetijs
 erit condienda. Nonnunquam præfatione ab illo stipula-
 risoleo, ne mihi succenseret, si quid stulta mulier admo-
 nerem, quod ad illius honorem, aut ualeitudinem, aut sa-
 lutem facere uideretur. Vbi monuissem quæ uolebã, am-
 putauit sermonem illum, & ad alia iucundiora desecte-
 bam. Est enim ferè hoc nostrum uitium mea Xanthippi-
 pe, ut semel exorsa loqui, finem facere nequeamus. X A.
 Aiunt. E V. Illud in primis cauebam, ne præsentibus alijs
 maritum obiurgarem, aut ne quid querelarũ domo ef-
 ferrem. Facilius sarcitur si quid inter duos commissum
 est. Quod si quid extiterit eius generis, ut nec ferri pos-
 sit, nec uxoris admonitione sanari, ciuilius est, ut uxor
 querelam deferat ad parètes & cognatos mariti, quàm
 ad suos: & ita querelam temperet, ne uideatur odisse
 maritum, sed uitium potius mariti. Nec tamen efficiat
 omnia, ut hinc quoque tacitus agnoscat, & amet uxoris
 ciuilitatem. X A. Philosopham esse oportet, quæ ista
 præstet. E V. Imò talibus factis maritos ad similem ciui-
 litatem inuitabimus. X A. Sunt quos nulla ciuilitate cor-
 rigas. E V. Equidem non arbitror, sed fac esse. Primum
 illud cogita, maritus ferendus est, qualis qualis est. Præ-
 stabilius igitur est ferre uel sui similem, uel paulo com-
 modiolem factum nostra ciuilitate, quàm nostra seuitia
 peiorem indies. Quid si proferam maritos, qui simili ci-
 uilitate correxerunt sponsas suas? Quanto magis decet
 nos idem præstare aduersus maritos? X A. Narrabis igi-
 tur exemplum meo marito dissimillimum. E V. Est mihi
 famis

Familiaritas cum homine quodam nobili, docto, singula-
 riq; morum dexteritate. Is duxerat puellam uirginem,
 annos natam decem & septem, ruri in parentū adibus
 perpetuo educatam, ut nobiles ferè gaudent habitare ru-
 ri, ob uenatum & aucupium. Rudem uolebat ille, quò fa-
 cilius illam ad suos mores fingeret: cœpit eam institue-
 re literis ac musica, paulatimq; assuefacere, ut redderet
 ea que audisset in concione: cæterisq; rebus formare,
 que post essent usui futura. Hæc quoniam erant noua
 puellæ, quæ domi suæ fuerat in summo ocio, & inter fa-
 mulorum colloquia lususq; educata, cœperunt esse ta-
 dia. Detreclabat obsequium, & cum maritus urgeret, il-
 la sine fine flebat, nonnunquam & in terram abijciebat
 sese, occipitium illidens solo, quasi mortem optans. Ea-
 rum rerum cum nullus esset finis, maritus dissimulato
 stomacho, inuitabat uxorem, ut animi relaxandi gratia
 unâ proficisceretur rus ad ædes soceri. Ibi lubens obtē-
 perabat uxor. Eò quum uentum esset, maritus reliquit
 uxorem apud matrem & sorores: ipse cum socero pro-
 dibat uenatum. Ibi submotis testibus denarrat socero: se
 sperasse iucundam uitæ sociam, nunc habere perpetuo
 lachrymantem, ac sese disruciantem, nec ullis monitis
 sanabilem: orat, ut sibi adsit in medendo filiæ morbo. So-
 cer respōdet, se semel illi tradidisse filiam: quod si illa nō
 obtemperaret uerbis, uteretur suo iure, & uerberibus
 eam emendaret. Tum gener: Noui, inquit, ius meum,
 sed malim eam tua uel arte, uel autoritate sanari, quàm
 ad hoc extremum remedium uenire. Socer pollicitus est
 se curaturum. Post unum atq; alterū diem captat tēpus
 ac locum, ut solus esset cum filia: ibi uultu ad seueritatē
 composi-

Reddit qui sol-
 uit, reddit &
 discipulus, cū
 recitat audita
 nā qui docet,
 aut dicitur, qua
 si credit in-
 tum.

Semel non re-
 ferri ad bis, sed
 declarat totū
 filiæ ius tradi-
 tum sponso.

composito, incipit commemorare, quàm illa esset infelici forma, quàm non amabilibus moribus, quàm saepe metuisset ne nullum illi posset inuenire maritum. At ego meo maximo labore, inquit, talem inueni tibi, qualem nulla non optaret sibi quantumuis felix. Et tamè tu non agnosccns quid pro te fecerim, nec intelligens te talem habere maritum, qui nisi esset humanissimus, uix te dignaretur habere in ancillarum numero, rebellas illi. Ne longum faciam, sic incanduit patris oratio, ut uix uideretur manibus temperare. Est enim uir ingenio mirè uero, qui citra personam omnem posset quamuis agere comœdiam. Ibi puella partim metu, partim ueritate commota, accidit ad patris genua, rogans ut præteritorum uellet obliuisci, se in posterum memorem fore officij sui. Ignouit pater, pollicitus se quoq; fore patrem amantiissimum, si quod polliceretur, præstaret. X A. Quid deinde? E V. Puella digressa à colloquio parentis, redit in cubiculum, offendit maritum solum, accidit illi ad genua, & ait: Marite, hæcenus nõ noui neq; te, neq; me ipsam, posthac uidebis me aliam factam, tantum obliuiscere superiorum. Hanc uocem maritus excepit osculo, & omnia pollicitus est, si illa persisteret eo animo. X A. Quis perstitit? E V. Vsq; ad mortem, neq; quicquam erat tam humile, quod illa non alacris ac uolens obiret uolente marito. Tantus amor inter eos natus est & confirmatus. Post annos aliquot puella crebrò sibi gratulata est, quòd contigisset tali marito nubere, qui nisi contigisset, eram, inquit, omnium mulierum perditissima. X A. Taliu[m] maritorum non minus rara est copia, quàm alborum coruorum. E V. Iam si molestum non est, referã tibi quiddam

Nã personati
histriones age
bant fabulas.
Persona autẽ
est facies ap
posititia.

quiddam de marito commoditate uxoris correcto, quod
 nuper accidit in hac ipsa ciuitate. X A. Nihil est quod
 agam, & perquam grata mihi est tua confabulatio. E V.
 Est uir quidam non postremæ nobilitatis: is, ut solet hoc
 hominum genus plerunq; uenabatur, ruri incidit in pu
 ellam quandam pauperrimæ mulierculæ filiam: in cam
 cepit deperire, homo iam prouectioris ætatis. Atq; hu
 ius gratia frequenter pernoctabat foris. Prætextus erat
 uenatio. Vxor huius, mulier insigni probitate, nescio
 quid suspicans, peruestigauit furta mariti sui, & eo pro
 fecto nescio quò, adiit casam illam rusticanam, expiscata
 est de toto negotio, ubi dormiret, unde biberet, quis esset
 apparatus conuiuij. Nihil erat ibi supellectilis, sed mera
 paupertas. Abijt matrona domum, ac mox redijt, secum
 adducens lectum commodum & apparatus, uasa ali
 quot argentea, addidit pecuniam: admonens, ut si quan
 do rediret ille, tractarent illum ciuilius, dissimulans inte
 rim sese uxorem esse, ac sororem esse simulans. Post dies
 aliquot redit eò furtim maritus, uidet auctam supellecti
 lem, & apparatus lautiozem. Rogat, unde is nitor inso
 litus: aiunt matronam quandam honestâ illi cognatam
 hæc aduexisse, ac mandasse, ut honestius posthac accipe
 retur. Ilico tetigit animum illius suspicio, uxoris hoc esse
 factum. Reuersus domum, rogat num illic fuisset: illa nõ
 negat. Rogauit & quo tandem consilio misisset eò supel
 lectilem. Mi uir, inquit, assuetus es uitæ commodiori. Vi
 debam illic te durius accipi, putabam esse officij mei, ut
 quando ita tibi cordi est, lautius illic habereris. X A N.
 O matronam nimium bonam. Ego citius pro lecto sub
 strauissem illi fasciculum urticarum, ac tribulorũ. E V.

Sed audi finem. Vir perspecta tanta probitate, tantâq;
mansuetudine coniugis suae, nunquam deinde usus est
furtiuo concubitu, sed domi semet oblectauit cū sua. Scio
tibi notum esse Gilbertum Batauum. X A. Noui. E V. Is
ut scis, florenti etate duxit uxorem iam prouectiore ac
uergenti etate. X A. Dotem fortasse duxit, non uxorem.

Vergenti etate, inclinata ad senium. Sic ea uoce absolute usus est Suet. Inuolasse in capillos. Sic pugnant mulieres. Sic Terentius. Alioquin inuolare non nunquam sonat furari. Catul. Huc redde pallium mihi meum, quod inuolasti.

Perfudissem lotio. Id accidit Socrati: & omni loti uncti ibant ad conuiuium.

E V. Sic est. Is fastidians uxoris, adamabat mulierculam, cum qua se subinde oblectabat foris. Raro domi prandebat aut coenabat. Quid tu hic eras facturâ? X A. Quid? Ego illi adamata inuolasse in capillos, & maritum exuentem ad illam perfudissem lotio, ut sic unctus iret ad conuiuium. E V. At quanto hæc prudentius. Inuitabat mulierculam domum suam, comiter accipiebat. Ita maritum quoq; sine ueneficijs domum pertraxit. Et si quando foris coenabat cum illa, misit eò missum aliquem elegantiore, iubens, ut suauiter uiuerent. X A. Ego malim mori quam esse lena mei mariti. E V. Verum interim rem ipsam expende. Nonne hoc multo satius erat, quam sententia sua prorsus alienasset maritum, ac totam etatem in iurgijs exegisset? X A. Fateor minus esse mali, sed ego non possem. E V. Vnum adijciam, atque ita discedam ab exemplis. Hic uicinus noster, uir probus & integer, sed paulo iracundior, quodam die pulsauerat uxorem suam, foeminam laudatissimam. Ea se recepit in intimum conclave, atque illic lachrymans atque singultiens decoquebat animi ægritudinem. Aliquanto post per occasionem eodem ingressus est maritus, reperit uxorem flentem. Quid, inquit, hic lachrymas ac singultis, puerorum more? Tum illa prudenter: Quid, inquit, an non hoc satius, ut hic de plorem malum meum, quam si in uia uociferer.

ver, quemadmodum solent aliæ mulieres? Hoc dicto tam
 uxorio fractus ac uictus hominis animus, data dextra
 pollicitus est uxori, se posthac nunq̄ in illā cōiecturum
 manus, nec fecit. X A. Ego idem impetraui à meo diuer
 saratione. E V. Sed interim est inter uos bellum perpe
 tuum. X A. Quid igitur uelles me facere? E V. Primum
 mustanda est tibi omnis iniuria mariti, & animus illius
 officijs, comitate, mansuetudine paulatim est concilian
 dus: aut uinces tandem, aut certè multo cōmodiore ute
 ris, quàm nunc uteris. X A. Ille ferocior est, quàm ut ul
 lis officijs mansuescat. E V. Eia, ne dixeris. Nulla est fera
 tam immanis, quin officijs cicuretur, ne desperes in ho
 mine. Fac periculum menses aliquot, me accusa, nisi sen
 seris consilium hoc tibi fuisse bono. Sunt etiam quedam
 uitia, ad quæ tibi conuiendum est. Illud ante omnia ti
 bi cauendū censo, ne quid rixæ moucas in cubiculo, aut
 in lecto, sed curandum est, ut illic omnia sint festiua ac iu
 cunda. Etenim si is locus qui diluendis offensis, sarcien
 dæq; gratiæ consecratus est, lite aut aegritudine quapiam
 profanetur, iam sublatū est omne remedium bencuolen
 tiæ reconciliandæ. Sunt enim foemine quedam tam mo
 rose, ut in ipso etiam coitu querantur ac rixentur, eamq;
 uoluptatem, quæ diluere solet ex animis uirorum, si quid
 inerat molesti, morum fastidio reddant insuauem, phar
 macum ipsum uitiantes, quum licuisset mederi offensis.
 X A. Istud mihi frequenter accidit. E V. Atqui tametsi
 semper est cauendum uxori, ne qua re molesta sit uiro,
 tamen id maxime studere debet, ut in congressu se uiro
 præbeat modis omnibus commodā & iucundam. X A.
 Viro, mihi cum belua res est. E V L. Mitte male loqui.

Mustanda, dif
 simulanda, uel
 tacitè ferèda.

Sacra profa
 nari dicuntur,
 lectulus autem
 locus est dica
 tus reconci
 nandæ bene
 uolentiæ.
 Hæc est sen
 tentia Plut.
 in præceptis
 coningalibus.

Cestum, id est
cingulum.

ferè nostra culpa uiri mali sunt. Sed ut ad rem redeam.
Qui uersantur in priscis fabulis poëtarum, narrant Ve-
nerem (eam faciunt Deam connubij præsidem) habere
cestum arte Vulcani confectum: in eo intextum esse quic-
quid est amatorij medicamenti, eo se cingit, quoties con-
gressura est cū marito. X A. Fabulã audio. E V. Verum,
sed audi, quid sibi uelit fabula. X A. Dic. E V. Illud docet,
uxorẽ omnem curã adhibere oportere, ut in congressu
connubiali iucunda sit marito, quò recalescat ac redime-
retur amor ille maritalis, & discutatur ex animo, si
quid erat offensionis aut tædij. X A. Sed unde nobis ces-
tus ille? E V. Nihil opus uencficijs aut incantamentis.
Nullũ incantamentũ efficacius, quàm morum probitas
cum suauitate coniuncta. X A. Ego tali marito blandiri
non possum. E V. At hoc tua refert, ut desinat esse talis.
Si Circes artibus posses maritũ uertere in suam aut in-
sum, faceres? X A. Nescio. E V. Nescis? An malles habere
suam maritum, quàm hominem? X A. Equidem malim
hominẽ. E V. Agẽ, quid si Circes artibus posses ex tenui
lento reddere sobrium, ex prodigo frugalem, ex cessatore
diligentem, nonne faceres? X A. Planẽ facerem: sed unde
mihi istæ artes? E V. Atqui istas artes habes in te, si modo
uelis adhibere. Tuus, uelis, nolis, sit oportet. Quò melio-
rem cum reddideris, hoc magis consulueris tibi. Tu
tantum oculos habes defixos in illius uitia, eaq; tibi ex-
aggerant odium, & hac ansa tantum arripis illum, qui
teneri non potest. Illa potius contemplare quæ sunt bo-
na in illo, & hac ansa præhende illum, qua teneri po-
test. Antè quàm illi nuberet, tempus erat expendendi
quid haberet malorum. Oportebat enim non oculis spo-
lari.

lum, verum etiam auribus maritum deligere: nunc mer-
 dendi tempus est, non accusandi. X A. Quæ mulier un-
 quam auribus cepit maritum? E V. Oculis capit, quæ ni-
 hil aliud spectat, quàm corporis formam: auribus, quæ
 diligenter obseruat, quid fama de illo predicet. X A. Pul-
 chre mones, sed sero. E V. At non serum est studere corri-
 gendo marito. Ad eam rem conducet, si quid pignoris
 ex te natum fuerit uiro. X A. Iam natum est. E V. Quan-
 do? X A. Iam pridem. E V. Quot menses sunt? X A. Fere
 septem. E V. Quid ego audio? Tu nobis trimestris foetus
 iocum renouas? X A. Nequaquam. E V. Ita necesse est,
 si tempus à nuptiarum die supputas. X A. Imò ante nu-
 ptias fuerat mihi cum eo colloquium. E V L. An ex collo-
 quio nascuntur pueri? X A. Fortè solam nactus, coepit
 alludere titillans axillas ac latera, quò me prouocaret ad
 risum. Ego non ferens titillationem, me resupinabam in-
 lectum, ille incumbens figebat oscula, nec satis scio quid
 egerit præterea: certè paucis post diebus uterus coepit
 intumescere. E V. I nunc, & maritum contemne, qui si-
 lusitans gignit liberos, quid faciet quum serio rem ar-
 get? X A. Suspicio & nunc me grauidam esse. E V. Eu-
 ge contigit felici fundo bonus cultor. X A. Hac in parte
 plus præstat quàm uellem. E V L. Ista querela tibi cum
 paucis uxoribus est communis. Sed inter uos intercesse-
 rat pactum connubiale? X A. Intercesserat. E V. Leuius
 igitur peccatum est. Est ne proles mascula? X A N. Est.
 E V L. Illa uos rediget in gratiam, si tu uel paululum te-
 met accommodes. Quid alij prædicant de tuo marito
 sodales, & quibus cum habet commercium foris? X A.
 Prædicant eum esse moribus commodissimis, comem,

liberalem, amicum amico. E V. Et ista mihi bonam spem faciunt, illum fore qualem uolumus. X A. At mihi unitalis non est. E V. Sed tu te illi præbeto, qualem dixi, meque pro Eulalia uoca Pseudolaliam, nisi tibi quoque talis esse cœperit. Quin & illud cogita, illum adhuc iuuenem esse, nondum, opinor, egressum annos uiginti quatuor, nondum nouit, quid sit esse patrem familias. Iam non est tibi cogitandum de diuortio. X A N. At frequenter cogitauit. E V L. Verum ea cogitatio si quando tibi incidit in mentem, primum reputa tecum, quam nihil res sit foemina diuulsa à uiro. Summum decus matronæ est, morigeram esse suo coniugi. Ita natura comparatū est, ita uoluit Deus, ut mulier tota pendeat à uiro. Tantum cogita id quod res est, maritus est, alius non potest obtinere. Deinde ueniat in mentem puellus ille duob. cōmunis. Quid de illo statues? Auferes tecum? fraudabis maritum sua possessione. Relinques apud illum? spoliabis te ipsam eo quo nihil habes charius. Postremo dic mihi, habes ne quæ tibi male uelint? X A. Habeo nouercam germanam, præterea socrum huic similimam. E V. Adco tibi male uolunt? X A. Cuperent extinctam. E V. Et ista tibi fac ut in mentem ueniant. Quid enim illis possis facere gratius, quam si uideant te diuulsam à marito, uiduam, imò plus quam uiduam uiuere? Nam uiduis licet alteri nubere. X A. Equidem probo tuum consilium, sed tædium diutini laboris. E V. At reputa quantum laborū sumpseris prius, quam hunc psittacū docueris quædam humana uerba sonare. X A. Plurimū profectò. E V. Et piget operam sumere in fingendo marito, qui cum perpetuo suauiter degas etatem? Quantū laboris sumunt homines, ut

Nouercam germanam, non de gente aut fore sentit, sed germanam dixit ueram. Nouercarum autem est odisse priuignos.

res, ut equum sibi commodum reddant? & nos pigebit
 a laborare, ut maritis utamur commodioribus? XAN.
 Quid faciam? EVB. Iam dixi. Cura ut domi niteant om-
 nia, ne quid sit molestia, quod illum exigat ex aedibus.
 Tu te illi comem prabe, semper interim memor reueren-
 tia cuiusdam, quam uxor debet marito. Absit tristitia,
 sed absit & petulantia: nec putida sis, nec lasciuia. Sit
 apparatus domi lautus. Nosti palatum mariti: quod il-
 li suauissimum est, id coquito. Quin etiam ijs, quos ille
 amat, comem & affabilem te prabeto. Hos frequenter
 ad conuiuium uoca. In conuiuio facito, ut leta plenaq;
 hilaritatis sint omnia. Denique si quando ille uino la-
 tior pulsabit suam testudinem, tu uoce accinito. Sic as-
 sues facies maritum manere domi, & minues impensas.
 Sic enim ille cogitabit tandem: Na ego insigniter insa-
 nio, qui foris magna rei fama q;
 iactura uictitem cum
 scorto, cū domi habeā uxorem multo lepidiorem, meiq;
 amantiorem, apud quam nitidius ac lautius accipi lice-
 at. XAN. An credis successurum, si tentem? EV. Me ui-
 de. Ad me recipio. Interim & maritum tuum aggre-
 diar, admonebo & illum sui officij. XAN. Laudo con-
 silium. At uide ne quid huius rei suboleat ipsi, misceret
 coelum terrae. EV. Ne metue. Ita per ambages tempera-
 bo sermonem, ut ipse mihi narret, quid inter uos sit tur-
 barum. Hoc facto, meo more tractabo illum blādisimē,
 & ut spero, tradam eum tibi commodiorem. De te per
 occasionem mentiar, quā amanter de illo sis loquuta.
 XA. Christus bene fortunet quod agimus. EV. Aderit,
 modo ne desis tibi.

Miscere ce-
 lum terrae, de
 uehemēti per-
 turbatione di-
 ctum est pro-
 uerbum in Tu-
 uen. Licet &
 mare coelo
 confundas,
 homo sum.

MI. Salue mi frater. CA. Salue & tu germane charissime. MI. Vix te agnosco. CA. Ad eone consenui intra biennium? MI. Non, sed caput rasum, noua uestis facta ut mihi uidearis aliud quoddam animal. CA. Itane non agnosceres uxorem tuam, si tibi occurreret induta noua ueste? MI. Non, si tali. CA. At ego te probe agnosco, cui non solum uestis mutata est, uerum etiam facies, totusque corporis habitus. Quot coloribus pictus es? Nulla avis equè uariat plumas suas. Tū quàm omnia secta, quàm nihil iuxta naturam ac morem communem. Ad tonsuram uerticem, barbam semirasam, sylvam quæ supra labrum superius est, perplexam, nec aliter hinc & hinc prominentem, quàm solent in felibus pili longiores. Nec una cicatrix foedauit uultum, ut Samius quispiam literatus uideri possis, de quo iocus est prouerbij. MI. Sic deest redire è bello. Sed dic mihi, erat hic tanta bonorum meo dicorum inopia? CA. Quam ob rem? MI. Quia nulli commiseris sanandum cerebrum tuum prius quàm in hanc seruitutem te precipitè dares. CA. Ità ne uideor insanisse? MI. Maxime. Quid erat necesse hìc te sepeliri ante tempus, cum esset unde commodè uiueres in mundo? CA. An nunc non uideor tibi in mundo uiuere? MI. Non per Iouem. CA. Dic quam ob rem? MI. Quia non licet ambulare quò uelis. Huic loco uelut cauea includeris. Adde rasuram, uestem prodigiosam, solitudinem, piscium perpetuum esum, ut mirer te ipsum non uerti in piscem. CAR. Si uerterentur homines in omnia quibus uescuntur, tu iam pridem porcus esses. Nam sub la soles delectari. MI. Non dubito quin iam dudum peccet

Samius literatus, in cicatricosos prouer. Vide Chil.

Sepeliri ante tempus. Alludit huc quod dicuntur mundo mortui.

nitat te instituti: paucos enim comperio, quos non capi-
 piat poenitudo. CA. Hoc illis usu uenit, qui se in hoc ui-
 ta genus uelut in puteum precipitant: ego descendi seni-
 sim & consulto, prius explorato meipso, per spectaq; to-
 ta huius uitae ratione, iam annos natus uiginti octo, qua-
 erate sibi quisq; notus esse potest. Quod ad locum atti-
 net, tu quoq; loco angusto concluderis, si totius mundi
 consideres amplitudinem. Nec refert quam spaciosus sit
 locus, modo nihil desit ad uitae commoditatem. Multi
 raro, aut nunquam exeunt ciuitatem in qua nati sunt,
 qui si uetarentur exire, magnopere sibi displicerent, &
 incesseret illis mira libido relinquendae ciuitatis: hic af-
 fectus uulgaris est, quo ego careo. Imaginor hic totum
 esse mundum, & haec tabula mihi totum terrarum or-
 bem representat, quem ego cogitatione iucundius si-
 mul & tutius perambulo, quam is qui nauigauit ad no-
 uas insulas. MI. Hic tu propemodum dicis uerum. CA.
 Rasuram damnare non potes, qui uolens tondearis, utiq;
 commoditatis gratia. Mihi rasura, si nihil aliud, certe
 reddit caput purius, ac fortasse salubrius. Venetiae quam
 multi patricij totum etiam caput radunt? Quid autem
 habet prodigiosum uestis? Nonne tegit corpus? Ad du-
 plicem usum adhibetur uestis, ut depellatur iniuria coe-
 li, eaq; uelet quae pudor iubet tegi. An non hos usus pra-
 ebet haec uestis? Sed offendit color: quis color magis de-
 cet omnes Christianos, quam is qui datus est omnibus in
 baptismo? Dictum est tibi quoq;: Accipe uestem candi-
 dam. Haec itaq; uestis admonet me, quid promiserim in
 baptismo, nimirum innocentiae perpetuum studium. Por-
 ro solitudinem si uocas turbae fugam, hoc exemplum est

non nostrum, sed ueterum prophetarum, atq; etiam philosophorum ethnicorum, & quibuscunq; bona mentis cura fuit: imò poëta, astrologi, ac similibus artibus deducti, quoties aliquid magni ac supra uulgus hominum morliuntur, secessum quærere solent. Cur autem uoces hanc solitudinem? Vnius amicali confabulatio pellit solitudinis tedium. Hic habeo sodales omniũ rerum plus quàm sedecim. Ad hæc interuisunt amici crebrius quàm uellem, aut expedit, & tibi uideor in solitudine uiuere? MI. At non semper licet cum his confabulari. CA. Nec semper expedit. Atque hoc iucundior est confabulatio, quod uoluptatis gratiam augeat interrupta copia. MI. Non pessimè coniectas. Nam mihi quoq; suauiores sunt carnes reuoluto pascha post quadragesimam. CA. Nec interim tamẽ, cum maxime uideor solus, desunt mihi confabulones longè festiuiores ac suauiores istis uulgaribus congerronibus. MI. Vbi sunt? CA. Vides hic codicem Euangelicum, in hoc mecum fabulatur ille, qui olim additus facundus comes in uia duobus discipulis proficiscentibus in Emauntem, effecit, ut non sentirent itineris laborem, sed sentirent dulcissimum cordis ardorem, inhiantes mellitis illius sermonibus. In hoc mihi loquitur Paulus, in hoc Esaias, ceteriq; propheta. Hic mecum confabulatur dulcissimus ille Chrysostomus, hic Basilius, hic Augustinus, hic Hieronymus, hic Cyprianus, ceteriq; non minus eruditi, quàm facundi doctores. An nosti uel los tam amœnos confabulones, quos cum his conferase? An in tali sodalitia, quod mihi nunquam non adest, repertas obrepere posse solitudinis tedium? MI. Mihi frustra loquerentur non intellectu. CA. Iam quid refert quibus

Interrupta copia. Iuue. Voluptates commendat rarior usus.

his rebus hoc corpusculum alatur? cui minimo satis fit,
 si iuxta naturam uiuamus. Vter nostrum habitior, tu
 qui uesceris perdicibus, phasianis, & capis: an ego qui
 uiuo piscibus? MI. Si tibi esset uxor, ut mihi est, minus
 haberes succi. CA. Et ideo sufficit quilibet cibus, et quā
 tenuis exiguus. MI. Sed interim agitas uitā Iudaicam.
 CA. Bona uerba: Christianam si non assequimur, certē
 sequimur. MI. In ueste, cibo, preculis, ceterisq; ceremo
 nijs ponitis fiducia, neglecto studio pietatis Euāgelicæ.
 CA. Quid alij faciant, nō est meum iudicare: ego his re
 bus nequaquam confido, minimumq; tribuo, sed in ani
 mi puritate, & in Christo colloco fiduciam. MI. Cur igitur
 obseruas? CA. Ut mihi pax sit cum fratribus meis,
 & ne cui quoquo modo sim offendiculo. Nolim autem
 offendere quenquam ob huiusmodi res leuiculas, quas
 nihil est negocij seruare. Ut sumus homines quacūq; ue
 ste tecti, minutissimarū etiā rerū similitudo aut disimili
 tudo conciliat, aut dirimit concordiam. Rasum caput,
 aut uestis color, per se quidem non cōmendant me Deo.
 Sed quid diceret populus, si comam alcrem, aut tuam
 istam uestem sumerem? Reddidi tibi rationem mei con
 silij, nunc quaeso ut mihi uicissim tui consilij rationem
 reddas, dicasq; ubi cessarint omnes boni medici, cum re
 uicta domi uxore iuuēcula & liberis, proficisceris in mi
 litiam, uili salario cōductus ad iugulādos homines, idq;
 tui quoq; capitis periculo. Neq; enim tibi res erat cum
 fungis aut papaueribus, sed cum armatis uiris. Vtrum
 uerō putas infelicius, iugulare Christianum hominem
 ob mercedulam, à quo nunquam sis lesus, an teipsum si
 mul & corpus & animam in aeternū exitium mittere?

MI. Fas

Fungis fragiles
 sunt, & papa
 ueres se sēt de
 collari baculo

Pro aris et focis, uerba sunt historicis peculiaria. Per arā significat religionē deorū, per focū rē domesticā: nā & focus facer erat laribus.

MI. Fas est occidere hostem. CA. Fortassis est, si impetatur patriam tuā. Tum pium uideri potest, pugnare pro liberis & uxore, pro parentibus & amicis, pro aris & focis, pro tranquillitate publica. Quid isthuc ad tuam militiam mercenariam? Ego, si perisses in hoc bello, non redemisssem animam tuam uitiosa nuce. MI. Non est CA. Non, ita me Christus bene amet. Iam utrum exstimas durius, obedire bono uiro, quem nos Priorem uocamus, qui uocet ad preces, ad sacram lectionem, ad doctrinam salutarem, ad psallendum Deo: an obedire barbaro cuiuspiam centurioni, qui saepe magnis ac nocturnis itineribus uocet quò lubet, ac reuocet, qui bombardarū ictibus obijciat, qui iubeat te stare loco, aut occisurum, aut occidendum. MI. Minus narras, quàm res habeat malorum. CA. Si quid ego deflexero à disciplina huius instituti, poena est admonitio, aut aliud leue quiddam: tibi, si quid committas aduersus leges imperatorias, aut perendum est, aut nudo inter intentatas in te lancearum cuspides eundum: nam plecti capite, beneficium est. MI. Non possum refragari ueris. CA. Iam cultus iste satis indicat te non multum nummorū referre domum. MI. Nummorū mihi iam pridem ne pilus quidem fuit, ino multum aeris alieni conflaui. Proinde huc deflexi, ut me instruas uiatico. CA. Vtinam huc deflexisses cum properares in sceleratam istam militiam. Sed unde tāta menditas? MI. Rogas unde? Quicquid ex salario, quicquid ex predationibus, sacrilegijs, rapinis, furtis parare licuit, id totum absumebatur in uina, scorta, & aleam. CA. O te miserum. Et interim uxorcula, cuius gratia Deus iussit relinqui patrem & matrem, domi moerebat deferi

deserta cum paruis liberis. Et interca tibi uidebaris ui
 uere, in tantis miserijs, in tantis sceleribus? MI. Hoc falle
 bat sensum malorum, quod innumeros haberem malo
 rum socios. CA. Quin illud uereor, ne uxor te nō agno
 scat. MI. Quī sic? CA. Quia sic cicatrices pinxerunt ti,
 bi nouam faciem. In fronte quam fossam habes? Videtur
 tibi exectum fuisse cornu. MI. Imò si rem nosset, gratula
 reris mihi hanc cicatricem. CA. Quam ob rem? MI.
 Minimo minus aberat quin perierim. CA. Quid erat
 mali? MI. Cuidam tendenti rupta est balista chalybea,
 eius fragmentum insiliit in frontem. CA. Et in bucca ci
 catricem habes palmo longiorem. MI. Hoc uulnus ac
 cepi in pugna. CA. Bellica? MI. Non, inter aleam ortum
 est disidium. CA. Iam & in mento uideo nescio quid
 gemmarū. MI. Nihil est. CA. Suspicio tibi contractam
 scabiem, quam uocant Hispanicam. MI. Recte diuinas
 mi frater. Tertium ea laboraui usq; ad uitæ periculum.
 CA. Vnde hoc mali accidit tibi, ut sic incuruus incedas,
 quasi esses nonagenarius, aut quasi messor qui spiam, aut
 quasi delumbatus esses fuste? MI. Morbus ita contraxit
 neruos. CA. Næ hic magnificam passus es metamor
 phosim. Antehac eras eques, nunc ex Centauro factus
 es animal semireptile. MI. Hæc nimirum est alca Mar
 tis. CA. Imò hæc est insania tuæ mentis. Quas uerò ma
 nubias uxori tuæ liberisq; tuis referes domum? lepram?
 Nam ista scabies nihil aliud est, quàm lepræ species: nisi
 quod ideo non uitatur, quia multorum est communis,
 præcipuè nobilium: at ob hoc ipsum magis debebat ui
 tari. Nunc istud malum affricabis ijs, qui tibi debuerāt
 esse charissimi: & ipse per omnem uitam putre cadauer
 cir/

circunferes. MI. Quæso te frater, ut desinas: satis malorum est, etiã si nõ accedat obiurgationis molestia. CA. Quotam autem malorũ partem cõmemorauis? Ista corporis duntaxat sunt. Iam animã uerò qualem reportas, quãta scabie putrem, quot uulneribus sauciã? MI. Tam purã refero, quã est cloaca Parisijs in uia, quæ dicitur uulgo Maberii, aut latrina publica. CA. Vereor ne multo peius oleat apud Deum & angelos eius. MI. Sed iam rixæ satis est, dic aliquid de sarciendo uiatico. CA. Mihi nihil est quod dem, experiar quid uelit Prior. MI. Atqui si quid daretur, essent tibi parãta manus: nunc multe obstant difficultates, quando numerandum est aliquid. CA. Quid alij faciãt, ipsi uiderint: mihi nec ad accipiendum, nec ad dandum sunt manus. Verũ de his à prandio: nunc tempus monet ut accumbamus.

Pseudocheus,
fusor mendaciorũ:
Philetymus, amans ueritatis.

PSEUDOCH EI, ET PHILETYMI.

PH. Vnde tibi scætet tanta mendaciorum uis? PS. Vnde suppetunt araneæ fila? PH. Non est igitur artis, sed naturæ? PS. A natura profecta sunt semina, ars & usus auxere facultatem. PH. Non te pudet? PS. Non magis quã coccygem suæ cantionis. PH. At tibi in manu est mutare cantionem tuam, & in hoc est homini data lingua, ut uera prædicet. PS. Imò ut conducibilia. At nõ semper expedit uera dicere. PH. Ita nonnunquam conducit habere manus furaces. Et hoc uitium esse tuo cognatum testatur etiam popolare prouerbum. PS. Vtrumq; uitium honestis nititur autoribus: illud habet Vlysses tantopere laudatũ ab Homero, hoc Mercuriũ etiam deum, si poëtis credimus. PH. Cur igitur uulgus execratur mendaces, fures etiam subiguntur in cruce?

PS.

P S. Non ideo quod mentiantur, aut furentur, sed quod
 inscite mentiantur aut furentur: uel quia præter natu-
 ram, uel quia non satis callentes artem. P H. Est ne scri-
 ptor quispiam, qui tradit artem mentiendi? P S. Bonam
 artis partem monstrauere tui rhetores. P H. Hi quidem
 tradunt artem bene dicendi. P S. Verum, sed bona pars
 bene dicendi est scite mentiri. P H. Quid est scite mentiri?
 P S. Vis definiam? P H. Volo. P S. Est ita mentiri, ut lu-
 cro sit, nec deprehendi possis. P H. At quotidie deprehe-
 duntur multi. P S. Isti non sunt artifices absoluti. P H. Es
 igitur tu absolutus artifex? P S. Propemodum. P H. Ex-
 perire an me possis mentiendo fallere. P S. Et te quoque
 possim uir optime, si libeat. P H. Dic igitur aliquod men-
 dacium. P S. At iam dixi: num deprehendisti? P H. Non.
 P S. Age fac sis attentus: nunc incipiam mentiri. P H I.
 Sum attentus, dic aliquid. P S. At iam iterum mentitus
 sum, te non deprehendente. P H. Equidem nihil adhuc
 audio mendacij. P S. Audisses, si calleres artem. P H I.
 Proinde commonstra tu. P S. Primum appellauit te ui-
 rum optimum. An non isthuc est insigne mendacium,
 cum ne bonus quidem sis: & si bonus esses, optimus di-
 ci non possis, cum sint innumeri te meliores. P H I. Hic
 planè sefelleras. P S. Iam fac periculum, an possis alte-
 rum mendacium ex te deprehendere. P H. Non possum.
 P S. Hic desidero ingenium, quod alibi præstas. P H. Fa-
 teor, ostende tu. P S. Cum dicerem, nunc incipiam men-
 tiri, nonne magnificè mentiebar: cum tot annos assueue-
 rim mentiri, & paulo antè quàm hoc dicerem, essem
 mentitus? P H. Mirum præstigium. P S. Sed nunc saltè
 monitus arrige aures, ut deprehendas mentientè. P H.

Arrexi, dic. P S. Imò iam dictum est, & tu meum mendacium es imitatus. P H. Tu mihi persuadebis, quod nec aures habeam, nec oculos. P S. Cum homini sint aures immobiles, ut nec arrigi possint, nec demitti, mentiebar te arrecturum aures. P H. Talibus mendacijs plena est omnis hominum uita. P S. Non talibus tantum, ô bone. Nam hæc ludicra sunt, sunt quæ rem adferant. P H. Turpius est lucrum ex mendacio, quàm ex lotio. P S. Verum est, inquam, sed ijs qui mentiendi nesciunt artem. P H. Quam igitur tu calles artem? P S. Non æquum est, ut te gratis doceam: numera, & audies. P H. Non emo meas artes. P S. Donas igitur gratis fundum tuum? P H. Non sic insanio. P S. At ego ex hac arte mea certiores capio fructus, quàm tu ex tuo fundo. P H. Manebit tibi ars tua, tantum profer specimen, ut intelligam non omnino uanum esse quod dicis. P S. Accipe igitur specimen. Multis multorum negocijs memet admisceo, emo, uendo, recipio, sumo mutuo, accipio depositum. P H. Quid tum postea? P S. Atq; hîc potissimum capto eos, à quibus non facile deprehendar. P H. Quos? P S. Stupidos, obliuiosos, incogitantes, longè semotos, & mortuos. P H. Certum est mortuos neminem redarguere. P S. Si quid cui uendo in diem, diligenter annoto in libellis rationum. P H. Quid deinde? P S. Vbi reddenda est pecunia, plus imputo mercium emptori, quàm acceperit. Is si incogitans est, aut obliuiosus, mihi certum est lucrû. P H. Quid si deprehendat? P S. Profero librû rationale. P H. Quid si is doceat, & euincat, se non accepisse quod imputat? P S. Reclamo quantum possum. Nam in hac arte proprius inuulilis est pudor. Deniq; extrema ancora est, ut aliquid

Specimen, id est gustum uel exemplum.

quid comminiscar. PH. Quid palàm deprehensus? P S. Nihil est facilius, errauit famulus, aut ipse lapsus sum memoria. Scitum est multas simul miscere rationes, hic facilius est imponere. Exempli causa. Sunt quaedam dispuncta quod soluta sit pecunia: sunt alia, pro quibus nihil numeratum est. Hæc in posterioribus codicillis misceo, sic ut nihil dispungam. Vbi supputatur, cõtendimus, & uinco plerumq; uel periurio. Est & hoc artis, fere rationem in eo cū accincto ad iter, & imparato. Nam mea mihi semper parata sunt. Deponitur aliquid apud me, seruo clam apud me, nec reddo. Longum est prius quàm resciscat ille, ad quem res missa est. Tandem si non licebit inficiari, dico mihi perisse, aut contendo me misisse, quod non misit, incuso aurigas. Postremo si uitare non possum, quin reddam, reddo accisum. PH. Bella uero ars. P S. Nonnunquam eodem nomine bis accipio pecuniam, si liceat. Primum domi, deinde illic quò proficiscor: & nusquam non sum. Interim tempus inducit obliuionem, confunduntur rationes, aliquis moritur, aut suscipit longinquam peregrinationem: ut omnia pessime cadant, saltem interim usus sum aliena pecunia. Nonnullos etiam captò specie benignitatis, ut faueant mentienti, sed semper de alieno: de meo nec matri darem teruncium. Quamquam autem in singulis uideatur lucrum exiguum, ex multis tamen (multis enim memet, ut dixi, misceo) nascitur aceruius haud quaquam pœnitendus. Porro ne deprehendar, quum multe sunt technæ, tum illa præcipua: omneis omnium epistolas, quas possum intercipio, resigno, ac lego. Si quid obfuturum suspicor, premo: aut si reddo, reddo meo tempore. Adhæc inter longo semor

tos interuallo, mendacijs meis sero similtatē. P H. Quid
 isthinc usus? P S. Geminus: primum, si non praestatur,
 quod alterius nomine promisi, & quo nomine mutus
 etiam accepi: nam fumos huiusmodi magno uendo: fit
 ego per illum aut illum stetitisse, quo minus perfectum fit.
 P H. Quid si neget ille? P S. Is procul abest, puta Basilea,
 ego pollicor dare in Anglia. Deinde fit, ut orta similtate,
 neuter alteri credat, si quid incuser. Habes specimen
 artis. P H. At istam artem nos crassiores solemus uocare
 furtum, qui ficum uocamus ficum, & scaphā scapham.
 P S. O hominem iurus Caesarei rudem. An licet intende
 re actionem furti ei qui suppressit depositū, aut qui abiu
 rat mutuum, aut simili techna imposuit? P H. Oportuit.
 P S. Proinde uide prudentiam artificum. Ex his plus est
 lucri, aut certe tantundem, & minus est periculi. P S.

Vlyffe ac
 Mercurio. V.
 lyffes ab Ho
 mero fingitur
 uaser, ac men
 dax. Mercuri
 us affert lucrū
 uaser ipse ac
 furax.

Horrenda nar
 ras. Ex abru
 pto incipit col
 loquiū more
 comœdiarū.

Sublustris,
 quæ nonnihil
 habebat lucis.

Male fit tibi cum tuis technis ac mendacijs. non enim lo
 bet dicere, uale. P S. Tu ringere cum tua pannosa uerū
 tate, ego interim suauiter agam cum meis furtis ac men
 dacijs, dextro Vlyffe ac Mercurio.

N A V F R A G I V M.

ANTONIUS, ADOLPHVS.

A N. Horrenda narras. Est isthuc nauigare? Prohibet
 Deus, ne mihi quicquā unquā tale ueniat in mentem. A D.
 Imò quod hætenus cōmemorauī, lusus merus est præ his
 quæ nūc audies. A N. Plus satis malorū audiui: inhorre
 sco te memorante, quasi ipse periculo intersim. A D. Imò
 mihi iucundi sunt acti labores. Ea nocte quiddā accidit
 quod magna ex parte spē salutis ademit nauclero. A N.
 Quid obsecro? A D. Nox erat sublustris, et in summo ma
 lo stabat quiddā e nautis in galea sic enim uocant opinor,
 circum

circūspectans, si quam terram uideret, huic coepit assistere
 re sphaera quaedam ignea: id nautis tristissimum ostensu-
 tum est, si quando solitarius ignis est: felix, quum gemini.
 Hos uetustas credidit Castorē & Pollucem. AN. Quid
 illis cum nautis, quorū alter fuit eques, alter pugil? AD.
 Sic uisum est poëtis. Nauclerus qui clauo asidebat, So-
 cic, inquit, (nam eo nomine mutuo se compellant nau-
 te) uides ne quod sodalitiū tibi claudat latus? Video,
 respondit ille, & precor, ut sit felix. Mox globus igneus
 delapsus per funes deuoluit sese usque ad nauclerum.
 ANT. Num ille exanimatus est metu? AD. Nauta assue-
 uere monstris. Ibi paulisper commoratus, uoluit se per
 margines totius nauis: inde per medios foros dilapsus,
 euamuit. Sub meridiem coepit magis ac magis incru-
 scere tempestas. Vidisti ne unquā alpes? AN. Vidi. AD.
 Illi montes ueyruca sunt, si conferantur ad undas maris.
 Quoties tollebamur in altū, licuisset lunam digito cōtin-
 gere: quoties demittebamur, uidebamur dehiscēte terrā
 rectā ire in tartara. AN. O insanos qui se credunt mari.
 AD. Nautis frustra luētantibus cum tempestate, tan-
 dem nauclerus totus pallens nos adiit. AN. Is pallor prae-
 sagit aliquod magnum malum. AD. Amici, inquit, desij-
 esse dominus nauis meae: uicere uenti, reliquum est, ut
 spem nostram collocemus in Deo, & quisq; se paret ad
 extrema. AN. O uere Scythicam concionem. AD. In pri-
 mis autem, inquit, exoneranda est nauis. Sic iubet ne-
 cessitas, durum telum: praestat consulere uita dispen-
 ditio rerum, quā simul cum rebus interire. Persuasit ue-
 ritas: proiecta sunt in mare plurima uasa plena pre-
 ciosis mercibus. ANT. Hoc erat uere iacturam fa-

Scythicā con-
 cionē, id est,
 duram. Vide
 prouerbium,
 σκληρὸν πῦρ
 οἷς.
 Durū telū, al-
 ludit ad illud
 Plinij: Maxi-
 mum telū ne-

cessitas: rur-
sum ad illud
τῆ ἀνάγκης ἔ-
δ' οἱ δροὶ μά-
χουται.

Iactura dam-
num est, & ia-
cturam facere
dicitur, quis
quis damno af-
ficatur, hic e-
rat uera iactu-
ra à iaciendo
dicta.

Decidere est
pacisci portio-
ne rerū, ut re-
liqua maneāt
salua.

Amicis opi-
bus, pro ada-
matis.

Verè nauticā
Sēper nautæ
singuntur im-
manes. Quale
est elementū,
tales sunt &
illi.

Vocem Itali-
cam, Nam Ita-
li magno sto-
macho barba-
rum uocant,
quicquid est
peregrinum.
Calamitatem,
quod est cul-
morū, traxit
ad instrumen-
ta nauis.

ccre. A D. Aderat Italus quidam, qui legatum egerat a
pud regem Scotiæ, huic erat scrinium plenum uasis an-
genteis, anulis, panno, ac uestimentis sericis. A N. Is no-
lebat decidere cum mari? A D. Non, sed cupiebat aut pe-
rire cum amicis opibus suis, aut simul cum illis seruari.

Itaq; refragabatur. A N. Quid nauclerus? A D. Per nos,
inquit, liceret tibi cum tuis perire solū, sed equū non est
ut nos omnes tui scrinij causa periclitemur, alioqui te u-
nā cum scrinio dabimus in mare precipitē. A N. Oratio
nem uerè nauticam. A D. Sic Italus quoq; iacturā fecit,
multa mala precās & superis & inferis, quod suā uitam
elemento tam barbaro credidisset. A N. Agnosco uocem
Italicā. A D. Paulo post uēti nihilo mitiores facti nostris
muneribus, rupere funes, disiecere uela. A N. O calamita-
tem. A D. Ibi rursus nos adit nauta. A N. Concionaturus

A D. Salutat, Amici, inquit, tēpus hortatur ut unusquisq;
Deo se commendat, ac morti se præparet. Rogatus à qui-
busdam nauticæ rei nō imperitis, ad quot horas se crede-
ret posse tueri nauē, negauit se posse polliceri quicquid
sed ultra tres horas nō posse. A N. Hæc concio durior o-
tiam erat priore. A D. Hæc ubi locutus est, iubet inciāsi-
nes omnes, ac malū usq; ad thecam, cui inscribitur, inciāsi-
ferra, ac simul cum antennis deuolui in mare. A N. Cur
hoc? A D. Quoniam sublato aut lacero uelo erat orientis
non usui, tota spes erat in clauo. A N. Quid interea u-
ctores? A D. Ibi uidisses miseram rerum faciē, nauis
canentes, Salue regina, implorabant matrem Virginem,
appellantes eam stellam maris, reginam cœli, dominam
mundi, portū salutis, alijsq; multis titulis illi blandientes,
quos nusquā illi tribuūt sacre literæ. A N. Quid illi cum
mari,

mari, quæ nunquam opinor nauigauit? A D. Olim Ve-
 nus agebat curam nautarum, quia nata credebatur ex
 mari: ea quoniam desijt curare, suffecta est huic matri
 non uirgini uirgo mater. A N. Ludis. A D. Nonnulli pro-
 cumbentes in tabulas, adorabant mare, quicquid erat
 olei effundentes in undas, non aliter illi blandientes,
 quàm solemus irato principi. A N. Quid aiebant? A D.
 O clementissimum mare, ô generosissimum mare, ô di-
 tissimum mare, ô formosissimum mare, mitesce, serua.
 Huiusmodi multa occinebant surdo mari. A N. Ridicu-
 la superstitio. Quid alij? A D. Quidam nihil aliud quàm
 uocabant, plerique uota nuncupabant. Aderat Anglus
 quidam, qui promittebat montes aureos Virgini Vual-
 samgamica, si uiuus attigisset terram. Alij multa pro-
 mittebant ligno crucis, quod esset in tali loco, alij rursus
 quod esset in tali loco. Idem factum est de Maria Virgi-
 ne, quæ regnat in multis locis: & putant uotum irritum,
 nisi locum exprimas. A N. Ridiculum, quasi diui non ha-
 bitent in cælis. A D. Erant qui se promitterent fore
 Carthusianos. Erat unus, qui polliceretur se aditurum
 diuum Iacobum, qui habitat Compostella, nudis pedi-
 bus, & capite: corpore tantum lorica ferrea tecto, ad
 hæc cibo emendicato. A N. Nemo meminit Christopho-
 ri? A D. Vnum audiui non sine risu, qui clara uoce,
 ne non exaudiretur, polliceretur Christophoro, qui est
 Lutetia in summo templo, mons uerius quàm statua,
 ceruicem tantum quantum esset ipse. Hæc quum uocife-
 rans quantum poterat, identidem inculcasset, qui fortè
 proximus assistebat illi notus, cubito tetigit eum, ac subi-
 monuit: Vide quid pollicearis, etiam si rerum omnium

Quicquid e-
 rat olei. Ea na-
 tura est olei,
 ut lucem adfe-
 rat, ac trāquil-
 lect omnia, etiã
 mare, quo non
 aliud elemen-
 tum implaca-
 bilus.

Auctionem,
 renditionis ge-
 nus, in quo à
 licitantibus in-
 tenditur pre-
 cium.

Batauum. Vul-
 gari ioco Ba-
 tauri dicuntur
 crassi.

tuarum auctionem facias, non fueris soluendo. Tim ille
 uoce iam pressiore, ne uidelicet exaudiret Christopho-
 rus: Tace, inquit, fatue, an credis me ex animi sententia
 loqui? Si semel contigero terram, nõ daturus sum illi can-
 delam sebaceam. A N. O crassum ingenium, suspicor fu-
 isse Batauum. A D. Non, sed erat Zelandus. A N. Miror
 nulli in mentem uenisse Paulum apostolum, qui ipse or-
 lim nauigarit, & fracta naui desilierit in terram. Is enim
 haud ignarus mali, didicit miseris succurrere. A D. Pa-
 li nulla erat mentio. A N. Precabantur interim? A D. Cer-
 tatim. alius canebat, Salue regina: alius, Credo in Deum.
 Erant qui peculiare quasdam preculas habebant non
 dissimiles magicis, aduersus pericula. A N. Ut afflictio fa-
 cit religiosos: rebus secundis nec Deus, nec diuus quis-
 quam nobis uenit in mentem. Quid tu interea? nulli di-
 uorum nuncupabas uota? A D. Nequaquam. A N. Cur
 ita? A D. Quia non paciscor cum diuis. Quid est enim
 aliud, quàm cõtractus iuxta formulam? Do, si facias: aut
 faciam, si facias: dabo cercum, si enatem: ibo Romam, si
 serues. A N. At implorabas alicuius diui presidium. A D.
 Ne id quidem. A N. Quamobrem autem? A D. Quid spẽ-
 ciosum est cœlum. Si cui diuo commendaro meam salu-
 tem, puta sancto Petro, qui fortasse primus audiet, quod
 adstet ostio, prius quàm ille cõueniat Deum, prius quàm
 exponat causam, ego iam periero. A N. Quid igitur facie-
 bas? A D. Rectà adibam ipsum patrem, dicens: Pater
 noster qui es in cœlis. Nemo diuorum illo citius audis,
 aut libentius donat quod petitur. A N. Sed interea nõ re-
 clamabat tibi cõscientia? non uerebaris appellare patre-
 quem tot sceleribus offenderas? A D. Ut ingenue dicam,
 deterrei

deterrebat nō nihil conscientia, sed mox recipiebam animū, ita mecum cogitans: Nullus est pater tam iratus filio, quin si uideat eum periclitantem in torrente aut lacu, capillis arreptum eiciat in ripam. Inter omnes nullus se tranquillius agebat, quā mulier quædam, cui erat infantulus in sinu, quem lactabat. A N. Quid illi? A D. Sola nec uociferabatur, nec flebat, nec pollicitabatur, tantū complexa puellum precabatur tacitè. Interea dum nauis subinde illideretur uado, nauclerus metuens ne tota solueretur, rudentibus eam cinxit à prora & à puppi. A N. O misera præsidia. A D. Interim exoritur quidā sacrificus senex, annos natus sexaginta, nomē erat Adamus, is abiectis uestibus usq; ad indusium, abiectis etiā ocreis & calceis, iussit ut omnes itidē pararemus nos ad natandū. Atq; ita stans in medio nauis, cōcionatus est nobis ex Gersoni quinq; ueritates de utilitate cōfitendi, hortatus omnes, ut se quisq; prepararet et uitæ, & morti. Aderat & Dominicanus quidam: his cōfessi sunt qui uolebant. A N. Quid tu? A D. Ego uidens omnia plena tumultus, tacitè confessus sum Deo, damnans apud illum meam iniustitiam, & implorans illius misericordiam. A N. Quò migraturus, si sic perisses? A D. Hoc committebam iudici Deo. Neq; enim uolebam esse mei ipsius iudex: tamen bona quædam spes interim habebat animum meum. Dum hæc aguntur, redit ad nos nauta lachrymabūdus. Paret, inquit, se quisq; nā nauis non erit nobis usui ad quartam horæ partem. Iam enim locis aliquot cōuulsa hauriebat mare. Paulo post nauta renūciat nobis se uidere procul turrim sacrā, adhortās ut diu, quisquis esset eius templi præses, auxilium impleremur.

raremus. Procumbunt omnes, & orant ignotum diuū.
 A N. Si nomine cōpellassetis eū, fortassis audisset. A D.
 Erat ignotum. Interim nauclerus quantum potest eo na-
 uim dirigit iam laceram, iam undiq; combibentem un-
 das, ac planē dilapsuram, ni rudentibus fuisset succincta.
 A N. Dura rerum conditio. A D. Eō prouecti sumus, ut
 eius loci incole prospicerent nos periclitantes, ac pro-
 currentes cateruatim in extremum littus, sublatis togis
 & galcris in lanceis impositis, inuitabant ad sese, ac la-
 ctatis in cœlum brachijs, significabant se deplorare no-
 strā fortunā. A N. Expecto quid eucnerit. A D. Iam ma-
 re totam nauim occuparat, ut nihilo tutiores essemus fu-
 turi in nauī quā in mari. A N. Hic ad sacram ancorā
 confugiendum erat. A D. Imō ad miseram. Nautæ sca-
 pham exonerant aqua, ac demittūt in mare. In hanc om-
 nes sese conantur conijcere, nautis magno tumultu re-
 clamantibus, scapham non esse capacem tantæ multitu-
 dinis: arriperet sibi quisque quod posset, ac nataret. Res
 non patiebatur lenta consilia, alius arripit remum, alius
 contum, alius alucū, alius situlam, alius tabulam, ac suo
 quisq; presidio nitentes, committunt se fluctibus. A N.
 Quid interim accidit illi muliercule, quæ sola non eude-
 bat? A D. Illa omnium prima peruenit ad littus. A N. Quā
 potuit? A D. Imposueramus eam repandæ tabulæ, & sic
 alligaueramus, ut non facile posset decidere: dedimus il-
 li tabellam in manum, qua uice remi uteretur: ac bene-
 precantes exposuimus in fluctus, conto protrudentes, ut
 abesset à nauī, unde erat periculum. Illa leua tenēs in sin-
 tulum, dextra remigabat. A N. O uiraginem. A D. Cum
 iam nihil superesset, quidam auulsit ligneam statuā uir-
 ginis

ginis matris, iam putrē atq; excauatā à soricibus, eamq;
 complexus cœpit natare. A N. Scapha peruenit incolū
 mis? A D. Nulli prius periere. Porrò triginta in eam se
 se coniecerant. A N. Quo malo fato id factum est? A D.
 Prius quàm posset se liberare à magna naui, illius uacil-
 latione subuersa est. A N. O factū malè. quid tum? A D.
 Ego, dum alijs cōsulo, penè perieram. A N. Quo pacto?
 A D. Quia nihil supererat aptū natationi. A N. Illic su-
 bera fuissent usui. A D. In eo rerum articulo maluissem
 uile suber, quàm candelabrum aureum. Circumspicienti
 tandem uenit in mentē de ima mali parte: eam quoniā
 solus eximere non poteram, ascisco socium: huic ambo
 innixi, committimus nos mari, sic ut ego dextrum cor-
 nu tenerem, ille leuum. Dum sic iactamur, sacrificus ille
 concionator nauticus, medium iniecit se in humeros no-
 stros. Erat autem ingenti corpore. Exclamamus, Quis
 ille tertius? is perdet nos omnes. Ille cōtrā placidè: Sitis,
 inquit, bono animo, satis spacij est, Deus aderit nobis.
 A N. Cur ille tam serò cœpit esse natator? A D. Imò futu-
 rus erat in scapha unā cum Dominicano: nam omnes
 hoc honoris illi deferebant, sed quanquam erant inuicē
 confesi in naui, tamen obliti nescio quid circumstantia-
 rum, rursus ibi in ora nauis confitentur, & alter alteri
 manū imponit, interim scapha perit: nam hæc mihi nar-
 rauit Adamus. A N. Quid actum est de Dominicano?
 A D. Is, ut idem narrabat, implorata diuorum ope, abie-
 ctis uestibus, nudum se commisit natationi. A N. Quos
 diuos inuocabat? A D. Dominicum, Thomam, Vincen-
 tium, et nescio quem Petrū: sed in primis fidebat Catha-
 rina Senensi. A N. Christus illi nō ueniebat in mentem?

A D. Ita narrabat sacrificus. A N. Melius enataffet, si nō
 abiecisset sacram cucullam: ea deposita, qui potuit illū
 agnoscere Catharina Senensis? Sed perge narrare de te.
 A D. Dum adhuc uolueremur iuxta nauim, arbitrio flu-
 etuum huc & illuc se uoluentem, clauus illisus fregit fe-
 mur eius qui tenebat lauum cornu. Sic ille reuulsus est:
 sacrificus precatus illi requiem eternam, successit in lo-
 cum illius, adhortans me ut magno animo tuerer cornu
 meum, ac strenuè mouerem pedes. Interim potabamus
 multum aqua salsa. Adcō Neptunus nobis nō balneum
 tantum salsum, sed potionem etiam salsam temperat,
 quanquam sacrificus eius rei monstraret remediū. A N.
 Quod obsecro? A D. Quoties unda nobis occurrerat, il-
 le opposuit occipitium, ore clauso. A N. Strenuum senem
 mihi narras. A D. Vbi iam aliquandiu sic natantes non
 nihil promouissemus, sacrificus, quoniam erat mira pro-
 ceritatis: Bono, inquit, es animo, sentio uadum. Ego non
 ausus tantum sperare felicitatis: Longius, inquam, absu-
 mus à littore, quàm ut uadum sperandum sit. Imò, in-
 quit, sentio pedibus terram. Est, inquam, fortassis è scri-
 nijs aliquod, quod huc deuoluit mare. Imò, inquit, scul-
 ptu digitorū planè sentio terrā. Cum adhuc aliquandiu
 natassemus, ac rursus sentiret uadum: Tu fac, inquit,
 quod tibi uidetur factu optimum, ego tibi cedo malum
 totum, & uado me credo: simulq; expectato fluctuum
 decessu, pedibus sequutus est quanto potuit cursu. Rur-
 sus accedentibus undis, utraq; manu complexus utrum-
 que genu, obnitebatur fluctui, occultans sese sub undis,
 quemadmodum solent mergi & anates: rursus abeunt
 te fluctu promicabat, & currebat. Ego uidens hoc illi
 succeder

succedere, sum imitatus. Stabant in arena, qui porrectis inter se prælongis hastilibus fulciebant sese aduersus impetum undarum uiri robusti, & fluctibus assueti, sic ut ullimus hastam porrigeret annatanti. Ea contacta, omnibus in littus se recipientibus, tuto pertrahebatur in sic, cum. Hac ope seruati sunt aliquot. A N. Quot? A D. Septem. uerum ex his duo soluti sunt tepore, admoti igni. A N. Quot eratis in nauis? A D. Quinquaginta octo. A N. O seuum mare, saltem decimis fuisset contentum, que sufficiunt sacerdotibus. Ex tanto numero tam paucos reddidit? A D. Ibi experti sumus incredibilem gentis humanitatem, omnia nobis mira alacritate suppeditantis, hospitium, ignem, cibum, uestes, uiaticum. A N. Que gens erat? A D. Hollandica. A N. Ista nihil humanius, cum tamen feris nationibus cincta sit. Non repetes opinor posthac Neptunum. A D. Non, nisi mihi Deus ademerit sanam mentem. A N. Et ego malim audire tales fabulas, quam experiri.

DIVERSORIA.

BERTVLPHVS, GVLIELMVS.

BE. Cur ita uisum est plerisque biduum aut triduum commorari Lugduni? Ego semel iter ingressus, non conquiesco, donec peruenero quò constitui. G V. Imò ego admiror quenquã illinc auelli posse. BE. Quam ob rem tandè? G V. Quia illic locus est, unde nõ poterant auelli socij Vlyssis, illic Sirenes. Nemo domi sue tractatur melius, quam illic in padocheo. BE. Quid fit? G V. Ad mensam semper adstabat aliqua mulier, que conuiuium exhilararet facetijs ac leporibus. Et est illic mira formaru felicitas. Primũ adibat materfamiliã, que salutabat, iubens

iubens nos hilares esse, & quod apponeretur boni consulere. Huic succedebat filia, mulier elegans, moribus ac lingua adeo festiuis, ut possit uel ipsum Catonem exhilarare. Nec confabulantur ut cum hospitibus ignotis, sed ueluti cum olim notis ac familiaribus. **BE.** Agnosco Gallicæ gentis humanitatem. **GV.** Quoniam autem ille non poterant adesse perpetuò, quod essent obscunda munia domestica, reliquiq; conuiuæ consalutandi, continenter adstabat puella quedam ad omneis iocos instructa, una satis erat omnium iaculis excipiendis: hæc sustinebat fabulã, donec rediret filia. Nam mater erat natu grãdior. **BE.** Sed qualis erat tandem apparatus? Nam fabulis non expletur uenter. **GV.** Profecio lautus, ut ego mirer illos tam uili posse accipere hospites. Rursus peracto conuiuio, lepidis fabulis alunt hominem, ne quid obrepat tedij. Mihi uidebar domi esse, non peregrè. **BE.** Quid in cubiculis? **GV.** Illic nusquam non aderant aliquot puellæ, ridentes, lasciuietes, lusitates, ultro rogabant, si quid haberemus uestium sordidarum, eas lauabant, ac lotas reddebant. Quid multis? Nihil illic uidimus præter puellas ac mulieres, nisi in stabulo: quanquam & huc frequenter irrumpebant puellæ. Abeuntes complectuntur, tantoq; affectu dimittunt, ac si fratres essent omnes, aut propinquæ cognationis. **BE.** Fortassis isti mores decet Gallos, mihi magis arridet Germaniæ mores, utpote masculi. **GV.** Mihi nunquam contigit uidere Germaniam, quare te quaeso, ne grauari commemorare, quibus modis accipiant hospitem. **BE.** An ubiq; sit eadem tractandi ratio, nescio: quod ego uidi, narrabo. Aduentem nemo salutat, ne uideantur ambire hospitem. Id enim sordidum

Et abiectum existimant, & indignum Germanica seue-
 ritate. Vbi diu in clamaueris, tandem aliquis per fenestel-
 lam estuarij (nam in his degunt ferè usq; ad solstitium
 æstiuum) profert caput, nō aliter quàm è testa prospicit
 testudo. Is rogandus est, an liceat illic diuersari. Si nō re-
 nuit, intelligis dari locum. Rogantibus ubi sit stabulum,
 mota manu commonstrat. Illic licet tibi tuum equū tra-
 ctare tuo more. Nullus enim famulus manum admouet.
 Si celebrius est diuersorium, ibi famulus cōmonstrat sta-
 bulum, atq; etiam locum equo minimè commodū. Nam
 commodiora seruant uenturis, præsertim nobiles. Si
 quid causeris, statim audies: Si non placet, quære aliud
 diuersorium. Fœnum in urbibus ægrè ac perparcè præ-
 bent, nec multo minoris uendunt, quàm ipsam auenam.
 Vbi consultum est equo, totus commigras in hypocausti-
 um, cum ocreis, sarcinis, luto, id est unū omnibus com-
 mune. G V. Apud Gallos designāt cubicula, ubi sese exui-
 ant, extergant, calfaciant, aut quiescant etiam, si libeat.
 B E. Hic nihil tale. In hypocausto exuis ocreas, induis
 calceos, mutas si uoles indusium, uestes pluuiæ madidas
 suspendis iuxta hypocaustum, ipse te admoues ut sicceris.
 Est & aqua parata, si libeat lauare manus: sed ita
 munda plerunq; ut tibi post alia querenda sit aqua, quæ
 lotionem eam abluas. G V. Laudo uiros nullis delicijs ef-
 fœminat os. B E. Quòd si tu appuleris ad horam à meri-
 die quartam, non cœnabis tamen ante nonam, nonnun-
 quam & decimam. G V. Quam ob rem? B E. Nihil ap-
 parant, nisi uideant omnes, ut eadem opera ministratur
 omnibus. G V. Querunt compendium. B E. Tenes. Itaq;
 frequenter in idem hypocaustum conueniūt octoginta,
 aut

aut nonaginta, pedites, equites, negociatores, nautæ, ar-
 rige, agricola, pueri, fœminæ, sani, egroti. G v. Isthuc ue-
 re coenobium est. B E. Alius ibi peccat caput, alius abster-
 git sudorẽ, alius repurgat perones aut ocreas, alius eru-
 ctat allium. Quid multis? Ibi linguarum ac personarum
 nõ minor est confusio, quàm olim in turri Babel. Quod
 si quem conspexerint peregrinæ gentis, qui cultu digni-
 tatis nonnihil præ se ferat, in hunc intenti sunt omnes,
 defixis oculis contemplantes, quasi nouum aliquod ani-
 mantis genus adductum sit ex Africa, adeo ut postea
 quàm accubuerint, reflexo in tergum uultu, continenter
 aspiciant, nec dimoucant oculos, cibi immemores. G v.
 Romæ, Luteciæ, ac Venetiæ nemo quicquam miratur.
 B E. Nefas est interim tibi quicquã petere. Vbi iam mil-
 ta est uespera, nec sperantur plures aduenturi, prodit fa-
 mulus senex, barba cana, tonsio capite, uultu toruo, sordi-
 do uestitu. G v. Tales oportebat cardinalibus Romanis
 esse à poculis. B E. Is circumactis oculis tacitus dinumer-
 rat quot sint in hypocausto: quo plures adesse uidet,
 hoc uehementius accenditur hypocaustum, etiam si ali-
 loqui sol æstu sit molestus. Hæc apud illos præcipua
 pars est bonæ tractationis, si sudore diffuant omnes. Si
 quis non assuetus uapori, aperiat rimam fenestræ, ne
 præfoctur, protinus audit. Claude. Si respondeas, Non
 fero: audis, Quere igitur aliud diuersorium. G v. Atqui
 mihi nihil uidetur esse periculosius, quàm tam multos
 haurire eundem uaporẽ, maximè resoluta corpore, atq;
 hinc capere cibum, & horas complures cõmorari. Iam
 enim omitto ructus alliatos, & uentris flatum, halitus
 putres: multi sunt qui morbis occultis laborant, nec ubi
 luc

Unus morbus non habet suum contagium. Certè plerique
 scabiem habent Hispanicam, siue, ut quidam uocant, Gal-
 licam: cum sit omnium nationum communis. Ab his o-
 pinor non multo minus esse periculi, quàm à leprosis.
 Iam tu diuina, quantum discriminis sit in pestilentia.
 BE. Sunt uiri fortes, ista rident ac negligunt. GVL. Sed
 interim multorum periculo fortes sunt. BER. Quid fa-
 cias? Sic assueuerunt, & constantis est animi, nō discede-
 re ab instituto. GVL. Atqui ante annos uiginti quinque
 nihil receptius erat apud Brabantos, quàm therma pu-
 blica, ea nunc frigent ubique. Scabies enim noua docuit
 nos abstinere. BE. Sed audi cetera. Post redit ille barba-
 tus Ganymedes, ac linteis insternit mensas, quot putat
 esse satis illi numero. Sed ô Deum immortalē, quàm non
 Milesijs, canabea diceret ex antemnis detracta. Destina-
 uit enim unicuique mensam conuiuas ut minimū octo. Iam
 quibus est notus mos patrius, accumbunt, ubi cuique libi-
 tum fuerit. Nullum enim discrimen inter pauperem ac
 diuitem, inter herum ac famulum. GV. Hæc est illa uetus
 equalitas, quam nunc è uita submouit tyrannis. Sic opi-
 nor uixisse Christum cum suis discipulis. BE. Postquam
 accubuerunt omnes, rursus prodit toruus ille Ganyme-
 des, ac denuo dinumerat sua sodalitia: mox reuersus ap-
 ponit singulis pinaciū ligneum, & cochleare ex eodem
 argento factum, deinde cyathum uitreū, aliquanto post
 panem: cum sibi quisque per ociū repurgat, dum coquun-
 tur pulles. Ita nonnunquam sedetur ferme horæ spacio.
 GV. Nullus hospitū interim efflagitat cibum? BE. Nul-
 lus cui notū sit regionis ingenium. Tandem apponitur
 uinū, Deus bone, quàm non fumosum. Non aliud oportet
 be

bat bibere sophistas. Tanta est subtilitas & acrimonia. Quod si quis hospes, etiam oblata priuatim pecunia roget, ut aliunde paretur aliud uini genus, primū dissimulant, sed eo uultu, quasi interfecturi: si urgeas, respondēt: Hic diuersati sunt tot comites & marchiones, neq; quāquam questus est de uino meo, si non placet, quære tibi aliud diuersorium. Solos enim nobiles suæ gentis habet pro hominibus, & horum insignia nusquam non ostentant. Iam igitur habent offam, quam obijciant latranti stomacho, mox magna pompa ueniunt disci. Primus ferme habet offas panis madefactas iure carniū, aut si dies est pisculentus, iure leguminum. Deinde aliud ius, post aliquid carniū recoctarum, aut salsamentorum recalcifactorum. Rursus pultis aliquid, mox aliquid solidioris cibi, donec probè domito stomacho apponant carnes assas, aut pisces elixos, quos non possis omnino contemneres: sed hic parci sunt, & subito tollūt. Hoc pacto totum conuiuium temperant, quem admodū solent actores fabularum, qui scenis admiscēt choros: ita isti alternis miscent offas ac pultes. Curāt autem ut extremus actus sit optimus. G V. Et hoc est boni poëtæ. B E. Porro placuit sit, si quis interim dicat: Tolle hunc discum, nemo uestitur. Desidendum est usq; ad præscriptum spacium, quod illi clepsydri, ut opinor metiuntur. Tandem prodit ille barbatus, aut pandocheus ipse uestitu minimum à famularis differens, rogat, ecquid animi nobis sit. Mox adfertur uinum aliquod generosius. Amant autem eos qui bibunt largius, cum nihilo plus soluat ille qui plurimum hauserit uini, quàm qui minimum. G V. Mirum gentis ingenium. B E. Cum nonnunquam sint qui duplo plus absumant

manant in uino, quàm soluant pro cōuiuio. Sed antequàm
 finiam hoc conuiuium, dictu mirum, quis sit ibi strepitus
 ac uocum tumultus postquam omnes cœperunt incalere
 scere potu. Quid multis: surda omnia. Admiserunt se fre
 quenter ficti moriones, quo genere hominum, quum nul
 lum sit magis detestandum, tamen uix credas quanto pe
 re delectentur Germani. Illi cantu, garritu, clamore, sal
 tatione, pulsu, faciunt, ut hypocadistū uideatur corruitu
 rum, neq; quisquam alterum audiat loquentem. At interi
 ea uidentur sibi suauiter uiuere, atq; illic desidendū est
 uolenti nolenti, usq; ad multam noctem. G V. Nunc tan
 dem absolue conuiuium. nam me quoque tædet tam pro
 lixi. B E. Faciam. Tandem sublato caseo, qui uix illis pla
 cet, nisi putris, ac uermibus scatens, prodit ille barba
 tus, adferens secum pinacium escarium, in quo creta pin
 xit aliquot circulos, ac semicirculos, id deponit in men
 sa, tacitus interim ac tristis, Charontem quempiam di
 ceres. Qui agnoscunt picturam, deponunt pecuniam,
 deinde alius atq; alius, donec expleatur pinacium. De
 inde notatis qui deposuerunt, supputat tacitus: si nihil
 desit, annuit capite. G V. Quid si supersit? B E. Fortasse
 redderet, & faciunt hoc nonnunquam. G V. Nemo re
 clamat iniquæ rationi? B E R. Nemo, qui sapit. Nam pro
 tinus audiret, Quid tu es hominis? Nihil plus solues
 quàm alij. G V L. Liberum hominum genus narras. B E.
 Quod si quis ex itinere lassus, cupiat mox à cœna per
 tere lectum, iubetur expectare, donec cæteri quoque e
 ant cubitum. G V L. Videor mihi uidere ciuitatem Plato
 nicam. B E R. Tum suus cuique nidus ostenditur, & ue
 re nihil aliud quàm cubiculū: tantum enim ibi lecti sunt,

Platonicā ubi
 æqualia sunt
 omnium om
 nia.

& præterea nihil quo utaris, aut quod fureris. G V. Illic
 mundicies est. B E. Eadem quæ in conuiuio, linteæ fortè
 lota ante menses sex. G V. Quid interim fit de equis? B E.
 Ad eandem disciplinam tractantur, ad quam homines. G V.
 Sed est eadem ubiq; tractatio? B E. Alicubi ciuilior est,
 alicubi durior quam narraui: uerum in genere talis est.
 G V. Quid si ego tibi nunc narrem, quibus modis hospites
 tractentur in ea parte Italiae, quam Longobardiam
 uocant, rursus in Hispania, deinde in Anglia, & in Vn-
 lia? Nam Angli partim Gallicos, partim Germanicos mo-
 res obtinent, ut ex his duabus gentibus mixti. Vnli se
 prædicant autochthonas Anglos. B E. Quæso te ut nar-
 res. nam mihi nunquam contigit eas adire. G V. In præ-
 sentia non est ocium. nam naua iussit, adesset ad horam
 tertiam, nisi uelim relinquere, & habet sarcinulam: aliam
 dabitur opportunitas ad satietatem usq; garricendi.

id est, indige-
 nas. aiunt enim
 Anglos ceteros
 ex Gallis
 & mox ex
 Saxonibus et
 se oriundos.

A D O L E S C E N T I S E T S C O R T L

L V C R E T I A, S O P H R O N I U S.

L V. Euge mi lepidissime Sophroni, tandem nobis reddi-
 tus es: nam mihi uideris abfuisse seculum. prima fronte
 uix te agnoscebam. S O. Quam ob rem mea Lucretia? L V.
 Quia pro imberbi nobis redisti barbatulus. Quid rei est
 meum corculum? nam uidere solito toruior. S O. Cupio te
 cum seorsim colloqui familiarius. L V. Au, au, non sola su-
 mus mea mentula? S O. Seccedamus in locum secretiorem.
 L V. Age concedamus in cubiculum interius, si quid li-
 bet. S O. Non dum hic locus mihi uidetur satis secretus.
 L V. Vnde iste nouus pudor? Est mihi museon, ubi repo-
 no mundum meum, locus adeo obscurus, ut uix ego te in-
 sura sim, aut tu me. S O. Circumspice rimas omnes. L V. Ri-
 ma nulla

ma nulla est. s o. Nullus est in propinquo, qui nos exaudiat. L v. Ne musca quidem, mea lux. Quid cunctaris. L v. Fallemus hic oculos Dei? L v. Nequaquam, ille perspicit omnia. s o. Et angelorum? L v. Illorum oculos non licet effugere. s o. Qui fit igitur, ut non pudeat homines id facere coram oculis Dei, ac testibus sanctis angelis, quod puderet facere in cōspectu hominū? L v. Quid hoc nouæ rei est? uenisti huc cōcionaturus? indue cucullam Franciscanam, conscende suggestum, & audiamus te barbatule. s o. Nec istud grauarer facere, si te queam ab isto uite genere reuocare, non solum turpissimo, uerum etiam miserrimo. L v. Quam ob rem ò bone, uictus alicunde parandus est. Sua quæque alit ars, hoc est nostrum opificium, hic fundus nosler. s o. Optarim mea Lucretia, ut excussa paulisper ista animi temulentia, rem ipsam mecum consideres. L v. Serua concionem tuam in aliud tempus: nunc uiuamus mi Sophroni. s o. Tu questus gratia facis, quicquid facis. L v. Non multum aberrasti à scopo. s o. Nihil decedet tuo lucro, dabo quadruplū, ut auscultes tantum. L v. Dic quæ uoles. s o. Primum illud mihi responde, Habes ne quæ tibi male uolūt? L v. Non unā. s o. Et quas tu uicissim odisti? L v. Ut merentur. s o. Proinde si possis illis facere rem gratā, faceres nec? L v. Citius miscerem illis toxicū. s o. Atqui cogita nunc, an illis quicquam potueris facere gratius, quàm quod uident te uiuere hanc uitam dedecorosam, ac miserrimam. Quid autem poteras facere molestius ijs, qui tibi bene uolunt. L v. Sic erat fatum meū. s o. Iam quod esse solet omnium difficilimum ijs qui deportantur in insulas, aut relegantur ad extremos orbis barbaros, hoc

Fundus, id est
 redditus: nam
 fructus annu-
 os reddit fun-
 dus.
 Viuamus, pro
 gaudeamus,
 hinc læte aga-
 mus.

tu tibi tuapte sponte sumpsisti. l v. Quidnam est istud
 s o. An non sponte renunciaſti omnibus affectibus, pa-
 tri, matri, fratribus, ſororibus, amica, matrætera, cæte-
 risq; quoscunq; tibi natura coniunxit? nam & illos tui
 pudet, nec tu ſuſtines in illorum uenire conſpectũ. l v.
 Imo feliciter commutauit affectus meos: pro paucis enim
 nunc habeo plurimos, quorũ tu es unus, mihi fratris lo-
 co ſemper habitus. s o. Mitte iocos, ac rem ipſam, ut ha-
 bet, expende ſeriõ. Quæ tam multos habet amicos, et
 nullum habet amicum, mihi crede Lucretia. nam qui ad
 te commeant, non habent te pro amica, ſed pro matula
 potiùs. uide quò te ipſam deieceris miſera. Chriſtus te tam
 charam habuit, ut te ſuo ſanguine redemerit, ut te cele-
 ſtis hereditatis conſortem eſſe uoluerit, & tu te faciò clo-
 acam publicam, ad quam commeant quilibet ſordidi, im-
 puri, ſcabiõſi, ſuamq; ſpurcitiã in te repurgant. Quod
 ſi nondum eius lepræ contagium, quam uocant ſcabiõm
 Hispanicam, attigit te, non diu poteris effugere. Quod
 ſi fiat, quid te infelicius, etiam ſi cætera eſſent ſequenda,
 puta res & fama, quid aliud eris quàm uiuum cadauer?
 Matri grauabaris eſſe morigera, nunc ſeruis lena tur-
 piſſima. Parentis audire monita, tædebat: hinc ſæpe tu
 bi uapulandum eſt ab ebrijs & inſanis ſcortatoribus.
 Pigebat aliquid operis facere domi, quo uictum quæ-
 reres: hinc quos tumultus, quæ peruigilia ſuſtines? l v.
 Vnde nobis hic concionator nouus? s o. Iam mihi &
 illud fac cogites. Iſte formæ flos, qui tibi conciliat ama-
 tores, breui defluxerit. Quid tum faciès miſera? Quod
 ſterquilinium te fuerit abiectius? fiet ex meretrice lena.
 Non omnibus contingit iſta dignitas: & ſi contingat,
 quid

quid sceleratius, aut quid diabolice malicie uicinius?
 L V. Vera sunt mi Sophroni propemodum quæ dicis omnia. Sed unde tibi ista noua sanctimonia, qui soleas esse nugator omnium nugacissimus? Nemo te uno frequentius aut intempestiuus huc commeabat. Audio te fuisse Romæ. s o. Fui. L V. Atqui inde solent redire deteriores. Quo pacto tibi diuersum accidit? s o. Dicam, quia non eodem animo, modoq; Romã adij. Ceteri ferè idco cunt Romam, ut redeant deteriores: & ad eam rem ibi suppetunt affatim occasiones: Ego cum probò uiro profectus sum, cuius hortatu pro lagena libellum mecum attuli, Nouũ testamentũ ab Erasmo uersum. L V. Ab Erasmo? Aiunt illum esse sesquihæreticum. s o. Num & huc peruenit illius uiri nomen? L V. Nullum celebrius apud nos. s o. Vidistin? hominem? L V. Nunquam, sed optarim uiddisse, de quo tam multa audiui mala. s o. Fortassis à malis. L V. Imò à uiris reucrendis. s o. À quibus? L V. Non expedit dicere. s o. Quamobrem? L V. Quia si tu effutires, & res permaneret ad illos, meo quæstui non minima portio decederet. s o. Ne metue, lapidi dixeris. L V. Admoue aurem. s o. Inepti, quid opus est admota aure quum simus soli? an ne Deus exaudiat? Proh Deum immortalem, uideo te piam meretricem, quæ mendicos subleues eleemosyna. L V. At ego ex istis mendicis plus capio lucri, quàm ex uobis diuitibus. s o. Spoliant matronas bonas, ut effundant in meretrices malas. L V. Sed perge de libro. s o. Faciam, & præstat. Ibi me docuit Paulus, qui nescit mentiri, quòd nec scorta, nec scortatores, regni cœlestis hereditatem consequentur. Hoc ubi legissem, sic coepi cogitare apud me: modica res est,

Admoue aurem. Est hoc usu receptum, ut res sitēdas, etiã duo toli sint in agro, tamē qui loquitur, dicat uoce submissiore, quum nihil sit opus. Médicos subleues. Videtur significat se nescio quid, de monachis mendicitatem professis.

quam expecto ex hereditate paterna, & tamen malim
renunciare scortis omnibus, quam à patre exheredari:
quanto magis cauendum est, ne me exheredet pater co-
lestis? & aduersus exheredantē aut abdicantē patrem,
aliquod praesidiū porrigunt humanae leges: aduersus ex-
heredantem Deum, nihil est suffragij. itaq; mihi protin-
us interdixi omnem scortorū usum. L v. Siquidem posi-
sis continere. s o. Bona cōtinentia pars est, ex animo con-
tinentem esse uelle. Postremo superest extremū mali re-
medium, uxor. Romæ in poenitentiarij sinum totum Au-
gustia stabulum effudi: is multis prudenter hortatus ad pu-
ritatem animi & corporis, ad sacram lectionem, ad cre-
bras preces, ad uitæ sobrietatem, pro poena nihil aliud in-
dixit, quàm ut flexis genibus ad summū altare dicerent
psalmum, Misere mei Deus: & si mihi suppeteret pe-
cunia, darem egenti cuiquam Carolinū unum. Admiran-
ti mihi quod pro tot scortationib. tantillum poenae inflige-
ret, satis facete respondit: Fili, inquit, si uere poenitet, si ui-
tam cōmutas, nihil moror poenam: sin perges, ipsa libido
tandem abs te plus satis poenarum exiget, etiam si sacer-
dos nō indicat. Me uide lippum, tremulū, incuruum: at
olim talis eram, qualem te haecenus fuisse predicas. Sic
ego resipui. L v. Ergo, ut uideo, perdidisti meū Sophroni-
um. s o. Imo lucrifecisti. nam ante perierat, nec sibi ami-
cus, nec tibi. is nunc te uere amat, ac tuam sitit salutem.
L v. Quid igitur suades mi Sophroni? s o. Ut q̄ primum
te subducas ab ista uita. Adhuc puella es: quod contra-
ctū est labis, potest clui. Aut nube marito, nos aliquid ad-
dotē cōferemus: aut confer te in collegiū aliquod sacrū,
quod lapsas recipit: aut commutato loco dedas te in fami-
liam

Augustia stabu-
lum. uide pro-
uerbiū, de diu
collectis sordi-
bus.

Viam alicuius honeste matronae. Ad horum quodlibet offero tibi operam meam. LV. Amabo te mi Sophroni, circumspicito, sequar tuum consilium. SO. Sed interim hinc te submoueto. LV. Hui tam cito? SO. Cur non potius hodie quam cras, si dilatio damnum habet, mora periculum? LV. Quomodo uertam? SO. Colliges omnem mundum tuum, eum trades mihi uesperis: famulus clam deferet ad fidelem matronam: aliquanto post ego te producam ueluti deambulandi gratia. apud eam matronam latitabis meo sumptu, donec tibi prospexero, id fiet breui. LV. Age mi Sophroni, trado me totam in tuam fidem. SO. Gaudebis olim factum.

CONVIVIVM POETICVM.

HILARIUS, LEONARDVS, CRATO, CONVIVAE, MARGARETA, CARINVS, EVBVLVS, SBRVLIVS, PARTHENIVS, MVS

SERVVS HILARII.

HI. Leuis apparatus, animus est lautissimus. LE. Coenam sinistro es auspicatus omine. HI. Imo absit omen triste. Sed cur hoc putas? LE. Cruenti iam mihi haud congruunt conuiuio. CR. Euge, certum est adesse Musas: effluunt carmina imprudentibus.

HI. Si rotatiles trocheos mavelis, en accipe:

Vilis apparatus hic est, animus est lautissimus.

Quaerunt iam mihi olim ad rixas ac pugnas nati, post didicerunt omni seruire materia. O pepones, habetis pepones in horto nostro natos. En lactucas sessiles, succo tenerrimo, suo nomini respondentes. Has delicias quis sanus non praeferat apris, murenis, et attagenis? CR. Si licet in conuiuio poetico uera loqui, quas tu lactucas uocas, bene sunt. HI. Hoc omne auertat superi. CR. Sic res habet,

Lactuce sessiles, quod non erigunt sese, sed humi spargant sese.

uide figuram. Tum ubi succus lacteus, ubi molles aculei? H I. Facis ut addubitem. Heus accerse huc famulam. Margareta, Tisiphone, quid tibi uenit in mentem, ut pro lactucis nobis apponeres betas? M A. Data opera feci. H I. Quid ais uenefica? M A. Volcbam experiri, an inter tot poetas esset, qui lactucam dignosceret à beta: nã scio te non posse dignoscere. Dicite mihi bona fide, quis animum aduertit esse betas? C O. Crato. M A. Facile diuinabam non fuisse poetam. H I. Si quid tale posthac designaris,

Bliteam. Alludit ad gemam laudatissimã, & Græci betam appellant βλίτου unde bliteos appellant stultos, ac nihili, eo quod beta uilis & insipida herba est. Galateã à colore lacteo. Euterpẽ à delectando, musæ nomen est.

Calliopen à pulchritudine uocis.

Callirhoe, nymphea, quod pulchre fluat.

Melissa, apis, opinor fuisse ancillã Chryssippi.

Baucis, anus & pauperula apud Ouid. Splendida bilis. Alludit ad

illud

egote pro Margareta uocabo Bliteam. C O. Ha ha ha. M A. Iste nomenclatura nec obesorem me reddunt, nec macilentiorum: sæpe uicies in die mihi cõmutat nomen. ubi quid cupit eblandiri, uocat me Galateam, Euterpẽ, Calliopen, Callirhoẽ, Melissam, Venerem, Mineruam. Quid nõ? Vbi quid stomachatur, repete fio, Tisiphone, Megera, Aleto, Medusa, Baucis, aut aliud, quicquid illi suggestcrit splendida bilis. H I. Abi hinc cum tuis betis Blitea. M A. Quorsum attinebat huc euocare? H I. Ut redires unde ueneras. M A. Vetus dictum est, Procliuus est euocare cacodemonẽ, quã abigere. C O. Ha ha ha, appositè. Ut tibi res habet Hilari, opus est aliquo carmine magico, quo illã hinc abigas. H I. Habeo in promptu.

Φοβητε τὰ κακὰ δαίμονα, νόμον ἀγροῦ ἴππων δαίμονα.

M A. Quid ais Aesope? C R. Caue tibi Hilari, impinget colaphum, sic abegisti tuo Græco carmine. O magum egregium. H I. Quid tu credis Crato esse hanc? Ego tali carmine abegissem decem magnos cacodemones. M A. Pili non facio tuos uersus Græcanicos. H I. Adhibendus est igitur, ut uideo, bombus magicus: aut si nec hic sufficit, Mercurij caduceum. C R. Mea Margareta, scis poetarum

tarum

harum genus esse afflatum, non ausim dicere furiosum: illud Hor. Si
 rogo te, ut istam rixam in aliud tempus proroges, nosq; ue aliud no-
 hac coena uel mea causa suauiter tractes. M A. Quid mi men, iussit qd
 hi cum istius uersiculis? Sapenumero cum est eundum splendida bi-
 ad macellum, non habet quod numeret, & interim can lis: id est insa-
 tillat uersiculos. C R. Sic sunt poetae. Sed age fac sodes, niā.
 quod dico. M A. Equidem faciam in tuam gratiam, quo Phobryri, ecc.
 niam noui te probum, qui nunquam contriueris cere, hoc carmen
 brum tuum in eiusmodi deliramentis, ac demirror, quo Plin. indicat
 fito in hunc incideris chorum. C R I. Vnde id cōiectas? usurpari sole-
 M A. Quia nasus obesior, & oculi nitentes, & corpus re in magicis
 succulentum. Nunc mihi huius nasum contemplare, & remedijs, id
 risum. Sardonium. C R I. Sed obsecro, meum suauium, ut est, Fugite cā-
 istam iram mihi condones. M A R. Ab eo, nec postulo, ut tharides, lu-
 quisquam caterorū hoc nomine mihi gratias agat. H I. pus crudelis
 Abijt ne iam? M A. Nō tam procul, quin audiat te. Mūs. uos persecui-
 lam est in culina, secum nescio quid murmurans. C R I. tur. Cātharis
 Famulam habes minimē mutam. H I. Aiunt bonam fa infecti genus
 mulam oportere tribus dotibus esse præditam, ut sit fide uenenum ha-
 lis, ut sit deformis, ut sit ferox, quā uulgo malam uocant. bens letale.
 Fidelis non diminuit rem, deformem non ambiunt pro Mercurij ca-
 ci, ferox facile tuctur ius heri sui. Nam aliquoties opus duceum. Hac
 est non solum lingua, uerum etiam manibus. Hæc mea ē uirga dat et a-
 tribus duas habet uirtutes, deformis iuxta ac mala: de si diimit somnos
 de dubito. C R. Linguam audiuiimus, sed ego metuebam hac animas e-
 tibi à manibus. H I. Admouete manus peponibus, de la uocat orco: et
 stucis actum est. Etenim si nūc iuberē apponi lactucas, rursum quas
 sat scio carduos apponeret. Sūt & melones, si quis hoc uelit in Tarta-
 genere magis capitur. En fici recentes, modo decerptos ra mittit. Le-
 a matre, testatur lac in pedunculo. A ficis solet aqua su ge Vergiliū
 p s mi, iii 4. Æneid.

illud Hor. Si
 ue aliud no-
 men, iussit qd
 splendida bi-
 lis: id est insa-
 niā.
 Phobryri, ecc.
 hoc carmen
 Plin. indicat
 usurpari sole-
 re in magicis
 remedijs, id
 est, Fugite cā-
 tharides, lu-
 pus crudelis
 uos persecui-
 tur. Cātharis
 infecti genus
 uenenum ha-
 bens letale.
 Mercurij ca-
 duceum. Hac
 uirga dat et a-
 diimit somnos
 hac animas e-
 uocat orco: et
 rursum quas
 uelit in Tarta-
 ra mittit. Le-
 ge Vergiliū
 iii 4. Æneid.

mi, ne quid obliuiscant stomachum: cui habetis è limpidissimo fonticulo uiuam ac frigidissimam, utilem & uino diluendo. C R. At ego nescio, utrum utro diluam, uinum aqua, an aquam uino: adeò mihi hoc uinum uidetur haustum ex eodem fonticulo Musarum. H I. Tale uinum conducit acuendis ingenijs poetarum, uos crassi crassius delectamini. C R. Vtinam Crassus essem ille beatus. H I. Ego malim esse Codrus, aut Ennius. Quandoquidè mihi contigit habere conuiuas tam multos, tamque insuigniter eruditos, non committam, ut nihilo doctior eos dimittam. Est locus in prologo Eunuchi, qui multos torquet. Nam plerique codices sic habent: Sic existimet, sciat responsum, non dictum esse, quia lesit prior. Qui bene uertendo, & eas describendo male, &c. In his uerbis desidero sensum argutum, ac Terentio dignum. Nec enim ideo lesit prior, quia male uertit Græcas fabulas, sed quia Terentianas carpserat. E V. Iuxta uulgo iactatum prouerbium, Qui pessimè canit, primus incipiet. Cum essem Londini apud Thomam Linacrum, uirum sic in omni genere philosophiæ doctissimum, ut nihilo secius has grammaticorum minutias ad unguem calleat, ostendit mihi codicem mira uetustate, in quo sic habebatur scriptum, Sic existimet, sciat, Responsum, non dictum esse, quale sit, prius Qui bene uertendo, & eas describendo male, Ex Græcis bonis, Latinas fecit non bonas, Idem Menandri Phasma nunc nuper dedit.

Sic autem ordinandus est sermo, ut quale sit, indicet subiiciendum exemplum prioris dicti. Minutabatur se uicissim reprehensurum aliquid in fabulis eius à quo fuerat

rat reprehensus. Atque hic negat uideri debere conui-
cium, sed responsum. Qui laceſſit, iacit dictum, qui rege-
rit laceſſitus, respondei. Huius rei promittit exemplum,
quale ſit quod Græcis dicitur οἶον, Latinis quod genus,
aut ueluti, ſiue uidelicet, aut puta. Deinde ſubiicit repre-
hensionem, in qua prius aduerbium reſpondet ad alter-
rum aduerbium ueluti diuerſum, quod ſequitur, nuper:
quem admodum pronomen qui, reſpondet ad dictionem
idem. Vcteres enim Lauinij ſabulas in totum damnat,
quoniam iam exciderant ex hominum memoria. In his
quas nuper dediſſet, certa notat loca. Mihi uidetur hæc
germana lectis, uerusq; Comici ſenſus, niſi quid diſſen-
tit ſenatus populusq; poeticus. C O. Imò pedibus omnes
in tuam diſcedimus ſententiam. E V. At ego uiciſſim
à uobis quiddam leue ac facillimum diſcere cupiam,
quò pacto metiendus ſit hic uerſiculus. Ex Græcis bonis
Latinas fecit non bonas. Micate digitis. H I L. Opinor
more ueterum clidi s, ut ſecundo loco ſit anapeſtus.
E V. Accederem, niſi caſus auferendi deſineret in is, na-
tura longam. Itaque ſubmota conſonante, nihilo minus
manet longa uocalis. H I. Vera prædicas. C R. Si quis il-
ligeratus & ignotus ingrederetur, planè crederet nos
micatione digitorum, ruſticorum ludum renouare.
L E. Nos quantum uideo fruſtra micamus digitis, tu ſi
potes, expedi. E V. Videte quantula res nonnunquam
torquet homines etiam cruditos: præpoſitio ex pertinet
ad finem carminis præcedentis:

Qui bene uertendo, & eas deſcribendo malè, ex
Græcis bonis, Latinas fecit non bonas.

Ita nihil eſt ſcrupuli. L E O. Sic eſt per Muſas. C A R.
Quando

Quandoquidem coepimus micare digitis, uelim ut alii
 quis mihi uersum hūc ex Andria digerat in suos pedes,
 Sine inuidia laudem inuenias, & amicos pares. Nam
 mihi sepe tentanti nō successit. L E. Sine in, iambus est:
 uidia, anapæstus: laudem in, spōdeus: uenias, anapæstus:
 & ami, rursus anapæstus. C A. Habes iam pedes quinque,
 & supersunt tres syllabæ, quarū prima est longa, ut nec
 iambum facere possis, aut tribrachyn. L E. Profecto uera
 prædicas. Hæremus in uado, quis nos expedici? E V. Ner
 mo melius, quàm qui induxit in hoc uadū. Agè Carine,
 ne cœca si quid habes inter cæcidos amiculos. C A. Nisi
 me fallit memoria, uideor mihi quiddā tale legisse apud
 Priscianū, qui docet apud Latinos Comicos, u cōsonan
 tem perinde elidi ut uocalē: quemadmodum frequēter
 in hac dictione enim uero, sic ut pars enie, faciat anapæ
 stum. L E. Itaq; metire nobis. C A. Faciā. Sine inidi, pro
 ceumaticus est: nisi mauis elidi i per syneresin: ut cū
 Vergilius aureo, ponit in fine carminis heroici, pro au
 ro. Quod si placet, erit primo loco tribrachys: a laus, spon
 deus est: diueni, dactylus: as & a, dactylus: micos, spon
 deus: pares, iambus. S B. Carinus nos explicuit ex hoc
 sanè uado. Sed est in eadem scena locus, quem haud scio
 an quisquam animaduertit. H I. Obsecro profer. S B.
 Illic hunc in modū loquitur Simo: Sine ut eueniat quod
 uolo, In Pamphilo ut nihil sit moræ, restat Chremes. H I.
 Quid hīc te offendit? S B. Cum sine, sit minitantis, nihil
 hīc sequitur quod faciat ad minas. Proinde suspicor à
 poeta scriptum fuisse: Sin eueniat quod uolo, ut sin, re
 spondeat ad si, quod præcessit: Si propter amorem uxori
 rem nolit ducere. Proponit enim senex duas partes in
 ter

*terse diuersas. Si Pamphilus ob amorem Glycerij recur-
 sat nuptias, erit quod cum illo exoptulem: sin ille nō re-
 cusarit, tum mihi restat exorandus Chremes. Porro hy-
 perbaton longius fecit interpellatio Sossia, & stomachus
 Simonis in Dauum. HI. Mus, porrige mihi codicē. C. R.
 Committis tu muri codicem? HI. Tutius quā uinum.
 Disseream, nisi uerum dixit Sbrulius. PA. Trade mihi
 codicem, ut ostendam alium scrupulum. In prologo Eu-
 nuchi uersus hic nō constat, Habeo alia multa quæ nūc
 condonabuntur. Quāquam enim Comici latine præci-
 piē sumunt sibi multam libertatem in hoc genere car-
 minis, tamen nusquam memini illos senarium claudere
 spondeo, nisi forte legendū est condonabitur, ἀναφασίαν
 aut condonabimus mutato numero personæ. MA. O
 mores uerē poeticos. In ipso limine conuiuij micant di-
 gitis, & librum adhibent. Lusus & literas præstat ser-
 uare in mensas secundas. CR. Non omnino pessimum
 consilium dat Margareta, obtemperabitur: placato sto-
 macho reuocabimus lusum, interim digitis micabimus
 in disco. HI. Videte luxum poeticum. Habetis triplex
 ouorum genus, elixa, assa, frixa, omnia recētissima sunt,
 intra biduum nata. PA. Ego butyri esum non fero: si fri-
 xa sunt oleo, perplacebunt. HI. Abi puer, disce ex Mar-
 garetā, in utro frixa sint. MVS. In neutro, inquit. HIL.
 Nec in butyro, nec in oleo? In quo igitur? MVS. In lixiuio,
 ut ait. CR. Qualis percontatio, talis responsio. Quid ne-
 gocij est dignoscere butyrum ab oleo? CA. Præsertim
 his qui tam facile discernunt lactucam à beta. HI. Habe-
 tis ouationē, sequetur aliquando triumphus. Heus puer,
 circunfer oculos, nihil ne uides hic deesse? MVS. Permul-
 ta.*

Vitis clauiculis. Natura ad didit uitū palmitib. laqos. quosdā. quib. repit, & alligat fele: has Pl. uocat clauiculas lib. 23, in prologo.

ta. HI. Hæc oua desiderāt condimentū, quo tēperetur ca
lor. Mūs. Quid uis? HI. Dic ut ex contusis uitis clauiculis mittat nobis succū. Mūs. Dicam. HI. Quid huc redis inanis? Mūs. Negat ē clauis succū exprimi solere. LE. O famulā. S B. Certē fabulis condiemus oua nostra. In Epodis Horatianis offēdi locum quendam, non deprauatū quod ad scripturam attinet, sed deprauate interpretatum, nec à Mancinello solum, caterisq; recentioribus; uerum etiam ab ipso Porphyrione. Locus est in carmine, quo canit Palinodiam Canidie uenefica:

Tuusq; uenter Paetumeius, & tuo
Cruore rubros obstetrix pannos lauit,
Vtcunq; fortis exilis puerpera.

Existimant enim omnes hīc, exilis nomen esse, cum sit uerbum. Adscribam uerba Porphyrionis, si tamē illius esse credendum est: Exilem autem, inquit, sub illa specie, quasi puerperio facta sit deformis, per exilitatem corporis maciem naturalem dicit. Pudendus Lipsius, si uir tantus non sensit metri legem reclamare huic sensui. Neq; enim quartus locus admittit spondeum. Verum poeta iocatur illam uerē peperisse, quanquam non diu languisset, ac decubisset à partu, sed statim exilisset ē lecto, quemadmodū solent quædam fortes puerperæ. HI. Habemus tibi gratiam Sbruli, qui tam lautē condieris oua nostra. LE. Isti nō dissimile est quod legitur in primo Oidarū libro, Ode initiū est: Tū ne quæsieris. Sic autē habet constans lectio: Neu Babylonios tentaris numeros, ut melius quicquid erit pati. Hunc locum ita transiliūt ueteres interpretes, quasi nihil habeat scrupuli: solus Mancinellus sentiēs orationem imperfectam, iubet addi possis.

possis. s. b. Habes aliquid de hac re compertius? L. E. Ne
 scio, sed mihi uidetur Horatius Græci sermonis idioma
 reddidisse, quod nullus poetarum facit libentius aut fre-
 quentius: nã Græcis est familiare aparemphton adiun- *ἀπαρῆμφο*
 gere huic dictioni *ἴσ* & *ἴσ*. Sic Horatius, ut pati, pro ut *τεν*, id est,
 patiariis. Quanquam quod diuinat Mancinellus, nō est *infinitem, ut*
 proفسus absurdum. H. I. Mihi uehementer arridet quod *pai.*
 dicis. Curre M^o, & adfer si quid est reliquū. C. R. Quid
 isthuc est nouarū deliciarū? H. I. Hic est cucumis sectus
 in laminulas: hoc est ius ex coctis intestinis cucurbitæ,
 conducit lubricandis intestinis. s. b. O cœnã uerè medi-
 cam. H. I. Boni consulite. Mox aderit gallina ex corte no-
 stra. s. b. Commutabimus tibi nomen, & pro Hilario uo-
 cabimus Apitium. H. I. Agè, nunc ridete quantū uoletis,
 cras fortassis serio laudabitis hanc cœnã. s. b. Quis sic?
 H. I. Cum senseris tibi probè conditū esse prandiū. s. b.
 Fame? H. I. Scilicet. C. R. A. Scis Hilari quid prouincia te
 uelle suscipere? H. I. Sciã, si dixeris. C. R. A. Chorus canit
 hymnos quosdã non indoctos, sed per indoctos multis
 locis deprauatos, eos cuperè tua opera nobis restitui: ut
 autè exemplū proferã, ita canimus: Hostis Herodes im-
 pie, Christum uenire quid times? Ordo dictionis unius
 inuersus, geminū uitium inuexit carmini. Nam hostis,
 cum trochæū efficiat, nullum habet locū in carmine iam-
 bico: & Hero, spondeus, non recipitur in sede secunda.
 Nec dubiū est, quin uersus ita primum scriptus sit: Hero
 des hostis impie. Iam epithetū impie, mollius coheret cū
 hostis, quàm cum Herodes. Porro quoniam Herodes di-
 ctio Græca est, uertitur in *ἱ* in casu uocãdi, ut *ὁμεγάρης*,
ὁμεγάρης, quemadmodum *ἱ* in *ἀγάρης*, ut *ὁμεγάρης*,
 recti

recti casus uertitur o micron . Rursum ita canimus
 hymnum: I E S V corona uirginū, quem mater illa con-
 cepit, Que sola uirgo parturit. Dubium nō est, quin con-
 cipit sit pronuncianđū . Nam temporis hypallage gra-
 tiam etiam addit sermoni. Ridiculum autē est nos offen-
 di in concipit, cum sequatur parturit. H I. Istius generis
 & ipse permulta offendi, nec pigebit olim huic rei alio
 quot dierum opellam dare: nam mihi uidetur Ambro-
 sius in hoc carmine nō parum habere gratiæ: adeo ferē
 finit dimetrum dictione trisyllaba, & casuram ferē col-
 locat in fine dictionis . Id crebrius apud eum fit, quā
 ut casus uideri possit. Si quæritis exemplum: Deus crea-
 tor, hic est penthemimeris, accinitur omnium: poliꝫ; re-
 ctor, accinitur uestiens diem decoro, accinitur lumine,
 noctem soporis, accinitur gratia. Sed adest gallina satis
 obesa, quæ mihi totis decem annis peperit oua, & exclu-
 sit pullos. C R. Indigna erat quæ necaretur. C A. Si licet
 aliquid admiscere de studijs seuerioribus, habeo quod
 proponam. H I. Modò ne nimium sit tetricum. C A. Nō
 est. Cæpi nuper legere Senecæ epistolas, & in ipso sta-
 tim portu, quod aiunt, impegi: locus est in prima episto-
 la: Et si uolueris, inquit, attendere, magna uite pars clabi-
 tur male agentibus, maxima nihil agentibus, tota aliud
 agentibus. In hac sentētia affectat nescio quid argutiæ,
 quod ego nō satis assequor. L E. Diuinabo si uoles. C A.
 Maxime. L E. Nemo perpetuò peccat. & tamen luxu, li-
 bidine, ambitione, caterisq; uitijs magna uite pars per-
 rit, sed multo maior uite portio perit nihil agentibus.
 Nihil Porro nihil agere dicuntur, nō qui uiuūt in ocio, sed qui
 agere. rebus friuolis, & nihil ad felicitatem conducentibus oc-
 cupant

cupantur: inde prouerbiū, Satius est cessare, quā nihil agere. sed tota uita perit aliud agentibus. Aliud agere dicitur, qui nō est attentus ad id quod agit. perit igitur tota uita, quoniam quum uacamus uitijs, aliud agimus: dum uacamus friuolis, aliud agimus: dum studemus philosophiæ, quoniam facimus supine & oscitanter, aliud agimus parum attenti, uelut ad rem minime seriam. Hæc interpretatio si parum arridet, numeretur hæc sententia Senecæ inter eas, quas in hoc scriptore damnat A. Gellius, ut friuole argutas. H I. Mihi sane satis arridet. Sed interim strenuè ad gallinā. Nolim uos falli, nihil præterea parati est: quadrat enim ad id quod præcessit: Turpissima est iactura, quæ per negligentiam fit. Id autem declarat hæc trimembri sententia. At paulo post uideor mihi

Aliud agere

uidere mendum: Mortem nō prospicimus. Magna pars eius iam præterijt. nam legendum arbitror, Mortem prospicimus, Prospicimus enim quæ procul absunt, quum mors magna ex parte præterierit nobis. L E. Si sibi permittunt philosophi, ut aliquando diuertant in præteritum, fortasse non uidebitur absurdum, si nos aliquando uel animi gratia diuertamus in illorum regionem.

Prospicimus quæ à fronte sunt, sed procul respicimus à tergo relicta.

H I. Quid ni? L E. Quum nuper relegerem librum Aristotelis, quem inscripsit *ἠθικῶν ἐπιπένησις*, quorū argumentum est rhetoribus cum philosophis magna ex parte commune, comperi insignes errores interpretum. Neq; dubitandum est, quin hi qui Græce nesciunt, in multis locis egregiè delirarint. Aristoteles enim proponit huiusmodi genus ambigui, quod nascitur ex uoce, quæ eadem

Locus Aristotelis.

declarat diuersa, *ὅτι μανθάνουσιν οἱ ἐπιπένησις τὰ γὰρ ἀποστομῆσις μανθάνουσιν οἱ γραμματικοί. τὸ γὰρ μανθάνειν ἐμάνθημι*

g μάνθημι

μώνυμον τότε ξυμῖναι χρώμενον τῆ ἐπισήμῃ καὶ τῷ λαφύ
 βαίνῃ τῶ ἐπισήμῳ. Id uerterunt in hunc modum, Quo
 niam discunt scientes: Nam secundum os grammaticū
 discunt. Discere enim equiuocum ad intelligere eum,
 qui utitur disciplina, & accipere disciplinam. HI. Vū
 sus es mihi nunc Hebraicè loqui, non Latine. LE. Est ne
 quisquam uestrum qui audiuit hic ullam uocem equi
 uocam? HI. Nullam. LE. Quid igitur stultius, quàm id
 uelle uertere, quod uerti non poterat? Neq; enim quem
 admodum Græcis μαθηταί, sonat μαθῆναι, & μαθητῶν,
 ita Latinis discere, doctrinā accipere, aut tradere. Quā
 quàm an hoc sit uerū, nescio, magis arbitror sic māhu
 nin esse anceps apud Græcos, quemadmodū cognoscere
 apud Latinos: cognoscit enim qui nouit, & cognoscit
 iudex qui discit causam. Sic opinor Græcis μαθηταί dī
 citur præceptor, qui exigit prælecta pueris, & pueri qui
 bus prælegitur. Quàm uerò uenuste reddidit, τὰ πρὸ ἀπο
 σοματισθῆναι μαθηταίσι οἱ γραμματικοί. Nam secun
 dum os grammatici discunt, quum uertere debuerit
 Nam grammatici quæ dictant, docent. Hic interpretis
 erat, aliud exemplum supponere, quod non eadem uer
 ba, sed eandem rei speciem exhiberet. Quāquam hoc
 loco suspicor etiam in græca scriptura nonnihil esse men
 da, scribendum autem, ὁ μώνυμον τῷ τῆ ξυμῖναι καὶ τῷ λαφύ
 βαίνῃ. Paulo post subiicit aliud exemplum ambiguum
 quod nascitur non ex uario uocis eiusdem significati
 sed ex diuersa connexionē: τὸ βούλεσθαι λαβῆναι με τῶν πο
 λεμίους, uelle me accipere pugnantes. Sic enim uertit
 pro eo quod erat, uelle me capere hostes, et si legas βούλε
 σθαι, sermo fit dilucidior. Vultis me capere hostes.
 Nam

Nam pronomen potest præcedere uerbum capere, & præst sequi. Si præcedat, hic erit sensus: Vultis ut ego capiam hostes? Si sequatur, erit hic: Vultis ut hostes me capiant? Subiicit eiusdem generis aliud exemplum, ἀρχὴ ἔτι γινώσκεις, τοῦτο γινώσκεις. id est, An quod quis nouit, hoc nouit? Ambiguitas est in τοῦτο. Id si sumatur accusandi casu, sensus erit: Quicquid alicui cognitum est, id illi cognitum esse. Sin nominandi casu, sensus hic erit: Quam rem quis intelligit, ea intelligit, quasi cognosci non possit, nisi quod uicissim cognoscat. Rursus aliud subiicit, ἀρχὴ δὲ τις ὄρα, τοῦτο ὄρα. ὄρα ἢ τὸν κίονα. ὡς ὄρα δὲ κίονα, an quod quis uidet, id uidet? sed uidet columnam, columna igitur uidet: rursus in τοῦτο est ambiguitas, quam prius indicauimus. Verum hæc utcumq; reddi poterant Latinis, auribus: quod sequitur, nullo modo reddi poterat, ἀρχὴ δὲ σὺ φῆς εἶναι, τοῦτο σὺ φῆς εἶναι. φῆς ἢ λίθου εἶναι. σὺ ἄρα φῆς λίθου εἶναι. Quod illi sic reddiderunt: Putas quod tu dicis esse, hoc tu dicis esse: dicis autem lapidem esse, tu ergo lapis dicis esse. Obsecro, quis omnino sensus humanus ex his uerbis percipi possit? Ambiguitas enim partim pendet ex idiomate Græci sermonis, quæ est in maiore ac minore, quanquam in maiore est & alia ambiguitas, in duabus dictionibus δὲ τοῦτο, quæ si capiuntur nominandi casu, sensus erit: Quicquid te dicis esse, hoc tu es. Sin accusandi, sensus erit: Quamcumque rem tu dicis esse, eam dicis esse: & ad hunc sensum subsumit: λίθου φῆς εἶναι. Sed ad priorem colligit σὺ ἄρα φῆς λίθου εἶναι. Græci sermonis proprietatem semel ausus est imitari Catullus: Phaselus iste, quem uidetis hospites, ait fuisse nauium celerrimus. Sic

enim ferebatur hic uersus in antiquioribus editionibus hocignorato, necesse est multis modis delirare eos, qui in hæc loca scribunt commentarios. Ne id quidem quod in ibi continenter sequitur, Latino potest esse perspicuum, καὶ ἄρα ὅσι σιγῶντα λέγειν, αὐτῶν γὰρ ὅσι, τὸ σιγῶντα λέγειν, τὸ πὲρ λέγοντα σιγαῦν, καὶ τὸ τὰ λεγόμενα. Idreddiderunt hunc in modum, Et putas est tacentem dicere. Duplex enim est tacentem dicere, & hunc dicere tacentem, & quæ dicuntur. An non hæc Sibylle folijs obscuriora? H. I. mihi nec Græca satis liquent. L. E. Exponam pro mea diuinatione. An possibile est tacentem dicere? Hæc interrogatio duplicem habet sensum, quorum alter est falsus & absurdus, alter potest esse uerus. Nam fieri non potest, ut qui loquitur, non dicat ea quæ loquitur, hoc est, ut loquendo taceat: sed fieri potest, ut is qui loquitur, taceat eum qui loquitur. Quanquam hoc exemplum recidit in alteram formam, quam paulo post subiicit. Rursum illud admiror, quod mox in genere ambiguitatis, quæ nascitur ex pluribus dictionibus coniectis, mutarint Græci uocem seculi in literas, ἐπίτασθαι τὰ γράμματα: quum latini codices habeant scire seculum. Hic enim duplex sensus nascitur, uel ut ipsum seculum sciat aliquid, uel ut aliquis sciat seculum. Verum hoc mollius est in αἰῶνα, siue in κόσμῳ, ἢ in γράμματι. Nam literæ dicuntur absurde scire quippiam. Verum nihil absurdum sit, si quis dicat, aliquid nostro seculo notum esse, aut aliquem nosse suum seculum. Iam aliquanto post ubi proponit exemplum ambigui ex accentu, non ueritus est interpres pro uerbis Homeri supponere Vergilianam, quum eadem fuerit necessitas in illo exemplo, Quicquid

quid dicis esse, hoc est. Ex Homero refert Aristoteles,
ὅτι κεν ἀντιθέτου ἢ ἀπὸ τοῦ ἁπλοῦς. Si ōū aspiretur, ac circumflectatur,
 sonat Cuius computrescit fluuia: sin ōū sit exile & acu-
 tum, sonat Non computrescit fluuia. Atque hoc quidem
 sumptum est ex Iliados ὦ. Alterum est, Διδόμην δὲ οἱ δῶν
ἔστι ἀπὸ τοῦ ἁπλοῦς: accentu collocato super penultimam sonat,
 Concede illi: sin super primam, Διδόμην, sonat Damus.
 At poeta nō sentit Ioucm dicere, Cōcedimus illi, sed Iupi-
 ter mandat ipsi somnio, ut illi ad quē mittitur, concedat
 potiri uoto. Dictum est enim Διδόμην, pro Διδόμην. Pro
 his duobus Homericis subiecerūt hęc ex nostris poetis,
 uelut illud ex Odis Horatii,

Me tu longas pereunte noctes,

Lydia dormis.

Etenim si accentus sit in, me, correpto: & tu, sit graue,
 unica dictio est, metuo, id est, timeo. Quanquam hęc am-
 biguitas pendet non solum ex accentu, uerum etiam ex
 compositione. Alterum supposuerunt ex Vergilio:

Heu quia nam tanti cinxerunt æthera nymbi.

Quanquam hęc quoq; ex compositione nascitur ambi-
 guitas. HI. Sunt ista quidem arguta, dignaq; cognitu

Leonarde, sed interim uereor, ne cui conuiuium hoc so-
 phisticum uideatur magis, quàm poëticum: aliàs si ui-
 debitur, uel totum diem uenabimur elenchos in clen-
 chis. LE. Hoc est, in luco ligna, in mari quæremus aquã.

HI. Vbi est meus Mus? MV. Adest. HI. Mone Mar-
 garetam, ut tradat bellaria. MV. Abeo. HIL. Rursus
 ades uacuuus? MV. Negat se de bellarijs cogitasse, &
 ait satis diu sessum esse. HIL. Vereor ne si diutius hic
 philosophemur, illa nobis mensam subuertat, quem

q 3 admor

Metuo, Ho-
 ratius diuisit,
 ut subaudias,
 amico.

Elenchos, id
 est, redargutio
 nes: ἐλέγχω
 enim redar-
 guere est.

admodum Xanthippe Socrati : consultius est igitur, ut bellaria sumamus in horto . ibi simul & ambulabimus, & libere nugabimur. Interea sibi quisq; decerpit ex arbore quod lubet. C O. Placet consilium. H I. Est illic forniculus quouis uino suauior. C A. Qui fit, ut hortus tuus magis nitcat quàm aula? H I. Quia hic uersor frequentiùs. Si quid arridet hic, ne parcite nostris opibus hortensibus. Iam si satis uidetur deambulatum, quid si confidamus huc sub tilia, & Musas cicamus? P A. Agè fiat. H I. Thema suppeditet hortus ipse. P A. Si præcesseris, sequemur. H I. Agè faciam. Præposterè facit, cui uarijs delicijs nitcat hortus, quum animũ habeat nullis disciplinis, nullis uirtutibus excultũ. L E. Credemus adesse musas, si reddideris eandem sententiam carmine. H I. Hoc mihi longè procliuius, profam orationẽ uertere carmine, quàm argentum commutare auro. L E. Dic igitur. H I.

Cui renitet hortus undiquaq; flosculis,
Animumq; nullis expolitum dotibus
Squalere patitur, is facit præposterè.

Et Apolline
nullo. Alludit
ad illud Mar-
tial. Musis &
Apolline nul-
lo Quod scri-
bis uersus, hoc
Ciceronis ha-
bes.

Adblanditur,
id est. placet,
sicut arridere
dicitur, quod
placet.

Coccyx, qui
latine dicitur
Cuculus, pe-
nultima pro-
ducta. Notus
est Apologus

Habetis carmẽ Musis & Apolline nullo. sed elegãs fuerit, si singuli hanc sententiã diuerso genere carminis reddatis. L. Qui uicerit, quid premij feret? H. Huc calathũ onustũ malis aut prunis, aut cerasijs, aut mespilis, aut piris, aut si quid aliud magis adblãditur. L. Quis erit arbiter certaminis? H. Quis nisi Crato? & idcirco solus non certabit, quò magis auscultet. C R. Vereor ne talem sitis habituri iudicẽ, qualẽ olim habebant coccyx et lusciniã, inter se de canẽdi gloria decertãtes. H I. Sat est, si places omnibus. C O. Placet arbiter, incipe Leonardè. L E.
Cui tot delicijs renitet hortus,

Herbis,

Herbis, floribus, arborumq; foetu,
 Et multo, & uario, nec excolendum
 Curat pectus, & artibus probatis
 Et uirtutibus, is mihi uidetur
 Leno iudicio, parumq; recto.

DIXI.

HI. Carinus arrodit unguem, expectamus aliquid e/
 laboratum. CA. Nulla adest Musa.

Cura cui est, ut niteat hortus flosculis ac foetibus,
 Negligenti excolere pectus disciplinis optimis:
 Hic labore, mihi ut uidetur, ringitur praepostero.

HI. Non frustra arrosus est unguis. EV. Quoniam
 ordo me uocat, ne nihil adferam:

Qui studet, ut uarijs niteat cultissimus hortus
 Delicijs, patiens animum squalere, nec ullis
 Artibus expoliens, huic est praepostera cura.

HI. Non est cur extimulemus Sbruliu: na ille sic scatet
 uersib. ut plerūq; uel imprudēs effundat carmina. SB.

Cui uernat hortus cultus & elegans,
 Nec pectus ullis artibus excolit,
 Praepostera is cura laborat.

Sit ratio tibi prima mentis. PA.

Quisquis accurat uarijs ut hortus
 Floribus uernet, neq; pectus idem
 Artibus sanctis colit, hunc habet praepostera cura.

HI. Nunc experiamur, cui hortus suppeditet plures
 sententias. LE. Quid ni faciat tam diues? Vel hoc rosetū
 mihi suggeret quod dicam. Ut breuis est rose nitor, ita
 fugax est iuuentus: properas capere rosam prius quam
 marcescat, magis aduiscendum est, ne sine fructu tibi est
 q 4 fluat

de certamine
 canēdi inter lu
 sciniā & cucu
 lum, asino iu
 dice.

Arrodit un
 guem. Gestus
 est cogitatis.
 Pers. Nec plu
 reū cedit, nec
 demorsos fa
 pit ungues.
 Idē, Cherestra
 tus unguem
 Arrodens ait
 hoc.

fluat iuuentus. H I. Thema satis aptum carmini. C A R.
 Ut inter arbores suos cuiq; foetus est: ita inter homines
 suae cuiq; dotes sunt. E V. Ut terra si excolatur, uarias o-
 pes gignit in usus humanos, neglecta spinis ac uepribus
 obducitur: ita hominis ingenium si excolatur optimis
 studijs, plurimas edit uirtutes: sin negligas, uarijs occu-
 patur uitijs. S B. Hortus quotannis colendus est ut ni-
 teat: animus semel excultus honestis studijs, perpetuo
 floret ac uernat. P A. Ut amoenitas hortorum non auo-
 cat animum ab honestis studijs, sed ad haec inuitat por-
 tius: ita quærendi sunt lusus ac ioci, qui non absunt a li-
 teris. H I. Euge, uideo examen sententiarum. Nunc ad-
 uersus: sed antequam id aggrediamur, mea sententia, fu-
 erit exercitatio nec inelegas, nec infrugifera, si primam
 sententiam toties reddamus Græcis uersiculis, quoties
 reddidimus Latinis. Hic auspicabitur Leonardus iam
 olim familiaris Musis Græcanicis. L B. Ineptiam, si uer-
 bes. H I. Iubeo, atq; impero. L E.

Ω κῆπος ἔστιν αἰθέρῳ γελῶν καλοῖς,
 ὃ ἔνδ' ἰσὺς ἀρχμῶν τοῖς λεαλοῖς μαθ' ἡμασιν
 οὐκ ἔστι κόμψ', ἔτ' ἔκ' ὀρθῶς φρονῶ,
 πρὶ πλείον' ποιῶν τὰ φαῦλ', ἢ κρείττονα

Ego praesulem. Ego praesulem egi, succedet qui uolet. H I. Carinus.
 Alludit ad Sa- C A. Imo Hilarius. L E. Sed uideo Margaretam interue-
 lios sacerdotes nire, adfert nescio quid deliciarum. H I. Si id fecerit, me
 Martis, ni fal- fefellerit mea furia. Quid adfers? M A. Sinapi quo con-
 lor, q saltabāt diatis uestra bellaria. An non pudet hic garrire in mul-
 in pōpa, presul tam noctem, & postea uos poeta multa blateratis in lo-
 autē qui saltat quacitatem foeminarum? C R. Haud male monet Mar-
 primus. Est in garetta, iam tempus monet, ut suum quisq; nidum adeat.
 quibusdā cho-
 reis mos, ut u-
 nus solus auspi-
 ces saltatione:
 unde
 alias

ad hoc pulcherrimo certaminis genere uel solidū
dum consumemus. HI. Sed cui addicis primum? CR.
In presentia quidem mihi ipsi addico: nullus enim uicit
prater unum me. HI. Qui uicisti, qui non certaueris?
CR. Vos certastis, at non decertastis. Ego, quod nemo
uestrum potuit, uici Margaretam. CA. Hilari, æquum
postulat, auferat calathum.

INQUISITIO DE FIDE.

AVLVS, BARBATVS.

Puerorum est cantilena, Saluta libenter. Verum haud
scio, an mihi fas sit tibi dicere salutem. BA. Equidem ma-
lum qui det salutem, quàm qui dicat. Sed quam ob rem
istudc ais Aule? AV. Quem ob rem? Quia, si scire uis, o-
les aut sulphur, aut fulmen Iouis. BA. Sunt & Veioves,
sunt bruta fulmina, multum etiam origine dissidentia a
fatidicis. Nam, ut suspicor, tu de anathemate sentis. AV.
Rem cõiectas. BA. Audiui quidem horrenda tonitrua,
fulminis ictum non sensi. AV. Qui sic? BA. Quia mihi
lo peius concoquo, neq; irrequietius dormio. AV. Sed
hoc periculosius solet esse malum, quia non sentitur.
Verum hæc bruta fulmina quæ tu uocas, feriunt montes
& maria. BA. Feriunt, sed irritis ictibus. Est & fulgur
è vitro seu uase æreo. AV. Certe territat & hoc. BAR.
Verum, sed pueros. Solus Deus habet fulmen quo feriat
animam. AV. Quid si Deus est in suo uicario? BA. Vti
nam sit. AV. Imò multi demirantur te iam dudum non
esse quouis carbone atriorem. BA. Finge me talem. At
qui tanto magis erat optanda salus perditio, si placet E-
uangelica doctrina. AV. Optanda quidem, at nõ dicen-
da. BA. Cur ita? AV. Quo pudeat ictus fulmine, ac re-

unde quisquis
alijs cunctan-
tibus rem cœ-
pit, dicit in ce-
pisse choræ.

Veioves, sunt
Ioues sinistri,
& noxij. Sic
uocant poetæ
numen læuum
Veiouem.

Bruta fulmin.
uide Plin. li. 2
ca. 43. Bruta,
quali sine rati-
one ueniunt,
nec quicquã
portendunt.
Fatidica præ-
dicunt aliquid.
Mõtes et ma-
ria, refert Pli.
uerba ex loco
quem modo
citaui.

q s sifiscat.

Fulgur è uis.
uide prouerb.
Carbone atri-
or est. uidetur
innuere quem
pam excom-
municatum.

Palestrites, id
est luctator: ni-
mirū cū inui-
sit phreneticū.

A cœlo usq;
ad terrā. Plau-
tinū, pro. à ca-
pite usque ad
pedes.

sipiscat. B A. Si sic nobiscum egisset Deus, perieramus
omnis. A V. Quam ob rē? B A. Quia cum essemus inu-
mici Dei, cultores idolorum, militantes in castris sata-
næ: hoc est modis omnibus excommunicatissimi, tum il-
le maxime nobiscum confabulatus est per filium suum,
suoq; colloquio nos restituit in uitam, cum essemus mor-
tui. A V. Ista quidem uerè narras. B A. Imò malè agere-
tur cum omnibus ægrotis, si medicus fugeret alloquium,
quoties ingens morbus grauat miserum: imò cum maxi-
mè conueniebat adesse medicum. A V. At ego metuo, ne
tu mihi affles aliquid tui mali, quàm fiat ut tuo morbo
medear. Nonnunquam usu uenit, ut pro medico fiat pa-
lestrites, qui uisit ægrotum. B A. Ita quidem usu uenit in
corporum morbis: uerum in animi malis est tibi para-
ta antidotus aduersum omne contagiū. A V. Que namè
B A. Adamantinum propositum, non diuelli à sententia
semel infixæ. Deinde cur palestram metuis, ubi res ueri-
bis agitur? A V. Est aliquid quod dicis, si modò spes sit
profectus. B A. Prouerbio dicitur: Donec spirat homo,
spemandum esse. Et iuxta Paulum, Caritas nescit despe-
rare, quia sperat omnia. A V. Non pessimè mones, atque
hac spe puto mihi fas esse tecum miscere sermonem ali-
quantisper, ac si pateris medicū agam. B A. Licet. A V.
Vulgo sunt inuisi percontatores. Et tamen in medicis
probantur, qui percontantur de singulis. B A. Perconta-
re à cœlo usq; ad terram, si libet. A V. Experiar, modò si
dem des te responsurum ex animo. B A. Do, modò sciam
qua de re uelis percontari. A V. De symbolo Apostolor-
rum. B A. Audio militare uerbum, nec recusò haberi
pro hoste Christi, si quid hic sefellero. A V. L. Credis in
Deum

Deum patrem omnipotentem, qui condiderit cœlum et
 terram: B A. Et quicquid cœlo terraq; continetur, atq;
 etiam mentes angelicas. A V. Cum Deum dicis, quid sen-
 tis? B A. Sentio mētem esse quandam æternam, quæ nec
 inītiū habuerit, nec finem sit habitura, quæ nihil esse po-
 test nec maius, nec sapientius, nec melius. A V. Ista qui-
 dem satis pie. B A. Quæ nutu suo omnipotenti condidit
 quicquid est rerum uisibilem aut inuisibilem, quæ sa-
 pientia mirabili moderatur ac gubernat uniuersa, sua
 bonitate pascit ac seruat omnia, atque hominum genus
 collapsum gratuito restituit. A V. Sunt quidem ista tria
 præcipua in Deo: sed quid fructus capis ex istorum coi-
 gnitione? B A. Cum omnipotentem cogito, me totum il-
 li submitto, ad cuius maiestatem nihil est hominum aut
 angelorū sublimitas. Deinde plena fiducia credo, quod
 ab illo factum tradunt sacræ literæ, simulq; futurū quic-
 quid ille promisit, quando nutu quicquid uult potest,
 quantum uis homini uideatur impossibile. Ita fit ut meis
 uiribus diffusus, totus ab illo pēdeam, qui potest omnia.
 Vbi sapientiam illius intueor, nihil tribuo meæ sapiētiae:
 uerum credo omnia rectissimè iustissimèq; ab eo fieri,
 etiam si iuxta sensum humanum uideatur absurda aut
 iniqua. Cum bonitatem considero, uideo nihil esse in me
 quod illius gratuita beneficentiæ non debeam: & nullū
 arbitror esse tantū crimē, quod ille nolit ignoscere resu-
 piscenti: neq; quicquā esse, quod ille nō sit largiturus cū
 fiducia petenti. A V. Num satis esse putas, quod credis il-
 lum esse talem? B A. Nequaquam, sed sincero affectu
 totam fiduciam ac spem in illum unum transfero, dete-
 stans satanam omnemq; idololatriam, & quicquid est
 artium

artium magicarum. Illum solum adoro, nihil illi nec præferens, nec æquans, non angelum, non parentes, non liberos, non uxorem, non principem, non opes, non honores, non uoluptates: paratus & uitam illius causa perdere, si iusserit, certus eum non posse perire, qui se totum illi tradiderit. A V. Nihil igitur colis, nihil times, nihil amas, nisi unum Deum? B A. Si quid ueneror, si quid metuo, si quid amo præter eum, eius causa amo, metuo, colo, omnia ad illius gloriam referēs, semper illi gratias agens, siue leta contingunt, siue tristia: siue mori datur, siue uiuere. A V. Sana quidem est hæc tua oratio.

Deus
filius.

De secunda persona quid sentis? B A R. Sciscitare. A V. Credis Iesum fuisse Deum & hominem? B A. Maxime. A V. Quæ fieri potuit, ut idem sit Deus immortalis, & homo mortalis? B A. Istud illi facile fuit efficere, qui quicquid uult, potest. Et ob diuinam naturam, quam eandem habet cum patre, quicquid magnitudinis, sapientia, & bonitatis attribuo patri, idem attribuo & filio: quicquid debeo patri, debeo & filio: nisi quod ita uisum est patri, ut per filium conderet ac donaret nobis omnia. A V. Cur igitur sacra litera filium frequentius appellant Dominum quam Deum? B A. Quia Deus auctoritatis, hoc est, principatus est nomen, quæ patri precipue conuenit, qui simpliciter principium est omnium, atque ipsius etiam deitatis fons. Dominus redemptoris & asserptoris uocabulum est. Quanquam & pater redemit per filium, & filius Deus est, sed ex Deo patre. Solus autem pater à nullo est, & in personis diuinis principem locum obtinet. A V. Ergo & in Iesu collocas tuam fiduciam? B A. Quid ni? A V. Sed propheta maledictum dicit

eil qui fidi in homine. B A. Sed huic uni homini data
 est omnis potestas in caelo & in terra, ut in nomine eius
 flectatur omne genu caelestium, terrestrium, & infero-
 rum. Quamquam nec in hoc fiducia speiq; mea sacram
 ut aiunt, ancoram figerem, ni Deus esset. A V. Cur eum
 filium appellat? B A. Ne quis somniet esse creaturam.
 A V. Cur unicum? B A. Ut discernat naturam filium à fu-
 lijs adoptiuis, cuius cognominis honorem nobis etiam
 impartit, ut neminem præter hunc alium expectemus.
 A V. Cur eum qui Deus erat, hominẽ fieri uoluit? B A.
 Ut homines homo reconciliaret Deo. A V. Credis con-
 ceptum citra uirilem operam, opificio spiritus sancti,
 ac natum ex incorrupta uirgine Maria, de illius sub-
 stantia sumpto mortali corpore? B A. Maxime. A V. Cur
 sic nasci uoluit? B A. Quia sic decebat nasci Deum, sic
 decebat nasci, qui nostræ conceptionis ac natiuitatis sor-
 des purificaret. Hominis filius nasci uoluit Deus, ut nos
 in illum renascentes efficeremur filij Dei. A V. Credis il-
 lum uersatum in terris, ea gessisse miracula, ea docuisse
 quæ prodita sunt literis Euangelicis? B A. Certius
 quam te credo esse hominem. A V. Non sum inuersus
 Apuleius, ut suspiceris a sinum latere sub hominis spe-
 cie. Sed credis hunc eundem esse Messiam illum, quem
 deliniant figura legis, quem promiserat oracula pro-
 phetarum, quem tot seculis expectarant Iudæi? B A. Ni-
 hil habeo persuasius. A V. Credis huius doctrinam ac ui-
 tam sufficere ad perfectam pietatem? B A. Admodum.
 A V. Credis eundem uerè comprehensum à Iudæis, uin-
 ctum, colaphis & alapis cæsum, consputum, irrisum, fla-
 gellatum sub Pontio Pilato, ac deniq; suffixum in cru-
 cem,

Neqs somniet
 et. Arrius do-
 cuit filiũ Dei
 iuxta perfectis-
 simã naturã su-
 isse creaturã.
 At qui natura
 filius est, gigni-
 tur ex substan-
 tia patris. Dei
 substantia indi-
 uisibilis est, eã-
 dem igit opor-
 tere esse patris
 et filij: de diui-
 nis personis lo-
 quor.

Apuleius. Nã
 is mentẽ homi-
 nis tegebat
 sub asinina spe-
 cie, cum multi
 sint qui sub hu-
 mana specie te-
 gunt asinum.

cem, atq; inibi mortuum? B A. Maxime. A V. Credis illu
 ab omni lege peccati cuiuscunq; fuisse immunem? B A.
 Quid ni? Agnum absq; macula. A V. Credis illum sua
 sponte hac omnia perpeſsum? B A. Imò libenter, atquo
 etiam sitienter, sed ex uoluntate patris. A V. Cur pater fi
 lium suum unicum innocentem, sibiq; charissimum, hac
 tam atrocia pati uoluit? B A. Ut hac uictima nos nocen
 tes sibi reconciliaret, in illius nomen collocantes fidu
 ciam ac spem nostram. A V. Cur Deus passus est sic col
 labi totum humanum genus? Et si passus est, non potuit
 alia uia sarcindi ruinam nostram? B A. Hoc mihi per
 suasit non humana ratio, sed fides, nulla ratione potuis
 se fieri melius, neq; ad salutem nostrã utilius. A V. Quir
 hoc mortis genus illi potissimũ placuit? B A. Quia iux
 ta mundum erat probrosissimum: quia diri lentiq; cru
 ciatus, quia conueniebat illi, qui porrectis in omnẽ mun
 di plagam membris, omneis orbis nationes inuitaret ad
 salutem, & homines terrenis curis affixos euocaret ad
 cœlestia. Denique ut nobis referret serpentem aneum,
 quem Moses suspenderat in stipite, ut quicumque desige
 rent in illum oculos, sanarentur à uulnere serpentum. su
 demq; propheta liberaret, qui prædixerat: Dicite in na
 tionibus, regnauit à ligno Deus. A V. Quir & sepeliri
 uoluit, idq; tam accuratè, oblitus myrrha & unguëtis,
 inclusus nouo monumento è solido uiuoq; saxo excisso,
 obſignato ostio, adhibitis etiã custodibus publicis? B A.
 Quo magis constaret esse uerè mortuum. A V. Cur nõ
 statim reuixit? B A. Hac ipsa de causa. Etenim si mors
 fuisset ambigua, fuisset & ambigua resurrectio, sed hæc
 uoluit esse certissimam. A V. Credis huius animam de
 scendisse

Viuo saxo, an
 saxa nascatur
 & augetur in
 certũ. uiua ta
 mē saxa dicun
 tur, que nondũ
 suo loco sunt
 amota.

scēdiffe ad inferos? B A. Hanc particulam non fuisse quōdam additam nec in symbolo Romano, nec in sym, bolo orientalium ecclesiarum, testis est Cyprianus, nec recensetur apud Tertullianum uetustissimum scriptorē: ego tamē & hoc firmiter credo, uel quia congruit cum prophetia Psalmi: Non derelinques animam meā in inferno. & rursus: Domine eduxisti ab inferno animam meam. Vel quia Petrus Apostolus in epistola prioris, de cuius autore nunquam fuit dubitatum, capite tertio scripsit hunc in modum: Mortificatus quidem carne, uiuificatus autem spiritu, in quo & his qui in carcerē reerant, spiritu uenicens prædicauit. Verum ut credo de scēdiffe ad inferos, ita nō credo illic aliquid esse passum: descendit enim, nō ut illic cruciaretur, sed ut nobis frangeret regnum satanæ. A V. Nihil adhuc impium audio: sed mortuus est, ut nos peccato mortuos reuocaret ad uitam. Caterum cur reuixit? B A. Tribus potissimum de causis. A V. Quibus? B A. Primū ut nobis certam spem faceret resurrectionis: deinde ut sciremus eum immortalem esse, nec unquam moriturū, in quo præsidia salutis nostræ collocauimus. Postremò ut nos quoq; per pœnitentiam mortui peccatis, per baptismum unā cum illo sepulti, per gratiam eius reuocemur ad uitæ nouitatem. A V. Credis ne quod idē corpus, quod mortuum fuit in cruce, quod reuixit in sepulchro, quod uisum & contrē statū est discipulis, subuexerit in cœlum? B A. Maximē. A V. Cur uoluit relinquere terras? B A. Ut illum omnes spiritualiter amaremus, ne quisquam in terris sibi Christum propriē uindicaret, sed omnes ex æquo tolleremus animos in cœlum, sc ientes illic esse caput nostrum. Ete
nims

nim si nunc homines tantopere sibi placent ob uestis eo-
 lorem ac figuram, cumq; sic quidam ostentant sangui-
 nem aut præputium Christi, & lac matris uirginis, quid
 credis futurum, si mansisset in terris uestitus, comedens,
 loquens? Quæ disidia parassent ista corporis peculi-
 ria? A V. Credis illic immortalitate donatû asidere dex-
 trum patri? B A. Quid ni? ut rerum omnium dominum,
 & totius regni paterni consortem. Hoc ipse discipulis
 promiserat futurum, atq; hoc spectaculum exhibuit Ste-
 phano martyri suo. A V. Cur hoc exhibuit? B A. Ne nos
 ulla in re trepidaremus, gnari quàm potentem patronû
 ac dominum habeamus in cœlis. A V. Credis illum eodẽ
 corpore rediturum, ut iudicet uiuos & mortuos? B A.
 Quàm habeo certum esse hætenus peracta quæ pro-
 pheta de Christo prædixerant: tam habeo certum, fore
 quicquid in posterum uoluit nos expectare. Prior ad-
 uentus exhibitus est iuxta uaticinia prophetarum, quo
 uenit humilis, ut nos institueret ac seruariet. Exhibebi-
 tur & secundus, quo ueniet sublimis in gloria patris:
 ante cuius tribunal sisti cogentur omnes homines cui-
 iuscunq; nationis, cuiuscunq; status, siue reges, siue ple-
 beij, siue Græci, siue Scythæ: nec solum hi quos aduen-
 tus ille deprehendet uiuos, uerum etiam omnes qui ab
 initio mundi usq; ad illud tempus mortui fuerint, subito
 reuiuiscunt, & suo quisq; corpore conspiciet iudicem.
 Aderunt & angeli beati, tanquam famuli fideles: aderunt
 & demones iudicandi. Tum è sublimi pronunciat il-
 lam ineuitabilem sententiam, quæ diabolum cum his qui
 illi adhæserunt, tradet æternis supplicijs, ut postea nulli
 possint nocere: pios transferet in consortium regni cœ-
 lestis.

Vestis, tutos ab omni molestia: quanquam huius aduen-
 tus diem nobis ignotum esse uoluit. A V. Nihil adhuc au-
 dio morbi. Veniamus igitur ad tertiam personam. B A.
 Ut uidetur. A V. Credis in spiritum sanctum? B A. Credo
 hunc esse uerum Deum unà cum patre & filio. Credo ^{Deus spiritus}
 hoc spiritu afflatus fuisse, qui nobis ueteris ac noui Te- ^{sanctus.}
 stamenti libros tradiderunt, sine cuius ope nemo perue-
 nit ad salutē. A V. Cur appellatur spiritus B A? Quia quē
 admodū corpora nostra uiuunt halitu, ita tacito sancti
 spiritus afflatu uiuificantur animi nostri. A V. An non
 licet patrem uocare spiritum. B A. Quid ni? A V. An non
 igitur confunduntur personæ? B A. Non. nam pater spi-
 ritus dicitur, quod sit incorporeus, id quod omnibus per-
 sonis est commune iuxta naturam diuinam. Sed tertia
 persona dicitur spiritus, quod alicunde spiret, & per ani-
 mos sese transfundat insensibiliter, uelut à terra seu flu-
 uij spirant auræ. A V. Cur personæ secundæ tribuitur no-
 men filij. B A. Ob perfectam naturæ & uoluntatis simi-
 litudinem. A V. Est filius similior patri, quàm spiritus san-
 ctus? B A. Non, iuxta naturam diuinam, nisi quod hoc
 magis refert proprietatem patris, quod ab ipso quoque
 procedat spiritus sanctus. A V. Quid igitur prohibet spi-
 ritum sanctum appellari filium. B A. Quia cum diuo Hi-
 lario nusquam hunc lego genitū, nec huius lego patrem:
 spiritum & procedentem lego. A V. Cur in symbolo so-
 lus pater dicitur Deus? B A. Quod hic, ut dixi, simplici-
 ter sit autor omnium, quæ sunt, ac totius deitatis fons.
 A V. Dic clarius. B A. Quoniam nihil nominari potest,
 cuius origo non manat à patre. Siquidē hoc ipsum quod
 filius ac spiritus sanctus Deus est, patri acceptum refe-
 runt.

runt. Præcipua igitur autoritas, hoc est originis ratio, est in patre solo, quod unus ille à nullo est. In symbolo tamen sic accipi potest, ut Dei nomen non sit persone proprium, sed in genere positum, quod mox per patris, filii, et spiritus sancti uocabulū distinguatur. In unū Deum, quæ natura uox comprehendit patrem, filium, & spiritum sanctum, hoc est, tres personas. A VL. Credis in sanctam ecclesiā? B A. Non. A V. Quid ais? non credis? B A. Credo sanctam ecclesiā, quæ est corpus Christi: hoc est, congregatio quædam omnium per uniuersum orbem, qui consentiunt in fide Euangelica, qui colunt unum Deum patrem, qui totam suam fiduciam collocant in eius filio, qui eodem huius spiritu aguntur, à cuius cōsortio refecatur, quisquis admittit crimen letale. A V. Quare horres dicere, Credo in sanctam ecclesiā? B A. Quia sic me docuit diuus Cyprianus, in solum Deum esse credendum, in quo simpliciter omnem fiduciam reponimus. Ecclesiā uerò proprie dicta, quanquam non constat nisi ex bonis, tamen ex hominibus constat, qui ex bonis possunt fieri mali, qui falli possunt, & fallere. A V. Quid sentis de cōmunionem sanctorum? B A. Hic articulus omnino non attingitur apud Cyprianum, quum ille nominatim indicet quid in quibus ecclesijs plus habeatur aut minus. Sic enim ille connectit. Sequitur namq; host hunc sermonem, Sanctam ecclesiā, remissionem peccatorum, huius carnis resurrectionem. Ac nonnullis uidetur hæc pars nō esse diuersa à superiore, sed explicare & infigere quod modo dictum erat, sanctam ecclesiā: ut nihil aliud sit ecclesiā, quàm unius Dei, unius Euangelij, unius fidei, unius spei professio, eiusdem spiritus, eorundem sacra-
mento

Credere ec-
clesiam.

Sanctorum
communio.

mentorum participatio: breuiter, talis quaedam commu-
 nio bonorū omnium inter omnes pios, qui fuerunt ab ini-
 tio mundi usq; ad finem, qualis est membrorū corporis
 inter ipsa societas; sic ut aliorū benefacta subueniāt alijs,
 donec uiua sunt membra corporis. Cæterum extra soci-
 tatem hanc ne propria quidem benefacta conducunt cu-
 iquam ad salutem, nisi reconcilietur sanctæ congregati-
 oni: & ideo sequitur remissionem peccatorū, quia extra Remissio peccatorum.
 ecclesiam non est ulla peccatorū remissio, quantumuis
 homo maceret se poenitentia, aut exerceat opera miseri-
 cordiæ. In ecclesia, inquam, non hæreticorum, sed sancta,
 hoc est, spiritu Christi congregata, est remissio peccato-
 rum per baptismū, & post baptismū: per poenitentiam,
 & clauis ecclesiæ datas. A V. Ista sunt adhuc sani homi-
 nis. Credis ne futurā carnis resurrectionē? B A. Frustra Carnis resurre-
ctio.
 crederem cetera, si hoc quod est omnium caput, non cre-
 derem. A V. Quid sentis quum dicis carnem? B A. Cor-
 pus humanum humana anima animatum. A V. Num ui-
 naqueq; anima recipiet suum corpus, quod exanime rei-
 liquerat? B A. Idem hoc unde demigrarat. Et ideo in
 simbolo Cypriani additum est huius carnis. A V. Qui fi-
 eri potest, ut corpus iam toties ex alijs in alia uersum, pos-
 sit idem reuiuiscere? B A. Qui potuit, quicquid uult, ex
 nihilo creare, an huic difficile sit, quod ex sua forma
 mutatum est, in pristinam naturā restituere? non anxie
 disputo, quibus modis id fiat: mihi satis est, quod qui pro-
 misit hoc futurum, sic uerax est, ut mentiri nō possit: sic
 potens est, ut quicquid uelit, nutu ualeat efficere. A V L.
 Quid opus erit tū corpore? B A. Ut totus homo glorietur
 cum Christo, qui hic totus afflictus erat pro Christo. A V.

Quid sibi uult quod addit, Et uitam æternam. **B A.** Ne quis suspicetur nos sic reuicturos, quemadmodum sub uerum tempus reuiuiscunt rana, rursus moritura. Nam hic duplex mors est, corporis bonis ac malis omnibus communis & animi. Mors autem animi, peccatum est. At post resurrectionem pijs erit æterna tum corporis, tum animi. Nec enim corpus erit amplius obnoxium morbis, senio, fami, siti, dolori, lassitudini, morti, aut ulli incommodo, sed spirituale factum spiritus arbitrio mouebitur: nec animus deinceps ullis uitijs aut doloribus sollicitabitur, sed sine fine fructur summo bono, qui est Deus. Contra, impios mors æterna possidebit tum corporis, tum animi. Nam & corpus habebunt ad æternos cruciatus immortale, & animum peccatorum stimulis semper afflictum absque spe ueniæ. **A V.** Credis hæc ex animo, ac serio? **B A.** Sic inquam, ut mihi minus certum sit, te mecum colloqui. **A V.** Ego quum essem Roma, non omneis repperi æque sincere credentes. **B A.** Imò si excutias, reperies & alibi multos, quibus non æque persuasa sunt. **A V.** Quum in tam multis & arduis consuetudinis nobiscum, quid obstat quo minus totus sis orthodoxus? **B A.** Istud ex te audire cupio. Nam ipse mihi uideor orthodoxus, etiamsi uitam meam nolim prestare, tamen sedulo conor, ut professioni respondeat. **A V.** Vnde igitur tantum bellum inter uos & orthodoxos? **B A.** Exquire. Sed heus medice, si nõ poenitet huius proceris, summes nobiscum prandiolum, & à prandio per ocium percontaberis de singulis, præbebo brachium utrunque, inspicies excrementa tum crassiora, tum liquidiora. Denique facies, si uidebitur, totius huius pectoris, anatomiam

Orthodoxus, id est, rectæ opinionis: cui contrariū est hæretici uocabulum. Præstare dicitur, qui suo periculo uitium aut corripit, aut defendit.

nam, quo certius de me iudices. A V L. At religio est tei
cum mensam habere communem. B A R. Atqui id solent
medici, quo melius obseruent, quid affectent aut peccent
egroti. A V. Sed uereor ne uidear fauere hæreticis. B A.
Imo nihil est sanctius, quàm fauere hæreticis. A V L. Qui
sic? B A. Nonne Paulus optauit anathema fieri pro Iu
deis plus quàm hæreticis? An non fauet ille, qui studet ut
quis ex malo fiat bonus, ex mortuo uiuus? A V. Maxime.
B A. Sic igitur faue, nec erit quod metuas. A V. Nunquã
audiu egrotum commodius respõdentem. Agè duc me
ad prandium. B A. Medicè accipieris, & ut decet apud
egrotum, & sic curabimus corpuscula cibo, ut nihilo se
cuis animus idoneus sit ad disputandum. A V. Fiat bo
nis auius. B A. Imò malis piscibus fiet, nisi fortè nũc ob
litus es esse diẽ Veneris. A V. Id quidem est præter sym
bolum nostrum.

ΓΕΡΟΝΤΟΛΟΓΙΑ, siue ὄχνημα.

EUSEBIUS, PAMPIRVS, POLY
GAMVS, GLYCION.

E V. Quas nouas aues hic ego uideo? Nisi me fallit a
nimus, aut parũ prospiciunt oculi, uideo tres ueteres cõ
gerrones meos confidentes, Pampirum, Polygamiũ, &
Glycionem. Certè ipsi sunt. P A. Quid tibi uis cum tuis
uiris oculis fascinator? Cõgredere propius Eusebi. P O.
Salue multum exoptate Eusebi. G L. Bene sit tibi uir opti
me. E V. Saluete uos omnes una salute, pariter mihi char
rissima capita. Quis Deus, aut casus Deo felicior, nos
coniunxit? Nam nemo nostrũ uidit alium annis, opinor,
tam quadraginta. Mercurius caduceo suo non potuisset
melius nos in unum contrahere. Quid hic agitis? P A.

† 3

Sede

Bonis auius
id est, feliciter
alter arripuit
iocum ex am
biguo.

Præter sym
bolum. Rur
sum iocus est
ex ambiguo.
Nam in sym
bolo apostolo
rũ nulla men
tio est de pi
scibus, & di
cuntur symbo
la cõiutorũ.
Eusebius,
Pampirus,

Pampirus, o
mnia exper
tus.

Polygamus,
qui sæpe du
xit uxorem.
Glycion, dul
cis, siue dul
cior.

Nouas aues,
alludit ad pe
reginas aues

Rara auis.
Vitreis oculis
significat
vitrea pspicilla:
& fascino
in oculis

Sedemus. E V. Video: sed qua de causa? P O. Operimus
currum, qui nos deuehat Antuerpiam. E V. Ad mercatu-
rum? P O. Scilicet, sed spectatores magis quam negotia-
tores: quanquam alijs aliud est negotij. E V. Et nobis eor-
dem est iter. Vtrum quid obstat, quo minus eatis? P O.
Nondum conuenit cum aurigis. E V. Difficile genus ho-
minū. Sed uultis ne ut illis imponamus? P O. Liberet, si li-
ceret. E V. Simulemus nos uelle simul abire pedites. P O.
Citius credant caneros uolatuos, quam nos tam gra-
des pedibus hoc iter confecturos. G L. Vultis rectum uo-
rumq; consilium? P O. Maxime G L. Illi potant: id quo si-
ciunt diutius, hoc plus erit periculi, nec ubi nos deiciant
in lutam. P O. Admodum diluculo uenias oportet, si so-
brium aurigam uelis. G L. Quo maturius perueniamus
Antuerpiam, nobis quatuor solis currum stipulemur.
Contemnendum sentio tantillum pecunie. Hoc damna-
multis cōmoditatibus pensabitur, sedebimus cōmodius,
ac mutuis fabulis suauissime transigemus hoc iter. P O.
Recte suadet Glycion, ut in uehiculo quoq; iucundus co-
mes pro uehiculo sit. Quin & iuxta Græcorū prouerbi-
um, liberius loquemur, non de plaustro, sed in plaustro.
G L. Transégi, conscendamus. Vah nunc mihi libet uiue-
re, posteaquam ex tanto interuallo uidere contigit mihi
charissimos olim sodales. E V. Ac mihi uideor repubescere.
P O. L. Quot annos supputatis, ex quo Lutetia conui-
ximus? E V. S. Arbitror haud pauciores quadraginta die-
bus. P A. M. Tum uidebamur omnes aequales. E V. S. Ita
ferme eramus, aut si quid erat discriminis, perpusillum
erat. P A. At nunc quanta inaequalitas? nā Glycion nihil
habet senij, & huius auus uideri queat Polygamus. E V.
Profo

Profecto sic res habet. Quid rei in causa? P A. Quid?

an hic cessauit ac restitit in cursu, aut ille anteuertit.

E V. Ohe non cessant anni, quantumuis cessent homi-

nes. P O. Dic bona fide Glycion, quot annos numeras?

G L. Plures quam ducatos. P O. Quot tandem? G L. Sexa-

ginta. E V. O uerè τὸν ὄντος γῆρας, quod aiunt. P O. Sed qui

bus tandem artibus remoratus es senectutem? Nam ne-

que canicies adest, neq; rugosa cutis, uigent oculi, nitet

utrinque dentium series, color uiuidus est, corpus succu-

lentum. G L. Dicam artes meas, modò tu uicissim narres

nobis artes tuas, quibus senectutem accelerasti. P O. Re-

cipio me facturum. Dic igitur, quò te contulisti relicta

Lutetia? G L. Rectà in patriam. Illic commoratus ferè

annum, dispicere coepi de deligendo uitæ genere, quam

ego rem non leue momentum habere credo ad felicitate-

tem: circumspectiebam quid cuiq; succederet, quid secus.

P O. Miror tibi tantum fuisse mentis, cum Lutetiæ nihil

fuerit te nugacius. G L. Tū ferebat atas, et tamè ò bone,

nò hic meo Marte rem omnem gessi. P O. Mirabar. G L.

Prius quam quicquam aggrederer, adij quendam è ci-

uibus natu grandem, longo rerum usu prudentissimum,

totiusq; ciuitatis testimonio probatissimū, ac meo quidē

iudicio etiam felicissimū. E V. Sapiebas. G L. Huius usus

consilio, duxi uxorem. P O. Pulchrè dotatam? G L. Dote

mediocri, ac planè iuxta prouerbium, τὴν ἑστὴν ἰμαυτὸν.

Nam & mihi res erat mediocris. Eares mihi pla-

nè cessit ex animi sententia. P O. Quot annos tum

eras natus? G L. Y. Viginti ferme duos. P O. O te feli-

cem. G L. Y. Non totum hoc fortunæ debeo, ne quid eri-

res. P O. Qui sic? G L. Dicam. Alij prius diligunt, quam

r 4 deligant:

τὸν ὄντος γῆρας

De longæua,

sed florenti se-

nectute. Vide

prouerbium.

Id est pro mea

forte. uide pro

uerb. Pittaci,

Æqualem ti-

bi ducito.

deligant: ego iudicio delegi quam deligerem. & tamen hanc magis duxi ad posteritatem, quam ad uoluptatē. Cum ea uixi suauissime annos non plures octo. P. O. Reliquit orbum? G. L. Imò superest quadriga liberorum, filij duo, filie totidem. P. O. Priuatus ne uiuis, an magistratus fueris? G. L. Est mihi munus publicum, poterant contingere maiora: uerum hoc mihi delegi, quod tantū haberet dignitatis, ut me uindicaret à cōtemptu, ceterum minime molestis negocijs obnoxiiū. Ita nec est quod quisquam obijciat, me mihi uiuere, & est unde non unquam & amicis dem operam. Hoc contentus, nihil unquam magis ambij. Verum sic gessi magistratum, ut illi ex me dignitas accreuerit. Hoc ego pulchrius duco, quam ex muneris splendore dignitatem mutuo sumere. E. V. Nihil uerius. G. L. Sic inter ciues meos consenui charus omnibus. E. V. Istiuc uerò difficillimum est, cum non abs re dictum sit: Qui neminem habet inimicum, eum nec amicum habere quenquam. & felicitatis semper inuidiam esse comitē. G. L. Insignem felicitatē comitari solet inuidia, mediocritas tuta est. Et hoc mihi perpetuū studium fuit, ne quid mei cōmodi ex aliorum incōmodis compararem. Illam quā Græci uocant ἀργαζία, quantum libi cui amplexus sum. Nullis negocijs ingessi memet, sed præcipuè continui me ab his quæ sine offensa multorum suscipi non poterant. Itaq; si iuuandus erit amicus, sic illi benefacio, ut hac de causa mihi nullum parem inimicum. Et si quid ortum fuerit simultatis alicūde, aut perurgatione lenio, aut officijs extinguo, aut dissimulatione patior intermori. à contentione semper abstineo: quæ si incidit, malo rei quàm amicitie facere iacturam. In ceteris

ἀργαζία
id est, ocium,
siue abstinētia
à negocijs.

Mittonem quendam ago, nulli ledo os, arrideo om-
 nibus, saluto ac resaluto benigniter, nullius animo repu-
 gno, nullius institutū aut factū dāno, nemini me praefero,
 patior suū cuiq; pulchrū esse. Quod taceri uelim, credo
 nemini. Aliorum arcana non scrutor. Et si quid fortē
 noui, nunquā effutio. De his qui praesentes nō sunt, aut
 taceo, aut amicē loquor, ac ciuilitē. Magna pars simul-
 tatum inter homines nascitur ex linguae intemperantia.
 Alienas similtates nec excito, nec alo: sed ubicunq; da-
 tur oportunitas, aut extinguo, aut mitigo. His rationi-
 bus haecenus uitauit inuidiam, ac beneuolētiam ciuium
 meorum alui. P A. Non sensisti grauem coelibatū? G L.
 Mihi quidē nihil accidit acerbius in uita unquā uxoris
 morte: ac uehementer optassem illam mecū consensce-
 re, liberisq; cōmunibus frui. sed quando aliter uisum est
 superis, iudicauit sic magis expedire utriq; neq; causam
 putauit, cur me inani luctu discruciarē, praesertim cū is ni-
 hil prodesset defunctae. P O. Nunquā ne incessit libido
 repetendi matrimonij, praesertim cum istud tibi feliciter
 cessisset? G L. Incessit, sed liberorū causa duxerā uxore, li-
 berorū causa rursus nō duxi. P O. At miserū est cubare
 solū totas noctes. G L. Nihil est difficile uolēti. Tū cogita
 quantas etiam habeat cōmoditates coelibatus. Quidam
 omni ex re decerpunt si quid est incommodi, qualis fuisse
 uidetur Crates ille, cuius titulo fertur epigramma ui-
 ta mala colligens. Nimirum his placet illud: Optimum
 non nasci. Mihi magis aridet Metrodorus, unde qua-
 que decerpens si quid inest boni. Sic enim uita fit dul-
 cior. Et ego sic induxi animum, ut nihil uehementer uel
 oderim, uel expetam. Ita fit, ut si quid obtingat boni, non
 r s efferar,

Vide prouer.
 Optimum nō
 nasci.

efferar, aut insolescam: si quid decedat, non admodum
 crucier. P A. Næ tu philosophus es uel ipso Thalete sa-
 pientior, si quidem isthuc potes. G E. Si quid ægritudi-
 nis subortū est animo, ut multa fert huiusmodi uita mor-
 talium, protinus eijcio ex animo, siue sit ira ex offensa,
 siue quid aliud indignè factum. P O. At sunt quædā iniu-
 ria quæ uel placidissimo moucāt stomachum: tales sunt
 frequēter & famulorum offensa. G L. Nihil ego patior
 residere in animo meo. Si mederi queam, medeor: sin mi-
 nus, sic cogito: quid proderit me ringi re nihilo melius
 habitura? Quid multis? patior ut hoc mox impetret à
 me ratio, quod paulo post tempus esset impetraturum.
 Certè nullus est tantus animi dolor, quē patiar mecum
 ire cubitum. E V. Nihil mirum, si tu non senescis, qui ta-
 li sis animo. G L. Atq; adeò ne quid reticeam apud am-
 cos, cum primis caui, ne quid flagitij cōmitterem, quod
 uel mihi, uel liberis meis probro esse posset. Nihil enim
 irrequictius animo sibi male conscio. Quod si quid cul-
 pæ admissum est, non eo cubitum, prius quàm me Deo
 reconciliaro. Vera tranquillitatis, seu, ut Græcè dicam,
 εὐθυμίας fons est, bene conuenire cum Deo. Nam qui
 sic uiuunt, his nec homines magnopere nocere possunt.
 E V. Num quando te cruciat metus mortis? G L. Nihil
 lo magis quàm macerat dies natiuitatis. Scio morien-
 dum: ista sollicitudo fortassis adimat mihi aliquot uite
 dies, certè nihil possit adijcere. Itaq; totam hanc curam
 superis committo: ipse nihil aliud curo, quàm ut bene
 suauiterq; uiuam. Non potest autem suauiter, nisi qui
 bene. P A. At ego senescerem tædio, si tot annos degerē
 in eadem urbe, etiam si Romæ contingat uiuere. G L V.

Id est, animi
 tranquillitas.

Habet

Habet quidem loci mutatio uoluptatis nonnihil: longin-
 qua uero peregrinationes ut prudentiam addunt fortas-
 sis ita plurimum habent periculorum. Mihi uideor tur-
 nus totum orbem obire in tabula geographica, neq; pau-
 lo plus uidere in historijs, quàm si uiginti totos annos ad
 Ulyssis exemplum, per omneis terras mariaq; uolitarẽ.
 Habeo prædiolum, quod abest ab urbe non plus quàm
 duobus milibus passuum. Ibi nonnunquã ex urbano fio
 rusticus, atq; ibi recreatus, redeo nouus hospes in urbẽ:
 nec aliter saluto ac salutor, quàm si renauigassem ex in-
 sulis nuper inuentis. **E V.** Non adiuuas unletudinem
 pharmacis? **G L.** Nihil mihi rei cū medicis. Nec incidi
 uenam unquam, nec deuorauit catapotia, nec hausi po-
 tiones. Si quid oboritur lassitudinis, moderatione uictus
 aut rusticatione propello malum. **E V.** Nihil ne tibi cum
 studijs? **G L V.** Est: nam in his est precipua uita oblecta,
 tio: uerum his oblecto me, non macero. Siquidem uel ad
 uoluptatem studeo, uel ad utilitatem uita, non autem ad
 ostentationem. A cibo sumpto aut pascor literatis fabu-
 lis, aut lectorem adhibeo: nec unquam incumbo libris
 ultra horam: tum surgo, & arrepta testudine paulisper
 obambulans in cubiculo, uel cantillo, uel repeto mecum
 quid legerim: & si in promptu est cōgerro, refero, mox
 ad librum redeo. **E V.** Dic mihi bona fide, nullã ne sen-
 tis incommoda senectutis, quæ feruntur esse plurimæ?
G L. Somnus aliquanto deterior est, nec perinde tenax
 memoria, nisi si quid infixero. Liberauit fidem meam.
 Exposui uobis magicas artes meas, quibus alo iuuentu-
 tem meam: nunc referat nobis pari fide Polygamus, un-
 de tantũ collegerit senij. **P O.** Equidem nihil celabo tam
 fidos

Catapotia,
 Græcè trochi-
 scri: siue pilulæ
 quas degluti-
 mus.

Lassitudinis.
 Lassitudo nul-
 la de causa ob-
 orta, significat
 morbum instare
 iuxta med-
 cos.

Liberauit fide
 id est perfolui
 quod debui.
 Etenim qui
 promittit, ob-
 stringit fidem
 suam.

fidos sodales. E V. Narrabis etiam taciturnis. P O. Cum
 agerem Lutetia, quam non abhorruerim ab Epicuro, non
 stis ipsi. E V. Sanè meminimus, sed arbitrabamur te mor
 res eos unà cum adolescentia Lutetia relicturū. P O. Ex
 multis quas illic adamarā, unam mecum abduxi domum,
 eamque gravidam. E V. In edes paternas? P O. Rectè, sed
 mentitus eam esse coniugem cuiusdam amici mei, qui
 mox esset uenturus. G L. Id credidit pater? P O. Imò rem
 olfecit intra quadriduum. Mox sua iurgia. Nec tamen
 interim temperabam à conuiujs, ab alea, ceterisque ma
 lis artibus. Quid multis? Cum pater non faceret obitu
 gandi finem, negās se tales gallinas alere uelle domi, ac
 subinde minitans abdicationem, uerti solum, & cum
 gallina mea gallus aliò demigraui: ea mihi genuit ali
 quot pullos. P A. Vnde res suppetebat? P O. Nonnihil
 furtim dabat mater, ac præterea conflatum est aeris alie
 ni plus satis. E V. Reperiebantur tam fatui, ut tibi crede
 rent? P O. Sunt qui nullis credant libentius. P A. Quid
 tandem? P O. Tandem ubi pater seriò pararet abdicatio
 nem, intercesserunt amici, ac bellum hoc his legibus cor
 posuerunt, ut nostratem uxorem ducerē, cum Galla di
 uortium facerem. E V. Erat uxor? P O. Intercesserat uer
 ba futuri temporis, sed accesserat congressus presentis
 temporis. E V. Qui licuit igitur ab illa diuertere? P O.
 Post rescitum est, mea Galle Gallum esse maritum, un
 de pridem se subduxerat. E V. Ergo nunc habes uxorem?
 P O. Non, nisi præter hanc octauam. E V. Octaua? Non
 sine augurio dictus es Polygamus. Fortasse steriles om
 nes decessere. P O. Imò nulla non reliquit aliquot catu
 los domi meae. E V. Ego malim totidem gallinas, quae mi
 hi

Verti solū, de
 exilibus pro
 prie dicitur, q
 demigrant in
 aliā regionē.
 Futuri tempo
 ris. Alludit ad
 sententiā iure
 cōsultorū, quā
 sequuntur &
 theologi. Si
 quis dicat puel
 læ, ducā te, &
 mox habeat rē
 cū illa, ratū est
 matrimoniū,
 pinde quasi di
 xisset, ducote.
 hoc reti mul
 ti adolescētes
 capiuntur, ma
 gno suo malo
 discētes hoc
 sophisina.
 Gallinas. Nā
 ponāt oua, &
 obstrepūt for
 minae.

hi ponerēt oua domi. Non tædet polygamia? P O. Adeo
 tædet, ut si hæc octaua moreretur hodie, perendie duce-
 rem nonam. Imò hoc me malè habet, quod non liceat ha-
 bere binas aut ternas: cum unus gallus gallinaccus tot
 gallinas possidat. E V. Equidem haud miror gallinacee
 si parum pinguis, quodq; tantum senij tibi collegeris.
 Nihil enim aequè accelerat senectutem, quàm immodicæ
 atq; intempestiuæ computationes, impotentes amores
 mulierum, & salacitas immoderata. Sed quis alit fami-
 liam? P O. Ex obitu parentum accessit res mediocris, &
 grauiter laboratur manibus. E V. Desciuisi igitur à lite-
 ris? P O. Planè ab equis, quod aiunt, ad asinos, ex hepta-
 techno factus monotechus faber. E V. Miser, toties tibi
 ferendus erat luctus, toties coelibatus? P O. Nunquam ui-
 xi coelebs ultra dies decem, semperq; noua nupta ueterè
 luctum expulit. Habetis bona fide uita meæ summam.
 Atq; utinam Pampirus narret nobis suæ quoq; uita fa-
 bulam, qui satis bellè portat ætatem. Nam, ni fallor, me
 duobus aut tribus annis est grandior. P A. Dicam equi-
 dem, si uobis audire uacat tale somnium. E V. Imò uolu-
 pe fuerit audire. P A. Vbi domum rediissem, statim pater
 senex urgere cœpit, ut aliquod uita genus amplecterer,
 unde nonnihil quæstus accederet rei familiari: ac post
 longam consultationem placuit negociatio. P O. Miror
 hoc uita genus arrisisse potissimum. P A. Eram natura
 sitiens cognoscendi res nouas, uarias regiones, urbes, lin-
 guas, ac mores hominum. Ad id maximè uidebatur ap-
 posita negociatio. Quibus ex rebus nascitur & pruden-
 tia. P O. Sed misera uidelicet, quæ plerunq; magnis malis
 sit illis emenda. P A. Sic est. Itaq; pater numerauit sortē
 satis

Ab equis ad
 asinos, id est,
 à meliorib. ad
 deteriora. Vñ
 de prouerbiū.
 Heptatechno,
 id est septē ar-
 tiū perito: tot
 enim numerat
 artes liberales

Dextro Hercule. Retulit uerba Persij: Herculi uouebatur decima honorū pars, ita illo fauēte putabatur res domestica prosperari. Malea periculosiorē. de Malea promōtorio naufragijs infami, uide prouerb. Maleam legens.

Protopiro, uide prouerbiū:

πρωτόπιρος

πρωτόπιρος, id est, primum experiēti ignoscendum.

satis amplam, ut dextro Hercule, ac bene fortunāte Mercurio negociationem auspicerer, simulq; ambiebatur uxor cum amplissima dote, sed ea forma, qua uel indotata tam commendare poterat. E V. Succesit? P A. Imò priusquam redirem domū, perijt & sors & usura. E V. Naufragio fortassis. P A. Planè naufragio. Nam impigimus in scopulum quauis Malea periculosiorem. E V. In quo mari occurrit iste scopulus, aut quod habet nomē? P A. Mare non possum dicere, sed scopulus plurimorum infamis exitijs: Latine dicitur alea, quomodo uos Graeci nominetis, nescio. E V. O te stultū. P A. Imò stultior pater, qui tantā summā crederet adolescētī. G L. Quid deinde factum est? P A. Nihil actū, sed coepi cogitare de suspendio. G L. Adeo' erat pater implacabilis? Nam res sacri potest, & uenia datur ubiq; protopiro, multo magis Pampiro debebatur. P A. Verum fortasse narras, sed interim miser excidi ab uxore. Nam parētes puellae simul atq; cognouerunt haec auspicia, renunciarunt affinitatem. & amabam ut qui perditissimè. G L. Miseret me tui. Sed quid interim consilij tentatum est? P A. Id quod solet in rebus desperatis. Pater abdicabat, perierat res, perierat uxor, undiq; audiebam, gurgēs, nepos, belluo. Quid plura? Scrio mecum deliberabam, an suspendere me, an aliquò conijcerem memet in monasterium. E V. Crudele consilium. Scio utrum elegeris, mitius mortis genus. P A. Imò quod mihi tūc uisum est crudelius, adeo mihi displicebam totus. G L. Atqui complures eò se deiciunt, ut suauius uiuant. P A. Corraso uiaticulo, furtim me subduxi procul à patria. G L. Quò tandem? P A. In Hiberniam: illic factus sum canonicus ex horum genere,

re, qui extimè linei sunt, intimè lanei. GL. Apud Hiber-
 nos igitur hybernasti? P A. Non, sed duos menses apud
 hos uersatus nauigavi in Scotiam. GL. Quid te offen-
 dit apud illos? P A. Nihil, nisi quod institutum illud mi-
 hi uidebatur mitius, quàm pro meritis eius qui nō uno
 suspendio dignus erat. E V. Quid in Scotia designatum
 est? P A. Illic ex lineo factus sum pelliceus apud Carthu-
 sios. E V. Homines planè mundo mortuos. P A. Ita mihi
 uisum est, cum audirem illos canentes. GL. Quid, canūt
 etiam mortui? Quot menses apud illos egisti Scotus?
 P A. Propemodum sex. GL. O constantiam. E V. Quid
 illic offendit? P A. Quia mihi uisa est uita segnis ac deli-
 cata. Deinde multos illic reperi non admodum sani ce-
 rebri ob solitudinem, ut arbitror. Mihi parum erat cere-
 bri, uerebar ne totum periret. P O. Quò deinde deuola-
 stit? P A. In Galliam. Illic reperi quosdam totos pullatos
 ex instituto diui Benedicti, qui colore uestis testantur se
 lugere in hoc mundo: & inter hos qui pro summa ue-
 ste cilicium ferrent reti simile. GL. O grauem corporis
 macerationem. P A. Hic egi mēses undecim. E V. Quid
 obstitit, quo minus illic maneres perpetuò? P A. Quia
 plus illic reperi cerimoniarum, quàm uera pietatis. Præ-
 terea audieram esse quosdam his multo sanctiores, quos
 Bernardus ad seueriorem disciplinam reuocasset, pulla-
 ueste mutata in candidam: apud hos uixi menses decē.
 E V. Hic quid offendebat? P A. Nihil admodum: nam
 hos reperi sat commodos sodales. Sed mouebat me Gra-
 corum prouerbiū, Δὲ τὰς χελώνας ἢ φαγᾶν, ἢ μὴ φαγᾶν. Vide prouer.
 Itaq; decretum erat aut non esse monachum, aut insigni-
 ter esse monachum. Acceperam esse quosdam Brigiden-
 ses,

Vide prouer.
 Testudines e-
 dendi, aut nō.

ses, homines planè coelestes, ad hos me cõtuli. **E V.** Quot
 menses illic egisti? **P A.** Biduum, nec id sanè totum. **GL.**
 Vsq; adeò placuit hoc uita genus? **P A.** Non recipiunt,
 nisi qui mox obstringant se professione. At ego nondum
 adeò insaniebam, ut facile me præberem capistro, quod
 nunquam liceret excutere. Et quoties audiebam canen-
 tes uirgines, cruciabat animum uxor erepta. **GL.** Quid
 deinde? **P A.** Ardebat animus amore sanctimonia, nec
 usquam satis fiebat animo meo. Tandem obambulans
 incidi in quosdam præferentes crucem. Hoc signum mi-
 hi protinus arrisit, sed remorabatur electionem uarie-
 tas: alij gestabant albam, alij rubram, alij uiridem, alij
 uersicolore, alij simplicem, alij duplicem, nonnulli qua-
 druplicem, alij alia atq; alia figura uariatã. Ego ne quid
 intentatum relinquerem, omnes ferme formas gessi. Ver-
 rum ipsa re comperi, longè aliud esse circunferre cru-
 cem in pallio seu tunica, quàm in corde. Tandem fessus
 inquirendo, sic mecum cogitabam: Ut semel omnem
 sanctimoniam assequar, petam terram sanctam, ac redi-
 bo domum sanctimonia onustus. **P O.** Num eò profectus
 es? **P A.** Maxime. **P O.** Vnde suppetebat uiaticum? **P A.**
 Demiror istud nunc deniq; tibi uenire in mentem, ut ro-
 gares, ac non multo antè percontatum fuisse. Sed nosti
 prouerbium, $\tau\omicron\ \tau\acute{\epsilon}\chi\nu\omicron\nu\ \omega\acute{\alpha}\sigma\alpha\ \gamma\eta\ \pi\acute{\epsilon}\rho\epsilon\tau$. **GL.** Quam arti-
 tem circunferebas? **P A.** Chiromanticam. **GL.** Vbi eam
 didiceras? **P A.** Quid refert? **GL.** Quo præceptore? **P A.**
 Eo qui nihil non docet, uentre. Prædicebam præteritas
 futura, præsentia. **GL.** Et sciebas? **P A.** Nihil minus: sed
 diuinabam audacter, idq; tutò, uidelicet prius accepto
 precio. **P O.** An ars tam ridicula poterat alere te? **P A.**
 Poterat.

Id est, artificio-
 lum quæuis ter-
 ra alit. Vide
 Chiliades.

Porro, & quidem cum duobus famulis. Tantum est u-
 biq; fatuorum & fatuarum. Attamen quum Hierosoly-
 nam adirem, addideram me in comitatū cuiusdam ma-
 gnatis prædiuitis, qui natus annos septuaginta, negabat
 se equo animo moriturum; nisi prius adisset Hierosoly-
 mam. E V. Ac domi reliquerat uxorem? P A. Atq; etiam
 liberos sex. E V. O senem impiè piū. Atque illinc redi-
 sti sanctus? P A. Vis uerum fatcar? Aliquanto deterior,
 quàm iueram. E V. Sic ut audio, excussus est religionis
 amor. P A. Imò magis incanduit. Itaq; reuersus in Itali-
 am, addixi me militiæ. E V. Ita ne religionem uenabaris
 in bello, quo quid esse potest sceleratius? P A. Erat san-
 cta militia. E V S. Fortassis in Turcas. P A. Imò sanctius
 quiddam, ut tum quidam prædicabant. E V. Quidnam?
 P A. Iulius Secundus belligerabatur aduersus Gallos.
 Porro militiam mihi commendabat etiam multarum re-
 rum experientia. E V. Multarum, sed malarum. P A. Ita
 post comperi. Et tamen hic durius uixi, quàm in mona-
 sterijs. E V. Quid tum postea? P A. Iam mihi uacillare cœ-
 pit animus, utrum ad negotiationem intermissam redi-
 rem, an religionem fugientem persequerer. Interim uenit
 in mentem utrunq; alteri posse coniungi. E V. Quid, ut
 simul esses & negotiator & monachus? P A. Quid ni?
 Nihil religiosius ordinibus mendicantium, & tamen ni-
 hil similis negotiationi. Volitant per omnes terras ac
 maria; multa uident, multa audiunt, penetrant omnes
 domos plebeiorem, nobilium, atq; regum. E V S. At non
 cauponantur. P A. Sæpe nobis felicius. E V. Quod ge-
 nus ex his delegisti? P A. Omnes formas expertus sum.
 E V. Nulla placuit? P A. Imo perplacuerant omnes, si li-
 cuisset

cuiisset statim negotiari. Verum perpendebam mihi di-
 sudandum in choro, prius quàm crederetur mihi nego-
 eiatio. Iamq; cogitare cœpi de uenanda Abbazia: sed
 primum non omnibus hic fauet Delia, & sæpe longa est
 uenatio. Itaq; consumptis hunc in modum annis octo,
 quum esset nunciata mors patris, domum reuersus, ex
 consilio matris duxi uxorem, & ad ueterem negotiatio-
 nem redij. G L. Dic mihi quum tam subinde nouam ue-
 stem sumeres, ac uelut in aliud animal transformareris,
 qui potuisti seruare decorum? P A. Qui minus quàm hi
 qui in eadem fabula nonnunquam aliam atq; aliam su-
 munt personam? E V. Dic nobis bona fide, qui nullum ui-
 ta genus non expertus es, quod omniũ maxime probas?
 P A. Non omnibus omnia congruunt, mihi nullum ma-
 gis arridet, quàm hoc quod secutus sum. E V. Multa ta-
 men incommoda habet negotiatio. P A. Sic est, sed quan-
 do nullum uita genus omnibus caret incommodis, hanc
 Spartam quæ contigit, orno. Verum nunc superest Eu-
 sebius, qui non grauabitur apud amicos uita suæ scenam
 aliquam explicare. E V. Imò totam fabulam, si uidetur:
 nam habet actus non multos. G L. Erit magnopere gra-
 tum. E V. Vbi redissem in patriam, annum apud me dei-
 liberaui quodnam uita genus amplecti uellem, simulq;
 me ipsum explorauit, ad quod genus essem propensus aut
 idoneus. Interim oblata est præbenda, quam uocant satis
 opimi prouentus: accepi. G L. Vulgò malè audit hoc ui-
 ta genus. E V. Mihi, ut sunt res humanæ, satis exoptan-
 dum uidetur. An mediocrem felicitatem esse putatis, su-
 bitò uelut è coelo dari tot commoda, dignitatē, edes hone-
 stas, beneq; instructas, annuos redditus satis amplos, sode-
 litium

Spartam quæ
 eò. Vide pro
 uerbiū Spar-
 tam nactus es
 hanc orna.
 Scena. Fabu-
 la diuiditur in
 scenas, ad id
 alludit. Et sce-
 nã aperit, qui
 operta patefa-
 cit.

honorificū, deinde templum, ubi, si libeat, uacces
 religioni? P A. Illic me luxus offendebat, & cōcubinarū
 ināmia, tū quod pleriq; istius generis odere literas. E V.
 Ego nō specto quid agant alij, sed quid mihi sit agendū:
 & melioribus me adiungo, si non possum alios meliores
 reddere. P O. In isto genere uixisti perpetuō? E V. Perpetuō,
 nisi quod interim quatuor annos primū egi Patauij.
 P O. Quamobrem? E V. Hos annos ita partitus sum, ut
 sēsquiannum darem studio medicina, reliquum tempus
 Theologia. P O. Quur id? E V. Quō melius & animum,
 & corpus meum moderarer, nonnunquam & amicis
 consulerem. Nam & concionor nonnunquam pro mea
 sapientia. Sic hactenus satis tranquille uixi, contentus u
 nico sacerdotio, nec præterea quicquam ambiens, recu
 saturus etiam si offeratur. P A. Utinam liceret discere,
 quid agant cæteri nostri sodales, quibus cum tum fami
 liariter uiximus. E V. De nonnullis possum commemo
 rare quedam, sed uideo nos non procul abesse à ciuitat
 e, quare si uidetur, conueniemus in idem diuersorium:
 ibi per otium de cæteris conferemus affatim. H V G V I
 TIO auriga. Vnde tam miseram sarcinam nactus es lu
 sce? HENRICVS auriga. Imò quò tu defers istud lu
 panar ganeo? H V. Debueras istos frigidos senes alicubi
 effundere in urticetum, ut calescerent. HENR. Imò tu
 istum gregem cura ut præcipites alicubi in profundam
 lamam, ut refrigerentur, nam calent plus satis. H V G.
 Non soleo præcipitare sarcinam meam. HENR. Non?
 Atqui nuper uidi te sex Chartusienses deicisse in cœnū
 sic, ut pro candidis emergerent nigri: tu interim, quasi
 re bene gesta ridebas. H V. Nec iniuria, dormiebant om

Effundere.
 Faciunt hoc
 non raro auri
 gæ Brabanti,
 uel gratis non
 nunquam con
 ducti.

nes ac, multum ponderis addebant currui meo. H E. Ad
mei senes egregie subleuarunt currum meum per totum
iter perpetuo garrientes. nunquam uidi meliores. H V. Nō
soles tamen talib. delectari. H E. Sed hi seniculi boni sunt.
H V. Qui scis? H E. Quia per eos ter bibi per uia ceruic
fiā insigniter bonam. H V. Ha ha hæ. Sic tibi boni sunt.

Π Τ Ω Χ Ο Π Α Ο Υ Σ Ι Ο Ι.

CONRADVS, BERNARDINVS, PASTOR,
PANDOCHEVS, VXOR.

C O. Atqui pastorē decet hospitalitas. P A. Pastor sum
ouium, nō amo lupos. C O. At nō perinde fortassis odisti
lupas. Sed quo tandem merito sic abhorres à nobis, ut ne
tecto quidem digneris. Neq; enim te grauabimus cenā.
P A. Dicā, quia si conspiccretis in ædibus meis gallinam
aliquam, aut pullos gallinaceos, cras in concione tradu
cerer apud populum. hanc soletis referre gratiam cōmu
nicati hospitij. C O. Non omnes sumus istiusmodi. P A.
Sitis cuiusmodi uoletis, ego uix sancto Petro fiderem, si
tali cultu ueniret ad me. C O. Si ita stat sententia, saltem
indica diuersoriū aliud. P A. Est in hoc uico diuersorium
publicū. C O. Quod habet signum? P A. In tabula pensili
uidebitis canem os inserentē in ollam: hoc agitur in cu
lina. Ad abaculum rationalem sedet lupus. C O. Signum
inauspicatū. P A. Fruamini. B E. Quod genus pastoris
hoc est? per illū liceret perire fame. C O. Si non melius pa
scit oues quā nos, oportet parū esse obefas. B E. In ma
lis rebus opus est bono consilio. Quid fiet? C O. Perficam
da frons est. B E. Nimirum inutilis est pudor, quum uir
get necessitas. C O. Admodum, sanctus Franciscus aderit
nobis. B E. R. Pro fortuna. C O. N. Non expectabimus
Pando

Panlochei responsum pro foribus, sed rectâ trrumpe-
 mus in ipsum uaporarium, nec facile patiemur nos ei-
 di. BER. O facinus impudens. CON. Hoc satius, quàm
 noctem agere sub dio, ac perire frigore. Interim depo-
 ne pudorem in sacco, cras resumpturus ubi uidebi-
 tur. BER. Scilicet, sic res ipsa suadet. PAN. Quod ani-
 mantium genus hic uideo? CON. Seruos Dei, filios san-
 cti Francisci, uir optime. PAN. An Deus talibus seruis
 delectetur, nescio: ego mihi nolim multos esse domi.
 CON. Quam ob rem? PAN. Quia ad edendum & bi-
 bendum plus quàm uiri estis, ad laborandum nec ma-
 nus habetis, nec pedes. Ohe uos estis filij sancti Fran-
 cisci? Soletis prædicare cum esse uirginem, & ille ha-
 bet tot filios? CON. Spiritus filij sumus, non carnis. PA.
 Infelix genitor ille. Nam quod in uobis pessimum est,
 carnis est: corpore nimium ualeatis, planeq; melius ha-
 betis ista parte, quàm expediat nobis, qui alimus uxor-
 em & filias. CON. Tu forte suspicaris nos esse ex eo-
 rum genere, qui degenerant à progenitoris instituto:
 nos sumus obseruantes. PAN. Ego igitur obseruabo, ne
 quid adferatis detrimenti. Nam istud genus ego odi pes-
 sime. CON. Quam ob rem te quæso? PA. Quia circum-
 fertis dentes, nec circumfertis pecuniam. Hoc genus ho-
 spitum mihi est ingratißimū. CO. At laboramus uobis.
 PA. Vultis ostendam uobis, quomodo laboretis? CO. O-
 stende. PA. Inspicite picturam uobis proximam ad læ-
 uam: illic uidetis uulpem concionantem, sed à tergo an-
 ter collum profert è cuculla. Rursum uidetis lupum ab-
 soluentem confessum, sed prominēt pars ouis occultata
 sub ueste. Videtis simiam aßidentē egroto in ueste Fran-
 ciscana,

ciscana, altera manu praefert crucem, alteram habet in
 crumena agrotantis. C O. Non inficiamur hac ueste non
 nunquam tegi lupos, uulpes, ac simias: sed fatemur etiam
 saepe tegi porcos, canes, equos, leones, ac regulos: quin ead-
 dem uestis tegit multos bonos uiros. Vestis ut neminem
 reddit meliorem, ita nullum reddit deterio-rem. Proinde
 iniquum est, quonquam ex ueste aestimare: alioqui tua
 uestis, qua nonnunquam uteris, esset execranda, qua
 multos tegit fures, homicidas, ueneficos, & adulteros.

P A N. De ueste cedam, si numeretis. C O N. Rogabimus
 Deum pro te. P A N. Ego uicissim pro uobis, operam ope-
 ra pensans. C O. Atqui non ab omnibus excipiendum.

P A. Quis uobis religio est contingere pecuniam? C O.
 Quia pugnat cum professione nostra. P A N. Itidem cum
 mea professione pugnat admittere gratuitum hospitem.
 C O. At nos cogit regula non contingere pecuniam. P A.
 At mea regula diuersum praecipit. C O. Vbi est tua regula?
 P A. Lege uersus istos,

Hospes in hac mensa fuerint cum uiscera tensa,
 Surgere ne properes, ni prius adnumeres.

C O. Nos non erimus tibi sumptui. P A N. At qui mihi non
 sunt sumptui, ne quaestui quidem sunt. C O. Deus abun-
 de pensabit, si quid officij nobis praestiteris. P A. Istis uer-
 bis non alo familiam. C O. Abdemus nos in angulum uap-
 orarij, neq; cuiquam erimus molesti. P A. Non fert ta-
 les homines hoc uaporarium. C O N. Ita ne nos cijcis, for-
 tass hac nocte deuorandos a lupis? P A. Lupus lupinam
 non est, ut nec canis caninam. C O. Crudelis esses, si hoc
 faceres Turcis: quales quales sumus, homines sumus.
 P A. Surda canitis. C O. Tu molliter foues corpus tuum,
 nudus rei

recubās post uaporariū, & nos extrudis frigore
 nocturno perituros, etiam si parcant lupi. P A. Sic uixit
 Adam in paradiso. C O. Vixit, sed innocens. P A. Et ego
 innocens. C O. Fortassis detracta syllaba prima. At uir
 de si tu nos nūc extrudis è paradiso tuo, ne Deus te nō
 recipiat in suum. P A. Bona uerba. V X. Mi uir, tot tua
 malefacta saltem hoc beneficio pēsa, patere hos hac no-
 ste tecto nostro uti: sunt uiri boni, senties quæstum hinc
 fieri uberiorem posthac. P A. Ecce deprecatricem, suspi-
 cor conuenire inter uos: nec admodū lubens audio hoc
 dogium à muliere, uiri boni. V X. Hau, nō ita est: sed co-
 gita quoties peccaris alea, temulentia, rixis, pugnis, saltē
 hac elemosyna redime tua peccata: ne eijcias hos quos
 optaris tibi adesse morienti. Scurras & sanniones reci-
 pis sepe numero, & hos extrudis? P A. Vnde ista concio
 natrix nobis? Abi tu, & cura rē culinariā. V X. Id quidē
 fiet. B E. Mitescit, & sumit indusium lineum, spero fore
 recte. C O. Et mēsam insternūt pueris. Bene habet quōd
 nulli ueniunt hospites, alioqui nobis erat exulandū. B E.
 Feliciter cecidit, quōd è proximo oppidulo retulimus no-
 bis cum lagunculam uini, & agni coxam assam: alioqui
 hic, ut uideo, ne scœnum quidem impartisset nobis. C O.
 Tam accubere pueri, adiungamus nos in mensæ partē,
 sic tamen, ne cui incommodemus. P A. Vobis imputan-
 dum arbitror, quod hodie nullum habeo conuiuā, præ-
 ter domesticos & uos inutiles. C O. Nisi frequenter hoc
 accidat, imputa nobis. P A. Frequentius quā uellem.
 C O. Noli laborare: uiuit adhuc Christus, qui nō deseret
 suos. P A. Audiui uos dici Euangelicos, & Euangelium
 prohibet per uiam circumferri peram aut panes: uos ma-

nicas habetis pro pera, ut uideo: nec panes modò circum-
 fertis, uerum etiam uinum & delicias carniū. **CON.**
 Fruere nobiscum, si libet. **PA.** Meum uinū ad istud colla-
 tum uappa est. **CO.** Gusta & de carnibus, nobis enim su-
 perest. **PA.** O felices mendicos: uxor mea nihil hodie co-
 xit, præter caules & laridum rancidum. **CO.** Communi-
 cemus, si uidetur, nostros apparatus: nam nostra nihil
 refert, quibus uescamur. **PA.** Cur igitur nō circumferatis
 caules & uappam? **CO.** Quoniam hæc nobis obtrudere
 maluerunt, apud quos hodie pransi sumus. **PA.** Gratis
 pransi? **CO.** Maxime. Imò gratias etiam egerunt, & abi-
 euntes his apophoretis onerarunt. **PA.** Vnde uenitis?
CO. E Basilea. **PA.** Hui, è tam longinquo? **CO.** Sic est.
PA. Quod tandem genus hominū estis uos, qui sic obi-
 erratis sine iumento, sine crumena, sine famulicio, sine
 armis, sine commatu? **CO.** Vides qualecunq; uestigium
 Euangelicæ uitæ. **PA.** Mihi uidetur erronum uita, qui
 uagantur cum reticulo. **CO.** Tales erronei erant Apo-
 stoli, talis erat & dominus IESVS. **PA.** Nostis artem
 chiromanticam? **CO.** Nihil minus. **PA.** Vnde igitur sup-
 petit uictus? **CO.** Ab eo qui promisit. **PA.** Quis ille? **CO.**
 Qui dixit: Nolite esse solliciti, hæc omnia adijcientur uo-
 bis. **PA.** Promisit, sed quærentibus regnum Dei. **CO.** Id
 facimus pro uirili. **PA.** Apostoli clarebant miraculis, san-
 nabant egrotos, proinde non mirum illis ubiq; suppetit
 se uictum, uos nihil tale potestis. **CO.** Possemus, si simi-
 les essemus Apostolis, & si res posceret miraculum. At
 miracula data sunt ad tempus incredulis, nunc nihil or-
 pus, nisi pia uita. Et sepe felicius est egrotare, quàm uale-
 re: sepe felicius mori, quàm uiuere. **PA.** Quid igitur uos
 facitis?

scitis? C O. Quod possumus, pro sua quisq; dote diuini-
 tus donata consolamur, exhortamur, admonemus, corri-
 pimus: ubi se dederit occasio, nonnunquam & concio-
 namur, sicubi comperimus pastores mutos: si non datur
 prodesse, damus operam ne quem ledamus moribus &
 lingua. P A. Vtinam cras uelis nobis concionari. Nam
 dies est apud nos festus. C O. Cui diuus? P A. Antonio. C.
 Fuit is quidem uir bonus, sed unde dies festus? P A. Di-
 cam. Abundat hic uicus subulcis propter uicinū nemus
 glandiferum: & persuasum est, Antonio delegatam cui-
 ram eius pecoris, & ideo colunt illum, ne seuiat negle-
 ctus. C O. Vtinam uerè colerent illum. P A. Quo pacto?
 C O. Sanctissimè coluit diuos, quisquis imitatus est. P A.
 Totus hic uicus cras per strepetu compotationibus, salta-
 tionibus, lusibus, rixis & pugnis. C O. Sic ethnici quoni-
 dam colebant Bacchum suum. Miror autem, si sic cultus
 Antonius, non seuit in homines ipso pecore stultiores.
 Qualem habetis pastorem? mutū ac malum? P A. Qua-
 lis sit alijs, nescio: mihi optimus est. nam hic potat totos
 dies, neq; quisquam plures adducit aut meliores combi-
 bones, magno meo bono. Atq; adeò demiror illum nūc
 abesse. C O. Nos experti sumus parum cōmodum. P A.
 Quid audio? salutastis hominē? C O. Ambiuimus apud
 illum hospitium, ille nō aliter quàm lupos abegit à limi-
 ne, & huc iussit abire. P A. Ha ha, nunc intelligo. Hinc
 est quod noluit adesse, quod sciret uos hic futuros. C O.
 Est ne mutus? P A. Mutus? nemo illo uocalior in uapora-
 rio, ac strenuè boāt in templo: concionantem nunquam
 audiui. Sed quid pluribus opus? uos ipsi sensistis, ut intel-
 ligo, non esse mutum. C O. Est ne peritus sacrarum lite-
 rarum?

Secreta cōfessionis. vulgaris iocus est in ignarum.

In pōpis, pompae sunt spectacula quae populo exhibentur, uulgo nūc uocantur processiones: à uerbo *πρωτων*.

rarum? P A. Ait se peritissimum, sed quicquid talium rerum didicit, didicit in secreta confessione, sic ut fas non sit proferre apud alios. Quid multa? Dicam in summa, qualis est populus, talis est sacerdos: & planè nacta est suum patella operculum. C O. Fortasse non dabit locum concionaturo. P A. Dabit, ad me recipio, sed hac lege, ne quid in illum iaculere, quemadmodū pleriq; solent. C O. Rei male assueuerunt, qui hoc solent: ego clam admo- neo pastore, si quid offendit: quod superest, episcoporum est munus. P A. At tales aues huc raro deuolant. Equidē uideo uos esse uiros bonos. Sed quid sibi uult ista uestiū uarietas. Nam pleriq; hoc ipso iudicant uos esse malos, quod sic uestiamini. C O. Vnde id? P A. Nescio, nisi quod tales multi cōperiantur. C O. Multi hoc ipso iudicāt nos esse sanctos, quod sic uestiamur, peccant utriq; sed tamē humanius peccant, qui ex ueste bene de nobis suspicantur, quā qui male. P A. Esto sanè. Sed quae tandem utilitas tot discriminum? C O. Quid tu censes? P A. Mihi quidē nulla uidetur, nisi in pompis, aut in bellis: in pompis enim circumferuntur uariae personae, sanctorum, Iudeorum, ethnicorū: has ex diuerso cultu dignoscimus. In bellis autem hoc praestaret cultuum uarietas, ut suū quaeq; uexillum copiae sequerentur, neq; fieret ordinum confusio. C O. Pulchrè dicis, & haec uestis est militaris: alius aliū ducē sequimur, sed omnes militamus sub uno Cesare Christo. Verum in ueste tria spectāda sunt. P A. Quae? C O. Neceſſitas, usus, & decorum. Cur sumimus cibum? P A. Ne pereamus fame. C O. Sic aliquando sumenda uestis, ne pereamus frigore. P A. Fatcor. C O. N. Hoc melius praestat haec uestis, quā tua: tegit enim & caput.

caput, & collum, & scapulas, unde plurimum est pericu-
 lus. Vt sus postulat uaria uestium genera. Equitaturō cōue-
 niens breuis, quiescenti longa: in estate tenuis, in hyeme
 densa. Sunt Romæ qui singulis diebus ter cōmutant ue-
 stem, mane sumunt duplicatam pellibus, sub meridiem
 accipiunt simplicem, rursus sub noctem aliquanto crassio-
 rem: uerum non omnibus suppetunt mutatoria. Proinde
 hæc uestis reperta est, una ad plurimos usus accommo-
 da. P. A. Quis sic? C. O. Si flat boreas, aut si feruet sol, addu-
 cimus cucullam: si calor offendit, demittimus in tergum:
 si quiescendum est, demittimus uestem. si ambulandum,
 subducimus aut succingimus etiam. P. A. Non pessimè
 sapuit, quisquis hoc inuenit. C. O. Est autem hoc ad bene-
 uiendum præcipuum, ut homo consuescat esse paucis
 contentus: alioqui si delicijs aut affectibus indulgere
 ceperimus, nullus erit finis. At nulla uestis inueniri po-
 tuit, quæ una tot commoditatibus subscriuere. P. A. As-
 sentior. C. O. Nunc decorum inspiciamus. Dic mihi bo-
 na fide, si tu sumeres uxoris tuæ uestem, nonne dicerent
 omnes te facere præter decorum? P. A. Dicerent me insa-
 nire. C. O. Quid tu diceres si illa sumeret uestem tuam?
 P. A. Fortasse nihil mali dicerem, sed contunderem eam bo-
 nis fustibus. C. O. Atqui nihil refert, qua ueste utaris. P. A.
 Hic plurimum refert. C. O. Nec mirum. Nam & ethnico-
 rum leges puniunt uirum ac foeminam, si diuersi sexus
 cultum sumpserint. P. A. Nec iniuria. C. O. Agè, quid si
 senex octogenarius sumeret sibi uestitum adolescentis
 quindecim annos nati. aut cōtrà, si iuuenis sumeret ue-
 stem senis, nonne dicant omnes rem esse fustuario dignam? Aut
 si anus coleretur ad modum adolescentule, & cōtrà. P. A.
 Admodum.

Bonis fustib.
 decus est in cō-
 trarijs, malis
 & bonis.

Fustuario, id est
 fustigatione.

Admodum. c o. Itidem si laicus sumat cultum sacerdotis, contra sacerdos laici. p a. Vterq; faceret indecore? c o. Quid si priuatus sumeret ornamentum principis, aut sacerdos priuatus episcopi, nū faceret indecore? p a. Scilicet. c o. Quid si ciuis sumeret cultū militis, plumas, ceteraq; stultitie Thraasonicæ insignia? p a. Rideretur. c o. Quid si inter milites Anglus gestaret crucē albam, Heluetius rubram, Gallus nigrā? p a. Faceret impudenter. c o. Quid itaq; miraris nostrum hūc cultum? p a. Quid intersit inter priuatum & principem, inter virū ac foeminam, scio: quid intersit inter monachum ac non monachum, nescio. c o. Quid interest inter pauperem & diuitem? p a. Fortuna. c o. Et tamen indecorum esset, si pauper imitaretur cultum diuitis. p a. Verum, ut nunc ferme coluntur diuites. c o. Quid inter fatuum et sapientem? p a. Aliquanto plus quā inter diuitem & tenuem. c o. Nonne moriones aliter uestiuntur, quā qui sapiunt? p a. Nescio quid uos deceat, attamē uester cultus non multum abest ab illorum cultu, si quis addat auriculas & tintinnabula. c o. Hoc planē deceat: & sumus huius mundi moriones, si modò uerè sumus, quod profitemur. p a. Quid uos scitis, nescio: illud scio, multos esse moriones gestantes auriculas & tintinnabula, qui plus sapiant ijs qui gestant pilei suffulta pellibus, epomides, reliquaq; sapientum insignia. Itaq; mihi stultissimum uidetur, sapiētiam profiteri ueste potius quā ipsa re. Vidi quendam plus quā morionem, qui gestabat uestem usq; ad talos demissam, epomidem magistri nostri: aderat & uultus qui uideri posset grauis theologi: disputabat apud omneis non sine specie grauitatis, magna

Suffulta pell.
hoc apud Ger
manos aliqt
doctores iuris:
in Hispania
theologi insi
gniuūt flocco
albo i summo
pileo uolacao
& epomide,
quæ imponit
humeris, nulli
usui futura, ni
si ut significet
magistrum no
strum.

magnatibus autem non minus erat iucundus, quàm qui
 nis alius morio, cum stultitiæ genere superaret omneis.
 C. O. Quid igitur tu postulas, ut princeps qui ridet mori-
 onem, cõmutet cum illo uestem? P. A. Fortassis hoc po-
 stularet aliquando decorum, quod tu proponis, si libeat
 representare ueste quicquid est in animo. C. O. Vrges tu
 quidem, sed tamen arbitror non sine causa uestem suam
 additam morionibus. P. A. Ob quam? C. O. Ne ledantur
 à quoquã, si quid imprudẽter dixerint aut fecerint. P. A.
 Non dicam interim, quod ista res quosuis irritat potius
 ad ledendum, adeò ut frequenter e stultis fiant insani.
 Nec uideo cur, cum bos cornupeta qui occiderit homi-
 nem, aut canis, aut sus qui occiderit infantem, afficiatur
 supplicio: morio qui sceleratiora commiserit, presidio
 stultitiæ sinatur uiuere: illud expeto, cur uos distingua-
 mini cultu à cæteris. Nam si quæuis causa sufficit ad di-
 uer- sum cultum, oportet pistorem aliter uestiri quàm pi-
 scatorem, calcearium aliter quàm uestiariũ, aliter phar-
 macopolam quàm œnopolam, aliter aurigã quàm nau-
 tam. Vos si sacerdotes estis, cur secus uestimini quàm
 reliqui sacerdotes? si laici, cur à nobis differtis? C. O. N.
 Olim monachi nihil aliud eramus, quàm purior pars lai-
 corum: & hoc intererat inter monachum & alium lai-
 cum, quod nunc interest inter frugalem & probum ui-
 rum suis manibus alentem familiam, & inter Snapha-
 num ex prædationum redivitu iactantem sese: post Roma-
 nus pontifex addidit nobis suos honores: uestis ex nobis
 nacta est dignitatem, quæ nunc nec laicorum est, nec sa-
 cerdotum: sed tamen huius, qualis qualis est, non puduit
 aliquãdo cardinales, & summos pontifices. P. A. At tan-
 dem

Oenopola, q
 uendit uinum.

Snaphanũ. sic
 Germani uo-
 cãt prædonũ
 gen^o subito ex
 arcib. adorien-
 tium uiatorẽ,
 mitigato uo-
 cabulo.

Multitium, ue-
stris pellucida,
mulierum pro-
prie. lue. Cū
tu multitia su-
mas.

dem decorum istud unde sumitur? C O. Nonnunquam ex ipsa rerum natura, nonnunquam ex consuetudine mortalium & opinione. Nonne iudicarent omnes absurdū, si quis tergore bubulo sic uestiretur, ut cornua prominerēt in capite, & cauda traheretur humi? P A. Ridiculum sanè. C O. Rursum si quis uestem haberet, quæ facie ac manus tegeret, pudēda ostenderet? P A. Multo absurdius. C O. Ob id notati sunt ab ethnicis quoque scriptoribus, qui multitia sumerent, scēminis etiam indecora. Verrecundius enim est nudum esse, qualem te offendimus in uaporario, quā uti ueste pellucēte. P A. Ego puto totum hoc de cultu pendere à consuetudine ac persuasione mortalium. C O. Qui sic? P A. Non multi sunt dies, quod hic diuersati sunt qui se prædicarent peragrassē uarias regiones nuper inuentas, & quas in præscorum cosmographorum picturis desideramus. Hi se narrabāt peruenisse ad insulam quandā cœli temperatissimā, ubi summi de decoris loco habebatur tegere corpus. C O. Isti fortassis belluarū ritu uiuebant. P A. Imò, ut aiebāt, humanissimam agebāt uitam. Degebant sub rege, eum comitabantur ad opus mane, non amplius quā horā, etiam singulis diebus. C O. Quid operis faciebant? P A. Eucllebant radicū genus, quod illis triuici loco est, & tritico tum gratius, tum salubrius: quo peracto redeunt ad suum quisque negocium, & quod cuiusque lubitum est animo, faciunt. Sanctè educant liberos, uitant & puniūt flagitia, sed nullum acerbius, quā adulteriū. C O. Quo supplicio? P A. Fœminis ignoscitur, datur hoc sexui: ceterum uiris adulterij conuictis hæc pœna est, ut per omnē uitam in publicum prodeant membro pudendo uel obtecto.

tibi. C O. O graue supplicium. P A. Atqui consuetudo
 persuasit illis, hoc esse quouis supplicio grauius. C O N.
 Vbi cōtemplor quid possit persuasio, propemodū assen-
 tior tibi. Etenim si quis uellet furem aut homicidam affi-
 cere extrema ignominia, nōne satis esset, si præcideret
 illi interulam supra nates, si partes pudendas turpiter
 prominentes lupinis pellibus conuestiret, caligas diuer-
 sis coloribus uariigaret. uestem, quæ thoracem tegit ac
 brachia, totā cōscinderet, ucluti rote faciens ē ueste, sca-
 pulas & pectus nudaret, barbam partim demeteret no-
 uacula, partim dmitteret, partim intorqueret, capillos
 tonderet, adderet pileum undiq; sectum, cum ingenti fa-
 sciculo plumarū, ac sic iuberet prodire in publicū? nōne
 magis traduceret hominē, quā si morionis cucullā
 adderet cum auriculis prælongis ac tintinnabulis? Et ta-
 men sic ulro sese ornāt milites, ac sibi placent: & repe-
 riunt quibus hoc pulchrū uideatur, cum nihil possit esse
 insanius. P A. Imò non desunt honesti ciues, qui hoc pro
 uiribus æmulentur. C O. Atqui si quis nūc conetur Indo-
 rum æmulari cultū, qui plumis auium uestiūtur, nōne
 pueris omnibus uideretur insanire? P A. Prorsus. C O. At-
 qui quod nos miramur, etiā longē insanius est illo. Proin-
 de ut uerum est, nihil esse tam absurdum, quod non com-
 mendet assuetudo: ita negari non potest, in uestibus esse
 quoddam decorum, quod apud sanos & cordatos sem-
 per decorum est: ac rursus indecorū, quod apud omncis
 qui sapiunt indecorū uideri debet. Quis enim non uidet,
 quoties uidet fœminas onustas longa uestis coronide,
 que nobilitatem generis cauda longitudine metiuntur?
 Quamquam hoc non pudet imitari quosdam cardinales.

Coronide,
 quā nunc can-
 dam uocant.

duntaxat

Caudæ equi-
næ, id est paula-
tim. uide pro.
Caudæ pilos
equing uellere

duntaxat in pallijs. Et tamen res est adeò uiolenta con-
suetudo, ut non sit huic aut illi liberum mutare, quod re-
ceptum est. P A. Satis de consuetudine. Sed dic tu mihi,
quid sentias, utrum existimes satius, monachos non dif-
ferre à cæteris cultu, an differre? C O. Equidem arbitror
simplicius & Christianius, non æstimari quenquam ex
cultu, modò sit honestus ac decorus. P A. Cur igitur uos
non abijcitis cucullas? C O. Cur Apostoli non statim ue-
scbãtur cibus quibuslibet? P A. Nescio, dic tu. C O. Quo-
niã obstat inuicta consuetudo. Quod enim penitus
infixum est animis hominum, multoq; usu confirmatum
inueterauit, ac uelut in naturã abiit, subitò tolli sine ma-
gna pernicie tranquillitatis humanæ non potest: sed ita
paulatim submouendum est, quemadmodum ille reuul-
sit pilos caudæ equinæ. P A. Tollerarem, si monachorũ
omniũ esset unus cultus: tot discrimina quis ferat? C O.
Hoc malum usus inuexit, qui nihil non inuexit. Benedi-
ctus non commentus est nouum cultum, sed is quo tum
utebatur cum suis, erat cultus laici simplicis ac probi.
Nec Franciscus inuenit nouam formam, sed hæc erat ue-
stis pauperum ac rusticorum. Posteriores addiis qui-
busdam uerterunt rem in superstitionem. Nonne uide-
mus & hodie quasdam anus tenentes sui seculi cultum,
qui magis est diuersus à cultu horum temporum, quàm
meus cultus abest à tuo? P A. Videmus. C O. Itaq; quom-
hunc cultum uides, uides reliquias prisca seculi. P A. Er-
go nihil habet aliud sanctimonie cultus uester? C O. Ni-
hil prorsus. P A. Quidam iactant istos cultus præmon-
stratos diuinitus à diua uirgine matre. C O. Ista sunt ho-
minum somnia. P A. Sunt qui desperent se posse à mori-
bo

horumdescere, ni uestiantur cultu Dominicano: imò, qui
 ne sepeliri quidem uelint, nisi ueste Franciscana. C O. Ista
 qui uadent, aut captatores sunt, aut fatui: qui credūt, su
 perstitiosi. Deus nō minus dignoscit nebulonem in ueste
 Franciscana, quàm in militari. P A. At minor est pluma
 rum uarietas in auibus, quàm in uobis cultus. C O. At nō
 itaq; pulchrū est imitari naturā? sed pulchrius uincere.
 P A. Utinam uinceretis & rostrorū uarietate. C O. Sed
 ege uarietati quoq; patrocinator, si pateris. Nonne ali
 ter uestitur Hispanus, aliter Italus, aliter Gallus, aliter
 Germanus, aliter Græcus, aliter Turca, aliter Saracenus?
 P A. Scilicet. C O. Et in eadem regione quanta uarietas
 uestium, etiam in eiusdem sexus, etatis, & ordinis homi
 nibus? Quantò alius cultus Veneto, alius Florētino, alius
 Romano? Atq; hæc intra unam Italiam. P A. Credo. C O.
 Hinc nata est & nostra uarietas: Dominicus sumpsit cul
 tum à probis agricolis eius Hispaniæ partis, in qua uixit:
 Benedictus à rusticis eius Italiae partis, in qua uixit:
 Franciscus ab agricolis diuersæ partis: atq; itcm de ceter
 is. P A. Proinde quantū uideo, uos nihilo estis sanctiores
 nobis, nisi sanctius uixeritis. C O. Imò peiores uobis, qui
 parū pie uiuētes, grauius offendamus animos simpliciu.
 P A. Est igitur aliqua spes de nobis, qui nec patronum ha
 bemus, nec cultū, nec regulam, nec professionem? C O. Ha
 bes, o bone, uide ut serues: quare à susceptoribus tuis,
 quid professus sis in baptismo, quam uestem illic acceper
 ris. Et humanā regulam desyderas, qui regulam Euange
 licam professus sis? Desyderas hominem patronum, qui
 patronū habeas IESVM Christum? Quū duceres uxo
 rem, nihil professus es? Cogita, quid debeas coniugi, quid
 liberis,

liberis, quid familia, & senties te plus habere sarcinā,
 quā si Francisci regulam professus esses. P A. Credis me
 ullum pandocheū ingredi in cœlum? C O. Quid mihi? P A.
 Multa fiūt ac dicūtur in hac domo, quæ parū respondēt
 Euāgelio. C O. Quæ? P A. Alius bibit plus satis, alius ob-
 scœnē loquitur, quidā rixantur, quidā obtrectant: deniq;
 an cœtera sint casta, nescio. C O. His occurrendum est,
 quantū potes: si nō potes, certe ne alas quæstus causā hec
 male, nēue accersas. P A. Nonnunq̄ parū bone fidei sum
 in uino. C O. Qui sic? P A. Vbi sensero illos plus satis inca-
 lescere, largiter aquā admisceo. C O. Istud quidem leuius
 est, quā si quibuslibet uendas uinū periculosos medico-
 mentis infectū. P A. Dic mihi serio, quot dies fuisti in hoc
 itinere? C O. Mēsem ferme. P A. Quis interim uos curat?
 C O. Nōne bene curantur, qui habent uxore, liberos, pa-
 rentes & cognatos? P A. Sæpenumero. C O. Tu nō habes
 nisi unā uxorem, nos centū: tu non nisi unicum patrem,
 nos centū: tu non nisi unicā domum, nos centū: tu nō nisi
 paucos liberos, nos innumeros: tu nō nisi paucos cognato-
 tos, nos infinitos. P A. Qui sic? C O. Quia latius se porri-
 git cognitio spiritus, q̄ carnis. Et ita nobis pollicitus est
 Christus, & experimur uerum, quod pollicitus est. P A.
 Næ tu mihi præbuisi sat lepidum conuiuā: emoriar, nisi
 malim hanc confabulationē, q̄ pastoris computationem.
 Cras dignaberis aliquid dicere populo. Et si posthac con-
 tinget te hęc facere iter, scito tibi hic paratū locum. C O.
 Quid si alij ueniant? P A. Nō erunt ingrati, modo tui sit
 miles. C O. Meliores, uti spero. P A. Verum inter tā mul-
 tos malos, quomodo dignoscā bonos? C O. Dicā paucis,
 sed in aurē. P A. Dic. C O. P A. Meminero, & faciā.

ABBATIS

ANTRONIVS. MAGDALA.

A. N. Quam hinc ego suppellectilem uideo? M. A. An non
 elegantē? A. N. Nescio quā elegantē, certe parū decorā
 & puellae & matronae. M. A. Quamobrem? A. N. Quia li
 brorū plena sunt omnia. M. A. Tu tantus natus, tum abbas
 & aulicus, nunquā uidisti libros in edibus heroinarū? A. N.
 Vidi, sed Gallicē scriptos, hinc uideo Græcos & Latinos.
 M. A. An soli Gallicē scripti libri docent sapientiam? A. N.
 Sed decet hoc heroinas, ut habeant, quo delectent oclū.
 M. A. An solis heroinis licet sapere, ac suauiter uiuere?
 A. N. Male connectis, sapere, & suauiter uiuere: nō est mu
 liebre sapere, heroinarū est suauiter uiuere. M. A. Nōne
 omninō est bene uiuere? A. N. Opinor. M. A. Qui potest aut
 suauiter uiuere, qui non uiuat bene? A. N. Imō qui potest
 suauiter uiuere, qui uiuat bene? M. A. Ergo tu probas eos,
 qui uiuunt male, modo suauiter? A. N. Arbitror illos bene
 uiuere, qui uiuunt suauiter. M. A. Sed ista suauitas unde
 proficiscitur, ē rebus extrarijs, an ex animo? A. N. E re
 bus extrarijs. M. A. O subtilem abbatē, sed crassum philo
 sophū. Dic mihi, quibus rebus tu metiris suauitatē? A. N.
 Somno, cōuiujs, libertate faciendi quae uelis, pecunia, ho
 moribus. M. A. Verum si istis rebus Deus addiderit sapien
 tiam, num uiues suauiter? A. N. Quid appellas sapientiā
 M. A. Hoc est, si intelligeres hominē non esse felicem, nisi
 bonis animi: opes, honores, genus, neq; feliciorē reddere,
 neq; meliorē. A. N. Valeat ista quidē sapiētia. M. A. Quid
 si mihi suauius sit legere bonum autorem, quā tibi uer
 tari, potare, aut ludere aleam, non uidebor tibi suauiter
 uiuere? A. N. Ego nō uiuerem. M. A. Non quero quid tibi
 suauissimū, sed quid deberet esse suauē. A. N. Ego no
 ē z lim

Heroīnas ap
 pellat potētes
 aulicas, quasi
 semideas.

lim meos monachos frequētes esse in libris. M A. At meus
 maritus hoc maxime probat. Sed quam ob rem tandē nō
 probas hoc in monachis? A N. Quoniā experior illos mi-
 nus morigeros: Respōsant ex Decretis, ex Decretalibus,
 ex Petro, ex Paulo. M A. Imperas igitur quæ pugnāt cum
 Petro & Paulo? A N. Quid illi doceant, nescio: sed tamen
 non amo monachū respōsatorē, neq; uelim quenquam
 meorū plus sapere, quā ego sapiā. M A. Istud ita uitari
 possit, si tu des operam, ut quamplurimū sapias. A N. Nō
 est ocium. M A. Quī sic. A N. Quia non uacat. M A. Non
 uacat sapere? A N. Non. M A. Quid obstat? A N. Prolixa
 preces, cura rei domestica, uenatus, equi, cultus aule.
 M A. Itāne ista tibi sunt potiora sapientia? A N. Nobis sic
 usu uenit. M A. Iam illud mihi dicito, si quis Iupiter hanc
 potestatem tibi daret, ut possis & monachos tuos & tei-
 psum uertere in quodcunq; animal uelles, an illos in por-
 cos uerteres, te ipsum in equū? A N. Nequaq;. M A. Atqui
 sic uitares, ne quis plus te uno saperet. A N. Mea non ma-
 gni referret, quod genus animātis essent monachi, modo
 ipse essem homo. M A. An hominē esse censes, qui nec sa-
 piat, nec uelit sapere? A N. Mihi sapio. M A. Et sibi sapiūt
 iues. A N. Videre mihi sophistria quæpiam ita argutaris.
 M A. Non dicā quid tu mihi uidearis. Sed cur hæc dispeli-
 cet supellex? A N. Quia fusus & colus sunt arma mulie-
 bria. M A. Nōne matrone est, administrare rem dome-
 sticam, crudire liberos? A N. Est. M A. An rem tantā exigi-
 mas administrari posse sine sapientia? A N. Nō arbitror.
 M A. At hanc sapientiā docēt me libri. A N. Ego domi hu-
 beo sexaginta duos monachos, tamen nullū librum repe-
 ries in meo cubiculo. M A. Bene itaq; prospectū est mona-
 chis

illis. A N. Feram libros, non fero Latinos. M A. Qua
 propter? A N. Quia nō conuenit ea lingua foeminis. M A.
 Expecto causam. A N. Quia parū facit ad tuendā illarū
 pudicitā. M A. Ergo nugacissimis fabulis pleni libri Gal
 lice scripti faciunt ad pudicitiam? A N. Aliud est. M A. Dic
 quicquid istud est, aperte. A N. Tutiores sunt à sacerdoti
 bus, si nesciant Latine. M A. Imò isthinc minimū est peri
 culi uestra opera: quandoquidē hoc agitis sedulo, ne scia
 tis Latine. A N. Vulgus ita sentit, quia rarū & insolitum
 est, foeminā scire Latine. M A. Quid mihi citas uulgum,
 pessimū bene gerendæ rei autorem? Quid mihi consuetu
 dinem, omniū malarum rerū magistram? Optimis assue
 scendum: ita fiet solitum, quod erat insolitum: & suaue
 fiet, quod erat insuaue: fiet decorū, quod uidebatur inde
 corum. A N. Audio. M A. Nōne decorū est foeminam in
 Germania natā discere Gallice? A N. Maxime. M A. Quā
 obrem? A N. Vt loquantur cum his, qui sciunt Gallice.
 M A. Et mihi putas indecorum, si discam Latine, ut quoti
 die confabuler cum tot auctoribus, tam facundis, tam eru
 ditis, tam sapientibus, tam fidei consultoribus? A N. Libri
 adimunt multum cerebri foeminis, quū alioqui parū illis
 supersit. M A. Quantum nobis supersit, nescio, certe mihi
 quantulumcunq; est, malim in bonis studijs consumere,
 quam in precibus, sine mente dictis, in pernoctibus con
 uuijs, in exhauriendis capacibus pateris. A N. Librorū
 familiaritas parit insaniam. M A. An colloquia combi
 bonum, scurrarum & sannionū tibi nō pariunt insaniam?
 A N. Imò depellunt tedium. M A. Quī fiat igitur, ut tam
 amoeni confabulones mihi pariunt insaniam? A N. Sic aiūt.
 M A. At aliud ipsa loquitur res. Quanto plures uidemus,
 t 3 quibus

quibus immodica potatio, & intempestiua cōiuiua, quibus temulēta peruigilia, quibus impotentes affectus pepererunt insaniā? A N. Ego sane nollem uxore doctā. M A. At ego mihi gratulor, cui cōtigerit maritus tui diſsimilis: nam & illum mihi, & me illi chariorē reddit eruditio. A N. Immēsis laboribus comparatur eruditio, ac post moriendum est. M A. Dic mihi uir egregie, si cras tibi moriendum esset, utrū malles mori stultior an sapiētior? A N. Si citra laborē contingeret sapientia. M A. Sed nihil homini citra laborē contingit in hac uita, & tamen quicquid paratū est, quantis uis laboribus comparatū est, hic relinquendum est: cur pigeat nos in re omnium preciosissima sumere laboris aliquid, cuius fructus nos in alteram quoq; uitā comitatur? A N. Frequēter audiui uulgō dici, fœminam sapientē bis stultam esse. M A. Istiuc quidē dici solet, sed à stultis. Fœmina quæ uerē sapit, nō uidetur sibi sapere: contra, quæ quū nihil sapiat, sibi uidetur sapere, ea demū bis stulta est. A N. Nescio quomodo fit, ut quem admodū clitellæ non conueniunt boui, ita nec literæ mulieri. M A. Atqui negare nō potes, quin magis quadrēt clitellæ boui, quàm mitra asino aut sui. Quid sentis de Virgine matre? A N. Optime. M A. Nōnne uersabatur in libris? A N. Versabatur, at non in istis. M A. Quid igitur legebat? A N. Horas canonicas. M A. Ad quem usum? A N. Ordinis Benedictini. M A. Sit ita sanē. Quid Paula & Eustochiū, nōnne uersabantur in sacris libris? A N. Verū istiuc nunc rarū est. M A. Sic olim rara auis erat Abbas indoctus, nūc nihil uulgatius: olim principes & Cæsares eruditione nō minus quàm imperio præminebant. Neq; tamen usq; adeo rarum est, quàm tu putas: sunt in Hispaniis

Clitelle. Vide
proverb. Bos
clitellas.

Ordinis Bene
dictini. Ridic
culè, quū Be
nedictus non
dum esset na
tus.

rias sunt in Italia non pauca mulieres adprimè nobiles,
 que cū quouis uiro queāt contēdere: sunt in Anglia Mo-
 ricia, sunt in Germania Bilibaldica & Blaurerica. Quod
 proficiueritis uos, res eò tandem euadet, ut nos præsidea-
 mus in scholis Theologicis ut concionemur in templis,
 occupabimus mitras uestras. A N. Ista Deus auertat. M A.
 Imò uestrū erit hoc auertere. Quod si pergetis, ut coepi-
 stis, citius anseres concionaturi sint, quàm uos mutos pa-
 stores ferant. Videtis iam inuerti mundi scenam: aut de-
 ponenda est persona, aut agenda sunt sue cuiq; partes.
 A N. Vnde incidi in hanc scēminam? Si quādo uises nos,
 ego te suauius accipiam. M A. Quibus modis? A N. Salta-
 bimus, bibemus affatim, uenabimur, ludemus, ridebimus.
 M A. Mihi quidem iam nunc ridere libet.

E P I T H A L A M I V M P E T R I
 A E G I D I I.

ALYPIVS. BALBINVS. MVSÆ.

A L. Deum immortalē, quod ego nouum spectaculū hic
 uideo? B A. Aut tu uides quod nusquā est, aut mei parum
 prospiciunt oculi. A L. Atqui mirum spectaculum est &
 amabile. B A. Enecis, dic ubi uides? A L. Ad leuā in hoc
 colle nemoroso. B A. Collē uideo. A L. Nō uides puellarū
 chorum? B A. Quid tibi uenit in mentē, ut nos ad istum
 modum ludos facias? Ego ne muscam quidē puellam usq;
 conspicio. A L. Tace, prodeunt è nemore. Papē, qui ni-
 tor, quæ gratia: nō humanum est hoc spectaculum. B A.
 Que hunc agitant intemperie? A L. Agnosco, nouē sunt
 Musæ cum tribus Gratijs, demirror quid agunt, nunquam
 uidi cultiores aut magis alacres: omnes sunt redimitæ
 lauro, & sumum quæq; gerit organū. Porro Gratiæ quàm

amabiliter sibi heret, quam decet nullo astricta cingulo
 uestis, ac liberis diffuens lacinijs. B A. At ego nunquam
 audiui quenquam magis delirantem, quam te. A L. Imò nemi-
 nem uidisti me feliciorē. B A. Cur hic solus habes oculos?
 A L. Quia non bibisti ex fonte Musarū; nam his solis con-
 spicuae sunt Musae. B A. Ego affatim hausi ē fonte Scoti.
 A L. Non ille fons est Musarum, sed lacus ranarum. B A.
 Non potes efficere, ut & ipse uideā hoc spectaculi? A L.
 Possem, si quidem adesset laurus: nam liquor ē fonte lim-
 pido, ramo lauri aspersus, oculos reddit huiusmodi spe-
 ctaculorū perspicaces. B A. Ecce laurus, ecce fonticulus.
 A L. Comodum profectō. B A. Asperge. A L. Intende, ui-
 des ne? B A. Quantū antea. Asperge rursus. A L. Iamne
 uides? B A. Tantundem. Asperge copiosius. A L. Iam ui-
 des opinor. B A. Imò uix te uideo. A L. Miser, quam perni-
 tus oculos tuos obsedit τὸ σκότος. Hæc ars uel aurige da-
 ret oculos. Verum non est quod crucieris, præstiterit for-
 tasse nō uidere, ne tali præmio uideas musas, quali Æscion
 uidit Dianam. Periculū enim esset, ne te uertant in histri-
 cem, aut aprum syluestrem, aut porcum, aut camelū, aut
 ranam, aut graculum. Efficiā tamen, ut audias, modo ne
 obstrepas. Iam huc deflectunt uiam, occurramus. *καὶ πρὸς*
τὸ πρὸς ἡμῶν διαί. M V. καὶ οὐ μάλ' αὖτε φιλόμοροι. A L. Quid
 uellicas? B A. Non præstas quod promiseras. A L. An nō
 audis? B A. Audio, sed uelut asinus lyram. A L. Loquat-
 igitur Latine. Quò nam est iter tam cultis, tamq; alacri-
 bus? Num inuisitis Lauoniensium Academia? M V. Bona
 uerba. A L. Quam ob rem? M V. Quis nunc illic nobis lo-
 cus, ubi tot porci obgrunniunt, obrudunt asini, obblat-
 unt cameli, obstrepunt graculi, obgarriunt picæ? A L.

τὸ σκότος, id
 est, tenebræ.
 Allusum ē ad
 Scoti nomen.
 Æscion, quū
 calu uidisset
 Dianā nudā,
 uertus est in
 ceruum.
 Histrix spino-
 sum animal,
 quod spinas
 eiacularur.
καὶ πρὸς etc.
 i. auete opta-
 tissime Deg.
καὶ πρὸς etc. id ē,
 Et tu multum
 salue Musarū
 amator.
 Blacure pro-
 prie camelo-
 rum est.

Atqui sunt & illic, quibus uestrū numen est uenerandū.
 M V. Scimus, eoq; post annos aliquot illic cōmigrabimus.
 Nondum reuoluta seculorū periodus diem illum fatalem
 adduxit. Erit enim qui illic nobis amœnum extruet domi-
 ciliū, uel templum potius, quo uix alibi magnificentius
 ac sanctius. A L. Non est fas scire quisnam tantum decus
 inuecturus sit nostræ diitioni? M V. Tibi fas est, nostrorum
 sacrorū mystæ. Non dubium est, quin tibi notū sit toto or-
 be celebre Buslidianorum nomen. A L. Heroicum genus
 nominasti, & ornandis summorū principum aulis natū.
 Quis enim nō ueneratur magnū illum Franciscum Bus-
 lidium Besuntinæ ecclesiæ præfulem, qui unus non unum
 Nestorem præstitit Philippo maximi Maximiliani filio,
 Caroli, qui maior futurus est patri? M V. O felices nos,
 nisi fata uirū illum terris inuidissent. Quantus erat ille
 mecenas honestorum studiorum, quā candidus fautor
 ingeniorum. Sed reliquit fratres duos. Aegidium, admir-
 rabili iudicio prudentiaq; uirum, & Hieronymum. A L.
 Hieronymum nouimus omni literarū genere perpolitū,
 omni uirtutum genere decoratū. M V. Nec eum fata lon-
 guum esse patientur, tamen si nemo dignior est immorta-
 litate. A L. Vnde ista nostis? M V. Apollo nobis denarra-
 uit. A L. Quenam est ista fātorū inuidia, ut optima queq;
 protinus subducant? M V. Id quidem nō est huius tempo-
 ris philosophari, sed Hieronymus hic summa cum laude
 moriens, uniuersas opes suas destinabit instituendo Loua-
 nij collegio, in quo gratis & publicitus tres linguas erudi-
 tissimi uiri profitebuntur. Ea res magnum ornamentum
 adiunget, & studijs, & Caroli gloriæ. Tum non illibēter
 uersabimur Louanij. A L. Quō nunc igitur est iter? M V.

Periodus, cis-
 cuitus.

Mystæ, qui
 sacris initiati
 sunt, à uerbo
 μυστα, quod
 ipsum à silen-
 tio dictum.

Antuerpian. A L. Musæ & Gratia ad mercatū? M V. Nequaquam, imò ad nuptias. A L. Quid uirginibus cum nuptijs? M V. Ad tales nuptias non est indecorū ire uirgines. A L. Quas igitur nuptias narras? M V. Sanctas, puras, castas, ad quas nō puderet ipsam adire Palladē, & arbitror adfuturā. A L. Non est fas scire sponsi nomen & sponsæ? M V. Arbitror tibi non ignotū esse candidissimū illum iuuenē, & omnibus politioris literaturæ delicijs expolitissimum, Petrū Aegidium. A L. Gemmam nominasti, non hominē. M V. Ei nubet Cornelia uirgūcula uel ipso digna Apolline. A L. Ille quidem uestri cultor eximius à teneris annis fuit. M V. Huic igitur canemus epithalamium. A L. Et saltabunt Gratia? M V. Nō modo saltabunt, uerū etiā duo candidissima pectora indissolubilibus mutuae beneuolentiæ nodis copulabunt, ut nihil unq̄ inter illos possit incidere uel ira, uel tædij. Illa perpetuum nihil audiet nisi mea lux: ille uicissim nihil nisi anime mi. Atque huic iucunditati ne senectus quidem quicq̄ detrahet, imò potius adiūget aliquid. A L. Demirarer, si qui sic uiuūt, possint senescere. M V. Recte mones, nam maturitas erit potius, quam senectus. A L. Atqui noui permultos, quibus intra menses treis iste uerborū blanditiæ longē in diuersum uerse sunt, & in cōuiuio pro lepidis iocis uolubāt disci & quadrula. Maritus pro anime mi, audiebat, fagus, lagena, spongia: uxor, scrophæ, Acco, uomica. M V. Vera prædicas, sed istiusmodi nuptiæ Gratijs iratis coierant, hic perpetuò morū iucunditas alet mutuā beneuolentiā. A L. Narras tu quidē rarā matrimonij felicitatem. M V. Tam raras uirtutes rara decet felicitas. A L. Quid coibūt nuptiæ absq; Iunone & Venere? M V. Iuno quidē non

Acco, mulier
ob stultitiā no-
bilis.

Vomica, hul-
cus, sic appel-
latus nobis
molestos.

non aderit rixosa dea, & cui rarò bene conuenit cū suo
Ioue. Ne Venus quidē illa terrestris & ebriosa, uerum al
tera illa cœlestis, quæ conciliat formas animorū. AL. Pro
inde sterile matrimoniū mihi naryas. M V. Nequaq̄, imò
felicissimè fœcundum. AL. Quid illa cœlestis gignit nisi
animos? M V. Imò addit & corpora, sed ipsis animis mori
gera, perinde quasi gēmeo myrothecio indas opobalsa
mum. AL. Vbi nam est ea? M V. En tibi procul aduentat.
AL. Video: Deum immortalē, qui fulgor, quæ formæ ma
iestas. Ad hanc quidē altera Venus inuenta est. M V. Vi
des quàm molesti Cupidines, nequaq̄ cæci, quemadmodū
illi, quibus altera dementat animos mortalium: sed oculo
tisimi: nec habent insanas faces, sed ignes placidissimos:
nec habent plumbeas cuspides, quibus immittunt odium
amantis, ac miseros animos amore nō mutuo discruciat.
AL. Planè matrē referūt. O felicē illā domū, & superis
egregiè charā. Ceterū licet ne audire epithalamium car
men, quod illi destinastis? M V. Imò rogamus, ut libeat au

C L I O.

Candida laurigero nubit Cornelia Petro,
Auspicijs adsint numina dextra bonis.

M E L P O M E N E.

Contingat illis turturum concordia,
Cornicula uiuacitas.

T H A L I A.

Ille charitate Gracchum Tiberium præcesserit,
Qui suæ uitam anteposuit coniugis Cornelia.

E V T E R P E.

Ille charitate superet coniugem Admeti ducis,
Quæ uolens mortem mariti morte mutauit sua.

T E R P S I

Ille terrestris.
Alludit ad hos
quod Socra
tes apud Pla
tonē facit du
as Veneres,
duos Cupidi
nes.
Myrothecio
uasculum un
guentarium.

(dire. Gracchū Ti
ber. lege Plu
tarch. in Grac
chis, statim in
principio.
Cornelig. De
hac extat tra
gœdia Euri
pedis. Memi
nit & Valer.
Max. lib. 4.
cap. 6. Atque
ibidē de Plan
cio & Hore
stilla. Rursus
ibidē de Por
cia Catonis fi
lia, Bruti uxo

TERPSICHORÆ.

Ille non flagret leuiore flamma,
 Attamen fato meliore, quàm olim
 Plancius rapte sociæ grauat^{ur}
 Esse superstes.

ERATO.

Ille non flagret leuiore flamma,
 Attamen longe meliore fato,
 Casta quàm sanctum deamauit olim
 Porcia Brutum.

CALLIOPE.

Sponsum moribus undiquaq; sanctis,
 Nec Nasica probatus antecellat.

VRANIA.

Vxor moribus undiquaq; castis,
 Vincat Sulpitiæ Paterculana.

POLYHYMNIA.

Laudetur simili prole puerpera.
 Accrescat domui res simul & decus,
 Sed liuore uacet, si fieri potest,
 Factis egregijs debita gloria.

Sulpitia Pa-
 terculi filia,
 uxor Fuluij
 Flacci, quæ
 ob pudicitiam
 centum matro-
 nis electa fuit
 ad dedicandam
 Romæ Ve-
 neris simula-
 cram. Memi-
 nit T. Lilius.

Res nō est ma-
 gni sumptus.
 Videtur hoc
 dictum in aurē,
 ne suspendant
 se.

AL. Prorsus inuiderē illi Petro Aegidio, nisi tātus esset
 hominis candor, ut ipse nemini possit inuidere. M. V. Sed
 iam tempus est, ut ceptum carpamus iter. AL. Nūquid est
 quod interim uelitis renunciari Louaniam? M. V. Ut nostro
 nomine salutes amicos oēs candidos ac nostri studiosos:
 sed præ cæteris uetustissimum nostri chori cultorem Ioannē
 Plaudanum, Iodocum Gauerium, Martinum Dorpium, & Io-
 annē Borsaliū. AL. Id quidem fiet diligenter. Quid cæteris
 M. V. Dicā in aurē. AL. Res nō est magni sumptus: itaq;
 fiet quamprimum.

EXOR

EXORCISMVS, SIVE
SPECTRVM.

958

THOMAS. ANSHELMVS.

TH. Quid est bonæ rei, quod tecum rides tam suaviter,
quasi thesaurū nactus sis? AN. Nō procul aberrat à sco-
po tua diuinatio. TH. At non impartes sodali quicquid
isthuc est boni? AN. Imò iamdudum optabam mihi dari
quempiā, in cuius sinum effunderē hoc meum gaudium.
TH. Age igitur imparti. AN. Audiui modo fabulam lepi-
dissimam, quam iures esse comicū figmentū, nisi mihi lo-
cus, personæ, totaq; res esset tam nota, quàm tu notus es
mihi. TH. Audire gestio. AN. Nostine Polū Fauni gene-
rum? TH. Maxime. AN. Is est & autor, & actor huius fa-
bule. TH. Facile crediderim: nam ille uel absq; persona
possit quamuis agere fabulā. AN. Sic est. Nosti, opinor, &
prædium quod habet nō ita procul à Londino. TH. Phy.
Nō semel illic compotauimus. AN. Agnoscis igitur uiam
utrinq; arboribus pari digestis interuallo septā. TH. Ad
leuam aditū partem, altero serè balistæ iactu. AN. Tenes.
Alterū uia latus habet alueum siccū, dumis ac uerpibus
obstitū, è ponticulo iter est in apertā planiciem. TH. Me-
mini. AN. Iam pridem uagabatur rumor ac fabula per
eius loci rusticos, iuxta ponticulū hūc obuersari spectrū
quoddā, cuius subinde exaudirentur miserandi ciulatus,
suspiciabantur animā esse cuiuspiā, quæ diris cruciatibus
torqueretur. TH. Quis autor erat istius rumoris? AN.
Quis, nisi Polus? Hoc proœmiū præstruxerat suæ fabule.
TH. Quid isti uenit in mentem, ut ista confingeret? AN.
Nescio, nisi quia sic est hominis ingenium, gaudet huius-
modi cōmentis ludere stultitiā populi. Dicā quid nuper
designarit huius generis. Simul equitabamus aliquam
multi

multi Richemondam, inter quos erāt quos tu dicerēs eor-
 datos homines. Cœlum erat mirè serenū, nec ulla usquā
 nubecula suffuscatum. Ibi Polus intentis in cœlū oculis,
 signauit totam faciē ac scapulas imagine crucis, & uultū
 ad stuporē composito, ita secum: Deum immortale, quid
 ego uideo? Rogantibus qui proximè equitabant, quid uide-
 deret: rursus ob signans se maiore cruce: Auertat, inquit,
 clementissimus deus hoc ostentum. Quum instarent aui-
 ditate cognoscendi, ille defixis in cœlum oculis, ac digito
 cōmonstrans cœli locum: Nōne, inquit, uidetis illic im-
 manem draconem, igneis armatū cornibus, caude in cir-
 culum retorta? Quum negarēt se uidere, atq; ille iussisset
 oculos intenderent, ac locum subinde cōmonstraret, tan-
 dem unusquispiam, ne uideretur parum oculatus, affir-
 mauit se quoq; uidere. Hunc imitatus est unus item atq;
 alter: pudebant enim non uidere quod tam esset perspu-
 cuum. Quid multis? Intra triduum rumor hic totam An-
 gliam peruaserat, tale portentum apparuisse. Mirum autē
 quantum fama popularis addidit fabule. Nec deerāt, qui
 quid sibi uellet ostentū, interpretarentur serio. Horū stul-
 titia ille qui cōmentus fuerat argumentum, magna cum
 uoluptate fruebatur. TH. Agnosco hominis ingenū. Sed
 redi ad spectrum. AN. Interea cōmodum diuertit ad Po-
 lum Faunus quidam sacerdos, ex eorum genere quibus
 nō satis est appellari Latine regulares, nisi Græcè cogno-
 men idem accinatur, parochus uici illic alicunde uicini.
 Is sibi non uulgariter uidebatur sapere, præsertim in rei
 bus sacris. TH. Intelligo, repertus est actor fabule. AN.
 Super cœnam ortus est sermo de rumore spectri. Quum
 Polus sentiret Fauno rumorem hunc nō solum auditum
 esse.

esse, uerū etiam creditum, cœpit hominem obtestari, uir
 doctus ac pius succurreret animulæ tam dira patientiæ
 Si quid dubitas, inquit, explora rem, obambula ad de-
 cimam iuxta ponticulū illum, & audies miserū eiulatū:
 adiunges tibi quem uoles comitē, ita & tutior audies, &
 certius. TH. Quid deinde? AN. Cœna peracta Polus ex
 more abit uenatum, aut aucupatum. Faunus obambulās
 quum iam tenebræ sustulissent certum de rebus iudiciū,
 tandē audit miserandos gemitus. Hos Polus artifex mirē
 effingebat, abditus illic in uepreto, adhibita ad id olla fu-
 cili, quo uox è cauo reddita lugubrius quiddam sonaret.
 TH. Hęc fabula, ut uideo, uincit phasma Menandri. AN.
 Magis isthuc dices, si totam audieris. Faunus domum se
 recepit, narrare cupiēs quid audisset. Polus alia uia conz
 pendaria iā antecuerat. Ibi Faunus narrat Polo, quod
 erat actum, & aliquid etiam affingit, quò res esset admi-
 rabilior. TH. Poterat interim Polus tenere risum? AN.
 Ille ne? Vultū habet in manu: dixisses rem seriò agi. Tan-
 dem Faunus uehementer obtestante Polo, suscepit nego-
 cium exorcismi, ac totam eam noctem agit insomnem,
 dum dispicit quibus modis rem aggredetur tuto: nam
 sibi quoq; miserè metuebat. Primum itaq; congesti sunt
 exorcismi efficacissimi, & additi noui nonnulli per uisce-
 ra beate Mariæ, per ossa beate Vuerenfridæ. Deinde de-
 lectus est locus in planicie uicina uepreto, unde uox exau-
 diebatur: circumductus est circulus satis amplus, qui cre-
 bras haberet cruces, uariasq; notulas. Hęc omnia per age-
 bantur uerbis conceptis. Adhibitum est uas ingens, ple-
 num aqua consecratæ. Addita est in collum sacra stola,
 quam uocat, unde pendeat initiū Euanglij secundum

Ioannē. In oculis habebat cerulam, à Romano pontifice
quotannis consecrari solitam, quæ uulgo dicitur, Agnus
Dci. His armis olim se muniebāt aduersus noxios demon-
nes, priusq̄ illis Francisci cuculla cœpit esse formidabilis.
Hæc omnia procurata sunt, ne si spiritus malus esset, impetum
faceret in exorcistā. Nec tamen ausus est se solum
huic circulo cōmittere, sed decretū est, adhibendū esse sa-
cerdotē alterum. Ibi Polus metuens, ne si nasutior adiun-
ctus fuisset, proderetur fabulæ mysterium, adiungit paro-
chum quendā ex uicinia, cui rem totam aperit: sic enim
postulabat actio fabulæ, & erat is qui à tali ludo non abi-
horreret. Postridie rebus omnibus rite præparatis, sub
horam decimā Faunus cum parochus circulū ingreditur.
Polus qui præcesserat è uepreto gemit miserabiliter. Fau-
nus auspiciatur exorcismum. Interim Polus clam per tene-
bras subducit se in uillā proximā, illinc adducit aliā per-
sonam fabulæ: nec enim poterat nisi per multos agi. T. H.
Quid faciunt? A. N. Conscendunt equos nigras, ignem oc-
cultū secum ferūt. Vbi nō procul abessent à circulo, ignē
ostentant, quo metu Faunum abigerent à circulo. T. H.
Quantū operæ sumpsit Polus ille, ut falleret? A. N. Sic est
homo. Verum ea res propemodū pessimè cesserat illis.
T. H. Quī sic? A. N. Nam equi subito prolato igne, consister-
nati, parū absuit quin & se precipitarēt, & sessores. Hæc
bes primū actum fabulæ. Vbi reditum est in colloquium,
Polus uelut ignarus omnium, rogat quid esset actum. Ibi
Faunus narrat sibi conspectos duos teterrimos cacodem-
mones, in nigris equis, oculis igneis, ac naribus spirantes
ignē, qui tentassent ingredi circulū, uerū efficacibus uer-
bis abactos in malam rem. His rebus quum accreuisset

Faunus Fauno, postero die summo cum apparatu redijt
 in circulū, quumq; diu multis obtestationibus prouocasi
 set spectrū, Polus rursus cum collega suo procul ostēdit
 sese ex equis atris horrendo fremitu, quasi cuperēt irrum
 pere in circulum. T H. Nihil habebant ignis? A N. Nihil,
 nam id male cesserat, sed audi aliud cōmentū: Ducebant
 longum funem: co leuiter per humum tracto, dum hinc
 atq; hinc uterq; se proripit, uelut abacti exorcismis Fau
 ni, sacerdotē utrunq; unā cum uase quod habebāt aquae
 sacrae plenū, prouoluunt in terrā. T H. Hoc prēmij tulit
 pro sua actione parochus? A N. Tulit, & tamen maluit
 hoc perpeti, quān deserere cōptā fabulā. His ita gestis,
 nōi reditū est ad colloquium, deprædicat apud Polū Fau
 nus, quanto fuisset in periculo, & quān fortiter utrunq;
 cacodemonē suis uerbis profligasset, iamq; certam con
 ceperāt fiduciā, nullum esse tam noxiū aut impudentem
 demonē, qui posset in circulum irrumperere. T H. Faunus
 ille non multum abest à fatuo. A N. Nihil adhuc audisti.
 Hucusq; progressa fabula, cōmodum superuenit Poli ge
 ner: nam eius filiam duxerat natu maximam, iuuenis, ut
 scis, ingenio mirè festiuo. T H. Scio, nec abhorrens ab hu
 iusmodi iocis. A N. Abhorrens? Nullum ille uadimonium
 non desereret, si talis uel spectanda, uel agenda esset fabu
 la. Huic socer rem omnem denarrat, atq; illi deligat par
 tes, ut animā agat. Sumit ornatū, ac lubens cōuoluit se lin
 teo, quem admodū apud nos solēt funera, habet prunam
 uiuam in testa, quae per linteum reddebat speciē incēdij.
 Sub noctē itum est ad locū, ubi agebatur fabula. Audiun
 tur miri gemitus. Faunus expedit exorcismos oēs. Tan
 dem procul inter uepretum ostendit sese anima, subinde
 ostens

Vadimonij,
 id est, rē quā
 libet seriam.
 Vide Chil.

ostentans ignem, ac miserè suspirans. Hæc quum Faunus
 obtestaretur, ut loqueretur quisnam esset, subito profilije
 è uepreto Polus ornatu cacodæmonis, fictoq; fremitu. Ni
 hil, inquit, tibi iuris est in hanc animã, mea est: ac subinde
 procurrit usq; ad oram circuli, uelut impetũ facturus in
 exorcistam, moxq; uelut submotus uerbis exorcismi, &
 ui aquæ sacra, quam illi multam aspersit, retrocessit. Tan
 dẽ abactio pedagogo dæmone, nascitur dialogismus Fau
 ni cum anima: percontanti & obstanti respondit se esse
 animã hominis Christiani. Rogata, quo nomine uocare
 tur, respondit Faunus. Faunus inquit, idem mihi nomen
 est. Iamq; ex cõmuni nomine res cœpit illi magis esse cor
 di, ut Faunus Faunum liberaret. Quũ Faunus multa per
 contaretur, ne diutina confabulatio proderet fucum, sub
 ducebat sese anima, negans sibi fas esse diutius colloqui,
 quod tempus urgeret, quo cogeret abire, quò liberet
 dæmoni: pollicita tamen est sese postridie redituram hor
 ra qua fas esset. Rursus conuenitur in ædibus Poli, qui
 choragus erat fabule. Ibi denarrat exorcista quid esset
 gestum, nõnulla etiã admentiens, quæ sibi tamen persua
 debat esse uera. Adeo fauebat negotio quod agebatur.
 Iam hoc compertum erat, scilicet animã esse christianã,
 quæ sub inclementissimo dæmone diris cruciatibus uexa
 retur. Huc omnis conatus intenditur. Verũ in exorcismo
 proximo ridiculum quiddam accidit. TH. Obsecro quid
 nam? AN. Quum Faunus euocasset animã, Polus qui dæ
 monẽ agebat prorsus sic asilijt, quasi intra circulũ irru
 pturus: quumq; contrã Faunus pugnaret exorcismi,
 multamq; uim aquæ aspergeret, tandẽ exclamat demon:
 se ne pili quidẽ facere ista omnia: Rem, inquit, habuisti cũ
 puella.

puella, mei iuris es. Id quū Polus ioco diceret, tamē forte
 fortuna uerū dixisse uisus est. nam exorcista hoc dicto ta-
 ctus, ilicō recipit se in centrum circuli, & nescio quid im-
 missit in aurē paracho. Id Polus sentiens, recepit se se,
 ne quid audiret, quod audire fas nō esset. TH. Sanē Polus
 religiosum ac uerecundum agebat dæmonē. AN. Sic est.
 Reprehendi poterat actio, quod parū meminisset decori.
 Exaudivit tamen parochi uocē indicentis satisfactionē.
 TH. Quam? AN. Ut ter diceret precationem dominicā:
 ex hoc conijciebat illum ter habuisse rem eadem nocte.
 TH. Hoc sanē regularis ille præter regulā. AN. Homines
 sunt, & lapsus erat humanus. TH. Perge, quid deinde fa-
 ctum? AN. Iam Faunus ferocior redit ad orā circuli, &
 altero prouocat dæmonē. At ille iam timidior refugiebat,
 perfidisti me inquiens, si sapuissem, non monuissem te. Per
 suasum est hoc multis, quæ semel sacerdoti confessus sis,
 profusus abolita esse ē memoria dæmonis, ne possit oppro-
 brare. TH. Iocum planē ridiculū narras. AN. Sed ut ali-
 quando finiam fabulā, diebus aliquot hunc in modū col-
 loquium habitum est cum anima. Summa huc euasit. Ro-
 ganti exorcistæ, num qua uia posset à cruciatu liberari,
 respondit illa, posse, si pecunia quā reliquisset fraude par-
 tam, restitueretur. Ibi Faunus: Quid, inquit, si per bonos
 uiros dispensaretur in pios usus? Respondit, & hoc pro-
 futurū. Hic exhilaratus exorcista, summa diligentia per-
 contactus est, quanta esset summa. Illa dixit ingentē, quod
 illi erat bonum atq; cōmodum. Indicauit & locum, sed
 procul disitū, ubi thesaurus hic defossus esset. Præscripsit
 in quos usus uellet impendi. TH. In quos? AN. Ut tres su-
 sciperent peregrinationem, quorum unus adiret limina

Petri, alter iret salutatu Iacobum Compostellanu, tertius oscularetur pectine Iesu, qui est Treueris. Deinde per aliquot monasteria magna uis psalteriorum ac missarum perageretur. Quod superesset, ipse pro suo arbitratu dispensaret. Iam totus erat in thesauro Fauni animus, illum toto pectore deuorarat. TH. Vulgaris morbus est, quanquam hoc nomine peculiariter male audiunt sacerdotes. AN. Vbi nihil esset omissum, quod ad pecunie negocium pertineret, exorcista submonitus a Polo cepit animam de curiosis artibus percontari, de alchimistica, deq; magea. Et ad haec anima quadam respondit pro tempore, ceterum pollicita se plura indicaturam, simulatq; illius opera liberata fuisset a pedagogo demone. Sit hic, si uideatur, tertius fabule actus. In quarto Faunus cepit ubiq; serio praedicare rem prodigiosam, nihil aliud crepare in colloquijs, in conuiujs, polliceri monasterijs magnifica quadam, & omnino nihil iam humile loquebatur. Adijt locum, reperit signa, non ausus tamen est effodere thesaurum, quod anima inuicisset scrupulum, ingenti periculo facturum, si prius quam essent peractae missae, thesaurus attingeretur. Iam multis nasutioribus subolebat fucus. Quum tamen ille nusquam non depradiceret suam stultitiam, clam admonitus est ab amicis, praesertim ab abbate suo, ne qui haecenus habitus esset uir prudens, nunc diuersum de se specimen daret omnibus. Ille tamen nullius oratione potuit commoueri, quo minus crederet rem esse seriam: adeoq; penitus haec imaginatio occupauit animam hominis, ut praeter spectra & malos genios nihil somniaret, nihil loqueretur. Abiecit mentis habitus in ipsam faciem, qua sic pallescit, sic erat extenuata, sic deiecta, ut larua esse diceret, non hominem.

mem. Quid multis? minimum aberat à uera dementia, ni
 celeri remedio succursum fuisset. T H. Nimirum hic erit
 extremus actus fabulæ. A N. Eum tibi reddā. Polus & hu
 ius gener huiusmodi technam cōmenti sunt. Effinxerunt
 epistolam raris literis descriptā, idq; nō in chartis uulga
 ribus, sed in his, in quibus aurifices reponunt bracteas au
 ri, subrubentibus ut scis, luto. Epistola sentētia hæc erat:
 Faunus dudum captiuus, nūc liber. Fauno liberatori suo
 optimo salutē æternam: Non est mi Faune, cur te diutius
 in hoc negotio maceres, respexit Deus animi tui piam
 uoluntatem, & illius merito me liberauit à suppicijs,
 ego nūc feliciter ago inter angelos. Te manet locus apud
 diuum Augustinum, qui proximus est Apostolorum cho
 ro. Vbi ueneris ad nos, agam tibi gratias corām. Inte
 rim cura, ut uiuas suauiter. Datum è cœlo empyreo, Idi
 bus Septembribus, anno millesimo quadringentesimo no
 nagesimo octauo, sub sigillo anuli mei. Hæc epistola clām
 posita est in altari, ubi facturus erat rem diuinam Fau
 nus. Ea perfecta subornatus est, qui cum submoneret de
 re, quasi casu deprehensa. Nunc eam circunfert episto
 lam, & ostentat ceu rem sacram, nihilq; credit certius,
 quā eam è cœlo perlatam ab angelo. T H. Istud non
 est liberaffe hominem insania, sed mutasse insania ge
 nus. A N. Sic est profecto, nisi quod nunc insanit sua
 uis. T H. Antehac non soleo multum tribuere fabulis,
 que uulgo feruntur de spectris, sed posthac multo mi
 nus tribuam: suspicor enim ab hominibus credulis, &
 Fauni similibus multa pro ueris prodita literis, que si
 mili artificio sunt adsimulata. A N. Ego pleraque huius
 generis esse creda.

Lalus, lo-
quax.
Philecons,
audus au-
diendi.

PHILECOVS. LALVS.

PH. Quid est nouæ rei, quod sic Lalus apud sese ridet, ac
penè in cachinnos soluitur, subinde signans se cruce? In-
terpellabo felicitatè hominis. Salue multum amicissime
Lale: uidere mihi admodù felix. LA. Atqui felicior ero, si
te impartiam hoc gaudio. PH. Fac igitur quamprimum
me bees. LA. Nosti Balbinù? PH. Senem illum eruditù,
ac uitæ etiam laudatæ? LA. Sic est, ut dicis: sed nullus est
mortaliù, qui sapit omnibus horis, aut qui sit undiquaq;
perfectus. Habet hoc uir ille inter multas egregias dotes
næui, iam olim insanit in artem, quam uocant alcumisti-
cam. PH. Haud tu quidem næuum narras, sed insignem
morbum. LA. Vtcunq; est, ille toties delusus ab hoc ho-
minù genere, tamen dudum mirificè passus est sibi dari
uerba. PH. Quo pacto? LA. Adijt illum sacerdos quidã,
salutauit honorificè, mox sic exorsus est: Doctissime Bal-
bine, mirabere fortassis, quod ignotus sic interpellem te,
quem scio nunquam non sanctissimis studijs occupatissi-
mum. Annuuit Balbinus, qui mos est illi, nam uerborum
est mirè parcus. PH. Prudentiæ narras argumentù. LA.
Verum alter prudentior sic pergit. Ignosces tamen huic
meæ importunitati, si cognoris causam, cur te adierim.
Dic, inquit Balbinus, sed paucis, si potes. Dicã, inquit ille,
quanto potero compèdio. Scis uir omnium doctissimus,
esse uaria mortalium fata: ego nescio, utro in numero me
ponam, felicium, an infelicium. Etenim si mecum fa:um al-
tera ex parte cõttemplor, uideor mihi pulchrè felix: sin ex
altera, nihil me infelicius. Vrgente Balbino ut rem confu-
ret in compendium. Finiam, inquit, doctissime Balbine.
Id erit mihi facilius apud uirum, cui totù hoc negocium
sic

Senotum est, ut nulli notius. PH. Rhetorem mihi depin-
 gis, non alcumistam. LA. Mox audies alcumistam. A.
 puero mihi, inquit, contigit hæc felicitas, ut artē omnium
 maximè expetendam discerem: illam inquam totius phi-
 losophiæ medullam alcumisticam. Ad nomen alcumis-
 tices non nihil experrectus est Balbinus, gestu duntaxat:
 ceterum gemitu iussit, ut pergeret. Tum ille: Sed ô me
 miserum, inquit, qui non inciderim in eam uiam, quam
 oportuit. Quum Balbinus rogasset, quas nam uias dice-
 ret. Scis, inquit, optime (quid enim te fugit Balbine, uirū
 undique doctissimum) duplicem esse huius artis uia:
 alteram, quæ dicitur longatio: alteram, quæ dicitur curtatio.
 At mihi malo quodam fato contigit in longatio-
 nem incidere. Balbino sciscitante, quod esset discrimen
 uiarum. Impudentem me, inquit, qui hæc apud te lo-
 quar, cui sciam hæc omnia sic esse nota, ut nulli notiora.
 Itaque supplex huc ad te accurri, ut miserus nostri, di-
 gneris impartire nobis uiam illam felicissimam curtatio-
 nis. Quò peritior es huius artis, hoc potes minore nego-
 tio communicare nobis. Noli tantum Dei donum celare
 fratrem dolore periturum. Ita te IESVS Christus
 semper maioribus locuplet dotibus. Quum hic non fa-
 ceret obtestandi finem, Balbinus fateri coactus est, se
 prorsus ignorare, quid esset longatio aut curtatio, iubet
 exponat ipse uim harum uocum. Tum ille: Quanquam,
 inquit, scio me loqui peritiori, tamen, quando ita iubes,
 faciam. Qui totam ætatem in hac arte diuina contri-
 uerunt, duabus rationibus uertunt rerum species: al-
 tera quæ breuior est, sed plusculum habet periculi: al-
 tera quæ longior est, sed eadem tutior. Ego mihi uideo
 u 4 infelix,

infelix, qui haecenus sudarim in ea uia, quae meo animo
 nō arridet, neq; quēquā nancisci potui, qui alterā, cuius
 amore deperio, uellet indicare. Tandē Deus immisit in
 mentem, ut te adirē, uirum nō minus pium quā doctū.
 Doctrina tibi praestat, ut facīlē possis dare quod peto, pie-
 tas cōmouebit, ut uelis opitulari fratri, cuius salus tibi in
 manu est. Ne longum faciā, quū huiusmodi sermonibus
 ueterator ille amouisset à se suspiciōnē fuci, fidemq; fecis-
 set sibi uiam alteram esse perspectissimā, iampridē priu-
 riēbat Balbino animus. Tandem non temperans sibi, Va-
 leat, inquit, illa curtatio, cuius ego ne nomen quidē unq̄
 audiui, tantū abest ut teneam: dic mihi bona fide, longi-
 tudinē tenes exacte? Ph, inquit ille ad unguem, sed dissi-
 cet longitudo. Quū Balbinus rogasset, quantū temporis
 requireretur. Nimum, inquit, totus, penē annus, sed inter-
 rim tutissima est. Ne labora, inquit Balbinus, etiā si toto
 biennio sit opus, modō fidas arti tuae. Ut rem in pauca
 conferā, conuenit inter eos, ut negotium aggredierentur
 clam in aedibus Balbini hac lege, ut ille suppeditaret ope-
 ram, Balbinus sumptum, lucrū ex aequo ac bono diuideretur:
 quanq̄ impostor modestus ultro totum lucrū, quod
 prouenisset, Balbino deferēbat: utrinq; iuratū est de silen-
 tio, quod faciunt qui mysterijs initiantur. Iam ilicō nume-
 ratur pecunia, unde artifex mercaretur ollas, uitra, cari-
 bones, reliquas quae ad instruendam officinam pertinent.
 Ibi noster alcumista suauiter in scorta, aleam, & computa-
 tiones decoquit eam pecuniam. PH. Hoc nimirū est euer-
 tere rerum species. LA. Vrgente Balbino ut rem aggre-
 deretur: An nō tenes, inquit, illud, Dimidium facti qui coe-
 pit habet? Magnum est bene praeparare materiā. Tandē
 cepit

Decoquere,
 est nequit pro-
 fundere. Inde
 decoctores.
 Vertere rerū
 species. Nam
 id profitentur
 alcumistae, qui
 profundit, in
 id uertit quo
 fruitur.

cepit adornari fornax. Hic rursus opus erat nouo auro,
 uelut illecebra uenturi auri. Siquidē ut piscis nō capitur
 absq; esca, ita aurū alcumistis nō prouenit, nisi pars auri
 admisceatur. Interea Balbinus totus erat in supputationi
 bus: subducebat enim, si uncia pareret quindecim, quan
 tum esset lucri rediturum ex uncijs bis mille: tantū enim
 deceuerat insumere. Quū hanc quoq; pecuniam deco
 xisset alcumista, iamq; mensem unum atq; alterum mul
 tum operæ simulasset circa folles & carbones, roganti
 Balbino, ecquid procederet negotium, primū obmutuit:
 argenti tandem respondit, sicut solent res præclara, quæ
 semper difficiles habent aditus, causabatur erratum in
 emendis carbonibus, quernos enim emerat, quū abiegnis
 esset opus, aut colurnis. Ibi perierāt aurei centum, nec eò
 segnius reditū est ad aleam. Data noua pecunia, mutati
 carbones. Iamq; maiore studio res cœpta est quàm an
 tea: quemadmodū in bello milites, si quid secus accidit, q̄
 uellent, uirtute sarcunt. Quū menses iam aliquot serbu
 issent officina, & expectaretur foetus aureus, ac ne mica
 quidē auri esset in uasis, iam enim & illud omne decoxe
 rat alcumista, inuenta est alia causatio nimirum uitra qui
 bus usus fuerat, non fuisse temperata sicut oportuit. Ete
 nim ut nō ex quouis ligno Mercurius fingitur, ita nō qui
 buslibet uitreis conficitur aurum. Quò plus erat impen
 sum, hoc minus libebat desistere. P H. Sic solēt aleatores,
 quasi non multo satius sit hoc perdere, quàm totum. L A.
 Sic est. Deierabat alcumista, nunq̄ sibi sic impositū fuisse,
 nunc errore deprehenso cætera fore tutissima, & hoc di
 spendij magno cum fœnore sarturū esse. Mutatis uitreis
 tertia instaurata est officina. Admonebat alcumista, rem
 u s feliciter

felicius successuram, si Virgini matri, quæ, ut scis, Paralijs colitur, mitteret aliquot aureos dono: artē enim esse sacram, nec absq; fauore numinum rem prosperè geri. Id consiliū uehementer placuit Balbino homini pio, ut qui nullū prætermitteret diē, quin perageret rem diuinam. Suscepit religiosam profectiōē alcumista, nimirū in proximum oppidulū, atq; illic uotiuam pecuniam decoxit in ganeis. Reuersus domum, nunciat sibi summā esse spem, negotium ex animi sententia successurū: adeo diuā Virginem uotis suis uisam annuere. Vbi multo iam tempore sudatum esset, ac ne mica quidem auri nasceretur usquā, expostulanti Balbino, respondit sibi nihil unquam tale accidisse in uita toties artem experto, nec satis posse coniectare quid esset in causa. Quum diu diuinatum esset, tandem illud uenit in mentē Balbino, num quo die prætermisisset audire sacrum, aut dicere preces horarias, quas uocant: nam nihil succedere his omisissis. Ibi impostor. Rem, inquit, acu tetigisti. Me miserum, semel atq; iterum id admissum est per obliuionē, & nuper à prolixo cōuiuio surgens, oblitus sum dicere salutationem uirginis. Tum Balbinus: Non mirum, inquit, si res tanta non succedit. Recipit artifex se pro prætermisissis sacris duobus duodecim auditurum, & pro unica salutatione decem repositurū. Quum alcumistam prodigū subinde defecisset pecunia, nec suppeterent petendi cause, tandē hanc technā commentus est: redijt domum admodū exanimatus, ac uocē lamentabili: Perij, inquit, funditus Balbine, perij, actū est de capite meo. Obstupuit Balbinus, & tanti mali causam auebat cognoscere. Subodorati sunt, inquit, aulici quod egimus, nec aliud expecto, quàm ut mox deducar in carcerem.

erem. Ad hanc uocem expalluit etiam seriò Balbinus.
 Nam scis apud nos capitale esse, si quis alcumisticã exer-
 ceat absq; principis permissu. Pergit ille: Non, inquit, me-
 tuo mortem, utinam illa contingat, metuo quiddam cru-
 delius. Roganti quid hoc esset. Rapiar inquit, aliquò in-
 turrim: illic per omnẽ uitam cogar his laborare, quibus
 non libet. An ulla mors est, quæ non potior esse debeat,
 quàm talis uita? Ibi res uentilata est consultatione. Balbi-
 nus, quoniam callebat artem rhetoricã, pulsauit omnes
 status, si quã periculum uitari posset: Non potes, inquit,
 inspicari crimen? Nequaquã, ait ille. Inter regias satelli-
 tes res sparsa est, & habent argumenta, quæ dilui nõ pos-
 sunt. Ne defendi quidem factum poterat ob legem manu-
 scriptam. Quum multis in medium adductis, nihil uideret-
 tur firmi præsidij, tandẽ alcumista, cui iam opus erat præ-
 sente pecunia: Nos, inquit, Balbinc lentis cõsilijs agimus,
 atqui res poscit præsens remedium. Iam arbitror adfuturo-
 ros, qui me abripiant in malam rem. Deniq; quum nihil
 occurreret Balbino: tandem alcumista, nec mihi quicquã
 occurrit, inquit, nec quicquam superesse uideo, nisi ut for-
 titer peream: nisi forte hoc placet, quod unum superest,
 utile magis quàm honestum, nisi quod durum est telum
 necessitas. Scis, inquit, hoc hominum genus auidũ esse pe-
 cunie, eoq; facilius corrumpi posset, ut silcat. Quamuis
 durum sit illis furciferis dare quod profundant, tamen
 ut nunc res sunt, nihil uideo melius. Idem uisum est Bal-
 bino, ac numerauit aureos triginta, quibus redimeret
 silentium. P H. Miram Balbini liberalitatem mihi præ-
 dicas. L A. Imò in re honesta citius dentem extudisses
 ab eo, quàm nummum. Sic prospectum est alcumistæ,
 cui

Apud nos.
 Plin. lib. 30.
 cap. 1. refert
 Britannos mi-
 re insanisse i
 magiã usq; ad
 ipsius etatem.
 Sunt adhuc q
 in alcumistica
 parum sobrij
 sunt, quanquã
 lex capitalis
 apposita est.

cui nihil erat periculi, nisi quod non haberet quod daret
amica. P H. Demiror Balbino intantum nihil esse nasi.
 L A. Hic dumtaxat naso caret, in ceteris nasutissimus.
 Rursum noua pecunia instruitur fornax, sed premissa ad
 uirginē matrem precatiuncula, ut coeptis faueret. Iam to-
 tus exierat annus, dum illo nunc hoc, nūc illud causante,
 luditur opera & perit impensa. Interim extitit casus qui
 dam ridiculus. P H. Quisnam? L A. Alcumista furtiuam
 consuetudinē habebat cum uxore cuiusdā aulici: maritus
 concepta suspitione coepit hominē obseruare. Tandem
 quum illi nunciatū esset, sacrificū esse in cubiculo, præter
 expectationē redijt domū, pulsat hostium. P H. Quid fa-
 cturus homini? L A. Quidē nihil suaue: aut occisurus erat,
 aut excēturus. Vbi maritus instans minitaretur, se ui ef-
 fracturū ostium, ni aperiret uxor: magnopere trepidatū
 est, & circumspectitur præsentancum aliquod consiliū.
 Nec erat aliud, q̄ quod ipsa dabat res. Abiecit tunicā, ac
 per fenestrā angustam deiecit sese, non absq; periculo, nec
 sine uulnere, ac fugit. Scis tales fabulas ilico spargi. Itaq;
 permanauit & ad Balbinū. Neq; id fore nō diuinarat ar-
 tifex. P H. Hic itaq; medius tenetur. L A. Imò felicius elu-
 psus est hinc, quā è cubiculo. Audi technā hominis. Ni-
 hil ex postulabat Balbinus, sed nubilo uultu satis indica-
 bat se non ignorare quod uulgo ferebatur. Nouerat ille
 Balbinū esse uirum piū, in nonnullis penē dixerim su-
 perstitiosum. Et qui tales sunt, in quamuis magno peccato
 facile condanant supplici. Itaq; data opera inijcit men-
 tionem de successu negocij, quæritans non perinde succo-
 dere, ut solet, aut uellet, addebat se uehementer mirari,
 quid esset in causa. Ibi per occasionē cōmotus Balbinus,
 qui

quod alioqui uidebatur destinaſſe ſilentium, & erat qui ſaci-
 le commouetur: Non eſt, inquit, obſcurum quid obſtet, pec-
 cata obſtant, quò minus ſuccedat, quod à puris purè tra-
 ctari conuenit. Ad hanc uocem artifex procubuit in genua,
 ſubinde tundens pectus, & uultu uocemq; lachrymabili:
 Veriſimum, inquit, dixiſti Balbine, peccata inquam obſtant,
 ſed mea peccata, non tua: non enim pudebit me turpidu-
 dinem meam apud te uelut apud ſacerdotem ſanctiſimum con-
 ſcribi. Vicerat me carnis infirmitas, pertraxerat me ſata-
 nas in laqueos ſuos. Et o me miſerum, è ſacrificio factus ſum
 adulter. Non tamen omnino periit hoc munus, quod mi-
 ſimus Virgini matri. Perieram certo exitio, ni illa ſuccur-
 riſſet. Iam maritus effringebat fores, fenestra erat arctior,
 quam ut poſſem elabi: in tam præſentaneo periculo uenit
 in mentem ſanctiſimæ Virginis, procidi in genua, obleſta-
 tus ſum, ſi gratum fuiſſet munus, ut opitularetur. Nec mo-
 ra, repeto fenestrã (ſic enim urgebat neceſſitas) & ſatis
 amplã reperi ad eſſugium. C H. Credidit iſta Balbinus?
 L A. Credidit? Imò etiam ignouit, & admonuit religioſe,
 ne ſe præberet ingratum beatiſimæ Virgini. Numerata eſt
 rursus pecunia danti fidem ſe poſthac rem ſacram purè
 tractaturum. P H. Quis tandem ſinis? L A. Perlonga eſt
 fabula, ſed ego paucis abſoluam. Quum eiufmodi cõmentis
 diuuliſſet hominem, neq; mediocrẽ pecuniarum uim ab
 eo extorſiſſet, tandem uenit illò, qui nebulonem à puero no-
 uerat. Is facile diuiuans, illum idem agere apud Balbinum,
 quod nuſquam non egerat, clam aggreditur illum, exponit
 qualem artificem domi ſuæ foueret, monet ut quamprimùm
 ableget hominem, ni mallet ipſum aliquando compilatis
 ſcrinijs fugere. P N. Quid hic Balbinus? uidelicet curauit
 hominem

hominem coniciendum in carcerem. L. A. In carcerem?
 Imò numerauit uaticum, obtestans per omnia sacra, ne
 quod accidisset effutiret. Et sapuit, mea quidem sententia,
 qui hoc maluerit, quàm esse fabula conuiuiorum & fori,
 deinde uenire in periculū confiscationis. Nam impostori
 nihil erat periculi: artis tantum tenebat, quantum a sinu
 quiuis, & in hoc genere fauorabilis est impostura. Quod
 si furti crimen intentasset, à suspēdio tutum reddebat ur
 ctio, neq; quisquam lubens gratis alat talem in carcere.
 P. H. Miseresceret me Balbini, nisi ipse gauderet deludi.
 L. A. Nunc mihi properandū est in aulam, aliàs referam
 his etiam multo stultiora. P. H. Quum uacabit & audiat
 lubens, & fabulam fabula pensabo.

Hippolatus,
 qui imponit
 in uendendis
 equis.
 id est. Severi-
 tatē uultu præ
 ferre.

HIPPOLANVS.

AVLVVS.

PHÆDRVS.

A. V. Deum immortalē, ὅς σήμερον ποσειδῶν ἡμεῖς noster Phæ-
 drus, & subinde in cælū suspicit? Adoriar. Quid accidit
 nouæ rei Phædre? P. H. Quamobrē istuc interrogas Au-
 le? A. V. Quoniā è Phædro mihi uideris factus Cato, tantū
 ta est in uultu seueritas. P. H. Non mirum amice, modo
 cōfessus sum peccata mea. A. V. Phylam desino mirari:
 sed dic agē bona fide, confessus es omnia? P. H. Omnia
 quæ quidem in mentem ueniebant, unico duntaxat exce-
 pto. A. V. Cur hoc unum reticuisti? P. H. Quia nondū por-
 tuit mihi displicere. A. V. Oportet esse peccatum susuc.
 P. H. An peccatum sit nescio, sed tamen si uacat audies.
 A. V. Audiam equidem lubens. P. H. Scis quanta sit impo-
 stura apud nostros in his qui uendunt aut locant equos?
 A. V. Plus scio quàm uellem, nō semel ab illis delusus. P. H.
 Nuper incidit mihi iter, quum satis prolixū, tum etiam
 accelera

accelerandum. Adeo quendam ex illis, quem dixisses eius
 generis minimè malum, & intercedebat mihi cum ho-
 mine non nihil etiam amicitia. Narro mihi rem esse seriã,
 opus esse præstrenuo equo, si unquam præbuisset se mihi
 bonum uirum, nunc præstaret. Ille pollicetur sese sic me
 cum acturum, ut ageret cum suo fratre charissimo. A V.
 Fortassis & fratri impositurus. P H. Inducit in stabulum,
 iubet ut eligam ex omnibus equis quemcunq; uellẽ. Tan-
 dem unus plus cæteris arridebat, ille probat iudicium
 meum, deierans eum equum frequenter à multis expectu-
 tum esse, se cum maluisse seruare amico singulari, quàm
 ignotis addicere. Conuentũ est de precio, numeratur per-
 cunia præsens, conscẽdo. Mira alacritate gestiebat equus
 in egressu, dixisses feroculum esse: nam erat obesulus &
 pulchellus. Vbi iam equitasset sesquihoram, sensi plane
 lassum, nec calcaribus quidem impelli posse. Audieram
 tales ab illis ad imposturam ali, quos è specie iudicares
 insignes, cæterum laboris impatientissimos. Ego conti-
 nuo mecum: Captus sum. Age, par pari referam, ubi rei-
 diero domum. A V. Quid hic consilij capiebas eques
 absque equo? P H. Id quod res dabat, deflexi in proxi-
 mum uicum, illic clam apud quendam mihi notum de-
 posui equum, & conduxì alterum, profectus sum quò
 destinaram: reuersus sum, reddo conductitium equum,
 reperio meum sophistam, ut erat obesum, & pulchre
 requietum, eo uectus redeo ad impostorem, rogo ut in
 stabulo suo alet dies aliquot, donec repetiero. Percon-
 tatur quàm commode me gesserit: Ego uero deiero per
 omnia sacra, me nunquam in uita conscendisse tergum
 equi felicioris, uolasse potius quàm ambulasse, nec tam
 longo

Meum sophi-
 stam, id est, su-
 catũ equum.

longo itinere unquã sensisse lassitudinẽ, nec pilo factũ ob
laborem macriorẽ. Hęc quum illi persuasissem esse uera,
tacitus secum cogitabat, equũ illum alium esse, quã ha
Etenus suspicatus esset. Itaq; priusquã abire, rogabat num
mihi uenalis esset equus: primo negabam, quod si incider
ret iter denuo, non facillẽ foret nancisci similem: attamen
nihil esse mihi tam charum, quod nõ esset uenale precio
largo, etiam si quis me ipsum, inquam, cuperet emptum.
AV. Næ tu pulchrẽ Cretensem agebas cũ Cretensi. PH.
Quid multis? Non dimittit me, nisi pronunciata equi indi
dicatura. Indicaui nõ paulo pluris quã emerã. Digressi
sus ab homine, mox suborno, qui mihi partẽ agat huius
fabule, pulchrẽ instructũ atq; edoctũ: is ingressus domũ,
inclamat locatorem, ait sibi opus esse insigni equo, & la
boris egregiẽ patienti. Alter ostendit multos, & pessimũ
quemq; maximẽ predicat, solum illum quem mihi uendi
derat, quoniã existimabat uerẽ talem qualem predicauer
am, non laudat. At alter ilicõ rogat, num & ille uenalis
esset: nam descriperam illi formam equi, & locum indi
caram. Locator primum obticescere, atq; alios ambitiose
predicare. Quum iste ceteris utcunq; probatis semper
ageret de uno illo: tandem locator apud se, planẽ fefellit
me iudicium de illo equo, siquidẽ hic peregrinus statim
agnouit hunc inter omnes. Quum instaret ille, tandem
hic, Venalis est, inquit, sed precio fortasse deterreberis.
Non est, inquit ille, magnum preciũ, si rei dignitas respon
deat: indica. Indicaui aliquanto pluris quã indicaram
ipsi, captans & hoc lucri. Tandem conuenit de precio.
datur arra satis magna, nempe regalis aureus: ne quã su
spitio incideret simulatã emptionis. Emptor iubet equo
dari

dari pabulum, se mox ait rediturū, & abducturum, dat
 etiam stabulario drachmā. Ego simulatq; cognoui pacti
 onem esse firmā, sic ut rescindi non posset, rursus ocreis
 & calcaribus armatus redeo ad locatorem, anhelus cla
 mo. Adest ille, rogat quid uelim: Illic, inquam adornetur
 equus meus. Nam euestigio proficiscendū est ob rem ma
 xime sciam. Atqui modo, inquit, mandabas ut aliquot
 dies alerem equū tuum. Verum inquam, sed præter expe
 ctationē obiectū est negotium, idq; regium, quod nullum
 patitur dilationē. Hic ille, Eliges ex omnibus quem uoles,
 tuū habere non potes. Rogo quamobrem. Quoniā ueni
 ditus est, inquit. Ibi ego simulata magna perturbatione.
 Prohibeant inquā superi quod dicis. Hoc obiecto itinere
 non uenderē cum equum, etiā si quis numeret quadru
 plum. Incipio rixam, clamo me perditū. Tandem incaluit
 & ille: Quid opus, inquit, his iurgijs? Indicasti equū, ego
 uendidi, si numero precii, nihil habes quod mecū agas.
 Sunt in hac urbe leges, ad exhibendū equum, me non po
 tes compellere. Quū diu clamassem, aut equum exhibe
 ret, aut emptorē, tandem iratus numerat precii. Emerā
 quindecim aureis, aestimaram uiginti sex. Ille aestimarat
 triginta duobus. Cogitabat apud se, præstat hoc lucri fa
 cere quā equum reddere. Abeo dolenti similis, ac uix
 placatus etiam data pecunia. Ille rogat ut boni consulā,
 se alijs in rebus pensaturū hoc incōmodi. Sic impositum
 est impostori. Habet equum nullius precij. Expectat ut
 qui arrā dedit, ueniat numeratū pecuniam. At nemo ue
 nit, nec unquā uenturus est. AV. Interim nunquā tecum
 exposulauit? PH. Qua fronte, aut quo iure id faceret?
 Conuenit quidē semel atq; iterum, conquestus est de fide
 x emptoris.

emptoris. Verum ego ultro expostulaui cum homine, dicens illum eo malo dignum, qui praepropera uenditione tali equo me spoliarit. Hoc est crimen tam bene collocatum mea sententia, ut non possim inducere animum confiteri. AV. Ego mihi statuam poscerem, si quid tale defignasssem, tantum abest, ut confessurus sim. PH. An ex animo loquaris, nescio: mihi tamen addis animum, quò magis libeat talibus facere fucum.

Statuam poscerem. Honoris gratia statuæ ponebatur benemeritis de rebus.

Irides, uelut Iri filius, què mendicum inducit Vlysses Misoponus, est labori.

IR. Quà ego huc nouam auē uideo aduolare? Agnosco faciem, sed uestis non conuenit. Aut ego prorsus hallucinor, aut hic est Misoponus. Audendū est, compellabo hominē, quamlibet pannosus. Salue Misopone. MI. Iridem uideo. IR. Salue Misopone. MI. Face inquam. IR. Quid an saluere non uis? MI. Non isto quidem nomine. IR. Quid accidit? An non es idem qui fueras? An cum ueste mutatur & nomen? MI. Nō, sed uetus receptum est. IR. Quis tum eras? MI. Apitius. IR. Ne te pudeat ueteris sodalis, si quid melioris obtigit fortune: nō diu est quod eras ordinis nostri. MI. Concede huc sodes, & audies rem omnem. Non pudet ordinis uestri, sed pudet primi ordinis. IR. Quem ordinē narras, Franciscanorum? MI. Nequaquam o bone, sed decoctorum. IR. Ne tu istius ordinis sodales habes quamplurimos. MI. Eram re lautus, prodegi strenuè: ubi res defecit, nullus agnoscebat Apitium. Profugi pudore, uerti me ad uestrum collegiū, hoc malui quàm fodere. IR. Sapiuisti. Sed unde subito nouus minor corporis? Nam de ueste mutata non perinde miror. MI. Quamobrem? IR. Quia Dea Lauerna multos subitō ditat.

Lauerna, Dea furū.

dat. MI. An suspicaris me furto parasse rem? IR. Hoc
 foras ignavius. Rapina igitur. MI. Non per uestrā Pe
 niā, neq; furto, neq; rapina. Sed de nitore corporis prius
 expediā, quod tibi uidetur mirabilius. IR. Nā apud nos
 eras totus ulcerosus. MI. Nimirum sum usus amicissimo
 medico. IR. Quonā? MI. Nō alio q̄ me ipso, nisi si quē ar
 bitraris mihi me ipso amiciorē. IR. Atqui nesciebā te cal
 lere rem medicā antehac. MI. Totū illum ornatū ipse pi
 gmentis affixerā, ture, sulphure, resina, uisco, linteis, cru
 ore. Vbi uisum est, quod affixeram, detraxi. IR. O impo
 rorem, nihil te uidebatur miserabilius. Poteras in tragœ
 dia sustinere personam Iob. MI. Sic tum ferebat egestas,
 quanquā fortuna nonnunquā & cutē mutare solet. IR.
 Dic igitur de fortuna. Repertus est thesaurus aliquis?
 MI. Nō, sed repertus est questus uestro paulo cōmodior.
 IR. Qui potuisti facere questū, quū non suppeteret fors?
 MI. Artem qua uis terra alit. IR. Intellego. Dicis artē in
 cidenā loculos. MI. Bona uerba. Dico artē alcumisticā.
 IR. Vix quindecim dies sunt, quod nos reliquisti, & artē
 assequutus es, quam alij uix multis annis perdiscūt? MI.
 Nactus sum uiam compendiarium. IR. Quam obsecro?
 MI. Ars uestra conflauerat mihi quatuor fermē aurcosz
 bona quadam fortuna incidi in ueterem congerronem,
 qui nihilo felicius rem administrarat quā ego. Compo
 tabamus, coepit, ut fit, narrare suas fortunas: paciscor hęc
 lege, ut ille biberet immunis, mihi communicaret artem.
 Communicauit bona fide, ea nunc uectigal est mihi. IR.
 Non licet discere? MI. Tibi uel gratis impertiam ob pri
 uum sodalitiū. Scis nusquam non inueniri pluri
 mos huius artis auidissimos. IR. Audiui, & credo. MI.

Penia, pauper
 tas, Dea apud
 Aristophanē.

Larem hiantē. Vide pro-
uerb. Escā hiantē, quā ca-
piuntur pisces
& aues.

Lydius lapis:
conuulsa, quā
explorant au-
rum.

In horum familiaritatē quacunq; occasione memet infu-
nuo, iacto artē. Vbi scifero larum hiantē, escā paro. I R.
Quo pacto? M I. Vlro eos moneo, ne temerē credāt eius
artis professoribus. Nā plerosq; esse impostores, id agerū
tes prestigijs suis, ut exhauriant loculos incautorū. I R.
Isthuc proemij parū accōmodum tuo negotio. M I. Imō
illud etiam addo, ne quid mihi ipsi credant, ni rem certā
oculis ac manibus deprehenderint. I R. Miram artis fidu-
ciam mihi narras. M I. Iubeo illos adesse, dum peragitur
metamorphosis, iubeo attētos esse, quoq; minus dubitēt,
iubeo ut ipsi manibus rem omnem peragant, me procul
spectante, nec digitū admouente: liquefactā materiam iu-
beo ut purgent ipsi, aut aurifici purgandā deferant, pro-
dico quantū argēti aurīue sit eliquandū, deniq; quod eli-
quatum est, iubeo ut pluribus aurificibus deferant ad ly-
dium lapidē explorandū. Reperiunt pondus predictum,
reperiunt purgatissimū aurum aut argentū: nihil enim
refert, nisi quod minore periculo mihi quidē res tētatur
in argento. I R. Proinde nihil habet ars tua fuci. M I. Imō
merus fucus est. I R. Nondū uideo prestigiū. M I. Faco
ut uideas. Primum paciscor de mercede, eam nolo mihi
numerari, nisi prius edito artis experimento. Trado illis
pulusculum, quasi huius ui conficiatur totū negotium.
Rationē conficiendi pulueris non cōmunico, nisi magna
mercede redemerint. Exigo iusiurandū, ne proferant arti-
canum artis intra sex menses cuiquā mortalium aut im-
mortaliū. I R. Nondū audio fucum. M I. Fucus omnis est
in uno carbone in hoc parato. Excauo carbonē, in eum
insero liquefactū argentum, quantū predico reddendum:
post infusum puluerē sic instruo uas, ut nō solum inferne

à lateribus cingatur prunis, uerum etiã superne, per
 suadeo hoc esse artis. Inter carbones qui superne impo
 nuntur, unum admisceo, qui tegit argentũ aut aurum.
 Ad ni calor liquefactũ defluit in reliquã materiam, quã
 liquecit, puta stannũ, aut æs, repurgatione facta inueni
 tur quod admixtũ est. I R. Ars expedita, sed quomodo sal
 tis, si alter rem agat suis manibus? M I. Quum is me præ
 scribente perfecit omnia, priusquã moueatur uas alcumi
 sticum, accedo tandem, & circumspicio, ne quid forte sit
 omissum. Aio mihi uideri superne deesse unũ atq; alterũ
 carbonẽ, clam appono meũ, fingo me eum tollere ex acer
 uo reliquorũ, at illic antè sic positũ, ut nulli possit agnos
 sci, & illum fallere. Tollo. I R. Caterũ quum illis absq; te
 periculũ facientibus non succedit, quid adfers? M I. Mihi
 nihil est periculi, iam numerata pecunia. Aliquid cõmini
 scor, aut ollam fuisse insynceram, aut carbones uitiosos,
 aut ignẽ parum scite temperatum. Deniq; pars est artis,
 quam profiteor, non diu hæere in eodẽ loco. I R. An tan
 tus est prouentus istius artis, ut te possit alere? M I. Et qui
 dem splendide, posthac tu quoq; si sapias, relinques istam
 miseriam, & nostro accedes ordini. I R. Imò citius illud
 agam, ut te reuocẽ in nostrum ordinẽ. M I. Ut uolens repe
 tam quod semel effugi, ac deseram bonum quod inueni?
 I R. Habet hoc nostra professio, dulcescit assuetudine.
 Proinde quum multi sint, qui deficiant ab instituto diui
 Francisci, aut Benedicti, quem unquã uidisti, qui diutius
 uersatus in ordine nostro defecerit? Nã tam paucis men
 sibus uix gustare poteras, quid esset mendicitas. M I. Is gu
 stus me docuit, esse rem omnũ miserrimam. I R. Cur igitur
 nemo deficit? M I. Fortasse quia natura miseri sunt.

I R. Ego hanc miseriam ne cum regum quidem fortuna
 commutarim. Nihil enim regno similius, quam mendici-
 tas. M I S. Quid ego audio? nihil niui similius, quam caro
 bo. I R. Dic mihi, quare potissimum beati sunt reges? M I.
 Quia faciunt quod animo collubitum est. I R. Ista liber-
 tas, qua nihil suavius nemini regum magis adest, quam
 nobis. Nec dubito quin multi reges sint, qui nobis inui-
 deant. Siue bellum est, siue pax, nos tuto uiuimus: non
 describimur ad militiam, non uocamur ad muria publi-
 ca, non censetur: quum populus expilatur exactionibus,
 nullus inquit in uitam nostram: si quid admissum est
 etiam atrocius, quis dignetur in ius uocare mendicum?
 Etiam si pulsamus hominem, pudet pugnare cum men-
 dico. Regibus nec in pace, nec in bello licet suauiter ago-
 re, & quò maiores sunt, hoc plures metuunt. Nos ueluti
 Dco sacros etiam religione quadam metuit uulgus offen-
 dere. M I. Sed interim sordescitis in pannis & casulis.
 I R. Quid ista faciunt ad ueram felicitatem? Extra hor-
 minem sunt, quæ narras. His pannis debemus nostram
 felicitatem. M I. At uereor ne uobis breui peritura sit
 felicitatis istius bona pars. I R. Quis sic? M I. Quia iam
 hoc mussant ciuitates, ne mendicis liberum sit quòlibet
 euagari, sed unaquæque ciuitas suos alat mendicos, & in
 his qui ualent, adigantur ad laborem. I R. Quare hoc mo-
 liuntur? M I S. Quia comperiunt ingentia facinora sub
 mendicitatis prætextu perpetrari. Deinde nõ minimum
 perniciem ex uestro ordine nasci. I R. istiusmodi fabu-
 las frequenter audiui. Id fiet ad Calendas Græcas. M I S.
 Fortassis citius quam uelles.

Censetur, im-
 de & ceteris di-
 citur, quum nu-
 meratis singu-
 lis ac facultati-
 bus æstimatis
 indicitur exa-
 ctio.

POLYMYTHVS. GELASINVS. EVTRAPE/
LVS. ASTEVS. PHILYTHLVS. PHILOGE/
LOS. EVGLOTTVS. LEROCHA
RES. ADOLESCHES.

PO. Vt non decet ciuitatem bene institutam esse sine le/
gibus ac principe, ita nec cōuiuuium oportet esse
res: αὐτοματῶν. GE. Isti huc uero perplacet, ut unus totius po/
puli nomine respondeam. PO. Heus puer, adfer huc ta/
los, horum suffragijs decernetur regnum, cuiuncq; faue/
rit Iupiter. Euge Eutranelo fauit Iupiter. Non fuere sor/
tes cæca, non poterat magis idoneus eligi, etiã si per sin/
gulas tribus uiritim collecta fuissent puncta. Vulgò iacta/
tur prouerbium, nō tam uanum quàm parum Latinum,
Nouus rex, nouus lex. Νομὸν ἔτι γὰρ ὄ βροτῶν. EV. Quod
felix faustumq; sit huic conuiuio. Primum edico ne quis
hic proferto præter ridiculas fabulas. Cui decrit fabula,
drachma mulctator, ea pecunia in uinum insumitor,
atque in legitimis fabulis etiam ex tempore conficta ha/
bentor, modò seruetur τὸ ἠδαιῶν καὶ τὸ ἠγῆσιμον. Si nulli de/
fuerit fabula, duo, quorum alter lepidissimam, alter frigi/
dissimam fabulam dixerit, uini precium pendunt, con/
uiuator à uini sumptu immunis esto, ciborum sump-um
unus suppeditato, huius rei si quid inciderit controuer/
sie, Gelasinus arbiter ac iudex esto. Hæc si uos sciueritis,
rata sunt: qui legi parere noluerit, abito, sic tamen ut
postridie ad computationem redire ius fasq; sit. GEL.
Legem à rege latam nostris suffragijs ratam esse uolu/
mus. Sed unde proficiscetur fabularum circulus? EVT.
Vnde, nisi à conuiuatore? AST. Licet ne rex dicere

Polymythus,
fabulosus.
Gelasinus, ri/
diculus.
Eutranelus,
facetus.
Asteus, urbz/
nus.
Philytlus, a/
mās nugarū.
Philogelos,
amās risum.
Euglottus, be/
ne linguax.
Lerochares,
qui gaudet
nugis.
Adolesches,
nugator.
νομὸν ἔτι,
&c. id est, sta/
tue leges o/
rex.
Quod felix.
Ab hac solen/
ni precatione
solebant olim
auspicari, qui
rem seriã age/
bant apud po/
pulum.
τὸ ἠδαιῶν,
id est, uerili/
mile, & ἠγῆ/
σιμον, id est, de/
corum,

Tria uerba dixit, pro paucis. Quod alter ludens torquet ad dies nefastos, i qui bus iustitiam erat, nec licebat pretori dicere tria uerba, do, dico, addico. Sic Ouid. Ille nefastus erit, per quem tria uerba silentur.

*quidam
in. Jovian.*

Symposiar-
chus, princeps
conuiuij.

Architricli-
no, qui curat
cibos appone-
dos ac potu.
Olim conui-
uiū tres spon-
das habebat.

tria uerba? E V. An tu credis nefastū esse conuiuiū? A S.
Iureconsulti negant legem esse, quæ non sit æqua. E V T.
Assentior. A S. At tua lex æquat optimā fabulā pessimæ.
E V T. Vbi uoluptas queritur, ibi nō minus laudis prome-
retur qui pessime dixit, quā qui optime, eō quod nō mi-
nus delectet. Velut inter cantores nemo uoluptati est, nisi
qui aut insigniter bene cecinerit, aut egregie male. Non
ne plures rident audito coccyce, quā audita Iuscinia?
Hic mediocritas laudē non habet. A S. At cur plebsuntur
qui laudem auferunt? E V. Ne nimia felicitas prouocet il-
lis Nemesin aliquā, si simul & laudē auferrent, & immu-
nitatem. A S. Per Bromium, Minos ipse nunq̄ tulit legem
æquiorē. P H. Nullā feres legem de modo bibendi? E V T.
Dispecta re, sequar exemplū Agesilai Lacedæmoniorum
regis. P H. Quid is fecit? E V T. Is quum tempore quodā
symposiar-
chus talorū arbitrio delectus esset, rogante ar-
chitriclino, quantū cuiq; uini iuberet apponi. Si largior,
inquit, uini copia parata est, dato cuiq; quantū poposce-
rit: si malignior, omnibus ex æquo distribuito. P H. Quid
sibi uoluit Lacon ille, quum hæc diceret? E V T. Hoc age-
bat, ut neq; temulentū, neq; rursum querulū esset conui-
uium. P H. Quī sic? E V. Quia sunt qui gaudent largius
bibere, sunt qui gaudēt parcius, reperiūtur & abstemi,
qualis dicitur fuisse Romulus. Itaq; si nulli datur uinum
nisi poscenti, primum nemo compellitur ad bibendū, &
tamen nihil desiderant, quibus grata est largior potatio.
Ita fit ut nemo tristis sit in conuiuiio. Rursus, si parcius co-
pia uini distribuitur æquis portionibus in singulos, satis
habēt qui bibunt moderatius, neq; quisquā in equalitate
potest obmurmurare, quādo qui largius erat haustus,
equo

quo animo componit sese ad temperantiã. Hoc exemplũ
 si placet, utar. Volumus enim hoc conuiuium fabulosum
 esse, non uinosum. P H. Quid igitur bibebat Romulus?
 E V. Idem quod bibunt canes. P H. An non istud indignũ
 rege? E V. Nihil magis quã quod reges spirant aere
 cum canibus cõmuni: nisi quod illud interest, rex non bi-
 bit eandẽ aquam, quam biberet canis, sed aërem quẽ es-
 flauit rex, haurit canis: & uicissim quem efflauit canis,
 haurit rex. Plus gloriã tulisset Alexander ille Magnus, si
 cum canibus bibisset. Nihil enim peius regi, qui tot homi-
 num milibus uigilat, q̃ uinolentia. Ceterum Romulũ ab-
 stemium fuisse declarat apophthegma nõ infestiuit ab
 illo dictum. Etenim quũ quidam uidens illum abstinere à
 uino dixisset, uinum uile futurũ, si omnes biberẽt quem,
 admodũ ille: Imò, inquit, tum arbitror fore carissimum, si
 biberent omnes uinum quemadmodum ego. Bibo enim
 quantũ libet. G E. Vtinã hic adesset noster Ioãnes Botzei-
 mus canonicus Constantiensis, qui nobis Romulũ quen-
 dam referret: nam & is abstemius nõ minus est, quã di-
 citur, alioqui comis ac festiuus cõuiuia. P O. Agẽ, si simul
 potestis, nõ dicam sorbere & flare, quod Plautus ait esse
 difficile, sed edere & audire, quod est perfacile, bonis au-
 bus auspicabor fabulandi munus. Si parum erit lepida fa-
 bula, scitote Batauam esse. Opinor aliquot uestrum au-
 ditũ Macci nomen. G E. Non ita diu est quod periit. P O.
 Is quũ uenisset in ciuitatẽ quẽ dicitur Leidis, ac uellet no-
 uis hospes innotescere ioco quopiã, nam is erat homini
 mos, ingressus est officinam calcearij, salutat. Ille cupiens
 extrudere merces suas, rogat nõquid uellet. Macco conij-
 ciente oculos in ocreas ibi pẽsiles, rogat sutor num uellet

Quod bibunt
 canes. Canis
 natura abhor-
 ret à uino.

ocreas. Annuente Macco, querit aptas tibijs illius, inuen-
 tas alacriter protulit, & ut solent, inducit illi. Vbi iā Mac-
 cus esset eleganter ocreatus. Quam belle, inquit, cōgrue-
 ret his ocreis par calceorū duplicatis solijs. Rogatus an
 & calceos uellet, annuit. Reperti sunt, et additi pedibus.
 Maccus laudabat ocreas, laudabat calceos. Calcearius ta-
 citē gaudens, succinebat illi laudanti, sperans precium
 æquius posteaquam emptore tantopere placeret merx.
 Et iam erat nōnulla contracta familiaritas. Hic Maccus:
 Dic mihi, inquit, bona fide, nunquāmc usū uenit tibi, ut
 quem sic ocreis & calceis ad cursum armasses, quem ad-
 modum nunc armasti me, abierit non numerato precio?
 Nunquam, ait ille. Atqui si forte, inquit, ueniat usū, quid
 tu tum faceres? Consequerer, inquit calcearius, fugientē.
 Tum Maccus, serio ne ista dicis, an ioco? Plane serio, in-
 quit alter, loquor, & serio facerē. Experiar, ait Maccus.
 En pro calceis præcurro, tu cursu sequere. Simulq; cum
 dicto coniecit se in pedes. Calcearius euestigio cōsecutus
 est quantum poterat clamitans, tenete furem, tenete fu-
 rem. Ad hanc uocem quum ciues undiq; profilissent ex
 adibus, hoc commento cohibuit illos Maccus, ne quis
 manū iniiceret, ridens ac uultu placido: Ne quis, inquit,
 remoretur cursum nostrum, certamen est de cupa cer-
 uisæ. Itaq; iam omnes præbere sese certaminis spectato-
 res. Suspiciabantur autem calcearium dolo clamorem
 eum fingere, ut hac occasione anteuerteret. Tandem cal-
 cearius cursu uictus, sudans & anhelus domum rediit,
 Maccus tulit brabeum. G E. Maccus iste effugit quidem
 calcearium, at non effugit furem. P O. Quamobremē
 G E. Quia furem ferebat secum. P O. Fortē tum nō erat
 ad

ad manum pecunia, quam postea resoluit. G E. Verum
 erat actio furti. P O. Ea quidem post intentata est, sed
 iam magistratibus aliquot innotuerat Maccus. G E L.
 Quid attulit Maccus? P O. Quid attulit rogas, in causa
 tam uincibili? Magis periclitatus est actor, quam reus.
 G E. Qui sic? P O L. Quia grauabat illum actione calum
 niæ, & intendebat legem Rhemiam, quæ dicitur, ut qui cri
 men intenderit, quod probare non possit, poenam ferat,
 quam laturus erat reus, si conuictus fuisset. Negabat se
 contrafasse rem alienam inuito domino, sed ultro dese
 rente, nec ullam precij mentionem intercessisse. Se pro
 uocasse calcearium ad certamen cursus, illum accepisse
 conditionem, nec habere quod queratur, quum esset cursu
 superatus. G E. Hæc actio non multum abest ab umbra asi
 ni. Quid tandem? P O. Vbi satis risum est, quidam e iudi
 cibus uocauit Maccum ad coenam, & numerauit calcea
 rio precium. Simile quiddam accidit Dauentriæ me pue
 ro. Erat tempus illud, quo regnant pisces, frigent la
 ni. Quidam a stabat ad fenestram fructuaria, siue Gra
 cæ mauultis, oporapolitis, foemina uehementer obesa, ocu
 lis intentis in ea quæ proposita uenum erant. Illa ex mo
 re inuitauit, si quid uellet: & quum uideret hominem
 intentum ficis: Vis, ait, ficos? sunt perquam elegantes.
 Quum ille annuisset, rogat quot libras uellet. Vis, in
 quit, quinque libras? Annuenti, tantum ficorum effudit
 in gremium. Dum illa reponit lances, ille se subducit,
 non cursu, sed placidè. Vbi prodisset acceptura pecu
 niam, uidit emptorem abire, insequitur maiore uoce,
 quam cursu. Ille dissimulans pergit, quò cœpit ire: tandè
 multis ad foeminae uocem concurrentibus restitit. Ibi in
 populi

Legem Rhe
 miam. Quæ
 ad poenā tali
 onis uocat ca
 lumniatorē.

Vmbra asini.
 Vide Chilia.

Frigent lanif.
 Circumitiōe
 putauit qua
 dragessimā.
 Fructuaria,
 quæ uedit fru
 ctus arborū.

missit *de* populi corona agitur causa, risus oboritur, emptor nega-
 bat se emisse, sed quod ultro delatum fuisset accepisse, si
 uellet experiri apud iudices, se compariturum. GE. Agē
 narrabo fabulā tuā non admodū dissimilem, fortasse nec
 inferiorē, nisi quod hęc nō habet autorē perinde celebrē
 atq; est Maccus. Pythagoras totum mercatū diuidebat
 in tria hominū genera: quorum alij prodissent ut uendi-
 rent, alij ut emerent: hoc utrūq; genus aiebat sollicitum
 esse, proinde nec felix: alios non ob aliud uenire in forum,
 quā ut spectent, quid illic proferatur, aut quid agatur:
 hos solos esse felices, quod uacui curis gratuita uoluptate
 fruerentur. Atq; ad hunc modum dicebat philosophum
 uersari in hoc mundo, quemadmodum illi uersarētur in
 mercatu. Verū in nostris emporijs quartum hominū ge-
 nus obambulare solet, qui nec emunt, nec uendunt, nec
 otiosi contemplantur, sed obseruant sollicitē si quid pos-
 sint inuolare. Atq; in hoc genere reperiuntur quidā mire
 dextri, dicas esse Mercurio fauente natos. Conuiuator de-
 dit fabulam cum coronide, ego dabo cum proemia. Nūc
 accipite quod nuper accidit Antuerpię. Sacrificus qui-
 dam receperat illic mediocrē summā pecunię, sed argen-
 tē: id impostor quidam animaduertē, adiit sacrificiū
 qui gestabat in zona crumenā nummis turgidam, salutā
 ciuilitē, narrat sibi datū negocium à suis, ut uici sui pa-
 rocho mercaretur nouum palliū sacrum, quę summa ne-
 stis est sacerdoti rem diuinam peragenti. Rogat hęc in re
 cōmodaret sibi tantillū operā, ut secum iret ad eos, qui
 uendunt huiusmodi pallia, quò uidelicet ex modo corpor-
 ris ipsius sumeret maius aut minus, nam sibi uideri sta-
 turam ipsius cum parochi magnitudine uehemēter con-
 gnere.

gruere. Hoc officium quū leue uideretur facile pollicitus
 est sacrificus. Adeunt edes cuiusdā, prolatū est pallium,
 sacrificus induit, uenditor affirmat mire congruere. Im-
 postor quum nunc à fronte, nunc à tergo contemplatus
 esset sacrificum, satis probauit pallium, sed causatus est à
 fronte breuius, quàm par esset. Ibi uenditor, ne non pro-
 cederet contractus, negat id esse pallij uicium, sed crume-
 nam turgidam efficere, ut ea parte offenderet breuitas.
 Quid multa? Sacrificus deponit crumenā, denuo contem-
 plantur. Ibi impostor auerso sacrificio crumenā arripit,
 ac semet in pedes conijcit. Sacerdos cursu insequitur ut
 erat palliatus, & sacrificum uēditor. Sacrificus clamat,
 teneie furem: uenditor clamat, tenete sacrificū: impostor
 clamat, cohibete sacrificum furentē: & creditū est, quum
 uiderent illum sic ornatū in publico currere. Itaq; dum
 alter alteri in mora est, impostor effugit. E V. Dignus
 qui nō simplici suspendio percat tantus artifex. G E. Nisi
 iam pendet. E V. Vtinā non solus, sed unā cum illo qui ta-
 libus portentis fauent in perniciē reipub. G E. Non fauet
 gratis. Catena est, quæ demissa in terras pertingit ad Io-
 nem. E V. Ad fabulas redeundū. A S. Ad te redit ordo, si
 fas est regē in ordinem cogere. E V. Non cogar, imō uo-
 lens ueniam in ordinē, alioqui tyrannus essem, nō rex, si
 leges, quas alijs præscribo, recusem. A S. Verūtamen aiūt
 principē esse supra leges. E V. Istiuc non omnino falso di-
 ctum est, si principē accipias summū illum principē, quē
 tum uocabant Cæsarem. Deinde si sic accipias superiore
 legibus, quod alijs coacti utcunq; seruant, illū suapte spon-
 te multo cumulatius præstare. Quod enim animus est cor-
 pori, hoc est bonus princeps reipub. Quid opus erat ad-

dere

Catena est,
 Alludit ad ca-
 tenā argenteā
 Homeri. Vi-
 detur subindi-
 care, quod ex
 talibus impo-
 storibus aliqd
 lucri redeat
 ad præfectos,
 & hinc ad
 principes.

Ordo, id est,
 uices.

Cogere in or-
 dinem, est fa-
 cere cæteris
 æqualem.

Quod princel-
 pi placuit per
 principis ge-
 nium, ad prin-
 cipis statuam-
 hæc de Cæsa-
 re intelligebā-
 tur. Imperato-
 ris nomen mi-
 litare. Regis
 nomē erat Ro-
 manis inuisā,
 Principis no-
 men erat am-
 bilius,

dere bonus, quādo malus princeps nō est princeps: quem
 admodū spiritus impurus, qui inuasit corpus hominis,
 non est animus. Sed ad fabulam, & arbitror conuenire,
 ut rex regiam fabulā adferam. Lodouicus Galliarū rex,
 eius nominis undecimus, quum rebus domi turbatis per
 regrinaretur apud Burgundiones, occasione uenationis
 nactus est familiaritatē cum Conone quodā homine ru-
 stico, sed animi simplici ac sinceri. Nam hoc genus ho-
 minibus delectantur monarchæ. Ad huius ædes frequen-
 ter diuerterat rex ex uenatu, & ut plebeis rebus nonun-
 quam delectantur magni principes, apud eum magna
 cum uoluptate uescabatur rapis. Mox ubi Lodouicus re-
 stitutus iam rerū potiretur apud Gallos, submonuit Col-
 nonem uxor, ut regem ueteris hospitij cōmonefaceret,
 adiret illum, & rapas aliquot insignes illi dono adferret.
 Tergiuersatus est Conon, se lusurum operam, principes
 enim non meminisse talium officiorum. Sed uicit uxor,
 delegit Conon rapas aliquot insignes, accingitur itinere.
 Verum ipse per uiam captus illecebri cibi, paulatim de-
 uorauit omnes, una duntaxat excepta insigniter magna.
 Vbi Conon prorepisset in aulam, quā rex erat iturus, sta-
 tim agnitus est à rege & accersitus. Ille magna cum ala-
 critate detulit munus, rex maiore eū alacritate accepit,
 mandans cuidam è proximis, ut diligenter reponeretur
 inter ea, quæ haberet charissima. Cononem iubet secum
 prandere, à prandio egit Cononi gratias, & cupienti re-
 petere rus suum, iussit pro rapa numerari mille corona-
 tos aureos. Huius rei fama quū, ut fit, per omne regis fa-
 mulitiū esset peruagata, quidā ex aulicis dono dedit regi
 equū nō inelegantē. Rex intelligens illum prouocatū be-
 nignitate

ingnitate quam prestiterat Cononi, captari prædâ, uultu
 maiorem in modû alacri accepit munus, & conuocatis
 primoribus consultare cœpit, quo munere pensaret equû
 tam bellum, tamq; preciosum. Interim qui donarat equû,
 spes opimas animo concipiebat, sic cogitans: si sic pensa-
 uit rapam donatam à rustico, quanto munificentius pen-
 satus est equû talem oblatû ab aulico? Quum regi ue-
 luti de re magna cõsultanti alius aliud responderet, diuq;
 uana spe lectatus esset captator, tandem rex: Venit, in-
 qui, in mentem, quod illi donem: & accersito ex proce-
 ribus quopiã, dicit in aurẽ, ut adferat id quod reperiret
 in cubiculo (simulq; locum designat) serico diligẽter ob-
 uolutû. Adfertur rapa, eam ut erat obuoluta, rex sua ma-
 nu donat aulico, addens sibi uideri bene pensatû equû ci-
 melio, quod sibi cõstitisset mille coronatis. Digressus au-
 licus dum tollit linteû, pro thesauro reperit, nõ carbones,
 quod aiunt, sed rapam iam subaridam. Ita captator ille
 captus, risui fuit omnibus. A S. Iam si permittis rex, ut ple-
 beius loquar regalia, referam quod ex tua fabula uenit in
 mentẽ de eodem Lodouico. Nam ut ansa ansam, ita fa-
 bula trahit fabulam. Quidam famulus, quum uidisset pe-
 diculum repentẽ in ueste regia, flexis genibus ac sublata
 manu significat se nescio quid officij prestare uelle: Lo-
 douico præbente se, sustulit pediculum, & clam abiicit.
 Rogante rege quid esset, puduit fateri. Quũ instaret rex,
 fassus est fuisse pediculû. Letum, inquit, omen est, decla-
 rat enim me esse hominẽ, quod hoc genus uermiculorũ
 peculiariter infestet hominem, præsertim in adolescẽtia.
 Iussiq; pro officio numerari coronatos quadraginta.
 Post dies aliquam multos alter quidam, qui uiderat illi fe-
 liciter

Cimelio, *χιμαλίου* Græ-
 cis est precio-
 sum aliquid,
 quod seruãdi
 causa seponit,
 apud Homer-
 uulgo dicim⁹
 clenodia.

liciter cessisse tam humile officium, nec animaduertens, plurimum interesse, ex animo facias quid, an arte, simili gestu aggressus est regē, ac rursus illo se præbete, simulabat se tollere quiddā e ueste regia, quod mox abiiceret. Quū urgeret rex tergiuersantē, ut diceret, quid esset, mirè simulato pudore, tandē respondit, esse pulicē. Rex intellecto sūco, Quid inquit, an tu me facies canem? Iussit tolli hominem, ac pro captatis quadraginta coronatis insigi quadraginta plagas. PH. Non tutū est, ut audio, cum regibus facetijs ludere. Quemadmodū enim leones se non nunquā placidē præbent fricanti, ijdem, ubi lubitum est, leones sunt, & iacet collusor: itidē fauent principes. Sed adferam tuæ fabulæ fabulam nō dissimilē, ne recedamus interim à Lodouico, cui pro delectamento erat, coruos hūantes fallere. Dono acceperat alicunde, decem milia coronatorū (quoties aut principibus obtigit noua pecunia, uenantur omnes officarij, & captant aliquā prædā partem: id nō fugiebat Lodouicū.) Quum igitur ea pecunia exprompta esset in mēsa, quō magis irritaret spē omnium, sic loquutus est circumstantibus: Quidē an nō uideor uobis rex opulentus? ubi collocabimus tantā pecunie uim? Donatitia est, donari uicissim conuenit. Vbi nunc sunt amici, quibus pro suis in me officijs debeo? Adfint nūc, prius quā effluat hic thesaurus. Ad hanc uocē accurrere permulti, nemo non sibi sperabat aliquid. Rex quū uidisset aliquem maximē inhiantem, & iam oculis deuorantē pecuniā, ad eum cōuersus: Amice, inquit, quid tu narras? Ille cōmemorabat se diu aluisse falcones regios, summa fide, nec sine grauibus impendijs, aliud aliud adferbat, suum quisq; officium uerbis quantū poterat exaggerabat.

Canem. Nam hoc aīaī maxime infestatur à pulicibus. Tolle, fabli mem in humeros, ut uapulet.

his idq; non sine mendacijs. Rex omnes benigne audie-
 bat, & singulorū orationem comprobabat. Hęc consul-
 tatio dilata est in longū tempus, quo diutius spe metuq;
 torqueret omnes. Astabat inter hos primus Cācellarius,
 nam & hunc iusserat acciri. Is cæteris prudentior, non
 prædicabat officia sua, sed agebat spectatorem fabulæ.
 Ad hunc tandem conuersus rex: Quid, inquit, narrat
 meus Cancellarius? Solus ille nihil petit, nec prædicat of-
 ficia sua. Ego, inquit Cancellarius, plus accepi à benigni-
 tate regia, quàm promeruerim: nec ulla de re mgis solici-
 tus sum, quàm ut regie in me munificentie respondeam,
 tantū abest ut uelim efflagitare plura. Tum rex: Vnus igi-
 tur, inquit, omniū non eges pecunia? Ne egerem, inquit
 alter, iā tua præstitit benignitas. Ibi rex uersus ad alios.
 Ne ego sum, inquit, regum omnium magnificētissimus,
 qui tam opulentum habeam Cancellariū. Hic magis ac-
 cersa spes est omnibus, futurum ut pecunia cæteris distri-
 bueretur, quandoquidē ille nihil ambiebat. Ad hunc mō-
 dum ubi satis diu lusisset rex, coëgit Cancellarium, ut to-
 tam eam summā domum auferret. Moxq; uersus ad cæte-
 ros iam moestos: Vobis, inquit, erit alia expectanda occa-
 sio. P. H. Fortasse frigidius uidebitur, quod narraturus
 sum, proinde deprecor doli mali suspiciōne fuci ue, ne ui-
 dear de industria ambisse immunitatē. Adijt eundem Lo-
 douicum quidam, petens ut munus, quod forte uacabat
 in eo pago in quo habitabat, iuberet in ipsum transferri.
 Rex audita petitione, expeditè respondit: Nihil efficies,
 uidelicet amputans omnem spem impetrandi quod pete-
 batur. Petitor item mox actis regi gratijs, discessit. Rex
 ex ipso fronte colligens hominē esse non omnino sinistri
 ingenij,

ingenij, suspicansq; illum non intellexisse, quid respon-
 disse, iubet eum reuocari. Redit. Tum rex: Intellexeras,
 inquit, quid tibi responderim? Intellexi. Quid igitur dixi?
 Me nihil effecturū. Cur igitur agebas gratias? Quoniam,
 inquit, est domi quod agam: proinde magno meo incon-
 modo persecuturus eram hic spem ancipitē: nunc bene-
 ficium interpretor, citō negasse beneficiū, meq; lucrātū
 quicquid eram perditurus, si uana spe lactatus fuisset.
 Ex eo responso rex coniectans hominē minime segnem,
 ubi pauca percontatus esset: Habebis, inquit, quod petis,
 quō mihi bis agas gratias: simulq; uersus ad officarios
 Expediantur, inquit, huic sine mora diplomata, ne hic
 diu suo damno hereat. E V. Non deest quod referam de
 Lodouico, sed malo de nostro Maximiliano, qui ut ne-
 quaquam solitus est defodere pecuniā, ita clementissimus
 erat in eos, qui decoxerant, modō nobilitatis titulo con-
 mendarentur. Ex hoc hominū genere quum cuidam iu-
 ueni uellet opitulari, mandauit illi legationem, ut à ciui-
 tate quadam, titulo nescio quo, peteret centum millia flo-
 renorum. Talis autē erat titulus, ut si quid impetratum
 esset dexteritate legati, pro lucro duci posset. Legatus
 extorsit millia quinquaginta. Cesari reddidit triginta.
 Cesar letus in sperata praeda, dimisit hominem, præterea
 nihil inquirens. Interea questores & rationales olfecerūt
 plus acceptum fuisse quā exhibitum, interpellant Cesa-
 rem, ut accerseret hominem. Accitus est, uenit ilico. Tum
 Maximilianus: Audio, inquit, te accepisse millia quinqu-
 ginta. Falsus est. Nō exhibuisti nisi triginta millia. Falsus
 est & hoc. Reddēda est, inquit, ratio. Promisit se facturū,
 ac discessit. Rursum quum nihil esset actum, interpellan-
 tibus

huius officarijs reuocatus est. Tū Cæsar: Nuper, inquit,
 missus es reddere rationem. Memini, inquit ille, & in hoc
 sum. Cæsar suspicans illi rationem nondum satis esse sub-
 ductam, passus est illum sic abire. Quum sic eluderet, offe-
 carij uehementer instabant, clamitantes non esse feren-
 dum, ut ille tam palam illuderet Cæsari. Persuaserunt, ut
 accersitus iuberetur inibi presentibus ipsis exhibere ra-
 tionem. Annuuit Cæsar. Accitus uenit ilicò, nihil tergiueri
 sat. Tum Cæsar: Nōne, inquit, pollicitus es rationem?
 Pollicitus, respondit ille. Iam, inquit, opus est, en adsunt
 qui excipient, nec est diutius tergiuersandi locus. Asside-
 bant officarij paratis ad id codicillis. Ibi iuuenis sat de-
 xtre: Non detrecto, inquit, rationem inuictissime Cæsar,
 uerum huiusmodi rationū non sum admodum peritus,
 ut qui nunquam reddiderim: isti qui assident, talium rati-
 onum sunt peritissimi, si uel semel uidero quemadmodū
 illi tractēt huiusmodi rationes, ego facillè imitabor. Rogo
 iubeas illos uel exemplū edere, uidebunt me docilem. Cæ-
 sar sensit dictum hominis, quod non intelligebant hi, in
 quos dicebatur, ac subridens: Verum, inquit, narras, &
 equum postulas. Ita iuuenem dimisit. Subindicabat enim
 sic illos Cæsari solere reddere rationem, quemadmodum
 ipse reddiderat, nimirum ut bona pecuniæ portio penes
 ipsos remaneret. **LE.** Nunc tempus est, ut ab equis, quod
 aiunt, ad asinos descēdat fabula, à regibus ad Antonium
 sacrificum Louaniensem, qui Philippo cognomento Bo-
 no fuit in delicijs: huius uiri feruntur multa uel iucundè
 dicta, uel iocose facta, sed pleraque sordidiora. Nam ple-
 rosque lusus suos condire solitus est unguento quodam,
 quod non admodū eleganter sonat, sed peius olet: deligā
 y z unum

unum ex mundioribus. Inuitat at unū atq; alterū bellum
 homunculū fortē obuios in uia. Quum redisset domum,
 reperit culinā frigidā, nec erat nummus in loculis, quod
 illi nequaquā erat insolens. Hic opus erat celeri cōsilio.
 Subduxit setacitus, & ingressus culinā foeneratoris, qui
 cum illi erat familiaritas, quod frequenter ageret cū illo,
 digressa famula, subduxit unam ex ollis aeneis unā cū car
 nibus iam coctis, ac ueste tectam deferebat domū: dat cor
 qua, iubet protinus effundi carnes & ius in aliam ollam
 fictilem, simulq; foeneratoris ollam defricari donec niter
 ret. Eo factō mittit puerū ad foeneratorē, qui deposito pi
 gnore, drachmas duas à foenatore sumat mutuo, sed ac
 cipiat chirographū, quod testaretur talem ollā missam
 ad ipsum. Foenerator non agnoscens ollam, utpote defri
 ctam ac nitentē, recipit pignus, dat chirographū, & nu
 merat pecuniā, ea pecunia puer emit uinum. Ita profice
 ritum est conuiuium. Tandē quum appareretur prandium
 foeneratori, desiderata est olla. Hic iurgium aduersus cor
 quam. Ea quum grauaretur, constanter affirmauit, ne
 minem eo die fuisse in culina præter Antoniū. Improbū
 uidebatur hoc suspicari de sacrificio. Tandē itum est ad
 illum, exploratū an apud illum esset olla: ne musca quidē
 olla reperta. Quid multis? Serio flagitata est ab illo olla,
 quod solus esset ingressus culinā, quo tempore desiderata
 est. Ille fassus est sumpsisse cōmodato ollam quandā, sed
 quam remisisset illi, unde sumpserat. Id quum illi perne
 garent, & incaluisset contentio, Antonius adhibitis ali
 quot testibus: Videte, inquit, quā periculosum est cum
 horum temporū hominibus agere sine chirographo, in
 tēderetur mihi propemodū actio furti, ni manū haberē
 foenerator

generatoris. Et protulit syngraphā. Intellectus est dolus:
 fibula magno cum risu per totā regionē dissipata est, ob
 lam oppigneratā ipsi cuius erat. Huiusmodi dolis libētius
 fuerunt homines, si cōmissi sint in personas odiosas, preser
 tim eos, qui solent alijs imponere. A D. Næ tu nobis mare
 fibularū aperuisti, nominato Antonio: sed unā duntaxat
 eamq; breuem referā, quam audiui nuperrime. Agitabāt
 simul conuiuū aliquot belli, ut dicūt, homunculi, quibus
 nihil prius in uita, quām ridere. Inter hos erat Antonius
 atq; alter item & ipse celebris in hoc genere laudis, ac
 uelut æmulus Antonij. Porrò quemadmodū inter philo
 sophos, si quando conueniunt, proponi solent quæstionu
 culæ de rebus naturæ, ita hic statim nata est quæstio, quæ
 nam esset hominis pars honestissima. Alius diuinabat
 oculos, alius cor, alius cerebrum, alius item aliud: & sus
 quisq; diuinationis rationē adferebat. Antonius iussus
 dicere sententiā, dixit os sibi uideri partem omnium hone
 stissimam, & addit causam nescio quam. Tum alter ille,
 ne quid ipsi conueniret cum Antonio, respondit eam par
 tem qua sedemus sibi uideri honestissimā. Quum id uide
 retur omnibus absurdū, attulit hanc causam, quod is di
 ceretur uulgò honoratissimus, qui primus cōsideret: hoc
 honoris competere parti quam dixisset. Applausum est
 est huic sententiæ, & risum est affatim. Placuit homo sibi
 de hoc dicto, uisusq; est in eo certamine uictus Antonius.
 Dissimulauit Antonius, qui nō ob aliud detulerat ori pri
 mam honestatis laudē, nisi quod sciret illū uelut æmulū
 sue gloriæ diuersam partem nominaturum. Post dies ali
 quot quum rursus uterq; uocatus esset ad idē conuiuū,
 ingressus Antonius offendit æmulum cum alijs aliquot
 y 2 confu

confabulantem, dum adornatur coena: & auersus emissit
clarum uentris crepitū ante faciem alterius. Ille indigna-
tus: Abi, inquit, scurra, ubi nā didicisti mores istos? Tum
Antonius: etiam indignaris, inquit? Si te salutassem ore,
resalutasses: nunc te saluto parte corporis, uel te iudice,
omnium honestissima, & scurra uocor. Sic recuperavit
prius amissam gloriam Antonius. Diximus omnes, nunc
superest ut pronunciet iudex. G E. Id faciā, sed non prius,
quā unusquisq; suum cyathum ebiberit. En auspico,
sed lupo in fabula. P O. Haud leuū omni adfert Leui-
nus Panagatus. L E. Quid actū est inter tam lepidos con-
gerrōes? P O. Quid aliud? Certatū est fabulis, donec lupo
interuenires. L E. Huc igitur adsum, ut perficiam fabulā,
uolo uos omnes cras apud me prandere prandium theo-

Scythicum, id
est triste.

αὐτὸ δειξέτω,
id est, ipsa res
indicabit. Vi-
de prouerb.

logicū. G E. Scythicum promittis conuiuium. L E. *Αὐτὸ δειξέτω.* Nisi fatebimini hoc fuisse uobis fabuloso conuiuio
iucundius, non recuso dare poenas in coena. Nihil iucun-
dius, quā quum serio tractantur nuga.

P V E R P E R A.

Eutrapelus id
est facetus.

Cornicē, cir-
culum ferreū,
aut aliquid hu-
ius loco addi-
tū ostio, quo
pulsēt. Græci
κορνύλιον uo-
cāt, uel ob fi-
guram, uel ob
garrulitatem.

E V T R A P E L V S. F A B U L L A.
E V. Salua sit optima Fabulla. F A. Salue multū Eutrape-
lc. Sed quid tandē nouæ rei accidit, quod nunc saluator
insolens adueneris, quē hoc trienio toto nemo nostrū
dit? E V. Dicā: forte præteriens has æds, uidi cornicē ob-
uinctā candido linteo, demirabar quid esset causa. F A.
Adeōne hospes es in hac regione, ut ignores hoc esse
symbolū puerperij in ædibus? E V. Eho, an nō prodigium
est uidere cornicē albā? Sed extra iocū, sciebā maxime, ne-
rum suspicari non potui, te puellā uixdū ingressum deci-
mum sextū annū, tam mature didicisse difficillimā artem gi-
gnendā

gendi liberos, quàm ægre discunt quedã ante annos tri-
 ginta. F A. Ut tu semper es quod diceris, Eutracle. E V.
 Ut nunquã deest Fabulle fabula. Demiranti igitur com-
 modum occurrit Polygamus. F A. Is qui nuper extulit
 uxorem decimã? E V. Is ipse, sed quod te fugit, opinor, rur-
 sum tam ambitiose procum agit, quasi hætenus uixerit
 celebs. Hic percontante quid accidisset noue rei: Mulie-
 bre corpus, inquit, in his adibus per mediũ sectum est in
 duo. Ob quod, inquam, facinus? Si uerũ est, inquit, quod
 rumore populari iactatur, hic materfamilias sustinuit de-
 glubere maritũ suum, simulq; cũ risu subduxit sese. F A.
 Homo crasse facetus. E V. Ego me protinus intrò conij-
 cio, tibi felicẽ partem gratulaturus. F A. Salutẽ mihi gra-
 tulare si uoles Eutracle, felicẽ partum tum gratulaber-
 ris, quũ quod enixa sum uideris de se præbere specimen
 boni uiri. E V. Pie tu quidẽ & uerè mea Fabulla. F A.
 Nullius Fabulla sum nisi Petronij. E V. Vni quidẽ Petro-
 nio par is, at non uni uiuis, opinor. Cæterum hoc quoq;
 gratulor, quod puerum enixa es. F A. Sed quas ob causas
 felicis iudicas peperisse masculum quàm foeminã? E V.
 Quin tu potius Fabulla Petronij (iam enim uereor mea
 dicere) illud mihi expedis, quas ob causas uos magis gau-
 detis peperisse masculos, quàm foeminas? F A. Quid alie
 sentiant nescio, ego nunc me gaudeo peperisse masculũ,
 quia sic uisum est Deo: si maluisset ille puellam, maluis-
 sem & ipsa. E V. An putas Deo tantum esse ocij, ut etiam
 parturientibus obstetricetur? F A. Quid agat ille potius
 Eutracle, quàm ut propagatione seruet quod condidit?
 E V. Quid agat ô bona? Imò ni Deus esset, non arbitror
 suffecturũ tot negocijs. Exulat Christiernus Danorum

βουλιμία,
 summa fa-
 mes.
 Anarchiam,
 cū nullo prin-
 cipe tumultua-
 tur populus,

rex, pius Euangelij fautor. Franciscus Galliarum rex ho-
 spes est Hispaniarū, nescio quā ex ipsius animi sentētia,
 uir certe dignus meliore fortuna. Carolus molitur monar-
 chie proferre pomœria: Ferdinandus rerū suarum sata-
 git in Germania: Bulimia pecuniarū urget aulas omnes:
 periculosos motus concitant agricolæ, nec tot stragibus
 ab instituto deterrentur: populus meditatur anarchiam:
 periculosis factionibus collabitur ecclesiæ domus: hinc
 atq; hinc distrabitur illa Iesu tunica inconsutilis. Vineæ
 domini non ab uno iam apro uastatur, simulq; periclitat-
 tur sacerdotū cum decimis autoritas, Theologorum di-
 gnitas, monachorū maiestas, nutat confessio, uacillat uo-
 ta, labescūt leges Pontificiæ, uocatur in discrimen eucha-
 ristia, expectatur Antichristus, totus orbis parturit ne-
 scio quid magni mali. Interim superant & imminet Tur-
 ca, nihil non populaturi, si successerit, quod aiunt, &
 tu rogas quid agat potius? Imò tempus arbitror, ut suo
 quoq; regno prospiciat in tēpore. F A. Quod hominibus
 uidetur maximū, id fortasse uidetur Deo nullius momen-
 ti. Sed ab hac fabula Dei personā, si uis, secludamus. Dic
 quæ te causæ moucant, ut felicius existimes peperisse ca-
 tulum, quā catellam. E V. Piæ mentis est, hoc iudicare
 optimū, quod dedit Deus citra controuersiam optimus.
 Verum si Deus tibi daret poculum crystallinum, nōne
 maximas ageres gratias? F A. Agrem. E V. Quid si idem
 daret uitrcum, num pares ageres? Sed uereor ne tibi mo-
 lestiam adferā pro solatio, hæc apud te philosophās. F A.
 Imò Fabulle nihil est iam à fabulis periculi. Iam quartam
 hebdomadam decumbo, satisq; ualeo uel ad luctam. E V.
 Quin igitur è nido prouolas? F A. Vetuit rex. E V. Qui

rex? F A. Imò tyrannus. E V. Qui quæso? F A. Syllaba di
 cam, mos. E V. Hec quàm iste rex multa præter equum exi
 git. Pergamus igitur philosophari de crystallo & uitro. ^{Mostyranus.}
 F A. Marem uti conijcio, natura præstantiorē, ac firmi
 orem iudicas, quàm sceminam. E V. Sic arbitror. F A. Ni
 mirum uiris autoribus. Num igitur uiri uiuaciores sunt
 quàm sceminæ? Num à morbis immunes? E V. Nequaquã,
 sed in genere uiribus antecellunt. F A. Sed ipsi rursus su
 perantur à camelis. E V. Imò prior creatus est masculus.
 F A. Prior conditus est Adam, quàm Christus. Et solent
 artifices in posterioribus seipsos uincere. E V. At Deus
 mulierē uiro subiecit. F A. Non statim melior est, qui im
 perat & nuptam subijcit, nō sceminā: ac rursus nuptam
 ita subijcit, ut quum utriq; sit potestas alterius, mulierem
 tamen uelit uiro morē gerere, nō ut præstantiore, sed ut
 ferociori. Dic Eutracle, uter infirmior, qui cedit alteri,
 an cui ceditur? E V. Tibi quidē hic cedam, si mihi decla
 raris, quid senserit Paulus scribens Corinthijs, quum uiri
 caput dicit esse Christum, mulieris caput uirum. Rursus <sup>Christus ca
 put uiri: ut
 mulieris.</sup>
 quum uirum dicit imaginē & gloriam Dei, mulierē glo
 riam uiri. F A. Istud expediam, si mihi declararis, an solis
 uiris datū sit esse membra Christi. E V. Absit, id quidem
 datum est omnibus hominibus per fidem. F A. Quī sit
 igitur, ut caput unum quum sit, non habeatur omnibus
 membris cōmune? Deinde quum Deus hominē fingeret
 ad imaginem sui, utrum hanc imaginē expresserit in cor
 poris figura, an in animi dotibus? E V. In animi dotibus.
 F A. At in his quid tandē habēt uiri nobis præcellētius?
 In utro sexu plures sunt temulentia, rixæ, pugnae, cædes,
 bella, rapinae & adulteria? E V. At soli uiri bellū gerimus
 y s pro

pro patria. F A. Sed ijdem ſæpius deſerto loco turpiter fu-
 gitis, nec ſemper pro patria, ſed frequentius pro ſordido
 ſalariolo deſeritis uxorem & liberos, & peiores gladii
 toribus ultro corpora ueſtra traditis in ſeruilem neceſſi-
 tatem uel moriendi, uel occidendi. Iam ut maxime iactes
 mihi uirtutem bellicam, nemo ueſtrū ſi ſemel eſſet exper-
 tus, quid ſit parere, non mallet decies in acie ſtare, quam
 ſubire ſemel, quod nobis toties eſt experiendum. In bello
 non ſemper peruenitur ad manus: & ſi uenitur, non in
 quauis exercitus parte diſcrimen eſt. Tui ſimiles diſpo-
 nuntur in acie media, aliud eſt in ſubſidijs, aliud tuto ſedet
 poſt principia, deniq; plurimos ſeruat deditio et fuga: no-
 bis cominus cum morte conſlictandum eſt. B V. Iſta non
 nunc primū audio, uerū ſunt ne hæc uera quæ dicuntur?
 F A. Nimiū uera. E V. Vis ne igitur Fabulla, ut marito
 tuo perſuadeā, ne poſthac te contingat? Nam co pacto tu-
 ta fueris ab iſto diſcrimine. F A B. Equidem nihil malim,
 ſi poſſis. E V T. Quid præmiij feret orator hic ſi perſuaſe-
 rit? F A. Dabo d: cē linguas bubulas fumo duratas. E V.
 Iſtas malim, quam decem linguas luſciniarū. Non reiſcio
 conditionem, uerū contractū hunc ratum eſſe nolim
 prius, quam interceſſerit ſtipulatio. F A. Addatur, ſi li-
 bet, & ſi qua eſt alia cautio. E V. Id fiet ex animi tui ſen-
 tentia poſt menſem exactū. F A. Quin potius nunc fit ex
 animi mei ſententia? E V. Dicā, quia uereor, ne poſt men-
 ſem nō ſit eadem animi tui ſententia. Itaq; & tibi ſolueri
 dū eſſet duplex præmiū, & mihi duplex eſſet ſumentis
 opera, perſuadēdi, ac diſſuadēdi. F A. Agē fiat ut uoles,
 ſed interim perge demōſtrare, quare uiri ſexus ſit præſtā-
 tior ſceminco. E V. Video te meditatam monomachiam,
 quam

quamobrem in presentia quidē consultius arbitror tibi
 concedere. Congrediar aliās, sed armatus, nec absq; subsi
 diario milite. Nā ubi lingua res geritur, ne septē quidem
 viri pares sunt uni foemina. F A. Nimirū hoc telo arma
 vit nos natura, quanquam ne vos quidem elingues estis.
 E V. Fortassis, sed ubi puellus? F A. In conclavi proximo.
 E V. Quid illic, coquit olus? F A. Nugator, apud nutricē
 est. E V. Quam mihi nutricem narras? an est alia nutrix, **Nutrix.**
 quam ea, quae mater est? F A. Quid ni? uulgo fit. E V. Pes
 simum mihi nominas autorem rei bene gerendae uulgum
 Fabulla. Vulgo peccant, uulgo luditur alea, uulgo com
 meatur ad fornices, uulgo fraudatur, potatur, insanitur.
 F A. Sic amicis uisum est, censuerunt enim parcendum
 huic etati tam tenerae. E V. Atqui si natura dedit uires ad
 concipiendum, haud dubie dedit & ad lactandum. F A.
 Probabile quidem est. E V. Dic mihi, nōne sentis esse
 dulcissimum matris uocabulum? F A. Sentio. E V. Itaq; si
 fieri posset, patereris aliam mulicrem esse matrē tui par
 tus? F A. Minime gentium. E V. Cur igitur uolens plus
 quam dimidiatum matris nomen transfers in foeminam **Mater.**
 alienam? F A. Bona uerba Eutrapele, non diuido filiū, so
 la, totaq; sum mater. E V. Imò hic tibi Fabulla reclamationat
 in os ipsa natura. Cur terra dicitur omnium parens? an **Terra omniū**
 quod gignat tantum? imò multo magis quod nutriat ea, **parens.**
 quae genuit. Quod aqua gignit, in aquis educatur. In ter **Vide de hoc**
 ra nullum animantis aut plantae genus nascitur, quod **A. Gel. Noc.**
 eadē terra succo suo nō alit. Nec est ullū animātis genus, **Attic. lib. 12.**
 quod nō alit suos foetus. Vlulae, leones, & uiperæ educāt **cap. 1.**
 partes suos, & homines suos foetus abijcunt? Obsecro te
 quid crudelius ijs, qui prole educationis tēdio dicuntur
 expo

exponere? F A. Abominanda dicis. E V. Atqui non per in
 de factum abominantur homines. An non expositionis
 genus est, infantulū tenerum, adhuc à matre rubentem,
 matrem spirantē, matris opem ea uoce implorantē, qua
 mouere dicitur & feras, tradere mulieri, fortassis nec cor
 pore salubri, nec moribus integris, denique cui pluris sit
 pecuniae paucillum, quàm totus infans tuus? F A. Delic
 ta est mulier salubri corporis tēperatura. E V. Hoc mo
 dici certius iudicent, quàm tu. Sed finge hic illam tibi uel
 parem, uel aliquanto, si uis, superiorē: an nihil interesse
 censēs, utrum infans tenellus cognatū illum & familiarē
 hauriat succum, & calore iam assueto foueatur, an alien
 nis cogatur assuescere? Triticum in aliud solum iactum
 degenerat in auenam, aut siliginē: uitis in alium collem
 translata, mutat ingenium: plantula reuulsa à parente
 terra, flaccēsit, ac uelut emoritur, eoq; quantum fieri po
 test, cum terra natiua transferunt. F A. Imò narrat plu
 tas translatas, & insitas, ex uere syluestre ingenū, & fru
 ctus adcre generosiores. E V. At non protinus ut nati
 sunt o bona. Veniet & olim hoc tempus, si Deus uolue
 rit, ut adolescentē tuum ableges ab adibus, literis iam ac
 seuerioribus disciplinis imbuendum, qua functio patris
 est potius, quàm matris. Nunc etas tenera fouenda est.
 Porro quum ad salubritatē, firmitatemq; corporis pluri
 mum refert qualis sit alimonia, tum uero precipue quo
 succo tenerū illud ac molle corpusculū imbustur. Nam
 hic quoq; locum habet illud Flacci dictum: Quo semel
 est imbuta recens seruabit odorem Testa diu. F A. De
 corpore non ita multū laboro, modo sit animus qualem
 optamus. E V. Pie tu quidem, sed parū philosophice. F A.
 Quam

Quamobrem? E V. Cur tu igitur quoties cōcidis holus,
 quereris aciem cultri retusam esse, & iubes exacui? Cur
 acum reijcis obtusa cuspide, quum ea res non adimat ar
 tem? F A. Non decet ars, sed obstat instrumentū parum
 idoneum. E V. Cur quibus est opus oculorū acie, uitant lo
 lum & cepas? F A. Quia uitant oculos. E V. Nōne ani
 mus est qui cernit? F A. Est, nam nihil uident exanimes.
 Sed quid agat faber uitiata securi? E V. Agnoscis igitur
 corpus esse mentis organum? F A. Apparet. E V. Et fatei
 ris, uitiato corpore non agere animum, aut incōmodius
 agere. F A. Nō dissimile ueri dicis. E V. Agē uideor mihi
 nactus ingenium philosophicū. Finge igitur animum ho
 minis demigrare in corpus galli gallinacei, num ederet
 uocem quam nunc edimus? F A. Nequaquā. E V. Quid
 obstaret? F A. Quia desunt labra, dentes, & lingua simi
 lis, nec epiglottis, nec tres adsunt cartilignes à tribus mo
 le musculis, ad quos pertinent nerui à cerebro demissi,
 nec fauces, nec os simile. E V. Quid si in corpus suis? F A.
 Gurrerit suillo more. E V. Quid si in corpus cameli?
 F A. Caneret ut canit camelus. E V. Quid si in corpus asi
 ni, quod euenit Apuleio? F A. Ruderet, opinor, ut asinus.
 E V. Nimirum fatetur hoc ille quum cuperet inclamare
 Cesare, contractis quantū potuit labris, uix o sonuit. Cæ
 sare nullo pacto potuit exprimere. Idem quū fabulam
 auditā, ne excideret, describere cuperet, damnauit cogi
 tationē tam asininam, quum unguilas intueretur solidas.
 F A. Et meritō. E V. Ergo lippientibus oculis, minus ui
 det animus: opletis sordibus auribus, minus audit: ubi
 cerebrum occupat pituita, minus olfacit: ubi stupet mem
 brū, minus sentit: ubi malis humoribus uitiata est lingua,
 minus

Epiglottis est
 caruncula uo
 lubilis, nunc
 gulā claudēs,
 nunc arteriam
 asperam.

Tres cartila
 gines. Vide
 Galenū de lo
 cis affectis.

Vix o. Hoc
 Apuleius. Lu
 cianum sequi
 tus.

minus gustat? F A. Negari non potest. E V. Nō ob aliud,
 nisi quia uitiatū est organū. F A. Arbitror. E V. Nec infu-
 ciaris, plerunq; uitari cibo potuq;. F A. Fateor, sed quid
 istud ad bonam mentē? E V. Proinde quid loliū ad perspi-
 caces oculos? F A. Quia uitiat organū animi. E V. Probe
 respondes. Verū illud expedi, unde fit quod alius alio ce-
 lerius intelligit, ac tenacius meminit? alius alio citius ir-
 scitur, aut moderatius odit. F A. Sic conditus est animus.
 E V. Nō sic elaboris. Vnde fit, ut qui prius fuit ingenio ce-
 leri, felici memoria, postea fiat obliuiosus ac tardus, siue
 plaga, siue casu, siue morbo, siue senio? F A. Tu nunc mi-
 hi uidere sophistā agere. E V. Proin tu contrā fac agas
 sophistriā. F A. Opinor hoc te uelle dicere, quod animus
 quemadmodū cernit & audit per oculos et aures, ita per
 organa quaedā intelligit, meminit, amat, odit, irascitur &
 placatur. E V. Recte coniectas. F A. Quæ tandē sunt ista
 organa, & ubi sunt? E V. Oculos ubi sunt, uides. F A. Et
 aures, & nares, & palatum ubi sit, scio. Et toto corpore
 contactū esse uideo, nisi quum stupor occupat membrū.
 E V. Amputato pede, tamen intelligit animus. F A. Intel-
 ligit itidē & manu. E V. At qui uehementē plagam acci-
 pit in tempus capitis, aut in occipitium, concidit mortuus
 similis, omniq; sensu suo uacat. F A. Isti huc aliquoties uir-
 di. E V. Ex hoc colligis intra carnū esse intellectus, uolunt-
 tatis ac memoriae organa, minus quidē crassa, quā sunt
 aures & oculi, sed tamen materialia. Quandoquidē &
 spiritus, quos habemus in corpore subtilissimos, corpora-
 les sunt. F A. An ista quoq; uitiantur cibo potuq;? E V.
 Maxime. F A. Cerebrū procul abest à stomacho. E V. Ita
 summa fumarij pars abest à foco, tamen illi si infideas, sen-
 ties

per uaporem. F A. Nō experiar. E V. At si mihi non cre-
 das, sciscitare è ciconijs. Itaq; refert qui spiritus, qui uapo-
 res à stomacho subuolent in cerebrū & in organa men-
 tis. Nam hi si crudi sint ac frigidi, recidunt in stomachū.
 F A. Nā tu mihi metā distillatoria describis, qua ex flori-
 bus herbisq; succum exhalantem excipimus. E V. Haud
 ita male coniectas. Nam hepar, cui fel adhæret, ignis loco
 est; stomachus patella, cranium summa metæ colophon,
 atque adeo si uis, nasus fistula plumbea uice fungatur.
 Itaq; ex hoc mutuo fluxu ac refluxu humorū nascitur fe-
 re quicquid est morborum, ut uariè delabitur uariis hu-
 mor nunc in oculos, nunc in stomachū, aliās in scapulas,
 interdum in ceruicem alioue. Quoq; magis intelligas: Cur
 qui uino immodico sese ingurgitāt, sunt malè memores?
 Qui cibis aluntur subtiliorum spirituum, minus torpent
 ingenio? Cur coriandrū memoriā emendat? Elleborus
 nocentem purgat? Cur expletio uehemens epilepsim addu-
 cit, quæ stuporem adfert simul om̄ibus sensibus, quem
 admodum & somnus profundus? Denique ut immodica
 sitis aut inedia, ingenij memoriāq; uim elidit in pueris:
 ita cibus immodicus in pueris gignit ingenij stuporem, si
 credimus Aristoteli, nimirū igniculo mentis uelut obruta
 ingesta materia. F A. Est ne igitur corporeus animus, ut
 a rebus corporalibus afficiatur? E V. Animi rationalis
 natura non corrumpitur quidem ipsa, sed organis uitia-
 tis impeditur illius uis & actio: uelut artifex frustra ual-
 let arte, si destituatur idoneis instrumentis. F A. Quan-
 ta quā ue specie est animus? E V. Ridicule percontaris
 de magnitudine aut figura, quum fatearis incorporeum.
 F A. Ego corpus intelligo, quod sentitur. E V. Imò que
 nos

non sentiuntur perfectissima sunt, ueluti Deus et angeli.
 F A. Audio Deū & angelos spiritus appellari, at spiritū
 sentimus. E V. Hac uoce literæ sacræ ob rudes homines
 balbutiunt, mentē significantes puram ab omni commer-
 cio rerum sensibiliū. F A. Quid igitur interest inter an-
 gelum & animum? E V. Hoc ipsum quod inter limacem
 & cochleam, aut si mauis testudinē. F A. Corpus igitur
 domiciliū est animi magis, quā instrumentū. E V. Nihil
 uetat instrumentū adiunctum dici domiciliū. Atq; hac
 quidem de re uariant philosophorū sententiæ. Sunt qui
 dicant corpus esse uestem animæ, sunt qui domiciliū, sunt
 qui instrumentū, sunt qui harmoniam. Horū quodcumq;
 dixeris, consequitur actiones animi, corporis affectioni-
 bus impediri. Primum si quod uestis est corpori, idē cor-
 pus est animo: quantū ad corporis ualitudinē faciat uestis,
 declarauit Hercules. ne quid de coloribus, aut pilorū
 pelliumq; generibus reserā. Ceterū an eadē anima suffi-
 ciat pluribus corporibus deterendis, quemadmodū cor-
 pus multas deterit uestes, uiderit Pythagoras. F A. Non
 incōmodum foret, si iuxta Pythagorā liceret, ut uestibus,
 ita corporibus mutatorijs uti: sic ut mensibus hybernis
 sumeretur corpus obæsum, crassæq; texture, æstiuis ra-
 rius & gracilius. E V. Atqui parum opinor esset cōmo-
 dum, si quemadmodū multis uestibus detritis, tandē
 corpus deterimus: ita multis corporibus detritis, tandē
 & anima senesceret, deficeretq;. F A. Non sanè. E V. Iam
 quemadmodum ad corporis salubritatem, agilitatemq;
 refert, qua ueste sit amictū, ita refert, quod corpus circū-
 ferat anima. F A. Profecto si corpus uestis est animæ, u-
 deo multos homines admodū uariè cultos. E V. Sic est.

Corpus philo-
 sophis quid.

Et tamen nonnulla pars huius rei sita est in nobis, quàm
 commode uestiatur anima. F A. Valeat igitur uestis, dic
 aliquid de domicilio. E V. Atqui, ne quod dico tibi, uidea
 tur commentum Fabulla, ipse dominus Iesus suū corpus
 templū appellat. Et Petrus apostolus suum corpus taber
 naculum appellat. Nec defuerunt, qui corpus dixerunt
 animæ sepulchrū, *σῶμα* dictū arbitantes quasi *σῶμα*: alij
 carcerem mentis appellarūt, nonnulli præsidium, uelut ar
 cem munitam. Quorum animus est undiquaq; purus, in
 templo habitat. Qui non tenentur amore rerū corpora
 lium, horum animus agit in tabernaculo, libenter exilitu
 rus, si uocet imperator. Qui prorsus excæcati sunt uitijs
 spurcissimis, ut nunquàm aspirēt ad auram libertatis E
 uangelicæ, horum animus iacet in sepulchro. Ceterū, qui
 moleste luctatur cum uitijs, nec adhuc possunt, quod uo
 lunt, horum animus habitat in carcere, subinde clamans
 ad liberatorē omnium: Educ de carcere animā meam,
 ut confiteatur nomini tuo domine. Qui gnauiter pug
 nant cum satana, uigilantes, et excubantes aduersus insi
 dias illius, qui circumit, ut leo quærēs, quem deuoret, ho
 rum animus uersatur in præsidio, unde iniussu imperato
 ris nō licet discedere. F A. Si corpus est animi domiciliū,
 plurimos uideo, quorū animus malè habitat. E V. Sic est,
 uidelicet in ædibus perstillantibus, opacis, uentis omni
 bus obnoxijs, fumosis, pituitosis, laceris, ac ruinosis, deni
 que putribus, & infectis. Et tamen Cato primā felicitatis
 partem iudicat, bene habitare. F A. Tolerabilis res, si lice
 ret in aliud immigrare domiciliū. E V. Emigrare nō li
 cet, nisi quum euocat locator. Veruntamen si non licet
 emigrare, licet arte, curaq; nostra domiciliū animi com
 modius

Corpus Chri
 sto, & Chri
 stianis quid.

Psal. 141.

Locator. Si
 gnificat esse
 cōductitium.

z

modius

modius reddere, quemadmodum in aedibus mutantur fœ-
 nestrae, attollitur solū, in crustantur, aut conuestiuntur ta-
 bulatu parietes, situs igni, suffituq; purgatur. Id in sculi
 corpore iamq; ruinā minitante difficillimum est. Plurimū
 autem conducit, si puerile corpus ab ipso protinus or-
 tu, sicut oportet, curetur. F A. Tu quidē matrem, ac nu-
 tricem medicā esse iubes. E V. Planē iubeo, quod attinet
 ad delectum ac moderationem cibi, potusq; motus, som-
 ni, balnearū, unctionum, frictionū, uestitus. Quā multos
 esse censes, qui grauissimis morbis, ac vitijs obnoxij
 sunt, epilepsiae, gracilitati, imbecillitati, surditati, fractis
 lumbis, distortis membris, infirmo cerebro, stupori men-
 tis, nō ob aliud nisi quod à nutricibus indiligenter curati
 sunt? F A. Demiror te nō pro pictore factum fuisse Fran-
 ciscanū, qui tam bellē concioneris. E V. Vbi te Claranā
 uidero, tum ego tibi Franciscanus cōcionabor. F A. Ego
 sanē libens scire cupiam, quid sit anima, de qua tam mul-
 ta audimus, dicimusq; quū nemo uiderit. E V. Imō nemo
 non uidet, cui sunt oculi. F A B. Video pictas animas in
 fantuli specie. Verū quur nō adduntur alae, quemadmo-
 dum angelis? E V. Quoniam delabentibus ē celo fractae
 sunt alae, si qua Socraticis fabulis habenda fides. F A B.
 Quomodo igitur subuolare dicuntur in coelū? E V. Quo-
 niam fides & charitas faciunt, ut illis renascantur alae.
 Has alas petebat ille pertesus domicilium sui corporis,
 dum clamat: Quis dabit mihi pennas sicut columbae, &
 uolabo & requiescā? Nec enim alias alas habet anima,
 quum sit incorporea, nec ullā habet speciem, quae corpo-
 ris oculis sit cōspicua, sed certius cernuntur ea, quae uide-
 mus animo. Credis ne Deum esse? F A. Maxime. E V. At
 nihil

Psal. 54.

nihil minus uideri potest, quàm Deus. F A. Videtur in re
 bus conditis. E V. Itidem uidetur animus ex actione. Si
 queris quid agat in corpore uiuo, contemplare corpus
 exanime. Quū uides hominem sentire, cernere, audire,
 moueri, intelligere, meminisse, ratiocinari: certius uides
 animam adesse, quàm nunc uides hunc cantharū: potest
 enim falli sensus unus, tot argumenta sensuum non sal-
 uari. F A. Proinde si nō potest ostendere animā, sic illam
 notis quibusdam pingere, quasi mihi uelis describere Cae-
 sarem, quem nondum uidi. E V. Aristotelis definitio in
 promptu est. F A. Quæ? Nam aiunt istum esse probum
 rerum omnium depictorem. E V. Anima est actus corpo-
 ris organici, physici, uitam habentis in potentia. F A B.
 Quur actū uocat potius, quàm iter aut uiam? E V. Non
 hic cauetur aurigis aut equitibus, sed animæ ratio defini-
 tur. Et actum uocat formā, cuius naturæ est agere, quum
 materiæ ratio sit pati. Omnis autem corporis motus na-
 turalis ab animo proficiscitur. Est autem uariis corpo-
 ris motus. F A. Intelligo. Sed quur addit organici? E V.
 Quoniam anima nihil agit, nisi per organa, hoc est, in-
 strumenta corporis. F A. Quur addidit physici? E V T.
 Quia Dædalus frustra fingeret tale corpus. Ideoq; ad-
 dit uitam habentis in potentia. Forma non agit in quid-
 uis, sed in materiam capace[m]. F A. Quid si angelus mi-
 graret in corpus hominis? E V. Ageret quidem, sed non
 per organa naturalia, nec uitam daret corpori, si abi-
 esset anima. F A. Habeo ne iam totam animæ rationem?
 E V. Habes Aristotelicam. F A B. Equidem accepi celeb-
 rem esse philosophum, & uereor ne sapientū centuriæ
 mihi scribant hereseos dicam, si quid refrager. Alioqui
 2 2 quicquid

Anima quid

Ar stot.

Quur actum

Græcis est

ἰσχυρὸς

uocabulū phi-
 losophis pecu-
 liare.

Sed Fabulla

detorquet ad

turecō uiltos.

q distinguunt

inter iter a-

ctū, & uiam.

quicquid adhuc dixit de anima hominis, competit in asinum & bouem. E V. Imò in scarabeum quoque et limacem. F A. Quid igitur interest inter animam bouis & hominis? E V. Qui dicunt animam nihil aliud esse, quam harmoniam qualitatum corporis, faterentur non ita multum interesse, uidelicet harmonia soluta perire animas utriusque. Ne ratione quidem distinguitur bouis ab hominis anima, sed quod bouis minus sapit, quam hominum, quem admodum uidere est & homines, qui minus sapiunt quam bos. F A. Næ isti bubulam habent mentem. E V. Attamen illud ad te pertinet, quod pro testudinis qualitate modulatio est harmonia. F A. Fateor. E V. Nec parui refert ex quo ligno, quæ ue figura sit facta testudo. F A. Verisimile dicis. E V. Nec ex quorumlibet animantium intestinis fiunt canore fides. F A. Audiui. E V. Atque hæc quidem ex aëris circumfusi madore aut siccitate laxantur, contrahuntur, nonnunquam & rumpuntur. F A. Istuc uidi non semel. E V. Hic igitur potes opem præstare non uulgarem infantulo tuo, ut animus illius te studium habeat bene temperatam, minimeque uitiatam, ne laxa sit segnicie, ne stridula sit iracundia, ne rauca sit temulencia. Nam hos affectus inserit in nobis nonnunquam educatio uictusque ratio. F A. Admonitionem accipio, sed expecto, quo pacto tue uis Aristotelem. E V. Ille quidem descripsit in genere animam animantem, uegetantem, ac sentientem. Anima dat uitam, sed non protinus animal est quod uiuit. Viuunt enim & senescunt & emoriuntur arbores, at non sentiunt: quantum his quoque nonnulli sensum tribuunt stupidum. In adhesis uix deprehenditur sensus, in spongia deprehenditur ab auulsoribus, in arboribus materiarum caesores sensum

Stupidum. Hoc sentit Pythagoras nec enim non dissimile ueri est.

sensum comperiunt, si quid illis credimus. Aiunt enim si
 palma ferias truncū arboris, quam uelis cedere, quemad-
 modum ferē solēt materiarij, difficilius arbor inciditur,
 ut semet contraxit metu. Quod autem uiuit, ac sentit, ani-
 mal est. Nihil autē prohibet esse uegetabile, quod non sen-
 tit, ueluti fungi, betæ, caules. F A. Ista si uiuunt utcunq; si
 sentiunt utcunq; si mouentur, quū adolefcunt, quid pro-
 hibet eadem dignari animalis cognomine? E V. Non ita
 usum est maioribus, neq; nobis fas est ab illorū placitis
 discedere, ac ne refert quidē ad hoc, quod nunc agimus.
 F A. Atqui non feram eandem esse animam scarabei &
 hominis. E V. Non est eadem o bona, sed ratio quadante-
 nus communis est. Animat, uegetat, sensibile reddit cor-
 pus tuū anima tua. Idem agit scarabei anima in suo cor-
 pore. Nam quod quēdā aliter, aut aliud agit anima ho-
 minis, quā scarabei, partim in caussa est materia. Non
 canit, non loquitur scarabeus, quia caret organis ad hæc
 idoneis. F A B. Illud igitur dicis, si anima scarabei demi-
 graret in corpus hominis, idem ageret, quod agit anima
 humana. E V. Imò ne si mens quidem angelica, quemad-
 modum dixi. Nihil autē interest inter angelū & animam
 humanā, nisi quod hominis anima in hoc condita est, ut
 agat corpus humanum naturalibus organis instructum,
 quemadmodū anima scarabei, nō mouet nisi corpus sca-
 rabei: angelus nō in hoc cōditus est, ut animet corpus, sed
 ut absq; corporalibus organis intelligat. F A. Num idem
 potest anima? E V. Potest quidē à corpore semota. F A.
 Non est igitur sui iuris, dum est in corpore. E V. Nō pro-
 fecto, nisi si quid accidat præter communem naturæ cur-
 sum. F A. Verū tu mihi pro una anima plures animas esi-
 didisti,

sudisti, animantē, uegetantem, sensibilem, intelligentem,
 memorem, uolentē, irascentem, cōcupiscentem. Mibi sa-
 tis erat una. E V. Eiusdem animæ diuersæ sunt actiones,
 ex his uaria sortitur cognomina. F A. Nō satis assequor
 quod dicis. E V. At faciam ut assequaris. Tu in cubiculo
 es uxor, in officina es texitrix uulcorum, in taberna es uul-
 corum uenditrix, in culina es coqua, inter famulos & ser-
 uulas es domina, inter liberos es mater, & tamen hæc
 omnia es eadem in domo. F A. Satis tu quidē pingui Mi-
 nerua philosopharis. Sic igitur est animus in corpore,
 quemadmodum ego in domo? E V. Sic. F A. Atqui dum
 ego texo in officina, nō coquo in culina. E V. Neq; enim
 tu es anima tantum, sed anima corpus circūferens: cor-
 pus autē non potest simul pluribus inesse locis: anima quo-
 niam est forma simplex, sic est in toto corpore, ut in singu-
 lis corporis partibus sit tota, quāuis non idem agat per
 omnes partes, nec eodem modo per quomodolibet affe-
 ctas. Nā sapit ac meminit in cerebro, irascitur in corde,
 cōcupiscit in hepate, audit in auribus, cernit in oculis, oli-
 facit in naribus, gustat in palato & lingua, sentit in omni-
 bus partibus corporis, quæ neruaceū aliquid habent ad-
 iunctū. Neq; enim sentit in pilis, nec summis unguibus,
 ac ne pulmo quidem per se sentit, nec hepar, fortasse nec
 lien. F A. Proinde in quibusdā partibus animat tantū ac
 uegetat. E V. Ita uidetur. F A. Si in uno homine facit hæc
 omnia eadē anima, consequitur, ut foetus in utero mater
 nō statim ut augetur, quod est uitæ signum, simul & sen-
 tiat, & intelligat, nisi forte unius hominis initio plures
 sunt animæ, deinde cæteris cedentibus, una peragit omni-
 a. Ita ut primū homo fuerit planta, mox animal, postre-

mo homo. E V. Quod dicis fortasse nō absurdū uideatur Aristoteli. Nobis probabilius est, simul cum uita infundi rationalem animā, sed quæ uelut igniculus, immersa materia supra modū humida nondū queat exercere uires suas. F A. Animus igitur illigatus est corpori, quod agit mouetq;? E V. Non aliter quā testudo domui, quā circumfert. F A. Eam mouet quidē, sed sic ut simul moueatur, quemadmodū gubernator flectit nauē, quō uult, sed ipse interim cum nauī mouetur. E V. Imō quemadmodū sciurus uoluit caueam rotatīlē, mobilis interim & ipse. F A. Sic & afficit anima corpus, ac uicissim afficitur. E V. Sanē quod ad operationes attinet. F A. Ergo quod ad naturā pertinet, par est anima morionis animæ Solomonis. E V. Nihil absurdū. F A. Itaq; pares sunt & angelī, quandoquidē carēt materia, quæ parit, ut ais, inæqualitātē. E V. Iam satis philosophiæ. Quin potius hæc Theologos torqueāt, nos hoc agamus, quod cœpimus. Si tota mater esse uis, cura corpusculū infantuli tui, quō posteaq; sese explicuit ex uaporibus mentis igniculus, bonis & cōmodis organis utatur. Quoties audis puerū tuū uagientem, crede illū hoc abs te flagitare. Quū uides in pectore duos istos ueluti fonticulos turgidos, ac lacte liquore uel suapte spēte manātes, crede naturā admonere te tui officij. Alioqui quū infans iā fari meditabitur, ac blanda balbutie te māmam uocabit, qua frōte hoc audies ab eo, cui Mamma. māmam negaris, & ad conductitiā māmam relegaris, perinde quasi capræ aut ouis subiecisses? Vbi iā erit fandi potēs, qd si te pro matre uocet semimatrē? Virgā expedites, opinor. Atqui uix semimater est, quæ recusat alere q̄ peperit. Potior genituræ pars est nutritio teneri puel

li. Alitur enim non solum lacte, sed et fragrantia materni corporis: requirit eundem liquorem iam notum & familiarem, quæ hausit in corpore, & unde coaluit. Atque ego quidem sum in hac sententia, ut existime in pueris ex lactis natura & indolem uitiari, non aliter quam in frugibus et plantis terræ succus mutat ingenium eius quod dicitur. An putas temere uulgo dici: Iste malitiam cum lacte nutriticis imbibit. Ne illud quidem opinor, quod à Grecis dicitur solet: Vt nutrices quum significat aliquem male pascit. paululum enim præmansum in os inserunt infantis, maxillam partem deglutiunt ipsæ. Proinde ne peperit quidem, quæ quod enixa est, mox abijcit. Isthuc enim abortire est, non parere. Et in tales foeminas mihi cõpetere Græcorum uidetur etymologia, qui *μύτρυς* dici putat à *μὴ τρέφει*, hoc est, à non seruando. Nam prorsus cõductitiam nutriticem infantulo adhuc à matre tepenti adsciscere, genus est expositionis. F A. Accederẽ, ni delecta esset mulier, in qua nihil desyderes. E V T. Vt nihil referat, quod lac bibat mollis infantia, quam saliuã cum præmanso cibo deglutiatur, ut talis contigerit nutrix, qualem haud scio an ulla reperiatur, an putas ullam esse, quæ nutritionis omnem tedium deuorare possit, quemadmodum mater: sordes, assensiones, uagitus, morbos, seruandi nunquam satis diligenter curat? Si est quæ pariter amet ut mater, erit quæ pariter curet. Quin & illud fiet, ut segnius amet te filius, natiua illa charitate uelut in duas matres distracta: nec tu simili pietate ducris erga filium, ut iam gradior minus libenter sit obtemperaturus iussis tuis, & tu frigidius illius curam habitura, in cuius moribus fortasse uidebis nutriticem. Præcipuus autem discendi gradus est,

mutuus inter docentem ac discentem amor. Ergo si nihil decesserit illi nativæ pietatis fragrantia, facilius illi in sillabis præcepta recte uiuendi. Neq; enim hic parū ualeat mater, uel ob hoc, quod materiã tractet molliſſimam, & in omnia sequacem. F A. Ut uideo, non tam facilis est res peperisse, quàm uulgus existimat. E V. Si mihi parum habes fidei, en tibi Paulus aperte de muliere loquēs: Salua, inquit, fiet per liberorū generationem. F A. Salua est igitur quæ peperit? E V. Nequaquam, sed addit, si liberi permanserint in fide. Nondum absoluiſti genitricis munus, nisi primū tenerum corpusculum filij, mox animum aque mollē recta educatione finxeris. F A. Atqui isthuc matribus in manu non est, ut filij perseucrent in pietate. E V. Fortassis, sed tantū habet momenti uigilans admonitio, ut Paulus existimet matribus imputandū, si liberi degenerent à pijs moribus. Deniq; si præstiteris quod in te situm est, Deus opem suã coniunget cum tua diligentia. F A. Mihi quidē Eutracle, tua persuasit oratio, si queas idem persuadere parentibus & marito. E V. Isthuc ad me recipio, modò tu me tuo iuues suffragio. F A. Polliceor. E V. Sed licet ne uidere puellū? F A. Licet maxime. Hec Syrisca, uoca nutricē unā cum infante. E V. Scitus admodum puer. Vulgò dicitur ueniam deberi primū experienti. At tu prima statim experientia summā artis expressisti. F A. Non est sculptilis imago, ut arte sit opus. E V. Verū, sed fusile sigillū est. Vtcunq; res habet, felicissimi me cecidit, utinam pari felicitate cadant imagines, quas intexis auleis. F A. At tu contrā felicius pingis, quàm gignis. E V. Sic uisum est naturæ cum omnibus paria facere. Quàm sollicita est natura, ne quid percreat. Duos

homines in uno representauit, nasus & oculi patrem referunt, frons ac mentē matrem exprimunt. An tu posses hoc tam charū pignus alienæ fidei concedere? Mihi bis crudeles uidentur esse, quæ id facere sustinent. Quando quidem non solum faciunt id infantis quem ablegat periculo, uerum etiam suo, propterea quod in his lac auersione corruptum sepe numero periculosos morbos pariat. Itaq; fit, ut dum unius formæ corporis consulunt, parum consulant duorū corporum uitæ: dumq; cauent, ne contingat præproperū senium, conijciūt sese in mortem præproperam. Quod est inditū puero nomen? F A. Cornelius. E V. Hoc erat nomen aui paterni. Utinam uirum integerrimū et moribus nobis referat. F A. Dabitur opera, quod quidē in nobis erit. Sed heus Eutrapi, unum quiddam obnixè te rogarim. E V. Imò puta me tuum esse mancipiū, imperabis & impetrabis quæ uoles. F A. Proinde nō prius te manumittā, quàm hoc mihi beneficium coeptū absoluas. E V. Quodnā? F A. Ut præscribas mihi primū, quibus rationibus quæ a infantis ualetudini consulerem, deinde quū erit firmior, quibus rudimentis ad pietatem præparandus sit rudis animus. E V. Id faciā lubens pro mea quidē sapiētia, sed proximo colloquio, nūc orator adeo maritū ac parētes. F A. Precor exorator ut sis.

Manumittam
quia se dixit
fuit mancipiū.

P E R E G R I N A T I O R E L I G I O
N I S E R G O .

M E N E D E M V S . O G Y G I V S .

M E. Quid hoc nouæ rei? Nōne Ogygiū uicinum meū uideo, iam totos sex menses non uisum cuiquam? Interisse rumor erat. Ipfus est, nisi prorsus hallucinor. Adibo ac saluere iubebo: Saluus sis Ogygi. O G. Salue & tu

Menedemc. ME. Quæ regio te nobis reddidit incolumē?
 Nam tristis rumor hic sparserat, te nauigasse Stygiam
 paludē. OG. Imò gratia superis, sic interim ualui, u. uix
 unquam antehac melius. ME. Ita semper uanitatis coar-
 guas eiusmodi rumores. Sed quid isthuc ornatus est? ob-
 situs es conchis imbricatis, stanneis ac plumbeis imagi-
 nibus oppletus undiq; culmeis ornatus torquibus, bra-
 chium habet oua serpentum. OG. Visi diuum Iacobum
 Compostellanum, & hinc reuersus, Virginem Paratha-
 lassiam apud Anglos percelebrem, quin potius hâc reui-
 si. Nam ante annos tres inuiseram. ME. Animi gratia, ut
 arbitror. OG. Imò religionis causa. ME. Istam opinor re-
 ligionem docuerunt te Græca literæ. OG. Mater uxoris
 uoto sese obstrinxerat, ut si filia peperisset masculū uita-
 lem, ego diuo Iacobo præsens præsentī salutem dicerem,
 & gratias agerem. ME. Salutasti diuū tuo duntaxat &
 socrus nomine? OG. Imò totius familiæ uerbis. ME. Equi-
 dem arbitror nihilo minus salutis futurū fuisse familiæ,
 etiam si Iacobum insalutatum reliquisses. Sed obsecro,
 quid respondit agenti gratias? OG. Nihil, sed offerētī mu-
 nus uisus est arridere, & capite leuiter annuere, simulq;
 porrexit hoc imbricatū putamen. ME. Quur ista potius
 donat, quàm alia? OG. Quoniā his abundat suggerente
 vicino mari. ME. O benignū diuū, qui & obstetricatur
 parturientibus & operā dat hospitibus. Verū quodnā
 istuc nouū uouendi genus, ut otiosus alijs laborem impo-
 nat aliquis? Si tu te uoto adstringeres, ut si quod ageres,
 feliciter cederet, ego iciunarem bis in hebdomade, an cre-
 dis me facturū quod uouisses? OG. Non credo, etiā si tu
 ipse tuo nomine uouisses. Nam tibi diuis os oblinere lu-
 dus

Imbricatis, id
 est, imbricua
 specie uaria-
 tis. Vide Plin-
 nium . lib. 9.
 cap. 33. de mā-
 ra uarietate
 cōcharū Cul-
 meis è strani-
 ne factis.

Oua serpētū,
 significat glo-
 bulos, quibus
 utuntur ad nu-
 merandas pre-
 ces. Sic enim
 oua serpētum
 quā prodeēt
 cohærent.

Os oblinere,
pro fallere. iii
de Chiliades.

Impia persua-
sio. Ironia
est, quā sit ad
modum pia.

αὐτόγραφον
id est, ab ipso
scriptā, quem
admodū ora-
cula dicunt
αὐτόφωνα ab
ipso deo red-
dita uoce.
Vergilius. Ip-
so canas ore.
Aeg. missam.

duus est. At socrus est, mos gerendus erat. Nosti mulierum
affectus, & mea quoq; referebat. ME. Si non prestitisses
uotū, quid erat periculi? OG. Nō poterat me diuus uoca-
re in ius, fateor: sed poterat in posterū esse surdus ad uo-
ta mea, aut tacitus aliquid calamitatis immittere in meā
familiam. Nosti principū mores. ME. Dic mihi, quid uo-
let agitq; uir optimus Iacobus? OG. Multo frigidius solu-
to. ME. Quid est in causa: senium? OG. Nugator, scis di-
uos non senescere. Verūm hæc noua persuasio, quæ latē
per orbem diuagatur, facit, ut infrequentius saluetur soli-
to: & si qui ueniunt, salutāt tantum, nihil aut quā mini-
mum donant, dictitantes cam pecuniā rectius collocari
in egenos. ME. Impia persuasio. OG. Itaq; tantus aposto-
lus, qui solet totus gemmis & auro fulgere, nunc stat ligu-
neus uix sebaceā habens candelā. ME. Si uerū est, quod
audio, periculum est, ne reliquis diuis idem ueniat usu.
OG. Imò circūfertur epistola, quā hac de re scripsit ipsa
Virgo Maria. ME. Quæ Maria? OG. Quæ cognome ha-
bet à lapide. ME. Apud Rauracos, ni fallor. OG. Ea est.
ME. Lapideā igitur diuā mihi narras. Sed cui scripsit
OG. Nomen ipsa indicat epistola. LE. Per quē missa est
OG. Haud dubiè quin per angelū, qui posuerat scriptam
in suggesto, unde concionaturus, ad quē scripta est. Et ne
quid fraudis suspiceris, uidebis epistolā αὐτόγραφον. ME.
Itānc agnoscis manū angeli, qui est Virgini ab epistolis
OG. Quid nī? ME. Quo tandem argumento? OG. Legi
epitaphium Bedæ, quod ab angelo insculptū est: elemē-
torum figura per omnia congruunt. Legi et syngraphā
diuo Aegidio missam: congruunt. An non hæc satis ar-
guunt rem? ME. Fās ne est inspicere? OG. Fās, si deieres
te

tetacitulum. ME. Oh lapidi dixeris. OG. Iam sunt & la-
 pides hoc nomine infames, quod nihil celent. ME. Muto
 igitur dicito, si lapidi parū fides. OG. Hac lege recitabo,
 tu fac utraq; arrigas aurem. MF. Arrexī. OG. Maria ma-
 ter Iesu Glaucopluto S.D. Quod Lutherū sequutus stre-
 nue suades, superuacaneū esse inuocare diuos, à me qui-
 dem isto nomine bonam magnamq; inisti gratiam, scito.
 Nam antehac tantū non encabam improbis mortalium
 opplorationibus. Ab una postulabantur omnia, quasi si-
 lus meus semper infans esset, quia talis fingitur, pingi-
 turq; in sinu meo, ut ex nutu matris adhuc pendeat, neq;
 quicquā ausit negare petenti, uidelicet metuēs, ne si quid
 neget roganti, ego uicissim ipsi negem mammā sitiēti.
 Et nonnunquā ea petunt à uirgine, quæ uerecundus iu-
 uenis uix auderet petere à lena, quæq; me pudet literis
 cōmittere. Interim negociator lucri causa nauigaturus
 in Hispaniam, cōmittit mihi pudicitiam suæ concubinae.
 Et uirgo deo sacra, abiecto uelo fugam adornans, deponit
 apud me famam integritatis suæ, quam ipsa tendit prosti-
 tuere. Occlamat mihi miles impius, & ad lanienā con-
 ductus: Beata uirgo da prædam opimam. Occlamat alea-
 tor: Fave diua, pars lucri tibi decidetur. Et si parū faueat
 alea, me conuictijs lacerant, maleq; precantur, quæ non
 adfucrim sceleri. Occlamat quæ questui turpi semet ex-
 ponit: Da prouentū uberem. Si quid negem, ilico recla-
 mant: Ergo ne sis mater misericordie. Aliorū uota non
 tam impia sunt, quàm inepta. Clamat innupta, Maria da
 mihi formosum ac diuitē sponsum. Clamat nupta, da mi-
 hi bellos catulos. Clamat grauida, da mihi facilem partū.
 Clamat anus, da diu uiuere sine tussi sitiq;. Clamat senex
 delirus,

Nota est fa-
 bula, de Caro-
 lo magno, cui
 quū despera-
 ret ueniam ad-
 missorum, S.
 Aegidius im-
 petrauit syn-
 grapham ab
 angelo conti-
 nentem hunc
 uersiculū, Ae-
 gidij merito
 Caroli pecca-
 ta remitto.
 Lapidēs hoc
 noīe infames
 Sentit de Ly-
 dio lapide, q̄
 dicitur index
 Is prodit au-
 rū subæratum
 aut imitatiss
 Lege apud
 Ouid. fabulā
 de Batto in la-
 pidem uerbo.

delirus, da repubescere. Clamat philosophus, da nodos insolubiles neſtere. Clamat ſacerdos, da ſacerdotium optimum. Clamat epiſcopus, ſerua meam eccleſiam. Clamat nauta, da proſperos curſus. Clamat præfectus, oſtende mihi filium tuum antè, quàm moriar. Clamat auilicus, da uerè confiteri in mortis articulo. Clamat ruſticus, da tempeſtiuam pluuiam. Clamat ruſtica, ſerua gregem & armentum incolume. Si quid renuo, ilico ſum crudelis. Si reſergo ad filium, audio, Vult ille quicquid tu uiſ. Ita ne ego ſola & mulier & uirgo dabo operam nauigantibus, belligerantibus, negociantibus, ludentibus aleam, nubentibus, parturientibus, ſatrapis, regibus & agricolis? Atqui quod dixi minimum eſt præ his quæ patior. Sed his negotiis nunc multo minus grauior, quo quidè nomine tibi gratias agere maximas, niſi commodum hoc, incommodum magis ſecum traheret: plus eſt otij, ſed minus eſt honorum, minus eſt opum. Antè ſalutabar regina cælorum, domina mundi: nunc uix à paucis audio, Aue maria. Antè uerſtiebar gemis & auro, abundam mutatorijs, deſerebatur aurca gemis & donaria: nunc uix tegor dimidiato palliolo, eoque corroſo dimuribus. Prouentus autè annui uix tantum eſt, ut aliam miſerum adituum, qui accedat lucernulam, aut candelam ſebaceam. Atque hæc tamen poterat ferri, niſi maiora etiã moliri dicereris. Huc tendis, ut aiunt, ut quicquid uſquam eſt diuorum, exigas ex adibus ſacris, etiã atque etiã uide quid agas. Non deceſt alijs diuis quo ſua ulciſcantur iniuriam. Eiectus eſt templo Petrus, poteſt tibi uiciſſim occludere regni cæleſtis oſtium. Paulus habet gladium, Bartholomæus cultro armatus eſt. Guilhelmus ſub pallio monachi totus armatus eſt, non ſine graui lancea. Quid autè agas cum Georgio & equite & cataphracto,

Adituū, quæ ueteres, ut in dicit Varro, aditimum uocabant, cuſtos erat tuenda ſacraedis.

phraeto, hasta simul & gladio formidabili? Nec inermis
 est Antonius, habet sacrū ignem. Sunt itē & cæteris sua
 uel arma, uel mala, quæ quibus uolunt, immittūt. Me ue-
 ro quantumuis inermē, non tamen eicies, nisi simul eie-
 cto filio, quem ulnis teneo. Ab hoc nō me patiar diuelli:
 aut hunc unā mecū extrudes, aut utrunq; relinques, nisi
 mauis habere templū sine Christo. Hæc te scire uolui, tu
 cogita, quid mihi respondendum censeas. Nā mihi plane
 res cordi est. Ex æde nostra lapidea, Calend. August. an-
 no filij mei passi 1524. Virgo lapidea mea manu subscri-
 psi. M. E. Minax profecto ac formidabilis epistola. Cauebit
 opinor Glaucoplutus. O. G. Si sapit. M. E. Quāobrem non
 eadem de re scripsit huic optimus ille Iacobus? O. G. Ne-
 scio, nisi quod lōgius abest, & his tēporibus intercipiuntur
 omnes epistolæ. M. E. Sed quis Deus te redegit in An-
 gliam? O. G. Ventus illuc inuitabat mirē secūdus, atq; id pro-
 pmodū erā pollicitus diuæ Parathalassie, me post bien-
 niū ipsam reuisurū. M. E. Quid petiturus ab illa? O. G. Ni-
 hil noui, nisi illa uulgaria, familiā incolumē, rem uberio-
 rem, longēuā letamq; uitā in hoc seculo, & perennē feli-
 citatē in futuro. M. E. Non poterat eadē præstare Virgo
 mater apud nos? Habet Antuerpiæ templū longē augu-
 stius, quā in Parathalasso. O. G. Haud nego posse, uerū
 alijs in locis alia largitur, siue sic uisum est animo illius,
 siue, ut est benigna, semet in hoc nostris affectibus accō-
 modat. M. E. De Iacobo frequēter audiui: sed obsecro te,
 describe mihi regnū istius Parathalassie. O. G. Equidē ex-
 pediat quā potero paucissimis. Celeberrimū nomen est
 per uniuersam Angliam, nec temere reperias in ea insu-
 la, qui speret res suas fore saluas, quin illam quotannis
 aliquo

Cataphraeto
 id est, graui
 armatura mu-
 nito.

Habet sacrū
 ignē: hoc. n.
 noie. sanctum
 illum amabi-
 lē reddidere
 formidabilē.
 quæadmodū
 Ioannem Ba-
 ptistā p̄ter ali-
 os, morbo co-
 mitiali, Hu-
 bertū, hydro-
 phobo, itē a-
 lios alijs ma-
 lis. Et hæc uer-
 timus in quæ-
 stū nostrū, cu-
 ius studio-
 res sumus, &
 seruandarū a-
 nimatum.

aliquo munusculo pro facultatum modulo salutarit. M.E.
 Vbi habet? O.G. Ad extremum Angliæ finem inter Occi-
 dentem & Septentrionem, haud procul à mari, passu-
 ferè tribus milibus. Vicus est uix alia re uictitans, quàm
 cōmeantium frequentia. Collegium est canonicorū, sed
 quibus à Latinis regulæ cognomen additur, medium ge-
 nus inter monachos & canonicos, quos seculares appe-
 lant. M.E. Amphibios mihi narras, quod genus est fiber.
 O.G. Imò et crocodilus. Sed omiſſis cauillis, tribus uerbis
 expediā, quod uis. In odiosis canonici sunt, in favorabili-
 bus monachi. M.E. Adhuc mihi quidem ænigma refers.
 O.G. Quin addam apodixin mathematicā. Si Romanus
 pontifex fulmine feriat omnes monachos, tum canonici
 fuerint, nō monachi. Sin idem permittat omnibus mona-
 chis uxore ducere, tū fuerint monachi. M.E. O' nouos fru-
 uores, utinā abducant & meam. O.G. Sed ut ad rem: Col-
 legiū hoc uix alios habet prouentus, quàm ex liberalitate
 Virginis. Nam maiora quidē donaria seruantur. Ceter-
 rum si quid est nummorū aut leuioris præcij, cedit in ali-
 moniā gregis & præfeti, quem illi Priorem uocat. M.E.
 Probe uite? O.G. Non illaudatæ, pietate ditiores, quàm
 annuo censu. Templum est nitidū & elegans, uerū in
 eo nō habitat Virgo, sed illud honoris gratia cecidit filio.
 Illa suum habet templū, ut dextra sit filio. M.E. Dextræ
 Quò igitur spectat filius? O.G. Bene mones. Quum Occi-
 dentem spectat, dextrā habet matrem: ubi se uertit ad so-
 lis exortum, sinistra est. Nec hic tamen habitat, nondum
 enim ædificium est absolutum, & locus est undiq; pers-
 bilis patentibus ostijs, patentibus fenestris, & in propin-
 quo est Oceanus uentorum pater. M.E. Durum, ubi igitur

ἀποδείξις
 demonstratio
 quæ proprie
 fit mathemati-
 cis per literas
 depictas.

tur habet illa? OG. In eo templo quod in absolutum dixi,
 est sacellum angustum ligneo tabulatu constructum, ad
 utrunq; latus per angustum ostiolum admittēs salutatores.
 Lumen est exiguum, nec ferè nisi ex cereis, fragrat odor
 miribus gratissimus. ME. Hęc omnia congruunt religio
 ni. OG. Imò si introspectas Mendeme, dicas diuorū esse
 sedem, adeò gemmis, auro, argentoq; nitent omnia. ME.
 Accendis animū, ut eò me conferā. OG. Haud pœnitue
 rit itineris. ME. Nihil est illic olei sacri? OG. Inepte. Oleū
 istud non resudat, nisi è sepulchris diuorū, uelut Andrea
 & Catarina. Maria sepulta non est. ME. Errauit, fateor.
 Sed absolue fabulam. OG. Quò latius se spargat religio,
 alia alijs locis ostenduntur. ME. Et fortassis ut uberior
 sit largitio, iuxta illud: Fit citò per multas præda petita
 manus. OG. Et nusquā non præstò sunt mystagogi. ME.
 Ex canonicis? OG. Nequaquam, illi non adhibentur, ne
 per occasionem religionis alienentur à religione, ac dum
 obseruant uirginem, parum ipsi consulant suæ uirginitati.
 Tantum in intimo sacello, quod dixi conclauē diuæ
 Virginis, adstat altari canonicus quidam. ME. In quem
 usum? OG. Ut recipiat, seruetq; quod datur. ME. N. An
 dant qui nolint? OG. Minime, sed nōnullos pius quidem
 pudor huc adigit, ut dent astante quopiam, non daturi
 si testis abesset: aut largius dant aliquantò, quàm erant
 daturi. ME. Affectum humanū dicis, & mihi non inex
 peritum. OG. Imò uerò sunt quidam adeo dediti sanctissi
 mæ Virgini, ut dum simulant sese munus imponere alta
 ri, mira dexteritate suffurentur, quod alius posuerat.
 ME. Fac nullum astarte, an non in tales illico fulminaret
 Virgo? OG. Quì magis id faceret Virgo, quàm ipse pa
 ter

ter æthereus, quem non uerentur nudare suis ornamentis, uel perfosso templi pariete? ME. Non satis mihi constat, utrum magis debeam admirari, illorum ne impiam confidentiã, an Dei lenitatẽ. OG. Ad latus itaq; Septentrionale porta quædam est, non templi, ne quid erres, sed Septi, quo tota clauditur area templo adiacens. Ea ostium habet perpusillũ, quale uidemus in ualuibus nobilibus, ut qui uelit ingredi, primum tibiam periculo exponere cogatur, deinde caput etiã submittat. ME. Profecto tutum non fuerit ad hostem ingredi per tale ostiolum. OG. Recte coniectas. Narrabat mystagogus olim uirũ equestris ordinis, equo insidentem, per hoc ostium elapsum e manuibus inimici, qui iam fugienti imminabat. Ibi miser desperans sui, subita cogitatione salutem suam cõmendauit diuæ Virgini, quæ erat in proximo. Nam ad huius aram fugere decruebat, si ualuia patuisset. Et ecce rem inaudita. Subito totus eques erat intra septa templi, altero frustra foris insaniente. ME. Et faciebat tam admirandæ narrationis fidem? OG. Maxime. ME. Id quidem non admittendum facile apud te hominem philosophũ. OG. Ostendebat in ostio laminã cupream clauis affixam, quæ habebat imaginem equitis seruati, coq; cultu quo tum Anglica gens utebatur, quem & in uetustioribus picturis uideamus: quæ si non mentiuntur, frangebant id ætatis torpores, & qui pannos tingunt ac texunt. ME. Quis sic? OG. Quia barbatus erat non aliter quàm capra, & uniuersa uetustis nullam habebat rugam, adeoq; nõ erat maior corpore, ut strictu corpus ipsum redderet angustius. Erat & altera lamina, cellæ figuram ac magnitudinem representans. ME. Iam dubitare fas non erat. OG. Subter ostiolum

lum erat cratis ferrea, quæ peditem tantum transmitteret. Non cõucnebat ut equus post eum calcaret locum, quem prior eques Virgini consecrasset. ME. Et merito. OG. Hinc ad Orientem est sacellum prodigijs plenum, eò me confero. Excipit alius mystagogus. Illic orauimus paulisper. Mox exhibetur nobis articulus humani digiti, e tribus maximi: ex osculo, deinde rogo cuius sint reliquie. Ait sancti Petri. Num apostoli, inquã? Aiebat. Deinde contemplans magnitudinem articuli, qui gigantis uideri potuerit: Oportuit, inquam, Petrum fuisse uirum prægrandi corpore. Ad hanc uocem e comitibus quidã in cachinnum solutus est, id certe moleste tuli. Nam si is siluisset, edituus nos nihil cõlasset reliquorum. Eum tamen ut cunq; placauimus, datis aliquot drachmis. Ante adiculam erat tectum, quod aiebat hyberno tempore, quum nix obtexisset omnia, eò subito fuisse delatũ e longinquo. Sub eo tecto putei duo ad summum pleni, fontis uenam aiunt esse sacram diuæ Virgini, liquor est mire frigidus, efficax medicando capitis stomachiq; doloribus. ME. Si frigida medetur doloribus capitis & stomachi, posthac & oleum extinguet incendium. OG. Miraculum audis o bone, alioqui quid esset miraculi, si frigida sedaret sitim? MEN. Et ista sanẽ est una pars fabule. OG. Affirmabant eum fontẽ derepente prosilisse e terra iussu sanctissimæ Virgini. Ego cuncta diligenter circumspicens, rogabam quot essent anni, quod ea domuncula fuisset eò deportata, dixit aliquot secula. Alioqui parietes, inquam, non præ se ferunt aliquid uetustatis. Non repugnabat. Ne columnæ quidẽ hæ lignæ. Non negabat esse nuper positas. & res ipsa loquebatur. Deinde hæc

A 2 inquam,

inquam, tecti culmea arundineaq; materia uidetur esse recentior. Assentiebatur. Ac ne trabes quidem hæc inquam, transuersæ, nec ipsa tigna quæ culmos sustinent uidentur ante multos annos posita. Annuebat. Atqui quæ iam nulla case pars supercesset, unde igitur constat, inquam, hanc esse casulam illam è longinquo delatæ. M. E. Obsecro quomodo sese ab hoc nodo expediebat edituus? O. G. Scilicet incontanter ille ostendit nobis peruestam ursi pellem tignis affixam, ac propemodum irrisit nostram tarditatem, qui ad tam manifestum argumentum non haberemus oculos. Itaq; persuasi, & tarditatis culpam deprecati, uertimus nos ad cœlestem lac beatæ Virginis. M. E. O matrem filij similitam, ille nobis tantum sanguinis sui reliquit in terris, hæc tantum lactis, quantum uix credibile est esse posse uni mulieri uniparæ, etiâ si nihil bibisset infans. O. G. Idem caussantur de cruce domini, quæ priuatim ac publicè tot locis ostenditur, ut si fragmenta conferantur in unum, nauis onerariæ iustum onus uideri possint, & tamen totam crucem suam baiulauit dominus. M. E. An non tibi quoq; mirum uidetur? O. G. Nouum fortasse dici possit, mirum nequaquam, quum dominus, qui hæc auget pro suo arbitrio, sit omnipotens. M. E. Pie tu quidè interpretaris, at ego uereor, ne multa talia fingatur ad quæstum. O. G. Non arbitror Deum passurum, si quis ipsum ad istum irrideat modum. M. E. Imò quum à sacrilegis spoliatur & mater & filius & pater & spiritus, ne tantum quidem sese comouent interdum, ut uel nutu, uel crepitu deterreant scelestos. Tanta est numinis ientitas. O. G. Sic est, sed audi reliqua. Id lac seruatur in altarium mo, in cuius medio Christus, ad dextram mater, honoris gratia.

gratia. Lac enim matrem representat. ME. Cōspicuum
 est igitur. OG. Videlicet inclusum crystallo. ME. Liqui-
 dum igitur. OG. Quid liquidū mihi narras, quum fustum
 sit ante annos mille quingentos? Concretū est, dicitur cre-
 tam tritam, alboq; cui temperatam. ME. Quis igitur nu-
 dum ostentant? OG. Ne contamineatur uirorum osculis
 lac uirginum. ME. N. Probè dicitur. Nam sunt, opinor, quæ
 os admoucant nec purū, nec uirginum. OG. Vbi nos ui-
 det mystagogus, accurrit, lineam uestem induit, sacra-
 mentum addidit ceruici, procubuit religiose & adorauit,
 mox nobis lac sacrosanctū osculandum porrexit. Hic in
 extremo altaris gradu religiose procubuimus & ipsi,
 Christoq; primū salutato, Virginem oratiuncula tali,
 quā in hoc ipsum paratā, appellauimus: Virgo parens,
 que tuis uirginis uberibus lactare meruisti cœli terræq;
 dominū filium tuum Iesum, optamus ut illius sanguine
 purificati proficiamus et nos ad felicem illam infantiam
 columbinæ simplicitatis, quæ nescia malitiæ, fraudis ac
 doli, lac Euangelicæ doctrinæ concupiscit assidue, donec
 proficiat in uirum perfectū, in mensuram plenitudinis
 Christi, cuius felici cōsortio fruere in aeternū, cum patre
 & spiritu sancto, Amen. ME. Pia sanè deprecatio. Quid
 illi? OG. Visus est uterq; annuere, nisi me fallerent oculi.
 Nam subsilire uidebatur sacrū lac, & candidior aliquan-
 tō affulgebat cucharistia. Interim mystagogus ad nos
 accessit, tacitus quidem, sed tabellam porrigens, qualem
 apud Germanos offerunt, qui in pontibus telos exigunt.
 ME. Equidē sæpenumero male precatus sum illis petaci-
 bus tabellis, quum per Germaniā iter facerem. OG. De-
 dimus drachmas aliquot, quas ille obtulit Virgini. Mox

Precatio ad
 Virgini mā-
 trem.

et id est,
 tributum, tunc
 uectigal.

per interpretem eius linguæ pulchrè peritū, & iuuenem
 blandæ cuiusdā eloquentiæ, nomen erat, ni fallor, Robertus
 Aldrisius, percontatus sum, quàm potui ciuillissimè,
 quibus argumentis cognitum haberet, hoc esse lac uirgi-
 nis. Id ego sanè pio studio scire cupiebā, quò possem in-
 pijs quibusdā hæc omnia ridere solitis os obturare. Pri-
 mum mystagogus obducta fronte obtulit: iussi, ut inter-
 pres instaret, sed blandius etiam. Ille uero blandissimè,
 adeo ut si matrem ipsam nuper puerperā talibus uerbis
 appellasset, non fuerit ægrè latura. At mystagogus tam
 quam afflatus numine quopiā, nos intuens oculis stupen-
 tibus ac uelut horrore uocem blasphemā execrantibus,
 Quid opus, inquit, ista percontari, quum habeatis tabu-
 lam authenticā? Et omnino uidebatur nos ut hereticos
 eiekturus, nisi drachmæ delinissent hominis ferociā. M. E.
 Quid uos interim? O. G. Nos quid censes? Non aliter quā
 fuste icti, aut fulmine tacti, nosmet illinc subduximus, sup-
 pliciter audaciæ ueniam cōprecati. Sic enim cōuenit in
 rebus sacris. Inde proficiscimur ad ædiculam hospitii uir-
 ginis. Huc euntibus aperit sese quidā hierophanta
 ex illis minoribus, nosq; ueluti noscians intuetur: alio
 quantum progressus occurrit alius, itidem contemplan-
 nos: post etiam tertius. M. E. Fortasse cupiebant te pingo-
 re. O. G. At ego longè diuersum suspicabar. M. E. Quid ali-
 huc? O. G. Sacrilægum quempiam suppilasse nonnihil ex
 mundo sacræ Virginis, & in me suspicionem intentare
 esse. Itaq; sacellū ingressus, tali precati uincula saluto ma-
 trem Virginē: O sola fœminarū omnium mater & Vir-
 go, mater felicissima, Virgo purissima, nunc te puram in-
 puri uisimus, salutamus, donariolis nostris utcunq; colim;

Mystagogus
 qui ostendit
 arcana, qui et
 hierophanta
 dicitur.

Ex mūdo, ex
 ornamentis.
 Dicitur autē
 mundus mu-
 liebris.
 Alia preca-
 tio.

mus, utinam donet nobis filius tuus, ut sanctissimos tuos
 mores imitantes, mereamur & nos per spiritus sancti gra-
 tia spiritualiter dominum IESUM intimis animi uisceri-
 bus concipere, semelq; conceptum nunquam amittere,
 Amen. Similq; exsculatus aram, deposui drachmas ali-
 quot & abij. ME. Quid hic Virgo? Nullò ne nutu dedit
 signum audite precatiuncula? OG. Lumen, ut dixi, erat
 ambiguū, & illa stabat in tenebris ad dextrū latus alta-
 ris. Postremò me sic deiecerat oratio prioris mystagogi,
 ut non auderem oculos attollere. ME. Istius igitur profe-
 ctionis non erat admodū latus exitus. OG. Imò multò le-
 tissimus. ME. Reddidisti animū: nam mihi quoq; cor in
 genua deciderat, ut tuus loquitur Homerus. OG. A prā-
 dio repetimus templū. ME. Audebas suspectus sacrilegij?
 OG. Fortassis, sed ipse mihi suspectus non crā. Nescit pa-
 norē mens sibi bene conscia: Trahebat me tabulae uisen-
 de cupiditas, ad quā mystagogus nos relegarat. Eā diu
 quaesitam tandē inuenimus, uerū in alto defixā, ut non
 a quibuslibet oculis legi posset. Mihi tales sunt oculi, ut
 nec Lynceus dici possim, nec omnino lusciosus. Itaq; legē-
 tem Aldrisiū oculis obiter affectatus sum, nec illi satis fu-
 des in re tāta. ME. Excussa est omnis dubitatio? OG. Pu-
 duit me mei, qui subdubitassē, adeò res tota illic poneba-
 tur ob oculos, nomen, locus, res ut erat ordine gesta: bre-
 uiter, nihil omiſſū. Dictus est Guillelmus Lutetiae natus,
 uir pius quū alijs, tū præcipue religiosus in cōquirendis
 toto orbe diuorū reliquijs. Is per agratis regionibus plu-
 rimis, monasterijs ac templis undiq; lustratis, tandē peri-
 uenit Constantinopolim. Nam huius Guillelmi frater il-
 lic agebat episcopum. Is iam adornantem reditū, admo-

Cor in genua
 Est illud o,
 τὰ γόνατα,
 πᾶσι ἢ πα-
 ρὰ πρὸς ἑαυ-
 τὸν θυμὸν,
 id est, Expa-
 uerunt: omni-
 bus autem in
 pedes decidit
 animus.

nuit esse uirginem quandā Deo dicatā, quæ lac haberet
 Virginis matris, abunde felicem futurū, si uel precario,
 uel pretio, uel arte portionē aliquā posset nancisci. Nam
 ceteras reliquias omnes quas hætenus collegerat, nihil
 esse ad tam sacrū lac. Ibi Guilhelmus non conquieuit, do-
 nec exorat dimidium eius lactis. Eo thesauro plus quam
 Cræsus sibi uidebatur. M E. Quid ni, & quidem præter
 spem. O G. Rectā domū properat, in itinere morbus occu-
 pat. M E. Ut nihil est in rebus humanis nec diu, nec uir-
 diquaq; felix. O G. Vbi uidet periculū, accersit clam Gal-
 lum, fidissimū eius peregrinationis comitem. Et religio-
 se stipulatur silentium, cōmittit illi lac ea lege, ut si incor-
 lumis domum redeat, deponat eum thesaurū in ara diuæ
 Virginis, quæ colitur Lutetiæ in augusto templo, utrinq;
 Sequanam præterlabentē intuens: & amnis ipse uidetur
 honoris gratia decedere numini Virginis. Ut rē in pau-
 ca conferam, sepultus est Guilhelmus, alter properat, &
 hunc morbus corripit. Is desperans sui, tradit Anglo co-
 miti lac, sed multis obtestationibus adstricto, ut faceret
 quod fuerat ipse facturus. Moritur hic, recipit ille, & in
 arā deponit lac canonicis eius loci presentibus, qui tam
 temporis adhuc dicebātur regulares, quales adhuc sunt
 apud diuam Genouesam. Ab his impetrauit lactis dimi-
 dium. Id delatū in Angliam, tandē in Parathalassum de-
 tulit, huc uocante mentem illius afflatu spiritus. M E. Pul-
 chrè certè sibi cōstat hæc narratio. O G. Imò ne qua respo-
 dere posset dubitatio, a scripta erant nomina episcoporum
 à suffragijs, qui lac illud inuisentibus non absq; munuscu-
 lo, tantum impartierunt relaxationis, quantum ex suo
 dimenso largiri possunt. M E. Quantum id est. O G. Dic-
 tum

Ex suo dimē
 so. i. ex modo
 præscripto.

rum quadraginta. M E. Etiã apud inferos dies est? O G. Certe tempus est. M E. Vbi totũ hoc dimensum semel fuerint elargiti, nõ superest quod largiantur? O G. Minimẽ. Subscatet enim subinde quod dent, ac planẽ diuersum quiddam accidit hic atq; in dolio Danaidum. Illud enim quũ continenter impleatur, semper tamen inane est: hinc si semper haurias, nihilo tamen minus est in dolio. M E. Si centum hominũ milibus largiantur quadraginta, singuli tantundem habent? O G. Tantundem. M E. Et si qui ante prandium acceperunt quadraginta, rursus sub cœnam poscerent quadraginta, prestõ ne esset, quod daretur? O G. Imõ si hora eadem decies. M E. Vtinã mihi tale scriuolũ esset domi, non optarim nisi tres drachmas, modõ sic scateant. O G. Quin optas ut totus fias aureus, tantundem accepturus ex uoto. Verũ ad fabulã redeo. Addebatũ & illud pij cuiusdã candoris argumentũ: lac Virginis, quod alijs compluribus in locis ostendebatur, satis quidem esse uenerandum, hoc tamen cæteris esse uenerabilius, quõd illa abradentur à saxis, hoc ex ipsis Virginis uberibus effluxisset. M E. Vnde id cõstabat? O G. Oh, narrarat hoc uirgo Constantinopolitana, quæ lac dederat. M E. Et illi fortasse communicarat diuus Bernardus. O G. Sic arbitrõr. M E. Cui natu grandi contigit gustare lac ex eadem mãma, quam suxit puer Iesus. Vnde miror, illum mellifluũ dici potius quã lactifluum. Sed quomodo lac Virginis dicitur, quõd nõ fluxit ex uberibus? O G. Fluxit & illud, sed saxo, cui fortẽ lactans insidebat, ex ceptũ concreuit, deinde uolente Deo sic multiplicatum est. M E. Rectẽ. Perge. O G. His itaq; peractis, dum paramus abitum obambulantes interim, & si quid offeretur

Romanõ enim põtifex è dolio promit, è piscopis certus modus præscriptus est. Apud inferos Nam ad purgatoriũ nunc prorogã relaxationes, ubi nullõ est dies, & tamẽ dies uocãt. Danaidũ dolium. uide prouerbium.

Limis. i. oculis obliquis ac semiclausis quomodo se aspici lentos indignantur.

spectatu dignum circumspectates, rursus ad sunt mystagogi, limis intuentur, digito subnotant, accurrunt, abeunt, recurrunt, nutant, uidebantur compellatur, si fuisset audacia satis. ME. Nihil ibi metuebas? OG. Imò faciem illis obuerti, sic arridens & intuens, quasi ad cōpellandum inuitarem. Tandē unus aggressus, rogat quod mihi nomen esset, edo. Num is essem qui ante biennium affixisset uotiuam tabellam literis Hebraicis. Fatebar esse me. ME. Scribis Hebraicè? OG. Minimè, sed isti quicquid nō intelligunt, Hebraicum uocant. Mox accersitus, ut conijcio, uenit illius collegij *πρωτος ὑπερος*. ME. Quod isthuc dignitatis nomen est? Non habent abbatem? OG. Non. ME. Quur ita? OG. Quia nesciunt Hebraicè. ME. Non episcopum? OG. Nequaquam. ME. Quam ob rem? OG. Quia Virgo pauperior etiā mnum est, quā. ut emat pedum ac mitram nimio uenalem. ME. Non saltem Præpositum? OG. Ne id quidem. ME. Quid obstat? OG. Quia Præpositus dignitatis est nomen, non sanctimonie. Et ideo canonicorū collegia nomen abbatis reiiciunt, Præpositi libenter amplectuntur. ME. N. Atqui *πρωτος ὑπερος* antehac audiui nunquam. OG. Næ tu magnopere rudis es grāmatices. ME. *ὑπεροπρωτος* noui in tropis. OG. Tenes. Hic qui Priori proximus est, Prior est posterior. ME. Suppriorem dicis. OG. Is me salutauit satis humaniter. Narrat quantopere sudatum sit à multis, ut uersus eos legerent, quot frustra extersa perspicilla. Quoties aduenisset aliquis uetustus Theologiæ aut iuris doctor, adductus est ad tabellam: alius dicebat esse literas Arabicas, alius scilicet: tandem repertus est qui legeret titulum. Is descriptus erat uerbis ac literis Romanis sed

maiuscu

maiusculis. Græci uersus erant descripti Græcis maiusculis, quæ prima species uidentur referre maiusculas Latinas. Rogatus descripti sententiam carminum Latine, uerbum uerbo reddens. Huius opellæ quum premiolum oblatum constanter recusarem, affirmans nihil esse tam arduum, quod in Virginis sanctissimæ gratiam non essem cupidissime factururus, etiam si literas iuberet illinc perferre Hierosolymam. ME. Quid opus te grammatophoro, quum illi tot angeli adsint à manibus atq; à pedibus? OG. Ille protulit è crumena ligni fragmentum defectum è trabe, in qua uirgo mater uisa est consistere. Odor mirus protinus arguebat esse rem oppido sacram. Ego uero tam insigne munus pronus et nudato capite, summa cum ueneratione terq; quaterq; exosculatus reposui in crumena. ME. Licet ne uidere? OG. Per me quidem licebit. Ceterum si ieiunus non es, aut si nocte proxima fuit tibi res cum uxore, non sua serim ut uideas. ME. Ostende, nihil periculi. OG. En tibi. ME. O te beatum isto munere. OG. Ego, ne sis insciens non permutarim hoc tantillum fragmentulum cum uniuerso auro Tagi: includam auro, sed sic ut per crystallum pelluceat. Tum Hysteroprotus ubi me uidet tam religiose gestientem eo munusculo, iudicans non indignum, cui maiora quoq; committerentur, rogat, num quando uidissem secreta Virginis. Ea uox me nonnihil commouit, non tamen ausus sum percontari, quæ diceret secreta Virginis. Siquidem in rebus tam sacris etiam lingue lapsus non uacat periculo: Nego me uidisse, sed uidenti cupidissimum esse dico. Inducor iam uelut afflatus numine. Accenditur una atq; altera tæda cerata, ostenditur imagicula nec magnitudine, nec materia, nec opere præcedit

Auro Tagi.
Tagus inter
fluuos aurificos
comemoratus.

Hamaxia.
Græcis dicuntur prægrandia, quali que plaustrum iustitiam onus sint. Colossi dicuntur imagines ad miraculum usque grandes.

præcellens, sed uirtute pollens. **M. E.** Moles non multum habet momenti ad edenda miracula. Vide Christophorum Lutetiae non hamaxium aut colossæum, sed monti iusto parem, nullis tamen illic miraculis nobilem, quod quidem audierim. **O. G.** Ad pedes Virginis est gēma, cui nondum apud Latinos aut Græcos nomen inditum, Gallia à buffone dederunt nomen, eò quod buffonis effigiem sic exprimat, ut nulla ars idem possit efficere. Quoque maius est miraculum, pusillus est lapillus, non prominci buffonis imago, sed in ipsa gēma uelut inclusa pellucet. **M. E.** Fortassis imaginatur buffonis similitudinem, quemadmodum in secta filicis stirpe imaginamur aquilam. Et quemadmodum pueri, quid non uident in nubibus? dracones ignem spirantes, montes igni candentes, armatos concurrentes. **O. G.** Imò ne sis nesciens, nullus buffo uiuus euidētius exprimit seipsum, quam illic erat expressus. **M. E.** Hactenus pertuli fabulas tuas, posthac alium quære, cui persuadeas de buffone. **O. G.** Nihil mirum est Menedeme, te sic affectum esse. Nec mihi quisquam persuasurus erat, etiamsi totus ordo Theologorum asseuerasset, nisi his oculis, hisce inquam oculis uidiissem, intuitus essem, cõperissem. Sed iterum mihi uideris satis incurius rerum naturalium. **M. E.** Quam ob rem? quia non credo uolare asinos. **O. G.** An non uides, quam ludat artifex natura in omnium rerum coloribus ac formis exprimentis, quum alijs quidem in rebus, sed præcipue in gemis? deinde quam admirandas uires gemmis illis indiderit prorsus incredibiles, ni cominus experientia faceret nobis fidem? Dic mihi, crediturus eras chalybem intactum à magnete attrahi, & rursus ab eodem depelli sine contactu, nisi uidiissem oculis? **M. E.** Profecto

RELIGIONIS ERGO. 391

fecto nunquam etiam si decem Aristoteles mihi deieras-
sent. OG V. Ne protinus igitur fabulosum clames, si quid
audis nondū experimento compertū. In ceraunia fulmi-
nis uidemus imaginem, in pyropo uiuum ignem, in chala-
xia grandinis & speciem & rigorem, etiam si conijcias
in medium ignem: in smaragdo profundas ac pellucas
maris undas: carcinias cancri marini speciem imitatur
echites uiperæ, scarites scari piscis: hieracites accipitris,
gerantes gruis collum effictum exhibet: agophthalmus
caprinum oculum ostendit: est qui suillum, est qui tres si-
mul hominis oculos: lycophthalmus lupi pingit oculum
quatuor coloribus, rutilo & sanguineo, in medio nigrum
candido cingitur: cyameam nigrā si aperias, fabā in me-
dio reperies: dryites truncū arboris effingit, & ligni in
modū ardet quoq;: cissites & narcissites hederā pingit,
astrapias fulminis radios è medio candido seu cyaneo ia-
culatur: phlegontites incendium intus ostendit, quod nō
excit: in anthracitide uideas scintillas quasdam discurre-
re: crocias croci colorem reddit, rhodites rhosæ, chalcu-
tes æris: aëtites aquilā exprimit, cauda candicante: taos
pauonis picturā habet, chelidonia aspidis, myrmetices
innatā habet formicæ repentis imaginē: cantharias sca-
rabeum totū exprimit: scorpites scorpium mirè depingit.
Sed quid ego hæc persequor, quæ sunt innumera, quum
nulla sit naturæ pars uel in clemētis, uel in animantibus,
uel in plantis, quā illa ucluti lasciuens non expresserit in
gemma? Miraris in hac gemma buffonem expressum.
M. E. Miror naturæ tantum esse otij, ut sic ludat omnium
rerum imitatione. OG. Voluit exercere curiositatem hu-
mani ingenij, nosq; uel sic ab otio propellere. Et tamen
quasi

In ceraunia
uide Plinium
de gemmis.

quasi nihil sit, quo fallamus tedium temporis, insanamus
 in moriones, in aleas, in prestigiatarum ludibria. ME. Ver
 rissima predicat. OG. Addunt quidam non leues, hoc genu
 marum genus si admoueas aceto, in natate motis citius
 membrum. ME. Quur buffonem addunt Virgini? OG. V.
 Quia haec spurcitiem omnem, uirulentiam, fastum, auariti
 tiam, & quicquid est terrenarum cupiditatum, uicit, abea
 uit, extinxit. ME. Vae nobis qui tantum buffonem gera
 mus in pectore. OG. Puri erimus, si sedulo colamus Vir
 ginem. ME. Quomodo gaudet colit? OG. Gratissimum illi
 cultum praestiteris, si fueris imitatus. ME. Numero dixi
 sti, sed isthuc perdifficile est. OG. Est sane, sed idem pul
 cherrimum. ME. Age, perge quod coeperas. OG. Deinde
 comonstrat aureas argenteasque statuas, Haec, inquit, me
 re aurea est, haec argentea inaurata: addit singulis pon
 dus, precium: ac doni autorem. Quum ad singula mirabun
 dus gratularer Virgini tam beatam opulentiam: mystagog
 us, Quoniam, inquit, uideo te pium spectatorem, non ar
 bitror equum, ut te quicquam caelem, uidebis quae Virginit
 sunt secretissima: simulque depromit ex ipso altari mun
 dum rerum admirabilium, cuius singulas partes si pergam
 recensere, dies hic non suffecerit narrationi. Sic illa sane
 peregrinatio mihi felicissime cessit. Expletus sum affatum
 spectaculis, & hoc inestimabile donum mecum aufero,
 pignus ab ipsa Virgine datum. ME. Nullum ne fecisti pe
 riculum quid ualeat lignum tuum? OG. Feci: in diuersis
 quodam ante triduum reperi quendam mentem captam, cui
 iam parabantur uincula, lignum hoc suppositum est illius
 cervicali clam ipso, obdormijt somno profundo pariter
 ac prolixo, mane surrexit integra mentis. ME. Non fuerat

Numero dixi
 i. expedite &
 compendio.

rat phrenesis, sed parœnia fortassis. Huic malo solet me-
 deri somnus. OG. Quñ libebit iocari Menedcme, fac aliã
 tibi queras materiam: in diuos iocis ludere, nec pium est,
 nec tutum. Imò uir ipse narrabat sibi in somnis appa-
 ruisse mulierem admiranda specie, quæ poculũ ipsi por-
 rexit. ME. Elleborum opinor. OG. Isthuc incertũ est,
 illud certissimum, hominem mentis esse cõpotem. ME.
 Præteristi Thomã Cantuariensem archiepiscopũ? OG. Thomas
 Minime gentiũ. Nulla peregrinatio religiosior. ME. Au-
 dire gestio, nisi molestum est. OG. Imò te quæso, ut au-
 dias. Cantium dicitur ea pars Angliæ, quæ Galliam &
 Flandriã spectat. Huius metropolis est Cantuaria. In ea
 sunt duo monasteria pene contigua, utrunq; Benedicti-
 nos habet. Id quod habet diui Augustini titulũ, uidetur
 antiquius: hoc quod nunc appellatur diui Thomæ, sedes
 archiepiscopi fuisse uidetur, ubi cũ paucis electis mona-
 chis uitam ageret, quemadmodũ & hodie præsules ha-
 bent ædes ecclesiæ contiguas, sed ab ædibus reliquorũ ca-
 nonicorũ semotas. Olim enim serè tum episcopi, tum ca-
 nonici monachi erant. Id arguunt manifesta rerum uesti-
 gia. Templum autẽ diuo Thomæ sacrũ tanta maiestate
 sese erigit in cœlum, ut procul etiam intuentibus religio-
 nẽ incutiat. Itaq; nũc suo splendore uicini luminibus offe-
 cit, & locũ antiquitus religiosissimũ uelut obscurat. Tur-
 res sunt ingentes duæ, procul ueluti salutantes aduenas,
 miroq; nolarum ænearũ boatu longe lateq; religionẽ ui-
 cinã personantes. In uestibulo templi, quod est ad Austrũ,
 stant, saxo sculpti tres armati, qui manibus impijs uirum
 sanctissimũ trucidarunt, addita sunt gentis cognomina,
 Tusci, Fufci, Berri. ME. Quur tantum honoris habetur
 impijs?

Parœnia, id
 est, deliratio
 ex uino.

Thomas
 tuariensis.

Cantium.

Cantuaria.

impijs? OG. Videlicet idem honoris habetur ijs, quod ha-
betur Iudæ, Pilato, Caiphæ, cohorti militum scelerato-
rū, quos operose sculptos uides in auratis altaribus. Ad-
duntur cognomina, ne quis posthac usurpet gloria cau-
sa. Ingeruntur oculis, ne quis aulicus posthac iniiciat ma-
nus uel in episcopos, uel in possessiones ecclesiæ. Nam
tres illi satellites à peracto facinore uersi sunt in rabiem,
nec reddita mens est, nisi implorato Thomæ sanctissimi
fauore. ME. O' perpetuā martyrum clementiā. OG. In-
gressis aperit sese spatiosa quædam ædificij maiestas. Ea
pars quoslibet recipit. ME. Nihil ne illic uisendum? OG.
Nihil præter structuræ molē, & libros aliquot columnis
affixos, in quibus est Euangeliū Nicodemi, & sepulchrū
nescio cuius. ME. Quid deinde? OG. Cancelli ferrei sic
arcent ingressum, ut conspectum admittant eius spatij,
quod est inter extremā adem & chori, quem uocant, lo-
cum. Ad hunc cōscenditur multis gradibus, sub quibus te-
studo quædam aperit ingressum ad latus Septentrionale.
Illic ostenditur altare ligneum diuæ Virgini sacrū, pusilli-
lum, nec ulla re uisendum, nisi monumento uetustatis, lu-
xum hisce temporibus exprobrante. Illic uir pius dicitur
extremū uale dixisse Virgini, quum mors immineret. In
ara est cuspis gladij, quo præsectus est uertex optimi præ-
sulis, ac cerebrū confusum, uidelicet quo mors esset præ-
sentior. Huius ferri sacrā rubiginem amore martyris re-
ligiose sumus exosculati. Hinc digressi subimus cryptæ
porticum: ea habet suos mystagogos: illic primū exhibet-
tur caluaria martyris perforata: reliqua tecta sunt argen-
to, summa cranij pars nuda patet osculo. Simul ostenditur
plumbæa lamina Thomæ Acrensis titulū habens inscul-
ptum.

ptum. Pendent ibidē in tenebris indusia cilicina, cingula, subligariaq; quibus antistes ille subigebat carnem suā, ipso aspecto horrorem incutientia, nobisq; molliciē ac delicias nostras exprobrātia. ME. Fortassis & monachis ipsis. OG. Isthac de re nec affirmare possum, nec negare, nec refert quidem mea. ME. Vera narras. OG. Hinc redimus in chori locum. Ad latus Septentrionale referantur arcana, dictu mirum, quantū ossium illinc prolatum sit, caluaria, menta, dentes, manus, digiti, integra brachia, quibus omnibus adoratis fiximus oscula: nec erat futurus finis, nisi qui mihi tum comes erat eius peregrinatio nis parum cōmodus, interpellasset ostentandi studium. ME. Quis iste? OG. Anglus erat nomine Gratianus Pulchus, uir eruditus ac pius, sed minus affectus erga partem hanc religionis, quā ego uolebam. ME. Videtiuā qui spem opinor. OG. Non arbitror, etiā si libros illius legerat, incertū undē nactus. ME. Is offendit mystagogum? OG. Prolatum est brachiū adhuc carnem habēs sanguinolentā, huius osculū exhorruit, ac uultu quoq; tedium quoddam præ se ferebat. Mox sua recondidit mystagogus. Hinc spectauimus altaris tabulam & ornamenta, mox quæ sub altari fuerāt recondita, opulenta omnia: diceres Midā & Croesum fuisse mendicos, si spectares uim auri atq; argenti. ME. Hic nihil osculorū? OG. Non, sed aliud uotorū genus tetigit animum meum. ME. Quod nam? OG. Suspirabā domi meæ nihil esse taliū reliquiarum. ME. Sacrilegum uotum. OG. Fateor, & supplex ueniam precatus sum à diuo prius quā pedem efferrem templo. Post hæc ducimur in sacrariū, Deus bone, quæ illic pompa uestium holosericarū, quæ uis candelaborū

aureorū: Ibidem uidimus pedū diui Thomæ. Videbatur
 arundo lamina argēte a obuestita, minimum erat ponder
 ris, nihil operis, nec altius quā usq; ad cingulum. M.E.
 Nulla crux? O.G. Nullam uidi. Ostensum est palliū holo
 sericum quidē, sed crasso filo, nullo auro, gemmis ūe insi
 gne. Ad erat & sudariū, sudoris ex collo contracti mani
 festa; q; sanguinis notas retinēs. Hæc uetusta frugalitatis
 monumenta libenter sumus exosculati. M.E. Ista nō osten
 dūtur quibuslibet? O.G. Nequaquā ō bone. M.E. Vnde ti
 bi tantum est habitū fidei, ut nihil arcani celaretur? O.G.
 Erat mihi nōnihil notitiæ cū R.P. Guilhelmo Vuaramo
 archiepiscopo, is me tribus uerbis cōmendauit. M.E. Ex
 multis audio unum singulari pradiū humanitate. O.G.
 Quin potius dicas ipsam esse humanitatē, si noris. Iam
 ea doctrina, ea morū sinceritas, ea uite pietas, ut nullū
 absoluti præsulis dotē in eo desyderes. Ab his igitur de
 ducimur ad superiora. Nā post altare summū rursus ue
 lut in nouum templū ascenditur. Illic in sacello quodam
 ostenditur tota facies optimi uiri inaurata, multisq; gem
 mis insignita. Hic casus quidā inopinatus pene totam illi
 lam felicitatem interurbauit. M.E. Expecto quid mali di
 cas. O.G. Hic minimum inijt gratiæ comes meus Gratia
 nus. Is à precatiuncula rogauit mystagogū asseforem.
 Heus, inquit, bone pater, uerum ne est quod audio, Tho
 mā, dum uiueret, fuisse benignissimū erga pauperes? Ve
 rissimū, inquit ille. Cœpitq; multa de illius erga tenues
 beneficentia cōmemorare. Tū Gratianus, Non arbitror
 eum in illo mutatū esse, nisi fortē in melius. Assensus est
 mystagogus. Rursum ille, Quum igitur uir sanctissimus
 tam liberalis fuerit in egenos, quū adhuc pauper esset, &

ipse praesidijs pecuniarum egeret ob corpusculi necessita-
 tem, an non putas aequo animo laturum nunc, cum tam opu-
 lentus sit, nec ullius egeat, si qua mulier paupercula, do-
 mi habens liberos famelicos, aut filias ob dotis inopia de-
 pudicitia periclitantes, aut maritum morbo decumben-
 tem, omnibusque praesidijs destitutum, precata ueniam, de-
 trahat ex his tantis opibus aliquam particulam subleuan-
 de familiae, uelut a uolente sumens uel dono uel mutuo?
 Ad haec quum nihil responderet assessor capitis aurei, Gra-
 tianus, ut est uehemens, Ego, inquit, plane confido san-
 ctissimum uirum etiam gauisurum, quod mortuus quoque
 suis opibus subleuaret inopia pauperum. Ibi mystagogus
 corrugare frontem, porrigere labra, Gorgoneis oculis
 nos obtueri, nec dubito, quin sputo conuictusque nos eiectu-
 rus fuerit e templo, nisi cognouisset nos ab archiepiscopo
 commendatos. Equidem utcumque placui blandis uerbis
 iram hominis, negans Gratianum quicquam horum ex ani-
 mo loqui, sed suo more ludere, simulque drachmas aliquot
 deposui. ME. Ego sane tua pietatem uehementer appro-
 bo. Verum mihi nonnunquam serio uenit in mentem quo colo-
 re possint excusari a crimine, qui tantum opum insumunt
 templis extruendis, ornandis, locupletandis, ut nullus omni-
 no sit modus. Fateor in sacris uestibus, in uasis templi, de-
 beri cultui solenni suam dignitatem, uolo et structuram ha-
 bere maiestatem suam. Sed quorsum attinent tot baptiste-
 ria, tot candelabra, tot statuae aurcae? quorsum organorum,
 quae uocant, immensi sumptus? nec unicus interim contenti-
 sumus: quorsum ille musicus hinnitus, magno censu con-
 ducendus, quum interim fratres et sorores nostrae, uiuaeque
 Christi templa situ fameque contabescant? OG. In his quidem

nemo uir pius ac prudens modum nõ desiderat: uerum
 quoniam hoc uitium ex immodica quadam pietate nõ
 scitur, fauorẽ promeretur, præsertim quoties in mentem
 uenit diuersus morbus istorum, qui templa suis opibus
 spoliant. Ista ferè donantur à potentibus ac monarchis,
 deterius peritura in aleam ac bellũ. Et si quid hinc alie
 nes, primum habetur pro sacrilegio, deinde contrahunt
 manus suas qui dare solent, insuper & inuitatur ad rapi
 nam. Igitur harũ rerum magis illi custodes sunt, quàm
 domini. Deniq; malim uidere templum sacra suppellecti
 le luxurians, quàm, ut sunt quadam, nuda, sordida, stabu
 lis equorũ similia quàm templis. M E. At legimus olim
 laudatos episcopos, qui uasa sacra diuenderunt, eaq;
 pecunia subuenerunt egenis. O G. Laudatur & hodie, sed
 Laudatur tantum, imitari nec licet nec libet opinor. M E.
 Remoror tuam narrationẽ. Nunc expecto fabule cata
 strophẽ. O G. Accipe, paucis expediã. Inter hæc prodijt
 summus ille mystagogus. M E. Quis nam? abbas locit O G.
 Mitra habet, census habet abbaticos, solo nomine caret,
 & Prior dicitur ob id, quòd Archiepiscopus abbas loci
 eo est. Nã antiquitus quisquis erat eius dittonis Archi
 episcopus, idem erat & monachus. M E. Equidem uel ca
 melus appellari sustineam, si census esset abbate dignus.
 O G. Mihi quidem uisus est uir pius iuxta & prudens
 neq; Scoticæ Theologiæ rudis. Is nobis aperuit thecam
 in qua reliquum sancti uiri corpus quiescere dicitur.
 M E. Vidisti ossa? O G. Id quidem fas non est, nec liceret
 nisi ad motis scatis: sed auream thecam theca contem
 lignea, ea funibus sublata opes nudat inestimabiles. M E.
 Quid audio? O G. Vilißima pars erat aurum, gemmis ra

ris ac prægrandibus collucebant, nitebant ac fulgurabāt
 omnia: quædam superabāt oui anserini magnitudinem.
 Ibi multa cum ueneratione circunstabant aliquot mona
 chi, sublato tegumento adorauimus omnes. Prior candi
 da uirga demonstrabat contactu singulas gemmas, ad
 dens nomen Gallicum, precium & autorem doni. Nam
 præcipuus monarchæ dono miserant. ME. Oportuit il
 lum esse præditū insigni memoria. OG. Rectè coniectas,
 quanquam iuuat & exercitatio, frequenter enim hoc
 agit. Hinc reducit in cryptoporticū. Illic domicilium ha
 bet Virgo mater, sed subobscurum, semel atq; iterum fer
 reis cancellis circunsepta. ME. Quid metuit? OG. Nihil
 opinor, nisi fures. Nec enim unquā uidi quicquā diuitijs
 onustius. ME. Cæcas mihi diuitias narras. OG. Ad motis
 lucernis uidimus plus quàm regale spectaculū. ME. Vin
 cia opibus Parathalassia? OG. Specie longè superat, ab
 strusa nouit ipsa. Hæc nō ostenditur, nisi magnatibus aut
 præcipuis amicis. Postremò reducimur in sacraria, illic
 detractum est scrinū nigro contactum corio, depositum
 est in mensam, apertū est, mox omnes flexis genibus ado
 rarunt. ME. Quid inerat? OG. Fragmenta quædam lin
 teorū lacera, pleraq; mucci uestigium seruantia. His
 ut aiebant, uir pius extergebat sudorem à facie siue col
 lo, pituitā à naribus, aut si quid esset similitum sordium,
 quibus non uacant humana corpuscula. Ibi meus Gra
 tianus rursus non optimam iniit gratiam. Huic & An
 glo, & noto, nec mediocris autoritatis uiro Prior beni
 gnus unum è linteolis obtulit dono, credens sese munus
 longè gratissimū offerre. Sed Gratianus hic parum gra
 tus, non sine fastidij significatione digitis contrectauit

unum, & cōtemptim reposuit, porrectis labijs, ueluti popysmum imitans. Nam hic illi mos erat, si quid offenderet, quod tamen contemnendū esse iudicaret. Meum autem simul & pudor, & timor scrutiabant. Prior tamen, ut est homo nō stupidus, dissimulabat hoc factum, nosq; post oblatū uini poculum humaniter dimisit. Quā rediremus Londinum. ME. Quid oportuit, quū iam non procul abesses à littore tuo? OG. Sic est. Sed ego littus illud per quā lubens fugi, magis infame fraudibus ac rapinis quā ullæ sunt Maleæ naufragijs. Dicā quod proxima uidi traictione. Cōplures à littore Caleticnsi scalmodeuehebamur ad nauem maiorē. In his erat Gallus quidam iuuenis, pauper ac pannosus. Ab hoc exigunt diuidium drachmæ. Tantū enim extorquent è singulis ob breuissimā uectationem. Ille excusabat paupertatem, isti per iocum explorāt scilicet, ac detractis calcis inter suppartas soleas reperiunt decem aut duodecim drachmas, eas eripiunt palām ridentes, & conuicijs ludentes in sceleratū Gallum. ME. Quid iuuenis? OG. Quid aliud? Fleebat. ME. Num ex autoritate faciebant ista? OG. Profus eadem, qua furantur sarcinas hospitū, qua tollunt crumenas, si quando datur opportunitas. ME. Mirum est istos tantum audere facinus, tot testibus cōscijs. OG. Sic assueuerunt, ut recte fieri putent. Spectabant è maiore nauicomplures, in cymba aderant aliquot Angli negociatores, qui frustra obmurmurabāt. Illi uelut in re faceta gloriabātur deprehensum sceleratū Gallum. ME. Ego istos maritimos fures ludens ac iocans subigerem in crucem. OG. Atqui talibus scatet utrunq; littus. Hic mihi coniecta, Quid domini faciant, ausint cū talia fures? Proinde

Littus Angliæ rapinis infamis.

posthac quilibet ambages malim, quam illud compendiū. Ad hæc quemadmodū ad inferos facilis descensus, sed reditus difficilissimus, ita per hoc litus ingressus non admodum facilis, exitus difficilissimus est. Herebant Londini nautæ aliquot Antuerpienses, cum illis decreuerā me mari committere. ME. Habet ea regio nautas adeo sanctos? OG. Ut simia semper est simia, fateor, ita nauta semper est nauta: uerūm si ad hos conferas qui rapto uiuere didicerunt, angeli sunt. ME. Meminero, si quando me quoque libido ceperit eam insulam inuisendi. Sed in uiam redi, unde te deduxi. OG. Ergo Londinū petētibus haud procul à relicta Cantuaria, occurrit uia uehemēter caua simul & angusta, præterea decliuis sic utrinque abrupto eggere, ut nō possis effugere: nec uitari potest, quin hæc facias iter. Ad eius uia leuūm lauis est mendicabulum aliquot seniculorum: ab ijs procurrit aliquis, simulatque sentiunt aduenientē equitem, cōspersit aqua sacra, mox offert calcei summā partem obuinctā aereo circulo, in quo nitrum est gemmæ specie. Exosculati dant nummulum. ME. In eiusmodi uia malim mendicabulū seniculorum, quam gregem ualentium latronū. OG. Gratianus equitabat mihi sinister, propior mendicabulo: cōspersus est aqua, tulit utcunq;. Vbi porrigeretur calceus, rogabat quid sibi uellet. Ait calceū esse S. Thomæ. Incanduit homo, & ad me uersus, Quid, inquit, sibi uolūt hæc pecudes, ut osculemur calceos omnium bonorū uirorum? Quin eadem opera porrigunt osculandū sputum, aliāque corporis excrementa? Miserebat me seniculi, datoque nummulo cōsolatus sum tristē. ME. Mea sententia, nō omnino præter causam incanduit Gratianus. Si calcei soleatque seruari

Calceus D.
Thomæ.

tur, ut argumentum frugalis uitæ, non improbarem: cæ-
 terum impudens mihi uideatur, soleas, calceos, & subliga-
 ria cuiquã osculanda obirudere. Nam si quis id sua spon-
 te faciat ex ingenti quodã pietatis affectu, uenia dignum
 arbitrer. OG. Præstabat ista nõ fieri, ne quid dissimularem:
 uerum ex his rebus quæ subito corrigi non possunt, scilicet
 leo si quid inest boni decerpere. Delectabat interim ani-
 mum mecum illa contemplatio, uirum bonum esse similem
 oui, malum noxiæ bestia. Vipera posteaquam perijt, mor-
 dere quidem non potest, odore tamen sanicq; inficit: ouis
 quum uiuit, lacte nutrit, lana uestit, foetura ditat: mortua
 porrigit utile coriũ totaq; esculenta est. Itidem uiri fero-
 ces, & huic mundo dediti, dum uiuunt, omnibus incomo-
 di sunt, mortui strepitu nolarũ, ambitiosa sepultura mole-
 sti sunt uiuis, nõnunquã & successorum inaugurationi-
 bus, hoc est, nouis exactiõibus: probi uerò nulla non ex
 parte magnã omnibus de se præbent utilitatem. Velut hic
 diuus, dum in uiuis esset, exemplo, doctrina, monitis ad
 pietatem inuitabat, consolabatur destitutos, subleuabat
 egenos: ac mortui penè maior utilitas. Extruxit hoc locum
 pletissimũ templum, sacerdotum ordini per uniuersam
 Angliã plurimum autoritatis conciliauit. Hoc deniq; cal-
 cei fragmentum alit egenorũ conuenticulũ. ME. Est quid-
 dem ista pia contemplatio: sed demiror te, quum isto sis
 animo, nunquã inuississe antrum S. Patricij, de quo pro-
 digiosa quædam uulgò iactant, nec mihi satis uersimilia.
 OG. Imò nulla hic tam prodigiosa potest esse narratio,
 quin res ipsa superet. ME. Ergo illuc quoq; penetrasti?
 OG. Enauigauit paludem uerè Stygiã, descendi in fauces
 Auernei, uidi quicquid apud inferos geritur. ME. Beatus

Viri boni ac
 mali compa-
 ratio.

Sancti patri-
 cii antrum.

me, si nō graueris referre. OG. Sit hoc colloquij nostri
 proœmum, satis, ut arbitror prolixū. Eo domum, ut iu-
 beam adornari cœnam: nam adhuc impransus sum. ME.
 Quir impransus: num religionis gratia? OG. Minime,
 sed inuidiæ causa. ME. Num inuides uentri tuo? OG. Imò
 rapacibus cauponibus, qui quū nolint quod æquum est
 apponere, tamen non uerentur ab hospitibus quod inu-
 quum est exigere. Eos sic ulcisci soleo. Si spes datur cœna
 lautioris uel apud notum, uel apud pandocheū paulò mi-
 nus sordidū, in prandio laborat mihi stomachus. Sin prā-
 dium obtulit fortuna quale uolo, sub cœnam incipit dole-
 re stomachus. ME. Non pudet uideri parcum ac sordidū?
 OG. Menedeme, qui talibus in rebus pudoris impen-
 dium faciunt, crede mihi, male collocant sumptum. Ego
 mecum pudorem alijs usibus seruare didici. ME. Iam sitio
 reliquū fabulæ: quare me in cœna expecta conuiuam, ibi
 narrabis cōmodius. OG. Equidem habeo gratiam, quod
 ultro temet offers conuiuā, quum multi uehemēter roga-
 ti pernegent: sed hæc tibi cōduplicabitur gratia, si hodie
 domi cœnes. Nam mihi tempus hoc sumetur salutandæ
 familiæ. Cæterum habeo consiliū utriq; nostrum cōmo-
 dius. Cras mihi uxoriq; meæ domi tuæ adornato pran-
 dium, tum uel usq; ad cœnā proferentur fabulæ, donec te
 fatearis iam esse saturū, & si uoles, ne in cœna quidem
 te destituemus. Quid scabis caput? Tu para, nos bona fi-
 de ueniamus. ME. Malim ineptas fabulas. Verum agē
 prandiolum dabitur, sed insipidum, nisi tu bonis fabulis
 cōdias. OG. Sed heus tu, nōne titillat te animus, ut has
 peregrinatiōes obeas? ME. Fortasse titillabit, ubi tu peri-
 oraueris, nūc ut affectus sum, sat habeo stationes obire

Stationes

Romanas.

ROMANAS. OG. Romanas, qui Romam nunquam uideris? ME. Dicam. Sic domi obambulo, ingredior conclauic, curoq; ut salua sit filiarum pudicitia. Rursus hinc in officinam, contemplor quid agant famuli famuleq; inde in culinam, circūspiciens, si quid opus sit admonitū: hinc aliò atq; aliò, obseruans quid agant liberi, quid uxor, sollicitus ut omnia sint in officio. Hæ mihi sunt stationes Romanæ. OG. At ista pro te curaret diuus Iacobus. ME. Ut ipse curem ista, præcipiunt sacræ literæ: ut diuis comittam, nusquam legi præceptum.

IXΘΥΟΦΑΓΙΑ.

LANIO, ET SALSAMENTARIUS.

LA. Dic mihi insulsiſſime salsamentarie, nondum emisti restim? **SA.** Restim Lanio? **LA.** Ita restim. **SA.** Cui tandem rei? **LA.** Cui, nisi suspendio? **SA.** Emant alij, me nondum usq; adeò tædet huius uite. **LA.** At breui tædebit. **SA.** In uatem ipsum ista uertat Deus aliquis potius. Sed quid est mali? **LA.** Si nescis, dicā. Instat tibi tuisq; plane Saguntina, quod aiūt, fānes, ut res prorsus sit uobis ad laqueum reditura. **SAL.** Bona uerba Lanio. Ista sint hostibus nostris. Vnde nobis ex Lanio repente prodisti Psychius qui spiā, ut diuines tantam calamitatē? **LA.** Non est diuinitatio, ne tibi blandiaris, res ipsa adest in foribus. **SA.** Enecas, ede rem si quid habes. **LA.** Edam tuo magno malo. A Romano senatu uenit edictū, ut posthac liberū sit cuiq; uesci quibus uelit. Qui igitur tibi tuoq; ordini restat, nisi bulimia cū putribus salsamentis? **SA.** Per me qui dē uel limacibus, uel urticis uescatur, qui uolet. At nunc interdictum est cuiquā, ne uescatur piscibus? **LA.** Non, sed lata potest uescendi carnibus quibus fuerit collibitum.

tem. S A. Siue uana prædicas, tu potius dignus es suspen-
 dio: siue uera, tibi potius parandus funis. Nam mihi post
 hac spero quæstû uberiorem. L A. Imò prouentum uber-
 rimû, sed esuritionis usq; ad saturitatem: aut si mauis au-
 dire letiora, posthac longè mundius uiues, neq; quod so-
 ks, cubito nasum emunges pituitosum & scabie fruticâ
 tem. S A. Ohe uenimus ad summû, cæcus conuicia iacit
 in luscum, quasi uerò quicquã apud laniones purius sit
 ea parte corporis, quæ dicitur semper lotione superior.
 Utinã uerum esset quod annuntias, at uereor ne me cõij-
 cias in falsum gaudium. L A. Tibi quidem nimium uera
 nuntio. Sed unde tibi quæstû promittis uberiorem? S A.
 Quoniã eò uideo recidisse mores hominum, ut quod ue-
 titum sit, impotentius appetant. L A. Quid tum postea?
 S A. Quia plures abstinebüt ab esu carnü, ubi permissa
 est uescendi potestas, nec ullum erit lautum conuiuium
 absq; piscibus, quemadmodû apud priscos fieri cõsuevit.
 Itaq; carniuum esum permissum gaudeo, utinam & pi-
 scium esus esset interdictus, auidius his uesceretur homi-
 nes. L A. Pium mehercule uotum. S A. Hoc optarem, si,
 quod tu facis, nihil aliud spectarem quàm pecunie lucrû,
 cuius amore tu crassam istam et carniuorã animam dijs
 manibus deuouisti. L A. Salsus es totus, quû insulsa sit ora
 tio. S A. Quæ ratio cõmouit Romanos, ut tot seculis ob-
 seruatam legem carnariam relaxarint? L A. Nimirû hoc
 ipsa res iandudum illis persuasit. Reputant id quod est,
 per falsamentarios inquinari ciuitatem, infici terram, flu-
 mina, aërem & ignem, & si quod aliud est elementum,
 corrumpi corpora mortalium: ex piscium enim esu cor-
 pus impleri putribus humoribus: hinc febres, tabes,
 podu

Cubito nasû.
 extat iocus
 Ciceronis, in
 falsamentarij
 filium.
 Venimus ad
 summum. De
 re extreme
 impudentie.
 Sic Horat.
 Lotione supe-
 rior, quia sub-
 inde inquinat
 de quo dicitur
 est alias.

Dijs manib.
 Id est, inferis.
 sic Decius &
 Qu. Curtius
 se dijs mani-
 bus deuoue-
 runt.

Tabes, quam
επιει Græ
 ci. Epilepsis,
 morbus comi
 tialis.

podagra, epilepses, lepra, & quid nō malorum? s. A. Dicitur
 igitur mihi Hippocrates, quur in ciuitatibus bene injitū
 tis uetitum est intra moenia mactare tauros ac sues? Re
 etius etiā consuleretur saluti ciuiū, si nec pecudes iugula
 rentur. Quur lanis describitur certus locus, ne si passim
 uiuant, totam urbem reddant pestilentē? An est ullum fo
 toris genus corrupto animantiū cruore sanieq; pestilenti
 tius? L. A. Aromata mera sunt, si ad pisciū putorem confe
 ras. s. A. Tibi quidem, opinor, aromata mera sunt, at non
 idem uisum magistratibus, qui uos ab urbe submouent.
 Porro quā suauiter oleant uestra ista laniena, declarat
 ij, qui naribus obturatis prætereunt: declarat uulgò, qui
 malunt habere uicinos decem lenones, quā unum lanio
 nem. L. A. At uobis ab ablucenda putria salsamenta nec la
 cus nec amnes toti sufficiūt: uereq; quod dici solet, inani
 ter aquā consumitis. Semper enim piscis piscem olet, etiā
 si unguentis oblinas. Quid autem mirū, mortuos sic ole
 re, quum pleriq; uiui mox ut capti sunt oleant? Carnes
 muria conditæ seruantur multos in annos, adeò non pu
 tentes, ut aromaticū quiddam redoleant. Rursus uulgari
 sale conditæ durāt absq; foetore. Duratæ fumo uenio ue
 nihil molesti odoris contrahunt. Hæc omnia si pariter
 adhibeas pisci, nihil aliud quā piscem olebit. Vel hinc
 conijce, nullū esse putorem cum piscium foetore cōferen
 dum, quod ab his putrefit etiam ipse sal, in hoc à natura
 datus, ut à rebus arceat putrefactionem, dum genuina ui
 claudit constringitq; simul & excludens quod extrinse
 cus noxam afferre possit, et humores intus unde putrefa
 ctio poterat oriri desiccans, in solis piscibus sal non est
 sal. Nostras ædes fortassis aliquis delicatior præteriens

Muria, siue
 muries, est a
 qua salamen
 torum.

obturat nares, at nemo sustinet in cymba sedere, in qua
 uestra sunt salsamenta. Viatori si quādo occurrunt plau-
 stra onusta salsamentis, quæ ibi fuga? quæ narium obtura-
 tio? quæ spūta? quæ excreatio? Et si quā fieri possit, ut sal-
 samenta pura in urbem adueherētur, quemadmodū nos
 mactatorū bouum carnes apportamus, lex nō dormiret:
 nunc quid facias ijs, quæ putria sunt, etiam quū comedun-
 tur? Et tamē quoties uidemus ab agoranomis damnatas
 merces uestras conijci in flumen, uobis indicta multa: Id
 uero sapius etiam fieret, nisi illi corrupti per uos magis
 spectarent priuatum cōmodum, quā publicā salutem.
 Nec hac tantum parte nocetis Reipub. sed impia conspi-
 ratione uetatis, ne aliunde pisces recentiores aduehātur
 in ciuitatem. S A. Quasi uero nullus unquā uiderit mul-
 ta percussum lanionem, quod porcum insyncerū, & lin-
 guæ maculis lepræ uitiū profitentē uendiderit, aut quod
 ouem aquis cœno ue suffocatā, aut alioqui uerminantes
 armos, lotionē & circumlito recenti cruore uitium dissi-
 mularit. L A. Atqui nullū ex nobis tale extat exemplum,
 quale nuper ex uobis ex unica anguilla crusto panis in-
 cocta, pericere nouē conuiuæ. Talibus obsonijs uos instrui-
 tis mensas ciuium. S A. Casum narras, qui nemini uitari
 possit, si fortuna uelit. At uobis pene quotidianū est, pro
 cuniculis atiles feles uēdere, pro leporibus canes, si per-
 auriculas & pedes hisutos liceret. Quid aut cōmemo-
 rem artocrea ex humanis carnibus confecta? L A. Tu
 quod in me dānabas, casus & hominū uitia mihi oppro-
 bras, tueantur ista qui cōmittunt: ego quæstum cum quæ-
 stu cōfero. Alioqui damnentur & olitores, quod interdū
 imprudentes pro caule uendant cicutam aut aconitum:
 damnentur

Agoranomi?
 præfecti foris,
 in quibus uen-
 duntur etica-
 lenta.

damnetur et pharmacopola, quod interdū pro remedijs porrigunt uenena. Nulla est ars tā inculpata, quin istaec incidat mala. Vos quū omnes officij numeros impleuerit

Terpedo, piscis letalis cōtactu.

Hydrus, serpens aquatilis.

Lepus, piscis homini prae-

sentissimū & immedicabile

uenenum, & homo pisci, a-

deo ut hominis cōtactu so-

lo moriatur.

tis, uenenū est quod uenditis. Si torpedinem, si hydrum, si leporem marinum retibus admixtū cum ceteris uenditis, casus esset non crimen: nec magis imputari poterat uobis quā medico, qui nouunquā occidit agrū quem curat. Ferri poterat hoc malum si mēribus duntaxat hybernis extruderetis uestra purulenta: rigor temporis mitigaret pestilentia. Nunc aestatis incēdio putrem additis materiam, autumnū per se nocentem redditis nocentiorē. Quūq; iam se renouat annus, et humores cōditi sese rursus proferunt, non absq; corporū periculo, ibi uos totos menses duos tyrannidē occupatis, & anni renascētis infantiam accersito senio uitiatas. Quūq; hoc meditetur natura, ut corpora succis insalubribus repurgata, nouis succis repubescant, uos ingeritis meros putores merasq; fanies, & si quid est in corporibus uitij, augetis malū malo adijcientes, & bonos insuper corporis succos corrumpentes. Tolerari poterat hoc quoq; si tantū corpora uitaretis, nunc quoniā ex ciborum differentijs uitiantur animorū organa, sit ut ipsi uitientur animi. Tales serē uideas homines istos pisculentos, quales sunt ipsi pisces, pallent, olent, stupent, muti sunt. S. A. O. nouū Thaletē. Quid igitur sapiunt qui betis uictitant? nimirū quantum ipse beta. Quid sapiūt qui boues, et oues, & capras deuorat? nimirū quod boues, oues, & caprae. Vos hoedos pro delictijs uenditis, & tamen hoc animal ut est morbo comitali obnoxiiū, ita gignit eundem morbū in his qui gaudent esu carnū. An non praestabat salsamentis placare latrantem

tem stomachū? L A. Quasi solum hoc mētiti sint rerum
 naturalium scriptores. Et si maximè uerū sit, quod nar-
 rāt corporibus morbo obnoxijs saepe quæ per se optima
 sunt pessima sunt. Hecticis ac phthisicis uēdimus hœdos,
 nō uertiginosis. S A. Si piscium esus tantā perniciem ad-
 fert rebus mortaliū, quur nobis præsulum ac principum
 sententiā licet toto anno nostras merces diuendere, uo-
 bis bonā anni partem indicta sunt feriæ? L A. Istud quid
 mea refert? Fortassis hoc procuratū est à malis medicis,
 quò questus ipsis esset uberior. S A L. Quos malos medi-
 cos mihi cōmemoras, quum nulli sint hostes æquè pisci-
 bus capitales? L A. Ne quid erres ô bone, nō faciunt hoc
 studio uestri, nec amore pisciū, quum ab his nulli religio-
 sus abstineāt, suum agunt negotiū. Quò plures tussunt,
 languēt, ægrotāt, hōc illis annona benignior est. S A. Me-
 dicis hīc non patrocinator, ipsi suā uicem ulciscuntur, si
 quādo in casses illorū incideris. Mihi pro mea causa suffi-
 ciat ueterum sanctimonia, uita probatissimorū autori-
 tas, episcoporū maiestas, publica Christianarū gentium
 consuetudo, quos omnes si damnabis insania, malo cum
 illis insanire, quàm cum lanijs esse sobrius. L A. Tu recu-
 sas patronus esse medicis, ego nolim esse criminatōr aut
 censor ueterum publicæ ue cōsuetudinis. Ista uenerari so-
 leo, non incessere. S A. Isto quidem nomine cautus es ue-
 rius, quàm pius Lanio, nisi te prorsus non noui. L A. Meo
 iudicio sapiunt, qui cauēt, ne quid habeant rei cum his
 qui fulmē habent in manibus. Attamen quid ex meis bi-
 blijs, quæ populari lingua uersa nonnunq̄ lego, sentiam,
 nō tacebo. S A. Ut nunc fies exlanione Theologus. L A.
 Arbitror primos illos homines simulatq; ex uda argillæ
 præ-

Hectici qui p-
 petuo laborās
 febrī, iam in
 habitū acta.
 Phthisici, qui
 contabescunt
 & exarescūt.

prodierunt, fuisse corpore salubri ac succulento. Id declarat illorū uiuacitas. Deinde paradysum fuisse locum multo cōmodissimum situ cœloq; saluberrimo. Tali loco talia corpora, uel aëris haustu, herbarum, arborum ac florum undiq; spirantium fragrātia, citra cibum ullum potuisse uiuere, præsertim quū ultro citra sudorem hominis affertim tellus effunderet omnia, nec morbus esset ullus, nec senii. Cultus enim talis horti uoluptas erat uerius, quàm labor. S A. Adhuc uerisimilia prædicas. L A. Ex tam uario horti feracissimi prouentu, nihil interdictum est præter unicam arborem. S A. Verisimū est. L A. Idq; non ob aliud, nisi ut per obedientiam agnoscerent dominum & conditorem suū. S A. Recte. L A. Quin & illud arbitror recentem terrā omnia progenuisse felicia, meliorisq; succi, quàm nunc gignit senescens ac præpmodum effeata. S A. Esto. L A. Idq; præcipue in paradiso. S A. Haud dissimile ueri. L A. Illic igitur uesci, uoluptatis erat, non necessitatis. S A. Audiui. L A. Et abstinere à laniandis animantibus, humanitas erat, non sanctitas. S A. Nescio. Animantiū esum à diluuiōe permissum lego, prius interdictum non lego. Quorsum aut attinebat permittere, si iam permissus erat? L A. Quare nō uescimur ranis? Non quia uetita, sed quoniā abhorremus. Quis scis, an Deus illic admonuerit, quem cibum requireret humana fragilitas, non quem permetteret? S A. Non sum ariolus. L A. Atqui in ipso statim cōditi hominis initio legimus: Domini namini piscibus maris, & uolatilibus cœli, & uniuersis animalibus quæ mouentur super terrā. Quis usus domini, si uesci non licet? S A. O crudelem herū. Itā ne deoras seruos & ancillas, tuos liberos & uxorem? Quis eadem

eadē opera uesceris matula tua, cuius dominus es? L A. Sed audi uicissim insulse falsamētarie, È cæteris usus est, nec est inane dominij nomen. Equus uehit me tergo, cæ melus gestat sarcinas: è piscibus uero quis usus, nisi uescaris? S A. Quasi uerò non sint innumera ex piscibus remedia. Deinde multa sunt in hoc tantum cōdita, ut deleant hominem contemplantē, & in cōditoris admiratio nem rapiant. Fortè nō credes delphinos hominem tergo uehere. Deniq; sunt pisces, qui nobis prædicant imminere tempestatem, uelut echinus. An non talem seruū optares domi tuæ? L A. Verūm ut hoc largiamur, ante diluuiū non fuisse fas uesci cibus, præter quā terræ frugibus, nihil magni erat abstinere ab ijs quæ nō requirebat corporis necessitas, & habebāt laniandi crudelitātē: illud factis, animantiū csum initio permissum ob humanorum corporum imbecillitatē. Frigus induxerat diluuiū: & hoc uidemus in regionibus frigidis nasci homines cæteris edaciores: ac terræ prouētum uel extinxerat, uel corruerat inundatio. S A. Esto. L A. Et tamen à diluuiō præteribant annum ducentēsimū. S A. Credo. L A. Quis igitur Deus quod illis robustis citra exceptionē permisit, post imbecillioribus æuiq; cōtractioris astrinxit ad certa animantium genera, quemadmodum præcepit Moses? S A. Quasi meum sit corū quæ Deus gerit, rationē reddere. Arbitror tamen hoc tum fecisse Deum, quod solent heri qui cōtrahunt indulgentiā in seruos, ubi uident illos ab uti lenitate dominorū. Sic equo plus satis ferocienti subducimus fabas et auenā, parcoq; fœno pascimus, frenoq; & calcaribus asperioribus subigimus. Excusserat hominum genus omnem reuerentiā, in tantamq; licentiā sese

C

effude

Velut echinus
piscis est, spi-
nas habens p
pedibus, hic
imminente tē
pestare affigit
se, aut fabuz
rat arena.

effuderat, quasi nullus omnino Deus esset. Hic insuenti
sunt legis cancelli, ceremoniarum repagula, minarum ac
praeceptorum frena, quo uel sic resipisceret. L A. Quia igitur
manent hodie legis illius repagula? S A. Quia sublat
ta est carnalis seruitutis asperitas, postea quam per Euan
gelium adoptati sumus in filios Dei. Detractum est praece
ptis, ubi contingit uberior gratia. L A. Quum Deus appellet
suum testamentum sempiternum, quum Christus negarit
se soluere legem, sed consummare, qua fiducia posteriores
ausi sunt bonam legis partem abrogare? S A. Gentibus ca
lex data non erat, & ideo uisum est apostolis, eas non oner
rare circumcisionis molestia, ne quod Iudaei faciunt & ho
dic, in corporalibus obseruationibus constituerent salutis
spem potius quam in fiducia et charitate erga Deum. L A.
Omitto gentes. Quae scriptura manifeste docet, Iudaeos si
professionem Euangelicam fuerint amplexi, manumissos esse
a Mosaica legis seruitute? S A. Quonia id fore praedictum
erat a prophetis, qui promittunt testamentum nouum
& cor nouum, inducuntque Deum abominantem festos Iu
deorum dies, auersantem illorum uictimas, detestantem iei
iunia, reijcientem donaria, desiderantem populum circum
ciso corde. Confirmauit illorum promissa dominus ipse,
qui porrigens discipulis corpus & sanguinem suum, ap
pellat testamentum nouum. Si nihil aboleatur de ueteri,
quomodo hoc dicitur nouum? Ciborum Iudaicum delectum non
exemplo quidem, sed sententia sua abrogauit dominus,
quum negat hominem inquinari cibis qui mittuntur in
stomachum, & per secessum repurgantur. Docet idem
Petrum conspecta uisione, imo Petrus ipse cum Paulo cae
terisque uescens cibis communibus, a quibus lex preceperat
temper

temperari. Agit hoc ubiq; Paulus in suis epistolis, nec dubitatur, quin quod hodie sequitur populus Christianus, ab apostolis ueluti per manus traditū, ad nos deniq; peruenit. Itaq; non tam manumissi sunt Iudaei, quā à legis superstitione uelut à lacte consueto quidē & familiaris, sed iam intempestiuo depulsi. Neq; lex abrogata est, sed ea pars iussa est cedere quae iam erat otiosa. Frondes & flores pollicentur fructum exoriturum, is ubi grauat arborem, nemo flores desiderat. Neq; quisquā deplorat perisse filij sui pueritiam, ubi iam ad aetatem maturam peruenit. Neq; quisquā requirit lucernas & funalia, ubi se terris deprompsit sol. Nec habet quod queratur pedagogue, si filius iam puber suam libertatē sibi uindicat, ac pedagogum in sua uicissim habet potestate. Pignus desinit esse pignus, ubi promissa sunt exhibita. Sponsa prius, quam deducatur ad sponsum, epistolis ab illo missis sese consolatur, exosculatur munuscula ab illo uenientia, pietas illam referentes amplectitur: ceterum ubi iam ipsius sponsi data est copia, prā huius amore negligit illa prius adamata. At Iudaei primum aegre diuellebantur à consuetudinibus, uelut si puer assuetus lacti iam grandis māmam inuoluet, cibum solidum fastidians. Itaq; propemodum uide depulsi sunt ab illis uel figuris, uel umbris, uel temporarijs solatijs, quò se iam totos conuertant in eum, quē lex illa promiserat & adumbrarat. L A. Quis expectaret tantum Theologiae à falsamentario? L A. Soleo pisciuentium comcatum suppeditare nostrae ciuitatis Dominicano collegio: itaq; fit, ut illi frequēter prandēat apud me, ego nonnunquā apud illos. Ex eorum conflictationibus haec decerpsi. L A. Nae tu dignus es, qui ex falsamentario

fias piscium recentium uenditor. Verum illud expedit: si
 Iudaeus esses, neque mihi satis liquet an sis, & immineret
 ex fame certum uita periculum, uesceris carne suilla, an
 mortem praoptares? S. A. Quid facturum essem, scio: quid
 mihi faciendum esset, nondum intelligo. L. A. Deus utrumque
 uetuit, non occides, & non uesceris carne suilla. In tali ca-
 su utrum praceptum utri par est cedere? S. A. Primum non
 constat, an hoc animo Deus uetuerit uesci suilla, ut mor-
 tem uellet oppeti potius, quam esu uita consuli. Nam ipse
 dominus excusat Dauid, qui contra legis praceptum co-
 mederit sacros panes. Et in exilio Babylonico multa non
 obseruata sunt a Iudaeis quae lex praescripserat. Proinde
 censrem eam legem, quam ipse quoque natura tulit, eoque
 perpetua est & inuiolabilis, debere potiore haberi ea,
 quae neque semper fuit, et post erat abroganda. L. A. Quis
 igitur laudati sunt fratres Macchabei, qui maluerunt du-
 ris cruciatibus exanimari, quam carnem gustare suis? S. A.
 Opinor, quoniam hic esus a rege praescriptus complecti-
 batur totius patriae legis abnegationem, quemadmodum
 circumcisio, quam Iudaei gentibus obtrudere conabantur,
 continebat totius legis professionem, non aliter quam an-
 tra data ad uniuersum contractum praestandum obligat.
 L. A. Itaque si crassior illa legis pars post exortam Euangelii
 lucem recte sublata est, quo consilio nunc uidemus uel ea-
 dem, uel his grauiora reuocari, praesertim quum domi-
 nus iugum suum appellet suauem, & Petrus in actis apo-
 stolorum, Iudaeorum legem appellet duram, quam nec ipsi
 ferre potuerint, nec patres ipsorum? Sublata est circumci-
 sio, sed successit baptismus, duriore prope dixerim condi-
 tione. Illa differebatur in octauum diem, & si quis interim
 casus

casus interceptisset puerū, uotum circumcisionis pro cir-
 cuncione imputabatur: nos pueros uixdum à latebris
 uteri materni egressos, in frigidam aquam, quæq; diu in
 aluco saxeo constitit, non enim dicam computruit, totos
 immergimus: et si uel primo die, atq; adeò in ipso partus
 ostio perierit, nulla parentum aut amicorum culpa, dedi-
 ter miser æternæ damnationi. S A. Sic aiunt. L A. Subla-
 tum est sabbatum, imò non sublatū est, sed translatum in
 diem dominicum. Quid refert? Paucorum dierum ieiui-
 uia indixit lex Mosaiica, nos illis quantum addidimus nu-
 merum? In delectu ciborum quanto liberiores Iudæi noi-
 bis, quibus licebat uel totum annum uesci, ouibus, capis,
 perdicibus et hœdis? Illis nullum uestis genus erat inter-
 dictum, præter eam quæ esset lana linoq; contexta. Nunc
 præter tot uestium præscriptas & interdictas formas &
 colores, accessit capitis rasura, eaq; uaria: ne commemo-
 rem interim confessionis onus, & constitutionum huma-
 narum sarcinas, decimationes non simplices, astrictum
 arctioribus uinculis matrimonium, nouas affinitatis le-
 ges, aliaq; per multa, quæ faciunt, ut hac parte non paulò
 cõmodior uideatur fuisse Iudeorum, quam nostra condi-
 tio. S A. Erras tota uia Lanio: Christi iugum non estima-
 tur ad istam regulam, quam imaginariis. Pluribus astringitur
 Christianus, & astringitur ad difficiliora, denique
 ad poenam grauiorem: sed his adiuncta copiosior uis fi-
 dei & charitatis facit ea suauia, quæ natura sunt gra-
 uissima. L A. Atqui quum olim spiritus specie linguarum
 ignearū è coelo delapsus, copiosissimo dono fidei & cha-
 ritatis locupletarit credentium pectora, quur detractum
 est legis onus, uelut imbecillibus ac sub iniqua sarcina
 C 3 peri

periclitantibus? Quis Petrus iam afflatus spiritu uocabatur
 onus intolerabile? s. A. Detractum est ex parte, ne Iudas
 mus, ut cōperat, obrueret Euangeliū gloriā, & ne legis
 odio gentes alienarentur à Christo, inter quas erant infir-
 mi plurimi, quibus instabat duplex periculum: alterum
 ne crederent, sine legis obseruatione neminem posse salu-
 tem consequi: alterum, ne potius haberent in paganismō
 manere, quā Mosaiicæ legis iugū accipere. Harum im-
 becilles animos oportebat uelut esca quadam libertatis
 allicere. Rursus quō mederentur illis, qui negabant ex
 Euāgelij professione salutis esse spem cura legis obserua-
 tionem, circuncisionem, sabbatismos, delectus ciborum,
 aliāq; id genus aut prorsus sustulerunt, aut in aliud uer-
 terūt. Porro quod Petrus negat se legis onus portare po-
 tuisse, non est referendum ad eam personā, quam tum ge-
 rebat, quum illi iam nihil esset intolerabile: sed ad crassos
 & infirmos Iudeos, qui non sine tædio ardebant hor-
 dei tunicā, nondum gustata spiritus medulla. L. A. Satis
 tu quidem crasse differis. Atqui mihi uidetur & hodie
 nō minus esse causarū, quum obseruationes istæ carnales
 hætenus tolli debeant, ut arbitrariæ sint, non obligato-
 riæ. s. A. Qui sic? L. A. Nuper in linteo quodā amplissimo
 uidi totum orbem depictū. Illic didici quātula esset mun-
 di portio Christi religionem pure sincerēq; profitens: mi-
 mirum Europæ particula uergens ad Occidentem, rursus
 altera uergens ad Septentrionem, tertia tendens, sed
 procul, ad Meridiem: ad Orientem uergentis quarta pos-
 sirema uidebatur Polonia. Reliquus orbis aut Barbaros
 habet, non ita multum à brutis animantibus differens,
 aut schismaticos, aut hæreticos, aut utrunq; s. A. At non

Hordei tunicā. Alludit ad
 allegoriā pa-
 rabolæ de quā
 que panibus
 hordeaceis.

uidiſti totum illud littus Auſtrinum, & ſparſas inſulas
 Chriſtianis inſignibus notatas? L A. Vidi, & diciq; illinc
 auctas prædis, Chriſtianiſmum inductum non audiui.
 Quum igitur tam ampla ſit meſis, uidetur hoc eſſe con-
 ſultiſſimum ad religionem Chriſtianam propagandam,
 quemadmodū apoſtoli ſuſtulerūt onus legis Moſaicae, ne
 gentes reſilirent: ita nūc ad illiciendos etiam imbecilles,
 tolli quarundā rerum obligationes, ſine quibus initio ſer-
 uatus eſt orbis, & nunc ſeruari poſſet, modò adſit fides
 & charitas Euangelica. Rurſus audio uideoq; plurimos
 eſſe, qui in locis, ueſtibus, cibis, ieiunijs, geſtulationibus,
 cantibus, ſummā pietatis conſtituunt, & ex his proximū
 iudicant, contra præceptum Euangelicum. Vnde fit ut
 quum omnia referantur ad fidem et charitatem, harum
 rerū ſuperſtitione extingatur utrunq;: Procul enim ab
 eſt à fide Euangelica, qui fidiſt huiusmodi factis: & pro-
 cul abeſt à charitate Chriſtiana, qui ob potū aut cibum,
 quo rectè quis uti poteſt, exaſperat fratrem, pro cuius li-
 bertate mortuus eſt Chriſtus. Quam amarulentas cōten-
 tiones uidemus inter Chriſtianos, quā inimicas calum-
 nias ex ueſte aliter cinctā tinctā ue. ex cibo quem porri-
 gunt aqua, & quem porrigunt paſcua: Hoc malum ſi ad
 paucos ſerpiſſet, contemni poterat. Nunc uidemus uni-
 uerſum orbem ob hæc diſidijs exitialibus concuti. Hæc
 & huiusmodi ſi tollerentur, & nos maiori concordia ui-
 ueremus, neglectis ceremonijs, ad ea tantum contenden-
 tes quæ docuit Chriſtus, et reliquæ nationes citius ample-
 derentur religionem cum libertate cōiunctam. S A. Ex-
 tra eccleſiæ domum non eſt ſalus. L A. Fateor. S A. Extra
 eccleſiam eſt, quiſquis non agnoſcit pontificem Romæ

num. L A. Non reclamo. S A. Sed hunc nō agnoscit, qui il-
lius præscripta negligit. L A. Atq; idco spero futurum, ut
hic pontifex nomine Clemēs, animo pietateq; clementissī-
mus, quō magis omnes nationes ad Ecclesiæ sodalitatē
alliciat, omnia mitiget, quæ hætenus uisa sunt aliquot po-
pulos à Romana sedis foedere alienare, potiusq; habeat
Euangelij lucrum, quam suum in omnibus ius persequi.
Audio quotidie ueteres querimonias de annatis, de con-
donationibus, de dispēsationibus, deq; reliquis exactioni-
bus, de grauatis ecclesijs: sed arbitror hunc ita moderatū
turum omnia, ut post hac impudēs sit, qui pergat queri.
S A. Vtinā idem facerent omnes monarchæ. Nihil ad au-
bitō, quin res Christiana nūc in arctum coacta felicissimè
sit proferenda, si gentes barbæræ senserint se uocari non
ad seruitutē humanā, sed ad libertatē Euangelicam:
nec ad rapinam expeti, sed ad felicitatis & sanctimonie
confortium. Vbi coaluerint, & in nobis mores uerè Chri-
stianos cōpererint, ultro plus offerent, quam ab eis ulla
uis queat extorquere. L A. Id breui futurū auguror, si pe-
stilentis Ate, quæ duos potentissimos orbis monarchas fu-
nesto bello cōmisit, abierit *ἡ νόστος*. S A. Atq; ego demū
ror iandudum non esse factum, quum Francisco nihil futu-
ri possit humanius, & Carolo Cæsari arbitror à præcep-
toribus instillatum, ut quo per fortunam plus accesserit
imperij finibus, hoc ipse plus addat clementie benignita-
tiq;. Ad hæc, habere solet & *ἄτα* ea peculiarem facilitatis
ac mansuetudinis dotē. L A. Nihil est quod in utroq;
desideres. S A. Quid igitur remoratur publicum orbis
uotum? L A. Adhuc iureconsulti de finibus ambigunt, &
scis comædiarum tumultus semper desinere in nuptias.

Ate, dea Ho-
merica q̄ dif-
fida ierit iter
Deos et homi-
nes. L itæ tar-
dæ, Ate ue-
lox. *ἡ νόστος*
ἄτα, id est, in
malam rem.

iidem principes suas finiūt tragœdias. Sed in comœdijs
 subito coeunt nuptiæ, hic inter magnos magnis molimi-
 nibus res agitur. Et præstat aliquantò ferius obduci cica-
 tricem, quam mox iterum ulcus erumpere. S A. An cre-
 dis istas nuptias esse firma concordie uincula? L A. Vel-
 lem quidē, sed ex his uideo ferè nasci maximā bellorum
 partem, & si quod bellū ortum fuerit, dum affinis adest
 affinis, latius se spargit incendium, & difficilius componi-
 tur. S A. Fateor, & agnosco uerissimum esse quod dicis.
 L A. Sed æquum ne tibi uidetur, ut ob iureconsultorū ri-
 xas & contractuum moras totus orbis tantum perpetua-
 tur mali? Nunc enim nihil usquā tutum est, & pessimis li-
 cet plurimū, dum neq; bellum est, neq; pax. S A. De prin-
 cipum consilijs non est meum dicere. Verū si quis me
 faciat Cæsare, scio quid sim facturus. L A. Eia, facimus te
 Cæsarem, simulq; Romanum pontificem si libet. Quid fa-
 cis? S A. Fac me potius Cæsarem, & regem Gallie. L A.
 Agē, esto utrunq;. S A. Protinus cōcepto pacis uoto, edi-
 crem per uniuersam ditionem meā inducias, dimissis co-
 pijs, denunciāns pœnā capitis, si quis uel gallinā alterius
 attigerit. Ita pacatis rebus meo cōmodo: uel, ut melius di-
 cam, publico, transigerem de ditionis finibus, aut de con-
 iugij conditionibus. L A. Habēs ne firmiora fœderis uin-
 tula, quàm matrimonium? S A. Arbitror. L A. Imperti.
 S A. Si Cæsar essem, sic absq; mora trāssegissem cum rege
 Gallorū: Frater, malus quispiā genius bellum hoc inter
 nos excitauit, neq; tamen inter nos certamen fuit de capi-
 te, sed de ditione. Tu quod in te fuit fortem ac strenuum
 bellatorē præstitisti. Fortuna mihi fauit, teq; ex rege fecit
 captiuū. Quod accidit tibi, mihi potuit accidere, & tuus

calamitas omnes nos admonet humane conditionis. Exa-
 perti sumus quàm hoc certaminis genus utriq; sit incom-
 modū. Agè diuerso genere inter nos coniuictemur. Dono
 tibi uitā, dono libertatem, pro hoste recipio te in amicū.
 Sit omnium præteritorum malorū obliuio, re di ad tuos
 gratis ac liber, habe tibi tua, esto bonus uicinus, & post
 hac geratur unum hoc certamen inter nos, uter alterū fi-
 de, officijs, ac beneuolentia uincat: neq; certemus uer al-
 tero latius regnet, sed uter sanctius administret suā ditio-
 nem. In priore conflictu fortunati laudem tuli, hic qui ui-
 cerit, longe splendidius auferet decus. Mihi quidem hæc
 clementia fama plus adferet ueræ laudis, quàm si uniuersam
 Gallia meæ ditioni adiunxissem. Et tibi gratitudinis
 opinio plus decoris cōciliabit, quàm si me tota Italia de-
 pulisses. Noli inuidere mihi laudem quam affecto, ego ui-
 cisim tuæ sic fauebo, ut huic amico libèter sis debiturus.
 L A. Profecto sic possit astringi Gallia, imò totus orbis.
 Etenim si conditionibus iniquis huiusmodi hoc obducatur
 uerius quàm sanetur, uereor ne mox per occasione rup-
 ta cicatrice plus uetus erumpat maiore cum malo. S A.
 Quàm magnificā, quàmq; plausibilem gloriā hæc huma-
 nitas per uniuersum orbem pararet Carolo? Quæ natio
 se nō lubens tam humano, tamq; clementi principi sub-
 mitteret? L A. Egisti Cæsare sat feliciter, nunc age Pontifi-
 cem. S A. Perlongū sit singula persequi, dicam cōpendio.
 Sic agerē, ut uniuersus orbis intelligeret esse principem
 ecclesie, qui nihil aliud sitiret, quàm Christi gloriā, & sa-
 lutem omnium mortalium. Ea res uerè mederetur inui-
 dia pontificij nominis, & solitam ac perennem pararet
 gloriā. Sed interim ab asino, quod siunt delapsi, milu

Ab asino, id
 est, proposito

tum aberrauimus ab instituto. L A. Ego te mox reducam ^{digressi. Vi-}
 in uiam. Ais igitur obligare pontificum leges omnes qui ^{de Chilia.}
 sunt in ecclesia? S A. Aio. L A. Ad pœnam gehennæ? S A.
 Aiunt. L A. Etiam episcoporum? S A. Sic arbitror in sua
 cuiusq; ditone. L A. Etiam abbatum? S A. Hæreo: nam hi
 certis conditionibus accipiunt administrationē, nec possunt
 suos grauare constitutionibus nisi ex autoritate totius
 ordinis. L A. Quid si episcopus iisdem conditionibus
 accipiat suam functionē? S A. Addubito. L A. Quod episcopus
 constituit, pontifex potest rescindere? S A. Opinor.
 L A. Quod pontifex decreuit, nemo potest abrogare? S A.
 Nemo. L A. Vnde igitur audimus rescissas pontificū sententias,
 hoc titulo, quod parū recte fuerint edocti, & priorum
 constitutiones à posterioribus antiquatas, quod à pietate
 declinarant? S A. Ista subreptitia sunt ac temporaria. ^{Antiquatas, id est, abrogatas.}
 Nam & in pontificē, ut hominē, cadit ignorantia personæ
 facti uē. Ceterum quod ex autoritate concilij uniuersalis
 proficiscitur, cœleste oraculum est, & pondus habet par
 Euāgelij, aut certe proximū. L A. Licet ne de Euāgelij
 dubitare? S A. Bona uerba, ne de cōcilijs quidem rite in
 spiritu sancto congregatis, per actis, editis & receptis.
 L A. Quid si quis dubitet, an hæc cōpetant in concilium
 quod obijcitur, quemadmodū audio Basilien. se concilium
 à nōnullis reijci, nec omnibus probari Constantiense.
 loquor de his qui nunc habentur orthodoxi, ne quid
 dicā de proximo concilio Lateranensi. S A. Dubitent qui
 uelint suo periculo, ego nolo dubitare. L A. Petrus igitur
 habuit autoritatem condendi nouas leges? S A. Habuit.
 L A. N. Habuit & Paulus cum ceteris apostolis? S A. Habuerunt
 in suis quisq; ecclesijs, à Petro seu Christo commiſis.

missis. L A. Et Petri successoribus par est potestas cū ipso Petro? S A. Quid nē? L A. Tantundem igitur honoris debetur rescripto Romani pontificis, quantum epistolis Petri: & tantundem cōstitutionibus episcoporū, quantum epistolis Pauli? S A. Equidem arbitror etiā amplius deberi, si precipiant, et legem ferant cum autoritate. L A. Sed fas ne est dubitare, an Petrus & Paulus scripserint afflatu diuini spiritus? S A. Imò hæreticus sit qui dubitet. L A. Idem censes de rescriptis et cōstitutionibus pontificum & episcoporum? S A. De pontifice censeo, de episcopis ambigo, nisi quod pium est de nullo perperā suscipiari, nisi res ipsa palam clamitet. L A. Quare spiritus citius patitur errare episcopū, quā pontificem? S A. Quia grauius est à capite periculum. L A. Si tantū ualent presulum cōstitutiones, quid sibi uult quod dominus in Deuteronomio tam rigide cōminatur, ne quis quid addat, aut adimat legi? S A. Non addit legi qui latius explicat, quod latebat, qui ea suggerit quæ spectant ad legis obseruationē: neque detrahit qui pro uiribus audientium legem dispensat, alia promens, alia celsas pro ratione temporis. L A. Num obligabant Pharisæorum ac scribarum cōstitutiones? S A. Non arbitror. L A. Quare ita? S A. Quia docendi habebant autoritatem, non condendi leges. L A. Vtra potestas uidetur amplior, cōdendi leges humanas, an interpretandi diuinas? S A. Condendi humanas. L A. Mihi secus uidetur. Etenim cui ius est interpretandi, huius sententia pondus habet legis diuinæ. S A. Non satis assequor quod dicis. L A. Dicam explanatius. Lex diuina iubet subuenire parenti, Pharisæus interpretatur hoc esse datum patri, quod missum est in carbonā, cō quod Deus pater sit omnium.

omnium. Nonne huic interpretationi cedit lex diuina?
 S A. Ista quidem falsa interpretatio est. L A. Sed postea
 quam illis semel tradita est interpretandi autoritas, un-
 de mihi constabit, cuius sit uera interpretatio, maxime si
 ipsi inter se dissentiant? S A. Si minus satisfecit tibi sensus
 communis, sequere presulum autoritatem, id tutissimum est.
 L A. Ergo Phariseorum & Scribarum autoritas deuoluta
 est ad Theologos & concionatores? S A. Est. L A. Sed nul-
 los audio frequentius inculcantes. Audite, ego dico uo-
 bis, quam eos qui nunquam uersati sunt in palestris Theo-
 logicis. S A. Audies omnes candidè, sed cum iudicio, mo-
 do ne simpliciter insaniant. Tum enim oportet populum
 cum sibilo surgere, quò suam agnoscant dementiam. Ceter-
 rum quibus contigit titulus doctoris, his oportet fidere.
 L A. Verum in his quoque cõperio nonnullos multo rudio-
 res ac stultiores illis, qui prorsus sunt illiterati, & inter
 doctissimos miram uideo controuersiam. S A. Elige quæ sunt
 optima, inexplicata alijs relinquito, ea semper amplectes,
 quæ procerum & multitudinis cõsensus approbauit. L A.
 Scio isthuc esse tutius. Sunt igitur & constitutiones ini-
 quæ, quemadmodum sunt interpretationes falsæ? S A. An
 sint, alij uiderint, arbitror esse posse. L A. Annas & Cai-
 phas habebant potestatem condendi leges? S A. Habebant.
 L A. Num horum quauis de re constitutiones obligabant
 ad poenam gehennæ? S A. Nescio. L A. Puta Annam consti-
 tuisse, ne quis reuersus à foro sumeret cibum, nisi loto cor-
 pore: qui illotus caperet cibum, num crimen gehenna di-
 gnum admitteret? S A. Non arbitror, nisi cõtempus pu-
 blicæ potestatis crimen exacerbaret. L A. An omnia præ-
 cepta Dei obligabant ad poenam gehennæ? S A. Non opi-
 nor.

nor. Nam Deus prohibuit omne peccatū quamlibet ue-
 niale, si Theologis habenda fides. L A. Fortassis & uenia-
 le pertraheret in gehennam, nisi Deus sua misericordia
 subleuaret imbecillitatem nostrā. S A. Non est absurdum
 dictu, affirmare non ausim. L A. Quum Israelita exula-
 rent in Babylone, præter alia plurima quæ lex præscrip-
 sit, in multis fuit omissa circuncisio. An omnes hi pece-
 runt? S A. Deus nouit. L A. Si Iudæus clam fame pericu-
 lans uesceretur carne suilla, cōmitteret ne crimen? S A.
 Mea quidē sententia, necessitas excusaret factū, quando
 quidem ore domini defensus est Dauid quod contra le-
 gis præceptum comederit panes sacros, quos appellant
 propositionis: nec solum comedit ipse, sed & fuga comi-
 tes prophanos isdem pauit. L A. Si quæ ea necessitas con-
 stringeret, ut aut percundum sit fame, aut furtum cōmit-
 tendum, utrū eligeret, mortē an furtum? S A. Poritan in
 eo casu furtum, furtum non esset. L A. Hem, quid audio,
 ouum nō est ouum? S A. Præsertim si caperet animo red-
 dendi, placandiq; dominū, quum primum liceret. L A.
 Quid si pereundū esset homini, nisi falsum testimonium
 ferat aduersus proximum, utrum eligendum? S A. Mors.
 L A. Quid si cōmisso adulterio possit seruare uitā? S A.
 Potior erit mors. L A. Quid si simplici stupro possis effu-
 gere mortem? S A. Moriendū potius, ut aiunt. L A. Quæ
 hic ouum non desinit esse ouū, præsertim si nulla fiat uis
 aut iniuria? S A. Fit iniuria corpori puelle. L A. Quid si
 periurio? S A. Moriendum. L A. Quid si simplici nulliq;
 noxio mendacio? S A. Docent præoptandā mortem. At
 ego crediderim graui necessitate, aut ingenti proposita
 utilitate mendaciū huiusmodi aut nullū esse crimen, aut
 leuissimū

leuissimum, nisi quod aperta fenestra, periculū est ne dis-
 scamus & perniciosis mendacijs assuescere. Finge inci-
 disse casum, ut innoxio mendacio possit seruare & cor-
 pora, & animas totius patrie suae, uirū eliget uir pius, fu-
 giet mendaciū? L A. Quid alij sint facturi nescio, ego uel
 quindecim Homericā mēdacia nō uerear dicere, moxq;
 libeculam illam abstergerē aqua sacra. S A. Idem ego fa-
 cerem. L A. Igitur nō quicquid Deus praecipit aut inter-
 dicit, obligat ad poenā gehennā. S A. Non uidetur. L A.
 Modus igitur obligationis non est ab autore legis tantū,
 sed ex materia. Quaedā enim cedunt necessitati, quaedam
 non cedunt. S A. Sic uidetur. L A. Quid si sacerdos peri-
 clitetur de uita, seruandus si ducat uxore, utrum eliget?
 S A. Mortē. L A. Quū diuina lex cedat necessitati, quur
 haec lex humana Terminū agit, nulli dignans cōcedere?
 S A. Non lex obstat, sed uotum. L A. Quid si quis uouis-
 set uisere Hierosolymam, nec id posset nisi certo uite di-
 spendio, non ibit, an morietur? S A. Morietur, ni uoti re-
 laxationem impetrarit à pontifice Romano. L A. Quur
 alterum uotum relaxatur, alterū minime? S A. Quia alte-
 rum solenne, alterum priuatum. L A. Quid est solenne?
 S A. Quod solet fieri. L A. At non igitur solenne & alte-
 rū quod quotidie fit? S A. Fit, sed priuatim. L A. Proinde
 monachus si priuatim apud abbatem profiteretur, non
 esset uotum solenne? S A. L. Nugaris. Ideo facilius relaxa-
 tur uotum priuatū, quia minore offendiculo soluitur, &
 is qui facit, hoc animo facit, ut si cōmodum sit, mutet sen-
 tentiam. L A. N. Hoc igitur animo uouent, qui priuatim
 profitentur perpetuam castimoniā? S A. Deberent. L A.
 Perpetuum igitur & non perpetuum? Quid si Carthu-
 sianus?

Terminū
 agit. Fabius
 de Termino
 Deo, qui nec
 Ioui uoluit cō-
 cedere notū
 fama est.

fianum monachū hic constringat casus, ut aut uescendū
 sit carnibus aut moriendū, utrum eliget? s. a. Docent me
 dici nullas esse carnes tam efficaces, quin idem efficiat
 aurum potabile & gemme. l. a. Vtrum igitur cōducibi
 lius, gemmis & auro succurrere periclitanti, an earum
 rerū pretio multos de uita periclitantes seruare, et agro
 to dare pullum gallinaceum? s. a. Hero. l. a. Atqui pi
 scium aut carniū esus non est ex eorum numero, quæ uo
 cant substantialia. s. a. Chartusianos suo iudici relinqua
 mus. l. a. Dicamus in genere. Diligenter, frequēter, mul
 tisq; uerbis inculcatur in lege Moysi sabbatismus. s. a. Ve
 rum. l. a. Vtrum igitur succurrā urbi periclitanti uiola
 to sabbato, an non? s. a. At interim me uis esse iudeum?
 l. a. Volo, & quidē recutitum. s. a. Istum nodum secuit
 ipse dominus. Sabbatū enim hominis causa est institūtū,
 non cōtrā. l. a. Ista lex igitur ualebit in omnibus huma
 nis constitutionibus? s. a. Valebit, nisi quid obstat. l. a.
 Quid si cōditor legis non hoc animo ferat legē, ut quē
 quā obliget ad pœnā gehennæ, imò ne ad reatum quidē
 ullū, sed constitutionē nihilo plus uelit habere ponderis,
 quā exhortationē? s. a. O bone, non est in manu condi
 toris, quantum obliget lex. Vfus est sua potestate ferendo
 legem, ceterū ad quid obliget, aut non obliget, id Deo in
 manu est. l. a. Quir igitur audimus quotidie parochos
 nostros è suggesto clamantes, cras ieiunandum sub pœnā
 damnationis æternæ, si nobis nō cōstat, quomodo lex obli
 get humana? s. a. Id faciunt, quo magis terrēant cōtuma
 ces: nam ad hos arbitror ea uerba pertinere. l. a. Sed in
 terim an cōtumaces talibus dictis territent, nescio: certē
 infirmos uel in scrupū, uel in periculum conijciunt. s. a.

Difficile est utrisq; consulere. L A. Eadem aut est uis consuetudinis & legis? S A. Aliquando maior est consuetudinis. L A. Proinde tametsi non adest animus consuetudine inducentibus iniiciendi laqueum cuiquam, tamen obligat nolentes nolentes? S A. Arbitror. L A. Onus imponere potest, tollere non potest? S A. Admodum. L A. Uim itaq; uides, opinor, quantum sit periculi, nouas leges ab hominibus ferri, si nulla necessitas urgeat, aut nulla magna inuitet utilitas? S A. Fateor. L A. Dominus quum ait, Nolite omnino iurare, num quemuis iurantem obnoxium facit gehennae? S A. Non arbitror, consilium est enim, non preceptum. L A. At istud unde mihi liquet, quum uix aliud accuratius aut seuerius interdixerit, quam ne iuremus? S A. Discas a doctoribus. L A. Et Paulus quum dat consilium, non obligat ad gehennam? S A. Nequaquam. L A. Quare ita? S A. Quia non uult iniicere laqueum infirmis. L A. Est igitur in manu conditoris legem obstringere ad gehennam, aut non obstringere. Et sanctum est cauere, ne quibuslibet constitutionibus illaqueemus imbecilles. S A. Est. L A. Etsi Paulus hic cautionem adhibuit, multo magis sacerdotibus adhibenda, de quibus incertum, quo spiritu agantur. S A. Fateor. L A. Atqui paulo ante negabas, esse in manu conditoris quatenus obstringeret lex. S A. Iam consilium est, non lex. L A. Nihil est facilius, quam commutare uocabulum. Noli furari, preceptum est? S A. Est. L A. Noli omnino resistere malo? S A. Consilium est. L A. At hoc posterius magis habet speciem precepti, quam illud prius. Saltem hoc est episcopis in manu, utrum uelint esse preceptum, quod instituant, an consilium? S A. Est. L A. At istud paulo ante fortiter negabas. Etenim qui non uult suam constitutionem

D

quen

quenquam ad ullum crimen astringere, nimirū uult eam esse consilium, non præceptum. S A. Verum, sed non expedit hoc scire uulgi, ne protinus clamitent esse consilium, quod seruare non libet. L A. At quid interim facies tot infirmis conscientijs tam misere confusis tuo silentio? Verum agè, dic mihi nullis ne notis docti deprehendere possunt, utrum consilij uim habeat constitutio an præcepti? S A. Possunt, sicut audiui. L A. Non licet scire mysterium? S A. Licet, nisi uelis effutire. L A. Ah pisci dixeris.

Pisci dixeris.
Pisces mutos esse declarat
proverbium.

S A. Quū nihil audis, nisi hortamur, ordinamus, mandamus, concilium est: quum audis, iubemus, districte precipimus, præsertim si accedant mina excommunicationis, præceptū est. L A. Quid si debeam pistori meo, quamuis soluendo nō sim, fugere malim quàm cōijci in carcerem, num pecco criminaliter? S A. Non arbitror, nisi desit soluendi uoluntas. L A. Quur igitur excommunicor? S A. Istud fulmen territat improbos, non adurit innocentes. Scis enim & apud priscos Romanos fuisse leges diras ac minaces, sed in hoc ipsum tantūmodo latas, qualis illa fertur è duodecim tabulis, de disseccādo corpore debitoris, cuius ideo nullū extat exemplum, quod non in usum, sed ad terrorem esset prodita. Iam ut fulmen non agit in coram aut linum, sed in æs: ita tales excōmunicationes non agunt in miseros, sed in contumaces. Et tamen ut ingenuè dicā, in huiusmodi friuolis adhibere fulmen à Christo traditum, propemodum esse uidetur, quod ueteres dicebant, in lente unguentū. L A. Num idem ius patrifamilias in sua domo, quod episcopo in sua dioecesi? S A. Arbitror pro portione. L A. Et huius præscripta similiter obligant? S A. Quid nē? L A. Edico, ne quis uescatur coepis.

Quomodo

Quomodo periclitatur apud Deum qui non paruērit?
 S A. Ipse uiderit. L A. Posthac non dicam meis, præcipio,
 sed admoneo. S A. Sapiēs. L A. Verū perspicio uicinum
 meum proximū esse periculo, & arreptum clam admo-
 neo, ut sese subducat ab ebriosorum et aleatorum cōmer-
 cio: ille monitorem aspērnatus, perditius incipit uiuere
 quā antea, num hīc illum obstringit admonitio? S A.
 Videtur. L A. Igitur neq; consulendo, neq; exhortando
 fugimus laqueum. S A. Imò non adfert laqueum admoni-
 tio, sed admonitionis argumentum. Etenim si frater ad-
 monitus, ut crepidis uteretur, negligeret, nullo crimine
 teneretur. L A. Non hīc percontabor, quantum obligent
 præscripta medicorum. Votum obstringit ad pœnam ge-
 herne? S A. Maximè. L A. Omne? S A. Omnißimum, mo-
 do sit licitum, legitimū, ac liberum. L A. Quid appellas li-
 berum? S A. Quod nulla extorsit necessitas. L A. Quid
 est necessitas? S A. Est metus cadens in cōstantem uirum.
 L A. Etiam in Stoicum, quem si fractus illabatur orbis,
 impauidū ferient ruinae? S A. Istum Stoicum mihi osten-
 de, & respondebo. L A. Sed extra iocum, num famis aut
 infamiae metus cadit in constantem uirum? S A. Quid ni?
 L A. Si filia nondū emancipata clam nubat inscijs paren-
 tibus nec passurus si sciant, legitimū crit uotū? S A. Erit.
 L A. An sit nescio, certè si qua sunt, hoc est unum ex illo-
 rum numero, quæ licet uera sint, tamen ob scandalum im-
 becillium silenda sunt. Quid si uirgo quæ ex autoritate
 parentū contraxit matrimonium cum sponso, clam &
 inuitis parētibus, uoto semet addicat collegio sanctæ Cla-
 re, crit ne licitum & legitimū? S A. Si fuerit solenne. L A.
 Num solenne est, quod in agro fit, in obscuro monasterio

Si fractus illa
 Retulit uerba
 Flac. ex O
 dis.

riolo? s A. Sic habetur. L A. Si eadem domi paucis testibus uoto profiteatur perpetuam corporis integritatem, non erit legitimum? s A. Non. L A. Quam obrem? s A. Quia sanctius uotum obstat. L A. Eadē puella si uendat agellum, ualebit cōtractus? s A. Non opinor. L A. Et ualebit, si seipsam dederit in potestātē alienā? s A. Si se Deo dicauerit. L A. An non & uotū priuatum dicat hominē Deo? Et qui suscipit sanctū coniugij sacramentū nōne se dicat Deo? Et quos Deus iungit, dicant se diabolo? De solis cōiugibus dixit dominus, Quos Deus iunxit, homo ne separet. Ad hęc quū adolescens uixdum pubescens, aut puella simplex, minis parentum, seuitia tutorum, im probis instinctibus monachorū, blanditijs & odijs protruditur in monasterium, num liberū est uotum? s A. Si sint doli capaces. L A. Ea etas maximē capax est doli, ut cui facillimē possis imponere. Quid si proponā in animo, diebus Veneris abstinere à uino, perinde obstringit propositum ut uotum? s A. Non arbitror. L A. Quid igitur interest inter certum propositū, & uotum tacita cogitatione conceptum? s A. Animus obligandi. L A. Negābis antē, hic ualere animū. Propono si queam, & uoueo siue queam, siue non queam? s A. Habes. L A. Habeo nebulas in pariete depictas, hoc est, nihil. Est igitur & in proposito discernenda materiæ ratio? s A. Opinor. L A. Et ut illic à legis, ita hīc à uoti nomine cauendum? s A. Recte. L A. Si Romanus pontifex statueret, ne quis iungat matrimonium intra septimū propinquitatis gradum, admitteret crimen, qui duceret cognatā gradu sexto? s A. Opinor, certē periclitaretur. L A. Quid si episcopus suis ediceret, ne quis haberet rem cum uxore, nisi die lune, iouis

Doli capaces
Ita loquuntur
iureconsulti.
Alter ex ambiguo iocatur,
quasi doli capax
qui dolo est idoneus.

& sabbati, cōmitteret crimen, qui clām alijs diebus ute-
 retur uxore? S A. Arbitror. L A. Quid si ediceret, ne quis
 bulbis uesceretur? S A. Quid isthuc ad pietatem? L A.
 Quia bulbi prouocant libidinem. Quod de bulbis dico,
 idem dictum puta de crucis. S A. Hæreo. L A. Quid hæ-
 res? unde est humanis legibus obligandi uis? S A. Ex di-
 ctis Pauli, Obedite præpositis uestris. L A. Hinc igitur
 obligat omneis episcoporum ac magistratum cōstitutio?
 S A. Modo sit æqua, iusta, & legitime lata. L A. Sed istius
 rei quis erit iudex? S A. Ipse qui cōdidit. Nam eius est in-
 terpretari, cuius est condere legē. L A. Ergo citra delectū
 est obediendū, quibuslibet constitutionibus? S A. Opinor.
 L A. Quid si præpositus stultus & impius ferat legem im-
 piam & iniquā, ipsius iudicio standum erit, & populus,
 cui nullū est iudicandi ius, obtemperabit? S A. Quorsum
 attinet ea somniare, quæ non fiunt? L A. Qui subuenit pa-
 renti, non subuenturus nisi lex cogeret, num impleuit le-
 gem? S A. Non arbitror. L A. Qui sic? S A. Primum non
 satisfacit animo eius, qui cōdidit legem, deinde uoluntati
 impie addit hipocrisin. L A. Qui ieiunat, nō ieiunaturus
 nisi præciperet ecclesia, num satisfacit legi? S A. Mutas et
 autorem legis, & materiā. L A. Confer igitur Iudæū sic
 ieiunantem diebus præscriptis, ut ni lex huc adigat, non
 sit ieiunaturus, cum Christiano seruante ieiunium ab ho-
 minibus indictū, haudquaquā seruaturus si legem tollas:
 aut si mauius Iudæum abstinentem à carne suilla, & Chri-
 stianū abstinentem à carnibus & lactarijs die Veneris.
 S A. Infirmi nonnihil reluctanti legi puto paratam
 esse ueniam, certo proposito legem auersanti & obmur-
 muranti non item. L A. Atqui fateris leges diuinis non
 D 3 semper

Bulbis Ge-
 nus est cepis.
 Et bulbus &
 eruca prouo-
 cat uenerem:
 unde Ouidi⁹
 falaces uocat
 erucas.

semper obligare ad poenā gehennæ. S A. Quid ni fatere?
 L A. Nec audes fateri esse legem humanam, quæ non ob-
 ligat ad eandem poenam, sed hominem relinquit in auci-
 pitis: Videris igitur aliquādo plus tribuere legibus homi-
 num quàm Dei. Mendacium & obrectatio suapte natu-
 ra sunt mala, & à Deo prohibita, & tamen fateris esse
 aliquod mendacij & obrectationis genus, quod nõ obli-
 get ad poenam gehennæ, nec audes cum qui quomodo-
 cunq; uescitur carnibus in die Veneris, liberare à poena
 gehennæ. S A. Non est meum quenquā absoluere aut dam-
 nare. L A. Si diuinæ leges et humanæ pariter obstringūt,
 quid igitur interest inter has & illas? S A. Nimirum
 quod qui uiolat legem humanam, immediate peccat ad-
 uersus hominem (si mihi concedis scholasticorum floscu-
 lis uti) mediate aduersus Deum: qui uiolat legem diuinā,
 contra. L A. Quid refert, utrum prius miscueris acetum,
 an absinthium, quum mihi utrunq; sit ebibendum? Aut
 quid refert, utrū lapis à me uulnerato re percussus feriat
 amicū, an ordine uerso? S A. Hoc didici. L A. Et si ex ma-
 teria circumstātijsq; sumitur obligandi modus in utriusq;
 legibus, quid interest inter autoritatem Dei et hominū?
 S A. Impia percontatio. L A. Attamen multi credunt plu-
 rimum interesse. Deus tulit legē per Moſen, nec licet ui-
 lare. Idem feri leges, per pontifices, aut certe concilium,
 quid interest inter has & illas? Lex Moſi per hominē, le-
 ges nostræ per homines. Et uidentur minus ponderis ha-
 bere quæ Deus tulit per unum Moſen, quàm quæ spiritus
 sanctus edit per frequens episcoporum et eruditorum con-
 ſiliū. S A. De spiritu Moſi dubitare nõ licet. L A. Paulus
 in episcoporum uicem uenit. Quid igitur interest inter
 Paulū

Pauli præcepta & cuiuslibet episcopi? s A. Quia sine cõ
 trouersia Paulus scripsit afflatus spiritu. L A. Hæc scripto
 rum autoritas quousq; se porrigit? s A. Arbitror non ul
 tra Apostolos, nisi quod conciliorum est inuiolata autori
 tas. L A. Quare de Pauli spiritu dubitare non licet? s A.
 Quia obstat ecclesie consensus. L A. De episcopis dubita
 re licet? s A. De his nihil temere suspicandũ, nisi res ipsa
 palam clamitet quæstum, aut impietatem. L A. Quid de
 concilijs? s A. Non licet si fuerint ritè & per spiritũ san
 ctum cõgregata peractaq;. L A. Est igitur aliquod conci
 lium in quod ista nõ cõpetunt? s A. Esse potest. Quod ni
 esset, Theologi nequaquã adderent hanc exceptionem.
 L A. Videtur igitur & de concilijs dubitari posse. s A.
 Non arbitror, posteaquã fuerint Christianarũ gentium
 iudicio consensuq; recepta cõprobataq;. L A. Posteaquã
 excessimus pomœria, quibus Deus uoluit circumscribi sa
 cro sanctam illam & inuiolabilem scripturæ autoritatem,
 uidetur mihi & aliud esse discrimen legum diuinarũ &
 humanarũ. s A. Quod? L A. Leges diuinae sunt immuta
 biles, nisi si quæ sunt eius generis, ut significãdi cõercen
 di ue gratia uideãtur ad tempus datæ, quas & prophete
 desituras iuxta carnalem sensum prædixerunt, & aposto
 liam omittendas docuerunt. Deinde, inter leges humanas
 existunt nonnunquam iniquæ, stultæq; & pestilentes, un
 de & abrogantur uel autoritate superiorum, uel consen
 tente neglectu populi. Tale nihil est in legibus diuinis.
 Rursus humana lex suapte sponte cessat, ubi cessarit cau
 sa propter quam lata est: ueluti si constitutio iuberet
 singulos quotannis aliquid conferre in structuram tem
 pli, templo absoluto cessat rigor legis. Ad hæc lex ab
 hominib;

Pomœria, id
 est, limites
 præscriptos.

hominibus lata non est lex, nisi fuerit utentium cōsensu
 comprobata. Lex diuina nec expendi debet, nec potest
 abrogari. Quāquā & Moses legem laturus, suffragia
 populi collegit, nō quod hoc esset necesse, sed ut illos ma-
 gis haberet obnoxios. Impudens enim est legem contem-
 nere, quam tuo suffragio cōprobaris. Postremo quum le-
 ges hominum, quæ ferè corporalia præscribunt pedagogi
 sint ad pietatem, cessare uidentur, uti quis proficit ad spi-
 ritus robur, ut iam talibus cancellis non egeat, modo pro
 uirili uitetur scandalum infirmorū, non malitiose super-
 stitiosorū. Velut si pater præscribat filiæ impuberi, ne bi-
 bat uinū, quo tutior sit illius uirginitas usq; ad nuptias:
 quum adoluerit, iamq; uiro tradita fuerit, non tenetur
 præcepto patris. Multæ leges habent instar pharmaco-
 rum, ea uero mutantur & cedunt pro re nata, ipsis etiam
 medicis approbantibus, qui si semper iisdem uterentur
 remedijs à ueteribus proditis, plures occiderent, quam se-
 narent. S A. Multa tu quidē congeris, quorum nonnulla
 placent, aliqua displicent, quædā nō intelligo. L A. Si lex
 episcopi quæstū euidenter oleat, hoc est, statuat ut singuli
 parochi bis in anno emant aureo ducato ius absoluedi
 à casibus, quos uocant episcopales, quò plus extorqueat
 à suis, obtemperandū censes? S A. Censeo, sed interim cla-
 mandum aduersus legem iniquam, exclusa semper scilicet
 tione. Sed unde hic mihi percontator lanio? Tractent fa-
 brilia fabri. L A. Huiusmodi quæstionibus saepe torque-
 mur in conuiujs, interdum diatriba seruescit ad pugnam
 et sanguinem. S A. Pugnent qui uolent, ego censeo leges
 maiorum esse reuerenter suscipiendas, & obseruandas
 religiose, uelut à Deo profectas: nec esse tutum, nec esse
 piuum.

pium, de potestate publica sinistram cōcipere, aut sercre
 suspirationem. Et si quid est tyrannidis, quod tamen non co
 gat ad impietatem, satius est ferre, quàm seditiose relucta
 ri. L A. Ista quidem ratione fateor bene consultum rebus
 eorum, qui dignitate pollent, et tecum sentio, nec illis ini
 uideo. Cæterum lubens audiam rationem, qua cōsulatur
 & populi uel libertati, uel cōmodis. S A. Deus non desti
 tuet populum suum. L A. Verum ubi interim illa libertas
 spiritus, quam apostoli promittunt ex Euangelio, quam
 Paulus toties inculcat clamans, Regnū Dei non est esca
 & potus: & quod filij non simus sub pædagogo, nec am
 plius seruiamus clemētis huius mundi, aliaq; innumera:
 si tanto pluribus constitutionibus onerantur Christiani
 quàm Iudæi, & si arctius obligant hominū leges, quàm
 pleraq; à Deo tradita præcepta? S A. Dicā Ianio. Non in
 hoc est Christianorū libertas, ut liceat illis facere quæ ue
 lint, liberis à constitutionibus humanis, sed quod ex seruo
 re spiritus ad omnia prompti, lubentes & alacres ea fa
 ciunt quæ præscribuntur, nimirū, filij potius quàm serui.
 L A. Expedite: sed erant & sub lege Mosaica filij: & sunt
 sub Euāgelio serui, atq; adeo uereor ne maxima pars ho
 minum, si quidē serui sunt, qui lege coacti suum officium
 faciunt. Quid igitur discriminis inter nouā & ueterem?
 S A. Meo iudicio multū interest. Quod uetus sub inuolu
 cris docuit, noua sub oculos posuit: quod illa sub anigma
 tibus prædixit, hæc dilucidius ostendit: quod illa subobscu
 re promisit, hæc exhibuit maxima quidē ex parte. Illa tra
 dita erat uni genti, hæc ex æquo docet omnes salutē: illa
 paucis prophetis et eximijs uiris impartijt insignē illam
 & spiritualement gratiam, hæc omne donorum genus largi

ter effudit in omnium aetatum, sexuum et nationum homines, linguas, sanationes, prophetias, miracula. L A. Vbi nunc igitur ista? S A. Cessarunt non interierunt: uel quia non est opus, iam euulgata Christi doctrina: uel quia plarique titulo tantum Christiani, fide qua est miraculorum architectrix caremus. L A. Si propter incredulos ac diffidentes opus est miraculis, talium nunc plena sunt omnia. S A. Est incredulitas simpliciter errans, qualis erat Iudeorum obmurmurantium Petro, quod Cornelii familiam receperat ad Euangelii gratiam: qualis erat gentium, quae religionem quam a maioribus acceperant, putabant esse saluiferam, & apostolorum doctrinam esse superstitionem peregrinam: hi conspectis miraculis conuersi sunt. Nunc qui diffidunt Euangelio, tanta luce per uniuersum orbem coruscante, non simpliciter errant, sed excaecati malis affectibus non lunt intelligere, ut bene agant: hos nulla miracula reducerent ad mentem meliorem. Et sanandi tempus nunc est, puniendi post futurum est. L A. Quanquam multa dixisti satis probabiliter, tamen mihi propositum est, non fidere falsamentario, sed adibo Theologum quendam eximie doctum, quicquid is de singulis pronunciat, caelestis oraculi uice fuerit. S A. Quis iste? Pharetrius? L A. Ille simpliciter dicitur & ante annos, dignus qui concionetur deuliris aniculis. S A. Bliteus? L A. An ego tam loquaci sophista credam? S A. Amphicholus? L A. Nunquam ei credam in soluendis questionibus, cui meo malo credidi carnes meas. An ille bona fide soluat problemata, qui pessima fide nondum soluit pecuniam? S A. Lemantius? L A. Non utor caecis ad indicandam uiam. S A. Quis igitur? L A. Si scire uis, Cephalus est, uir trium linguarum & omnis potioris

littioris literaturæ perpulchrè gnarus, tum in sacris uolu-
minibus & uetustis Theologis diu studioseq; uersatus.

S A. Dabo rectius cōsiliū. Eas ad inferos, illic inuenies
rabinum Druinū, qui tenedia bipenni dissecabit omnes

tuas quæstiunculas. L A. Tu præi, quo mihi uiam appa-
res. S A. Sed extra iocum: Est ne uerum, quod narras, da-

tam potestatem uescendi carnibus? L A. Ludebam, te ut
urerem. Et si Romanus pontifex id uellet maxime, ordo

salsamentariorum moueret seditionem: deinde mundus
est plenus pharisaicis hominibus, qui non alia re sibi pos-

sunt uindicare sanctimoniam, nisi talibus obseruatiuncu-
lis: hi nec paterentur sibi detrahi iam partam gloriā, nec

sinerent minoribus plus esse libertatis, quàm ipsis fuit.
Ne in lanionum quidem rem esset, permitti liberum qua-

rumlibet rerū esum. Tum enim uariis esset euentus no-
stræ negociationis, nunc certius est lucrū, & minus alee,

minusq; laborum. S A L. Verissima prædicas, sed eadem
incommoditas ad nos rediret. L A. Gaudeo tandem inuen-

tum aliquid, in quo salsamentario cū lanione conueniat.
Iam ut incipiam & ipse serio loqui, quemadmodum for-

taßis expediret populum Christianū paucioribus consti-
tutiunculis obstringi, præsertim si quæ non multum, aut

nihil cōducunt ad pietatem, ne dicam officiant: ita non
libet ab istis stare, qui omnes omnium hominū constitu-

tiones reijciunt, neque flocci faciunt. Imò ob hoc ipsum
multa faciunt, quia præceptum est, ne faciant. Attamen

demirari non possum in plerisq; rebus præpostera mor-
taliū iudicia. S A. Idem nec ego satis admirari possum.

L A N. Coelum terræ miscemus, si quid periculi suspi-
camur, ne quid decedat ponderis sacerdotum constitu-

tionū

Minus alee,
id est, minus
periculi.

tionibus auctoritatiq; et dormitamus quum imminet cui
 dens periculum, ne tantum tribuamus hominū auctori-
 ti, ut auctoritati diuina minus tribuatur, quā oportet.
 Sic à Scylla declinamus, ut non metuamus Charybdim,
 malum exitiabilius. Debetur episcopis suus honos, quis
 negat: præsertim si agunt quod dicuntur. Sed impiū est,
 honores soli Deo debitos transferre in homines, & dum
 impense reueremur hominē, parum reuereri Deum. Ho-
 norandus Deus in proximo, uenerandus in proximo, sed
 interim adhibenda cautio, ne Deus per hanc occasionem
 suo fraudetur honore. s. A. Itidē uidemus multos intamū
 fidere corporalibus ceremonijs, ut his freti negligant ea,
 quæ sunt uera pietatis, suis meritis arrogātes quod est di-
 uina largitatis, & ibi consistentes, unde gradus erat ad
 perfectiora, & ex his rebus proximū calumniātes, quæ
 per se nec bona sunt, nec male. L. A. N. Quin in eadem re
 quū duo sint, quorum alterū altero præstantius, semper
 deterioris est nobis potior ratio. Corpus & quæ corpo-
 ris sunt ubiq; pluris fiunt, quā ea quæ sunt animi. Et ho-
 minē occidisse, pro graui crimine ducitur, ut est: at pesti-
 fera doctrina, uipereis instinctibus corrupisse mentē ho-
 minis, ludus est. Si sacerdos alat capillitium, aut uestem
 sumat hominis prophani, rapitur in carcerē, acriter pun-
 nitur: si bibat in lupanari, si scortetur, si ludat aleam, si ui-
 tiet alienas uxores, si nihil attingat sacrae lectionis, tamen
 eolumna est ecclesie. Non excuso mutatā uestem, sed ac-
 cuso præposterum iudicium. s. A. Imò si non persoluat
 pensum precum horariarum, paratum est anathema: si
 sceneretur, si simoniam admittat, impune est. L. A. Si quis
 uideat Carthusianum aliter uestitum, aut uescentem car-
 nibus:

nibus, quàm excratur, quàm horret, quàm timet, ne terra dehiscens, & spectatorem, & spectatum absorbeat: idem si uideat cum temulentū, mendacibus uerbis in famam aliorum debacchantem, manifestis dolis imponentem tenui uicino, nemo perinde abominatur. S A. Veluti si quis uideat Franciscanū enodi cingulo cinctū, aut Augustinensem non corio, sed lana cinctum, aut discinctum Carmelitam, aut cinctum Rhodiensem: rursus si percalceatum Franciscanum, aut semicalceatum Cruciferum, nonne cōcitaret Tyria, quod dici solet, maria? L A. Imò nuper apud nos ex duabus sceminis, quarum utrāq; dixisses prudentem, altera abortiit, altera cōcidit syncopi, quod conspicerent Canonicum quendam sacris uirginibus præfectum in propinqua uicina, sed tamen in publico obambulare, qui uestem lineam non haberet tectā nigro pallio. At eadem crebrò uiderant aues eiusmodi commessantes, cantillantes, saltitantes, nō addam cætera, nec ullam sentiebant nauseam. S A. Sexui fortasse debetur uenia. Opinor tibi notum Polythrescum. Is egrotabat periculose, phthisis erat. Medici diu suaserant, ut uesceretur ouis & lactarijs, sed frustra: eodem cohortabatur episcopus. Ille quum esset uir non indoctus, & Theologiae baccalaurcus, uidebatur citius emoriturus, quàm utriusque medici consilio morem gesturus. Ita uisum est medicis & amicis ut falleretur, parata est sorbitio ex ouis & lacte caprino, dictum est lac amygdalinum. Ille lubens comedit, & idem aliquot diebus faciens, cœpit habere meliuscule, donec puella quedam fucum prodidit. Ibi cœpis quod comederat reuomere. At idem superstitiosus in lacte, nulla religione commotus est, quo minus abiuraret

pecuniæ

Tyria maria,
id est, summos
tumultus. Vt
de proverb.

pecuniam mihi debitam. Nam chirographū simpliciter
 exhibitum clam unguisciderat. Delatum est iusur andū,
 ego illi cessi. Is uero tam non grauatim recipit, ut optare
 uideretur quotidianas eiusmodi delationes. Quid hoc iu-
 dicio peruersius? Peccabat aduersus mentē ecclesie, qui
 hic non obtemperarit sacerdoti & medicis: & in periu-
 rio manifesto firmam habebat conscientiam tam infirmus
 in lacte. L A. Hic mihi succurrit fabula, quam nuper Do-
 minicanus quidam narrauit in concione frequentissima,
 quod sermonis amaritudinem (nam in die parasceues ex-
 ponebat mortem domini) iucundiore narratione dilue-
 ret. Virginem sacra oppresserat adolescens, uteri tumor
 arguit factum, conuocatus est uirginum chorus, presedit
 abbatissa. Accusata est. Inficiali statui non erat locus. Ar-
 gumentum erat necessarium. Confugit ad statum qualu-
 tatis, nisi mauis translationis. Oppressa sum a ualentio-
 re. At saltē exclamasses. Fecissem, inquit, sed in dormito-
 rio nefas est soluere silentium. Sit hæc fabula, modo fateo-
 mur hoc stultiora geri permulta. Nunc dicam quod his
 oculis uidi. Nomen hominis lociq; silebitur. Habebam
 affinem Priorem abbati proximum, ordinis Benedictini,
 sed ex eorum numero, qui non uescuntur carnibus, nisi
 extra locum, quem appellant magnū refectorium. Habe-
 batur doctus, & ipse uolebat haberi, annos natus fere
 quinquaginta. Certare poculis & hilarescere uino, erat
 illi quotidianum. Duodecimo quoq; die adibat thermas
 publicas, illic dabatur opera purgandis renibus. S A L.
 Erat unde id fieret? L A. Possidebat annuē sexcentos flor-
 renos. S A. O paupertatem optabilem. L A. Ex uino &
 uenere incidit in phthisin. Desperantibus medicis abbas
 impe-

Inficialis sta-
 tus quū factū
 negatur. Qua-
 litatis, quū de-
 fenditur, ut iu-
 refactū. Tran-
 lationis, quū
 culpa facti
 transferatur in
 alium.

Imperabat esum carniū, addēs illud terribile uerbum,
sub pœna inobedientiæ. Ille uix adigi potuit, ut moriens
gustaret carnes, à quibus tot annis nō abhorruerat. S A.
Prior tali abbate Dignus. Diuino tamē, quos dicas: nam
eandem fabulam & ab alijs audire memini. L A. Diui
na. S A. Nōne abbas est prægrandi obesoq; corpore, lin
gua sublefa: Prior humiliore statura, sed erecta, gracili
uulū? L A. Diuina sti. S A. Accipe par pari relatum. Au
dies quod nuper ipse uidi, cuiq; nō interfui solū, uerū
etiam propemodum præfui. Erant duæ monachæ, quæ ui
lebant cognatos suos. Vbi uenissent, quò uolebant, famu
lus per obliuionem reliquerat codicem precum iuxta con
suetudinem ordinis & loci in quo uiuebant. Dum im
mortalem, quanta illic perturbatio. Non audebāt cœna
re, nisi dictis precibus uestertinis, nec sustinebāt ex alio
codice dicere quàm ex suo. Interim tota domus cœnati
uebat. Quid multis? Cantherio recurrit famulus, sub
multam noctem adfert relictum codicem. Dicuntur pre
ces, uixq; ad decimā cœnauimus. L A. Hactenus nihil au
dio, quod sit magnopere reprehendendū. S A. Nimirū,
dimidium duntaxat audisti fabule. Inter cœnandum cœ
perunt illæ uirgines hilarescere uino, tandem risu soluto,
iocis parum pudicis perstrepuerunt conuiuium, sed nemo li
centius egit, quàm illæ, quæ nisi dictis ex ordinis forme
precibus cœnare noluerunt. A conuiuio lusus, choreæ,
cantilena, reliqua non audeo cōmemorare, sed planè ue
reor, ne quid ea nocte patratum sit parum uirgineum, nō
si me fallerent procemia, lasciuia lusus, nutus et suauia. L A.
Istam peruersitatem non tam imputo uirginibus, quàm
sacerdotibus earum curam gerentibus. Sed agē fabu
lus

lam fabula pensabo, quin potius audies oculatam historiam. Hisce diebus aliquot coniecti sunt in carcerem, quod ausi sint die dominico panem coquere, quum forte deesset. Equidem non damno factum, sed excutio iudicium. Aliquantò post die dominico, qui vulgò palmarum dicitur, fortè erat quur uicus propinquus mihi esset aduendus. Ibi tum ad horam dici ferme quartam à prædio, obvium habeo, ridiculum ne dicam, an miserandum spectaculum, arbitror nulla Bacchanalia plus habuisse turpitudinis. Alij uacillabant huc illuc uino, non aliter quàm nauis destituta rectore iactatur uentis & fluctibus. Erant qui cõplexi brachium alterius sustinebãt lapsantem, sed ipsi parum firmi: alij subinde cadebant, ægreq; surgebant: nonnulli quernis frondibus erant coronati. S. A. Magis conue-

Pampineis,
 quia Baccho
 operabantur.
Thyrsi, haste
 uite, quas ge-
 stabãt ageres
 Bacchanalia.
 Silenus apud
 Verg. induci-
 tur senex Epi-
 cureus, est &
 Deus comes
 Bacchi.

niebat pampineis, tum addendi thyrsi. L. A. Senior quidam Silenum agens, sarcinæ in morem sublimis gestabat tur humeris, eo gestu quo solent olim efferri cadaveris pedibus eò porrectis quò ibant, nisi quòd pronus baiulabatur, ne uomitu præfocaretur supinus. Is misere conuomebat suras & calcaneos extremorum baiulorum. Nec inter baiulos quisquam erat sobrius, pleriq; ridebant, sed sic ut facile diceres mentem abesse. Bacchi furor habebat omnes. Atq; hac pompa ciuitatem ingressi sunt, idcirco clara luce. S. A. Vnde collegerant eam insaniam? L. A. In uico propinquo uinum paulò uilius uenditur, quàm in urbe, eò se contulerant aliquot cõbibones, quò uilius insipienter, sed largius. Non enim minus impensum est pecunie, sed plus contractum est dementia. Hi si gustassent omnino, uelut admissio parricidio pertracti fuissent in carcerem: quum præter omissam sacram concionem, præter neglectam

Has preces uespertinas, in die tam sacro tantum intem-
 perantia publicitus esset admissum; nemo puniit, nemo
 detestatus est. S A. Atqui ne istuc tantopere mireris, in
 medijs urbibus in popinis templo proximis diebus quamli-
 bet festis, potatur, cantatur, saltatur, pugnatur tanto stre-
 pitu, tantoq; tumultu, ut nec sacrum peragi, nec sacra con-
 cio possit exaudiri. Itidem si eodem tempore consuissent cal-
 ceum, aut si in die Veneris gustassent suillam, capitis ac-
 cerferentur. Et tamen dies Dominicus ob hoc potissimum
 est institutus, quo uacaret audire doctrinam Euangelicam:
 Et ideo uetitum consuere calceos, ut sit ocium concinnan-
 dis animis. An non hac mira iudiciorum peruersitas? L A.
 Prodigiosa. Iam in ipso ieiunij prescripto quum duo sint,
 alterum abstinencia cibi, alterum delectus cibi: nemo nescit,
 prius illud precepti diuini, aut certe iuxta preceptum diui-
 num esse: alterum uero non solum humanum, uerum etiam
 propemodum pugnant cum apostolica doctrina, ut cumq;
 hoc excusamus: tamen hic quoq; prepostero iudicio, coe-
 nare uulgo impune est, gustasse cibum ab homine uetitum,
 a Deo permissum Et item ab apostolis, capitale est. Ieiunium
 tametsi non constat esse certo preceptum ab aposto-
 lis, tamen illorum exemplis ac literis comendatum est: at
 interdictum ciborum esum, quos Deus creauit ad uescen-
 dum cum gratiarum actione, ut tueamur apud iudicem
 Paulum, quot lemmatis est opus? Et tamen toto passim or-
 be coenatur affatim, nullus offenditur: si ualetudinarius
 gustet pullum gallinaceum, periclitatur Christiana religio.
 In Anglia uulgo quadragesime tempore iustam coenam
 apparat alternis diebus, nemo miratur: si febris periclitans
 tentet attingere ius pulli, plus quam sacrilegium admis-
 sum

Ieiunium, ab-
 stinencia et De-
 lectus cibi.

Lemmatis. i.
 argumentis sed
 proprie argu-
 mentum futile
 lemma dicitur.

sum uidetur. Apud eosdem in quadragesima, quo ieiunio
 ut nihil antiquius, ita nihil sanctius habitum est apud Chri-
 stianos, impune coenatur, ut dixi: si tentes idem extra
 quadragesimam die Veneris, nemo feret. Si queras quare
 ob rem, augeant patriæ consuetudinem. Execrantur eum,
 qui regionis negligit consuetudinem: & ipsi sibi igno-
 scunt, qui negligant uetustissimam totius ecclesie conse-
 tudinem. S A. Nec probandus est, qui sine causa negligit
 consuetudinem patriæ, in qua uiuit. L A. Nec ego crimino-
 nor eos, qui quadragesimam cum Deo uentreque partiuertunt,
 sed indico preposterum de rebus iudicium. S A. Quam
 dies dominicus præcipue legatur institutus, quò populus
 simul conueniret ad audiendum sermonem Euangelicis,
 qui non audit missam, abominabilis est: qui negligit con-
 uersionem, malens pila ludere, purus est. L A. Quam fla-
 gitium admissum existiment, si quis sumat Eucharistiam
 illotis faucibus: quam nihil trepidat, quum idem faciunt
 illoto animo, peruersisque cupiditatibus sordidato. S A. L.
 Quam multi sunt sacerdotes, qui citius mortem oppetant,
 quam sacrificent calice & patina nondum ab episcopo
 consecrata, aut quam sacrificent ueste quotidiana. At
 inter hos qui sic affecti sunt, quam multos uidemus, qui
 non uerentur ad sacram mensam accedere nonnullis proxi-
 ma crapula adhuc temulenti. Quanta trepidatio, si forte
 contigerint corpus domini ea manus parte, que sacro
 oleo contacta non fuit? Quin eadem religione despicimus,
 ne prophanus animus offenda dominum? L A. Vasa sacra
 non attingimus, et piaculum admissum arbitramur, si
 forte acciderit, & interim uiua templa sancti spiritus
 quam securi uiolamus? S A. Humana constitutio uetat, ne
 notius

notus, claudus, aut luscus recipiatur ad sacra ministeria. Hic quàm sumus difficiles, & tamen interim passim recipimus indoctos, aleatores, temulentos, milites & homicidas. Dicunt, Latent nos animorum morbi. De occultis non loquor, de his loquor, quæ magis in propatulo sunt, quàm vitia corporis. L A. Sunt & episcopi, qui ex functionibus nihil sibi vindicant, præter rationes, aliæq; sordida, concionandi munus, quæ prima dignitas est episcopi, cedunt quamlibet sordidis, haudquaquã facturi, nisi præpostero iudicio teneantur. S A. Qui festum diem violat ab episcopo quoopiã institutum, rapitur ad poenã. Et satrapæ quidam, qui tot constitutionibus pontificum & conciliorum, tot fulminibus fortiter contemptis, imperant canonicas electiones, opprimunt immunitates ecclesiasticorũ, ne his quidem parcentes domibus, quæ fornicandis senibus, ægrotis & egenis ex piorum hominum elemosynis institute sunt, abunde Christiani sibi videntur, si seuiant in leuissimarũ rerum præuaricatores. L A. Præstat satrapæ missos facere, loquiq; de salsamentis & carnibus. S A. Assentior. Redeimus igitur ad icuunũ & pisces. Audiui pontificũ leges nominatim excipere pueros, senes, ægrotos, inualidos, grauem laborem sustinentes, grauidas, lactantes, ac uehementer tenues. L A. Idem & ipse frequenter audiui. S A. Rursus audiui præcellentem quendam Theologum, opinor Gersoni nomen esse, hoc addere, si quid extiterit cause paris momenti, cum his quæ pontificum leges nominatim excipiunt, similiter cessare uigorem præcepti. Sunt enim corporũ peculiaris habitus, qui reddunt capitaliorem incediam, quàm morbus euidentis, & sunt vitia morbi ue, qui non ap-

B

a

parent,

parent, quum re uera plus habeant discriminis. Proinde qui sibi notus est, nihil opus habet cōsulare sacerdotem, quemadmodum infantes nō cōsulant sacerdotem, quia causa eximit illos à lege. Et qui pueros, aut uehementer senes, aut alioquin inualidos adigunt ad ieiunium aut esum piscium, bis peccant, primum aduersus fraternam charitatem, deinde aduersus mentem pontificum, qui nolunt eos inuolui lege, quibus obseruata perniciem adferret. Christus quicquid instituit, ad sanitatē animi & corporis instituit. Nec ullus pontifex sibi uindicat tantā potestatem, ut sua constitutione quenquā adigat ad uitā discrimen: Veluti, si quis ex inedia uespertina contrahat insomniam, & ob insomniam periclitetur paraphrenesi, simul & aduersus ecclesie mentem, & aduersus Dei uoluntatem, homicida est sui. Principes quoties commo- dum est, edita lege minatur supplicium capitale. Quid illis liceat, non definio: illud dicam, tutius facerent, si non infligerent mortem corporis, nisi ob causas in diuinis literis expressas. In odiosis dominus longius auocat ab extrema linea, uelut à periurio, uetans omnino iurare, in homicidio prohibens irasci: nos ob humanā constitutionem ad extremā homicidij lineam impellimus, quam uocamus necessitatem. Imò quoties apparet causa prohibilis, charitatis est ultro hortari proximum ad ea, que postulat corpusculi imbecillitas. Et si nulla apparet causa, tamen Christiana charitatis est, benigne interpretari, quod recto animo fieri potest, nisi qui comedit, præ se ferat manifestum ecclesie contemptum. Contumaciter ac seditiose uescentes recte punit magistratus prophanus: at quid quisque domi suæ pro corpusculi sanitate comedit?

dat, medicorum est curare, non magistratum. Quod si quorum improbitas hinc quoque concitet tumultum, ipsi seditionis accersantur, non is qui seruiuit ualeudini, nec diuina nec humana lege uiolata. Hic certe non in loco preteximus autoritatem pontificum, quorum tanta est humanitas, ut ubi cognorint causam haud absurdam, ultro inuitent ad ea, quae postulat ualeudo, diplomatibus armis aduersus malorum obrectationes. Denique per uniuersam Italiam patiuntur in certis macellis uendi carnes, nimirum illorum saluti consulentes, quos illa lex non astringit. Quin & in concionibus sacris audiui Theologos paulo minus Pharisaeicos dicere: Nihil est quod uere amini coena tempore sumere panem unum & hemina uini ceruisie ue propter imbecillitatem humani corporis. Si tantum sibi sumunt autoritatis, ut pro coena coenulam indulgeant ualidis, idque contra praecipuum ecclesiae, quae ieiunium indixit, non coenulam: quur non audent iustam coenam permittere ijs quorum imbecillitas hoc requirit, & pontifices expressis causis declararunt sibi placere? Dicatur zelus si quis durius tractet corpus suum, nam sibi quisque notus est: at ubi pietas, ubi charitas istorum, qui contra legem naturae, contra legem Dei, contra sensum legis pontificiae fratrem imbecillum, spiritu promptum, corpore sculo infirmum ad mortem adigunt, aut morbum morte duriores? L. A. Suggestit mihi tua commemoratio quiddam, quod ante biennium uidi. Erotem nosti, uirum iam natu grandem, uidelicet sexagenarium, ualeudine plus quam uirtuosa, tum quotidianis morbis, ijsque atrocissimis grauissimisque studiorum laboribus sic afflicta, ut uel Milonem possint deicere: ad haec occulta quadam naturae proprietate

Hemina, mensurae genus sextarii dimidium.

Eleutheropolis, id est, libera civitas.

uel à puero sic & abhorrens à piscium esu, & impatientia incidia, ut nunquam id tentarit absque capitis discrimine, postremo diplomatis pontificum abunde communitus aduersus pharisaicas linguas. Is nuper eò uocatus amicis, inuiserat ciuitate Eleutheropolim, non omnino suo nomini respondentem. Erat aut quadragesima tempus, datus est unus atque alter dies amicorum affectibus. Interim ne sceretur piscibus, ne quæ offunderet, quum haberet praeter necessitatē à pontifice diploma, per quod licebat uesci quibuslibet. iam praesentebat morbum imminuentem, quem habebat familiarem, sed morte crudeliorem: parat abitum, & res urgebat, nisi maluisset ibi decumbere. Ibi quidam suspicantes illum hoc maturius abire, quod non ferret eum piscium, effecerunt ut Glaucoplutus uir adprime doctus, & primæ in ea repub. autoritatis, Eros inuitaret domum suam ad ientaculum. Eros iam turba satur, quæ in publico diuersorio uitare non poterat, assensus est, sed hac lege, ne quid esset apparatus praeter oua duo, quæ stans ubi comedisset, equum conscenderet. Promissum est ita fore. Vbi eò uenit, paratus erat pullus gallinaceus. Eros indigne ferens, praeter oua nihil attigit, & abruptum pens conuiuium conscendit equos, deducuntibus eruditissimos aliquot. Eius pulli nidor nescio quomodo peruenit ad Syrophantas. Ab his rumor sparsus est tam atrox, ac si decem homines fuissent ueneno necati. Nec ea ciuitas modo perstrepuerat hac fabula, sed eodē ferme die rumor ad alias ciuitates transuolarat, quæ aberant itinere tridui. Atque ut fit, rumor aliquid ueris addiderat, Eros enim prope fugisset, accensendum fuisse ad magistratum. Hoc ut erat falsissimum, ita uerum erat, Glaucoplutum magistratum expo-

flulanti satisfecisse. Iam Eros sic affectus. ut dixi, si uel in
 publico carnibus uesceretur, quis deberet offendi? Et ta-
 men in eadē ciuitate totam quadragesimā, sed precipue
 diebus festis bibitur usq; ad insaniam, clamatur, saltatur,
 pugnatur, luditur alea proxime templū, ut sacra concio
 non possit audiri, & nullum est offendiculū. S A. Mira iu-
 dicatorum peruersitas. L A. Accipe fabulam huic nō dissi-
 milem. Iam ferme biennū est, quod idem Eros ualetudi-
 nis ergo uiseret Feruentiam, ego officij gratia comitatus
 sum. Diuertit in ades ueteris amici, cuius crebris literis
 fuerat euocatus. Is est uir prepotēs, & illius ecclesie pro-
 cerum unus. Ventū est a pisces, rursus Eros coepit peri-
 clitari, agmen morborū erat febris, cephalalgia, uomitus,
 calculus. Hospes tametsi uideret grauiter periclitantem
 amicū, non ausus est tamen carniū micā dare amico.
 Quam ob rem? Videbat tot causas cur liceret, uiderat di-
 ploma, sed metuebat linguas hominū. Et iam eō profece-
 rat morbus, ut frustra daturus fuerit. S A L. Quid Eros?
 Noui hominis ingenū, emoriatur ciuius, quān amicū
 ulla grauet inuidia. L A. Inclusit se cubiculo, tridū uicti-
 tauit suo more. Prandium erat ouum unum, potus aqua
 saccaro decocta. Simulatq; se remiserat febris, cōscendit
 equum secum deferens cōmeatum. S A. Quem? L A. Lac-
 amygdalinum in laguncula, & uuas passas in crumena.
 Vbi domū redijt, tum aperuit sese calculus, totūq; men-
 sem decubuit. Et tamen hunc quoq; abitū se uis, sed ut
 nus carniū rumor sequutus est, & Lutetiam usq; perla-
 tus non sine frequenti splendidorum mendaciorū comi-
 tatu. Quod tu remediū arbitraris idoneum talibus offeu-
 diculis? S A. Ut in illorū capita cuncti suas matulas effus-
 dant,

dant, & si forte occurrant, obturatis naribus prætereantur, quò uel sic agnoscant suam uersariã. L. A. Certe hanc Pharisaicam impietatem oportebat acrius Theologorum cõuicijs flagellari. De hospite uero illo quid censes? S. A. Mihi uir prudens uidetur, qui norit quàm friuolis de causis quantas tragœdias interdum excitet populus. L. A. Sit hoc sane prudenter factum, & boni uiri metum ciuiliu interpretemur: at quàm multi sunt, qui quum in simili casu fratrem mori patiantur, ecclesiæ consuetudinẽ & populi scandalum prætexunt: cæterum in uita palàm dedecorosa, quam agunt in cõmessationibus, in amoribus, in luxu, in ocio, in summo cõtemptu sacròrum studiorũ, in rapinis, symonijs & fraudibus, nihil formidat populi scandalum. S. A. Omnino tales sunt quidam. Quod isti pietatem appellant, immanis & impia crudelitas est. Sed illi mihi uidentur crudeliores, qui non ex occasione relinquunt hominem in periculo, sed inuentis periculis ueluti laqueis, impellunt multos in corporis animiq; manifestum discriminẽ, præsertim nulla publica autoritate pollentes. L. A. Expecto quid dicas. S. A. Ante annos triginta uixi Lutetiæ in collegio cui cognomen ab aceto. L. A. Sapientie uocabulũ audio. Quid uero narras? Vixit Salsamentarius in eo collegio tam acido? Nõ mirum igitur, si tantum tenet questionum Theologicarum. Nam illic, ut audio, parietes ipsi mentem habent Theologicam. S. A. Sic est ut dicis, ego tamen præter corpus pessimis infectũ humoribus, & pediculorũ largissimam copiam nihil inde extuli. Verum ut pergã, quod cæpi. In eo collegio tum regnabat Ioannes Standoneus, uir in quo non damna affectum, sed iudiciũ omnino desiderasses. Etenim quod

Sapientie. Al
ludit ad locũ
Plaut. habet
ne acetum in
pectore? Et
de acri inge-
nio dicimus.

xi Lutetiæ in collegio cui cognomen ab aceto. L. A. Sapientie uocabulũ audio. Quid uero narras? Vixit Salsamentarius in eo collegio tam acido? Nõ mirum igitur, si tantum tenet questionum Theologicarum. Nam illic, ut audio, parietes ipsi mentem habent Theologicam. S. A. Sic est ut dicis, ego tamen præter corpus pessimis infectũ humoribus, & pediculorũ largissimam copiam nihil inde extuli. Verum ut pergã, quod cæpi. In eo collegio tum regnabat Ioannes Standoneus, uir in quo non damna affectum, sed iudiciũ omnino desiderasses. Etenim quod

ipse memor adolescentie, quam cum extrema paupertate
 se transegerat, rationem habebat pauperum, uehementer
 probari debet. Et si iuuenum inopiam haecenus subleuasset,
 ut honestis studijs suppeteret rerum usus, non ad lasciu-
 iam exuberaret copia, laudem merebatur. Ceterum qui ad
 rem aggressus est cubitu tam duro, uictu tam aspero par-
 coq; uigilijs ac laboribus tam grauibus, ut intra annum
 prima experientia multos iuuenes, felici indole prae-
 ditos, ac spem amplissimam prae se ferentes alios neci de-
 rit, alios caecitati, alios dementiae, nonnullos & lepra, quo-
 rum aliquot ipse noui, certe nullus omnium non periculi-
 tatus est, quis non intelligat esse crudelitatem in proxi-
 mum? Nec his contentus, addidit pallium & cucullam,
 ademit in totum esum carniuum. Et huius generis planta-
 ria transtulit in longinquas regiones. Quod si quisq; tan-
 tum permittat suis affectibus, quantum ille permisit, fur-
 tuum est, ut istorum similes totum occupent mundum. Si
 quidem a talibus initijs primu[m] orta sunt monasteria, quae
 nunc minitantur pontificibus & monarchis. In proximi-
 ad pietatem resipiscentis lucro gloriari pium est: in ueste
 aut cibo gloriam querere pharisaicum est: proximorum
 inopiam subleuare pietas est, prospicere ne liberalitate
 bonorum abutatur ad luxum, disciplina est. Ceterum in
 morbos, in delirationem, in mortem his rebus impellere
 fratrem, crudelitas est, parricidium est. At est fortasse uol-
 untas occidendi, at non abest homicidium. Quae igitur
 istis debetur uenia? Nimirum quae medico, qui per insig-
 niam imperitiā occidit aegrotum. Dicet aliquis: Nullus il-
 los cogit ad hoc uitae genus, sponte ueniunt, rogant ad-
 mitti, & liberum est abire pertransis. O Scythicam respon-
 sionem.

sionem. Itā ne postulant, ut adolescentes rectius persequantur
 ciant quid ipsis conueniat, quā uir doctus, rerum usum
 tritus, & etate prouectus. Sic sese excuset lupo, qui famelicum
 ostensa esca pellexit in retia. An qui uehementer
 esurienti apponat cibū insalubrem aut letiferū etiam, ut
 semet excusabit percuntī? Nemo te coëgit edere, uolēs ac
 lubens deuorasti, quod erat appositū. Nonne is iure re
 spondeat? Tu non cibum dedisti, sed uenenu. Telum in
 gens necessitas, graue tormentū famēs. Ausferant igitur illa
 la magnifica uerba, libera erat electio. Imò magnam uirtutem
 admouet, quisquis talibus utitur tormentis. Nec casu uirtu
 tia tantū perdidit tennes, sustulit non paucos diuitiarum
 filios, & generosam indolem deprauauit. Aetatem lasciu
 uientem moderatis rationibus cohibere, paternū est. Co
 terū in medio hyemis rigore datur postulanti bus pau
 lulum panis, potus iubetur ē puteo pei, qui aquam ha
 bet pestilentem, pestiferam alioqui etiam si nihil haberet
 præter rigorem matutinum. Noui multos, qui ualeto di
 nem ibi contractam nec hodie possunt excutere. Erant
 aliquot cubicula humili solo, putri gypso, uicinia larrina
 rum pestifera. In his nullus unquam habitauit, nisi aut
 mors aut morbus capitalis fuerit consequutus. Omitto
 nunc miram flagrorum carnificinā, etiam in innocen
 Sic aiunt dedisci ferociam: ferociam appellant indolem
 generosiore, quam studio frangunt, ut eos reddant ha
 biles monasterijs. Quantum ibi deuorabatur ouorum
 putrium? quantum uini putris hauriebatur? Sunt fortassis
 hæc iam correcta, sed serò uidelicet ijs qui perierunt,
 aut corpus circumferunt infectum. Neq; uero hæc comu
 memoro, quòd malè uelim illi collegio, sed opere præcipuè
 esse

esse iudicavi monere, ne sub umbra religionis humana
 scuitia corrumpat etatem imperitam ac teneram. Iam
 quantum ibi discatur ciuilitatis aut uerae pietatis, in praesentia non excutio. Quod si uiderem malitiam exuere quicumque cucullam induunt, hortarer omnes ad cucullam.
 Nunc alia res est, proinde non sunt ad hoc uitae genus frangendi spiritus suppullulantis aetatis, sed animus magis ad pietatem educandus. Mihi uix contigit ullum ingredi monasterium Carthusianorum, quin illic offenderim unum atque alterum aut simpliciter mente captum, aut deruantem. Verum iam dudum tempus est, ut a tam longa digressionem redeamus ad institutum. L A. Imò nullum est digressionis dispendium, rem ipsam egimus, nisi si quid tibi forte succurrit, quod adijciendum putes ijs, quae disserata sunt de constitutionibus humanis. S A. Mihi quidem nec humanum praecipuum implere uidetur, qui negligit hoc praestare quod spectauit is qui praecipit. Etenim qui festis diebus tantum abstinere ab operibus manuarijs, nec interim uacat sacris, aut audiendis concionibus uiolat festum diem, negligens id cuius gratia festus dies institutus est. Ideo enim interdictum est opus bonum, ut fieret melius. Iam uero qui pro solitis operibus uacant popinis, scortis, temulentiae, pugnis & alea, bis uiolant diem festum. L A. Opinor & precum sacrarum pensum in hoc praescriptum sacerdotibus ac monachis, ut hac exercitatione consuescerent sustollere mentem in Deum: & tamen qui pensum hoc non absoluit, periclitatur. Qui tantum ore dermurmurat uoces, nec curat animum ad ea quae sonant, colligere, imò ne literas quidem studet discere, sine quibus quae sonant, intelligi non possunt, uir bonus habetur, ac sibi quoque

quoque uidetur. S A. Ego multos noui sacerdotes, qui piaculum inexpiabile putant, aliquam partem precum omis-
 sisse, aut per errorē dixisse de diua Virgine, quum dicen-
 dum esset de sancto Paulo. At ijdem pro nihilo ducebant
 aleam, scortum ac temulentiam, quae diuinis pariter hu-
 manis legibus uicta sunt. L A. Nec paucos ego cōperi,
 qui citius mortem oppetissent, quā uel casu gustato ci-
 bo, aut dum os proluunt delapsis in stomachum aliquot
 aquae guttis sacrificassent: at ijdem faebantur esse sibi
 cum quibusdam simultatem, quos, si daretur opportuni-
 tas, occiderent, nec uerebantur cum hoc animo ad sacrā
 Christi mensam accedere. S A. Atqui ut ieiunij sacrificet,
 hominis praecipuum est: ut deponant iras prius, quā acce-
 dant ad sacram mensam, Dei praecipuum. L A. Iam uero
 de periurio quā praepostere iudicamus? Infamis habetur,
 qui iureiurando confirmauit se dissoluisse es alium,
 si conuincatur non dissoluisse: nec periurij obijciunt sa-
 cerdoti qui palam impudicē uiuit, quū iureiurando pu-
 blicē professus sit castitatē. S A. Quin istam cautionem
 canis episcoporum uicarijs, qui coram altari deierant, se
 cōmperisse omnes, quos offerant initiandos, idoneos at-
 te, scientia & moribus, quū aliquoties inter hos uix du-
 tres ue sint tolerabiles, plurimi uix ad stiuiam idonei. L A.
 Vocatur ad poenam, qui cōmotus aliqua causa peierat:
 & non puniuntur, qui tertio cuique uerbo admiscunt peri-
 iurium. S A. Isti nō iurant ex animo. L A. Eodē colore pe-
 trocineris licebit ei, qui hominē occidit non ex animo.
 Peierare nec ioco nec serio fas est. Et atrocius discrimen
 foret, si quis ioco necaret hominē, quā si cōmotus tra-
 S A. Quid si quis ad eandem truinam expendat ius-
 ramentum

Ad stiuiam, id
 est, ad aratram.
 Nā stiua pars
 aratri est.
 Eodē colore.
 Coloe in Rhe-
 toricis, ē ratio
 defensionis: lu-
 ce. Dic Quin
 siliane colorē
 Et Seneca in
 cōtrouersijs,
 sepe meminit
 coloris.

randum principū, quo inaugurantur? L A. Et ista quum
sint maximè seria, tamen quoniam uelut ex more fiunt,
non habentur pro periurijs. Eadem est quærimonia de
uotis. Matrimonij uotum est iuris sine controuersia diui
ni, & tamen dirimitur per monasticæ uitæ professionem
ab hominibus repertam. S A. Quum nullum uotum reli
giosius sit, quàm baptismi, tamen qui uestem mutat aut lo
cum, perinde quasi patrem ueneno necarit, perquiritur,
rapitur, stringitur, nonnunquam & occiditur propter ho
norem ordinis. At quorū tota uita pugnat ex diametro
cum professione baptismi, quippe qui toti seruiunt mam
monæ, uentri, & huius mundi pompis, habentur in pre
ticio, nec his obijcitur uoti uiolati crimē, nec exprobratur,
nec uocantur apostata, sed habentur pro Christianis. L A.
Simile uulgi iudiciū est de benefactis ac malefactis, deq;
presidijs beatitudinis. Quāta infamia sequitur puellam
lapsam: at longè grauius crimen est lingua mendax &
obscætratrix, & animus odio liuoreq; corruptus. Vbi nō
grauius punitur quamuis leue furtū, quàm adulterium?
Nemo lubens cum eo cōsuetudinem habet, qui semel fur
ti aspersus est infamia: cum eo qui coopertus est aduiter
rijs, pulchrum est habere familiaritatem. Spiculatori pu
blico, qui stipendio conductus seruit legibus, quem admo
dum & iudex ipse, nemo dignetur locare filiam: & non
detestamur affinitatem militis, qui toties inuitis parenti
bus, & uetante nonnunquā magistratu, subduxit sese ad
bellum mercenarium, tot stupris, tot raptibus, tot sacrile
gijs, tot homicidijs, alijsq; facinoribus impurati, que uel
in ipsa militia, uel in profectioe ad bellum, & reditu à
bello committi solent: hunc generum asciscimus, hunc
quorū

quouis carnifice peiorem adamat uirgo, & interpretatur
 mur etiam nobilitatem quaesitam scelere. Qui nummum
 tollit, pendet: qui fraudata moneta publica, qui monopolijs,
 qui usuris, qui mille technis ac fraudibus tam multos
 spoliant, inter praecipuos habentur. S A. Qui uni cuius
 uenenum porrigunt, ut uenefici dant poenas legibus, que
 uinis infectis, aut oleo uitiato populum inficiunt, impu-
 ne faciunt. L A. Noui quosdam monachos adeo superstitio-
 sios, ut existiment sese esse in manu diaboli, si uel calice
 sacra uestis absit, nec metuunt ab unguibus diaboli, si men-
 tiantur, si calumniuntur, si inebriuntur, si inuident. S A.
 Istiusmodi licet & inter nos idiotas complures uideret
 non credunt domum tutam a uiolentia cacodemonis, nisi
 si paratam habeant aquam consecratam, frondes sacras
 ac cereum: & non metuunt suis aedibus, in quibus quod
 die tot modis prouocatur Deus, et colitur diabolus. L A.
 Quam multi sunt qui magis fidunt praedidio Virginis ma-
 tris, aut Christophori, quam ipsius Christi? Matrem con-
 lunt imaginibus, candelis & cantiunculis, Christum im-
 pia uita fortiter offendunt. Nauta quem periclitatur, Chri-
 sti matrem, aut Christophorum, aut quemuis duorum ci-
 tius inuocat, quam ipsum Christum. Et Virginem se cre-
 dunt habere propitiam, quod illi sub noctem cantuuncu-
 lam non intellectam canunt, Salue regina: ac non potius
 metuunt, ne illa se putet irrideri talibus cantiunculis,
 quum totus dies magnaque noctis pars illis transigatur
 obscenis sermonibus, temulentijs, & factis non referent
 dis. S A. Ita militi periclitanti citius in mentem uenit Geor-
 gius aut Barbara, quam Christus. Porro quum nullus sit
 cultus diuis gratior, quam imitatio factorum, quibus ipse
 Christo

Christo placuerunt, hanc partem fortiter contemnimus. Et Antonium nobis egregie fauentē fore credimus, si illi porcos aliquot sacros alamus, siq; ipsum cum suo porco, igni et tinnabulo p̄dum habeamus in foribus ac lateribus adium: nec metuimus, quod magis erat metuedum, ne ille male uelit adibus, in quibus regnant ea uitia, quæ uir sanctus semper fuit detestatus. Virgini annumeramus rosariola, & salutaciunculas, quin potius annumeramus in illius gratiam coërcitū animi tumorem, repressam libidinem, condonata iniuriam? Huiusmodi cantiunculis delectatur Christi mater, his officijs demerueris utrunq; L A. Itidem morbo periclitanti citius inmentē uenit sanctus Rochus aut Dionysius, quàm Christus unica salus hominum. Quin & hi qui sacras literas interpretantur è suggesto, quas nemo sine spiritus afflatu uel intelligere recte, uel docere potest utiliter, malunt inuocare Virginis matris auxilium, quàm ipsum Christum, aut Christi spiritū. Et in hæreseos suspicionem uocatur, qui mutire audet aduersus hanc consuetudinem, quam uocant laudabilem. Atqui laudabilior erat ueterū consuetudo, quam obtinuerunt Origenes, Basiliius, Chrysostomus, Cyprianus, Ambrosius, Hieronymus, Augustinus, qui spiritum Christi identidem inuocant, Virginis auxilium nusquam implorāt. Nec in eos stomachantur, qui tam sanctam consuetudinem, & ex Christi & apostolorum doctrina, ex sanctorum patrum exemplis desumptam, uisi sunt immutare. S A L. Similis error habet cōplures monachos, qui sibi persuadēt Benedictum esse propitiū, donec gestent illius cucullam & pallium, quamquam non arbitror eum uirum unquam gestasse tam la-

cinio

Laciniosam.
 .i. sinuosam,
 multiq; pāni,
 q; tamen pri-
 mum uidetur
 inuentū, quo
 min^o appare-
 rent uestigia
 corporis.

laciniosam, magnoq; emptam uestem: nec ueretur illius
 iram, quod in uita nihil habeant cum illo cōmune. l. a.
 Francisci germanus est, qui uestem cinericiam, & cano-
 beum cingulum nō abiicit: uitā confer, nihil pugnantius.
 De plerisq; loquor, non de omnibus. Atq; hic sermo per
 omnes ordinū, & professionū formas circumferri potest.
 Ex corruptis iudicijs nascitur præpostera fiducia, & ex
 ijsdem nascuntur præpostera scandala. Prodeat Francisca-
 nus coriacea zona cinctus, qui casu funem suum perdis-
 derit: aut Augustinensis laneum gestans cingulū, aut disci-
 pulus, qui cingi soleat, quæ futura est abominatio, quam
 tum periculū ne mulieres ad hoc spectaculum abortiunt.
 Et ex huiusmodi nugis quāta fraternæ charitatis rup-
 ta? quāta acerba odia? quāta uirulenta obtreccionēs?
 Aduersus hæc clamat dominus in Euangelio, nec minus
 gnauiter Paulus apostolus, aduersus eadem clamandum
 esset Theologis & concionatoribus. s. a. Esset sane, sed
 in his multi sunt, quibus expedit talem esse populū, imo
 tales esse principes, tales episcopos. Et sunt rursus, qui ni-
 hilo pius sapiūt in his, quā populū, aut si quid sapientis
 dissimulant, suo uentri cōsulentēs potius, quā Iesu Chri-
 sto. Itaq; fit, ut populus undiq; corruptus præpostere iu-
 dicijs, ibi fidat, ubi præsens est periculum: ibi trepidet, ubi
 nihil est periculi: ibi conquiescat, unde progrediendum
 erat: eò proficiat, unde erat recedendū. Ab his male stru-
 ctis si quid tenēs conuellere, clamant, excitari seditionem,
 quasi seditio sit, si quis uiriosum corporis habitum,
 quem imperitus medicus diu fouerit, ac propemodū uer-
 terit in naturam, conetur eximere pharmacis meliori-
 bus. Verū abrumpenda est querimonia, quæ finem nō
 habet.

habet. Et periculum sit, si senserit populus hoc nostrum colloquium, ne nouum suscitent prouerbium, quod hæc cura sint falsamentario, & lanioni. L A. Istis ego regeat uetus prouerbium, Sepe etiã est holitor ualde oportuna loquutus. Nuper quũ ista dissererem super cœnam, malis auspicijs aderat quidã pannosus, pediculosus, luridus, uietus, exuccus, facie cadauerosa, craniũ uix habebat tres pilos, quoties loquebatur claudebat oculos, aiebant Theologum esse. Is me uocabat discipulum Antichristi, aliãq; permulta balbutiebat. S A. Quid ibi tu, mutus? L A. Ego illi precabar micã sobriæ mentis in tam putido cerebro, si tamen ullum habebat cerebrũ. S A. Iuuaret & istã audire fabulam ordine. L A. Audies, si die Iouis ueneris ad prandium. Habebis uitulinã crusto incoctam, contusam, uide q; tenerã ut possis uel exugere. S A. Polliceor, hac lege, si die Veneris apud nos prandeas, efficiã, ut intelligas falsamentarios non semper uesci putribus falsamentis.

F V N V S.

M A R C O L P H V S. P H A E D R V S.

N A R. Vnde nobis Phædrus, num ex antro Thropho-
nij? P H. Cur isthuc rogas? M A. Quia præter morem tri-
stis, horridus, squalidus, toruus, in summa, nihil minus,
quã quod diceris. P H. Si qui diutius uersantur in offi-
cinis fabrorum ærariorum, aliquid nigroris sibi contra-
hant, quid miraris, si ego tot dies uersatus apud duos
egrotantes, morientes, & sepultos, solito sum mœstior,
præsertim quum uterq; mihi fuerit egregie charus? M A.
Quos mihi narras sepultos? P H. Nosti Gorgium Ba-
learicum? M A. Nomine duntaxat, de facie nõ noui. P H.
Alterum scio tibi prorsus ignotum esse. Is erat Cornelius
F Montius,

Ex antro, ni-
de prouerbis
de Tropho-
nij antro.
Nihil minus
Quia Phæ-
drus Græcis
sonat hilaris.

Montius, qui cū mihi plurimis iam annis intercessit
 Etissima necessitudo. M A. Mihi nunquā cōigit adesse
 morienti. P H. Mihi sepius quā uellem. M A. Sed est ne
 mors res tam horrenda, quā uulgò prædicat? P H. Iter
 ad mortē durius, quā ipsa mors. Quod si quis horro-
 rem illum & imaginationē mortis excutiat animo, mag-
 nam mali partē sibi detraxerit. Breuiter quicquid est cru-
 ciabile, uel in ægrotatione, uel in morte, longè tolerabi-
 lius redditur, si quis se totū tradat uoluntati diuine. Nā
 quod attinet ad sensum mortis, quū iam animus distrahitur
 à corpore, arbitror aut nullum esse, aut per quā stupi-
 dū esse sensum, quod natura prius quā huc ueniat, uel
 cōsopiat, ac stupefaciat omnes partes sensibiles. M A. Nō
 scimur absq; sensu nostri. P H. Sed nō absq; sensu matris.
 M A. Quur non itidem emorimur? Quur Deus mortem
 uoluit esse tam cruciabilem? P H. Natiuitatem uoluit esse
 grauē, ac periculosam matri, quò charius haberet, quod
 peperisset: mortem autem unicuiq; uoluit esse formidabi-
 lem, ne passim homines sibi mortē consciscerent. Etenim
 quum uideamus & hodie tam multos sibi manus adhi-
 re, quid censes futurum, si mors nihil haberet horribile.
 Quoties uapulasset seruus aut etiam filius adolefcentis,
 quoties uxor indignaretur marito, quoties perisset res,
 aut aliud accidisset, quod agrè esset animo, protinus ad
 laqueum, ad gladiū, ad flumen, ad præcipitium, ad uentum
 nū currerent homines. Nunc mortis acerbitas uitā nobis
 reddit chariorem, præsertim quū medici non queant me-
 deri semel uita defuncto. Quanquā ut non omnibus eadē
 est nascendi fors, ita nō est eadem omnibus mortis ratio.
 Quosdā cita mors protinus liberat, alij lenta morte con-
 tabescunt.

tabescunt. Lethargici, quemadmodum & ab aspidē per-
 cussī somno cōsopiti citra sensum sui moriuntur. Illud obi-
 seruavi nullum esse mortis genus tam acerbū, quin per-
 feratur, si quis obfirmato animo decreuit exire. M A R.
 Vtrius mors uisa est Christianior? P H. Mihi quidē Geor-
 gij uisa est honorificētior. M A. Etiam ne mors habet am-
 bitionem suam? P H. Ego nunquā uidi duos tam dispari
 morte morientes. Si uacat audire depingam excessum
 utriusq; tuū erit iudicare, utra mors sit optabilior homi-
 ni Christiano. M A. Imò te rogo, ne graueris narrare. Nā
 ipse nihil audiero cupidius. P H. Ergo de Georgio prius
 audi. Vbi mors iam certa sui signa dederat, medicorum
 chorus qui diu curarāt egrotū, dissimulata uite despera-
 tione cœperunt mercedē poscere. M A. Quot erant medi-
 ci? P H. Aliquando docem, interim duodecim, quum pau-
 cissimi sex. M A. Satis erat ad occidendum uel ualentem.
 P H. Numerata pecunia clam submonuerunt proximos,
 non procul abesse mortem, curarent ea, quæ pertinerent
 ad animæ salutē: nam de corporis incolumitate nihil esse
 spei. Per amicos intimos blande submonitus est & egro-
 tus, ut corporis curam Deo cōmitteret, ea tantum cura-
 ret, quæ pertinerent ad feliciter hinc emigrandum. His
 auditis mira toruitate Georgius oculos intendit in me-
 dicos, uelut indigne ferens quod ab illis destitueretur. Illi
 responderunt, se medicos esse non Deos, quod artis erat
 prestitisse: cæterum aduersus fatalem necessitatē nullam
 ualere medicinam. His actis abeunt in proximum cubi-
 culū. M A. Quid, morātur etiam accepta mercede? P H.
 Inter illos nihil cōuenerat de morbi genere, alius aiebat
 hydropem, alius tympaniten, alius apostema in intesti-

nis, alius aliud atq; aliud malū, totoq; hoc tempore quo tractabant ægrotum accerrime disceptarūt de morbi genere. M A. O felicem Interim ægrotū. P H. Eam licet ut tandem finirent, per uxorem postularunt, ut finirent ex animati corporis anatomiam fieri: id esse honorificum, & solere uel honoris gratia fieri in magnatibus: deinde rem eam fore saluti multis, idq; ad meritorum ipsius cur mulum accessurum: postremo pollicentur suo sumptu se commercaturos triginta missas cessuras in commodam mortui. Id agrè quidem, sed tandem blanditijs uxoris ac propinquorum impetratū est. His actis subduxit sese statio medicorum. Negant enim fās esse, ut qui uita solent opitulari, mortis sint spectatores, aut exequijs intersint. Mox accitus est Bernardinus, uir, ut scis reuerendus, Franciscanorum custos, qui confessionem exciperet. Vix peracta est cōfessio, iam aderat in ædibus turba quatuor ordinum, quos uulgus appellat mendicantiū. M A. Tot uultures ad unum cadauer? P H. Deinde uocatus est parochus qui hominē inungeret, sacrumq; symbolum corporis Domini porrigeret. M A. Religiosè. P H. Verum ibi minimū absuit, quin inter parochū & monachos cruenta pugna fuerit orta. M A. Apud lectum ægroti? P H. Et quidem spectante Christo. M A R. Quid excitauit tantos tumultus subito? P H. Parochus ubi cognouit ægrotū fuisse confessum Franciscano, negauit se uel unctionis sacramentum, uel eucharistiam, uel sepulturam impartiturum, ni suis auribus audisset ægroti confessionem: se parochum esse, sibi pro sua ouicula reddendam dominationem: id non posse, si solus ignoraret arcana conscientia. M A R. Nōne uisus est æquum dicere? P H. Non illis quidem.

Statio medicorum, id est, cōūctus statim.

Tot uultures Vultures præfentiūt cadauera, unde captatores testamentorum uultures dicuntur.

quidem. Nam strenue reclamabāt omnes, præsertim Bernardinus & Vincentius Dominicanus. M A. Quid adferrebant? P H. Magnis conuicijs incessabant parochū, subinde uocantes eum a sinū, dignumq; qui pastorem ageret porcorum. Ego, inquit Vincentius, sum sacræ Theologiæ baccalaureus formatus, mox licentiandus, atq; etiam doctoris titulo insigniendus: tu uix legis Euangelium, tantum abest, ut possis excutere secreta cōscientiæ. Quod si libet esse curiosum, exquire, quid agat uxor & manzures tui domi, aliāq; per multa quæ me pudet referre. M A. Quid ille, mutus ad hæc? P H. Mutus? Imò diceres cicadā ala correptam. Ego, inquit, baccalaureos multo te meliores nectam è stipulis fabarum. Autores & principes ordinum uestrorum Dominicus & Franciscus ubi didicerunt philosophiā Aristotelicam, aut argumenta Thomæ, aut speculationes Scoti: aut ubi donati sunt titulo baccalaureorū? Irrepstis in mundū adhuc credulum, sed pauci, humiles, quidam etiam docti ac pij, nidulabimini in agris ac uicis, mox in opulentissimas quasq; ciuitates, & in florentissimā ciuitatis partem demigrastis. Tot sunt agri qui pastorem alere nō possunt, ibi locus erat uestra opere: nunc nusquā adestis, nisi in ædibus diuitum. Iactatis nomen pontificū, at uestra priuilegia nihil ualent, nisi quū cessat episcopus, pastor, aut huius uicarius. In meo templo nullus uestrum concinabitur me pastore incolu mi. Non sum baccalaureus: nec sanctus Martinus erat, & tamen agebat episcopum. Si quid mihi deest doctrine, à uobis nō petam. An creditis etiamnum mundū esse tam stupidum, ut ubicunq; uiderit uestem Dominici, aut Francisci, putet adesse illorum sanctimoniam? Num uestra

Māzares. In-
recōsulti Mā
zares uocant
ex incesto na
tos.
Cicadam ala.
Vide prouer.
E stipulis fa-
barum. E cul-
mis tritici ne-
ctūtur galeri,
nonnunquam
& pallia ad-
uerfus pluuiā
faba caules ha-
bet grādes: in
tortos & fra-
giles, ad nihil
minus utiles,
quā ad texen-
dum. Est uul-
go iactatū pro
uerbiū apud
Batauos.

stra refert, quid agam domi mee? Quid uos agatis in latebris uestris, quomodo tractetis sacras uirgines, etiã populus nouit. Iam quã nihil sint uel feliciores uel puriores diuitũ domus, quas frequentatis, omnibus & lippis, et tonsoribus notissimũ est. Cetera Marcolphe nõ audeo referre, omnino patres illos referendos minime reuenter tractauit. Nec erat futurus finis, ni Georgius mania mota, signũ dedisset se uelle quippiã dicere. Aegre impetratum est, ut rixa tantisper consilesceret. Tum agrotus, Sit pax, inquit, inter uos, tibi parrocho denuo confitebor. Deinde pro strcpitu nolarum, pro cantionibus funeribus, pro cenotaphio, pro sepultura numerabitur tibi pecunia prius quã exeas hanc domum, neq; cõmittam ut ulla in parte de me queri possis. M A. Num parrochus recusauit tam equã conditionem? P H. Non. Tantũ obmurmurauit nonnihil de confessione, quam agrotus remisit. Quid opus est, inquit, iisdẽ repetendis fatigare tum agrotum, tum sacerdotẽ? Si in tempore mihi confessus fuisset, fortassis sanctius condidisset suũ testamentum, nunc uos uideritis. Hec equitas agroti pessime habebat monachos, indigne ferentes eam prædã partẽ decidi parrocho. Ego tamen intercessi, feci q; ut lis sopiretur. Parrochus uixit agrotum, dedit corpus domini, & numerata summa discessit. M A. Sequuta est igitur eam tempestatẽ tranquillitas? P H. Imò tempestatem hãc seuior tẽpestas protinus excepit. M A. Obsecro quid causã? P H. Audies. Confluxerant in ædes quatuor ordines mendicantiũ, his adiunxit sese quintus cruciferorũ. Aduersus hunc ceu nothũ quatuor illi magno tumultu coorti sunt: rogabant ubi uiderent unquã plaustrum quinq; rotarum: aut qua fronte uellent

uellent esse plures mendicantiū ordines, quā sint Euan-
gelista. Eadem, inquit, opera adducite huc mendicos
omnes è pontibus ac triuijs. M A. Quid ad hæc cruciferi?
P H. Viciſſim rogabāt quomodo tum inceſſiſſet plauſtriū
eccleſiæ, quum nullus eſſet ordo mendicantium, deinde
quum unus eſſet, poſtea tres. Nam Euangelistarum, in-
quunt, numerus nihilo plus habet affinitatis cū noſtris
ordinibus, quā cum alea quæ undiq; quatuor oſtendit
angulos. Auguſtinenses quis allegit in ordinē mendican-
tium? aut quis Carmelitas? Quando mendicauit Auguſti-
nus, aut quādo Helias? Nam hos faciunt ſuorū ordinum
autores. Hæc aliaq; multa fortiter quidē illi detonabant,
ſed ſoli quatuor exercitiū impreſſionē non ferentes ceſ-
ſerunt, dira tantū minitantes. M A. Hic saltē effuſit tran-
quillitas? P H. Imò ſyncretiſmus ille in quintum ordinē,
uerſus eſt in pugnam gladiatoria. Franciſcanus ac Do-
minicanus contendebāt, nec Auguſtinenses, nec Carme-
litas eſſe germane mendicos, ſed nothos ac ſuppoſititios.
Hæc rixa ſic incruduit, ut plane uererer, ne ueniretur ad
manus. M A. Hæcine ferebat egrotus? P H. Nō hæc acta
ſunt apud lectum, ſed in atrio, quod cubiculo adhærebat,
uoces tamen omnes ad egrotū permanabant, neq; enim
muſſabant, ſed plenis tibijs res agebatur, & ſcis alioqui
in egrotis aurium ſenſum eſſe acutiorem. M A. Quis tan-
dem exitus belli? P H. Aegrotus per uxore denuciavit,
ut ſilerent pauliſper, ſe cōpoſiturum hoc diſſidium. Itaq;
rogauit, ut tum quidē temporis Auguſtienses, & Carme-
lita diſcederēt, hoc illos nullo ſuo damno facturos. Nam
tantundem, inquit, cibi mittetur eis domum, quantum
hic daretur remanentibus. In ſuere uerò iuſſit omnes

Impreſſio, id
eſt, uehemens
hoſtium irru-
ptio.

Muſſare tacite
loqui.
Plenis tibijs,
id eſt, clare,
uide præter.

ordines adesse, etiam quintum, atque ut æqua pecunie portio diuideretur singulis, ad commune tamen conuiuium non adhiberentur, ne quid turbæ posset oriri. M A. Virum

Peritum rei domesticæ uocat œconomicum.

œconomicum mihi narras, qui uel moriens norit tot rerum undas componere. P H. Ph. Multis annis gesserat militiæ ducem. Ibi quotidianum est huiusmodi tumultus suboriri inter cohortes. M A. Erat igitur res splendida? P H. Admodum. M A R. Sed malè parta, ut fit, rapinis, sacrilegijs, extorsionibus. P H. Ita quidem uulgo faciunt duces, nec ausim deierare, hunc fuisse ab illorū moribus alienū. Si tamen satis hominem noui, magis auxit rem ingenij dexteritate, quàm uiolentia. M A. Quis sic? P H. Callebat arithmeticam. M A. Quid tum postea? P H. Quid tum apud principem supputabat militū triginta milia, quam uix essent septem milia. Deinde multis militibus nihil numerabat. M A. Næ tu mihi magnificam narras arithmeti-

Arte ducebat Ducunt bellū, q de industria proferunt: sed gerunt, qui uere bellant.

cam. P H. Deinde bellū arte ducebat, solitus simul et ab hostium, et amicorū uicis et oppidis pecuniā stipulari menstruam: ab hostibus, ne pateretur hostilia: ab amicis ut illis liceret cum hoste pacisci. M A. Agnosco morē uulgatum militum. Sed absolue narrationem. P H. Bernartus igitur, et Vincentius cū aliquot sui ordinis sodalibus remanserunt apud ægotū, ad reliquos missus est cōmeatus. M A. Statim inter eos cōueniebat, qui remanserunt in præsidio? P H. Non usq; quaq;. Grunniebāt nescio quid de prærogatiuis diplomati: sed ne non perageretur fabula, dissimulatum est. Hic iam proferuntur cautiones testamentariæ, fiuntq; stipulationes accitis testibus, de ijs, quæ inter ipsos ante transegerant. M A. Isthæc audire gestio. P H. Dicā summam, nam per longa est fabula. Superest

Cōmeatus, id est, cibus: militare uerbum. Et ideo præfidiū uocat domū unde alios depulerant.

uxor, annos nata duo de quadraginta, mulier sanè proba, cordataq; filij duo, alter annū natus undeuigesimum, alter decimumquintū. filie totidem, sed impubes utraq;. Testamento sic cautū erat, ut uxor quoniam perpelli nō poterat ut fieret monacha, sumeret palliūm beghine, id est, medium genus inter monachas, & laicas: filius natus maior, quoniā nec is induci potuit, ut fieret monachus.

M. A. Vulpes anus non capitur laqueo. P. H. Mox ab exequijs patris properaret Romā, ibiq; ex relaxatione pontificis factus antè legitimā etatem sacerdos, totum annum singulis diebus sacrificaret in tēplo Vaticano pro anima patris, & sacros gradus in Laterano, singulo quoq; Veneris die genibus perreptaret. M. A. Suscepit hęc libēter?

P. H. Ne dicam dolo, ut asini solent sarcinas impositas. Filius minor dicaretur S. Francisco, filia maior S. Clara, minor Catarina Senensi. Hoc tantū potuit obtineri: nam Georgij mens erat, quō magis sibi Deum haberet obnoxiiū, quinq; superstites partiri in quinq; mendicantiū ordines: & acriter quidem adlaboratū est, sed etas uxoris, filijq; maioris nec minis, nec blanditijs cessit. M. A. Exheredandi genus. P. H. Vniuersa hereditas sic erat diuisa, ut detractis de solido impendijs funeralibus, uncia cederet uxori, cuius dimidia uictitaret ipsa, dimidiū cederet loco, cui se foret addictura, unde si mutato consilio recederet, tota pecunia resideret penes eum gregē: altera uncia dederetur filio, cui tamen statim numeraretur uiaticū, et quod satis esset emendo diplomati, parandoq; uictui annuo Romę. Qui si mutata sententia recusaret initiari sacris ordinibus, illius uncia diuideretur inter Franciscanos, & Dominicanos. Et id ne fiat, uereor, adeo uideba-

Vulpes anus
Vide proucr.

¶ Vt asini solent. Alludit ad illud Flacci, Demitto auriculas, ut inique mēris asellus, Quā grauius dorso subijt onus.

De solido, id est: de integra hereditate quę assis dici nōdum diuisa. Vncia duo decima pars assis.

Diplomati, & liceret consecrari sacerdotem ante tempus legitimū.

tur adolescens à sacris abhorrere. Duae uncia cederens
 monasterio, quod excepisset filiū natu minore: bina item
 monasterijs, quae excepissent puellas, sed hac lege, ut si illi
 detrectarent eam uitam profiteri, omnis tamen pecunia
 penes illos maneret incolumis. Iam una rursus uncia de-
 cidretur Bernardino, tantundē Vincentio: dimidiū un-
 cia Carthusianis, pro cōmunionē bonorū operum, om-
 nium, quae toto fierent ordine. Vncia & semis quae super-
 raret, distribueretur occultis pauperibus, quos beneficio
 dignos iudicassent Bernardinus et Vincētius. M. A. Debe-
 bas iurconsultorū more dicere, quos uel quas. P. H. His
 igitur uerbis stipulati sunt recitato testamēto: Georgi Ba-
 learice, uiuus & sanae mentis approbas hoc testamētū,
 quod dudū ex animi tui sententia cōdidisti? Approbo. Et
 haec est tua suprema, & immutabilis uolūtas? Est. M. A.
 & hunc Vincentiū baccalaureū instituis ultimae tuae uo-
 lūtatē executores? Instituo. Iussus est denuo subscribere.
 M. A. Quī potuit moriens? P. H. Bernardinus rexit egroti
 manū. M. A. Quid subscripsit? P. H. Sanctū Franciscū, &
 sanctum Dominicum iratos habeat, qui tentarit hinc ali-
 quid immutare. M. A. At nō metuebant actionē testamēti
 inofficiosa? P. H. Ista actio non habet locū in his quae Deo
 dicātur, neq; quisquā libenter cum Deo litē suscipit. His
 peractis, uxor & liberi datis dextris egroti, iurāt se ser-
 uaturos, quod recepissent. Post haec coeptū est agi de pom-
 pa funerali, nō sine cōtentione. Tandē haec uincit senten-
 tia, ut ex quinque ordinū singulis adessent nouē, in hono-
 rem quinque uoluminū Mosi, & angelorum in nouem cho-
 ros digestorū. Suam quisq; ordo crucem praferret, can-
 rentq; funebres nauas. Ad haec praeter cognatos cōduce-
 rent

Nauae pprie
 cantilena tunc

rent

rentur triginta, tot nummis erat uenditus dominus, dadi
 duchi pullati, & honoris gratia ploratores duodecim
 (hic est numerus ordini apostolico sacer) comitarētur:
 à feretro sequeretur equus Georgij pullatus, sic ad genua
 alligata ceruice, ut herū humi requirere uideretur. Stra
 gula hinc atque hinc ostenderent insignia. Similiter &
 unaquæq; tæda & pulla uestis haberet insignia. Repone
 retur aut corpus quidem ipsum ad dextrū altaris summi
 in tymbo marmoreo, qui promineret à solo pedes qua
 tuor, ipse in summo recūberet, Pario sculptus marmore,
 totus armatus à uertice usq; ad calcaneū, nec deesset ga
 leæ sua crista: crista erat onocrotali collū: nec clypeus la
 uo brachio, in quo insignia hæc erāt, tria capita apri syl
 uestris aurea in planice argentea: nec lateri gladius inau
 rato capulo, nec balthæus inauratus ac gēmeis distinctus
 bullis, nec pedibus aurea calcaria: erat enim equus aura
 tus: sub pedibus haberet leopardū. Ore sepulchri titulū
 haberent tali uiro dignū. Cor autem separatim recondi
 uolebat in sacello diui Francisci. Intestina mandauit paro
 cho honorificè sepelienda in sacello, quod est Virgini ma
 tri sacrū. M A. Funus nimirum honorificū, sed nimio con
 stās. Venetie uel cerdoni cui piā plus haberetur honoris
 minimo impendio. Feretrū elegans dat sodalitas, & unū
 comitantur aliquando sexcenti monachorū tunicis pal
 lijs ue uestiti. P H. Vidimus & nos, risimusq; istas paupe
 rū ineptas glorias. Incedunt fullones et coriarij superne,
 inferneq; cerdones, in medio monachi, chimeras esse di
 ceres, nec hic alia res erat, si uidisses. Cautum est & il
 lud Georgio, ut Franciscanus, & Dominicanus inter se,
 se sorte decernerent, utris primus cederet locus in pom
 pt,

bres, nonnum
 quā tamen ut
 gas quaslibet
 appellamus
 nœnias.
 Daduchi, tæ
 diferi.

In planicie.
 Data opa fru
 git insignia ui
 tiosa. Nā ca
 duceatorū le
 ges habent, a
 dulterina esse
 insignia, quæ
 habent metal
 lum super me
 tallum.

pa, post hoc ceteri quoq; sortirentur, ne quid hinc orire-
 tur tumultus. Parochus & huius clerici locum tenerent
 infimum, hoc est, primū. Nec enim aliud erat passuri mo-
 nachī. M A. Non acies tantum, sed & pōpas ille callebat
 ordinare. P H. Cautum est & illud, ut funebre sacrum,
 quod apud parochū fieret, modulato musicorum cōcen-
 tu perageretur honoris gratia. Dum hæc aliāq; trahan-
 tur, inhorruit egrotus, deditq; signa certissima, suprema
 tempus adesse. Adornatur igitur extremus fabula ætus.
 M A. Nondū finis? P H. Recitatur diploma pontificis, in
 quo promittebatur criminū omnīū abolitio, totusq; pur-
 gatorij metus adimebatur. Ad hæc iustificabatur omnia
 illius bona. M A. Rapto parta? P H. Certē iure belli ac mo-
 re militari. Sed fortē aderat Philippus Iurecōsultus uxor-
 ris frater: is in diplomate notauit locum secus positum,
 quā oportuit, & iniecit suspitionē falsi. M A. Haudqua-
 quam in tempore. Dissimulandum erat, etiamsi quid tū
 esset erroris, et nihilo peius habuisset egrotus. P H. Assen-
 tior. Et egrotus sic hac re perturbatus est, ut minimum
 abesset à desperatione. Ibi Vincentius fortem uirum pre-
 buit, iussit Georgiū quieto esse animo, sibi esse potestate
 corrigendi supplendiq; si quid in diplomatibus uel erra-
 tum esset, uel omissum. Quod si te, inquit, fefellerit diplo-
 ma, ego iam nūc hanc animā pro tua suppono anima, ut
 tua petat coelos, mea dedatur Orco. M A R. Accipit ne
 Deus tales animarū permutationes? Et si accipit, num sa-
 tis cautū uidebatur Georgio tali pignore? Quid si Vincē-
 tij anima uel absq; permutatione debebatur inferis? P H.
 Quod gestum est narro. Hoc certe perfecit Vincentius
 egrotus uisus est animū recipere. Mox recitantur cautio-
 nes,

nes, quibus Georgio promittebatur societas omnium operum, quae fierent per quatuor ordines, & quintum Carthusianum. M A. Ego metuerem, ne deprimerer ad inferos, si tantum sarcinae baiulandum esset. P H. De bonis operibus loquor, ea non aliter grauant animam subuolaturam, quam pluma auem. M A. Mala igitur opera sua quibus legantur P H. Militibus Germaniae conductitijs. M A. Quo iure? P H. Iure Evangelico, habenti dabitur. Simulque recitatus est numerus missarum & psalteriorum, quae defuncti animam essent comitatura. Erat autem immensus. Post haec iterata est confessio, dataque benedictio. M A. Ita efflauit animam? P H. Nondum. Strata est humi storea iuncis contexta, sic ut ab initio conuoluta cervicalis specie ex sese faceret. M A. Quid nunc futurum est? P H. Eam consperserunt cinere, sed raro, ibi deposuere corpus egroti. Instrata est tunica Franciscana, sed prius consecrata preculis & aqua lustrali. Cuculla supposita est capiti, nam tum indui non poterat, una cum illa suppositum est diploma cum cautionibus. M A. Noua mortis species. P H. Atqui confirmant demoni nullum esse ius in eos qui sic moriuntur. Sic aiunt praeter alios mortuum S. Martinum & Franciscum. M A. Sed huic morti illorum uita responderat. Obsecro quid tum postea? P H. Porrecta est egroto crucis imago, & candela cerea. Ad crucem porrectam dixit egrotus, Soleo in bellis tutus esse meo clypeo, nunc hunc clypeum opponam hosti meo, & exosculatus admouit humero laevo. Ad ceream uero sacram, Olim, inquit, hasta ualui in bellis, nunc hanc hastam uibrabo aduersus hostem animarum. M A. Satis militariter. P H. Has postremas uoces edidit. Nam mox linguam mors occupauit, simulque coepit animam agere. Bernardinus à dextris

xtris imminebat morienti, Vincentius à sinistris, uterq;
 pulchrè uocalis. Alter ostendebat imaginè sancti Franci
 sci, alter Dominici. Cæteri sparsi per cubiculum demum
 murabant psalmos aliquot uoce lugubri. Bernardinus
 magnis uociferationibus percellerat aurem dextrâ, Vne
 centius sinistrâ. M A. Quid occlamabāt? P H. Huiusmodi
 fermè Bernardinus: Georgi Balearice, si nunc quoq; pro
 bas ea quæ sunt acta inter nos, flecte caput in dextrâ. Fle
 xit. Vincentius contrâ, Ne quid trepides Georgi, habes
 Franciscanū & Dominicum propugnatores. Esto secu
 rus. Cogita quantū habeas meritorū, quod diploma, de
 niq; memineras meam animā pro tua oppignoratam, si
 quid esset periculi: hæc si sentis & probas, flecte caput in
 leuū. Flexit. Rursus simili clamore, Si hæc sentis, inquit,
 preme manū meam: tum manū pressit. Ita huc & illuc
 flectendo capite, & premendis manibus transacta sunt
 horæ fermè tres. Quū iam inciperet oscitare Georgius,
 ibi Bernardinus erectus pronuntiauit absolute: quem
 perficere nō potuit, quin Georgius efflasset animā. Hæc
 sub noctis medium: manè peracta anatomia. M A. Quid
 mali repertū est in corpore? P H. Rectè mones, nam exci
 derat. Fragmentū plūbi inhærebat diaphragmati. M A.
 Vnde id? P H. Vxor narrabat illū quondā ictum spha
 ra bombardica. Hinc coniectabāt medici plumbi liquo
 ri particulā resedisse in corpore. Mox corpus lacerū
 cunq; cōuestitum est amictu Franciscano. A prandio se
 pultura peracta est ea pompa, qua decretum erat. M A.
 Nunquàm audiui mortē operosiorē, nec funus ambitio
 sius. Verū istā, opinor, fabulā nolis euulgari. P H. Quā
 ob rem? M A R. Ne quid irritentur crabrones. P H. Nihil
 est

Diaphragma
 est septū trans
 uersum, quod
 separat præ
 cordia, in qui
 bus cor et pul
 mo ab inferio
 re corporis
 parte, in qua
 splen, hepar,
 & renes.

est periculi. Etenim si pia sunt quæ narro, etiã ipsorum interest hæc scire populum: sin minus, quotquot inter illos boni sunt, mihi gratias agēt, qui hæc prodiderim, quo pudore correcti quidã desinant similia facere, deinde simplices caueant, ne in similem pertrahantur errorē. Sunt enim & apud istos cordati, uerq; pij, qui frequenter apud me questi sunt, paucorū uel superstitione, uel improbitate totum ordinē reddi apud bonos inuidiosum. M A. Recte tu quidē & fortiter. Sed nūc aueo scire, quomodo decesserit Cornelius. P H. Ut uixit nulli molestus, ita mortuus est. Habebat febrem anniuersariã, quæ statis temporibus singulis annis recurreret. Et tum, siue quia grauabat ætas: nam annū excesserat sexagesimum: siue alijs de causis solito magis urgebat hominem, & uisus est ipse presentire diem fatalē imminere. Itaq; quadriduo prius quàm moreretur, erat Dominicus dies, templum adiit, confessus est suo parrocho, audiuit publicam concionem et sacrum, à sacro reuerenter accepto pignore corporis Dominici, domum se recepit. M A. Non usus est medicis? P H. Vnicum duntaxat cōsuluit, sed non minus bonū uirum, quàm bonum medicum, ei Iacobo Castrutio nomē est. M A. Noui. Nihil illo syncerius. P H. Is respōdit suam quidem operam amico non defuturam, sed sibi uideri plus esse præsidij in Deo, quàm in medicis. Cornelius hanc uocem non minus alacriter accepit, quàm si certissimam uitæ spem ostendisset. Itaque tametsi semper pro suis facultatibus fuisset perbenignus in pauperes, tum quicquid decidi poterat uxoris & liberorum necessitati, impartiebatur in egenos, non istos ambitiose mendaces, & nusquam non obuios, sed in probos, qui pro

Amstelredam.
am. i. in singu
lis annis re
currentem.

uiribus industria laborandi cum paupertate pugnabat.
 Rogabam hominem, ut decumberet, et sacerdotē ad sese
 accerseret potius, quā tenue corpusculum defatigaret.
 Respondit hoc sibi semper studio fuisse, ut amicos suos
 subleuaret potius, si possit, quā grauaret officijs, nec se
 sui dissimilem esse uelle in morte. Ne decubuit quidē nisi
 postremū diem & noctis partem, qua reliquit terras. In-
 terim ob corpusculi lassitudinē baculo nitebatur, aut se-
 debat in cathedra, raro cōponebat se lectulo, sed uestitus
 & erecto capite. Hoc tempore aut mandabat aliquid de
 curādis egenis, maximē notis aut uicinis, aut legebat e li-
 bris sacris, quæ prouocant hominis erga Deum fiduciam,
 quæq; illius in nos charitatem declarant. Si per lassitudi-
 nem ipse minus poterat, audiebat amicum prælegentem.
 Frequenter miro affectu hortabatur familiā ad mutuū
 amorem & concordiam, adq; studium ueræ pietatis, solici-
 tosq; de morte ipsius amantiſsimē consolabatur. Idem idē
 admonebat suos, ne quid æris alieni præteriretur in dis-
 solutum. M A. Non condiderat testamentum? P H. Iam pri-
 dem sanus ac ualens id curarat. Negabat enim esse tes-
 tamenta, quæ fierent ab agentibus animā, sed deliramen-
 ta potius. M A. Nihil legarat monasterijs aut egenis? P H.
 Ne teruncium quidem. Ego, inquit, pro mea portione di-
 spensauit facultatulas meas, nunc ut carum possessionem
 alijs trado, ita trado & dispensationē. Et confido meos
 sanctius dispensaturos, quā ipse feci. M A. Non accerse-
 bat ad sese pios homines, quemadmodū fecit Georgius?
P H. Ne unum quidem: præter familiam & duos intimē
 amicos nullus aderat. M A. Demiror quid senserit. P H.
 Negabat se morientem pluribus molestū esse uelle, quā
 fuisset

fuisset nascens. M A. Expecto finē istius fabulæ. P H. Mox
 audies. Venit dies Iouis. Ille stratum nō reliquit, sentiens
 extremā corpusculi lassitudinem. Accitus parochus im,
 partijt extremam unctionem, ac rursus porrexit corpus
 domini, sed citra confessionem. Negabat enim quicquā
 scrupuli resedisse in animo. Ibi parochus agere cœpit de
 sepultura, qua pompa, quō ue loco sepeliri uellet. Sepeli,
 inquit, me quomodo sepelires infimæ sortis Christianum,
 nec mea refert, ubi seponas hoc corpusculum, æquē inue
 niendum in extremo die, ubicunq; condideris. Pompam
 funeris nihil moror. Mox iniecta mentio de sonitu cam
 panarum, de tricenarijs & anniuersarijs, de diplomate,
 de cōmunione meritorum emenda. Tum ille: mi pastor,
 nihilo peius habebō, etiam si nulla sonet campana. Si me
 uel uno funcbri sacro dignaberis, plus satis erit. Aut si
 quid aliud est, quod ob publicam ecclesiæ cōsuetudinem
 citra scandalum infirmorū omitti uix potest, id tuo per
 mitto arbitrati. Nec est animus cuiusquā uel preces cō
 mercari, uel meritis quenquam suis spoliare. Satis meri
 torum exuberat Christo, et confido totius ecclesiæ preces
 ac merita mihi, si modo uiuum sum membrum profutu
 ra. In duobus diplomatibus mihi tota spes est. Alterū est
 peccatorum meorū, quod princeps pastorū dominus Ie
 sus aboleuit, affigens illud cruci: alterum quod ipse suo
 sacrosancto sanguine scripsit & obsignauit, quo nos cer
 tos reddidit de salute æterna, si totam fiduciam nostram
 in ipsum transferamus. Absit enim ut instructus meritis
 ac diplomatibus prouocem dominum meum, ut in iudu
 eum ueniat cum seruo, certus quod in conspectu eius
 non iustificabitur omnis uiuens. Ego ab illius iustitia ap
 pello

pello ad eiusdem misericordiam, quoniam immensa est
 & ineffabilis. His dictis abiit parochus. Cornelius uelut
 magna spe salutis concepta gaudens & alacer, iubet sibi
 quaedam recitari e sacris uoluminibus, quæ confirmant
 spem resurrectionis & præmia immortalitatis, uelut il-
 lud ex Esaia de morte Ezechie dilata, unâ cum cantico.
 Deinde caput decimum quintum epistolæ Pauli ad Cor-
 inthios prioris: De morte Lazari ex Ioanne, sed præci-
 pue historiam Christi passi ex Euangelijs. Quam hic ani-
 mo deuorabat singula, ad quaedam suspiras, ad alia com-
 positis manibus gratias agens, ad quaedam hilarescens ac
 gestiens, ad nonnulla preculas quasdam breues ciaculans.
 A prandio quum paululum temporis obdormisset, iubet
 recitari caput ex Euangelio Ioannis duodecimum, usque ad
 historię finem. Hic dixisses hominem plane transfigurari
 afflariq; nouo spiritu. Iam dies uergebat ad uesperam,
 accersit uxorem ac liberos: ibi erecto quantum licuit cor-
 puscule, sic affatus est suos: Charissima cõiux, quos Deus
 ante coniunxerat, idem nũc separat, sed corporibus dum
 taxat, idq; ad breue tempus: curã, charitatem, pietatem
 quam antehac partiri soles in me et dulcissima pignora
 totam in istos transfer. Ne putaris te ullis modis posse
 magis demereri uel Deũ, uel me, quàm si istos quos Deus
 dedit nobis coniugij fructum, sic educes, foueas & impu-
 tuas, ut Christo digni habeantur. In hos igitur condemp-
 ca pietatem tuam, & meam portionem in te translata
 existima. Id si feceris, ut facturã confido, non erit quare
 uideantur orphani. Quod si repetas matrimonium. Ad
 hanc uocem uxor erupit in fletum, coepitq; deierat, se
 nunquã de repetendis nuptijs cogitaturam. Hic Corne-
 lius.

His: Soror in Christo mihi charissima, si dominus Iesus
 largiri dignabitur tibi propositum istud ac robur spiri-
 tus, ne desis dono cœlesti. Erit enim hoc tibi pariter ac li-
 beris cōmodius. Sin aliò uocabit carnis infirmitas, scito
 quod mors mea te liberat à iure coniugij, sed non liberat
 à fide quam meo tuoq; nomine debes curandis cōmuni-
 bus liberis. Quod ad matrimoniū attinet, utere libertate
 quam tibi permisit dominus. Tantum hoc te rogo mo-
 neoq; ut uirum tibi deligas ijs moribus, tuq; te illi talena
 præbeas, ut possit uel suapte bonitate ductus, uel tua com-
 moditate prouocatus amare priuignos. Proinde caue ne
 cui uoto te obstringas. Serua te liberā Deo & liberis no-
 stris, quos sic institues ad omnem pietatē, ut caueas, ne se-
 cūpiā addicant instituto, donec per etatē & rerū usum
 cōstiterit ad quod uitæ genus sint idonei. Deinde uersus
 ad liberos exhortatus est ad studiū pietatis, ad obediendū
 matri, ad mutuam inter ipsos charitatē & concordiam.
 His peroratis, dedit osculū uxori: liberis, factō signo crui-
 cis, precatus est bonā mentem, et Christi misericordiam.
 Post hæc intucns omnes qui aderāt: Sub crastinā, inquit,
 aurorā dominus, qui diluculo reuixit pro sua misericor-
 dia dignabitur hanc animulā ex huius corpusculi sepul-
 chro, seq; huius mortalitatis tenebris euocare in lucem
 suam cœlestem. Nolo teneram etatem excubijs inanibus
 fatigari. Ceteri quoq; uicissim dormiant. Mihi satis est
 unum adesse uigilem, qui recitet sacrā lectionem. Transa-
 cta nocte sub horam quartā, cunctis præsentibus iussit re-
 citari psalmum totum, quem dominus orans recitauit in
 cruce, Eo finito, iussit exhiberi cereū & crucem: & ce-
 reum accipiens dixit, Dominus illuminatio mea et salus

mea quē timebo? Crucē exosculatus dixit, Dominus pro-
 tector uite mee, à quo trepidabo? Mox manus super per-
 Etus in supplicantis gestum cōposuit, & oculis in cœlum
 erectis dixit, Domine Iesu, accipe spiritū meū. Et protu-
 nus clausit oculos ueluti dormiturus, simulq; leui flatu
 emisit spiritū, dixisses illū obdormisse, nō expirasse. M. A.
 Nunquā audiui mortē minus operosam. P. H. Talis fue-
 rat in omni uita. Vterq; fuit amicus. Fortasse non aq̄e
 dijudico, uter decesserit Christianius: tu qui integer es,
 rectius dispicies. M. A. Ita faciam, sed per ocium.

I V V E N I S. E C C H O.

I V. Cupio paucis te cōsulere, si uacat. E C. Vacat. I V. Et
 si uenio tibi gratus iuuenis. E C. Venis. I V. Sed potes ne
ixw, possum. mihi & de futuris dicere uerum Echo? E C. *ixw.* I V. Et
lia, diuina. Gracē nosti? Quid isthuc noui? E C. Noui. I V. Quanta ti-
 bi uidentur Musarū studia? E C. *liā.* I V. Censes igitur te-
 rendos autores, qui conducunt ad bonas literas? E C. Te-
 ras. I V. Quam igitur mentem habent isti, qui hæc studia
 linguis traducunt suis. E C. Suis. I V. Sed utinā harū cul-
 tores similiter essent & pietatis studiosi. E C. O si. I V V.
 Nunc quorundā improbitas omnes reddit inuisos. E C.
ic or, fortasse *ic or.* I V. Et multis hominū peccatum confertur in memē
ic or, alinis. eruditionis. E C. *ic or.* I V. Atqui uulgo uidentur nō impu-
 mi. E C. Fimi. I V. Quid facere censes eos, qui tenent etia-
 tem in scphistico doctrine genere? E C. Nere. I V. Fortasse
 sis telas araneorum. E C. Harū. I V. Ac Penelopes telas
 texunt ac retexunt. E C. Texunt. I V V. Cui suades ut me-
 dem uite instituto? E C. Tuto. I V. Erit auspiciatū, si uero
 rē duxero? E C. Serò. I V. Quid si mihi ueniat usus, quod
 his qui incidunt in uxores parum pudicas, parumq; fru-
 giferas?

giferas? E C. Feras. I V. Atqui cum talibus morte durior
 est uita. E C. Vita. I V. Siccine in rebus humanis domina
 ri fortunam? E C. Vnam. I V V. Magis fortasse expedit, ut
 aliquis præ cōiugio monachi institutū eligat. E C. Ligat.
 I V. Quid superest remediij, ubi quem astrinxerit iam noi
 dus insolubilis? E C. Bilis. I V. Attamē miserū est homines
 uiuere solos. E C. ὄλωσ. I V. Cuiusmodi censes horum tem
 porum plerosq; monachos? E C. ἄχος. I V V. Quid igitur
 istos mouet, qui suspiciunt illos ut semideos? E C H. δῖος.
 I V. Quid captant pleriq; qui ambiunt sacerdotiū? E C.
 Ocium. I V. Præterea nihil habet sacerdos? E C. κέρδος. κέρδος,
 I V. Quid bonæ rei contigit illis qui fiunt episcopi? E C. lucrum.
 κόποι. I V. At nulli magis uiuunt in ocio. E C. Scio. I V V. κόποι,
 Quæ res illos admonere poterit, ut intelligant, quantum labores.
 sustineant onus? E C H. δὲσ. I V. Ergo res præclara est sa
 cerdotium, si quis se in eo gerendo qualem oportet præ
 beat? E C. Beat. I V. Quid fructus erit, si me conferam in
 aulam eorū, qui præcellunt monarchica dignitate? E C.
 Ate. I V. At non paucos uideo qui solent illinc sibi præcla
 ram felicitatem ariolari. E C. λάγος. I V. At interim dum
 incedunt holosericati, uulgò uidentur homines magnifi
 ci. E C. Fici. I V. Foris igitur aureos, intus ficulnos homi
 nes dici, si quis inspiceat cominus? E C. Minus. I V. Nihil
 igitur præclari sunt, quos pro dijs ueneramus byzinos.
 E C. σῖνος. I V V. Nec militare genus magno æstimabis for
 tasse. E C. Asse. I V. Magnum quiddam pollicentur qui
 è sideribus & futura prædicunt Astrologi. E C H. λόγοι. λόγοι uerba.
 I V. At strenuè laborant Grammatici. E C. εἰπῆ. I V. Non
 placent, opinor, legulei homines semper famelici. E C H.
 λύκοι. I V. Qualis ero, si fiam opifex? E C. Fex. I V. Itá ne
 λύκοι lupi.

nihil præterea adferunt artes boni aut mali? E C. H. Ali.
 I V V. Fueró ne beatus si perseuerauero in bonis literis?
 E C. Eris. I V. Sed quæ res dabit, ut adsit pietas? E C. Act.
 tas. I V. Decem iam annos etatē triui in Cicerone. E C.
 I V. Vnde tibi subit me asinum dicere? E C. E. I V.
 Fortassis hoc dicis non sic huic incumbendum, ut alios
 relinquam. E C. Inquam. I V. Non placet igitur is quis
 per omnem uitam tantum in hoc torqueat, ut fiat Cicer
 ronianus? E C. A V S P. I V. Quid superest natu grandibus,
 quorum etas ad hæc discenda non est tempestiua? E C.
 Stiua. I V V. Facundior esses opinor, si longius abessem.
 E C. Essem. I V. Non me delectant sermones dissyllabi.
 E C. Abi. I V. Cœpi prior, uideo nō posse uitari, quin pos
 terior desinas. E C. Sinas. I V. Iam igitur tibi uideor satis
 instructus ad ea probè gerenda quæ sunt in uita? E C. H.
 Ita. I V. Proinde si me uoles abire, dicitō. E C. Ito.

ΡΟΛΥΔΑΙΤΙΑ.

S P V D V S. A P I T I V S.

Dispar conui
 uium.

S P. Heus heus Apiti. A P. Non audio. S P. Heus inquam
 Apiti. A P. Quis hic est tam molestus interpellator? S P.
 Est seric rei quiddam, quod te uolo. A P. At ego ad rem
 seriam propero. S P. Quò nam? A P. Ad cœnā. S P. Hæc
 ipsa de re tecum uolebam agere. A P. Non uacat nunc
 actoribus operam dare, ne actum agam. S P. Nihil fecer
 ris dispendij, comitabor te quo properas. A B I. Age dic
 modò tribus uerbis. S P V. Magno studio molior conui
 uium, in quo nulli displiceam conuiuiarum, placeam om
 nibus. Eius artis quoniam tu principatū tenes, ad te uel
 lut ad oraculum confugio. A P I. Responsum accipe, et
 quidem iuxta ueterum morem ἐμπετορ, Nulli ut displice
 as

Id est, mere
 ricium.

ceas, nullum inuitare memeto. s p. Atqui solenne est epulum, multos excipiam oportet. A P I. Quò plures inuitaris, hoc pluribus displiceas oportet. Quæ fuit unquã tam bene uel conscripta, uel acta fabula, ut toti placuerit theatro? s p. Sed agè Comi delitiũ Apiti, subleua me tuo consilio, habebo te posthac numinis loco. A P. Sit igitur hoc primum consilium, ne conare quod fieri non potest. s p. Quidnam? A P. Ut conuiuator omnibus placeas. Tanta est palatorum uarietas. s p. At saltem ut paucioribus displiceam. A P. Voca paucos. s p v. Non licet. A P. Voca pares, & ingenijs congruentes. s p v. Ne id quidem mihi liberum est. Vitari non potest, quin & multos uocem & dissimiles, deniq; nec eiusdem linguæ, neq; nationis homines. A P. Næ tu mihi uerè conuicium narras, non conuiuium, in quo facile possit talis exoriri lusus, qualem Hebraei narrant accidisse in structura Babel, ut petenti frigidum aliquis porrigat calidum. s p. Oppitulare te quaeso, gratum experieris ac memorem. A P. Agè quando electio non est tui arbitrij in re mala dabo bonum cõsiliium. Haud parui refert ad hilaritatem conuiuij, quo quisque loco sedeat. s p. Verissimũ. A P. Ea res ut tibi cedat prospere, fac ut sortibus distribuatur accubitus. s p v. Pulchre mones. A P I. Deinde ne sic paulatim à summo ad imum procedant patinae, ut sigma litera uel serpentis potius imaginem pingant, aut ultro citroque reciprocent, quemadmodũ olim in conuiuijs myrtus tradi solet. s p. Quid igitur? A P I. Sed ad singulas conuiuiarum tetradas appone palinas ternas, sic ut quarta media promineat, quemadmodum pueri tribus nucibus imponunt quartam: in singulis sit aliud atque aliud cibi genus, quo

quisq; quodlibet eligat. SP. Placet. Sed quoties mutabo
 patinas? AP. Quod partibus constat oratio rhetoricae
 SP. Quinq; ni fallor. AP. Quot actibus constat fabulae?
 SP. Apud Horatiū legi, Ne sit quinto productior actus.
 AP. Toties mutabis patinas, ut prooemium sit iussiden-
 tum, cōclusio uel epilogus ex uarijs bellariorū generibus
 conflatus. SP. Quem probas in patinis ordinē? AP. Eum
 dem quem Pyrrhus in acie. SP. Quid ais? AP. Quem
 admodū in oratione, ita nec in conuiuio decet prooemium
 esse elaboratum. Rursus epilogus uarietate cōmendetur
 potius quā apparatus. In tribus itaq; medijs seruanda
 Pyrrhi disciplina, ut in utroq; cornu sit aliquid eximium,
 in media acie uulgarior apparatus. Hoc pacto fiet, ut
 nec sordidus uideare, nec fastidiosa copia sis molestus.
 SP. Satis expedite de cibus, superest ut quomodo biben-
 dum doceas. AP. Nulli omnium cyathum appones, sed
 pueris dato negotium, ut ubi percontati didicerint, quo
 quisq; uini genere delectetur, alacriter ad nutum cuiusque
 quod uolet, porrigant. Ea ex re duplex erit commodum.
 Nam & parcius bibetur & iucundius, non solum ob id,
 quia subinde recens dabitur potus, uerū etiā quod nemo
 bibet, nisi sitiens. SP. Optimum profecto consilium.
 Sed quī fieri poterit, ut hilarescāt omnes? AP. Id ut fiat,
 partim in te situm est. SP. V. Quī nam? AP. Tenes illud.
 Ante omnia uultus accedere boni. SP. Quorsum istud?
 AP. Ut conuiuas comiter excipias, fronteq; hilari com-
 pelles, sermonem ad cuiusq; aetatem, affectum, ac mores
 attemperans. SP. Accedā, ut dicas melius. AP. Nosti lin-
 guas? SP. Propemodum omnium. AP. Ut sua quaeque lin-
 gua subinde appelles, utq; conuiuium fabulis amceniorū
 fiat.

bus hilarescat, uarias misce materias de rebus, quarum
 quisq; libeter meminit, & nullius dolore audiuntur. S P.
 Quas dicis huiusmodi materias? A P. I. Sunt peculiare
 ingeniorum differentie, quas ipse melius perspicies, ego
 generatim attingam aliquot. Senes gaudent ea memora
 re, quæ multorum fugiunt memoriã, admiratores tempo
 rum, in quibus ipsi floruerunt. Matronis dulce est refrica
 ri memoriã eius temporis, quum à procis ambirentur.
 Nautæ, quiq; diuersas ac loginquas mundi regiones inui
 serunt, libenter ea narrant, quæ quia nemo uidit, miran
 tur omnes. Est et anteaكتورum malorũ, iuxta prouerbũ,
 iucunda recordatio, si modo eius sint generis, ut cũ pro
 bro coniuncta non sint, ueluti militia, profectiõnũ, nau
 fragiorumq; discrimina. Postremò de sua cuiq; arte gra
 ta est confabulatio, deq; hisce rebus, quarum usu callet.
 Hæc sunt ferme generalia, peculiare affectus singulatim
 describi non queant: sed exempli causa, Est aliquis lau
 dis appetentior, alius uult haberi doctus, alius gaudet ui
 deri diues: est hic loquacior, ille pauciloquus, nonnullos
 reperies tetricos, alios contra blandiores. Sunt qui no
 lint uideri senes, quum sint: sunt rursus qui uolunt haberi
 grandiores quàm sint, affectatẽ hoc esse mirandi, quod
 belle portanti ætatem: sunt fœminæ quæ sibi de forma pla
 cent, sunt aliæ putidulæ. His cognitis affectibus, haud dif
 ficile est miscere sermones unicuique gratos, uitatis his
 quæ mœrorem afferunt. S P. Næ tu perpulchre tenes ar
 tem conuiuatoriã. A P. Phy. Si tantundem temporis &
 operæ mihi consumptũ esset in utroq; iure, Medicina ac
 Theologia, quantum impensum est huic arti, iandudum
 & inter iureconsultos, medicos ac Theologos doctoris

Et titulum, Et lauream tulissem. SP. Credo. AP. Sed heus
 tu, ne quid erres, hic cauendum est, ne fabulae sint nimium
 proluxae, aut ne exeant in temulentiam. Quemadmodum
 enim uino nihil iucundius, si modice sumpseris: contra ni-
 hil molestius, si supra quam sat est hauseris, ita usum ueni-
 in fabulis. SP. Vera praedicas. Sed huic incommodo quodi-
 nam ostendis remedium? AP. Vbi senseris suboriri
 uox u' d' lu, per occasionem interseca sermonem, Et argu-
 mentum diuersum interfere. Frustra opinor te monere,
 ne cui suus dolor in conuiuio refricetur, utcumque Plato in-
 dicat in conuiujs quibusdam uitijs esse medendum, uino
 discutiente tristitia, Et offensa memoriae abolente. Ver-
 rum illud te monitum oportuit, ne nimium crebro salutes
 conuiuias, tamen si probo, ut interdum obambulans, nunc
 hos, nunc illos comiter appelles: oportet enim conuiuato-
 rem bonum materiam agere fabulam. Nihil autem incipi-
 lius, quam ibi commemorare, quod cibi genus sit, qua con-
 etum arte, quanti emptum. Idem de uino dictum puta. Quis
 extenuandum etiam modice quod apponitur. Alioqui ni-
 mis diligens extenuatio apparatus, idem agit quod ostentatio.
 Satis est bis aut ad summum ter dixisse, Boni consulti-
 te. Si parum lautus est apparatus, animus certe lautissimus
 est. Interdum sales aspergendi sunt, sed qui nihil habeant
 dentis. Profuerit Et illud, subinde sua quaeque compellere
 lingua, sed paucis. Dicendum erat initio, quod mihi nunc
 tandem uenit in mentem. SP. Quidnam? AP. Si non placet
 sortito dare locos, cura ut tres ex omnibus eligas ma-
 tura festiuos, minimeque mutos, quorum unum collocabis
 in capite mensae, alterum in regione, tertium in medio, qui
 silentium ac tristitiam ceterorum discutiant. Quod si per-
 spexeris

haec est, ebrietas
 non ex ui-
 no ortum.

spereris conuiuium uel silentio tristius esse, uel clamoribus
 tumultuosum, aut etiã ad rixas tendere. S P. Hoc crebrò
 fit apud nos: quid tum faciendum? A P. Accipe rem mihi
 multo usu compertam. S P. Expecto. A P. Inducito duos
 Minos, siue *γλωττοποιδς*, qui sine uoce ridiculũ aliquod
 argumentũ gesticulatione representent. S P. Quur sine
 uoce? A P. Ut par sit omnium uoluptas, aut nihil loquan-
 tur, aut lingua loquãtur omnibus æquẽ ignota. Gestibus
 loquentes omnes pariter intelligent. S P. Quod argumẽ-
 tum mihi narras, non satis intelligo. A P. Sunt innume-
 ra, puta uxorem decertantẽ cum marito de principatu,
 aut simile quippiam est media uita. Quò magis erit ridi-
 cula saltatio, hoc plus erit omnibus uoluptatis. Hos oportet
 esse semifatuos, alioqui qui planè fatui sunt, quedã in-
 terdũ effutiunt imprudentes, quæ lædunt. S P. Ita tibi pre-
 cor semper propitiũ Comum, ut mihi dedisti fidele consi-
 lium. A P. Addã coronidem, quin potius repetã, quod ini-
 tio dixeram, ne nimum sis anxius, ut placeas omnibus,
 nõ hinc tantum, sed in omni uita, atq; ita fiet, ut citius pla-
 ceas omnibus: optimum enim in uita, ne quid nimis.

DE REBUS AC VOCABVLIS.

BEAUS. BONIFACIUS.

BE. Saluus sit Bonifacius. BO. Etiam atq; etiã saluus sit
 Beatus. Sed utinam essemus uterq; quod dicimur, tu di-
 ues, ego formosus. BE. Itã ne parum tibi uidetur habere
 nomen magnificum? BO. Mihi quidem minimi momen-
 ti, nisi res adsit. BE. At plerique mortales aliter affecti
 sunt. BON. Fieri potest ut mortales sint isti, homines esse
 non credo. BE. Et homines sunt õ bone, nisi putas etiam
 nũc sub humana specie camelos & asinos obambulare.

BON.

B O. Hoc citius crediderim quàm homines esse, qui plura
 ris nomen faciant, quàm rem. B E. In certis rerum generi-
 ribus, fateor pleriq; malunt rem quàm nomen, in multis
 contra. B O. Hoc quid sit, non satis assequor. B E. At qui
 penes nos ipsos exemplum est. Tu Bonifacius diceris, &
 habes quod diceris: sed si esses alterutro spoliandus, utrum
 malles habere malam faciem, an pro Bonifacio dici Cor-
 nelius? B O. Equidẽ malim uel Ther sites dici, quàm habe-
 re prodigiosam faciẽ, an bonã habeam, nescio. B E. Item
 ego si diues essem, & aut res aut nomen esset deponen-
 dum, malim Irus dici, quàm re spoliari. B O. Assentior ue-
 ra loquenti. B E. Idem usu ueniet, opinor, in his qui sunt
 prospera ualetudine, aut alijs corporis præditi comodis.
 B O N. Probabile est. B E. At quàm multos uidemus qui
 mallent nomen cruditi pijq; uiri, quàm esse docti boniq;
 B O. Plurimos istiusmodi noui. B E. At nõ apud hos plures
 habet momenti nomẽ, quàm res? B O. Videtur. B E. Item
 si quis nobis adesset Dialecticus, qui scitẽ definirẽt, quid
 sit Rex, quid Episcopus, quid Magistratus, quid Philoso-
 phus, fortassis & hic inueniremus, qui mallent nomen,
 quàm rẽ. B O. Ita profectò, si rex est, qui legibus & equi-
 tate populi commodum spectat, non suum: si episcopus,
 qui totus inuigilat gregi dominico: & si magistratus est,
 qui ex animo consulit Reipub. & si philosophus est, qui
 neglectis fortuna commodis, tantum studet bonæ mentis
 parandæ. B E. Hic uides quantum huius generis exem-
 plorum possim aggerere. B O. Sanè plurimũ. B E. An hos
 omnes negabis esse homines? B O. Vereor ne nos ipsi citi-
 us nomen hominis amittamus. B E. At si homo est ani-
 mal rationale, quantum abest hoc à ratione, ut in corpor-

Alterutro no-
 mine scilicet
 aut re.

ris commodis uerius quàm bonis, & in externis, quæ for-
 tuna dat simul & eripit quumlibet, rem malimus, quàm
 nomē: in ueris animi bonis, nomē pluris faciamus, quàm
 rem. B O. Præposterū me hercule iudicium, si quis atten-
 dat. B E. Eadem autem est ratio in cōtrarijs. B O. Expe-
 cto quid dicas. B E. Idem iudicandū de nominibus rerum
 fugiendarum, quod dictum est de uocabulis expetenda-
 rum. B O. Apparet. B E. Magis enim horrendū est esse ty-
 rannum, quàm tyranni nomen: & si malus episcopus ius-
 ta sententiam Euangelicā, fur est & latro, non tam hæc
 nomina sunt nobis detestanda, quàm ipsa res. B O. Cōue-
 nit sanè. B E. Tu de cæteris similiter colligito. B O. Pro-
 fus intelligo. B E. Nōne fatui nomē auersantur omnes?
 B O. Et quidē maximè. B E. Nōne fatuus esset qui au-
 reo piscaretur hamo, qui uitrum anteponeret gemmis,
 qui chariores haberet equos quàm uxorem ac liberos?
 B O. Is esset quouis Coræbo stultior. B E A. An non tales
 sunt qui procurrunt in militiam, spe lucri nō admodum
 magni, corpus & animā exponentes periculo: qui studēt
 congregendis opibus, quum animum habeāt omnium bo-
 narum rerum egenū: qui uestes & ades exornant, quum
 animus neglectus ac squalidus iaceat: qui corporis uale-
 tudinem anxie tuentur, animā tot capitalibus morbis la-
 borantem negligunt: deniq; qui fugacissimis huius uitæ
 uoluptatibus cruciatus merentur æternos? B O. Ipsa ra-
 tio fateri cogit, plus quàm fatuos esse. B E. Atq; his fatuis
 quum plena sint omnia, uix inuenias qui ferre possit fa-
 tui uocabulum, quum adeo nō abhorreant à re. B O. Sic
 est profecto. B E. Agè, scis quàm sint apud omnes inuisa
 uocabula, mendacis ac furis. B O. Sunt inuisissima, nec
 sine

Aureo homo
 pisc. uide Chā
 liades.

sine caussa. BE. Fateor. Sed quū stuprare coniuges alienas sit furto sceleratius, tamen adulteri cognomine quidam etiam gloriantur, ad furti conuicium ilico stricturū gladium. BO. Ita res habet apud cōplures. BE. Ita quū multi scortis uinoq; perditissimi sint, & sint libenter ac palam, tamen ad ganeonis nomen offenduntur. BO. Hi nimirum rem sibi gloriae ducunt, quum uocem rei debetam horreant. BE. Sed uix aliud nomen auribus nostris uidetur intolerabilius quā mendacis. BON. Noui quī hoc conuiciū cade sint ulti. BE. Sed utinā pariter abominentur rem. Nunquā accidit tibi, ut qui promiserat se mutuum ad certum diem rediturū, falleret? BO. Frequenter, etiam cum id deierasset, neq; id semel, sed iterum atq; iterum. BE. Fortasse nō erant soluendo. BO. Imo erant, sed cōmodius esse ducebant nō reddere creditū. BE. An hoc non est mentiri? BO. Planissimē. BE. Auderes istiusmodi creditorem sic cōpellare, Quir mihi toties mentiris? BO. Non, nisi paratus essem ad pugnā. BE. An non simili modo quotidie uerba dant latomi, fabri, aurifices & uestiarij, pollicentes ad certum diem, nec tamen praestantes, etiā si magni referat tua? BO. Mira impudentia, sed adde his aduocatos pollicentes operā. BE. Potes addere sexcenta nomina, nemo tamen horū laturus sit mendacis uocabulum. BO. Hoc genere mendaciorum plerū sunt omnia. BE. Itidem furis nomē nemo tolerat, quum à re non perinde omnes abhorreant. BO. Expecto ut dicas clarius. BE. Quid interest inter eum qui rem tuam tollit è scrinio, & inter eum qui depositū abiurat? BO. Nihil, nisi quod sceleratior est, qui spoliat etiā fidentem. BE. At quā pauci sunt, qui depositum reddunt, aut si reddunt.

reddunt, nō dant integrum. B O. Opinor esse perpaucos.
 B E. Nemo tamen istorum ferat furis uocabulum, quum
 rem non horreant. B O. Admodum. B E. Iam mihi repu-
 ta, quid uulgo fiat in tractandis pupillorū bonis in testar-
 mentis ac legatis, quantum hæreat digitis tractantium
 B O. Frequenter totum. B E. Furtum amāt, uocabulum
 detestantur. B O. Maximè. B E. Quid agant qui res fisci
 tractant, qui monetam publicam cudunt deteriore, qui
 nunc aucta, nūc diminuta nummorū estimatione, priua-
 torum rem accidūt, fortasse nobis non admodū liquet, de
 his quæ quotidie experimur, loqui fas est. Qui sumit mu-
 tuum, aut qui conflat es alienū hoc animo, ut reddat, si
 liceat, nunquā, quantulum abest à fure? B O. Cautior for-
 tasse dici potest: melior, nequaquā. B E. At horū quum
 ingens ubiq; sit numerus, nemo tamen tolerat furis no-
 men. B O. Animū solus Deus nouit, proinde apud homi-
 nes obæcati uocantur, non fures. B E A. Quantuli refert
 quo nomine dicantur apud homines, modo sint fures a-
 pud Deum? Certe suus cuiq; notus est animus. Ad hæc,
 qui quum debeat multum, quod obtigit pecuniæ nequi-
 ter prodigit, qui posteaquàm decoxit in una ciuitate de-
 lusis creditoribus fugit in aliā, hospites querens quibus
 imponat, idq; facit crebrius, nōne satis declarat, quo sit
 animo? B O N. Satis superq;. Sed tamen isti solent fucare
 colore, quod faciunt. B E, Quonam? B O N. Multum mub-
 tisq; debere prædicant sibi cum magnatibus atque adeo
 regibus esse commune, eoq; qui sunt hoc ingenio predi-
 ti, ferè nobilitatis opinionem affectāt. B E. In quæ usum
 B O. Dictu mirum, quantum equiti licere uelint. B E A.
 Quo iure, quibus legibus? B O. Haud alijs, quàm quibus
 præf.

praefecti maris uindicant sibi quicquid eiectum est nauis
 fragio, etiam si extet dominus: quibus alij suum esse uolunt,
 quicquid apud furem aut praedonem deprehenderit.
 B E. Istiusmodi leges possent ipsi fures cōdere. B O.
 Et facerent, si queant tueri, et haberent, quod excusaret,
 si bellum indicant prius quàm furentur. B E. Quis hoc
 iuris dedit equiti potius, quàm pediti? B O. Militiae fauor.
 Sic enim exercentur ad bellum, quò promptiores sint ad
 spoliandum hostem. B E. Sic opinor Pyrrhus exercebat
 suos ad bellum. B O. Non, sed Lacedaemonij. B E. Abiit
 in malam crucē cum suo exercitio. Sed unde nomen hoc
 tanta prerogatiua? B O. Quibusdam obuenit à maioribus,
 alij mercantur ære, quidam asciscunt. B E. An licet
 asciscere cuilibet? B O. Licet, si mores respondeant. B E.
 Qui? B O. Si nihil bonæ rei gerat, si splendide uestiatur,
 si incedat anulatus, si gnauiter scortetur, si aliam ludam
 assidue, si certet chartis, si cōpotationibus ac uoluptati-
 bus etatem absumat, si nihil loquatur plebeij, sed arces,
 pugnas ac bella mera crepet, Thrasonica omnia. Ipsi sibi
 permittunt bellum cui uelint indicere, etiā si pedem ubi
 ponant, non habeant. B E. Equites mihi narra, equales
 dignos. Atqui tales habet non paucos Sicambria.

Pedem. Vide
 chil. 1. cent. 5.
 prouerb. 7.

CHARON.

CHARON. GENIAS. ALASTOR.
 C H. Quid ita properas gestiens Alastor? AL. Opportu-
 ne tu quidem o Charon. Ad te properabam. C H. Quid
 nouæ rei? AL. Nuntium fero tibi Proserpinæq; letissimū
 futurum. C H. Effere igitur quod fers, teq; exonera. AL.
 Furia non minus gnauiter quàm feliciter gesserūt suum
 negotium, nullam orbis partem non infecerunt malis
 earū

tartareis, disidijs, bellis, latrocinijs, pestilentijs, adeo ut
 planè iam calua emiſſis colubris ſint, & exhausta uene-
 nis obambulent, quæretes quicquid uſquam eſt uiperarũ
 & aſpidũ, quando tam glabra ſunt, quàm ouũ, & pileũ
 nõ habent in capite, neq; quicquã in pectore ſucci effica-
 cis. Proinde tu fac cymbã ac remos appares. Mox enim
 uentura eſt tanta umbrarũ multitudo, ut uerear ne non
 ſufficias omnibus transmittendis. C H. Iſta nos non fuge-
 rant. A L. Vnde reſcieras? C H. Oſſa pertulerat ante bi-
 duũ. A L. Vt illa dea nihil eſt uelocius. Sed quid tu igitur
 hic ceſſas relicta cymba? C H. Ita nimirũ res ferebat. Huc
 profectus ſum, ut mihi comparare ualidam aliquam tri-
 remem. Nam mea cymba iam uetuſtate putris ac ſutilis,
 nõ ſuffecerit huic operi, ſi uera ſunt quæ narrauit Oſſa.
 Quanquã quid opus erat Oſſa? Reſ ipſa compellit. Nã
 naufragiũ feci. A L. Nimirum totus diſtillas, ſuſpicabar
 te redire è balneo. C H. Imò enataui è ſtygia palude. A L.
 Umbras ubi reliquiſti? C H. Natant cum ranis. A L. Sed
 quid narrauit Oſſa? C H. Tres orbis monarchas capitali-
 bus odijs in mutuũ exitium rucere, nec ullam orbis Chri-
 ſtiani partẽ immunẽ eſſe à belli furijs. Nam tres illi reli-
 quos omnes pertrahunt in belli conſortiũ: omnes eſſe tai-
 libus animis, ut nemo uelit alteri cedere, nec Danũ, nec
 Polonum, nec Scotum, nec uero Turcam interim eſſe in
 otio, moliri dira: peſtilentiam ubiq; ſæuire, apud Hiſpã-
 nos, apud Britannos, apud Italos, apud Gallos. Ad hæc
 nouam eſſe luem ex opinionum uarietate natam, quæ
 ſic uitiauit omnium animos, ut nulla uſquam ſit ſyncera
 amicitia, ſed frater fratri diſſidat, nec uxori cum marito
 conueniat. ſpes eſt hinc quoq; naſciturã olim magnificã
 H homi-

hominum perniciem, si res à linguis & calamis ad manus peruenerit. A L. Hæc omnia uerissimè narravit Ossa. Nam ipse plura uidi his oculis, assiduus comes & adiutor furiarum, quæ nullo tempore magis declararunt se suo dignas nomine. C H. Atqui periculū est, ne quis demor exoriatur, qui subito adhortetur ad pacem, & sunt mortaliū animi mutabiles. Nam audio apud superos esse polygraphum quendam, qui calamo suo non desinit instari bellum, & ad pacem cohortari. A L. Ille iam pridem surdis canit. Olim scripsit pacis profligatae querimoniam, nunc eidem extinctæ scripsit epitaphium. Sunt alij contra, qui non minus iuuent rem nostram, quam ipse furiam. C H. Quinam isti? A L. Sunt animalia quædam pullis & candidis pallijs, cinericis tunicis, uarijs ornata plumis, hæc nunquam recedunt ab aulis principum, instillant in aurem amorē belli, hortantur eodē proceres ac plebem, in Euangelicis illis concionibus clamitant bellum esse iustum, sanctum ac pium. Quoq; magis mireris hominum fortem animum, clamitant idem apud utraq; partem. Apud Gallos concionantur Deum stare pro Gallis, nec uinci posse qui Deum habeat protectorem. Apud Anglos & Hispanos, hoc bellum non à Cesare geri, sed à Deo, tantum præcedit se uiros fortes, uictoriam esse certam. Quod si quis intercederit, eum non perire, sed rectam subuolare in cælum, sicut erat, armatum. C H. Et habetur istis tanta fides? A L. Quis non potest simulata religio? Accedit huc iuuentus, rerum imperitia, gloria sitis, ira, animus ad id quod uocatur natura propensus. His facile imponitur, nec difficile perpenditur plaustrum suapte sponte propendens ad ruinam. C H. Ego istis animalibus lubens aliquid boni fecero. A L. Appara

Polygraphum,
Bramum, qui
multa scripsit
& pacis querelam.

para lalutum conuiuuiū. Nihil potes gratius. CH. Ex mal
uis, lupinis & porris. Nam apud nos nō alia est, ut scis
annonā. AL. Imō ex perdicibus, capis, & phasianis, si
uis esse gratus cōuiuator. CH. Sed quæ res istos mouet,
ut tant opere promoueant bellū? Aut quid hinc melunt
cōmodi? AL. Quia plus emolumentum capiunt è morien
tibus, quàm ex uiuis. Sunt testamenta, parentalia, bulle,
multaq; alia non aspernanda lucra. Deniq; malunt in ca
stris uersari, quàm in suis aluearibus. Bellū multos gignit
episcopos, qui in pace ne teruncij quidē siebant. CH. Sa
piunt. AL. Sed quid opus est triremi? CH. Nihil, si uelim
in media palude rursus naufragiū facere. AL. Ob multi
tudinē? CH. Scilicet. AL. Atqui umbras uehis, nō corpo
ra. Quantulū aut ponderis habēt umbræ? CH. Sint tipu
le, tamen tipularum tanta uis esse potest, ut onerent cym
bam. Tum scis & cymbā umbratilem esse. AL. At ego
memini uidere me, cum esset ingēs turba, nec cymba ca
peret omnes, à clauo tuo tria millia umbrarum pendere
nonnunq; nec tu pondus ullū sentiebas. CH. Fatcor tales
esse animas quæ paulatim demigrarūt è corpore phthisi
aut hectica tenuato. Ceterum quæ subito reuclluntur è
crasso corpore, multū corporeæ molis secū ferunt. Tales
autem mittit apoplexia, cynanche, pestilentia, sed præci
pue bellū. AL. Non opinor Gallos aut Hispanos adferre
multū ponderis. CH. Multò minus quàm ceteri, quan
quàm & horū animæ non omnino ueniūt plumæ. Cete
rum è Britannis è Germanis bellè partibus ueniunt aliquo
ties tales, ut nuper periclitatus sim decē duntaxat uehēs,
& nisi iacturā fecissem, perierā unā cum cymba, uecto
ribus & nauo. AL. Ingens discrimē. CH. Quid interea
H 2 censes

censes fieri, quum accedunt crassi satrapæ, Thrasones &
 Polymacheroplacidae? A L. Ex his qui percunt in iusto
 bello, nullos arbitror ad te uenire. Nam aiunt eos rectè
 subuolare in cœlū. C H. Quò subuolent, nescio: unū illud
 scio, quoties bellum est, tot ad me ueniunt faucij lacrimis,
 ut demirer ullum superesse apud superos. Nec solum ue
 niunt onusta crapula & abdomine, uerumetiam bullis,
 & sacerdotijs, alijsq; rebus plurimis. A L. At ista non de
 ferunt secum, sed nuda ueniunt ad te. C H. Verū, sed que
 recentes ueniunt, somnia taliū rerum secū adferunt. A L.
 Itā ne grauāt somnia? C H. Grauant cymbam meā: quid
 dixi grauante iam demerserunt. Postremo tot obolos pu
 tas nihil habere sarcinæ? A L. Equidē arbitror, si ferant
 æreos. C H. Proinde certum est mihi prospicere de nauē
 quæ sufficiat oneri. A L. O te felicē. C H. Quid ita? A L.
 Quia propediē ditesces. C H. Ob multitudinē umbrarū?
 A L. Næ. C H. Siquidē suas opes secū adferant. Nunc qui
 in cymba deplorāt se apud superos reliquisse regna, pre
 sulatus, abbatias, auri talenta innumera, ad me nihil adfe
 runt præter obolum. Itaq; quod iam annis ter mille mihi
 corrasum est, id totum est effundendū in unum trirēmē.
 A L. Sumptū faciat oportet, qui quærit lucrū. C H. Atqui
 mortales, ut audio, feliciter negociantur, qui fauente Mer
 curio ditescunt intra triennium. A L. Sed ijde decoquunt
 nonnunquā. Tuum lucrū minus, sed certius. C H. Nescio
 quā certum: si quis Deus nunc exoriat, qui res
 principum componat, sors hæc tota mihi perierit. A L.
 Ista quidē de re iubeo ut me sponsore in utramq; aurem
 dormias. Intra decennium totum nihil est quod pacē me
 tuas. Vnus Romanus pontifex sedulo quidē hortatur ad
 concord

concordiã, sed laterẽ lauat. Murmurant & ciuitates tã-
 dio malorum, conferunt susurros populi nescio qui, dicti
 tantes iniquum, ut ob priuatas iras aut ambitionẽ duorũ
 triũmuc res humane sursum deorsum misceantur, sed
 uincẽt, mihi crede, quamlibet recta consilia furie. Ceterũ
 quid opus erat hac gratia petere superos? An apud nos
 non sunt fabri? Certẽ Vulcanum habemus. C H. Pulchrẽ,
 si queram nauim æream. A L. Minimo accersetur ali-
 quis. C H. Ita est, sed deficit nos materia. A L. Quid au-
 dio, nihil illic syluarum? C H. Etiam nemora quæ fuerant
 in campis Elysijs absorpta sunt. A L. In quem tandem
 usum? C H. Exurendis hæreticorum umbris, adeo ut nu-
 per coacti simus è terræ uisceribus carbones effodere.
 A L. Quid, an istæ umbræ non possunt minore sumptu
 puniri? C H. Sic uisum est Rhadamantho. A L. Vbi tri-
 remem mercatus eris, unde remiges parabuntur? C H.
 Meæ partes sunt tenere clauum, remigent umbræ, si uel-
 lint traĩscere. A L. At sunt quæ non didicerunt remum
 agere. C H. Apud me nullus est eximius, remigant &
 Monarchæ, remigant & Cardinales suam quisque ui-
 cem, non minus quàm plebeij tenues, siue didicerint, siue
 non didicerint. A L. Tu fac dextro Mercurio feliciter
 mercere triremem. Ego non te remorabor amplius. Or-
 co letum adferam nunciũ. Sed heus heus Charon. C H.
 Quid est? A L. Fac matures reditum, ne te mox obruat
 turba. C H. Imò iam plus quàm ducenta milia offendes
 in ripa præter illas quæ natant in palude. Prope-
 rabo tamen quantum licebit. Dic illis
 me mox adfuturum.

486 SYNODVS GRAM
SYNODVS GRAMMATICORVM
ALBINVS. BERTVLPHVS. CANTHELVS.
DIPHYLVS. EVMENIVS. FABVLLVS.
GADITANVS.

AL. Est ne quisquā in hoc numero, qui didicit Arithmeti-
tica? BE. Cui tandem rei? AL. Qui certū doceat quos
conuenerimus grāmatici. BE. Isthuc quidē citra calcu-
los, uel digiti nostri nobis dicere poterūt. Te pono in pol-
lice, me in indice, Canthelū in medio, Diphylum in annu-
lari, Eumeniū in minimo. Nunc ad leuā transeo, illic in
pollicem pono Fabullum, in indice Gaditanū. Itaq; nō
septem sumus. Sed quorsum attinet isthuc scire? AL.
Quoniā audio septenarium reddere legitimū cōciliū.
BE. Quod conciliū mihi narras? AL. Est res seria que
me diu multumq; torfit, neq; me taniū, uerū multos
etiā uiros neutiquā indoctos. Eam proponā in medium,
ut huius synodi autoritate semel finiatur questio. C. A.
Eximiū quiddā sit oportet, quod tu uel ignores Albinus,
uel animū tuum perspicacissimū diu multumq; torferit.
Quare cupimus & ipsi nosse, quid isthuc sit rei. Nam
unus omnū nomine respondeo. AL. Ergo hic estote om-
nes, aures simul adhibentes & animos. Plus uidēt oculū
quā oculus. Est ne quisquā uestrū, qui nobis explanare
possit, quid significet hęc uox Anticomarita? BE. Nihil
facilius. Sonat enim betę genus, quā prisci natatilem ap-
pellabant, caule contorto nodosoq; mirę fatua, tetri odor-
ris si contingas, possit cum Anagyri cōtendere. C. A. Na-
tatilem narras betā, imō cacatilem bestiam. Quis unquā
audiuit aut legit antehac nomē natatilis betę? BE. Imō
hoc dilucide docet Mammetrectus uulgō corrupte di-

Anticomar-
ita.

eius, quū uerò nomine dicatur Mammothreptos, quasi
 dicas auia alumnum. AL. Quid isthuc est tituli? BE. Vt
 intelligas in libro nihil inueniri præter meras delicias,
 quod mamma, hoc est, auia soleant indulgentius habere
 nepotes, quàm matres liberos suos. AL. Planè delitior
 sum opus mihi narras. Nuper enim quū in hunc codicē
 incidissem, minimum absuit, quin risu disilerim. CA.
 Vbi tu nactus es eum codicē, qui rarissimus inuentu est?
 BE. Abbas diui Bauonis, nomine Liuinus, à prædio Bris
 gis duxit me in bibliothecā suam peculiarē, quam homo
 senex cupiens aliquod sui monumentū posteris relinque
 re, non mediocri sumptu parabat. Nullus erat liber, qui
 nō esset manu descriptus, idq; in membranis, nullus qui
 nō uarijs picturis ornatus, ac foris bysso auroq; tectus.
 Quin & ipsa codicū spatiosa moles nescio quid maiesta
 tis præ se ferebat. AL. Qui nā erāt? BE. Oh præclari om
 nes, Catholicon, Brachylogus, Ouidius per allegorias ex
 positus, aliq; innumeri, inter quos et lepidissimū Māmo
 threptū reperi. Inter eas delicias inueni natatilē Betam.
 AL. Quis uocāt natatilē? BE. Reserā quod legi, penes
 autorem fidei periculū esto. Quoniā, inquit, prouenit in
 locis humidis putribusq; , nec usquam feliciter prouenit,
 quàm in cœno aut sterquilinio, honos sit auribus. AL.
 Itāne grauitè olet? BE. Sic ut nec oletū ullū peius oleat.
 Est ne istius holeris ullus usus? BE. Imò in delitijs est.
 AL. Fortasse porcis, aut asinis, aut bubus Cyprijs. BE.

Bubus Cy
 prijs uide Ch.

Imò hominibus, et quidē delicatis. Pelinorū gēs est, apud
 quā cōuiuia uicissim in longā ducuntur periodum, extre
 mā cōpotationem uocāt sua lingua resumptā, quasi nos
 dicamus bellaria aut tragematā. AL. Quam bella bel
 laria.

laria. BE. Eius computationis hæc lex est, ut liberum sit
 conuiuatori quicquid uolet apponere: nefas aut sit conui-
 uis quicquã reijcere, sed omnia boni cõsulere. AL. Quid
 si apponeret cicutã aut cramben recoctã? BE. Quicquid
 apponitur deuorandum ibi est tacitè. Domi tamen licet
 quod ederint reuomere. Nam hic ferè ponunt natatilem
 Betam, siue Anticomaritã: nihil enim refert utro nomine
 dixeris, res eadem est. Admiserunt aliquid querni corticis,
 & alij plurimũ. Ita moretum absoluunt. AL. Quis peti
 suasit legẽ tam barbarã? BE. Consuetudo, quouis tyranno
 potentior. AL. Tragicam Periodum mihi narras, que
 tam inamoenũ habeat exitum. BE. Dixi meã uicẽ, nullũ
 præiudicans, si quis quid habet rectius. CA. At ego com-
 peri priscis fuisse piscem, quem uocarunt Anticomaritã.
 BE. Dic autore. CA. Codicẽ exhibere possum, nomen
 autoris nõ possum dicere. Scriptus est Gallicè, sed forma
 lis Hebraicis. BE. Quam speciẽ habet piscis Anticomar-
 ita? CA. Cetera nigris squamis est, solus uenter albet.
 BE. Palliatum quempiã Cynicum opinor nobis ex pisce
 facies. Qui sapor? CA. Nihil insuauius. Quin pestilens est.
 Nascitur in putribus lacunis, interdum & in cloacis, in-
 ers, limosus: solo gustu pituitã gignit grauem, quam uix
 uomitu leues. Frequens est in regione quam Celtiberran-
 cen appellant. Nam illic in delicijs est, quod gustasse car-
 nes detestabilius sit homicidio. AL. Infelix regio cum suo
 Anticomarita. CA. Tantum habeo quod dicam, nemini
 præiudicatum uelim mea sententia. DI. Quid opus est
 huius uocis enarrationẽ ex Mãmothreptis aut Hebræis
 schedis petere, quum ipsa dictionis etymologia præseferat
 Anticomaritas dici puellas parũ feliciter coniugatas,
 ut pote

utpote maritis uetulis. Nec enim nouū est, quod scribae,
 quo uerterunt in eo, quum sint literæ cognatæ, c, q, & k,
 e, v. Erat aliquid quod dixit Diphylus, si constaret dicti-
 onem esse Latinā. Mihi uidetur esse Græca è tribus con-
 flata: ex anti, quod est contra, & come quod sonat pagū,
 & ἀγίεον, quod est muliebriter garrere, hinc per synalœ-
 phen, elisa o, dictus est Anticomerita, qui rusticana gari-
 rilitate cunctis obstrepit. F A. Sedulò quidem meus dixit
 Eumenius. At mihi uidetur ex tot dictionibus conflata
 uox, quot habet syllabas. Nam αἰ sonat αἰςς. τι, τίλλου-
 κω, κώδ' α. μα, μάλα. ρυ, ῥυπαρά. perperam enim scribitur
 per ι. τα, τάλως. Ex his conficitur, amens ac miser uellens
 pilos putrium tergorū. A L. Tali opificio cibus congruit
 beta natatilis, de qua modo dixit Bertulphus. B E. Nimi-
 rum anticomarita anticomarita. C A. Sedulò quidem di-
 xistis omnes, at mihi uidetur uxor uiro malè morigera,
 dici Anticomarita per syncopen anticomarita, quod
 semper aduersetur marito. A L. Si recipimus tales tro-
 pos, facile ex foria fient fora, & cuniculus fiet cuculus.
 B E. Atqui Albinus qui consul est in hoc senatu, nondum
 dixit, quid ipse censeat. A L. Ex me quidem quod adferam
 non habeo, haud tamen grauabor in medium adferre,
 quod ab hospite meo nuper didici homine linguacissi-
 mo. Sæpius uariabat in loquendo sermonem, quam luscii-
 nia cantionē. Is asseuerabat uocem esse Chaldaicā, è tri-
 bus compositā. Apud illos enim, ut aiebat, anti sonat per-
 uersum ac cerebrosum: comar, petram: ita, sutoriā. B E.
 Quis unquā petrae tribuit cerebrum? A L. Nihil absurdi,
 si modò mutes genus. G A. Prorsus in hac synodo cuenit,
 quod uulgò dici solet, Quot homines, tot sententiæ. Quid

igitur actum est: sententia numerari possunt, diuidi non possunt, ut pars maior uincat minorē. A L. Vincat igitur melior deteriore. G A. Atqui ad hoc ipsum opus esset

Suum cuique
pulchrum, ui-
de proverb.

alia synodo. Nam sua cuiq; sponsa uidetur pulcherrima.

A L. Isti huc si uerū esset, minus haberemus adulteriorū. Sed habeo cōsiliū expeditū. Fabis sortiamur ex hoc ma-
mero cui ius sit, ut ex omnibus suffragijs probeat, quod uo-

In te cudetur
faba, id est, in
te malum hoc
residet.

let. C A. At isthac in te cudetur faba. Num uera dicit

A L. Mihi prima & postrema magis arridet. C A. Assen-

timur omnes, ut unus pro omnibus respondeā. A L. Age

sit igitur hoc inter ea, de quibus dubitare fas nō est. C A.

Maximē. A L. Si quis dissentiat, quid erit poenae? C A. Ma-

iusculis scribetur hereticus in grāmatica. A L. Adjectionis

bonis auibus, quod mihi nō negligendum uidetur. Id ex

medico quodā Syro acceptū amicis cōmunicabo. B E.

Quid isthuc? A L. Si natatilem betam, gallā ē quercus, &

sutorium atramentum in mortario contuderis, deinde

aspergis copri sex uncijis miscueris in malagma, presenta-

neum esse remedium aduersus caninā scabiem, et porcorū

prurigenē. B E. Sed heus Albine, qui nobis omnibus

de Anticomarita negociū faceßis, in quo tandem autore

legitur isthuc uocabulum? A L. Dicā, sed in aurē, & uni-

B E. Accipiam, sed hac lege, ut ego uicissim unus um in

aurē dicam. A L. At repetita henas, tandem fit chillas.

B E. Verum dicis, ubi semel ex henade reddideris dyad-

em, iam nō est tibi in manu sistere fluxum dyadis. A L.

Quod pauci norūt, celari potest: quod multi, nequaquā-

trias autē ad multitudinē pertinet. B E. Probe, qui tres

simul haberet uxores, multas habere diceretur. Sed qui

tres haberet pilos in capite, aut dentes in ore, multos ne-

an paucos habere diceretur? A L. Sophista, admoue aurem. B E. Quid ego audio? Isthuc non minus absurdum est, quam si Græci ciuitatem, cui expugnanda tot classes ducebant, suo nomine non possent nominare, pro Troia dicentes Sutriū. A L. Atqui hic Rabinus est nuper è cælo delapsus, qui nisi præsens numen succurisset rebus humanis, iam dudum quæreremus, ubinam essent homines, ubi pietas, ubi philosophia, ubi litera. B E. Næ iste inter Morie proceres primas meretur, dignus qui posthac uocetur, Archimorita, cum suis anticomaritis.

ΑΓΑΜΟΣ ΓΑΜΟΣ.

sive CONIUGIVM IMPAR.

PETRONIVS. GABRIEL.

PE. Vnde nobis Gabriel tam tetrica fronte? Num ex antro Throphonij? G A. Imò à nuptijs. PE. Nunquã uidi uultum minus nuptialem. Nam qui nuptijs interfuerūt, totos postea sex dies solent hilariores amœnioresq; uideri, senes etiã reuiuenscere ad annos decem. Quas igitur tu mihi nuptias narras? Mortis opinor cum Marte. G A. Imò iuuenis generosi cum puella sedecim annos nata, in qua nihil desyderes siue formam spectes, siue mores, siue genus, siue fortunã. Quid multis? Ioue marito digna uideri poterat. PE. Hui tam teneram puellam tam uetulo? G A. Reges non senescunt. PE. Vnde igitur isthac tristitia? Fortasse sponso inuides, qui tibi captatã prædam uictor præripuit. G A. Phy, nihil minus. PE. Num tale quid accidit, quale memorant de conuiuio Lapitharum? G A. Nequaquam. PE. Quid, an defuit Bacchi liquor? G A. Imò supererat. PE. Non aderant tibicines? G A. Et fidicines, & lyricines, & tubicines, & utricines. PE T.

Quid igitur? Nō aderat Hymeneus? G A. Frustra tot uo-
 cibus ciebatur. P E. Nec Charites? G A. Ne musca quidē
 Charis. Nec pronuba Iuno, nec aurea Venus, Nec Iuppi-
 ter Gamelius. P E. Nā tu mihi nuptias loqueris prorsus
 inauspicatas et aditas, seu potius ἀγαμου γάμος. G A. Ma-
 gis dicas, si uidisses. P E. Non igitur saltatū est? G A. Imō
 miserē claudicatum. P E. Nullū ergo numen prosperius
 istas hilarabat nuptias? G A. Nullum omnino illic aderat
 præter unam Deam, quæ Græcis dicitur Psora. P E. Pru-
 riginosas opinor nuptias dicis. G A. Imō rubiginosas et
 purulentas. P E. Sed quid est mi Gabriel, quod hæc com-
 memoratio tibi lachrymas etiā excutit? G A. Hæc res Pe-
 troni uel filici possit extundere lachrymas. P E. Credo, si
 filix uidisset. Sed obsecro te, quidnā est hoc tantū malū?
 Ne cæla, nec meum animū diutius suspendito. G A. Nōstī
 Lampridiū Eubulum? P E. Quo non alius in hac urbe
 uir melior aut beator. G A. Quid eius filiam Iphigeniæ?
 P E. Florē huius ætatis nominasti. G A. Sic est. At scis cui
 nupsit? P E. Sciam, si dixeris. G A. Nupsit Pompilio Ble-
 no. P E. Ei ne Thrasoni, qui neminem non solet occidere
 suis gloriosis fabulis? G A. Huic ipsi. P E. At is iam olim
 celebris est in hac urbe duabus potissimum rebus, metu-
 dacijs ac scabie, quæ nondum suum habet nomen, quam
 ipsa tam multorū habeat nomina. G A. Superbissima scabi-
 bica est, quæ nec lepræ, nec elephantiæ, nec lichenibus,
 nec podagra, nec mentagræ cedat, si res ueniāt in certā-
 men. P E. Ita prædicant medicorum filij. G A. Quid ego
 nunc Petroni depingam puellā tibi nō incognitā, quam
 plurimum gratiæ addidit ornatus natiuo decori. Mi Pe-
 troni, dixisses Deam quempiam esse. Nihil illam non de-
 cebat

ἀγαμου,
 id est sine
 Dijs.
 ἀγαμου,
 id est nuptiæ
 non nuptiæ.
 ἰώρα. Scabi-
 es. Hic Deam
 fugit scabiei.

cebat. Interim prodijt nobis beatus ille sponsus, trunco
 naso, alteram trahens tibiam, sed minus feliciter quàm so-
 lent Suiseri: manibus scabris, halitu graui, oculis langui-
 dis, capite obuincto, sanies & è naribus, & ex auribus fla-
 ebat. Alij digitos habent auulatos, ille etiam in femore ge-
 stat anulos. P E. Quid parentibus accidit, ut talem filiam
 tali portento cõmitterent? G A. Nescio, nisi quod hodie
 plerisq; uidetur adempta mēs. P E. Fortasse prædiues est.
 G A. Est affatim, sed ære alieno. P E. Si puella ueneno su-
 stulisset ambos auos & auias, quod grauius supplicium de
 illa sumi poterat? G A. Si minxisset in patrios cineres, sar-
 tis poenarum datura fuerat, tali monstro uel osculum dare
 coacta. P E. Accedo. G A. Mihi sanè factum hoc crudelius
 esse uidetur, quàm si illam nudam obiecissent ursis, aut
 leonibus, aut crocodilis. Nam aut fera pepercissent tane-
 insigni formæ, aut subita mors finisset cruciatum. P E. Ve-
 ra prædicas. Mihi planè uidetur hoc factum Mezentio di-
 gnum, qui mortua, ut inquit Maro, iungebat corpora ui-
 uis, Componens manibusq; manus, atque oribus ora.
 Quanquã nec Mezentius, ni fallor, tam immanis erat, ut
 tam amabilem puellã cadaueri iungeret: nec ullum cada-
 uer est, cui non iungi malis, quàm tam pudido cadaueri.
 Siquidẽ hoc ipsum quod spirat, merum est uenenum: quod
 loquitur, pestis est: quod contingit, mors est. G A. Iam tu
 mihi cogita Petroni, quid uoluptatis habitura sint illa
 suauia, illi cõplexus, illi nocturni lusus, ac blanditiæ? P E.
 Theologos nonnunquã audiui loquentes de impari con-
 iugio. Isthuc demum optimo iure dici potest impar con-
 iugium, quasi gemmam inseras plumbo. Sed interim de-
 miror teneræ uirginis audaciam. Solèt enim tales puellæ
 ad lemu

Minxisset in
 Vide Chil.

ad lemuris aut larue conspectū tantum non exanimat?
 An hæc audebit tale cadauer amplecti noctu? G A. Habet
 puella quod excuset, autoritatē parentum, importunita-
 tem amicorū, etatis simplicitatē: ego parētum uersatā
 satis mirari nō possum. Quis enim filiā habet tam infeli-
 ci forma, quam collocare uelit homini leproso? P E. Nul-
 lus opinor, si modo uel unciolā habeat sanae mentis. Nihil
 si lusca esset eademq; clauda, nec minus deformis, quā
 fuit Thersites Homericus, postremo indotata, recusarem
 istiusmodi generū. G A. At hæc lues est omni lepra tuum
 tetrior, tum nocentior. Nam citius serpit, & subinde re-
 currit, ac frequenter occidit, quū nonnunquā lepra suat
 hominē ad extremā usq; senectutē uiuere. P E. Fortasse
 latebat parentes sponsi morbus. G A. Imō pulchrē noue-
 rant. P E. Si tam male uolebāt filiæ, quin potius insuam
 culeo proiecerunt in Scaldā. G A. Profecto leuior fuisse
 insania. P E. Que dos cōmendabat illis sponsum? Præce-
 lit arte quapiā? G A. Per multis. Strenuus est aleator, pota-
 tur inuidus, scortator improbus, nugādi meniendiq; ar-
 tifex maximus, prädator nō segnis, decoctor eximius, co-
 messator perditus. Quid multis? quū scholæ non profite-
 antur nisi septem artes liberales, hic habet plus quā de-
 cem illiberales. P E. Aliquid tamen fuerit oportet, quod
 illum cōmendarit parentibus. G A. Nihil aliud quā glo-
 riosum equitis nomē. P E. Qualis eques, cui per scabiem
 uix in sella sedere licet? Sed fortassis habet luculentas pos-
 sessiones. G A. Habuit mediocres, sed ex proteruia, quante
 fecit, nihil superest, præter unam turriculā, unde excurre-
 re solet ad prædā, eamq; tam bellē instructam, ut nolis
 illic porcos tuos ali. Sed interim nunquā non habet arces
 in

in ore et feuda, aliâq; magnifica nomina, nusquã non affe-
 git sua insignia. P E. Clypeus quod habet symbolũ? G A.
 Tres elephãtos aureos, in spacio phœniceo. P E. Scilicet,
 elephas elephanti congruit. Oportet autem hominẽ esse
 sanguinarium. G A. Imò uinariũ. Nam rubro uino mirũ
 in modum delectatur, sic tibi sanguinolentus est. P E. Ad
 hauriendum igitur utilis est illi proboscis. G A. Maxime.
 P E. Itaq; insignia declarant magnũ ac stolidum nebulosum
 nem, uini gurgitem. Neq; enim ille color sanguinis est,
 sed meri: & aureus elephas indicat, quicquid auri nau-
 tius est, uino absumi. G A. Sic est. P E. Quid igitur dotis
 hic Thrase conferet ad sponsam? G A. Quid? maximã.
 P E. Quĩ maximam decoctor? G A. Sine me loqui, maxi-
 mã, inquam, pessimãq; scabiam. P E. Emoriar ni malim fi-
 liam meam equo nuptã, quã tali equiti. G A. At ego uel
 monacho nuptam malim. Imò hoc non est homini nubere,
 sed hominis cadaueri. Hoc spectaculum si uidisses, dic
 mihi tenuisses ne lachrymas? P E. Quĩ potuissẽ, qui uix-
 ista sine lachrymis audio? Adeon' parẽtes ad omnem na-
 turalis pietatis affectum obsurduisse, ut filiam unicam,
 puellam tali forma, tali indole, tam amabilibus moribus,
 tali monstro in seruitutem traderẽt, propter mendacem
 clypeum? G A. Atqui facinus hoc quo nihil inuenias nec
 immanius, nec crudelius, nec magis impium, hodie ma-
 gnatum etiam ludus est, quum expediat eos qui reipub.
 tractanda nascũtur, esse quã prosterima ualetudine.
 Corporis enim habitus animi uim afficit. Certe hic mor-
 bus quicquid est homini cerebri solet exhaurire. Ita fit ut
 reipub. præsident, qui nec animo bene ualeant, nec cor-
 pore. P E T. Non solum integrã mentis ac prosterima ua-
 letudine

letudine cōuenit esse qui Reip. gubernaculis asident, uerumetiā forma dignitateq; corporis præcellētes. Quamq; enim prima principum commendatio sint sapientia & integritas, tamen nonnihil refert, qua specie corporis sit, qui ceteris imperat. Nā si sauus est, multū inuidia addit corporis deformitas. Sin probus & pius, Grator est pulchro ueniens ē corpore uirtus. G A. Rectē. P E. Nonne deplorant earum infelicitatē, quarum coniuges post peractas nuptias in lepram aut morbum incidūt comitalē? G A. Meritō sanē. P E. Quæ igitur demētia est, ultro filiū plus quā leproso tradere? G A. Plus quā demētia est. Si satrapas paret tollere catulos, quæso nō ad generosam fœminam admittet scabiosum & ignauum canem? P E. Imò magna cura dispiceret, ut undiquaq; generosum adiungeret, ne nascātur hybrida. G A. Et si dux augere uelit equitatū, num ad eximiam equā admitteret morbidā aut degenerē? P E. Ne in cōmune quidem stabulum reciperet morbidum, ne quā serpat malū ad alios. G A. Nec interim referre putant, quem admittant ad filiā, & unde nascantur liberi, non tantū in hereditatē omnium facultatum successuri, uerumetiā Rempub. moderaturi? P E. Ne rusticus quidem quemuis taurum admittit ad iuuentam, nec quemuis equum iungit equæ, nec quemuis porcum scrophæ, quū taurus gignatur aratro, equus ricta, porcus culina. G A. Vide quā peruersa sint hominū iudicia. Si quis plebeius patriciæ puellæ osculum obtulerit, iniuriam putant bello uindicandā. P E. Acerrimo. G A. Et ipsi uolentes, scientes, prudentes, id quo nihil habent charius, dedunt abominando portento, & priuati inuicem pij in suam gentē, & publicē in ciuitatē. P E. Si sporsus

sublaudicat alioqui sanus, quàm abhorretur à cõiugio?
Hoc tantum malum non imputatur in sponsalibus. G A.
Si quis filiam elocauit Franciscano, quanta abominatio,
quanta deploratio malè collocatæ uirginis? At illa ueste
detracta uirum habet membris ualidis. Ista totã etatem
transigit cum semiuuio cadauere. Si qua nubit sacerdo-
ti, ludunt in unctum, at hæc peius uncto nupsit. P E. Vix
hoc faciunt hostes puellis bello captis, uix piratæ faciunt
scelere abductis: & hoc faciunt parentes unica filia, nec
illis datur à magistratu curator. G A. Quomodo medi-
cus succurret phrenetico, si ipsum habeat phrenesis? P E.
Atqui mirum est à principibus quorũ munus est prospic-
ere reipub. duntaxat in his, quæ ad corpus pertinent;
quæ in hoc genere nihil prius ac potius sit bona ualetudi-
nis, hic nullum excogitari remediũ. Tanta pestis bonam
urbem partem occupauit, & illi interim stertunt, quasi ni-
hil ad rem pertineat. G A. De principibus Petroni, reli-
giose loquendũ est. Sed admoue aurem, insusurrabo tria
uerba. P E. O miserã, utinã falsa prædicares. G A. Quot
morbore genera nasci putas ex uinis corruptis ac mille
modis infectis? P E. Innumera, si quã medicis fides. G A.
Num hic uigilant ædiles? P E. Planè uigilant in exigendis
uestigalibus. G A. Quæ sciens nubit morbido, fortasse di-
gna est suo malo, quod asciuit ipsa sibi, quãquàm si prin-
cipatum gererem, utrunq; se mouerẽ ab urbano cõmer-
cio. Ceterum si qua nupsisset huic obnoxio lui, qui se sa-
nũ mentitus esset, si quis mihi summũ pontificium dele-
get, dirimerem hoc coniugium, etiamsi sexcentis tabulis
sponsalibus contractũ esset. P E. Quo colore? Nam cõiu-
gium ritè contractũ ab homine non potest dirimi. G A.

I

Quid?

Quid tibi uidetur ritè contractum, quod dolo malo con-
 tractum est? Non ualet cōtractus, si puella decepta seruo
 nupsit, quem putabat liberum. Hic cui nupsit, seruus est
 miserrimæ dominæ Psora, atq; hoc infeliciores est seruitus,
 quòd illa neminem manumittit, ut seruitutis miserā ali-
 qua libertatis spes consolari possit. P. E. Sanè colorè repe-
 risti. G. A. Ad hæc, non est coniugiū, nisi inter uiuos. Hic
 mortuo nubitur. P. E. Repertus est alter color. Sed sine-
 res, opinor scabiosas scabiosis nubere, iuxta uetus illud
 adagiū, ὁμοίον πρὸς ὁμοίον. G. A. Si hoc mihi liceret, quod
 expediret Reipub. sincrem quidē iungi, sed iunctos excu-
 rrem. P. E. Tum tu quidē Phalaridem ageres, nō princi-
 pem. G. A. An tibi Phalaris uidetur medicus, qui secat di-
 gitos aliquot, aut inurit corporis partē, ne totum pereat?
 Mihi non uidetur ista crudelitas, sed misericordia. Quod
 utinā initio nascentis mali fuisset factū. Tum enim pau-
 corum exitio, totius orbis saluti consuli poterat. Et huius
 facti reperimus exemplum in Gallorū annalibus. P. E. At
 mitius erat illos castrari, ac summoueri. G. A. Fœminis
 porrò quid faceres? P. E. Adderē fibulas. G. A. Ita quidem
 prospectum esset, ne ex malis coruis nascatur mala omnis
 sed fatebor hoc esse mitius, si tu fatearis illud esse tutius.
 Nam pruriunt & excēti, nec uno modo transilit malum,
 sed osculo, sed colloquio, sed contactu, sed cōpotatiuncu-
 la serpit ad alios. Et uidemus huic malo fatalem quatu-
 dam malitiam adiunctā, ut quisquis eo tenetur, uel nullo
 suo cōmodo, gaudeat quàm plurimis suam affricare sca-
 biem. Iam submoti possunt fugere, possunt uel noctu, uel
 ignotis imponere: à mortuis uerò nihil est periculi. P. E.
 Tutius fateor, sed haud scio, an cōueniat Christianæ man-
 suetur

Id est simile,
 apud simile.

suetudini. G A. Dic agè mihi, unde plus periculi, à simpli-
 cibus furibus, an ab istis? P E. Fateor pecuniam multò ui-
 liorem bona ualitudine. G A. Et tamen hos Christiani
 suffigimus in crucem, nec appellatur crudelitas, sed iustu-
 tia, & si rempublicam spectes, pietas est. P E. Verùm ibi
 plectitur quid damnum dedit. G A. Hi scilicet lucrum ad-
 ferunt. Sed demus hoc malū multis nulla sua culpa con-
 tractum, quum tamē paucos reperias, quibus eam luem
 non conciliarit nequitia. Iureconsulti docent interdum
 innoxios rectè occidi, si id magnopere intersit reipubli-
 cæ. Quemadmodum Græci post euersam Troiam occi-
 derunt Astyanactem Hectoris filium, ne per illum bel-
 lum instauraretur. Ne putant impium, post extinctum
 tyrannū, & liberos innoxios trucidari. Quid quòd nun-
 quàm non bellamus Christiani, neq; tamen nescimus in
 bellis maximam malorum partem ad eos redire, qui ni-
 hil commeruerint? Idem usu uenit in represalibus, que
 uocant. Qui læsit in tuto est, & spoliatur negotiator, qui
 ne factum quidem audiuit, tantum abest ut in culpa fue-
 rit. Quòd si talibus remedijs utimur in rebus non ita ma-
 gni momenti, quid censes faciendum in re omnium atro-
 cissima? P E. Vincor ueris. G A B. Tum illud mihi peri-
 pende, Apud Italos ut primū scintillare cœpit pesti-
 lentia, occluduntur ædes, qui laboranti inseruiunt, sub-
 mouentur à publico. Hoc quidam appellant inhumani-
 tatem, quum summa sit humanitas. Siquidem hac ui-
 gilantia fit, ut paucis funeribus sopiatur malū. At quan-
 ta est humanitas tot milium uitæ consuli? Sunt qui pa-
 rum hospitale putant, quòd Itali in rumore pestilen-
 tiæ tempore uespertino hospitem portis submouent, co-
 guntq;

guntq; sub dio noctem agere: at pietas est, paucorum in
 commodo, maximo reipublica bono prospicere. Quia
 sibi ualde fortes uidentur & officiosi, quod ausint ad
 quemuis pestilentia laborantem accedere, etiam si nihil
 illic habeant negotij. At dum reuersi domum inficiunt
 uxores, liberos ac totam familiã, quid ea fortitudine sub
 tius, quid officio inofficiosius, ut salutes alienũ, tibi cha
 rissimos in præsens uitæ discrimen adducere? Hic tamen
 quantò minus est periculi à pestilentia, quàm ab hac sca
 bie? Rarius afflat propinquos, nec ferè senes attingit, &
 quos attingit, aut citò liberat, aut restituit sanitati, purior
 res etiam quàm antea fuerant. Hæc quid aliud quàm per
 petua mors est, uel ut uerius dicã, sepultura. Obuolunt
 tur linteis, & unguentis more cadauerũ. P. E. Verissima
 narras. Saltem idem cura dandum erat huic tam exitiali
 malo, quod datur leprosis. Aut si hoc quoq; nimium est,
 nemo barbæ syluam patiatur sibi demeti, aut sibi quisq;
 tonsorẽ præstet. C. A. Quid si uterq; claudat os? P. E. Af
 flant naribus malum. G. A. Est & isti malo remediũ. P. E.
 Quod nam? G. A. Ut quod solent Alcumici, addant perso
 nam quæ per uitreas fenestellas præbeat lumen oculis,
 ori, naribusq; respirationẽ cornu à persona per axillas
 in tergũ porrecto. P. E. Belle, si nihil metuendũ est à con
 tactu digitorum, linteorũ, pectinis, & forpicias. G. A. Opti
 mum igitur barbam usq; ad genua demittere. P. E. Ita ui
 detur. Deinde fiat edictum ne quis idem sit tonsor et chi
 rurgus. G. A. Ad famem relegas tonsores. P. E. Minuant
 sumptus & aliquantò pluris radãt. G. A. Esto. P. E. Tum
 feratur lex, ne quis cum alio poculum habeat cõmune.
 G. A. Istam uix recipiat Anglia. P. E. Né ue duo misceantur

IMPOSTURA

508

tur eodem lecto, præter uxorem & maritū. G A. Placet.
 PE. Ad hæc in diuersorijs ne quis hospes indormiat lin-
 teis, in quibus alius indormiit. G A. Quid facies Germa-
 nis, qui uix lauant bis in anno? PE. Extimulent lotrices.
 Præterea tollatur mos quãuis uetustus salutandi osculo.
 G A. Etiam ne in templis? PE. Tabellæ suam quisq; op-
 ponat manū. G A. Quid de colloquio? PE. Vitetur illud
 Homericum, Ἀγχιχῶν κρηαδίη, & uicissim qui auscultat,
 cōprimat labra. G A. Vix istis legibus suffecerint duode-
 cim tabule. PE. Sed quid consulas interim infelici puel-
 le? G A. Quid? nisi ut libenter sit misera, quò sit minus mi-
 sera: & suauio coniugis opponat manum, tum armata
 cum illo dormiat. PE. Quò nam hinc properas? G A. Re-
 stit in museum. PE. Quid facturus? G A. Pro Epithala-
 mio, quod postulant, scripturus Epitaphium.

IMPOSTURA

LIVINVS. PHILIPPVS.

PH. Salue Liuine. LI. Saluebo, si uis ita: sed à me tibi ca-
 ue. Nam est animus imponere tibi, nisi caues. PH. Non
 est admodū metuendus hostis, qui periculum denunciat.
 Sed agè, falle si potes. LI. Ecce, iam fefelli, nec sentis ad-
 huc. Iterum caue. PH. Cum præstigiæ opino arte
 ce mihi res est. Nihil enim sentio impostura. LI. Rursus
 aduerte mentem tuam ni uelis decipi, sicuti falsus es non
 semel. PH. Hic sum, incipe. LI. Iandudum mihi quod iur-
 bes, peractum est. PH. Quid actum, aut quid peractum?
 Nihil sentio doli. LI. Iam toties admonitus saltem adhi-
 be attentū animum. PH. Nouum præstigiæ genus.
 Ludor, ut ais, neq; quicquam artis sentio, quum obser-
 uem & oculos, & manus, & linguā tuam. Sed agè ruri-

sus incipe. LI. Iterum atq; iterum incipio atque adeo
 ties facio, neq; tu assequeris laqueos. PH. Qua re mihi
 laqueos tendis? LI. Hæc tibi inquam lingua dolos parat,
 nec auribus sentis, nec oculis uides. Nunc saltem habe
 attentos oculos & aures. PH. Non possum magis, etiam
 si de capite ageretur. Sed falle rursus. LI. Iterum ecce fe
 felli, neq; deprehendis artem. PH. Enecas. Quæso dic
 quodnam est hoc præstigiariū genus? LI. Hactenus sum
 tibi loquutus carmine, atq; adhuc loquor. PH. Nihil mi
 nus sensi quàm isthuc. LI. Primum tibi respondi duobus
 trimetris iambicis. Deinde trochaico tetrametro cata
 lectico. Mox meris creticis sum loquutus. Post hæc Pho
 lecio hendeca syllabo. Deinde meris choriambis. Ad
 hæc meris anapæstis. Rursus tribus Sapphicis. Mox so
 tadico: postremo trochaico tetrametro. PH. Deum im
 mortalem, quid uis suspicabar potius quàm istud. Si uide
 ro, aliquando uicem reponā. LI. Huc si quid potes. PH.
 Ecce bis par pari retuli, nec dolū percipis. LI. Hui tam
 citò? PH. Minatus sum tibi iambico tetrametro catalecti
 co, mox addidi creticos quinq;. LI. Prorsus accidit ut ui
 deo, quod dici solet, Cretensis incidit in Cretensem. PH.
 Sic est, sed illud precor utriq; nostrum, ne nobis unquam
 occurrat impostura nocentior.

CYCLOPS, siue EVANGELIOPHORVS.

POLYPHEMVS. CANNIUS.

CA. Quid hic uenatur Polyphemus? PO. Quid uener
 rogas sine canibus & uenabulo? CA. Fortè nympham
 aliquam hamadriadem. PO. Pulchrè diuinasti. En tibi
 rete uenatoriū. CA. Quid ego uideo? Bacchū in exuuiis
 leonis

leonis, Polyphemū cum codice? *καὶ ἡροκωτόμ.* P O. Non
 crocotantum pinxi libellum, sed etiam minio lasurioq;
 C A. Non loquor de croco, sed Græcè dixi quiddam. Mili-
 taris uidetur libellus, nā nodis, laminis & circulis æreis
 armatus est. P O. Introspice. C A. Video. Sanè perquam
 bellus est, sed nondum ornasti satis. P O. Quid deest? C A.
 Addere debebas tua insignia. P O. Quæ? C A. Sileni ca-
 put è dolio prospiciens. Sed quid tractat? artem potati-
 cam? P O. Vide ne quā imprudens effutias blasphemiam.
 C A. Quid igitur, est ne sacri quippiā? P O. Est, quo nihil
 sacratius, Euangelium. C A. *ἡρώκλεις.* Quid Polyphemo
 cum Euāgelio? P O. Quin ita rogas, quid Christiano cum
 Christo? C A. Nescio, nisi quod te talem magis decet hal-
 bardacha. Nam si quis mihi ista specie ignotus occurre-
 ret in mari, piratā esse crederem: si in nemore, sicarium.
 P O. Atqui hoc ipsum nos docet Euāgelium, ne quem iu-
 dicemus iuxta faciē. Quomāmodū enim sepe numero
 sub tunica cinerica latet animus tyrannicus, ita nōnun-
 quam attonsum caput, circumtorta barba, torua super-
 cilia, truces oculi, uertex plumā uentilans, sagum milita-
 re, caligæ interfectæ, tegunt Euāgelicum animum. C A.
 Quid nī: nonnunquam & sub pelle lupina latet ovis, &
 si qua fides apologis, sub exuuio leonis latet asinus. P O.
 Imò ego noui qui ouem gestat in uertice, uulpem in pe-
 ctore, cui libens optarim, ut quā habet nigros oculos,
 tam habeat candidos amicos, tamq; probè inauratur,
 quā colorem habet inauraturæ congruum. C A. N. Si
 ouem gestat in uertice, qui pileum gestat ouillum, quā
 tu incedis onustus, quum ouem simul & struthiocame-
 lum gesses in capite? Tum an non absurdus facit, qui

*Id est, felie-
stimentum.*

*Id est, Hercu-
les, admirātis
interiectio.*

auem portat in capite, asinum in pectore? P O. Mordeus.
 C A. Sed bellè res habuerit, si quàm tu decorasti uarijs
 ornamentis Euangeliũ, tam te uicissim exornet. Ornasti
 coloribus, utinam exornet te bonis moribus. P O. Curabi-
 tur. C A. Ut soles. P O. Sed omisis conuitijs. Itãne dam-
 nas eos qui circumferunt codicẽ Euangelicum? C A. Mi-
 nime gentium. P O. Quid? an tibi uideor minimus ges-
 tium, uel asinino capite te procerior? C A. Non arbitror
 tanto, si asinus arrigat auriculas. P O. Certè bubalino.
 C A. Placet collatio, sed ego minimè dixi, non minime.
 P O. Quid interest inter ouum & ouũ? C A. Quid interi-
 est inter medium digitũ & infimum? P O. Medius est lon-
 gior. C A. Scitè, quid interest inter asininas auriculas, &
 lupinas? P O. Lupinæ sunt breuiores. C A. Rem tenes.
 P O. At ego longa breuiq; palmo & ulna meiri soles,
 nõ auribus. C A. Agè, qui Christũ gestauit, dictus est Chri-
 stophorus: tu qui Euangeliũ portas, pro Polyphemo dic-
 cendus es Euangeliophorus. P O. An sanctum non putas
 portare Euangelium? C A. Non, nisi tu fatearis esse san-
 ctissimos asinos. P O. Qui sic? C A. Quia unus sufficit ge-
 standis tribus istiusmodi codicũ milibus, nec te credider-
 rim futurum imparem oneri, si probè sis clitellatus. P O.
 Nihil absurdi sic asino tribuere sanctimoniam, quia gesta-
 uit Christum. C A. Istam sanctimoniam tibi nõ inuideo.
 Et si uis, donabo tibi reliquias illius asini, cui Christus in-
 sedit, ut exosculeris. P O. Dabis munus gratissimũ. Nam
 asinus ille contactu corporis Christi cõsecratus est. C A.
 sanè Christũ contigerunt & qui illi impegerunt alapas.
 P O. Sed agè dic serio, nõne pium est circumferre codi-
 cem Euangelicum? C A. Pium, si absit hypocrisis, si uere
 id

Christo-
 phorus.
 Euangeli-
 ophorus.

id fiat. P O. Abeat hypocrisis ad monachos, quid militi
cum hypocrisi? C A. At primū expedi mihi quid sit hy
pocrisis. P O. Quum aliud præ te fers, quàm lateat in ani
mo. C A. Sed quid præfert circunlatus Euangelij codex?
Nōne uitam Euangelicā? P O. Opinor. C A. Ergo ubi
uita non respondet codici, nōne hypocrisis est? P O. Vi
detur. Sed quid est uerè codicem Euangelicum circunfer
re? C A. Quidā circunferunt manibus, quemadmodum
Franciscani Francisci regulam, idem possunt & baiuli,
Luteiani, & asini, & cantherij. Sunt qui circunferant
ore, nihil crepantes nisi Christum & Euangeliū, hoc est
pharisaicum. Quidam circunferunt animo. Proinde ue
rè circunfert, qui & manibus, & ore, & corde portat
Euangelium. P O. Vbi sunt isti? C A. In templis diaconi,
qui portant codicē, pronuntiant populo, & tenent cor
de. P O. Tametsi non omnes sancti sunt, qui animo gestāt
Euangelium. C A. Ne mihi sophistam agas. Non gestat
animo, nisi qui medullitus amat. Nemo penitus amat, ni
si qui moribus exprimit Euangeliū. P O. Istas subtilitates
non assequor. C A. At dicā crassiore Minerua. Si lagoenā
uini Belnensis gestes humeris, quid aliud est quàm onus?
P O. Nihil aliud. C A. Si teneas faucibus, ac mox expuas?
P O. Haud profuerit, quanquā id quidem non soleo. C A.
Sin ut soles, affatim haurias? P O. Nihil diuinius. C A. Cō
calescit omne corpus, rubescit facies, hilarescit frōs. P O.
Prorsus. C A. Tale quiddā est Euangelium in animi ue
nas demissum, innouat totum hominis habitum. P O. Vi
deor igitur tibi parū Euangelicè uiuere? C A. Istam que
stionē nemo te dissoluerit rectius. P O. Si bipenni res aga
tur. C A. Si quis in os te uocet mendacē aut ganconem,

Hypocrisis.

Circunferre
Euangeliā.

quid facias? P O. Quid faciã? sentiret pugnos meos. C A.
 Quid si quis tibi impingat colaphum? P O. Amputarem
 illi collum pro colapho. C A. Atqui codex tuus docet, ut
 pro conuicio referas benignum sermonẽ, & ferienti ma-
 xillam dextram porrigas & sinistram. P O. Legi, sed ex-
 ciderat. C A. Oras opinor frequenter. P O. Isthuc est pha-
 risaicum. C A. Pharisaicum est prolixè precari, sed fuc-
 te. At tuus codex docet semper orandum, sed ex animo.
 P O. Attamen oro nonnunquã. C A. Quando? P O. Quã-
 uenit in mentẽ, semel aut bis in hebdomade. C A. Quid-
 tum oras? P O. Precationem Dominicam. C A. Quoties?
 P O. Semel. Nam uetat Euangelium Battologiam eadem
 iterantem. C A. Potes attentus absolucere precationẽ Do-
 minicam? P O. Nunquam id tentatum est. An non satis,
 quod uoce pronuncio? C A. Nescio, nisi quòd Deus non
 audit nisi cordis uocem. Crebrò ieiunas? P O. Nunquam.
 C A. At tuus codex probat precationem & ieiunium.
 P O. Probarem & ego, nisi aliud flagitaret uenter. C A.
 At Paulus negat eos seruire IESV Christo, qui uentri
 seruiunt. Vesceris carnibus quouis die? P O. Quum dan-
 tur. C A. Atqui ista gladiatoria laterum firmitas uel fœ-
 no arborumq; corticibus poterat ali. P O. Sed Christus
 dixit nõ conquinari hominẽ his quæ intrant in os. C A.
 Ita, si modicè, si præter offendiculum. At Paulus Christi
 discipulus mauult fame mori, quàm fratrem infirmũ of-
 fendere suo cibo, nosq; ad suum hortatur exemplum, ut
 omnibus per omnia placeamus. P O. Paulus est Paulus,
 ego sum ego. C A. At Aegonis est capras pascere. P O.
 Malim esse. C A. Pulchrè tibi precaris, caper citius fies,
 quàm capra. P O. Esse dixi pro edere. C A. Eleganter. Li-
 benter

benter succurris pauperibus? P O. Non est quod de-
 CA. At esset, si sobriè uiueres, si gnauiter laborares. P O.
 Dulce est otium. CA. Scruas præcepta Dei? P O. Graue
 est. CA. Agis admissorum pœnitentiã? P O. Christus pro
 nobis dependit. CA. Vnde igitur declaras te amare Eu-
 gelium? P O. Dicam, Franciscanus quidã apud nos non
 desinebat è suggesto deblaterare in nouum testamentum
 Erasmi, conueni hominem priuatim, leuam inueci capil-
 lis, dextra pugilem egi, sugillauit illum magnificè, totãq;
 faciem tuber reddidi. Quid ais? Nõ est hoc fauere Euan-
 gelio? Deinde absolui illum à commissis, hoc ipso codice
 ter in uerticem impacto, feciq; tria tubera, In nomine pa-
 tris, & filij, & spiritus sancti. CA. Satis quidem Euan-
 gelicè. Istuc nimirum est Euangelium Euangelio defen-
 dere. P O. Occurrit alter eiusdem sodalitiij, qui nullum
 neq; modum, neq; finem faciebat debacchandi in Eras-
 mum. Accensus Euãgelico zelo, minis hominẽ adégi, ut
 utroq; genu flexo rogaret ueniam, fatereturq; se, quæ di-
 xerat, instigante diabolo dixisse: ni fecisset, iam halbar-
 dacha erat in ceruicem uibrata. Vultus erat qualis esse
 solet Martis irati. Hoc gestũ est coram aliquot testibus.
 CA. Miror hominem non fuisse protinus exanimatum.
 Sed ut pergamus, Viuis castè? P O. Id fortasse fiet, ubi
 senuero. Sed uis tibi uerum fatear Canni? CA. Non sum
 sacerdos, si confiteri libet, alium quære. P O. Deo soleo
 confiteri, sed tibi fateor me nondũ esse perfectum Euan-
 gelicum, sed unum è populo. Habemus quatuor Euan-
 gelia. Nos Euangelici quatuor res potissimum uen-
 mur, ut uentri bene sit, ne quid desit ijs, quæ sub uentre
 sunt, tum ut sit unde uiuamus, postremo ut liceat quod
 lubet

lubet agere. Hæc si suppetant, inter pocula clamamus, in
 triumpho, in pæan, uiuit Euangelium, regnat Christus.
 C A. Ista quidem Epicurea uita est, non Euangelica. P O.
 Haud inficior. Sed scis Christum omnipotentem esse, por-
 test repente uertere nos in alios homines. C A. Potest et
 in suos, quod quidem procliuius arbitror, quam in bonos
 uiros. P O. Utinam non essent peiores in mundo subus, bu-
 bus, asinis, et camelis. Multos uideas leonibus truculen-
 tiores, lupis rapaciores, passeribus salaciores, canibus
 mordaciores, uiperis nocentiores. C A. At iam tempus
 est, ut ex animante bruto in hominẽ incipias uerti. P O.
 Recte mones. Nam horum temporũ propheta dicit in-
 stare supremum mundi diem. C A. Tanto magis proper-
 randum. P O. Expecto Christi manũ. C A. Vide ut tu ma-
 nui ceream præbeas materiã. Sed unde colligunt in pro-
 pinquo esse mundi finem? P O. Quoniã, inquit, adent
 nunc faciunt homines, quod faciebãt imminente diluuiõ,
 epulantur, potant, comessantur, ducunt, nubunt, scortan-
 tur, emunt, uendunt, foenerant, et foenerantur, edificãt,
 reges belligerantur, sacerdotes student augendis censu-
 bus, Theologi nectunt syllogismos, monachi per orbem
 cursitant, populus tumultuatur, Erasmus scribit collo-
 quia: deniq; nihil malorũ abest, fames, sitis, latrocinia, bel-
 lum, pestilentia, seditio, rerum bonarũ inopia. An non hæc
 arguunt adesse finem rerum humanarũ? C A. Ex hoc ma-
 lorũ aceruo quod tibi est molestissimũ? P O. Diuina. C A.
 Quod crumenã tuam obsident araneæ. P O. Dispercam
 nisi rem acu tetigisti. Nunc uenio recens à computatione.
 ne: aliã sobrius tecum disputabo, si uoles, de Euangelio.
 C A. Quando te uidebo sobrium? P O. Quum sacro. C A.

Quando

Quando eris? P O. Quum uideris. Interim mi Canni sis
felix. C A. Tibi uicissim opto, ut sis, quod diceris. P O. Ne
me uincas officio, precor ne Cannium unquā destituat,
unde cognomen sortitus est.

ΑΠΡΟΣΔΙΟΝΥΣΑ, siue ABSVRDA.

ANNIVS ET LEVCIVS.

AN. Audio te interfuisse nuptijs Pancracij, & Albinae.
LE. Nunquam antehac infelicius nauigauī, quā hoc
tempore. AN. Quid ais? tantā fuisse hominū frequentiaē?
LE. Nec unquā mihi uilior fuit uita, quā id temporis.
AN. Vide quid faciant opes. Ad meas nuptias pauci con-
uenirēt, idq; tenucs. LE. Vix fueramus ingressi pelagus,
ortus est ingens turbo. AN. Narras Deorū cœtū. Tōt ne
aderant uiri principes, tot matrone nobiles? LE. Borcas
dissecuit uelum, dissectumq; dissipauit. AN. Desponsam
nouī. Nihil fingi potest uenustius. LE. Mox fluctus reuul-
sit clauū. AN. Idem uidetur omnibus. Nec sponsus admo-
dū illi cedit, ut aiunt, formæ gratia. LE. Quid animi cen-
ses nobis illic fuisse? AN. Sanè rarum nunc est uirgines
nubere. LE. Remigandū nobis erat. AN. Dotem uix cre-
dibilem narras. LE. Ecce mox aliud malum. AN. Quis
puellam impuberem cōmiserunt tam feroci? LE. Appa-
ruit piratarū nauis. AN. Profectò sic est, in multis nequi-
tia supplet atatem. LE. Ibi nobis geminū fuit bellum, al-
terum cum mari, alterū cum prædonibus. AN. Hui tan-
tum donariorū? Interim pauperibus nemo dat festucam.
LE. Quid? cederemus? Imò desperatio uitæ addebat ani-
mos. AN. Vereor ne sint steriles nuptiæ, si uera prædi-
cas. LE. Imò iniecimus harpagones. AN. O rem nouā,
ante nuptias grauida? LE. Si spectasses cum confictum,
fatereris

fatereris me non esse foeminā. A N. Ut audio, coniugium hoc nō solum ratum est, sed etiam consummatū. L E. Insi-
 lumus in nauim piraticam. A N. At demiror te uocatum
 alienū, me präterito, qui tertio propinquitatis gradu spō
 se patrē cōtingo. L E. Ipsos in mare præcipites dedimus.
 A N. Vera prædicas, infeliciū nulli sunt affines. L E.
 Quicquid erat prædæ inter nos partiti sumus. A N. Expo-
 stulabo cū puella primo quoq; tempore. L E. Mox exorta
 est subita tranquillitas, dixisses esse Alcedonia. A N. Si illi
 res est, mihi est animus. Nihil moror illius beneuolentiā.
 L E. Ita pro una duas naues in portum deduximus. A N.
 Indignetur qui alit. L E. Quò eā rogas? in templū ueli par-
 tē dicaturus diuo Nicolao. A N. Hodie non est liberū mi-
 hi. Nam ipse domi cōuiuas expecto, aliās non excusabo.

Ι Π Ρ Ε Υ Σ Α Ν Ι Π Ρ Ο Σ, siue E M E N
 T I T A N O B I L I T A S.

H A R P A L V S. N E S T O R I V S.

H A. Potes me tuo leuare consilio. Senties me hominem
 nō immemorem, nec ingrātū. N E. Dabo expeditum, ut
 sis, quod esse uelis. H A. At nobis in manu nō est, ut nasci-
 camur nobiles. N E. Si non es, enitere bene factis, ut à te
 initiū capiat nobilitas. H A. Perlongum est. N E. Exigua
 summa tibi uendet Cæsar. H A. Vulgò ridetur, Empitiā
 nobilitas. N E. Quū nihil sit magis ridiculū, quàm emen-
 titā nobilitas, quid est, ut tantopere affectes nomen equi-
 tis? H A. Sunt causæ, nec leues, quas tibi nō grauabor in-
 dicare, si mihi cōmonstraris rationes, quibus nobilitatis
 opinionē mihi parem apud uulgus. N E. Nomē absq; res?
 H A. Atqui quū res abest, proximum est opinio. Sed age,
 consule Nestori, ubi causas audieris, fateberis operæpre-
 cium.

eium. NE. Quādo ita uis, dicā. Primūm fac procul te abi
 ducas à patria. HA. Memini. NE. Ingere te in cōuictum
 iuuenum uerè nobiliū. HA. Intellico. NE. Hinc primūm
 orietur suspitio, te talem esse, cum qualibus uictitas. HA.
 Sic est. NE. Vide ne quid habeas plebeiū. HA. Quidnā?
 NE. De cultu loquor. Ne uestis sit lanea, sed aut serica,
 aut si deest qui emas, sustania, deniq; uel canabca potius,
 quā pannea. HA. Rectē. NE. Vide ne quid sit integrū,
 sed disseca pileum, thoracē, caligas, calccos, ungues si por
 tes, ne ue quicquā humile loquaris. Si quis ex Hispania
 ueniat hospes, roga quomodo cōueniat Casari cum pon
 tifice, quid agat affinis tuus comes à Nassaucn, quid cæ
 teri cōgerrones tui. HA. Fiet. NE. Sit anulus in digito cū
 gemma signatoria. HA. Si quidem loculi ferant. NE. At
 paruo constat anulus æreus inauratus cum gemma facti
 tia. Sed adde clypeū cum insignibus. HA. Quānā mihi
 suades deligā? NE. Duo mulētra si uelis, & cantharum
 ccruisiarū. HA. Ludis, agē dic seriō. NE. Nunquā fui
 si in bello? HA. Ne uidi quidem. NE. At interim opinor
 decollasti anseres & capos rusticorū. HA. Persepe, &
 quidē fortiter. NE. Pone macherā argenteam, tria anse
 rum capita aurea. HA. In quo solo? NE. Quo? nisi sangui
 nolēto, monumentū fortiter effusi cruoris. HA. Quid niē
 rubet sanguis anserinus æquē atq; humanus. Sed perge
 obsecro. NE. Hunc igitur clypeum pro foribus omnium
 diuersiorū, in quibus fortē uersatus es, affigendū cura
 to. HA. Quid addetur galeæ? NE. Rectē submones. Eam
 facies ore dissecto. HA. Quā ob rem? NE. Ut spires, dein
 de ut cōgruat uestitui. In uertice quid eminebit? HA. Ex
 pecto. NE. Caput canis demissis auribus. HA. Vulgatū
 est.

est. NE. Adde duo cornua: rarū hoc est. HA. Placet. Sed
 que bestia sustinebunt clypeum? NE. Ceruos, canes, dra-
 cones, gryphes occuparūt principes, tu ponito duas har-
 pyias. HA. Optime consulis. NE. Restat cognomen. Hic
 illud in primis cauendū, ne plebeio more te patiaris uo-
 cari Harpalū Comensem: sed Harpalū à Como: hoc enim
 nobilium est, illud sordidorum Theologorū. HA. Sic me
 mini. NE. Habēs ne quicquam, cuius te posses appellare
 dominū? HA. Ne haram quidem. NE. In urbe celebri na-
 tus es? HA. In obscuro pago. Non enim fas est ei mentiri
 unde petis medicinam. NE. Recte est. Sed ei pago nullus
 est uicinus mons? HA. Est. NE. Et habet alicunde rupē?
 HA. Habet præruptam. NE. Ergo sis Harpalus eques ab
 aurea rupe. HA. Atqui mos est magnatū, ut suum quisq;
 symbolum habeat uocale, quemadmodū Maximilianus
 habebat, Tene mensurā. Philippus, Qui uolet. Carolus
 Vltorius. Item alius aliud. NE. Tu ascribito, Omnis iacta
 sit alea. HA. Næ tu percomodē dicis. NE. Iam quō fir-
 mior sit hominū opinio, fingito literas à magnatibus ad
 te missas, in quibus identidem appelleris eques clariss-
 mus, magnarumq; rerū fiat mentio, de feudis, de arcibus,
 de multis florenorū milibus, de præfecturis, de matrimo-
 nio opulento. Curabis ut huiusmodi literæ tibi uelut elapsæ,
 aut per obliuionem relicte ueniant ad aliorū manus.
 HA. Istud quidē erit mihi cōmodum: Nam & literas no-
 ui, & hanc facultatem multo usu paraui, ut cuiusuis ma-
 num facile effingam. NE. Interdum insue uesti, aut relin-
 que in crumena, ut quibus sarcienti negociū dederis, il-
 lic reperiant. Illi non silebunt, & tu simul ac rescueris,
 compones uultum ad iracundiam ac mœsticiam, quasi
 doleat

doleat cāsus. H A. Et isthuc iam pridē meditatū sum, ut
 faciem tam facile mutem, quā personā. N E. Ita fiet, ut
 nec fucus subolcat, & res cum fide spargatur. H A. Cura
 bitur sedulo. N E. Deinde sodales aliquot asciscendi sunt,
 aut etiam famuli, qui tibi cedant loco, & apud omnes mi
 loncherum appellent. Nec est, quod hīc sumptū metuas.
 Sunt plurimi iuuenes, qui uel gratis cupiant hanc agere
 fabulam. Adde huc, quod hāc regio scatet iuuenibus eru
 ditulis, qui mira tenentur scribendi libidine, ne dicā scar
 bie. Nec desunt famelici quidam typographi, nihil nō au
 dentes, si spes quæstus affulserit. Ex his aliquot suborna,
 qui in libellis suis te prædicēt patriæ procerem, idq; sub
 inde repetatur literis maiusculis. Hac uia uel in Bohe
 mia celebrabunt procerem patriæ. Et citius enim & la
 tius discurrunt libelli, quā uoces, aut quamlibet loqua
 ces famuli. H A. Nec ista displicet ratio. At famuli sunt
 alendi. N E. Sunt, at non ales famulos ἀχέρος, & ob id
 ἀχέρος. Mittantur huc, et illuc, inuenient aliquid. Scis ua
 rias esse talium rerum occasiones. H A. Desine. Tencō
 rem. N E. Supersunt artes. H A. Aueo scire. N E. Ni sis bo
 nus aleator, probus chartarius, scortator improbus, pota
 tor strenuus, profusor audax, decoctor & conflator æris
 alieni, deinde scabie ornatus Gallica, uix quisquā te cre
 det equitem. H A. In istis quidem iam pridem exercitatus
 sum. Sed unde sumptus? N E. Mane, isthuc ibam. Est tibi
 patrimoniū? H A. Perpusillum. N E. Postquā apud mul
 tos cōfirmata fuerit nobilitatis opinio, facile reperies fa
 tuos qui tibi credant, quosdā etiam pudebit negare, qui
 dam metuent. Iam ut ludas creditores, mille sunt artes.
 H A. Earum quidē rudis non sum. Sed tandem urgebūt,

ἀχέρος,
 sine manibus
 ἀχέρος
 inutiles.

ubi perſpexerint nihil eſſe niſi uerba. NE. Imò nulla eſt
 cōmodior ad regnum uia, quàm debere quàm plurimis.
 HA. Quì ſic? NE. Primum creditor obſeruat te non ali-
 ter quàm obligatus magno beneficio, uereturq; ne quò
 præbeat anſam amittendæ pecuniæ. Seruos nemo magis
 habet obnixios, quàm debitor ſuos creditores, quibus ſi
 quid aliquando reddas, gratius eſt, quàm ſi dono dones.
 HA. Anuaduerti. NE. Illud tamen caueto, ne cum te-
 nuibus habeas cōmeritum. Nam hi ob paruulam ſumi-
 mulam ingentes excitant tragedias. Placabiliores ſunt,
 quibus lautior eſt fortuna, cohibet illos pudor, læſat
 ſpes, deterret metus, norunt, quid poſſint equites. Poſtre-
 mo quū inundauerit æris alieni magnitudo, fictis cauſis
 aliò demigra, atq; inde ruruſus aliò. Nec eſt, quod huius
 rei te pudeat. Nulli magis oberati ſunt, quàm magni
 principes. Si quis ruſticus urgeat finge offenſum improbi-
 tate animū. Interdū tamen aliquid reddito, uerum nec to-
 tum, nec omnibus. Illud ubiq; curandū, ne cui ſuboleat ti-
 bi proruſus exhaustos loculos. Semper oſtenta. HA. Quid
 oſtentet, qui nō habet? NE. Si quid amicus apud te depo-
 ſuit, oſtenta pro tuo, ſed artem diſſimula: cura, ut caſus ui-
 deatur. In hunc uſum interdū ſumito pecuniã cōmoda-
 to, quam mox reddas. Ex loculo nummis æreis diſtento,
 profer auroſ duos ibi ſepoſitos. Cætera ex teiſo conijci-
 to. HA. Intelligo. At tandem obruar oportet ære alieno.
 NE. Scis quantum apud nos liceat equitibus. HA. Nihil
 non, & quidē impune. NE. Ergo ſamulos ale nō ſegnes,
 aut etiã ſanguine propinquos, qui alioqui forent alendi.
 Occurret negociator, quem obuium ſpolient. Reperient
 aliquid in diuerſorijs, aut in adibus, aut in nauibus incau-
 ſtoditum.

stoditum. Tenes? Meminerint non frustra datos homini
 digitos. H A. Siquidē tuto. N E. Cura ut habeas pulchrē
 uestitos cum insignibus. Cōmitte literas fictitias ad sum-
 mates. Si quid clām sustulerint, nullus audebit illos insi-
 mulare, etiam si quid suspicentur, timebunt equitem do-
 minum: sin ui prædā extorserint, bellum uocabitur. His
 progymnasmatibus ad bellum præluditur. H A. O felix
 consiliū. N E. Iam illud equestre dogma semper erit tueri-
 dum, ius, fasq; esse equiti plebeium uiatorē exonerare pe-
 cunia. Quid enim indignius, quàm ignobilem negotiato-
 rem abundare nummis, quū interim eques non habeat,
 quod impendat scortis & aleæ? Fac semper te adiungas
 magnatibus, uel ingeras potius ne quid pudeat, perfricari
 da frons est, sed præsertim hospitibus, eoq; præstat in cele-
 bri quopiam loco uitā agere, puta in thermis, frequentiu-
 bus diuersorijs. H A. Istuc ipsum erat in animo. N E. Hic
 sepe numero fortuna prædā obijcit. H A. Quī rogo? N E.
 Puta, hic aut ille reliquit crumenam, aut oblitus reliquit
 clauim in sera promptuarij. Cætera tenes. H A. At. N E.
 Quid metuis? de sic culto, de tam magnificè loquente, de
 equite ab aurea rupe, quis audebit suspicari? Et si quis
 forte tam improbus extiterit, quis erit tam audax, ut te
 appellet? Interim suspicio deriuabitur in aliquem hospi-
 tum, qui pridie discesserint. Turbabūtur famulicia cum
 pandocheo. Tu tranquillus tuam personam agito. Hoc si
 acciderit homini modesto, cordatoq; silebit, ne simul
 cum damno lucrifaciat pudorem, qui rem suā indiligen-
 ter seruauerit. H A. Non absurdè dicis. Nam nosti, opi-
 nor, comitem à uulture albo. N E. Quid ni? H A. Apud
 hunc diuersatus est, ut accepi, Hispanus quidam, spe-

cie cultuq; sanè quàm liberali. Is abstulit florenos sexcentos, nec unquã comes ausus est queri. Tanta erat hominis maestas. N E. Habes exemplum. E famulis tuis interdum aliquem emandes, in bellum scilicet. Is spoliatis templis aut monasterijs quibuslibet, redibit onustus præda bello parta. H A. Hoc quidem est tutissimum. N E. Est et alia ratio conflandæ pecuniæ. H A. Narra, obsecro. N E. In bene nummatis finge causas irarũ, præsertim in monachos aut sacerdotes, qui nũc apud omnes ferè summa laborant invidia. Alius irriscrit, aut conspuerit clypeum tuum, alius parũ honorificè de te sit loquutus, alius scripserit aliquid, quod in calumniã dctorqueri ualeat. His per feciales tuos ἀσπονδον πόντος denuncia. Sparge minas atroces, excidia, exitia, πανωλεθρίας meras: territiuent ad cõponendam litem. Ibi fac magno aestimes tuam dignitatem, hoc est, iniquũ petas, ut equum feras. Si porstules tria millia, pudebit minus offerre, quàm ducentos aureos. H A. Alijs minitabor leges. N E. Istud propius quidem accedit ad sycophanticã, sed tamen iuuat et hoc in partem. Sed heus Harpale, penè exciderat, quod dictũ in primis oportuit, puella quæpiam bene dotata in matrimonij nassam illaqueanda est. Habes apud te philtrum iuuenis es, candidulus es, lepidus nugator es, rides blandũ. Sparge te magnis promissis ascitum in aulam Cesaris. Amant puellæ Satrapis nubere. H A. Noui quibus hoc bene cesserit. Ceterũ quid si fucus tandẽ erumpat, et insiliant undique creditores? Irridebor personatus eques. Nam id apud istos turpius est, quàm si templũ sacrilegio spolies. N E. Hic oportet meminisse perfrictæ frontis. Illud in primis, quod nullis unquam temporibus magis

Id est, irreconciliabile bellũ

πανωλεθρίας
strages.

magis licuit audacia pro sapientia uti, quàm hodie. Comminiscendū est aliquid quod excuses. Deinde nunquam decrunt candidi, qui faueant tuæ fabulæ, nonnulli ciuiliores dissimulabunt intellectum fucum. Postremò si nihil aliud, profugiendum est aliquò in bellum, in tumultum.

Quemadmodū κλύσεσ θάλασσαν πάντα τ' ἀνθρώπων κανά, ita bellū operit omnium scelerū sentinam. Nec enim habetur hodie bonus belli dux, nisi tali tyrocinio præparatus accesserit. Hoc erit extremū asylum, si cuncta sefellierint. Verum omnis mouendus erit tibi lapis, ne huc ueniatur. Vide ne te securitas opprimat, oppidula minuta fuge, in quibus ne pedere quidem licet, ni populus sciat: in magnis ac frequētibus ciuitatibus plus est licentiæ, nisi si qua sit Massiliæ similis. Dissimulanter expiscare, quid quisq; de te loquatur. Vbi senseris huiusmodi uoces increbescere, Quid agit? quur hîc tot annos morature? quur non reuisit patriã? quur negligit arces suas? unde ducit imagines? unde tantæ profusioni facultates? Hoc genus inquã uoces, ubi cœperint magis ac magis gliscere, tum mature tibi de migrando cogitandū est, sed sit furga leonina, non leporina. Adsimula te uocari in aulam Cæsaris ad res magnas, breui te adfuturū cum exercitu. Non audebunt in absentem hiscere, quibus est quod nolint amittere. Sed in primis tibi censeo cauendum genus istud hominū poëticum irritabile, nigrūq;. Illinunt chartis, si quid illos habet malè, subitoq; per orbem spargitur quicquid illeuerint. ΗΑ. Dispercam, ni mihi uehemēter placet tuum consilium. Efficiam, ut intelligas te nactum docile ingenium: & iuuenem minimè ingrātū. Equum quem primum te dignū nactus in pascuis fuero, tibi dono

Id est, proluit
mare omnia
hominū mala.

mittam. NE. Nūc superest, ut quod pollicitus es, vicissim praestes. Quid est, quiv tantopere affectes falsam opinionem nobilitatis? HA. Nullam aliam ob causam, nisi quod his omnia licent impunè. An hoc tibi videtur leue momentum? NE. Ut pessimè cedat, mors una debetur naturæ, etiam si uixisses in Carthusia. Et leuius moriuntur in rota, quàm qui moriuntur calculo, podagra, aut paralyfi. Nam militare est, credere nihil hominis superesse post mortem, præter cadauer. HA. Sic opinor.

ΑΣΤΡΑΓΑΛΙΣΜΟΣ,
sue TALORVM LVSVS.

CAROLVS. QVIRINVS.

QV. Disce, inquit Cato, sed à doctis. Cupio itaq; mi Vieni houi, te magistro discere, quam ob rem prisca illi religionis antistites edixerint, ut clerici talaribus tunicis uterentur: hoc est, usq; ad talos demissis. CA. Duabus opinor de causis. Primum uerecundiae gratia, ne quid nudi pateat oculis. Nam olim nec hoc caligarū genus fuit reperi tum, quod nunc ab ilibus usq; ad imos pedes corpus tergit, neq; subligaribus, aut femoralibus uulgo utebantur. Eadem de causa, turpe est foeminis breuioribus uti uestimentis, quò magis cōsultum sit sexus pudori. Deinde ut non solum moribus, uerum etiam habitu differrent à populo, in quo ut quisq; est prophanisimus, ita breuissimis tunicis uti gaudet. QV. Non dissimile ueri est quod narras. Ceterum ex Aristotele, Plinioq; didici, nulli hominum esse talos, sed tantum quadrupedibus, non tamen omnibus, sed bisulcis plerisq; nec rursus his nisi in tibijs posterioribus. Vnde igitur uestis dici talaris potest, quæ gestat homo, nisi fuerunt homines olim quadrupedes.

iuxta fabulam Aristophanis? C A. Imò si credimus Oedi-
po, & quadrupedes, & tripedes, et bipedes inueniuntur
homines, nec raro nobis è bello redeunt unipedes, inter-
dum apodes: sed quod ad tali uocabulum attinet, rectius
mireris, si legas Horatium, qui fabulis quoq; talos attri-
buit. Sic enim opinor scribit in poëtica:

Securus, cadat, an recto stet fabula talo.

Q V. Poëtis licet, ut libet, loqui: apud quos Tmolus ha-
bet aures, & naues loquuntur, & saltant quercus. C A.
Quin & Aristoteles tuus hoc te docere poterat, esse ta-
los dimidiatos, quos ille uocat ἡμιστραγάλας, quales tra-
dit esse lyncum generi. Addit leonibus inesse quiddam ui-
ce tali, sed anfractuosum, quod ille uocat λαβύεωθώδες,
Plinius uertit tortuosum. Deniq; ubicunq; committun-
tur ossa ossibus ad flexus commoditatem, caua prominen-
tibus inter se respondent, utrinque lubrica cartilagine
communitis, ac uelut incrustatis partibus, ne mutuo at-
ritu sese ledant, ut idem docet Aristoteles. In his fere
est aliquid quod à tali similitudine pariter & usu non di-
screpat, uelut in ima tibia iuxta calcaneum, ubi totius
pedis flexus est, prominēt quiddam talo simile, quod
Graeci σφυρὸν appellant. Rursus in flexura genu, quod,
ni fallor, ἰοχίον appellant, quidam uentricum. Simile
quiddam uidemus in coxendicibus, in humeris: postre-
mo in commissuris digitorum pedis, ac manus. Quod
ne tibi mirum uideatur, Graeci tradunt ἀστραγάλας uo-
cabulum apud probatos autores tributū etiam ossibus,
quibus spina connectitur, praesertim in ceruice. Citant
etiam hoc carmen:

Ἐν δὲ μὲν αὐχλῶ ἀστραγάλων ἰάγῃ.

K 4

Quo,

Quoniam autē Aristoteles tradit priores tibias animam
 ti datas ad celeritatem, & ob id carere talis, posteriores
 ad stabilitatem, quod in eam partem uergat pondus cor-
 poris, quemadmodū ad robor ijs, quæ calcibus ferunt,
 Flaccus dum significare uult fabulam nō eiectam, sed ad
 finem usq; peractam, dicit, illam stetiſſe fixo talo, nec ali-
 ter tribuit fabulæ talū, quā nos libro tribuimus calcem,
 & uolumini umbilicum. Q. V. Næ tu probè grammati-
 cum agis. C. A. At quò magis id credas, Græci literato-
 res ἀστράγαλον dici uolunt ἀστράγω, & α particula priuati-
 ua, quod minimè flectatur, sed immobilis sit. Quamquam
 alij malunt ἀστράγαλον interiecta litera ς, dictum pro ἀστρά-
 γαλον, quod lubrica uolubilitate stare nesciat. Q. V. Ad
 istum modum licet plura diuinare. Simplicius erat dice-
 re, nescio. C. A. Non usq; adeo uidebitur absurda diuina-
 tio, si cogites, quantam habeat caliginem uocum primi-
 tiua origo, tum in re nullam esse cōtrarietatem, quod ap-
 parebit, si propius inspicias. Volubilis est talus, sed ita uo-
 lubilis, ut eam partem cui innectitur, reddat ad standum
 firmiorem, deinde os ossi cōnectit, ne facile luxari queat.
 Q. V. Tu uel sophistam agere possis, quantum uideo, si li-
 beat. C. A. Sed nihil est Taleſi, quod nos torqueat etymo-
 gia uocis. Nam quod hodie Græci uocant ἀστράγαλον,
 prisca, quorum est Callimachus, dixerunt, ἀστράγω, cuius
 hoc refertur hemistichium, Ἄνα δ' ἀστράγω δόρυ
 Vnde quemadmodum ἀστράγαλις, ita & ἀστράγω dice-
 bant talis ludere. Q. V. Quale est igitur illud, quod pro-
 priè talum uocant? C. A. Est id, quo nunc ludunt puellæ,
 olim puerorum erat lusus, quemadmodū nuces. De quo
 est illud Græcorū, Ἄμφ' ἀστράγαλοισι χαλκός, quum itam
 leui

leui de caussa susceptam indicant. Rursus Horatius in Odis: Nec regna uini sortiēre talis. Item in sermonibus: Te talos Aule, nucesq; &c. Postremo dictum illud Lace demonij, ni fallor, Pueros esse fallēdos talis, uiros iure iurando. Hunc talum negant in ullo animante inueniri, quod sit *μόνονχορον*, hoc est, ungula solida, excepto asino Indico unicorno: aut quod sit *πολυσχιδής*, hoc est, pede in multos digitos unguilas ue fisso, quod genus sunt leo, panthera, canis, simius, homo, & auis, aliq; per multa. Quae uero *διχιδά* sunt, hoc est, ungula bisulca, pleraq; talum habent, idq; ut recte dicebas, in posterioribus cruribus. Vni homini duplici de caussa tali non sunt, primū quia bipes, deinde quia quinis digitis fissos habet pedes. QV. Ista frequenter audiui. Ceterum peruelim mihi situm ac formam tali describi. Nam istud lusus genus etiam puelis hodie fastiditum est, sed aleam, chartas, aliosq; masculos lusus affectant. CA. Non mirum, quum affectent & Theologiam. Verum etiam si Mathematicus sim aut pictor, aut etiam plastes, nō possum tibi melius tali formam exhibere, quā ipso talo, nisi mauis, ut tibi describam per literas, ut illi solent. QV. Habēs ne talum? CA. En tibi ouillum ē dextro crure. Vides quatuor duntaxat latera, quum in cubo, & alca, seu tessera sint sex, in ambitu quatuor, in summo, & imo duo. QV. Sic est. CA. In talo, quoniam summa pars & ima curuantur, non sunt nisi quatuor latera, quorum unum uides uelut in dorsum intumescere. QV. Video. CA. Quod est ē regione, cauum habere. Illud Aristoteles uocat *ωραυής*, id est, pronū, hoc *ὑπτιον*, id est, supinum. Velut in congressu uxoris & mariti, quum dant operā liberis, mulier supina est, uir pro-

nus: & manus si uola spectet terram, prona est: si inuer-
 tas supina. Quanquam oratores, & poëta nonnunquam
 his uerbis abutuntur, quod ad hanc rem nihil attinet.
 QV. Isti huc quidem eleganter oculis subiecisti. Inter reli-
 qua duo latera quid est discriminis? CA. Alterum modu-
 ce cauatum est, ut ossi cui innectitur congruat: alterum
 propemodū nihil habet concaui, minusq; armatū est car-
 tilaginea tunica, sed tantum neruo & pelle tegitur. QV.
 Video. CA. Pronum latus nihil habet neruorum, sed su-
 pine partis concauo adheret neruus, quemadmodum
 dextri lateris summo, leui imo. QV. Pulchrè narras, sed
 unde dinoscam dextrum à sinistro? CA. Rectè admones.
 Nam perperā docui, nisi dextri cruris talum intelligas.
 Dicam igitur melius, simulq; quod uolebas, situm indica-
 bo. Talus est in ipsa suffragine cruris infra coxam. QV.
 Complures arbitrantur iuxta pedem esse. CA. Errant. Is
 qui propriè dicitur talus, est in suffraginibus, quas Græci
 καμπὰς uocant, sed crurum, ut dixi, posteriorum. Inter
 pedem tuum et genu, tibia est. QV. Sic opinor. CA. Post
 genu καμπὰς. QV. Assentior. CA. Nam qui flexus est ho-
 mini in brachijs, idem est quadrupedibus in cruribus po-
 sterioribus, simiam excipio semihominem. Itaq; quod ge-
 nu est in cruribus, id cubitus est in brachijs. QV. An
 enaduerto. CA. Itaq; flexus flexui respondet. QV. Illud
 dicis crurum posteriorū & priorum. CA. Tenes. In ea
 igitur suffragine, quæ respondet suffragini, quæ est post
 genu, stat talus erectus, quum stat quadrupes, cuius sum-
 ma & ima pars leniter incuruatur, quanquam non pror-
 sus eodē modo. Nam superior replicatur in cornu quod-
 dam, quas Aristoteles appellat κρημίσας, Theodorus uer-
 tit

tit antennas, iuxta quas se submittit pronum latus: im-
 tale nihil habet. QV. Planè uideo. CA. Illud ergo latus
 quod spectat tibias priores, Aristoteles uocat supinum:
 quod illi aduersum est, pronum. Rursum sunt duo late-
 ra, quorum alterū intus spectat tibiam posteriorem, pu-
 ta leuam aut dextram, alterum spectat foras. Quod in-
 trorsum spectat, Aristoteles appellat κῶλον: quod foras,
 ἰσχίον. QV. Prorsus oculis rem uideo. Iam superest ut no-
 bis indices, quæ fuerit olim talis ludendi ratio. Nam qui
 lusus nostra memoria dicitur in usu fuisse, nihil conuenit
 cum ijs, quæ comperimus apud priscos autores de hoc
 ludendi genere. CA. Ac sanè fieri potest, ut quemadmo-
 dum hodie chartis ac tesserijs ad uarias ludendi formas
 abutimur, ita non fuerit eadem apud ueteres talis lusi-
 tandi ratio. QV. Probabile est quod dicis. CA. Theodo-
 rus Gaza, siue, ut alij malunt appellare, Thessalonicen-
 sis, uertens Aristotelis librum de Historia animalium se-
 cundum, ait tali latus quod foras transversum spectat, Ca-
 nem uocari: quod introrsum ad alterū crus, Venerem.
 Ceterum hoc quidem de suo addidit. Nam Aristoteles
 hæc tantum ponit. Τὸ μὲν πρῶτον ἐξω, τὸ δὲ ὑπτιον ἐσω, καὶ
 τὰ μὲν κῶλα ἐν τὸς ἰσχυράς πρὸς ἀλλήλα, τὰ δὲ ἰσχία κα-
 τὰ μὲν ἐξω, καὶ τὰς ὑπτιὰς ἐσω. Ceterum quando con-
 stat ab alijs, Veneris iactum appellari, quoties ex qua-
 tuor talis nullus est qui summam faciem habet cum alio
 congruentem, demiror, quid sequutus Theodorus, unum
 latus appellet Venerem. Erasmus noster, quem commu-
 nem habemus amicū huiusmodi obseruationū non ad-
 modum curiosus, in prouerbij aliquot ex autoritate ue-
 terum indicat quædam de ludo talorū: uelut in prouerbio,

id est, Pronā
 quidem foras,
 intro supinū:
 &c. cola dicā
 esse latera,
 quæ intus uer-
 tunt: quæ uero
 foras, ἰσχία.
 Deniq; supi-
 ores partes à
 cornib. cære-
 as appellari.

Non Chius, sed Couus, refert Coum & Senionem eundem esse quem Græci *Ξιζλω* dicunt. Idem tradit in prouerbio, Chius ad Coum, addens Chium eundem esse cum Cane, Coi iactum fuisse felicem, Canis infelicem, teste Persio:

Quid dexter senio ferret,

Scire erat in uotis, damnosa canicula quantum

Radcret. Itidem Propertius:

Semper damnosi subsiluerunt canes.

Et Ouidius libro de Trist. 2. damnosos Canes appellat.

Addit ex Martiale, Senionem uideri per se felicem: ceterum infelicem fieri, si accedat Canis. Sic enim loquitur:

Senio nec nostrum cum Cane quassat ebur.

Iam Veneris iactum esse ut rarum, ita felicissimum indicat Martialis in Apophoretis:

Quum steterit uultu nullus tibi talus eodem,

Munera me dices magna dedisse tibi.

Tot autem talis ludebatur, quot quisque habet latera.

Nam tesseres non plus tribus ludi solet. Sed propius ad

ludendi rationem facit, quod scribit Suetonius in Octa-

uio Augusto, recitans ex illius quadam ad Tiberium epi-

stola hæc: Inter coenam lusimus *Γεγονητός* & heri & hodie.

Talis enim iactatis ut quisque Canem aut senionem miserat,

in singulos talos singulos denarios in medium con-

rebat, quos tollebat uniuersos qui Venerem iecerat. α. v.

Docuisti felicissimum esse iactum, quum omnes tali qua-

tuor ostenderint diuersum latus, quemadmodum in tesse-

rarum ludo fortunatissimus est, qui dicitur Midas: at non-

dum declarasti hunc iactum dici Venerem. C A. Illud

expedit tibi Lucianus, ita loquens in Cupidinibus: *καὶ*

ἢ βαλὼν. i.
Et iactis qui
ad scopum.

βαλὼν μὲν ἐπὶ τῷ σκοπῷ, καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ τῷ σκοπῷ αὐτὸν αὐτὸν

ἄσπετον

ἀπὸ τοῦ μὲν τοῦ ἀσφαγῆτος πρὸς τὸ ἴσῳ σχήματι προσεπιούσ, ἢ
 ἐπιθυμίας τὸ βῆμα νομίζω. Loquitur autem illic de Ve-
 nere. QV. Si falsus est Theodorus, duo tantum latera suis
 uocabulis designantur. CA. Fortassis alicuius autorita-
 tem ille secutus est, quæ nos fugit: quod apud autores cō-
 pertum est, adferimus in medium. Nam sunt qui memine-
 runt de numero Stesichorio in talis, quem putant ogdoa-
 dem esse. Item de Euripideo, qui continebat quadragin-
 ta. QV. Restat ut lusus leges præscribas. CA. Non arbi-
 tror pueros iisdem usos legibus, quibus se usum fuisse
 scribit Octavius. Nec probabile est, hoc ludendi genus
 quod cōmcmorat, fuisse publicum. Id si fuisset, satis erat
 dixisse, Inter cœnam lusimus talis. Sed mihi subindicare
 uidetur nouam ludendi conditionē inter illos repertam,
 uelut aptam senibus, minimeq; torquentem animos solu-
 cita cogitatione, quemadmodū faciunt hodie complu-
 res lusus, ut leuius sit intendere studijs. QV. Profer, obse-
 cro te, reliquos talos, ut experiamur. CA. Sed deest no-
 bis turricula uoluendis talis, deinde tabula. QV. Suffecer-
 rit hæc mensa ad qualecūq; specimen exhibendum. Pro
 turricula suffecerit cyathus aut pileum. CA. Imò com-
 plexus cauarum manuū. Iactus sepius ostendit supinam
 partem, quàm pronam: & pronam sepius quàm senio-
 nem, aut canem. QV. Videtur. CA. Si inter quatuor tal-
 los extiterit unus canis, expones nummum: si duo, duos:
 si tres, tres: si quatuor, quatuor. Item quoties ieceris se-
 nionem, toties recipies unum è nummis. QV. Quid si se-
 nionem cum cane? CA. Si uis, uterq; nummum addet:
 neuter tollet: cui primū obtigerit Venus, is auferet aceri-
 uum. QV. Quid si talus ostendat partem supinā aut pro-
 nam?

maxime uero
 si quando ip-
 sam deā felici-
 ter iacisset
 nullo scilicet
 talorū æquali
 figura caden-
 te adorabat,
 arbitratus se
 desiderio suo
 fruiturus.

nam? C A. Is iactus erit irritus, & aut tu iactum repetes, aut iaciendi ius ad me deuoluetur. Q V. Placet deuolutio. C A. Nunc appone sortē. Q V. Experiamur absq; periculo. C A. Vis tu tantam artem discere gratis? Q V. Verum impar certamen est inter artificem & rudem. C A. Atqui spes lucri, & damni metus reddet te attentio- rem. Q V. Quanti certabimus? C A. Si uis cito ditescere centum ducatis. Q V. Vtinā sint, quos deponam. Tutius est paulatim ditescere. En tibi solidū assem. C A. Agē, adde- mus pusillum pusillo, quemadmodum monet Hesiodus, sic quoq; fiet ingens aceruus. Conuolue ac mitte. Felix auspiciū, canem habes, appone nummum, & posthac agnosce damnosum latus. Da talos. Q V. Felicius auspi- cium, treis habes canes, appone. C A. Insidiatur tibi fortuna. Mitte, sed circūuolutos o bone. Labor irritus, pronum habes & supinum. Succedo, trade talos. Q V. O factum bene, rursus treis uideo canes. C A. Μὲν γὰρ ἔπειτα ἔπειτα μὲν. Ille clat inquā te fortuna. Sed heus tu, ad hunc qui- dem modum edoctus sum. At me a sententia secus iussit Octavius. Q V. Quo modo? C A. Qui canē iecerat, appo- nebat denarium, ut diximus: qui senionem nihil quidem auferebat, sed alter ponebat. Q V. Quid si plures senio- nes exissent? C A. Totidem nummos alter addebat. Bene cumulatū aceruum semel tollebat Venus. Et illud ad- das licebit. Cui nec senio obtigerit, nec canis, nihil aliud quā mittendi uicem perdet. Q V. Non recuso. C A. Mi- hi uidetur & hoc elegantius, si tertio quisq; iactu desur- gatur qui talos tenet, & mox alteri tradat uices. Q V. Pla- cet, sed quota Venus finiet ludum? C A. Tertia, si uide- tur. Deinceps liberum erit de integro pacisci. Siquidem

Id est, ne ante
uictoriam en-
comium.

tam raro, tum paucis fauet Venus. Nunc aggrediamur bonis auiibus. QV. Fiat, sed præstat occludere fores, ne nostre culinae regina uideat nos puerorum more ineptientes. CA. Imò seniliter potius. Adeo ne loquacem habes famulam? QV. Tam futilem, ut si desint homines, quibus narret quicquid domi geritur, longo sermone gallinis narret, ac felicibus. CA. Heus puer, claude ostium & obdormissulum, ne quis subitus interueniat spectator, quò liceat ad satietatem usq; ludere.

SENATVLS, siue ΓΙΝΑΙΚΟΣΥΝΕΔΡΙΟΝ.

CORNELIA. MARGARETA. PEROTTA.

IULIA. CATARINA.

CO. Quod felix faustumq; sit huic ordini, totiq; reipub. scemine, & frequentes hodie conuenistis & alacres, unde spem optimam concipio futurum, ut Deus propitius cuiq; ea suggerat in animum, quæ ad communem omnium & dignitatem, & utilitatem pertinent. Scitis opinor, omnes, quantum hinc commodis nostris decesserit, quod quum uiri quotidianis conuentibus suum agant negotium, nos collo telèq; assidentes causam nostram deserimus. Itaq; res huc deuenit, ut nec inter nos sit ulla reipublicæ disciplina, & uiri nos penè pro delectamentis habeant, uixq; hominis uocabulo dignentur. Quod si quàm cœpimus, pergamus, diuinate uos ipsæ, quò tandem res sit euasuras uereor enim uerba sinistri ominis eloqui. Ut dignitatem nostram negligamus, certè incolumitas debet esse curæ. At sapientissimus ille rex scriptum reliquit, Ibi demum Proverb. 15. esse salutem, ubi multa consilia. Habent episcopi suas synodos, habent monachorum greges sua conciliabula, habent

habent milites suas stationes, habent fures sua conuenti-
 cula: deniq; habet & formicarū genus suos congressus.
 Sole omnium animantium mulieres nunquam coimus.
 M A. Sæpius quàm decet. C O. Nondū interloquendi tem-
 pus est. Sinite me perorare, dabitur singulis dicendi lor-
 cus. Neq; nouū est quod facimus, uetus exemplum reuor-
 camus. Siquidem ante annos mille trecentos, ni fallor,
 Heliogabalus Cesar laudatissimus. P E. Quī laudatissi-
 mus, quem unco tractum in cloacam proiectum esse con-
 stat? C O. Rursus interpellor. Si quem hac ratione proba-
 mus aut improbamus, malum dicemus Christū, quod in
 crucem suffixus sit: piū Domitium, quod domi sit mori-
 tuus. Atqui nihil obijcitur Heliogabale atrocius, quàm
 quod sacrū ignem, qui à uestalibus seruabatur, in terram
 abiecerit, quodq; domi in larario Mosē habuerit &
 Christum, quem illi contumeliæ causa Chrestum uoca-
 bant. Is igitur Heliogabalus instituit, ut quemadmodum
 Imperator cum suis habebat senatū, in quo de rebus cō-
 munibus consultaret: ita haberet & mater illius Augu-
 sta senatum suum, in quo de foemineæ gentis negotijs tra-
 ctaretur, quem uiri uel iocandi, uel discernendi gratia Se-
 natulum uocabant. Hoc exemplum tot iam seculis inter-
 missum, res ipsa iandudum monet nos instaurare. Nec
 ullam moueat, quod Paulus apostolus uetat mulierem
 loqui in coetu, quā ille uocat ecclesiam: de coetu uirorum
 loquitur, hic coetus est muliebris. Alioqui si semper taceri-
 dum erat foeminis, in quem usum natura dedit nobis &
 linguas nō minus expeditas, quàm sunt uirorum, & uo-
 cem non minus sonorā: quanquàm illi sonant raucius, ac
 propius referunt a sinos, quàm nos. Verū illud oportet
 nobis

nobis omnibus esse curæ, ut ea grauitate tractemus hoc
 negotium, ne rursus uiri Senatulū appellent: aut fortasse
 probrosius aliquod nomen excogitent, ut solent in nos li-
 benter esse dicaces. Quanquā si liceat illorum comitia
 ueris aestimare, plus quā muliebria uideri possint. Vide-
 mus monarchas tot iam annis nihil aliud quā bellige-
 rari: inter Theologos, sacerdotes, episcopos, et populū ni-
 hil conuenire: quot homines, tot sententiæ, & in his ipsis
 plus quā muliebris est incōstantia. Nec ciuitati cum ci-
 uitate, nec uicino cum uicino concordia est. Si nobis es-
 sent traditæ rerum habena, aliquantò, ni fallor, tolerabi-
 lius haberent res humanae. Non est fortasse foeminei pur-
 doris, tantis proceribus tribuere stultitiam: at fas est, opi-
 nor, recitare quod scripsit Solomon prouerbiorū capite
 decimotertio: Inter superbos semper iurgia sunt: qui au-
 tem agunt omnia cum consilio, reguntur sapientia. Sed
 ne uos longiore morer proœmio, uti singula geratur or-
 dine, decenter & sine tumultu, primo loco tractandum
 erit, quæ debeāt interesse cōcilio, quæ submouenda sint.
 Nam immodica turba, tumultus est uerius, quā concii-
 lium: & paucorū confessus habet quiddā tyrannicum.
 Huc ego censeo nullam recipiendā uirginē, eò quod inci-
 dent permulta, quæ non decet illas audire. I V. At quo si-
 gno dignoscas uirgines? An pro uirginibus habebuntur,
 quæcunq; coronā gestant? C O. Non. At nuptas tantū re-
 cipiendas censeo. I V. Et inter nuptas uirgines sunt, quæ
 maritos habent cunuchos. C O. Sed tribuatur hoc hono-
 ris coniugio, ut nuptæ pro mulieribus habeantur. I V.
 Alioqui si nō excludimus nisi uirgines, erit immensa tur-
 ba, nec multum decrescet numero. C O. Excludentur &

plus quàm ter nupta. I V. Quã ob rem? C O. Quoniam il-
 lis uelut emeritis debetur missio. Idem censeo de septua-
 gesimũ annum egressis. Statuendum ne qua nominatim
 de uiro suo loquatur petulantius, in genere fas sit, sed ea
 moderatione, ne quid nimis. C A. Quĩ minus hic liberè
 de uiris liceat dicere, quum ipsi de nobis nusquã non lo-
 quantur? Meus Titius si quando studet esse conuiuia festi-
 uior, narrat quid me cũ noctu egerit, quid dixerim, neq;
 rarò multa solet affingere. C O. Si uelimus fateri uerum,
 nostra dignitas pendet à uiris: eos si traducimus, quid
 aliud quàm nos ipsas dehonestamus? Quanquã autem
 habemus, nõ paucas iustæ querimonie causas, tamen co-
 pensa rerum omnium summa, nostra potior est, quàm illo-
 rum conditio. Illi dum quærent rem, per omnes terras ac
 maria uolitant, non sine capitis discrimine: Illi si bellum
 incidat, excitantur buccina, ferrei stant in acie, dum nos
 domi sedemus tute. Si quid cõmittunt aduersus leges,
 grauius in illos animaduertitur, nostro sexui paratur.
 Deniq; magnæ ex parte in nobis situm est, ut cõmodos
 habeamus maritos. Restat ut de confessus ordine statu-
 tur, ne nobis cueniat, quod frequenter usu uenit regum,
 principum ac pontificum oratoribus, qui in concilijs to-
 tos tres menses litigant antè, quàm possint cõsidere. Itaq;
 censeo primum esse debere nobilium ordinem, & in his
 præcedent quæ quatuor habent nobilitatis partes: proxi-
 mæ quæ tres: deinde quæ duas: postremæ quæ unam: po-
 stromò, quæ dimidiatã. Et in singulis ordinibus locus ex
 antiquitate designabitur. Nothæ in suo quoq; ordine ex-
 tremum tenebunt locũ. Alter confessus erit plebeiarum.
 In hoc primas tenebũt quæ copiosiore sobolem enixa
 sunt.

sunt. Inter pares, licet dirimet aetas. Tertius erit earum
 quae nondum pepererunt. C A. Quò mittis uiduas? C O.
 Commode mones. Istis locus dabitur in medio matrum,
 si modò liberos habent, habuerint ue. Steriles extremum
 obtinebūt locum. I V. Quem locū designas sacerdotum
 ac monachorum uxoribus? C O. De his proximo confes-
 su deliberabimus. I V. Quid de his, quae corpore faciunt
 questum? C O. Non patiemur hunc senatum admixtu ta-
 lium inquinari. I V. Quid de concubinis? C O. Istarum
 non simplex est genus, de quibus per ocium tractabitur.
 Adijciendū est, quomodo fieri debeat senatusconsultum,
 punctis ne, an calculis, an suffragijs uocalibus, an porre-
 ctis digitis, an discessione. C A. In calculis dolus est, quē
 admodum & in punctis: si pedibus catur in sententiam,
 quoniam uestes longas gerimus, nimium mouebimus pul-
 ueris: optimum igitur, uti uoce pronunciet unaquaeque,
 quod sentit. C O. At difficile est numerare uoces. Dein-
 de cauendum ne fiat pro concilio conuicium. C A. Ni-
 hil fiet absque notarijs, ne quid possit excidere. C O. Ita
 quidem consultum est numero. Sed quibus modis exclu-
 des conuicium? C A. Ne qua loquatur nisi rogata, &
 suo ordine. Quae secus fecerit è senatu mouebitur. Tum
 si qua quid effutierit eorum, quae hīc aguntur, silentio
 plectetur triduo. C O. Haecenus de ratione tractandi.
 Nūc accipite quibus de rebus cōsultandum sit. Primam
 oportet esse curam dignitatis: ea potissimum sita est in
 cultu, cuius rei tantus est neglectus, ut hodie uix agno-
 scas discrimen inter nobilem & plebeiam, inter nuptam
 & uirginem aut uiduam, inter matronam & meretri-
 cem, Adeo sublatus est pudor, ut quiduis usurpent queli-

bet. Videre est plus quàm plebeias ac loci plane sordidi, uestiri holosericis, undulatis, florulentis, uirgatis, byssinis, aureis, argenteis, pellibus zebellinis, madauricis, quæ interim maritus domi consuauit calceos. Digitos habent smaragdibus & adamantibus onustos. Nam uniones nunc uulgo fastidiuntur, ne quid querar de succinis, & corallis, & crepidis inauratis. Satis erat tenuibus in honore sexus cingulis uti sericis, ac fimbrias uestiũ serico limbo decorare: nunc geminum est malum, & res familiaris ex tenuatur, & ordo, qui dignitatis est custos, confunditur. Si pilentis & lecticis eboratis ac bysso tectis uchiuntur plebeia, quid relictũ est nobilibus ac potentibus? Et si uix equiti nupta caudã trahit ulnarum quindecim, quid faciet ducis aut comitis uxor? Atq; hæc res hoc est intolerabilius, quod mira temeritate subinde mutamus cultum. Pridem è porrectis à uertice cornibus pendebant linteamina. Hoc ornatu foeminae principes discernabantur à plebeis. Illæ ne quid conueniret, sumpserunt pilea, foris ostentantia pelles albas nigris maculis uarietas. Statim uulgus arripuit. Rursus mutato cultu sumpserunt flammea nigra bysso. Id foeminarũ uulgus non solum ausum est imitari, uerũ etiam addiderunt fimbrias aureas deniq; & gemas. Olim nobiliũ erat à fronte atq; à temporibus reuulsis pilis in uerticem capillos cogere. Non diu licuit, mox qualibet æmulata sunt. Tandem demiserunt cincinnos in frontẽ, protinus & hoc imitata sunt plebeia. Sole nobiles olim habebant laterones & anteambulones, & ex his unum delicatũ, qui surrectura manũ porrigeret, qui leuã incedentis brachio dextro fulciret. Nec hoc honoris concedebatur nisi bene nato. Nunc ut passim id faciunt

Pilentum uehiculari genis apud Liniũ, quo matronæ per urbem uehebantur.

Flamea, ornamenta capitis quæ ut Varro placet, lintea fuere, & cuiuslibet foeminae.

erūt matronæ, ita quoslibet ad hoc officij recipiūt, quem
 admodum ad gestandā à tergo caudā. Item olim sole no-
 biles salutabant osculo, ne quemuis ad osculum recipier-
 bant, imò ne dextram quidem porrigebant quibuslibet.
 Nunc qui corium olent, irruunt ad osculū foeminae, quæ
 scutum habet plenæ nobilitatis. Ne in coniugijs quidem
 habetur ulla dignitatis ratio. Patricia nubunt plebeijs,
 plebeia patricijs, ita nascuntur nobis hybride. Nec ulla
 tam obscuro loco nata est, quæ metuit adhibere fucos
 omnes nobilium, quū plebeijs sufficere deberet, aut flos
 recentis ceruisiæ, aut succus recens ab arbore detracti
 corticis, aut si quid aliud paruo parabile: purpurissam,
 cerussam, stibium, reliquosq; colores elegantiores oportet
 claris foeminis relinquere. Iam in conuiujs, in pu-
 blico incessu, quàm nullus ordo? Sape fit ut negociatoris
 uxor dedignetur utroq; parente nobili cedere. Res igitur
 ipsa iandudū hortatur, ut hisce de rebus aliquid certe sta-
 tuamus, atq; hæc inter nos facile poterunt transigi, quo-
 niam non nisi ad foemineum pertinent genus. Est autem
 & quod cum uiris agamus, qui nos summouēt ab omni
 dignitate, ac tantum nō pro lotricibus & cocis habent,
 ipsi res omnes pro suo gerunt arbitratu. Concedemus igitur
 illis magistratus publicos, ac bellicæ rei curam. Quis
 hoc feret, quod in clypeo semper uxoris insignia laeuum
 habent latus, etiamsi tribus partibus superet uiri nobili-
 tatem? Deinde par est, ut in elocandis liberis etiā mater
 habeat ius suffragij. Et fortassis hoc quoq; euincemus, ut
 uicissim geramus officia publica, duntaxat quæ intra
 moenia, & sine armis geri possunt. Hæc est summa rerū
 de quibus mihi uidetur operæ precium consultare. Super

Fucus, color
 ascitius, quo
 foeminae faciē
 magis fanē de
 honestant &
 honestant.

his apud se quæq; deliberet, ut de singulis fiant Senatûs consulta, & si cui uestrû aliud quippiam in mentem uenerit, cras in mediû conferat. Conueniemus enim diebus

Quæ notis. Olim expedi-
ta scribēdi ra-
tione in iudi-
cijs res uel sin-
gulis literarû
notis excipie-
bântur, quales
etiamnum ali-
quot extât in
libello q. Va-
lerij Probi ti-
tulo circûfer-
tur.

Nephalius, so-
brius & uigi-
lans.

Philypnus,
forniculo-
sus, somni cu-
pidus.

singulis, donec synodum absoluerimus. Adhibeantur notariæ quatuor, quæ notis excipiât quicquid dicatur. Præterea quæstorie duæ, quæ loquendi potestatem uel faciant, uel adimant. Sit hic confessus diuinationis loco.

D I L V C V L V M.

NEPHALIVS. PHILYPNVS.

NE. Hodie te cõuentum uolebam Philypne, sed negabaris esse domi. PH. Nõ omnino mentiti sunt: tibi quidem non eram, sed mihi tum eram maxime. NE. Quid isthuc enigmatis est? PH. Nosti illud uetus prouerbium, Non omnibus dormio. Nec te fugit ille Nasica iocus, cui quum Ennium familiarem inuisere uolenti, ancilla iussu heri negasset esse domi, sensit Nasica & discessit. Ceterû ubi uicissim Ennius Nasica domum ingressus, rogaret puerû, num esset intus, Nasica de conclau clamauit, Non, inquit, sum domi. Quumq; Ennius agnita uoce dixisset, Impudens, non te loquentem agnosco? Imò tu, inquit Nasica, impudentior, qui mihi ipsi fidem non habetas, quum ego crediderim ancillæ tuæ. NE. Eras fortassis occupator. PH. Imò suauiter ociosus. NE. Rursum enigmatem torques. PH. Dicam igitur explanate, nec aliud dicam ficum quàm ficum. NE. Dic. PH. Altum dormiebam. NE. Quid ais? Atqui iam præterierat octaua, quum sol hoc mense surgat ante quartam. PH. Per me quidem soli liberum est uel media nocte surgere, modo mihi liceat ad satietatem usque dormire. NE. Verum isthuc utram casu accidit, an consuetudo est? PH. Consuetudo prorsus.

profusus. NE. Atqui rei non bonæ cōsuetudo peßima est.
 PH. Imò nullus est somnus suauior, quàm post exortum
 solem. NE. Qua tandem hora soles lectum relinquere?
 PH. Inter quartam & nonam. NE. Satis amplum spa-
 tium, uix tot horis comuntur reginæ. Sed unde uenisti
 in istam consuetudinem? PH. Quia solemus conuiuia, lu-
 sus et iocos in multam proferre noctem, id dispendij ma-
 tutino somno pensamus. NE. Vix unquam uidi homi-
 nem te perditius prodigum. PH. Mihi parsimonia uide-
 tur magis, quàm profusio. Interim nec candelas absumo,
 nec uestes detero. NE. Præpostera sanè parsimonia, ser-
 uare uitrum ut perdas gemmas. Aliter sapuit ille philo-
 sophus, qui rogatus quid esset preciosissimum, respondit
 tempus. Porro quum constet diluculum esse totius diei
 partem optimam, tu quod in re preciosissima preciosissi-
 mum est, gaudes perdere. PH. An hoc perit quod datur
 corpusculo? NE. Imò detrahitur corpusculo, quod tum
 suauissimè afficitur, maximeq; uegetatur, quum tempesti-
 uo moderatoq; somno reficitur, & matutina uigilia cor-
 roboratur. PH. Sed dulce est dormire. NE. Quid esse po-
 test dulce nihil sentienti? PH. Hoc ipsum dulce est, nihil
 sentire molestiæ. NE. Atqui isto nomine feliciores sunt
 qui dormiunt in sepulchris. Nā dormienti nonnunquam
 insomnia molesta sunt. PH. Aiunt eo somno maxime sagi-
 nari corpus. NE. Ista glirium sagina est, non hominū. Re-
 stè saginantur animalia quæ parantur epulis, homini
 quorsum attinet accersere obesitatē, nisi ut grauiore sar-
 cina onustus incedat? Dic mihi si famulū haberes, utrum
 obesum malles, an uegetū & ad omnia munia habilem?
 PH. Atqui non sum famulus. NE. Mihi sat est, quod mini-

Vano ratio-
 nē reddit sagi-
 nādi glires in
 re ruficæ.

strum officijs aptum malle, quàm bene saginatum. P H.
 Planè malle. N E. At Plato dixit animū hominis homi-
 nem esse, corpus nihil aliud esse, quàm domiciliū aut in-
 strumentum. Tu certè fateberis, opinor, animū esse prin-
 cipalem hominis portionem, corpus animi ministrum.
 P H. Esto, si uis. N E. Quum tibi nolles ministrū abdomi-
 ne tardum, sed agilem malle & alacrè, quur animo pa-
 ras ministrum ignauum, & obesum? P H. Vincor ueris.
 N E. Iam aliud dispendium accipe, ut animus longè præ-
 stat corpori, ita fateris opes animi longè præcellere bona
 corporis. P H. probabile dicis. N E. Sed inter animi bona,
 primas tenet sapientia. P H. Fateor. N E. Ad hanc parati-
 dam nulla dici pars utilior, quàm diluculum, quū Sol no-
 uus exoriens uigorem & alacritatem adfert rebus omni-
 bus, discutitq; nebulas è uentriculo exhalari consuetas,
 que mentis domiciliū solent obnubilare. P H. Non re-
 pugno. N E. Nunc mihi supputa quantum eruditionis ti-
 bi parare possis quatuor illis horis quas somno intempe-
 stiuo perdis. P H. Profectò multum. N E. Expertus sum
 in studijs plus effici una hora matutina, quàm tribus por-
 meridianis, idq; nullo corporis detrimèto. P H. Audiui.
 N E. Deinde illud reputa, si singulorum dierū iacturam
 in summam conferas, quantus sit futurus cumulus. P H.
 Ingens profectò. N E. Qui gemmas & aurū temere pro-
 fundit, prodigus habetur, & tutorem accipit: hæc bona
 tantò præciosa qui perdit, nonne multò turpius prodi-
 gus est? P H. Sic apparet, si rem recta ratione perpenda-
 mus. N E. Iam illud expende quod scripsit Plato, nihil est
 se pulchrius, nihil amabilius sapientia, que si corporis
 oculis cerni posset, incredibiles sui amores excitaret.
 P H. Atqui

Imitatus est lo-
 cū Ciceronis
 ex Platone li-
 bro 1. Offic.
 in principio.

PH. Atqui illa cerni non potest. NE. Fateor corporeis oculis. Verum cernitur oculis animi, quæ pars est hominis potior. Et ubi amor est incredibilis, ibi summa uoluptas adsit oportet, quoties animus cum tali amica cõgreditur. PH. Verisimile narras. NE. Inunc & somnũ mortis imaginem cum hac uoluptate commuta, si uidetur. PH. Verũ interim pereunt nocturni lusus. NE. Bene pereunt quæ peiora melioribus, inhonesta præclaris, uilissimæ preciosissimis permutantur. Bene perdit plumbum, qui illud uertit in aurũ. Noctem natura somno tribuit. Sol exoriens cum omne animantiũ genus, tum præcipue hominem ad uitæ munia reuocat. Qui dormiunt, inquit Paulus, nocte dormiunt: & qui ebrij sunt, nocte ebrij sunt. Proinde quid turpius, quàm quũ omnia animantia cum Sole expergiscantur, quædam etiam illum nondũ apparentem, sed aduentantem cantu salutent, quum Elephantus Solem orientem adoret, hominẽ diu post soli exortum stertere? Quoties aureus ille splendor illustrat cubiculum tuum, nõne uidetur exprobrare dormienti, Stulte quid optimã uitæ tuæ partem gaudes perdere? Nõ in hoc luceo, ut abditi dormiatis, sed ut rebus honestissimis inuigiletis. Nemo lucernã accendit, ut dormiat, sed ut aliquid operis agat: et ad hanc lucernam omnium pulcherrimã, nihil aliud quàm stertis? PH. Bellè declamas. NE. Non bellè, sed uerè. Agè non dubito, quin frequenter audiueris illud Hesiodium, Sera in fundo parsimonia. PH. Frequentissime. Nam in dolij medio uinum est optimũ. NE. At qui in uita prima pars, nimirum adolēcentia, est optima. PH. Profectò sic est. NE. At diluculum hoc est diei, quod adolēcentia uitæ. An non igitur stulte faciunt, qui

Alludit ad
carmen Ouidij,
Stulte quod est somnus
gelidæ nisi mortis imago.

1. Theff. 5.

adolescentiam nugis, matutinas horas somno perdunt?
 P H. Sic apparet. N E. An est ulla possessio, quæ cum ho-
 minis uita sit conferenda? P H. Ne uniuersa quidem Per-
 sarum Gaza. N E. An non uehemēter odisses hominem
 qui tibi uitam posset ac uellet malis artibus ad annos ali-
 quot decurtare? P H. Illi mallem ipse uitam eripere. N E.
 Verū peiores ac nocētiores arbitror, qui sibi uolentes
 reddunt uitam breuiorem. P H. Fateor, si qui tales repe-
 riantur. N E. Reperiantur? Imò id faciunt omnes tui simi-
 les. P H. Bona uerba. N E. Optima. Sic tuo cū animo repu-
 ta, nōne uidetur rectissimè dixisse Plinius, Vitā esse uigi-
 liam, & hoc pluribus horis hominem uiuere, quò maio-
 rem temporis partem impenderit studijs? Somnus enim
 mors quædā est. Vnde & ab inferis uenire fingitur, &
 ab Homero mortis germanus dictus est. Itaq; quos som-
 nus occupat, nec inter uiuos, nec inter mortuos censetur,
 sed tamen potius inter mortuos. P H. Ita uidetur omni-
 no. N E. Nunc mihi rationē subducito, quantā uitæ por-
 tionem sibi resecāt, qui singulis diebus tres aut quatuor
 horas perdūt somno. P H. Video summā immensam. N E.
 Nōne pro Deo haberes Alcumistā, qui posset decem an-
 nos uitæ summæ adijcere, & proeuctiorē etatem ad ado-
 lescentiæ uigorē reuocare? P H. Quid ni habeā? N E. Sed
 hoc tam diuinum beneficiū ipse tibi præstare potes. P H.
 Qui sic? N E. Quia mane diei est adolescentiæ, usq; ad me-
 ridiem feruet iuuentus, mox uirilis etas, cui succedit pro-
 senectæ uespera, uesperam excipit occasus, uelut diei
 mors. Magnū autē uectigal parsimonia est, sed nusquam
 maius quàm hic. An non igitur ingens lucrum sibi ad-
 uenit, qui magnā uitæ partem, eamq; optimam perdere
 desijt

Plini⁹ in præ-
 fatiōe ad Ve-
 tyasianum.

desijt? P H. Vera prædicas. N E. Proinde uidetur admodum impudens eorū querimonia, qui naturā accusant, quod hominis uitam tam angustis spatijs finierit, quum ipsi ex eo quod datum est, sibi sponte tantum amputent. Satis longa est cuiq; uita, si parcè dispensetur. Nec mediocris profectus est, si quis suo quæq; tempore gerat. A prandio uix semihomines sumus, quū corpus cibus onustum aggrauat mentem, nec tutum est spiritus ab officina stomachi concoctionis officium peragentes ad superiora euocare. A cœna multò minus. At matutinis horis homo totus est homo, dū habile est ad omne ministerium corpus, dum alacer uiget animus, dum omnia mentis organa tranquilla sunt ac serena, dum auræ diuinæ, ut ait ille, particula spirat, ac s'p'it originem suam, & rapitur ad honesta. P H. Eleganter tu quidem concionaris. N E.

Apud Homerum audit Agamemnon opinor, οὐ χεὶρ πᾶν Id est, Nō de-
 οὐχίον εὐδ' εἰ βάλυφόςου ἀνδρα. Quantò turpius est tantam cet per totam
 dici partem somno perdere? P H. Verum, sed βάλυφόςου. noctē dormi-
 Ego non sum dux exercitus. N E. Si quid aliud tibi cha re principē uī-
 rius est quàm ipse tibi, ne quid te moueat Homeri senten rum seu impo-
 tia. Faber ærarius ob uile lucellum surgit ante lucem: & ratorum.
 nos amor sapientiæ nō potest expergescere, ut saltem so-
 lem ad lucrum inestimabile euocantem audiamus? Medi-
 ci non ferè dant pharmacum nisi diluculo. Illi norūt ho-
 ras aureas, ut subueniant corpori, nos eas non nouimus,
 ut locupletemus ac sanemus animum? Quòd si hæc leue
 pondus habent apud te, audi quid apud Solomonē loqua-
 tur illa cœlestis sapientia: Qui manè, inquit, uigilauerint
 ad me, inuenient me. Iam in mysticis psalmis, quant a ma-
 tutini temporis commendatio? Manè propheta extollit
 dominū

Id est, Nō de-
 cet per totam
 noctē dormi-
 re principē uī-
 rum seu impo-
 ratorum.

Proverb. 9.

Psal. 58.
 & 7.

domini misericordiam, manè exauditur uox eius, manè
 Luc. 6. illius deprecatio præuenit dominū. Et apud Lucā Euan-
 gelistam, populus sanitatem ac doctrinā expetens à do-
 mino, manè ad illum confluit. Quid suspiras Philypne?
 PH. Vix lachrymas teneo, quum subit quantā uitæ iactur-
 ram fecerim. NE. Superuacancum est ob ea discrucari,
 quæ non reuocari, sed tamen posterioribus curis sarciri
 possunt. Huc igitur incumbere potius, quàm ut præterito-
 rum inani deploratione, futuri quoq; temporis iacturam
 facias. PH. Bene mones, sed me iam sui iuris fecit diuina
 consuetudo. NE. Phy. Clauus clauo pellitur, consuetudo
 cōsuetudine uincitur. PH. At durū est ea relinquere, qui-
 bus diu assueueris. NE. Initio quidē, sed eam molestiam
 diuersa cōsuetudo primū lenit, mox uertit in summam
 uoluptatem, ut te breuis molestiæ nō oporteat poenitere.
 PH. Vereor ut succedat. NE. Si septuagenarius esses, nō
 retraherem te à solitis, nunc uix decimumseptimum, opi-
 nor, annum egressus es. Quid autem est, quod ista ætas
 non possit uincere, si modò adsit promptus animus? PH.

Philypnus, Equidem aggrediar, conaborq; , ut ex Philypno siam
 somni amic⁹: Phylologus. NE. Id si feceris mi Philypne, sat scio, post
 Philologus, paucos dies & tibi seriò gratulaberis, & mihi gratias
 sermonis ama- tot. ages, qui monuerim.

Sobrium con-
 uuium.

NHΦAΛION ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ.

ALBERTVS. BARTHOLINVS. CARO-
 LVVS. DIONYSIVS. AEMYLIVS. FRAN-
 CISCVS. GYRARDVS. HIERONYMVS.
 IACOBVS. LAURENTIVS.

AL. Vidistine unquam hoc horto quicquam amœnius?
 BA. Vix opinor in insulis fortunatis esse quicquam iu-
 cundius.

*erudius. C A. Planè mihi uideor uidere paradifum, cui cu-
 stodem cultoremq; Deus præfecerat Adam. D I. Hic uel
 Nestor, uel Priamus posset repubescere. F R. Imò uel
 mortuus reuiuifcere. G Y. Adderem lubēs si quid possem
 tue hyperbole. H I. Profectò miris modis arridēt omnia.
 I A. Oportet hunc hortū aliqua cōpotatiuncula dedica-
 re. L A. Rectè monet noster Iacobus. A L. Talibus myste-
 rijs iam olim initiatus est hic locus. Verùm scito nihil hic
 esse unde uobis merendam exhibeam, nisi placet *à oivo* Id est, absq;
uino.
 compotatio, lactucas apponā absq; sale, aceto & oleo, ui-
 ni guttula non est, nisi quod gignit hic puteus. Ne panis
 quidē adest, aut poculum, & ea est anni pars, quæ magis
 pascit oculos, quàm uentrē. B A. Sed habes tabulas lusor-
 rias, habes spheras, lusu dicabimus hortum si minus licet
 conuiuio. A L. Quoniam tam belli homunculi conueni-
 mus, habeo quiddā quod uel lusum, uel conuiuū possis
 dicere, mea sententia multò dignius ad hunc hortū ini-
 tiandum. C A. Quodnā? A L. Suum quisq; symbolū con-
 ferat, non deerit lautum, nec minus suaue conuiuū. A E.
 Quid adferemus, qui uacui huc uenerimus? A L. Vacui,
 qui tantum opum circumferatis in pectore? F R. Expecta-
 mus quid uelis. A L. Proferat in medium quod quisq; per
 hanc hebdomadā legit elegantissimū. G Y. Rectè mones,
 nihil uel huiusmodi conuiujs, uel te cōuiuatore, uel hoc
 loco dignius: Te huius consilij ducem sequemur omnes.
 A L. Nihil recusò, si uobis ita uidetur. Hodie uehemen-
 ter delectauit animum meum in homine nō Christiano
 tam Christiana sententia. Phocion enim, quo uix alius
 apud Athenienses fuit uir sanctior, publicæq; utilitatis
 studiosior, quū per inuidiā damnatus, esset bibiturus cicu-
 tam,*

Patientia
 Phocionis.
 Cicuta, publi-
 ca Athenien-
 sium poena.

tam, rogatus ab amicis, quid uellet etiamnū mandari filiis suis, Ne huius, inquit, iniuria uelint unquā meminisse. **B A.** Tam insignis patientiæ exemplū uix hodie reperias inter Dominicanos & Franciscanos. Itaq; simile referam, quādo par non possum. Aristides Phocioni similis erat, moribus incorruptissimis, adeo ut uulgus illi uisum tribueret cognomen. Ob huius cognominis inuidiam, uir optimè de republica meritus, ostracismo populi iussus est uertere solū. Posteaquā intellexerat populū non alia re offensum, quā iusti cognomento, quum alioquū rem semper expertus esset sibi salutarē, paruit aequo animo. In exilio rogatus ab amicis, quid precaretur ingratiſsimæ ciuitati. Nihil aliud, inquit, nisi tantā rerum prosperitatē, ut illis nunquā in mentem ueniat Aristides.

C A. Mirū si Christianos non pudet sui, ad quāuis leuem iniuriam excandescentes, ac uindictā per fas nefasq; molientes. Tota Socratis uita nihil aliud mihi uidetur, quā temperantiæ ac tolerantia exemplum. Sed ne planè sine symbolo, unum referā, quod mihi præ ceteris arripit. Eunte publica uia, improbus quispiā colaphū impegit. Quū id tacitus ferret Socrates, amici quidā hortati sunt ad ultionem. At ille, Quid percussori faciā, inquit? Vocati, inquit, in ius. Ridiculum, inquit: si me asinus calcibus percussisset, num uobis autoribus, asinū in ius trahā? significans improbum scurrā nihilo potiorē asino: & infirmi animi esse, non posse ferre contumeliā ab homine ueracordi, quam ferret ab animali bruto. **D I.** Pauciora sunt in Romanis Annalibus exempla moderationis, nec ea perinde insignia. Neq; enim opinor magnā habere laudem tolerantia, si quis parcat deuictis, & debellet superbos.

Non arbitror tamen indignū memoratu, quod Cato se
 nior, quum Lentulus quidam in os illi sputū & oris pu-
 rulentia iniecisset, nihil aliud responderit, quā, Posthac
 habeo quod illis respondeam, qui negant tibi esse os. Os
 autem Latinis habere negatur, quos nihil pudet. Itaq; io-
 cus est ex ambiguo. A E. Alijs arrident alia, mihi inter
 Diogenis dicta præclara quidē omnia, nihil magis ad-
 blanditur, quā quod roganti cuidā, quo pacto maxime
 posset ulcisci inimicū, Si te ipsum, inquit, quā maxime
 probum & honestum uirum præstiteris. Demiror quis
 Deus illis tales cogitationes miserit in mentē. Videtur au-
 tem & Aristotelis dictū ualde consentaneū Paulino do-
 gmati, qui rogatus à quodā, Quid fructus sua illi philoso-
 phia attulisset, Vt mea, inquit, sponte ea faciam, quæ ple-
 riq; legū metu coacti faciūt. Docet enim Paulus, eos quos
 afflauit Christiana charitas, non esse legi obnoxios, eò
 quod plus præstant suapte sponte, quā lex metu pœnæ
 possit extorquere. F R. Christus Iudæis obmurmurātibus
 quod cū publicanis & peccatoribus haberet etiā mensa
 familiaritatē, respondit, nō esse opus medico ijs, qui rectē
 ualcent, sed qui minus prospera essent ualetudine. Non
 abhorret hinc quod apud Plutarchū dixit Phocion, qui
 quū reprehēderetur, quod homini illauduto, improboq;
 patrocinator esset in iudicio, non minus festiuiter quā
 clemēter, Quid ni, inquit, quando nemo probus indiget
 tali patrocinio? G X. Et isthuc Christianæ bonitatis exem-
 plū est, ad exemplū æterni patris & probis, & improbis
 quantum licet bene facere, qui solē suum oriri iubet, non
 solum pijs, sed etiā impijs. Verū admirabilius forsitan
 erit in rege moderationis exemplū: Cū Demochares De-
 mosthenis

Inimic⁹ quo-
modo ulciscē-
dus.

Aristoteli qd
profuerit phi-
losofia.

Matth. 9.
Marci 2, &
Lucæ 4.

Matth. 9.

mosthenis nepos, Atheniensium nomine legatione fūge
 Philipp^o rex. retur apud Philippū Macedonum regem, & impetratis
 quæ uolebat, à rege dimitteretur, humaniter interrogan-
 te, si quid præterea uellet, ut teipsum suspendas, inquit
 Demochares. Vox impotens odiū arguebat, & rexeat,
 & benemeritus in quem iaciebatur conuicium, nec ta-
 men incanduit, tantū ad collegas conuersus, Vos, inquit,
 hæc renunciate populo Atheniensi, quò re cognita iudi-
 cet, utrum nostrū existimet præstantiorē, me qui hæc pa-
 tienter audierim, an istum qui hæc dixit. Vbi nunc sunt
 orbis monarchæ, qui se dijs pares putant, & ob uerbum
 inter pocula dictū atrocita bella concitant? H. I. Magnos
 impetus habet gloria sitis, multosq; transuersos agit hic
 affectus. Ex eorum numero quidā Socratem interroga-
 bat, qua uia posset sibi cōpendio honestissimam cōparari
 re famam: Si talem, inquit, præstiteris teipsum, qualis ha-
 beri uis. I. A. Profecto non uideo quid dici possit uel bre-
 uius, uel absolutius. Fama non est affectanda, sed ea uirtus
 tem ultro comitatur, quemadmodū improbitatem infā-
 mia. Vos admiramini uiros, mihi puella Lacena placuit,
 quæ quū in auctione uenderetur, licitator quidā adijt il-
 lam, Quid, inquiens, num proba futura es, si te mercatus
 fuero? Etiā, inquit illa, si tu non fueris mercatus: indicās
 sese non in cuiusquam gratiam probitatem seruare, sed
 suopte ingenio uirtutē ipsius gratia sectari, quòd uirtus
 ipsa sui precium est. L. A. Masculam sane uocem edidit
 puella. Cæterum insigne mihi uidetur exemplū aduersus
 fortunā quamlibet blandientem constantiæ, quòd quum
 Philippo Macedonū regi tres eximia felicitates eodem
 die nuntiarentur, quod in Olympijs uicisset, quod dux
 exercitus

exercitus Parmenion praelio superasset Dardanos, quod uxor Olympias ipsi filiū esset enixa, sublatis in coelū manibus precatus est, ut Deus tantam prosperitatem pateretur leui quopiam infortunio expiari. AL. Hodie nulla est tanta prosperitas, cuius inuidiā metuat quisquam, sed perinde iactant, si quid successerit, quasi uel mortua, uel surda esset Nemesis. Hac merenda si uobis placet, hic hortulus eam uobis quoties uolueritis exhibebit, quem hoc colloquio non minus iucundo quā frugifero dicastis. BA. Profecto nec Apitius potuisset discū suauiore apponere. Quare nos expectabis frequenter, modò boni cōsulas, quod nunc attulimus, non quae digna erant tuis auribus, sed quae nō praemeditatis uenerunt in mentem. Meditati lautiora proferemus. AL. Hoc eritis gratiores.

ARS NOTORIA.

DESIDERIVS. ERASMIVS.

DE. Quomodo succedūt tua studia Erasmi? ER. Musis, ut apparet, parum fauentibus, sed felicius succederent, si quiddā abs te queam impetrare. DE. Nihil non impetrabis, modò sit in rem tuā. Dic tantū quid rei sit. ER. Non dubito, quin nihil sit artium reconditarū quod te fugiat. DE. Vtinā uera praedices. ER. Audio artem esse quandam notoriā, quae hoc praestet, ut homo minimo negotio perdiscat omnes disciplinas liberales. DE. Quid audio? Vidisti codicē? ER. Vidi, sed uidi tantū quod non esset doctoris copia. DE. Quid continebat liber? ER. Varias animantiū formas, draconum, leonum, leopardorum, uariosq; circulos, & in his descriptas uoces partim Graecas, partim Latinas, partim Hebraicas, aliasq; barbaricarum linguarū. DE. Intra quot dies pollicebatur titulus

M disci

Ars notoria, qua re aliquā cognoscimus, sic opinor uocat artem memoratiuam.

disciplinarū cogitationē? E R. Intra quatuordecim. D E. Magnifica sanē pollicitatio, sed nosti ne quenquam per istam artem notoriā euasisse doctum? E R. Nequaquam. D E. Necq; quisquā alius uidit unquam aut uisurus est, nisi postea quā uiderimus aliquem per alcumisticam euasisse diuitem. E R. Equidem optarim artem esse ueram. D E. Fortasse quod pigeat literas tantis sudoribus emere. E R. Scilicet. D E. Atqui sic uisum est superis. Opes istas uulgares, aurū, gemmas, argentū, palatia, regnum nonnunquā, largiuntur ignauis et immerentibus: sed quæ ueræ sunt opes, ac propriè nostræ sunt, uoluerūt parari laboribus. Nec oportet nobis uideri molestum laborem, quo res tanta paratur, quū cernamus plurimos homines, per horrenda discrimina, per non estimandos sudores eluctari ad res & temporarias, & planè uiles, si ad eruditionē conferantur, nec tamen semper assequuntur, quod ambiunt. Et habent studiorū labores multū admixtū mellis, si paululum in ea processeris. Iam in te bona ex parte situm est, ut magnā tædiorum partē amputes. E R. Quo nā pacto? D E. Primū, ut animū inducas amare studia. Deinde, ut ea mireris. E R. Quibus rationibus hoc fiet? D E. Contemplare quā multos ditari, quā multos ad summā dignitatē auctoritatēq; procegerint literæ. Simulq; tecū cōsidera quantū intersit inter hominem & pecudē. E R. Probè mones. D E. Deinde cōcures ingenū tuum oportet, ut possit secū cōsistere, atq; his delectari, quæ utilitatē adferunt potius, quā uoluptatē. Nam quæ per se sunt honesta, etiam si initio nōnihil habent molestiæ, tamen assuetudine dulcescūt: ita fiet, ut & minus fatiges præceptorem, & ipse facilius percipi-

*pias, iuxta dictū Isocraticū, aureis literis in frontispicio
 codicis tui pingendum, Εαῡ ὕς φιλομαθ̄ης ἰσον πολυμαθ̄ης.* Id est, Si fueris cupidus discendi, eris discens, siue disces multa.
 E R. Satis adest celeritatis in percipiēdo, sed mox effluit, quod perceptū est. D E. Itaq; pertusum mihi narras doctum. E R. Haud multū aberras à scopo. Sed quid remedijs? D E. Obturāda est rima, ne perfluat. E R. Quibus rebus? D E. Non musco, neq; gypso, sed diligētia. Qui uoces ediscit nō intellecta sententia, mox obliuiscitur: nam uerba, ut inquit Homerus, πτόπό:υτ̄α sunt, facileq; auolāt, nisi sententiarū pondere librentur. Prima igitur cura sit, ut rem penitus intelligas, dein subinde tecū uerses ac repetas: & in hoc cicurandus est, ut dictū est, animus, ut quoties opus est, cogitationi possit insistere. Nā si cui mens est adeò syluestris, ut in hoc cicurari nō possit, haudquāquā est idonea literis. E R. Isti huc quā sit difficile, plus satis intelligo. D E. Quisquis enim habet animū adeò uolubilē, ut nulli cogitationi possit immorari, nec diu potest audire loquentem, nec infigere memoriæ quod didicit. Plumbo potest aliquid imprimi, quod maneat in loco: aqua aut argento uiuo, quoniā assiduē fluitat nihil potest imprimi. Quod si possis in hoc ingenū tuum mansuefacere, quū assiduē uerseris inter eruditos, quorū confabulationes quotidie tā multa proferūt digna cognitu, minimo labore disces quā plurima. E R. Profectò sic est. D E. Nā præter sermones conuiuiorū, præter quotidiana colloquia, statim à prandio audis octo lepidissima dicta, ex probatissimis autoribus selecta, totidē à cœna. Iam mihi supputa quantā hæc summā conficiāt in singulos mēses & annos. E R. Magnificā, si possim meminisse. D E. Ad hæc quū nihil audias nisi bene Latine loquētes, qd obstat,

quo minus intra paucos menses ediscas Latinè, quàm illiterati pueri Gallicam aut Hispanicam linguam discant exiguotemporis spatio? ER. Sequar tuum consilium, experiarq; num possit hoc ingenium Musarum iugo mansuescere. DE. Ego aliam artem notoriam non noui, quàm curam, amorem, & assiduitatem.

CONCIO, siue MEDARDVS.

HILARIVS, ET LEVINVS.

HI. Deum immortalè, cuiusmodi portenta gignit aliq; terra? Vsq; adeò nihil pudere uiros Seraphicos? Existimant, opinor, sese apud fungos, non apud homines loqui. LE. Quid secum murmurat Hilarius? Cõponit opinor uersiculos. HI. Quàm libens illi blateroni os impurũ obturassẽm olet. LE. Compellabo hominẽ. Quid agis Hilari, parum hilaris? HI. Optimè temet offers Leuine, in quem hanc pectoris agritudinẽ euomam. LE. In peluim euomas malim, quàm in me. Sed quid est mali et unde nobis prodis? HI. E cõcione sacra. LE. Quid homini pœt. e cum sacris concionibus? HI. A sacris non abhorreo, sed in hãc incidi ita sacrã, ut Vergilius auri famem appellauit sacrã. Ac tales rabulae sunt in causa, ut raritẽ audiam ecclesiastas. LE. Vbi habita est cõcio? HI. In summo templo. LE. A prandio? Id temporis ferè dormitãt homines. HI. Vtinã illi locutuleio dormissent omnes, uix digno qui cõcionetur apud anseres. LE. Obstreperũ est animal anser. Ferunt tamen patriarchã Franciscum aliquãdo concionatũ apud sorores auiculas, à quibus magno silentio sit audiuus. Sed agẽ, etiã ne sabbato fit concio? HI. Fit in honorem diuæ Virginis matris. Nam die dominico Christus predicatur. Decet autẽ ut priores teneat mater. LE.

Quod

Quod erat thema? H I. Enarrabat canticū Virginis. L E. Argumentū uulgatissimū. H I. Nimirū aptissimum ecclēsiastæ. Nam suspicor illum hoc unū thema didicisse: quemadmodū aiunt inueniri sacerdotes, qui nullā liturgiā callent, nisi pro defunctis unicā. L E. Dicatur igitur illi cōcionator de Magnificat, aut si mauis, Magnificatius. Sed cuiusmodi tandē auis erat, aut quibus ornata plumis? H I. Vulturi nō dissimilis. L E. Qua tandē ex corte? H I. Frāciscana. L E. Quid audio? ex tam sancto sodalicio? Fortassis ex illorū de genere genere qui dicuntur Gaudentes, colore fusco, calceis integris, cingulo candente, nec horrent, cōtremisco referens, nudis digitis contrectare pecuniā. H I. Imò è grege selectissimo istorū qui gaudent Obseruantes nominari, colore cinericio, cingulis canabeis, calceis fenestratis, quiq; citius occiderent hominem, quàm nuda cute pecuniā attingerent. L E. Nihil mirum est, in rosarijs nasci cynorodū. Sed quis talē histrionem induxit in hoc prosceniū? H I. Istiuc magis etiā diceres, si uidisses personā Tragicam. Corpore erat uasto, buccis rubentibus, uentre prominēte, lateribus gladiatorijs, dixisses athletā esse, et quantum ego diuinare queo, biberat in prandio plus, quàm unum uini sextariū. L E. Vnde tanta uini copia nō tractanti pecuniā? H I. Ex aula regis Ferdinandi singulo quoq; die dabantur illi sextarij quatuor. L E. O male collocatū benignitatē. Fortassis erat doctus. H I. Præter effrontē improbitatē et linguam effrenem nihil habebat. L E. Que res igitur sic imposuit Ferdinando, ut bouē adduceret ad ceroma? H I. Ut numero dicā, pietas et regia bonitas. Cōmendatus erat, ille demittebat caput in dextrū humerū. L E. Sic Christus pen-

Liturgiā ministrari, siue munus publicum.

Cynorodum, rosa canina foede olens.

Bouē adduceret, hoc est, ad id quod inutile est.

Ceroma unguentū dicitur, quo olim ungebantur cesari.

det in cruce. Sed erat concio frequens? H I. Quî potuit esse infrequens Augusta, in templo celeberrimo, et in tot monarcharû conuentu, quos Carolus Casar ex uniuersa Germania, ex Italia, ex Hispanijs, ex Anglia cõ contraxerat. Quin & eruditi cõplures aderant in ipsa concione, præsertim ex aula regû. L E. Demiror si porcus ille quicquàm adferre pouit dignû tali auditorio. H I. At multa se digna protulit. L E. Quæ tandem obsecro? Sed prius te queso ut mihi nomē hominis edas. H I. Nõ expedit. L E. Quamobrem Hilari? H I. Non libet talibus gratum facere. L E. Au, gratificatur qui traducit? H I. Illis pro summo beneficio est, quocûq; modo innotescere. L E. Saltem mihi nomen edito tacituro. H I. Merdardû uocant. L E. Merdardû illum probè noui. Nimirum is ipse est, qui nuper in conuiuio Erasmus nostrû appellauit diabolum. H I. Rem tenes. Sed quod in conuiuio dixit, tametsi non omnino dixit impune, qui ciuiliores erant imputabant te mulentia, et uino censebãt inscribendû. L E. Sed quid excusationis attulit obiurgatus? H I. Negauit se dixisse ex animo. L E. Quî potuit ex animo, cui nihil erat mentis aut animi? H I. Sed mihi ac doctis omnibus uisum est intolerabile, quòd publicitus, quòd eo in loco, quòd apud tales auditores, deniq; quòd in tam celebri monarcharum cõuentu Merdardus suas merdosas purulētias effuderit. L E. Aueo scire quid dixerit. H I. Multa stolidissime de bacchatus est in Erasmû nostrum, quorum hæc erat summa: His, inquit, temporibus extitit quidã nouus doctor Erasmus, lapsa est lingua, asinus uolebã dicere: similq; populo interpretatus est, quid Germanicè sonaret asinus. L E. Rem mirè faccētã narras. H I. Itã ne faccētã? Imò fatuam

fatuam potius. L E. An non tibi facetū uidetur, talem asinum quenquā omnino uocare asinū, necdum Erasmum? Vnum illud scio, si Erasmus ipse præsens fuisset, non potuisset à risu temperare. H I. Profectò non minus refert asinum animi stupore, quàm colore uestis. L E. Neq; arbitror in tota Arcadia esse ullum asinum usq; adeo asinum, quin hic dignior sit, qui sceno pascatur, quàm ille. H I. Prorsus inuersus est Apuleius: ille sub asinina specie tegebat hominē, hic sub hominis specie tegit asinū. L E. At tales asinos hodie mulso & placentis saginamus, ut mirum nō sit si mordeant quemlibet, & calcibus feriant.

H I. Is, inquit, doctor asinus audet corrigere Magnificat, quum id canticū sit à spiritus sancto proditū per os sacratissimæ Virginis. L E. Agnosco *ωραγονιασιν* *αδελφικω*. H I.

Atq; his uerbis exaggerabat, quasi summa esset admissa blasphemia. L E. Mihi nūc cor metu palpitat. Quid erat

id est, Proverbum non delphicum, siue uulgatum.

criminis? H I. Aiebat Erasmū pro eo quod ecclesia canit, Quia respexit dominus humilitatē ancillæ suæ, uertisse, quia respexit uilitatē ancillæ suæ, eaq; uox odiosius sonat Germanicè, quàm Latine. L E. Quis autem nō fateatur esse blasphemiam execrabilem, si quis sacratissimā Christi matrem etiam angelica dignitate celsiorem appellet uilem ancillam? H I. Agè, quid si quis appellet apostolos seruos inuites? L E. Parare blasphemio fasciculos. H I. Quid si quis eximium illum Paulum appellet indignum apostoli nomine? L E. Clamarem, ad ignem. H I. Atqui sic apostolos suos loqui docuit ille doctor unus irrefutabilis

Lucæ. 17.

Christus: Cū omnia feceritis, quæ præcepta sunt uobis, dicite, serui inuites sumus. Et huius præcepti non immemor Paulus de se prædicat: Minimus sum omnium

1. Cor. 15.

apostolorum, atq; adeò indignus apostoli titulo. **LE.** Verum ubi de se talia prædicant homines pij, modestia uirtus est, qua nulla Deo gratior: si quis alius idem prædicet de illis, præsertim, in diuorū consortium relatis, grauis sit blasphemia. **HI.** Pulchrè nodum secuisti. Proinde si Erasmus adorandā illam Virginem dixisset uilem ancillam domini, nemo non fateretur, esse dictū impiè. Ceterum quoniam ipsa ad istum modū de se loquitur, & in illius cedit gloriā, & nobis salutare modestiæ exemplum exhibetur, ut quoniā quicquid sumus, munificentia Dei sumus, quo quisq; maior est, hoc se gerat submissius. **LE.** Hactenus quidem inter nos conuenit. Verum isti quum corrigere dicunt, sentiunt corrumpere, siue falsare. Illud itaq; uidentum, an uilitatis uerbū Græca uoci, quam Lucas posuit, respondeat. **HI.** Istam ipsam ob causam à conuisione mox ad codicem cucurrimus. **LE.** Expecto uentum. **HI.** Verba quæ Lucas afflatu spiritus sanctissimi digitis suis exarauit, sic habent: ὅτι ἐπέλεξε ἐπὶ τῷ τῷ πρῶτῳ ἀδελφῷ αὐτῆς. Ea sic reddidit noster Erasmus: Quia respexit ad humilitatem ancille suæ. Tantum addidit præpositionem, quā Lucas nō omisit, nec eam respuit Romani sermonis elegantia, nec ad sensum est otiosa. Sic enim loquitur Terentius in Phormione: Respice ad me. In Annotationibus tamen admonet, Lucā potius dixisse, aspice ad me, quā respice ad me. **LE.** Interest igitur aliquid inter respicere & aspicerē? **HI.** Non ita multum, sed tamen non nihil. Respicit, qui flexo collo aspicit quæ à tergo sunt. Aspicit, qui simpliciter intuetur: uelut apud Terentium Phædria aspicit Thaidē domo prodeuntem, Totus, inquit, Parmeno tremo horreoq; postquam
 aspici

aspexi hanc. At huius frater Chærea sic loquitur, Cum
 huc respicio ad uirginē. Nam ad senem sese flexerat, eo
 absoluto reflexit corpus ad uirginē. Interdū tamen usur-
 pant respicere pro eo quod est rationem seu curam ha-
 bere, siue rei cui sp̄iā imminentis, siue presentis. Ita Saty-
 ricus, respicere extremæ iussit spatia ultima uitæ. Mors
 enim uelut à tergo imminēs sequitur, ad quā reflectimus
 oculos, quoties eam animo reputamus. Et Terentius, Re-
 spice senectutem tuam. Proinde qui alibi intentus nō ha-
 bet curam liberorū, dicitur illos non respicere, Rursus
 qui discussis alijs curis, cogitationē huc uertit, eleganter
 respicere dicitur. At Deus unico intuitu contuetur uni-
 uersa, presentia, præterita, & futura, & tamē in scriptu-
 ra nobiscū humano more loquitur. Auersari dicitur eos,
 quos reprobat: respicere, quos aliquandiu ueluti neglec-
 tos dignatur suo fauore. Verum hoc magis expressisset
 Lucas, si dixisset, ἀποβλέψεν, nunc legimus ἐπέβλεψεν. Sed
 utrum legas, minimum refert ad sensum. L E. At uidetur
 otiosa præpositio repetita. H I. Certē sic & Latini loquū-
 tur, accessit ad me, appulit animum ad scribendū. Hic mi-
 hi præpositio non uidetur otiosa. Nam respicere potest,
 qui in tergum flectit oculos casu quopiā, in nullam rem
 certam intendēs intuitū: at quum audis, respexit ad me,
 exprimitur peculiaris fauor uolentis huic aut illi succur-
 rere. Item aspiciamus interdum casu obuia, quorum no-
 bis nulla cura est, imō quæ uidere nolumus. At quisquis
 ad aliquem aspicit, peculiariter attētus est ad id quod in-
 tuetur. Ad hæc, multa simul aspiciamus, sed non ad mul-
 ta. Spiritus itaq; sanctus uolens nobis exprimere singula
 rem erga sanctissimā uirgunculam fauorem, sic per illius

os loquutus est: Quia respexit ad humilitatem ancille
sue. Auertit oculos ab elatis suoq; iudicio magnis, &
obutu suum flexit ad eā, quæ in oculis suis erat infima.
Nec enim dubium est, quin multi fuerint docti, potētes,
diuites, nobiles, qui sperabant Mesiam ex ipsorū stirpe
proditurum, sed illos aspernatus Deus, clementissimi pa-
uoris oculos flexit ad uirginem, fama obscurā, opibus te-
nuem, fabro nuptā, ne sobole quidem ulla diuitem. L E.
Nondū audio quicquā de uilitate. H I. Ea uox sycophan-
ta fuit nō Erasmi. L E. At in annotatione forsitan memi-
ni uilitatis. H I. Nequaquā. In uocem ταν ὑποτιμωσι tantum
hoc modestissimè notat. Vt intelligas, inquit, paruitatem,
non animi uirtutē, sitq; sensus: Etsi sim infima ancilla, ta-
men non est auersatus me dominus. L E. Hec si uera sunt
ac pietatis plena, quid est quod obrudant onagri? H I.
Latine uocis ignorantia parit hos tumultus. Humilitas
apud ueteres emendatius loquētes nō declarat uirtutem
animi, quæ pugnat cum arrogantia, diciturq; modestia,
sed conditionis abiectiorem sortem: quo sensu ignobiles,
tenues, idiotas & contemptos humiles dicimus, quasi hu-
mi repentes. Quemadmodū igitur magnatibus loquētes
dicimus, Rogo ut tua celsitudo nobis hac in re faueat:
ita qui de se loquentes sua uolunt eleuare, dicere solent:
Quæso ut humilitatem nostrā tua humanitate subleues.
Nam pronominum primogeniorū emphasis interdum
habet nescio quid arrogās. Quod genus est illud, Ego di-
co, ego perficiam. Bisariam itaq; puella modestissima si-
mul & suam sortē extenuauit, & numinis in se munifi-
centiam extulit, non contenta seipsam ancillā dicere, sed
addidit, humilem ancillā, & infime sortis. Quemadmo-
dum

dum iuxta prouerbum, seruus præ seruo est, ita & inter ancillas alia est alia præstantior, nimirum pro dignitate functionis. Honestior enim comprix, quam lotrix. L E. At miror Merdardum non agnouisse sermonis formam, quum ipse frequenter audierim Franciscanos ita loquentes, Mea paruitas agit tibi gratias pro lauta refectione.

H I. Quidam non multum aberrarent, si dicerent, mea prauietas. Caterum quoniam Græca uox ταπεινότης quidam amplius exprimere uidetur, quam Latina, modestia, Christiani maluerunt humilitatem dicere, quam modestiam: hoc est, maluerunt significantius loqui, quam elegantius. Modestus enim is dicitur, qui modicè de se sentit, nihil sibi præter meritum arrogans. At ταπεινότης laus nõ cõpetit nisi in eum, qui minus sibi arrogat, quam habet. L E. At periculum est ne dum modestiã amplectimur, incidamus in uanitatẽ. H I. Quis sic? L E. Nam si uerum dixit Paulus, nõ sum dignus uocari Apostolus, & si uerè se dixit Maria ancillã humilem: hoc est, infimæ sortis, periclitantur de mendacio, qui utrunq; tam magnificis efferunt laudibus. H I. Nihil hic õ bone periculi: quum nos laudibus uehimus pios aut pias, prædicamus in illis Dei beneficentiam: quum ipsi semet abiiciunt, respiciunt uires ac merita sua, si desit fauor numinis. Nec statim mendaciũ est, si quis sibi nõ uindicat quæ habet: si loquitur ex animo, fortassis error dici potest, mendacium dici non potest. At hunc errorem in nobis amat Deus. L E. At Paulus qui se negat esse dignum Apostoli titulo, alibi magnificè de se prædicat, commemorans sua facinora: Plus inquit, omnibus laboraui, & qui uidebantur esse aliquid, nihil mihi contulerunt, quum sanctissima Virgo
talc

1. Corint. 25.
Galat. 2.

tale nihil dixisse legatur. H I. Sed ista facinora Paulus ap-
 pellat suas infirmitates, quibus illustrata est Dei poten-
 tia, eamq; cōmemorationem uocat insipientiā, ad quam
 sit adactus pseudapostolorū improbitate, ob quos fuit illi
 necesse sibi uindicare auctoritatem apostolicā, non quod
 ipse delectaretur humana gloria, sed quod expediret Euā-
 gelio, cuius dispensatio fuerat illi credita. In Virgine ma-
 tre non fuit eadem ratio: non enim illi commissum erat
 munus predicandi Euangelij. Tum & sexum, & uirgi-
 nem deniq; Iesu matrē decebat summus pudor summaq;
 modestia. Nunc uenio ad huius erroris fontem. Qui La-
 tine nesciunt, putant humilitatem nihil aliud declarare,
 quam insignem modestiam, quum interdū referatur ad
 locum aut conditionē, non ad animi uirtutem: interdum
 sic referatur ad animum, ut uitium sonet. L E. Etiam ne
 in sacris literis? H I. Maxime. En tibi locū apud Paulum
 ad Coloss. cap. 2. Nemo uos seducat uolens in humilitate
 & religione Angelorum. Nec hic est *ἡ ὑποταγή*, quæ
 uox est in cantico Virginis, sed *ἡ ὑποταγή*. Locus
 habet nonnihil obscuritatis fateor, sed mihi uidetur geri-
 manus sensus, quem accuratius docti adferunt, Ne sitis
 tam humili, tamq; abiccto animo, ut quum semel dedica-
 ueritis uos ipsos Christo salutis unico auctori, patiamini
 uobis persuaderi, ab Angelis sperandā esse salutem, quos
 quidam sibi fingunt apparuisse. Sitis excelsō animo, ut
 etiam si uerē Angelus quispiam ē cœlo ueniens, predicet
 uobis aliud Euangelium, quā quod Christus tradidit,
 sit uobis execrabilis, uelut Angelus impius et Christi ad-
 uersarius. Multō minus cōuenit uos esse tam demissis ani-
 mis, ut istorum fictis apparitionibus, patiamini uos ab-
 duci

duci à Christo . Ab uno Christo sperare salutem , religio
 est : ab Angelis aut diuis idem expectare , superstitio est .
 Paulus igitur uult , humilis abiectiq; animi esse , ab illo
 sublimi Christo ad cōmentitias Angelorū apparitiones
 desciscere : demissi ingenij est , quorumlibet suasu circum
 agi . Vides hic ταπεινοφροσύνη in uitium usurpatam esse .
 LE . Quid ni uideam ? HI . Rursus in eodem cap . Secun
 dum præcepta & doctrinas hominū , quæ sunt rationem
 quidem habentia sapientiæ in superstitione & humilitate .
 Hic iterum ταπεινοφροσύνη uitium sonat . LE . Palam
 est . HI . Atqui 1. Pet . 5 . usurpatur pro uirtute quæ contra
 ria est superbiæ , τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκρατέως αἰεὶ , pro
 quo nos legimus , humilitatē insinuata . Rursum ad Phi .
 2 . τῆ ταπεινοφροσύνη ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν .
 id est , per animi modestiam unusquisq; alium se præstan
 tiorem existimet . LE . Docuisti ταπεινοφροσύνην usurpari
 in utranq; partem , quū apud Latinos modestia non usur
 petur nisi in laudem . Verum potēs ne docere ταπεινωσις
 accipi pro modestia ? HI . Nihil absurdi , si quis ad istum
 modum usurpet . Nam & animo tribuere submissionem
 aut demissionem pro modestia nihil uetat . Caterum an
 in diuinis literis ita positum reperiatur nescio . LE . Vide
 num apud diuum Iacobum ita sit usurpatum , Glorietur
 autem frater humilis in exaltatione sua , diues autem in
 humilitate sua . HI . Isto quidem loco est , ἐν ταπεινώσει , non
 ταπεινοφροσύνη . Quòd si contendas hic humilitatem acci
 pi pro modestia , consequens est , ut exaltationem accipiam
 mus pro superbia , ac protinus gemina existet absurditas .
 Nam ut modestus non est , qui de sua modestia gloriatur
 ac iactitat sese : ita bis arrogans est , qui de sua superbia
 gloriatur .

gloriatur. L E. Quid igitur sibi uult Apostolus? H I. Com-
mendat aequalitatem inter Christianos. Pauper dicitur
humilis ob fortunam abiectiorem: diues dicitur sublimis,
utiq; iuxta mundum, ob fortuna splendorem. Hic diues
se demittit ad sortem pauperum, & pauper erigitur ad
aequalitatem diuitum. Vterq; habet quod gloriatur: ab-
ter gaudet suis opibus subleuari pauperum inopiam: ab-
ter glorificat Christum, qui eam mentem inspirarit diui-
tibus. L E. Sed interim diues ille modestiae laudem habet.
H I. Fortasse, sed non ideo protinus ταπεινωσις significat
modestiam. Sunt enim qui uenantes laudem ab homini-
bus multa pauperibus erogant. Quin potius uterq; mo-
destus est, si modò adsit sincera pietas, diues dum non
grauatur ob Christum equari pauperi: pauper, dum ob
honorem sibi habitum nō insolescit, sed Christo gratias
agens in illo gloriatur. Illud extra controuersiam est, τα-
πεινωσις in diuinis libris frequentissime usurpari pro de-
missionis siue deiectionis, quae fit per afflictionem, aut con-
ditionis infirmitatem. Ita Paulus Philipp. 3. Reformabit
corpus humilitatis nostrae, ταπεινωσις. Item Psal. 9. Vi-
de humilitatem de inimicis meis, ταπεινωσις. Rursum
118. Hæc me cōsolata est in humilitate mea, ἐν ταπεινώσει,
nimirum in afflictione. Huius generis loca sunt complu-
ra, quæ longum sit hic referre. Quemadmodum igitur
ἐν ταπεινώσει ταπεινός dici posset ὁ ταπεινός, qui moder-
sto sit animo minimeq; elato: ita nihil prodigij fuerit, si
quis ταπεινωσις dicat ταπεινωσώμεθα: nos de scripturæ
usu loquimur. Cæterum qui contendunt in cantico Ma-
rie ταπεινωσις sonare modestiam animi, quin eadem ope-
ra sic interpretantur quod legimus Genes. 29. Vidit do-
minus

minus humilitatem meam, ταπεινωσις. Lia non iactat suam modestiam, sed quod ob deformitatem minus esset cordi marito, humilitatem appellat. Eundem ad modum Deuteromij 26. Et respexit humilitatem & laborem atq; angustiam. An non hic ταπεινωσις appellat afflictionem? L E. Vnde igitur istis in mentem incidit, ut humilitatē in cantico interpretentur animi modestiamē H I. Nihil aliud uideo causæ, nisi quod multi Theologi neglexerint & linguarum peritiam, & Latini sermonis studium unā cum priscis ecclesie doctoribus, qui sine hisce præsijs ad plenum intelligi non queant: præterea quod difficillimum sit refellere, si quid penitus insederit animo. Porro uideas quosdam tantum scholasticis placitis tribuere, ut malint ad ea detorquere scripturam, quam ad scripturæ regulā opiniones humanas corrigere. L E. At isthuc absurdus est, quam quod narrant de regina Lesbia. H I. Beda monachus non admodum grauis autor, quoties ab alienis recedit uestigijs, ex occasione dictæ humilitatis meminit de superbia. At Theophylactus scriptor Græcus, qui sua ferè ex probatissimis Græciæ scriptoribus hausit, negat hic ταπεινωσις accipi posse pro uirtute. L E. Ad istud probandum quid opus est autoritate, quum ipse sensus communis respuat eam interpretationem? H I. Rectè dixisti. Nam cum modestia sit quodammodo colophon, ac tutatrix omnium uirtutum: immodestia est, si quis eam de se prædicet. Fatemur quidem in sanctissima Virgine uirtutem hanc fuisse summam & incomparabilem, Christum semper excipio, sed hoc ipso ob modestiam laudabilior est, quod eam ipsa non laudat, sed agnoscens suæ conditionis

rat humiles, hinc appellat esurientes, hoc est, tenues: quos
 modo potentes, hinc diuites uocat. Proximo uersu fit men-
 tio misericordiae sese per omnes orbis nationes profun-
 dentis. In extremo uersu praedicat fidem dei in promissis.
 Sicut loquutus est, &c. Toto cantico praedicatur gloria,
 hoc est, potentia, bonitas, & ueritas dei: nulla est merito-
 rum mentio. L E. Sed ut potentiam ac diuitias comitatur
 superbia, ita paupertas docet modestiam. H I. Non equidem
 infior isthuc interdum accidere, sed uideas plerumque pau-
 peres arrogantissimos: si negas, obijciam Merdardos mul-
 tos. Verum demus esse quod non est perpetuum, non iam
 agitur qualis fuerit sacratissima Iesu mater, sed qualia de
 se praedicarit in hoc cantico. L E. Demiror istorum peruica-
 tiam, qui toties moniti, frequenter etiam irrisi, non resipi-
 scant. H I. Quoties moniti sunt, declamationem esse ficti-
 thematis tractationem, ad exercendam dictionis facultatem
 adhiberi solitam: & tamen istis declamatio nihil aliud est,
 quam sacra concio. Quoties in clamatum est illis, coelibem
 esse, quisquis uxorem non habeat, etiam si sexcentas alat
 concubinas: & tamen coelibatus istis nihil aliud est quam
 continentia & castitas. Idem usuuenit de humilitate,
 aliisque similibus quam plurimis. L E. Vnde stupor tam per-
 tinax? H I. De Merdardis respondeo. Non dederunt a pue-
 ro operam literis, nec est illis praceptorum aut librorum co-
 pia, & si quid istiusmodi facultatis obtigit, malunt abdo-
 mini impendere. Sacrosanctam illam uestem existimant
 abunde sufficere, & ad pietatis, & ad eruditionis opi-
 nionem. Postremo putant nonnullam esse religionis par-
 tem, si cum suo Francisco ne Latine quidem loqui sciant.
 L E. Profecto plurimos noui qui ista ex parte belle refe-
 rant

rant instituti sui principem, qui caperone dixit pro galero, opinor & uestimentibus pro uestibus. At Franciscus constanter recusauit presbiteri honorem, quod idem opinor fecit Benedictus & Dominicus. Num isti cum suis uel stimetibus non abhorret a galero Cardinalitio. HI. Quid ais? Imo ne a corona quidem triplici. Et humiles illi pauperis Francisci filij porrigunt calceos suos summis orbis monarchis osculandos. LE. Iam si fuisset facta uilitatis mentio, quid erat piaculi? HI. Nihil si uilem intelligas, qui paruo aestimatur apud homines, aut qui sibi uidetur contemptibilis. Sed quid opus excusare, quod dictum non est? LE. Non puduit Merdardum ad istum mentiri modum? idque in phano tam celebri, in frequentissima monarcharum synodo, coram tot eruditis uiris, quorum plerique Erasmas lucubrationes euoluerant? HI. Puduit ais? Imo sibi uisus est scurra rem palmariam ac triumpho dignam facere. Hoc est quartum Merdardorum uotum, longe tribus illis religiosius, nihil omnino pudere. LE. Istius profectio plerique sunt obseruantissimi. HI. Nec erat simplex mendacium. Primum Mariae canticum, ut est a Luca scriptum, manet intactum. Qui uero corrigere dicitur, qui nihil mutat? Deinde uox humilitatis immutata non est, nec ulla usquam uilitatis mentio. Postremo non corrigit canticum, qui bona fide reddit, quod scripsit Lucas, sed explicat. LE. Video triplex mendacium effronte scurra dignum. HI. Mane. Nondum audisti, quod est omnium impudentissimum. LE. Etiam ne amplius? HI. Vociferabatur doctor rem illum asinum fuisse principem, autorem, & antesignanum uniuersi tumultus, quo nunc concutitur orbis Christianus. LE. Quid ais? HI. Huic imputandum quod tot sectis

discinditur ecclesia, quod sacerdotes spoliatur decimis, quod contemnuntur episcopi, quod sacrosanctæ pontificis maiestati passim oppeditur, quod agricolæ uetus gigantum exemplū instaurarunt. L E. Ista publicitus: H I. Magnis clamoribus. L E. Atqui longè secus existimant, qui Erasmi libros attentius introspiciunt. Horū plurimi fatentur se ex illius lucubrationibus hausisse ueræ pietatis semina. Totum hoc incendiū per monachos ortum, per eosdē hucusq; incanduit, quod nō aliter nunc quoq; conantur extinguere, quàm si oleum, quod aiunt, addant camino. H I. Vides *ὡς κακίστου θυρίου ὄχιον ἢ γαστήρ*. L E. Id est, quàm pessima bestia est uenter.

Rem acu tetigisti. Illi nimirū expedit in populo Christiano superstitionis esse quàm plurimū, pietatis quàm minimum. Sed quid concio, ferebat ne Cumanū asinum, tam insolenter rudentem è suggesto? H I. Quidā mirabantur quid accidisset homini. Qui stomachi crāt impatientioris surgebant, atq; è templo abibant, submurmurantes, uenimus huc audituri laudes diuæ Virginis, et hic temulentus nobis euomit mcras sycophantias. In his erant etiā non pauca mulieres. L E. Atqui solet hoc genus mirè deditum esse isti sodalitia. H I. Vera predicat, sed coeperunt & scæminæ sapere. Eruditi quotquot aderant, pleriq; ringi, nonnulli etiam subsibilare. L E. Non curat asinus sibi la, oportuit talem rabulam putribus ouis aut ruderibus è suggesto deturbare. H I. Non deerant qui hoc illo dignū existimarent: sed cohibebat illos loci reuerentia. L E. Sed loci religio non debet his opitulari, qui locum scelere prophanarunt: ueluti qui in templi septis occidunt hominem, non æquum est ut illic habeant asylum: itidem qui in sacris cōcionibus & loci religione, et populi

patientia stolidè abutitur, huic nō oportet esse præsidio, quod ipse sua temeritate prophanavit. Laudatus est à priscis ille, qui cum non habuit pro consule, cui ipse non esset senator: nec par est, ut populus eum habeat pro ecclesiasta, cui ipse non est concio. H I. Metuunt fulmen epi

Si quis suade-
re. Canon est
in Decretis,
quo excomu-
nicatur qui in
monachos &
sacerdotes ma-
nus iniiecit.

scoporum, Si quis instigante diabolo, &c. nosti legem. L E. Sed prius in tales rabulas Episcopi debebāt uibrare fulmen. H I. Metuunt & illi. L E. Quos? H I. Illos ipsos rabulas. L E. Quam ob rem? H I. Ob hoc ipsum, quod rabule sunt. L E. Apostoli non metuebāt regum & præsidum minas, & isti metuunt unum mendicum? H I. Sed ob istum huc ipsum magis formidandi, quod mendici sunt: quod cripiatur non habent, quo ledant habent. Abi tu sodes ad uestigium aut crabronum nidum aliquem, & unam quamlibet ex illis digito continge, ea res si tibi bene successerit, redito ad me, & episcopos ignavos appellato, qui refugiant unum mendicum irritare. Romanum pontificem nōne potētissimi Christianæ ditionis monarchæ reuerentur, fortassis & metuūt? L E. Nec mirū, est enim Christi uicarius. H I. At Alexander sextus, uir nec stultus, nec indoctus, fertur ita loqui solitus, se malle è summis monarchis aliquot offendere, quàm unum quemlibet fratriculum ex ordine mendicantium. L E. Omitte pontifices. Quum istius sceleris rumor ad aures principū, qui tum Augustæ erant, dimanasset, non est sumptum de homine supplicium? H I. Indigne tulerunt omnes, sed præcipuè rex Ferdinandus, et huius soror Maria, sceminarum huius seculi decus, Bernardus cardinalis Tridentinus, Balthasar episcopus Constantiensis: obiurgatus est grauius ter ecclesiastes, sed à nullo acrius, quàm à Ioanne Fabro episcopo

episcopo Viennensi. L E. Quid obiurgatio? asinus non sentit nisi fustem. H I. Præsertim si in uentrè ingeras. Sed quid illi stolido fecissent principes, longè grauioribus curis occupati? L E. Certè submouissent à concionandi munere & suam illi benignitatem subtraxissent. H I. At artifex ille pus suum in ipsam consilij dissolutionem distulerat, quum iam alioqui foret abeundum. L E. Isto quidem pacto dicuntur abire cacodæmones ingenti scæto relictos. H I. Itaq; dimissus est à rege Ferdinando, sed bene passus. Nam obiurgatio ne tantillum quidem detraxit hominis obesitati. L E. Franciscus dicitur concionatus sororibus auib; , iste dignus uidetur qui concionetur fratrib; asinis ac suibus. Sed quò se contulit? H I. Quò, nisi ad suos gregales, à quibus exceptus est ouatione ob rem strenuè feliciterq; gestam, & inter pocula pro, Io triumphæ, cantatū est, Te Deum laudamus. L E. Dignissimus est iste Merdardus, qui funē in collo gestet potius, quàm in lumbis. Sed quid imprecemur isti solido gregi, qui tales fouet pecudes? H I. Vix inuenias quod illis impreceris malum grauius, quàm ipsi accersunt sibi. Siquidem his rationibus maxime traducunt sese, & in bonorum omnium conijciunt odium, efficacius quàm quisquam possit hostis. Sed non est Christianæ mentis cuiquam impre cari malè, illud potius optandum, ut clementissimus rerum formator et reformator, qui ex Nabugodonosor homine fecit bouem, & rursus ex boue fecit hominē, quiq; asine Balamii dedit hominis linguam, omnes Medardi similes uertat in melius, detq; illis & mentem, & linguam uiris Euangelicis dignam.

Dan. 4.

Numeri 22.

PHILODOXVS.

PHILODOXVS. SYMBVLVS.

Philodoxus, PH. Felix auspiciū interpretor occursum tuum Symbu-
ambitiosus, le. s y. Vtinam sit aliquid Philodoxe, in quo tibi queam
gloriæ cupi- esse felix. PH. Quid auspicius, quā si quis Deus occi-
dus. currat hominē s y. Equidem nihil isthoc existimare au-
σύμβουλος & φιλόδοξος
consiliarius. spicius, etiamsi sexcentæ uolent noctuæ. Sed quem mi-

Homo homi- PH. Te in quā Symbule. s y. Mē ne? PH.
ni Deus, uide Te planē. s y. Ego Deos cacātes nunquā feci pili. PH.
Chilades. Si non fallit prouerbū, Deum esse quisquis iuuat mortu-

lem, tu mihi Deus esse potes. s y. De fide prouerbij uide
rint alij, ego certē per quā lubens amico profucro, si
queā. PH. Non est quod metuas Symbule, haud peto mu-
tuū, sacra res est consiliū, eo tantū me iuuat. s y. Atqui
isthuc ipsum est petere mutuū, quandoquidē hoc officij
genus inter amicos ulro citroq; cōmeare debet, quem
admodū & cetera omnia. Sed quid est rei in quo meum
desideras consiliū? PH. Piget obscuritatis, cuperem esse
celebris, cōmonstra uiam. s y. En tibi compendiarium:
Imitare Erostratū, qui incendit templū Dianæ, aut huic
similimum Zoilum, qui lacerauit Homerū, aut aliud ali-

Id est, celebra- quod facinus memorabile designa, & ἀειδίμους eris cum
tus perpetuo. Cercopibus ac Neronibus. PH. Famā ex scelere parent
Cercopes au- alijs, ego nomē ambio rumoris honesti. s y. Talem igitur
tē, fratres fue- te presta, qualis optas prædicari. PH. At multis egregia
re improbita- uirtute præditis non contingit nominis celebritas. s y.
& malitia
celeberrimi, Istud an uerū sit nescio, attamen si id cueniat, quod ais,
lege prouerb. ipsa uirtus abunde magnū sui præmiū est. PH. Vera præ-
Ne in me lam dicas, planeq; philosophicē. Veruntamen, ut sunt res hu-
pigum. mane, mihi uidetur gloria præcipuum quoddam orna-

mentum

mentū esse uirtutis, quæ non aliter gaudet agnosci, quàm solamat lucere, uel ob hoc ipsum, ut & profit quàm plurimis, & quàm plurimos ad sui pelliccat emulationē. Postremò non uideo quā possessionem speciosiore parentes liberis suis relinquere possint, quàm honesti nominis immortalē memoriā. s y. Ut uideo, gloriā expetis uirtute partam. p h. Scilicet. s y. Proinde tibi propono literis omnium celebratos, Aristidē, Phocionem, Socratem, Epaminundā, Scipionem Africānum, Catones, Seniores & Vticensem, M. Brutū, & horum similes, qui belli domiq; de rep. quàm optimè mereri studuerunt. Hic est enim feracissimus gloriæ campus. p h. Verum inter istos celebres, Aristides ostracismo iussus est solū uertere, Phocion & Socrates biberunt cicutā, Epaminundas capitis est postulatus, quemadmodū & Scipio: Cato senior quædragies reus causam dixit, Vticensis sibi mortem conscivit, itidem Brutus. Ego gloriam optarem nulla inuidia contaminatā. s y. At isthuc ne Herculi quidem filio concessit Iupiter. Nam post tot monstra uirtute domita, cum excetra fuit extremum certamen, idq; multò omnium pertinacissimū. p h. Ego Herculi suos gloriosos labores nunquàm inuidebo. Eos demum felices duco, quibus obtigit honestum nomen nulla inuidia contaminatū. s y. Vis, ut uideo, suauiter uiuere, eò metuis inuidiam, nec id iniuria, κακίτου γὰρ ὄστ' ἰνδίου. p h. Sic est. s y. Ergο καὶ βιω Id est, pessimū enim est animal. Id est, latenter uiuo.

At isthuc est mortuum esse, non uiuere. s y. Intelligo quid affectes. In sole clarissimo uersari gaudes absq; umbra. p h. Isthuc quidem fieri non potest. s y. At nihilo magis fieri potest, ut gloriam consequaris nulla contaminata inuidia. Recte facta ultro sequitur gloria,

Excetra hydra appellata est, quod uno capite absciso plura excrescerent.

Id est, pessimū enim est animal.

Id est, latenter uiuo.

gloriam comitatur inuidia. P H. Atqui posse gloriã absq;
 inuidia contingere docet nos senex ille comicus, Ita ut fa-
 cillime sine inuidia laudẽ inuenias, & amicos pares. S Y.
 Si ista laude contentus es, quã tulit Pamphilus adolescẽs
 obsequijs, & morum cõmoditate, poteris eodem loco
 petere rationes assequẽdi quod expetis, unde decerpisti
 sententiã. In omni re memento, ne quid nimis, sed tamen
 mediocriter omnia, esto facilis in perferendis aliorũ mor-
 ribus, ad leuiora uitia conuiens, ne sis præfractus, tuãq;
 sententiã nimium tenax, sed aliorũ studijs temet accom-
 moda: nulli lædas os, sed comẽ te præbeas omnibus. P H.
 Adolescentiã fauent plerique, nec magni negotij sit tum
 istã parare laudem: ego magnificũ quoddã nominis de-
 cus optarim, quod per uniuersum orbẽ resonet, quodq;
 cum etate semper fiat illustrius, atq; à funere tandem cla-
 rius elucescat. S Y. Equidẽ laudo generosam istam indo-
 lem tuã Philodoxe. Ceterũ si cupis gloriã uirtute pari-
 tam, præcipua uirtus est, negligere gloriã: & summa
 laus est, non ambire laudem, quæ magis sequitur fugien-
 tem. Videndum est igitur, ne quò impensius ista ambis,
 hoc frustrere magis. P H. Non sum Stoicus ^{ἀνθρώπων} tan-
 gor humanis affectibus. S Y. Si te profiteris hominẽ, nec
 ea recusas quæ sunt humane sortis, quæ ea uenaris, quæ
 nec Deo cõtinentur? Nosti enim Theocriticum illud non
 minus uerẽ quã scite dictũ, Iouem nec pluuiũ, nec sere-
 num placere omnibus. P H. Non est fortassis ignis absq;
 fumo, sunt tamen ^{ἀκαταρακτα}. Si non potest obtineri, quin ali-
 qua liuoris nubecula obscuretur hominis gloria, arbi-
 tror tamen esse rationes, quibus fiat, ut quã minimum
 inuidiæ sit admixtũ. S Y. Eas igitur tibi uis cõmonstrauit

Id est, affecti-
 bus carens.

Id est, citra
 inuiam.

PH. Percupio. s. y. Modicè uirtutē exerce, & minus gra-
uaberis inuidia. PH. At gloria nisi sit insignis, nō est glori-
ria. s. y. Ecce tibi certissimā uiam. Designa præclarū ali-
quod facinus, & morere, & citra inuidiam celebraberis
cum Codris, Meneceis, Aphigenijs, Curtijs ac Decijs,

Pascitur in uiuis liuor, post fata quiescit.

PH. Equidem, ut ingenue quod res est fatear, cupio libe-
ris ac nepotibus meis honesti nominis hereditatē relin-
quere, uerū huius rei fructū uiuus apud uiuos aliquan-
diu decerpere cupiā. s. y. Agē, non te suspendā amplius.
Certissima ad illustre nomen est uia bene mereri, quā pri-
uatim de singulis, tum publicitus de uniuersis. Id partim
fit officijs, partim benignitate. benignitas sic temperan-
da est, ne cogaris ab alijs rapere, quod alijs suppedites.
Nā ex huiusmodi largitionibus plus odij nascitur apud
probos, quā fauoris apud improbos. Porro ab impro-
bis laudari, infamia uerius est, quā gloria. Ad hæc, beni-
gnitatis fons largiendo exhauritur, porro beneficentia,
quæ constat officijs, fundum non habet, imò quò largius
hinc hauritur, hoc scatet uberius. At hic multæ res sunt
quæ & inuidiam mitigant, & famæ celebritatem illu-
strant, quas nemo sibi præstare ualet, sed contingunt gra-
tuito fauore numinis.

Gratior est pulchro ueniens è corpore uirtus.

At formam corporis sibi nemo largitur. Adfert secum di-
gnitatis plurimum generis claritudo. Ad hæc quoq; for-
tunæ munus est. Idem sentiendū de diuitijs, quæ rectè fa-
ctis partæ ab auis atq; atauis ad nos deueniūt. Ne hoc
quidem quisquam sibi præstat. Huius generis sunt & in-
genij dexteritas, ac dicendi gratia, lepos & comitas non

N S ascita,

Meneceus,
nobilis ado-
lescens, The-
banus, qui,
pro patriæ sa-
lutis se ipsum
morti obie-
cit, apud Phi-
lost. in imagi-
nibus.

ascita, sed ingenita. Postremo decorum quoddam arcanum
 atque etiam felicitas, cuius effectum in multis uidemus quoti-
 die, causam reddere nemo potest. At non frequenter con-
 spicimus eadem geri dici uel a diuersis, & magnam in re
 gratiam qui peius gessit, dixit uel, quam is qui melius uen-
 egerit, pro gratia referat odium. Hoc prisca qui dicit ad ge-
 nios referebant. Dicebant enim in ea re quatenus fortunatum
 esse, ad quam natus esset: contra parum succedere,
 quod quis inuita Minerva iratoque genio teteret. P. H. Hic
 igitur nullus est consilio locus? S. V. Vix ullus. Attamen qui
 sagaces sunt, deprehendunt in pueris aut adolescentibus
 notas quasdam, quibus coniecturam facere liceat, ad que studia,
 quod uel uitae genus, quas uel actiones sint idonei. Idem
 indicat in nobis arcanus quidam animi sensus, quo a qui-
 busdam abhorremus nulla euidente causa, ad quaedam item
 miro impetu rapimur. Hinc est quod alius feliciter tra-
 ctat rem militarem, alius dexter est in negotiis politicis,
 alium dicas ad studia natum. Quanquam & in his mira ua-
 rietas, nimirum tanta, quanta est functionum diuersitas.
 Alium natura genuit imperio, alium uoluit esse forte mili-
 tem: cui plurimum indulget, ei concessit, ut iuxta Homerum,
 pariter & bonus sit lancearius, & egregius dux. Itidem
 in rebus ciuilibus, alius ualet in consilio, alius in agendis
 causis excellit, alius obeundis legationibus & gaudet, &
 feliciter rem gerit. De studiorum uarietate quid attinet di-
 cere? Sunt qui sic rapiantur ad institutum monasticum, nec
 ad quoduis, sed uel ad hoc uel illud, ut uitam sibi putent
 acerbam, nisi quod optant, assequatur. Sunt et diuerso qui
 mirum in modum abhorrent, ut mori ducant potius, quam
 fieri monachum, nec id odio faciunt aut certa ratione, sed

arcano quodā nature sensu. P H. Ista quidem in cōpluri-
 bus ita ut narras, & cōperi nonnunquā, & frequenter
 admiratus sum. S Y. In his igitur bonis quæ nobis gratui-
 tō largitur nature benignitas multō minus orietur inui-
 dia, si fastus absit & ostentatio. Amabilior enim est for-
 ma, aut nobilitas, aut opulentia, aut faciūdia in his qui se
 his bonis præcellere quasi nesciūt. Comitas autē & moder-
 stia nihil imminuunt hæc cōmoda, sed ut gratiā addunt,
 ita depellunt inuidiā. Hæc autem comitas et morū suavi-
 tas oportet in omnibus uitæ actionibus sit perpetua, nisi
 prorsus repugnat Minerua. Nā frustra, ut opinor, tenta-
 ret Xenocrates, quod successit Socrati ac Diogeni: fru-
 stra moliretur Cato Censorius, quod Læliū fecit gratio-
 sum. Attamē Demea ille Terentianus subito mutatus, sa-
 tis declarauit quantū ad conciliandum beneuolentiā ha-
 beat momēti, studijs & affectibus omniū obsequundare.
 Verū quoties à recto receditur, iā & à uera gloria ad
 temporariū hominum fauorē degeneratur. Cæterū ea
 demū gloria perpetua est, quæ honesti radicibus nititur
 à iudicio rationis profecta. Nā affectus tēporarios habēt
 impetus, qui simulatq; relanguerint, odisse cœpimus
 quod antè uehemēter arrisit, ac proinde plausus uertitur
 in sibilū, laus in uituperiū. Cæterū ut ingeniū prorsus
 inuerti nō potest, ita potest aliqua ex parte corrigi. P H.
 Expecto quid dicas. S Y. Qui natura blandior est, is ca-
 uere potest, ne dū apud omnes graciosus esse studet, defle-
 at ab honesto, ne ue dum sese quibuslibet accommodat
 Polypum imitatus, sibi parum constet. P H. Tales noui
 permultos lubricæ fidei & erubescendæ uanitatis. S Y.
 Rursus qui se ucriore sunt ingenio, dare operam opor-
 tet,

Xenocrates
 Chalcedoni⁹
 philosophus
 durus ac tetri-
 cus, & qui se
 moribus ho-
 minū accōmo-
 dare nō pote-
 rat, ob id à
 Platone ius⁹
 Gratijs sacrifi-
 care.

tet, ut sic affectent comitatem, ne quod agunt, uideatur simulatū, aut subinde ad naturam suā recurrant, pro laude geminū de decus sibi cōparaturi, & quod interdum rigidius agant, et quod sint inconstantes. Tantā enim uim habet constantia, ut qui uitiosam nacti sunt naturam, tamen ob hoc ipsum leuius ferantur, quod nusquā sunt sui dissimiles. Fucus autem simulatq; suboluit, etiam in benefactis gignit odiū: porrò quod simulatū est, perpetuò latere non potest, aliquando erumpat oportet: quod ubi factum fuerit, semel euanescit omnis ille magnificus gloria fumus, atq; etiā in fabulam uertitur. P. H. Illud igitur, ut uideo, mones, à natura minimum, ab honesto minime recedendū esse. S. Y. Tenes. Ad hæc scis, quicquid subito inclarescit, obnoxiiū esse inuidiæ. Inde uox odiosa ^{uox odiosa} apud Græcos, apud Romanos nouorū hominum cognomen, apud utrosq; terra filiorum, & e cœlo delapsorum. Cæterum fama quæ paulatim nascitur, et augetur, quem admodum minimum habet inuidiæ, ita maxime durabilis est, ut indicat hoc ille poetarū acutissimus Horatius, Crescit occulto uelut arbor æuo, Fama Marcelli. Proinde si ueram, si perpetuam, si liuori quàm minimum expositam gloriam expetis, ausculta Socrati, qui dixit, quibusdā usque uenire, ut dum nimium properant initio, serius perueniant ad finem. P. H. Sed hominū uita breuis est. S. Y. Ergo ad benefacta properandum, non ad gloriam, quæ sua sponte consequitur. Non enim id consulis, opinor, quibus rationibus longæuius fieri possis. Nam isthuc Parcedarum munus est, quæ fila ducunt & amputat, quum ipsis est uisum. P. H. Utinā isthuc quoq; possis. S. Y. Nunquam o Philodoxe diui tam fuerunt benigni, ut uni darent omnia.

Id est, repente
locupletati.

nia. Quod annis detrahunt, nominis splendore pensant.
 Quibusdam, sed paucissimis, tam indulgenter fauent, ut
 uiui, sibiq; quodā modo superstites, posteritate sua fruam-
 tur. Sed rari sunt, Quos æquus amauit Iupiter. Hoc for-
 tassis aliqui dijs geniti potuere, uerū ista felicitas non
 cadit in hanc consultationem. P H. Sæpe mecum admira-
 ri soleo, seu fortunæ seu naturæ inuidiam, quæ nihil
 omnino commodi largitur mortalibus, quod non aliquo
 temperet incōmodo. S Y. Quid igitur superest amice, ni-
 si ut homines nati, sortem humanam æquo feramus ani-
 mo? Iam & illud haud mediocriter conducit ad lenien-
 dam inuidiā, si penitus cures habere perspecta nationū,
 ordinum & singulorū hominum ingenia, nimirum ad
 eorum exemplū, qui bestijs cicurādīs alendisq; dant ope-
 ram. Siquidem horū præcipuū est studium, animadu-
 ere quibus rebus quodq; animal uel effereatur, uel deli-
 niatur. Non iam loquor tantū de discrimine quod est
 inter auem & quadrupedē, inter serpentem & piscem,
 aut quod est inter aquilam et uulturē, inter clephantum
 & equum, inter delphinum & phocā, inter uiperam &
 aspidem, sed de innumera uarietate, quæ est in singulis
 animantium generibus. P H. Expecto quo sis euasurus.
 S Y. Omnes canes sub una specie cōtinentur, sed hæc spe-
 cies quā in innumeras formas distrahitur, ut dicas illos
 genere distingui, non specie. Iam prorsus in eadē specie
 quā uarij sunt canum mores & ingenia? P H. Immen-
 sa uarietas. S Y. Quod de canibus dictum est, de singulis
 animantium generibus dictum puta, sed in nullo magis
 elucet discrimen quā in equis. P H. Vera prædicas, sed
 quorsum hæc? S Y. Quicquid in animantium generibus
 uel

uel in formis, uel in singulis animantibus uarietatis esse,
 hoc omne puta esse in homine. Illic reperies lupos uar-
 rios, canes inenerrabili uarietate, elephantos, camelos,
 asinos, leones, oues, uiperas, simios, dracones, aquilas, uul-
 tures, hirundines, hircines, & quid non? P H. Quid tūc
 s Y. Nullum autem est animal tam esserū, quin arte tra-
 ctatum aliquam de se præbeat utilitatem, aut certe nō le-
 dat. P H. Nondum perspicio quid agas. s Y. Est nonnihil
 discriminis inter Hispanū, Italum, Germanū, Gallum &
 Anglum. P H. Est planè. s Y. Ad hæc, est singulis in uno
 quoq; genere peculiare quoddam ingenū. P H. Fateor.
 s Y. Hanc uarietatem si sagaciter habueris animadu-
 sam, & singulorū moribus te accōmodes, perfacile con-
 sequeris, ut aut omnes habeas amicos, aut certe nullos
 inimicos. P H. Si Polypum me fieri iubes, ubi rectum &
 honestū? s Y. Est in rebus cōmunibus aliquod obsequiū,
 quod nullo pacto uitiat honestum: quod genus, apud Ita-
 los osculo salutāt uiri uiros. In Germania si facias idem,
 absurdum uideatur, sed pro osculo dextram porrigunt.
 Rursus in Anglia uiri salutant mulieres etiam in templo
 obuias: idem si fiat in Italia, flagitium habeatur. Item in
 Anglia porrigere poculum tuum interuenienti in conui-
 uio ciuilitatis est, in Gallia contumelia est. In his & alijs
 huiusmodi, citra recti iacturam licet omnibus obsequium
 dare. P H. At perdifficile sit omnium gentium mores, ac
 singulorum hominum ingenia nosse. s Y. Verūm ō Phi-
 lodoxe, si gloriam insignem queris, eamq; uirtute pari-
 tam, necesse est ut uirtutem quoq; prestes nō uulgarem.
 Scis autem uirtutem circa difficilia uersari, quemadmo-
 dum ante Peripateticū illum docuit Hesiodus: proinde
 si

si mel' cupis, apes feras oportet. P H. Scio & memini, sed
 mitiganda inuidia rationē quærimus. S Y. Proin da ope
 ram, ut in bello dux esse malis quàm miles, & in bello
 quod gerendum cum inuisis hostibus potius, quàm cum
 ciuibus, aut socijs. In republica ea potissimum munia ca
 pesse, quæ popularia sunt & gratiosa. Velut, defendere
 popularius est, quàm accusare: honorare, quàm punire.
 Quod si qua incidunt, sicut incidere necesse est, natura
 molesta, tamen ea quoq; si uitari non possunt, cōmodita
 te sunt lenienda. P H. Quo pacto? S Y. Sedes iudex aut
 arbiter, altera pars nonnihil offendenda est, sed ea rem
 equitate geras, ut si fieri possit, etiā uictus gratias agat.
 P H. Quī sic? S Y. Puta, Intenditur actio furti aut sacrile
 gij, muta, si potes, actionis formulā, & fac ut sit actio rei
 uindicandæ. Hic protinus ita reum subleuas, ut nihil ta
 men decedat actori. Porro actionem omnem sic modera
 re, ut citra actoris dispendiū reo uidearis equus. Postre
 mō damnati pœnam nonnihil mitiga. Absit interim aut
 uultus toruitas, aut uerborum acerbitas, aut morositas,
 quæ res faciunt, ut quidā peiorem ferant gratiā pro dato
 beneficio, quàm alij pro negato. Interdum monendus est
 amicus, sed si nulla spes emendationis, silere præstat. Si
 res grauior est, & spes est profectus, magni refert qualis
 sit admonitio. Nā sæpenumero fit, ut qui sinistrè aut in
 tempestiuè admonet, & morbum exasperet, & ex ami
 co reddat inimicum. Hæc dexteritas magis etiam habet
 locum, si agas cum principe. Nam horū affectibus non
 nunquam incidit, ut sit resistendum. Quod si fit comiter
 ac dextrè, paulò post qui obstiteret, plus ferunt gratiæ,
 quàm qui obsequundarunt. Quod enim cupiditati pla
 cet,

cet, temporarium est: quod recta ratione geritur, perpetuo probatur. Longè uerò maxima pars inuidiæ nascitur ex intemperatâ linguæ. Quântum odij nonnunquam unica uox temere excidens concitat nonnullis. Quam multis dictum aut iocus intempestiuus fuit exitio. Laudabis igitur, sed dignos, idq; parcè: sed uituperabis parcius, si tamen omnino quispiam uituperandus est, proinde uitanda loquacitas. Difficillimum enim sit, simul & multa et opportunè dicere. P H. Assentior istis omnibus. Sed mihi uidetur præcipua ad parandam nominis celebritatē uia, scribere libros. S Y. Vera prædicas, nisi quod obstat scribentium turba. At si ista placet ratio, cura ut exactè scribas potius, quàm multa. Cum primis autè argumentū delige neq; protritū, neq; cum multis cōmune, ad hæc, minimè inuidiosum: in id quicquid insigne complurium annorū lectione contractū est, cōferas: tractatione uerò tale reddes, ut uoluptatē habeat cum utilitate coniunctā. P H. Prudenter tu quidē Symbule, meoq; animo feceris satis, si unum illud adieceris, quibus rebus effici possit, ut maturius etiā contingat gloria. Multos enim uideo, qui uix sub obitum inclarescunt, nonnullos à rogo, quod aiunt, demū innotescere. S Y. Hic quod consulā nihil habeo melius, quàm quod tibicen suasisit tibicini. Fac ut his te ipsum probes, qui gloria iam uicerūt inuidiam, in horum amicitia temet insinua, quorū honorifica de te prædicatio facile populare studiū tibi conciliabit. P H. At si quando exoriatur inuidia, quid ostendis remedijs? S Y. Fac quod solent hi qui picē coquūt: si flamma effulserit, infundūt aquā, ac tum magis efferatur ac stridet incendium, ni id faciās cōstanter ac sepius. P H. Quid istud
 enigma

enigmatis est? s y. Inuidiam oborientē beneficijs obrue
potius, quā uindicta. Nihil egit Hercules resectis Hy-
drae Lerneae capitibus, igni Graeco deuicit exitiabile mōi-
strum. P H. Sed quem uocas ignem Graecū? s y. Qui ar-
det etiā in medijs aquis. Eum adhibet, qui laceſtitus iniu-
ria malorum, non cessat tamen de omnibus bene mereri.
P H. Quid ego audio? beneficentia igitur nunc aqua est,
nūc ignis? s y. Quid uctat? quādo Christus in allegorijs
nunc sol est, nūc ignis, nunc lapis. Dixi sedulo. Siquid me-
lius eris nactus, sequitor, meumq; repudato consilium.

OPULENTIA SORDIDA.

IACOBVS. GILBERTVS.

IA. Vnde nobis tam exuccus, quasi cum cicadis interea
rore sis pastus? mihi nihil aliud, quā syphar hominis
esse uideris. GI. Apud inferos umbrae malua & porro sa-
turantur: at ego decem uixi menses, ubi ne id quidē con-
tigit. IA. Vbi nam, te quaeso, num abreptus in nauem ga-
lcatam? GI. Nequaquā, sed Synodij. IA. In urbe tam opu-
lenta, bulimia periclitatus es? GI. Maxime. IA. Quid in
causa? An decrat pecunia? GI. Nec pecunia, nec amici.
IA. Quid igitur erat mali? GI. Mihi res erat cum hospi-
te Antronio. IA. Cum illo opulēto? GI. Sed sordidissimo.
IA. Monstri simile narras. GI. Minimē, sed sic fiunt diui-
tes, qui è summa emergūt inopia. IA. Quid ita libuit tot
menses apud talem hospitem cōmorari? GI. Erat quod
alligaret, & sic tunc erat animus. IA. Sed dic obsecro,
quo tandem uiuit ille apparatus? GI. Dicam, quandoqui-
dem actorum laborum solet esse iucunda cōmemoratio.
IA. Mihi certē futura est. GI. Illud ἔραυόβριυ accessit in
commodi, quum illic agerem, totos tres menses spirabat

σύφαρ, pellis
sicca siue te-
nue illud ser-
pētis exuuiū,
de quo prou.
L eberide nu-
dior Chili. 1.
cēt. 1. pue, 26.

Id est, cœlit.

O Boreas,

Boreas, nisi quod ille nescio quo pacto nunquā perseuerat ultra diem octauum. I A. Quomodo igitur spirabat totos tres menses? G I. Sub eum diem uelut ex constituto mutabat stationem, sed post horas octo migrabat in locum priorem. I A. Ibi tenui corpusculo opus erat foculo culento. G I. Satis erat ignis, si suppetisset lignorū copia. Verū ne quid hīc faceret impendij noster Antronius, ex rusculis insularibus euellat arborū radices ab alijs neglectas, idq; ferē noctu. Ex his nondū bene siccis struebatur ignis non absq; fumo, sed sine flamma, non qui calefaceret, sed qui præstaret, ne uerē dici posset ibi nullum esse ignem. Vnicus autē ignis durabat totum diem, adeo temperatū erat incendium. I A. Illic hybernare durum erat. G I. Imò multo durius aestiuare. I A. Quī sic? G I. Quoniā ea domus tantum habebat pulicū ac cimum, ut nec inter diu quietum esse, nec noctu somnū capere liceret. I A. Diuitias miseras. G I. Præsertim in hoc pecoris genere. I A. Oportet illic ignauas esse foeminas. G I. Latitant, nec inter uiros uersantur. Ita fit ut illic & foeminae nihil aliud sint quā foeminae, & uiris desint ea ministeria, quæ solēt ab eo sexu suppeditari. I A. Sed Antronium interim non pigebat tractationis? G I. Illi in huiusmodi sordibus educato præter lucrum nihil erat dulce. Vbiuis potius habitabat, quā domi, nulla in re non negotiabantur. Scis autē eam urbem esse præ cæteris Mercurialem. Vbi mercato rū, magna & plurima negotia tractantur. Pictor ille nobilis deplorandū existimauit, si dies abiisset sine linea: Antronius longē magis deplorabat, si dies præterisset absq; lucro. Quod si quando euenisset, domi querebat Mercuriū. I A. Quid faciebat? G I. Habebat in adibus cisternam ex eius ciuitatis more, illic hauriebat aliquot

Mercurialem,
Vbi mercato
rū, magna &
plurima nego
tia tractantur.

aliquot aquæ situlas, & infundebat in uasa uinaria. Hic erat certum lucrum. I A. Fortasse uinū erat æquo uehemētius. G I. Imò plus erat, quàm uappa. Nunquàm enim emebat uinum nisi corruptū, quò minoris emeret: ex eo ne quid periret, subinde feces annorū decem miscebat, uoluens ac reuoluens omnia, quò mustū uideretur: neq; enim ille passus fuisset ullam fecis micam perire. I A. At si qua fides medicis, tale uinū gignit uesicæ calculos. G I. Non errant medici: nam in ea domo nullus erat annus tam felix, quin unus atq; alter calculo periret, nec horrebat ille funestā domum. I A. Non? G I. Etiam à mortuis colligebat uectigal. Nec aspernabatur quāuis exiguum lucellum. I A. Dicis furtum. G I. Lucrū uocāt negotiatores. I A. Quid interea bibebat Antronius? G I. Idē ferme nectar. I A. Non sensit malū? G I. Durus erat, qui uel ferum esse posset, & talibus, ut dixi, delicijs fuerat à teneris educatus. Hoc lucro nihil existimabat certius. I A. Quid ita? G I. Si supputes uxorem, filios, filiā, generum, operas, & famulas, aiebat domi serè corpora triginta tria. Iam quo uinum erat dilutius, hōc & parcius bibebatur, & serius exhauriebatur. Hic mihi subducito in singulos dies addita aquæ situla, quàm non poenitendā summam conficiat in annum. I A. O sordes. G I. Atqui non minus compendij redibat ex pane. I A. Quo pacto? G I. Emebat triticum uitiatū, quod alius nolisset emere. Hic præsens statim lucrū, quia minoris emebat. Ceterum uitiatio medicabatur arte. I A. Qua tandem? G I. Est argille genus frumento non diſsimile, quo uidemus & equos delectari, dum & parietes arrodūt, & ex lacunis ea argilla turbidis bibunt libentius. Eius terræ tertiam partem admiscebat.

miscebat. I A. Est isthuc medicari? G I. Certe tritici uitiū
 minus sentiebatur. An hoc quoq; lucrū putas aspernan-
 dum. Adde iam aliud stratagema: domi panem subiger-
 bat, nec id crebrius, etiam aestate, quā bis in mense. I A.
 Isthuc est lapides apponere, non panes. G I. Aut si quid
 lapide durius. Sed huic quoq; malo erat paratum reme-
 dium. I A. Quod nā? G I. Fragmenta panis immersa cy-
 this uino macerabant. I A. Similes habebant labra lactu-
 cas. Sed feret at talem tractationem opera? G I. Primum
 narrabo primatum eius familiae apparatus, quō facilius
 diuines, quomodo tractentur opera. I A. Audire cupio.
 G I. De ientādo nulla erat illic mentio, prandū fere dis-
 ferebatur in horam à meridie primā. I A. Quamobremē
 G I. Expectabatur Antronius paterfamiliās. Cœnabatur
 interdū ad horam decimā. I A. At tu solebas esse inedia
 impatientior. G I. Eoq; subinde clamabā ad Antronij ge-
 nerum Orthrogonū, agebamus enim in eodem cōclau:
 Heus Orthrogone, non cœnatur hodie apud Synodos?
 Cōmodē respondit, breui ad futurū Antronium. Quum
 nihil uiderem apparati, & latraret stomachus, Heus, in-
 quam, Orthrogone, erit hodie percundum fame? Excusa-
 bat horam, aut aliud simile. Quum non ferrem stomachi
 latratum, rursus interpellebam occupatum. Quid futu-
 rum est, inquā, erit ne moriendū fame? Vbi iam Orthro-
 gonus consumpsisset omnem tergiuersationem, abiit ad
 famulos, iussitq; adornari mensam. Tandem quum nec
 rediret Antronius, nec quicquā appararetur, Orthrogo-
 nus uictus conuicijs meis, descendebat ad uxorem & sor-
 crum ac liberos, clamitans ut appararent cœnam. I A.
 Nunc saltem expecto cœnam. G I. Ne propera. Prodiat
 tandem.

tandem famulus claudus, ei præfectus negotio, non admodum dissimilis Vulcano, insternit mensam lineo. Ea prima coenæ spes. Tandem post longam uociferationem, afferuntur phialæ uitreæ, cum aqua sanè limpida. I A. Altera coenæ spes. G I. Ne propera inquã. Rursum post atroces clamores adfertur phiala illius nectaris feculenti plena. I A. O factũ bene. G I. Sed sine pane. Nihil adhuc periculi, nemo famelicus bibat lubens tale uinũ. Clamatum est iterum usq; ad rauim. Tum demũ apponitur panis ille, quẽ uix ursus dentibus frangeret. I A. Certè iam uitæ consultum est. G I. Sub multã noctem tandem uenit Antronius, hoc serè proœmio inauspicatissimo, ut diceret, sibi dolere stomachum. I A. Quid hic mali auspicij? G I. Quia tũc nihil erat quod ederetur. Quid enim expectes hospitie malè affecto? I A. Dolebat re uera? G I. Adeo ut solus deuoraturus fuerit tres capos, si quis dedisset gratis. I A. Expecto conuiuium. G I. Primum ipsi apponebatur patina cum farina fabacea, quod obsonij genus illic uulgò uenditur tenuibus. Aiebat se hoc uti remedio aduersus omne morbi genus. I A. Quot eratis cõuiuæ? G I. Interdũ octo aut nouem, inter quos erat Verpius ille doctus, quem arbitror tibi non ignotũ, & filius familiæ natus maior. I A. Quid illis apponebatur? G I. An non satis est frugi hominibus quod Melchisedec obtulit Abrahæ Genes. 14. quinq; regum uictori? I A. Nihil igitur obsonij? G I. Erat nonnihil. I A. Quodnã? G I. Memini nos fuisse in mensa conuiuas numero nouem, quum in patina non numerarem nisi septem foliola lactucæ aceto innatãtia, sed absq; oleo. I A. Solus igitur ille deuorabat suas fabas? G I. Vix semiobolo emerat, nec tamen uetabat, si quis proximè

asidens uellet gustare, sed inciuile uidebatur, languido
 suum eripere cibū. I A. Secabatur folia, quemadmodum
 de cumino meminit prouerbiū? G I. Non, sed lactucis
 à primoribus absumptis, reliqui panē immergebant acco-
 to. I A. Quid autem post septem folia? G I. Quid? nisi ca-
 seus conuiuiorum clausula. I A. Hiccine erat apparatus
 perpetuus? G I. Propemodū, nisi quòd interdum, si eo die
 Mercurium fuisset expertus propitiū, erat paulo profu-
 sior. I A. Quid tum? G I. Iubebat emi tres uuas recentes
 uno ærco nummulo. Ea res exhilarabat totam familiam.
 I A. Quid ni? G I. Id eo duntaxat tēpore, quo summa est
 uuarū ibi uilitas. I A. Proin extra autumnū nihil profun-
 debat. G I. Profundeabat. Sunt illic nauiculatores, qui con-
 charum minutū genus hauriunt, potissimū è latrinis: hi
 clamore certo significāt quid habeant uenale. Ab his in-
 terdum iubebat emi dimidio nummuli, quem illi baga-
 thinū appellant. Tum uero dixisses, in ea familia esse nu-
 ptias. Nam igni erat opus, licet celerrimè percoquantur.
 Atq; hæc quidē post caseum loco bellariorum. I A. Bella
 mehercle bellaria. Sed nihil unquam apponebatur cari-
 nium aut piscium? G I. Tandē uictis meis clamoribus cœ-
 pit esse splendidior. Quoties autē uideri uolebat Lucu-
 lus, hi ferme erant missus. I A. Istiuc uero lubens audier-
 ro. G I. Primo loco dabatur iusculū, quod illi nescio quā
 ob causam appellant ministrā. I A. Lautum opinor. G I.
 His conditū aromatibus. Admouetur igni cacabus aqua
 plenus, in eam conijciuntur aliquot fragmenta casei bu-
 balini, qui iam olim in saxum induruit. Nam ad defrin-
 gendum aliquid, bona securi opus est. Cū ea fragmenta
 tepore aquæ solui cœperint, inficiunt eam, ne possit me-
 ra dici

ra dici aqua. Hoc iusculo preparant stomachū. I A. Sui-
 bus dignum. G I. Dein apponitur paululum carniū de
 uentre ueteris uaccæ, sed elixū ante dies quindecim. I A.
 Foetet igitur. G I. Maxime, sed adhibetur remedium. I A.
 Quodnā? G I. Dicam, sed uereor ne imitatus. I A. Scili-
 cet. G I. Miscent ouum aquæ calefactæ, eo iure perfundūt
 carnem, ita magis falluntur oculi, quàm nares. Nam fœ-
 tor crumpit per omnia. Si dies requirit esum piscium, in-
 terdum apponuntur auratæ tres, nec hæ magnæ, quum
 cōuiuæ sint septē aut octo. I A. Præterea nihil? G I. Nihil
 nisi caseus ille saxcus. I A. Nouū mihi narras Lucillum.
 Sed quī potuit tam exilis apparatus tot sufficere conui-
 uis, præsertim nullo refectis ientaculo? G I. Imò ne sis in-
 sciens, ex eius conuiuij reliquijs alebatur, socrus, nurus,
 filius natu minor, famula & aliquot paruuli. I A. Tu qui
 dem admirationē meam auxisti, non ademisti. G I. Istiuc
 tibi uix possum describere, nisi prius ordinem conuiuij
 depinxero. I A. Pinge igitur. G I. Antronius oblinebat pri-
 mum locum, nisi quod ego illi sedebā dexter, uelut extra
 ordinarius: è regione Antronij Orthrogonus, Orthro-
 gono aſsidebat Verpius, Verpio Strategus natione Græ-
 cus, Antronio sinister aſsidebat filius natu maior. Si quis
 accessisset conuiuia, ei locus dabatur pro dignitate. Pri-
 mium de iure minimum erat uel periculi uel discriminis,
 nisi quod in procerum discis natabant fragmenta bubali
 ni casei. Caterū ex phialis uini aquæq; ferme quatuor
 uallū quoddā fiebat, ut nemo posset attingere quod erat
 appositum, præter tres, ante quos stabat patina, nisi quis
 sustinuisset esse impudentissimus, et transilire septa. Nec
 tamen ea patina diu manebat, sed mox tollebatur, ut

aliquid superesset familia. I A. Quid igitur edebant relictum qui? G I. Suo more deliciabantur. I A. Qui? G I. Panem illum argillacum macerabant uino fecis uetustissima. I A. Tale conuiuium oportuit esse perbreue. G I. Frequenter hora prolixus. I A. Qui potuit? G I. Sublatis ut dixi moris, quae non carebant periculo, ponebatur caseus, unde nulum erat periculum, ne quisquam ullo cultello escario quicquam abraderet. Manebat illa praecleara sex, et suus cuiusque panis. Atque inter haec bellaria tuto miscebatur fabula. Interim prandebat foeminarum senatus. I A. Quid interrim operae? G I. Nihil habebant nobiscum commune, suis horis sibi prandebant ac coenabant. Sed hi cibo capiendo uix semihoram impendebant toto die. I A. Verum apparatus cuiusmodi? G I. Istud tuum est diuinare. I A. At Germanis uix sufficit hora ientaculum, tantumdem in merenda, sesqui hora in prandium, duae horae in coenam, ac nisi affertim expleantur eleganti uino, bonis carnibus ac piscibus, deserunt patronum, et fugiunt in bellum. G I. Suus cuique genti mos est. Itali minimum impendunt gulae pecuniam malunt, quam uoluptatem, et sobrii sunt natura quoque, non solum instituto. I A. Nunc profecto non miror te nobis reddisse tam exile, sed omnino uiuum reddisse demiror, praesertim cum antea capis, perdicibus, turturibus et phasianis assueuisses. G I. Plane perieram, nisi repertum fuisset remedium. I A. Male res agitur, ubi tot remedijs est opus. G I. Effeceram ut mihi iam languescenti in singula conuiuia daretur quarta pars pulli elixi. I A. Nunc incipies uiuere. G I. Non admodum. Emebatur pullus exiguus, ne multum impenderetur, cuiusmodi sex non sufficeret uni boni stomachi Polono in ientaculum. Nec empto dabant cibum,

ne quid esset impendij, itaq; macie enecti ac semiuiui co-
 quebatur ala aut poples, iecur dabatur Orthrogoni filio
 infanti. Ius aut̄ semel atq; iterū ebibebant mulieres subin-
 de noua infusa aqua. Itaq; poples ad me ueniebat pumiv-
 ce siccior, & quouis putri ligno insipidior. Ius nihil erat
 nisi mera aqua. I A. Et tamen audio illic auium genus
 & copiosissimū esse, & elegans, et uile. G I. Est prorsus,
 sed illis charior est pecunia. I A. Satis dedisti pœnarum,
 etiam si Romanū pontificem occidisses, aut si minxisses
 ad sepulchrū diui Petri. G I. Sed audi reliquū fabulæ. Scis
 esse in quaq; hebdomada quinq; dies, quibus uescimur
 carnibus. I A. Nimium. G I. Duos itaq; pullos duntaxat
 emebant. Die Iouis se fingebant oblitus emere, ne uel tor-
 tum pullum eo die apponerēt, uel aliquid superesset. I A.
 Næ iste Antronius superat etiā Euclionem Plautinum.
 Sed piscarijs diebus quo remedio consulebas uitæ? G I.
 Amico cuidā dederam negotium, ut mihi meo ære in sin-
 gulos dies emeret oua tria, duo in prandium, unum in cœ-
 nam. Sed hīc quoq; fœminæ pro recentibus carē emptis
 supponebant semiputria, ut mecum præclarè crederem
 actum, si ex tribus unum esset quod edi posset. Tandē &
 utrem uini purioris mea pecunia emerā, ceterum mulie-
 res effracta scra intra paucos dies exorbuerūt, nō admo-
 dum irato Antronio. I A. Itā ne nullus erat illic, quē tui
 miseresceret? G I. Miseresceret? Imò uidebar illis gluto
 quispiā, & helluo, qui tantum ciborā unus deuorarem.
 Itaq; subinde me admonebat Orthrogonus, haberē eius
 regionis rationem, meaq; consulerem incolumitati, &
 aliquot nostrates cōmemorabat, quibus illic edacitas cō-
 ciliaisset aut mortem, aut morbum grauissimū. Quum is

me uideret delitijs quibusdā, quis illic ex nucleis pineis, aut peponum, melonūq; uenditant pharmacopola, falciv re corpusculum, & assiduis laboribus, & inedia, & iam etiā morbo fractum, subornat medicum mihi amicū & familiarem, ut persuadeat uictus moderatio nē. Egit hoc mecum diligenter. Moxq; sensi subornatū, nec respondi tamen. Quum idem accuratius mecū ageret, nec admonendi faceret finem, Dic, inquā, mihi uir egregie, serio isthac loqueris, an ioco? Serio, inquit. Quid igitur suades ut faciam? A coenis in totū abstinere, & uino adde, ut minimum, aquae dimidium. Risi præclarū consilium. Si me cupis extinctū, huic corpusculo, & raro, & exili, & spiritibus subtilissimis, uel semel à coena abstinere mors esset: id toties ipsa re cōpertum habeo, ut nō libeat iterum experiri. Quid autem futurū censes, si sic pransus à coena temperem? Et tali uino iubes addi aquam? Quasi non praestaret puram aquā bibere quā seculentam. Nec dubito, quin hac te loqui iusserit Orthrogonus. Subrisit medicus, ac mitigauit consilium. Non hac loquor, inquit, Gilberte doctissime, quod in totū arceam te à coenis, licebit gustare ouum, & semel bibere: sic enim ipse uiuo. In coenam coquitur ouū, inde capio uitelli dimidiū, reliquum do filio, mox hausto semicyatho uini, studeo in multā noctem. I A. Num isthac uera prædicabat medicus? C I. Verissima. Nam ipse fortè per uiam ambulans, redibā à sacro, & comes admonerat illic habitare medicū, libuit uidere regnum illius. Erat autē dies dominicus. Pulsauit fores, apertæ sunt, ascendi, offendo medicū cum filio, & eodem famulo prandentem. Apparatus erat duo oia, præterea nihil. I A. Oportuit esse cxāgues homines. C I. Imò ambo

ambo erant pulchrè habito corpore, colore uiuido ac rubido, oculis latis. I A. Vix credibile est. G I. At ego cōperitissima narro. Nec ille solus ad istum uiuit modum, sed complures alij, & imaginibus clari, & re lauta. Polyphagia & polyposia, crede mihi, consuetudinis res est, nō nature. Si quis paulatim assuescat, tandem eò proficiet, ut idem faciat quod Milo, qui bouem eodē die totū absumpsit. I A. Deum immortalē, si tam paruo uictu licet tueri ualetudinem, quantū impendiorum perit Germanis, Anglis, Danis, & Polonis? G I. Plurimū haud dubiè, & quidem nō sine graui, tum ualetudinis, tū ingenij detrimento. I A. Sed quid obstabat, quo minus tibi sufficeret ille uictus? G I. Quia diuersis assuerā, et serum iam erat mutare consuetudinem: quanquā me nō tam offendeat ciborum exiguitas, quā corruptio. Duo oua poterāt sufficere, si fuissent recens nata: uini cyathus erat satis, nisi pro uino daretur sex uapida: dimidiū panis aluisset, nisi pro pane daretur argilla. I A. Adeo ne sordidum esse Antonium in tantis opibus? G I. Arbitror censum illius nō fuisse intra octoginta ducatorū millia. Nec ullus erat annus, quo non accederet lucrū mille ducatorū, ut dicā parcissimi. I A. Sed iuuenes illi quibus hæc parabantur, num eadem utebātur parsimonia? G I. Utebantur, sed domi duntaxat, foris liguriebant, scortabantur, ludebant aleam: quumq; pater in gratiā honestissimorum conuiuariū grauarietur teruntium impendere, iuuenes interdū una nocte sexaginta ducatos perdebant alea. I A. Sic perire solent, quæ sordibus corraduntur. Verū e' tantis periculis incolumis quò nunc te confers? G I. Ad uetustissimū Gallorū contuberniū, sarturus quod illic dispendij factū est.

Polyphagia, edacitas est, & uorādi quædā cupiditas. Polyposia, bibacitas.

Theotimus, qui deū ueneratur & colit.
Philecos, audiendi cupidus, fanæ inuestigator.

PH. Vnde nobis Theotimus noua religionis facies? **TH.** Qui sic? **PH.** Quia seuera frons, oculi in terrā defixi, caput in laeuum humerū nonnihil inflexū, sphaerula precatoria in manibus. **TH.** Si nosse cupis amice, quæ ad te nihil attinent, è spectaculo uenio. **PH.** An spectasti funambulum, aut præstigiariū artificem, aut aliud huic simile? **TH.** Fortasse non ita huic dissimile. **PH.** Equidem nunquā antehac uidi quenquā istiusmodi uultu redeuntem è spectaculo. **TH.** Sed eiusmodi fuit spectacula genus, ut si tu interfuisses, fortassis me incederes aliquantò tristior. **PH.** Quin tu ergò memoras, quid te tam fecerit religiosum? **TH.** Redeo ab exequijs Seraphicis. **PH.** Quid ego audio? Itā ne moriuntur & angeli? **TH.** Non, sed horum sodales. Caterū ne te diutius suspensum habeam, nostri opinor hic apud Pelusios Eusebium hominem clarū & eruditum? **PH.** Illum ne ex principe priuātū, è priuato exulē, è exule tantum non mendicū, penè addiderā sycophantam? **TH.** Rectè diuinasti quem dicā. **PH.** Sed quid illi accidit? **TH.** Hodie sepultus est, à pompa funebri redeo. **PH.** Admodū tristē fuisse oportet, quæ te nobis tam tristem remisit. **TH.** Vereor ut sine lachrymis quæ tibi quod uidi describere. **PH.** At ego uereor ut sine risu possim audire. Sed narra obsecro. **TH.** Scis Eusebiū iampridē fuisse misera ualetudine. **PH.** Scio ante annos aliquot euirato corpusculo. **TH.** In huiusmodi morbis qui lentè cōficiunt hominē, medici certis præfagijs solent mortis diem prædicere. **PH.** Maximè. **TH.** Hi monuerunt hominem, quicquid medicorum ars præstare posset, id omne

summa

summa cura prestitū esse. Deum quidem potentiorē omni medicorū ope, sed quod humana cōiectura deprehendi quiret, nō superesse triduum uitæ. P H. Quid tum postea? T H. Ibi cōtinuō præclarus Eusebius defecto corpusculo totum sanctissimi Francisci amictū induit, raditur, accipit cucullam cinericiā, uestem eiusdē coloris, funem nodosum, fenestratos calceos. P H. Moriturus? T H. Sic est. Quin & profitetur uoce iam moribunda, se Christo militaturū iuxta Francisci regulā, si, quod medici desperabant, daret Deus. Ad hanc professionē adhibiti sunt testes, uiri sanctimonia celebres. In ea ueste moritur uir egregius ad tempus à medicis prædictū. Veniunt ex eo sodalities cōplures, qui funebrem pompam celebrent. P H. Utinam adfuissem isti spectaculo. T H. Illachrymasses, si spectasses qua charitate Seraphici sodales cadauer abluerint, amictū illum sacrosanctū adaptarint, manus in crucis imaginem cōposuerint, pedes nudarint, & nudatos exosculati sint, faciē unguento etiā exhilararint, iuxta præceptū Euangelicum. P H. Prodigiousa humilitas, Seraphicos uiros agere pollinctores ac uestillones. T H. Post hæc pheretra cōposuerunt, & iuxta Pauli doctrinā, Alter alterius onera portate, proprijs humeris fratres fratrem baiularūt per uiam publicā ad monsterium. Ibi solennibus nenijs sepelirunt. Quū uenerabilis illa pompa per uiam incederet, uidi cōplures inuitis oculis effundere lachrymas, quum talem uirum, quem prius uiderāt purpura byssoq; uestitum, nunc conspicerent in amictu Franciscano, fune canabeo cinctum, tam religiosa specie toto corpore cōpositum. Nam & mortui caput erat deflexum in humerum, & manus, ut dixi, decussatim composita.

Decussatim, id est, in formam crucis. Quod uulgo Andree uocant.

posita. Cætera item omnia mirificam quandam religionem præ se ferebant. Quin ipsa turba Seraphica ceruicibus inflexis, oculis in terram defixis, & nenijs adeo lugubribus, ut arbitrer ipsos manes nõ canere lugubrius, multis excutiebat lachrymas & singultus. P H. Sed habebat ne quinq; Francisci uulnera? T H. Ad non ausim affirmare certò. Apparebant in manibus ac pedibus uestigia quedam subliuida, ac uestis in sinistro latere fenestellam habebat. Verum non ausus sum oculos acrius intendere, quod affirmant in huiusmodi rebus curiositatem multis fuisse exitio. P H. Sed nullòs ne illic sensisti ridentes? T H. Sensi, uerum eos suspicor hæreticos esse, quorum hodie plenus est mundus. P H. Ut simpliciter tecum fabuler mi Theotime, uix ipse ualuissem à risu temperare, si isti spectaculo adfuissem. T H. Faxit Deus, ne tu sis istius perimenti contagio corruptus. P H. Nihil hinc periculi est optime Theotime, ego à puero religiose beatum Franciscum, iuxta mundum nec doctum, nec sapientem, sed profunda mundanorum affectuum mortificatione Deo charissimum, semper animo sum ueneratus, cumq; hoc omnes, qui illius ingressi uestigijs ex animo student mundo mortui, Christo uiuere. Nam uestem nihil moror: sed libens ex te didicero, quid festis cõferat mortuo. T H. Margaritas nõ esse porcis obijciendas, nec sanctum dandum canibus, scis ab ipso domino præceptum esse. Proinde si ridendi causa percontaris, nihil ex me audies: sin simpliciter discendi studio, libens impartiam, quod ab illis didici. P H. Profiteor discipulum & attentum, & docilem, & beneuolum. T H. Principio scis quosdam usque adeo ambitiosos, ut non sat habeat superbe, & insolenter uixisse, nisi

nisi & ambitiose sepeliantur mortui. Non sentiunt exanimis, sed tamen uiuentes imaginatione quadam futurae pompae uoluptatem aliquam ac fructum praecipiunt. Hoc quicquid est, affectus abdicare, non negabis opinor aliquam pietatis partem. P H. Fateor, si fastus exequiarum non ualeat alia ratione deuitari. Sed mihi uidetur modestius, si princeps exanimis inuoluatur linteo uili, ac per plebeios uestigiones in uulgari coemeterio inter plebeia cadauera sepeliatur. Nam qui sic efferuntur, quemadmodum elatus est Eusebius, mutasse fastum uidetur uerius, quam uitasse. T H. Deo gratum est quicquid bono fit animo. Illius autem est iudicare cor hominis. Verum quod dixi leue est, sunt alia grauiora. P H. Quae? T H. Profitentur ante mortem Francisci regulam. P H. Videlicet ut eam seruent in campis Elisijs. T H. Non, sed hic, si reuale scant. Et fit aliquoties, ut medicorum sententijs damnati, simul ut sacrosanctam uestem induerint, ope Dei reuiuiscant. P H. Idem saepe numero usu uenit in his, qui uestem eam non induunt. T H. Oportet simpliciter ambulare in uia fidei, si nihil esset eximij fructus in hac re, non ambirent, praesertim apud Italos genere & literis nobiles plurimi, ut in amictu sacrosancto sepeliantur. Ac ne repudies ignotorum hominum exempla, sic sepultus est ille, cui tu merito plurimum tribuis, Rodolphus Agricola, sic nuper Christophorus Longolius. P H. Mea nihil refert quid delirent homines, quum agunt animam, ex te doceri cupio, quid magni boni conferat, hominem metu mortis attonitum, ac certae uitae desperatione perturbatum, profiteri aut uestiri. Quid quod uota sunt irrita, nisi fiant animo sano sobrioque, matura deliberatione, sublato

lato metu, dolo, aut uisut horum nihil sit, professio talis non obligat, nisi post annū probationis, quo gestare iubentur tunicam cum caperone: sic enim loquitur uir ille Seraphicus. Itaq; si reuiuiscant, duplici nomine nō tenentur, neq; enim uotū est, quod ab attonito fit metu mortis ac spe uitæ, neq; professio obligat ante caperone gestatum. TH. Vt cunq; habet obligatio, illi certē putāt se obligari, & illa totius uoluntatis addictio non potest Deo nō esse gratissima. Siquidē hoc est in causa, ut bona opera monachorum, etiam si demus cætera paria, gratiora sunt Deo quàm aliorum, quòd ex optima radice proficiantur. PH. Non excutiā hīc quanti momenti sit, hominem totū se Deo addicere, quū iam sui iuris nō est: ego arbitror unumquenq; Christianū se totū addicere Deo in baptismo, quum renuntiat omnibus pompis & uoluntatibus satanæ, datq; nomen imperatori Christo, posthac illi per omnem uitā militaurus. Et Paulus agens de his qui Christo cōmoriuntur, ut iam sibi non uiuant, sed cū qui pro ipis mortuus est, nō loquitur propriē de monachis, sed de uniuersis Christianis. TH. Opportunē meministi baptismi, sed olim tingebantur, aut aspergebantur agentes animā, quibus tamen dabatur spes æternæ uitæ. PH. Quid episcopi promiserint, non ita magni refert: quid Deus prestare dignetur, nobis incertum est. Si certum fuisset tales aspergine aquulæ repenti fieri ciues cœli, quæ maior poterat aperiri fenestra, ut homines mundo dediti studio per omnem uitā seruirent impijs cupiditatibus, ac tum demū adhiberent aspersiunculam, quum iam amplius peccandi facultas nō esset. Quod si tali baptismo similis est ista professio, præclare consultū est impiē uiuere

Rom. 6.

uiuentibus, ne pereant, hoc est, satanae uiuant, Christo mo-
 riatur. T H. Imò si fas est aliquid ex Seraphicis mysterijs
 prodere, efficacior est illorum professio, quàm baptis-
 mi. P H. Quid audio? T H. In baptismo tantum proluuntur
 crimina, restat anima pura, sed nuda: hic qui proficitur,
 statim datur totius ordinis egregijs meritis, nimirum
 insitus corpori sanctissima sodalitati. P H. Ità ne qui per
 baptismū inseritur corpori Christi, nihil accipit nec a ca-
 pite, nec à corpore? T H. Nihil à Seraphica massa, nisi be-
 neficentia aut fauore promereatur. P H. Quis angelus
 hoc istis reuelauit? T H. Nō angelus ō bone, sed ipse Chri-
 stus ore proprio hoc aliq; permulta beato Frācisco præ-
 sens presenti patefecit. P H. Obsecro te per amicitia no-
 strā atq; obtestor, ne me graueris istis impartiri sermoni-
 bus. T H. Sunt recōditissima mysteria, nec fas est ea pro-
 phanis cōmunicare. P H. Quī profanis amice, qui nulli
 unquam ordini melius uoluerim, quàm Seraphico? T H.
 Sed interdū uellicas eos odiosus. P H. Hoc ipsum Theo-
 time amoris argumentū est: quum eum ordinē nulli gra-
 uius ledant, quàm qui sub illius umbra turpiter uiuunt:
 quisquis optimē uult ordini, necesse est, ut illius corrupto-
 ribus maxime succenseat. T H. At uereor ne Franciscum
 iratum habeā, si quid arcanorū effutiero. P H. Quid ma-
 li meuis ab innocentissimo uiro? T H. Quid? Ne me ex-
 oculet, aut ne mihi mentē adimat, quomodo multos tra-
 ctasse dicitur, qui reclamationē illius quinque uulnerum uer-
 stigijs. P H. Ità ne diui peiores sunt in cœlo, quàm fuerint
 in terris? Audio Franciscum adeo fuisse miti ingenio, ut
 quum pueri per uiam incedenti caseū, lac, rudera & la-
 pides immitterent in rusticanam cucullam à tergo pen-
 dentem,

dentem, nihil offenderetur, sed hilaris incederet, & gaudens. Et nunc factus est iracundus ac uindex. Alio die quum à socio audisset fur, sacrilegus, homicida, incestus, ebriosus, & quicquid criminū in scelerosissimū quemuis congeri potest, confractus egit gratias, confessus illum nihil esse mentitū. Miranti socio quur ita loqueretur. Hec, inquit, omnia, & his sceleratiora patrarā, nisi me numinis fauor seruasset. Vnde igitur nunc factus est uindex?

TH. Sic est, diui in cœlo regnātes ledi nolunt. Quid Cornelio mitius? Quid Antonio mansuetius? Quid Ioanne Baptista patientius dum uiuerent? At nūc quā horrendos morbos immittūt, nisi legitime colantur? PH. Citius crediderim illos adimere morbos, quā immittere. Sed quod mihi dixeris, nec prophano cōmiseris, & tacituro credideris. TH. Agē tua fretus fide dicam, quod quidem ad hanc rem attinet. Obsecro te Francisce, ut te tuisq; sodalibus propitijs sit mihi fas audita loqui. Scis Paulo fuisse sapientiā reconditam, quam non palam, sed occulte loquebatur inter perfectos. Sic habent & illi quedam arcana, quæ non euulgant apud quoslibet, sed beatis uir-
 dibus, alijsq; pijs, & selectis bene uolentibus gregi Seraphico priuatim impartitū. PH. Expecto τειραγίας ἀποκαλυψ. TH. Principiō dominus prædixit patriarchæ Seraphico futurū, ut quō grex Seraphicus magis increbesceret, hōc illi pabulum abundantius suppeditaret. PH. Hic protinus adempta est omnis querela his qui discitāt hoc hominū genere in dies increbescēte grauari populum. TH. Deinde aperuit & hoc, quod quotannis in die illi festo, omnes animæ non modō fratrum, qui sacrosanctum illum gestant habitū, uerū etiam ordini bene cupient

1. Corinth. 2.

Id est, ter fantas reuelationes.

pientium, ac de ipsius sodalibus bene merentium ab igni
 purgatorio liberarentur. P H. Tam familiariter Christus
 cum illo fabulabatur? T H. Quid nisi ut cum amico & so-
 dali, quemadmodum Deus pater fabulabatur cum Mose.
 Moses à Deo traditã legem tulit ad populum, Christus le Exod. 33.
 gem Euangelicam promulgauit, Franciscus legem suam
 angeli manibus bis descriptã, tradidit Seraphicis fratri-
 bus. P H. Expecto tertiam apocalypsim. T H. Verebatur
 egregius ille patriarcha, ne bonum semen quod seminatũ
 erat, noctu uitaret ille malus, & ita cum zizania reuel-
 leretur & triticum. Hunc scrupulum exemit illi dominus
 promittens illi, sibi cura futurũ, ne deficeret semicalcea-
 torum ac cinctorum fune populus usque ad extremum iudi-
 cij diem. P H. O domini clementiã. Alioqui fuerat actum
 de ecclesia Dei. Sed perge. T H. Quarto loco reserauit il-
 lud, quod nullus impiẽ uiuens, diu perseuerare posset in
 eo ordine. P H. An non defecit ab ordine quisquis impiẽ
 uiuit? T H. Non, neque enim Christum statim abnegauit, qui
 scelerate uiuit, quanquam aliquo modo negant Deum,
 qui ore profitentes, factis negant. Sed quisquis abiicit sa-
 cro sanctum habitum, is irreparabiliter defecit ab ordine.
 P H. Quid igitur dicemus de tot monasterijs conuentua-
 lium, qui pecunias habent, qui potant, ludunt aleam, scori-
 tantur, & palam alunt domi concubinas, ne plura com-
 memorem? T H. Franciscus nunquam gestauit uestem tai-
 li colore, nimium fusco, nec usus est cingulo e lino candi-
 do confecto. Proinde illis ubi pulsarint ostium, dicetur, ne
 scio uos: eò quod non habent uestem nuptialem. P H. Est
 ne amplius? T H. Nihil adhuc audisti. Quinto loco pa-
 tescit illi, quod qui male uellet ordini Seraphico, quales

Vestẽ nuptia-
 le. Alludit ad
 parabolam.

Eu. ig. Math.
 21. de inuita-
 tis ad nuptias.

heu minimum multi sunt, nunquam peruenirent ad dimidium aetatis à Deo praefinita, nisi mortem anticipassent, sed omnes pessima morte, quam occisime perituros. P. H. Vidimus isthuc cum in alijs multis alijs, tum nuper in Mattheo cardinale Sedunensi: de semicalceatis pessime & loquebatur, & sentiebat, periit prius quam, opinor, attingeret quinquagesimum annum. T. H. Recte quidem dicitur, sed ille laeserat etiam Cherubicum ordinem. Nam huius

Apud Heluetios quatuor Dominicani exusti.

opera potissimum effectum praedicant, ut Berna quatuor illi Dominicani traderentur flammis, quum alioqui pontificis animum pecunia fuerint expugnaturi. P. H. Sed aiunt illos prodigiosa impietatis orfos fabula. Fictis uisionibus ac miraculis agebant, ut persuaderent, Virginem matrem fuisse contaminatam labe originali, diuum Franciscum non habuisse uera Christi uulnerum uestigia, ea uerius habuisse Catarinam Senensem: sed perfectissima pollicebantur laico conuerso, quem ad hanc fabulam agendam subornaucrunt, & ad hanc imposturam abutebantur corpore domini, postremo etiam fustibus, & uenenis. Denique praedicant hanc telam non fuisse unius monasterij, sed totius ordinis procerum. T. H. Vt cumque ista habent,

Nolite tangere, quasi hoc de folis monachis dictum est.

non temere dictum est à Deo, Nolite tangere Christos meos. P. H. Expecto, si quid superest. T. H. Superest apocalypsis sexta, qua dominus iurauit illi futurum, ut fautores ordinis Seraphici quantumuis impie uiuerent, tamen aliquando domini misericordiam consequerentur, & sceleratam uitam beato fine clauderent. P. H. Etiam ne si in adulterio deprehensi occiderentur? T. H. Quod dominus promisit, non potest non esse ratum. P. H. Sed quibus tandem rebus illi metiuntur fauorem ac beneuolentiam?

TH. Oh dubitas, qui dat, qui uestit, qui culinam instruit,
 iandudum amat. PH. Non amat qui monet, qui docet.
 TH. Hec ipsis domi abundant, & huius generis benefu-
 cia solent alijs largiri, non ab alijs accipere. PH. Plus er-
 go dominus promisit Francisci discipulis, quam suis. Si-
 bi quidem patitur imputari, si quid ipsius respectu bene-
 fiat cuilibet Christiano, sed non promittit malè uiuenti-
 bus uitam aeternam. TH. Nec mirum amice. Nam extre-
 mus Euangelij uigor seruatus est huic ordini. Sed audi
 iam septimam apocalypsim, eamq; postremam. PH. Hic
 sum. TH. Iurauit illi dominus, neminem malè moritu-
 rum, qui in habitu Seraphico moreretur. PH. At quid
 appellas malè mori? TH. Is malè moritur, cuius anima
 relicto corpore reuera defertur ad Tartara, unde nulla est
 redemptio. PH. Vestis igitur nō liberat ab igni purgato-
 rio. TH. Non, nisi quis moriatur in ipso festo beati Fran-
 cisci. Verum an tibi parum uidetur tutum esse à Tartar-
 ro? PH. Maximum ego quidem arbitror. Sed quid de his
 sentiendum, quibus iam mortuis induitur sacra uestis?
 Non enim in ca moriuntur. TH. Si uiui hoc petierunt,
 uoluntas habetur pro facto. PH. At ego quum agerem
 Antuerpiæ, adfui cū cæteris cognatis, matrone cuidam
 agenti animam, aderat Franciscanus, uir admodum ue-
 nerabilis. Is ubi uidet mulierem iam oscitantem, alterum
 brachium illius inseruit suæ uesti, sic, ut etiam aliquā hu-
 meri partem tegeret. Ibi quidā dubitabant, utrum tota
 mulier esset tuta ab inferorum portis, an pars contacta.
 TH. Tota erat tuta, nō aliter, quàm in baptismo pars ho-
 minis tingitur aqua, totus tamen Christianus redditur.
 PH. Mirū cacodæmones tantopere horrere uestē illam.

T H. Magis horrent, quàm crucem domini. Quū efferretur Eusebius, uidi, non solus tamen, agmina nigrorū demonum, muscarū instar assultantium ad corpus, nullus tamen audebat attingere. P H. At interim facies, manus: pedes erant in periculo, quippe nudi. T H. Ut serpentes nec umbrā fraxini, licet porrectā longius, ferre possunt, ita demones uirus illud sacre uestis etiā procul sentiunt. P H. Proinde nō arbitror talia corpora putrescere, alioqui plus animi esset uermibus, quàm cacodæmonibus. T H. Verrisimile narras. P H. Quàm fortunati pediculi qui in tam diuina ueste perpetuò uiuūt. Caterū quum uestis deferatur ad sepulchrum, quid est quod tuetur animā? T H. Vestis umbram secum defert, ea tutam reddit, adeo ut negent quenquā illius ordinis uenire in purgatorium ignem. P H. Ne ego istā apocalypsim, si uera narras, pluris facio, quàm illā Ioannis. Hæc enim expeditam ac facilem ostendit uia, qua cuiuis liceat citra sudorem, citra molestiā, citra pœnitentiam mortem æternā effugere, tota uita suauiter peracta in delicijs. T H. Assentior. P H. Iam igitur mirari desino, si pleriq; Seraphicis sodalibus plurimū tribuant, uerū non queo satis admirari, non deesse qui non uereantur illis oppedere. T H. Nimirū istos scias quotquot uideris, traditos in reprobū sensum, suāq; malitia excæcatos. P H. Posthac ero cauitor, daboq; operā ut in sacrosancta ueste moriar. Verūm extiterunt hoc seculo quidā qui docent, hominem sola fide iustificari, nullo operum præsidio: maximū igitur priuilegium sit, si uestis beet absq; fide. T H. Non simpliciter absq; fide, ne quid erres Philætic. Satis autē est credere, hæc quæ diximus esse promissa à Christo patriarchæ Frācisco.

Philæticus, qui causas exquirat, aut libenter causatur.

cisco. P H. Vel Turcam igitur seruat uestis? T H. Vel
 ipsum Satanā, si se patiat uestiri, & fidem habeat apo-
 calypsi. P H. Iandudū me tuum fecisti, sed unum atq; alte-
 rum scrupulū mihi cupiam per te eximi. T H. Dic. P H.
 Audiui Franciscum suum appellare institutū Euangeli-
 cum. T H. Verū. P H. Sed Euangelij regulam profitentur
 omnes Christiani mea quidē sententia: Quod si istorum
 institutū est Euangelicum, oportet quotquot Christiani
 sunt, eosdem esse Franciscanos. Et in his primas tenebit
 Christus cū apostolis & sanctissima matre. T H. Conui-
 cerces tu quidem, nisi Franciscus quaedā addidisset Euan-
 gelio Christi. P H. Quae? T H. Vestem cinericiā, funem ca-
 nabeum, & pedes nudos. P H. Istis igitur notis dignosci-
 mus Euangelicū à Franciscano? T H. Differunt & cōtra:
 tu pecunia. P H. Verū, ut audio, Franciscus recipi uetat,
 non attingi. Recipit autē uel dominus, uel procurator, uel
 creditor, uel heres, uel mandatarius. Etsi numeret chiro-
 theca munitus, nihilominus recepisse dicitur. Vnde igitur
 hoc nouum interpretamentū ne recipiant, id est, ne
 contingant? T H. Sic interpretatus est Benedictus ponti-
 fex. P H. At non ut pontifex, uerū ut Franciscanus. Alio-
 qui nōne qui sunt obseruantissimi, quū peregrinantur,
 excipiūt linteolo nummos? T H. Faciunt quum urget ne-
 cessitas. P H. At mori satius est, quā uiolare regulā plus
 quā Euangelicā. Deinde nōne passim recipiūt per suos
 procuratores? T H. Quidni? Etiā si dentur aliquot millia,
 id quod nō rarō accidit. P H. At regula dicit, neq; per se,
 neq; per alios. T H. At non contingunt. P H. Ridiculum,
 si contactus impius est, etiā per alios contingūt. T H. Ve-
 rū nō est illis cum procuratoribus actio. P H. Non este

Experiatur hoc qui uelit. T H. Christus nō legitur usquā
 contigisse pecuniā. P H. Esto, sed probabile est Christum
 adolescentulum crebrē parēibus suis emisse oleum, ace-
 tum & olera. Sed extra cōtrouersiam Petrus & Paulus
 contrectarunt. Non est in cōtactus fuga laus pietatis, sed
 in cont. ptu. Vini cōtactus multo periculosior est, quā
 pecuniā, cur non horrent ibi periculū? T H. Quia Fran-
 ciscus non prohibuit. P H. Nonne porrigunt manus suas
 otio molliculas, & pulchrē lotas foeminis salutantibus,
 & nummo fortē inspiciendi causa oblato, resiliunt, ac se
 mununt signo crucis, papae quā Euangelicē. Equidem
 puto Franciscū licet omnis literatura rudē non adeo des-
 sipuisse, ut uetuerit qualemcunq; pecuniā contactū. Et
 tamen si id sensit, quāto periculo suos exposuit, quos iussit
 sit nudis pedibus incedere. Vix enim uitari potest, quin
 aliquando imprudētes calcant nummū humi iacentem.
 T H. Verū n non tangunt manibus. P H. An tactus non
 est sensus toto corpori cōmunis? T H. Est, atque etiam si
 quid tale usu ueniat, non sacrificant nisi confessi. P H. Re-
 ligiose. T H. Verū omīssis cauillationibus, dicā id quod
 res est. Pecuniā multis est eritq; maximorū malorum oc-
 casio. P H. Fateor, sed eadem alijs est multorū bonorum
 materia: diuitiarum amorem lego damnatū, pecuniam
 damnatam nusquam lego. T H. Rectē dicis. Sed quo lon-
 gius absint ab auaritiā morbo, sic prohibitus est contat-
 ctus, quem admodū in Euangelio uetamur iurare, ne inci-
 damus in periurium. P H. Quin igitur uetitus est aspe-
 ctus? T H. Quia facilius est cōtinere manus, quā oculos.
 P H. Et tamen per illas fenestras ingressa est mors. T H.
 Et ideo qui germanē Franciscani sunt, ultra supercilia
 deducunt

deducunt cucullam, tectisq; & in terram defixis oculis
 incedunt, ne quid uideant præter uiam: quod idem uide-
 mus in equis currus onustos trahētibus, utrinq; corium
 capistro additum non sinit eos quicquā uidere, nisi quod
 ante pedes est. P H. Verum age dic mihi, est ne hoc uerū
 quod audio, in regula uetitum, ne quod indultum impe-
 trent à pontifice? T H. Est. P H. Atqui audio nullū homi-
 num genus pluribus instructum indultis, adeo ut liceat
 illis homines ipsorum sententia damnatos, uel ueneno ne-
 care, uel uiuos defodere, citra ullū irregularitatis pericu-
 lum. T H. Non est uana fabula quā audisti, nam mihi nar-
 rauit uir minimè mendax Polonus, se obdormiisse potum
 in templo Franciscanorum, in his angulis, in quibus se-
 dent sceminae per laminas foraminosas confitentes. Ex-
 perrectus cantu nocturno, non ausus est se proderc. De-
 cantatis ex more nocturnalibus, totus fratrum chorus de-
 scendit in aedem inferiorem, ibi erat parata fossa bene la-
 ta, beneq; profunda. Stabant duo iuuenes reuinctis à ter-
 go manibus. Habita est concio de laude obedientiae, pro-
 missa est apud Deum omnium cōmissorum uenia. Non-
 nulla etiā spes iniecta, fore ut deus fratrum animos flecte-
 ret ad misericordiam, si sponte descenderent in foueam,
 seq; supinos reponerent. Factum est, subductisq; scalis,
 omnes simul iniecere terram. P H. Sed siluit ne interim
 ille spectator? T H. Maxime, tum quidem nimirum me-
 tuens, ne si se prodidisset, tertius adderetur fossæ. P H.
 Etiamne hoc illis licet? T H. Licet quoties periclitatur de-
 cus ordinis. Nam ille simulatq; euasisset, passim in omni-
 bus cōuiujs narrabat quæ uiderat, magna Seraphica gē-
 tis inuidia. Nonne præstiterat uiuum sepeliri? P H. For-

tasse. Verum his subtilitatibus omiſſis, qui ſit, ut quum patriarcha iuſſerit incedi nudis pedibus, nunc maxime incedant calceis fenestratis? TH. Duabus de cauſis preceptum hoc mitigatum eſt: altera eſt, ne per imprudenciam tangant pecunia: altera, ne frigus ledat, aut ſpina, aut ſerpentes, aut ſilices, aut aliud ſimile, quum illis ſit per uniuerſum terrarum orbem obambulandum. Ceterum ut id fiat inuiolata regule maiestate, fenestra calcei pedem nudum oſtendit per ſynecdochen. PH. Prædicant ſe profiteri perfectionem Euangelicam: quã aiunt conſtare conſilijs Euangelicis, de quibus inter eruditos magna digladiatio eſt. Et in unoquoque uita ſtatu, locus eſt perfectione Euangelicæ. Sed quid omnium maxime perfectum tibi uidetur inter Euangelij præcepta? TH. Arbitror totum illud quod prodidit Matth. cap. 5. cuius hæc eſt clauſula: Diligite inimicos ueſtros, benefacite his qui uos oderunt, & orate pro perſequentibus & caumlinantibus uos, ut ſitis filij patris ueſtri, qui eſt in cœlis, qui ſolem ſuum oriri facit ſuper bonos & malos, & pluit ſuper iuſtos & iniuſtos. Eſtote ergo uos perfecti, ſicut & pater ueſter cœleſtis perfectus eſt. PH. Commodè reſpondiſti. Sed pater ille diues eſt ac munificus in omnes, nec mendicat à quoquam. TH. Munifici ſunt & illi, ſed opum ſpiritalium, hoc eſt, precum & bonorum operum, quibus opulenti ſunt. PH. Vtinã ſint inter illos exempla charitatis Euangelicæ, quæ maledicta benedictis, iniuriã beneficio penſat. Quid ſibi uult illa tam celebris Alexandri pontificis uox, tutius eſſe regem quamlibet potentem ledere, quam quemlibet ex ordine Franciſcanorum aut Dominicanorum? TH. Ordinis leſam dignitatem ulciſci fas eſt, & quod uni ex mini-

Per ſynecdochen, pars ponitur pro toto ſic Franciſcanorum pars pedis denudatur pro toto ſcilicet pede.

mis malè fit, fit toti ordini. P H. At quur nō potius quod
 uni beneficit, fit toti ordini? Et quur non unus Christianus
 Iesus, totum Christianismū ad uindictā prouocat? Quur
 toties casus ac lapidatus Paulus nō in clamauit suppetias
 aduersus apostolicæ dignitatis uiolatores? Iam si iuxta do
 mini sententiā, Beatius est dare quàm accipere, utiq; per
 fectior est, qui bene uiuens ac docens de suo dat egentibus,
 quàm qui tantū accipit. Alioqui frustra Paulus gloriatur,
 quod gratis prædicauerat Euangeliū. Atq; hic uidetur esse præcipuum
 illius laudatæ addictionis experimentū, si conuitijs impetiti non incandescant,
 si in malè merentes charitatis affectū obtineant. Quid magni est,
 si quis aliquid facultatū relinquat de alieno uicturus aliquantò
 lautius, quū sibi seruet ulciscendi cupiditatem? Cinctorum
 func, semicalceatorū, ubiq; est magna copia: hæc qui præstet,
 quæ perfecta dominus uocat, quæ Apostoli constanter exhibuerunt,
 inter istos nimium rara est auis. T H. Non ignoro quas fabulas
 impij quidā de illis spargāt, sed ego sic affectus sum, ut ubiq;
 uidero illam sacrosanctissimā uestem, putē adesse angelos Dei,
 eamq; domum esse felicē, cuius limen crebrò teritur illorū
 pedibus. P H. Et ego arbitror pauciores esse steriles fœminas,
 ubi illi agunt familiariter. Sed mihi propitius sit Franciscus
 Theotime, qui hætenus tanto in errore sim uersatus. Existimabā
 istorum uestem nihil aliud esse quàm ueste, nec per se meliorem
 ueste nautæ aut calcearij, nisi utentis sanctimonia commendaretur,
 quemadmodum Christi uestis contacta sanauit hæmorrhoißam.
 Alioqui dubitabam, utrum textor, an uestiarius eam uim dedisset
 uesti. T H. Haud dubiè, qui formā dat, dat uim. P H. Post hæc

1. Cor. 9.

Hæmorrhoißa, mulier quæ laborat pro fluuio sanguinis.

hac

hac ergo uiuam suauius, nec me macerabo metu infero-
rum, ac confessionis tædio, aut cruciatu pœnitentiæ.

A M I C I T I A.

EPHORINVS. IOANNES.

EP. Sæpenumero mecum admirari soleo, quem Deū in
consilium adhibuerit natura, quum in omni rerum gene-
re misceret amicicias & inimicitias quasdā arcanas, nec
ullis causis euidentibus probabiles, nisi quod hoc specta-
culo uidetur fuisse deletata, quem admodū nos ex com-
missis inter se gallis gallinaceis, et coturnicibus uolupta-
tē capimus. IO. Nondū satis percipio quid uelis dicere.

EP. Dicam igitur si uis crassiore Minerua. Scis serpen-
tium genus esse inimicū homini. IO. Scio uetus inter illos
& nos esse dissidium & irreconciliabile, futurumq; do-
nec meminerimus illius inauspicati pomi. EP. Nostilac-
certa? IO. Quid ni? EP. Italia magnas habet & uirides.
Hoc animal natura & homini amicū est, et serpentibus
inimicum. IO. Vnde hoc deprehenditur? EP. Vbiq; q;
prospicit homo, ibi cōgregantur lacertæ, obliquato capu-
te diu contemplantes hominis faciem, si expuas, elambūt
saluam ore redditā: uidi & puerorum mictum exorben-
tes. Quin & puerorū manibus tractantur impune, atq;
etiam leduntur, & admote ori gaudent saluā lambere.
Ceterū si cōprehense inter se committantur, dictu mi-
rum quā in sese seuiant, nec appetunt cōmittentem. Si
quis in agris ambulet per uiam cauam nunc hinc, nunc
illinc strepitu dimoti rubi admonent hominem, insuetus
credet serpentem esse, ubi dissexeris lacertæ sunt, alii
quanto capite contemplantes, donec cōsistas, si pergās, se-
quentes. Rursus aliud agentem admonēt. Diceres eas lu-
dere,

Pomo Euan
seduxit serpens
Gen. 3.

dere, uehementerq; delectari hominis aspectu. I O. Mira
 narras. E P. Quodā die uidi prægrandē & mirē uiridem
 in ostio cavi decertantē cum serpente. Primū miraba-
 mur, quid esset rei: nam serpens nobis non erat conspi-
 cuus. Italus admonebat in antro esse hostem. Paulō post
 uenit ad nos lacerta uelut ostendens sua uulnera ac re-
 medium flagitans, scq; tantū nō tangi patiebatur, quo-
 ties autem restabamus, restabat & illa nos contemplās.
 Serpens alterum latus penē totum eroserat, & ex uiridi
 rubrum fecerat. I O. Mihi, si adfuissem, libuisset ulcisci la-
 certæ uicem. E P. At hostis iam se in profundum antrum
 abdiderat: post aliquot tamen dies pauimus oculos no-
 stros uindicta. I O. Gaudeo profectō. Sed quo pacto? E P.
 Fortē inambulabamus per eundē locum: Serpens ē fonte
 uicino biberat, erat enim æstus prodigiosus, adeō ut nos
 quoq; aquæ inopia periclitaremur. Cōmodū occurrit
 ex agris puer natus annos tredecim, eius domus filius, in
 qua tum metu pestilētiæ Bononia profugi rusticabamur,
 gestans rastrū, quo scenum demessum cōuerrunt agrico-
 la, simul ut serpentē uidit, exclamat. I O. Metu fortasse.
 E P. Nequaquā, imō gaudio, uelut insultans deprehenso
 hosti. Ferit raistro, serpens se contrahit, ille nō facit serien-
 di finem, donec contrito capite, serpens in longū porrigi-
 tur. Nam hoc non faciunt nisi morientes. Inde est, quem
 frequenter audisti apologus de cancro, qui serpentē ho-
 spitem occidit, ubi porrectum uidet, sic, inquit, uiuū ince-
 dere oportuit. I O. O factū bene. Quid tum? E P. Puer ar-
 reptum raistro suspendit ē frutice supra antrum. Ibi die-
 bus aliquot uidimus frondes sanie tinctas. Eius ruris agri-
 cole pro comperto nobis aliud quiddam mirabile refe-
 rebant.

rebant. Agricole nonnunquã fesi obdormiunt in agro,
 atq; illic interdũ habent urceum lactis, in cibi simul &
 potus usum. Serpentes summopere lacte capiuntur. Itaq;
 non rarò fit, ut in uas illabantur. Ei malo paratũ habent
 remedium. I O. Quod obsecro? E P. Summũ testa os alio
 circumlinunt. Is odor deterret serpentes. I O. Quid igitur
 sensit Horatius, quũ scriberet allium uenenũ cicutis noi-
 centius, quum sit, ut ais, aduersus uenena remediũ? E P.
 Sed audi quod est durius, interdũ clanculum adrepentes
 in os patens dormientis cõijciunt sese, & in stomachum
 sese cõuoluunt. I O. An non protinus exanimatur homo
 talem nactus hospitẽ? E P. Nõ, sed afflictissimè uiuit, nec
 est ullum mali leuamẽ, nisi ut lacte alijsq; gratissimis ser-
 penti cibus alant hospitẽ. I O. Nihil remedij aduersus tan-
 tum malum? E P. Comesum affatim allium. I O. Non mi-
 rũ igitur si messorum gaudent allio. E P. Et aliàs me detur
 de lassatis labore & aestu. Verũ in hoc discrimine non
 rarò lacerta quãuis pusilla seruat hominẽ. I O. Qui por-
 test? E P. Vbi sensit serpentem insidiari, circumcurvat per
 collum & faciem hominis, nec finem facit, donec prurũ
 tu scalptuq; unguiũ excitetur. Porro qui expergiscitur,
 conspecta in propinquo lacerta, mox intelligit hostẽ ali-
 cubi esse in insidijs, ac circumspiciens deprehendit. I O.
 Mira natura uis. E P. Iam nullũ est animal inimicus ho-
 mini, quàm crocodilus, qui sepe numero totos homines
 deuorat, & arte malitiã adiuuat, hausta aqua lubricans
 semitas quibus descendunt ad Nilum aquam hausturi,
 quò collapsos deuoret. Neq; te fugit delphinum etiam si
 in diuerso elemento natum *φιλαυθρόπρον* esse. I O. Audiui
 fabulam de adamato puero celebrẽ, celebriorem autem
 de

Id est, hominũ
 amatores.

de Arione. E P. Quin & in uenatu mugilum piscatores delphinorum ministerio uice canū utuntur, qui accepta præde portiuncula recedunt. Quin & castigari sese patiuntur, si quid in uenatu deliquerint. In mari uero frequenter nauigantibus apparent, gaudio gestientes, & in summis undis lusitantes. Interdum adnantes ad nauim, nonnunquā & tensa uela transilientes, adeo delectatur hominum cōsuetudine. Verūm ut hominum est studio, sus delphinus, ita crocodilo capitalis est hostis. Egreditur mare, & in Nilum, in quo regnat crocodilus, audet uenire, cōgressurus cum dentibus, unguibus & squamis ferro etiam impenetrabilibus armata belua, ipse nec ad morsum satis instructus, quippe os habens ad pectus uergens. Sed impetu fertur in hostem, ac iam illi proximus repente submitti sese, erectisq; in tergo pinnis mollia uētris perscindit, aliās inuulnerabili. 10. Mirum est quodq; animal statim agnoscere hostem suū, etiam nunquā ante uisum, scireq; & quur impetatur, et qua ladi, aut sese tueri possit, quum hoc homini sit negatum, qui ne regulum quidē horreret, nisi admonitus, malō ue doctus. E P. Scis equū animal obsequijs hominum natum. Huic capitale disidiū est cum urso homini noxia bestia. Agnoscit hostem nunquā uisum, ac protinus se parat ad pugñā. 10. Quibus armis pugnat? E P. Arte potius quā uiribus. Transilit ursum, & in ipso saltu posteriores calces impingit in caput. Atq; ursus interim unguibus scalpit equini uentris mollia. Asp̄is homini uenenum est immedicabile, cum hac belligeratur ichneumon. Idem exitialis hostis crocodilo. Similis affectus est elephantis erga hominem: nam & uiatorem simpliciter errantem clementer

Delphini cū
crocodilo pugnam uide apud Plin. lib. 8. cap. 25.

menter reducunt in uiam, & agnoscunt amantq; doctores
rem suam. Feruntur & exempla deuoti amoris erga cer-
tos homines. Siquidem unus adamauit in Aegypto mu-
lierculam corollis uendentem, Aristophani grammatico
charam. Alius Menandrum Syracusanum adolescentem
sic amauit, ut desiderium illius quoties non uideret, inedia
testatus sit. Sed ne hæc quæ plurima commemorantur, rei-
ferre pergamus, cum Bochus rex in triginta quosdam se-
uire decreuisset, eos totidem elephantis obiecit, stipitibus
alligatos. Quumq; immisi essent, qui inter elephantos
procurstantes eos lacefferent, nunquam efficere potuer-
unt, ut se regie crudelitatis ministros preberent. Atq;
huic animanti *φιδουβρωτων* bellum exitiale est cum draconi-
bus Indicis, qui feruntur esse maximi, ut frequenter in pu-
gna pereat uterq;. Porro draco inimicus est homini, etiã

Vide Plin. li.
10. ca. 4. et 5.

Plini. lib. 8.
cap. 10.

non laceffit. Simile disidiu est aquila cum draconibus
minoribus, quum homini sit innoxia, imò quum feratur
etiam amatorios ignes sentire erga certas puellas. Eidem
aui bellum interneciuum est cum Cyminde, id est, nocturno
no accipitre. Elefantus odii etiam murem animal hor-
mini quoq; molestum, eoq; abhorret à pabulo in quo mu-
rem cospexerit. Nec causa uquet, quur oderit. Nam hiru-
dinem merito horrent, quod ea in potu hausta grauissi-
me scrutientur. Iam uix ullum animal amicus homini
quam canis, nec inimicus quam lupus, ut quod aspectu
quoq; uocem adimat: & inter hæc summa discordia est,
quemadmodu ouum generi lupus infestissimus, quod toi-
tu pendet à prouidentia hominum, quoru præcipua cu-
ra est tueri animal innoxium, & alendo homini natu: in-
lupum uero uelut in publicum humani generis hostem
armant

armantur omnes, præcipuè canum commilitio, quæ res
 etiã prouerbio fecit locum, Non magis parcemus quàm
 lupis. Lepus marinus immedicabile est homini uenenũ,
 si quis imprudens gustauerit: at rursus hominis cõtactus
 mors est lepori. Panthera sæua est in hominem, et tamen
 adeò terretur ab hyena, ut ne congredi quidẽ sustineat.
 Hinc narrant, si quis quid secum gestet de corio hyenæ,
 à panthera non appeti, tam sagax est naturæ sensus. Ad
 dunt et illud, si pelles utriusq; belluæ suspendas inuicẽ ex
 aduerso, panthericæ pilos defluere. Araneus homini do
 mesticum est animal, exitiale uerò serpenti, adeò, ut fortè
 cõspicatus sub arbore serpentem apricantẽ, filo se libret,
 & aculeum mediæ infigat fronti tam acri uulnere, ut ser
 pens dolore rotans sese in gyrũ tandẽ emoriatur. Accepi
 ab ijs qui spectarunt, simile disidiũ esse araneo cũ buffo
 nibus, sed buffonẽ ictum, sibi plantagine admorsa mede
 ri. Audies fabulam Britannicã. Scis illic conclauium so
 lum cõsterni scirpis uirentibus. Monachus quidã fascicu
 los aliquot scirporũ in cubiculum cõgesserat sparsurus
 quum esset cõmodum. Is quũ à prandio supinus dormi
 ret, buffo ingens erepsit, & os dormientis obsedit, infixis
 superno atq; inferno labro quatuor pedibus. Detrahere
 buffonẽ certa mors erat, non amoueri quiddã erat mor
 te crudelius. Quidã suaserunt ut monachus ad fenestram
 deferretur supinus, in qua ingens araneus habebat telã.
 Factum est. Mox araneus hoste cõspecto filo se librat, &
 buffoni spiculum infigit, ac filo se recipit in telam. Intu
 muit buffo, sed non est auulsus. Repetitur ab araneo, ma
 gis intumuit, sed uixit. Tertio ictus adduxit pedes, ac
 mortuus decidit. Hanc gratiã araneus retulit hospiti suo.

Luporum in
 terfectoibus
 præmiũ olim
 cõstitutũ. Vi
 de Chil. 2. cẽ.
 2. prouer. 72.

10. Mira narras. E P. Addā quod non legi, sed his oculis
 cōspexi. Simius supra modum horret testudinem. Huius
 rei quidā dedit nobis specimen Romæ. Puero suo in uer-
 ticem imposuit testudinem, & pileo contextit. Dein pro-
 ducit ad simium. Ilico simius gaudēs insiliit in humeros
 pueri uenaturus pediculos, sublato pileo reperit testudi-
 nem. Mirum erat spectaculum quanto cum horrore resi-
 licrit bestia, quā expauerit, quā timide respexerit an-
 sequeretur testudo. Additum est aliud specimen: alliga-
 uimus testudinem catenā à qua reuinctus erat simius, ut
 effugere non posset, quin saltem aspiceret, incredibile di-
 ctu, quanto perc fuerit scrutatus: tantum non metu ex-
 animabatur, interdū auersus posterioribus pedibus de-
 pellere tentauit hærentem bestiam. Tandē quicquid erat
 in aluo aut uesica oneris reiecit. Sequuta est ex pauore
 febris, ut nobis fuerit soluendus à catena, & aqua uino
 temperata refocillandus. 10. Atqui nihil est, quod sibi à
 testudine metuat simius. E P. Fortassis aliquid est quod
 nos fugit, naturæ cognitum. Nam cur acanthis oderit asi-
 nū, causa in præceptu est, quod ille se affricat spinis, in qui-
 bus nidulatur auicula, & flores eius depascitur. Tantius
 aut error habet acanthidem, ut si quādo procul a sinum
 rudentem audiat, oua deiiciat, pulli è nido decidant me-
 tu. Nec patitur hostem impunē. 10. Sed qua tandem in-
 re achantis lædit asinum? E P. Rostro fodit illius hulcera
 fustibus & oneribus facta, pungit & mollia narium. Po-
 test item aliquid causæ diuinari, quæ inter uulpes et mi-
 nos mutua sit similtas, quod auis rapax alterius catu-
 lis insidietur. Fortasse uulpes uicissim illius pullis: quæ
 causa disidij est inter sorices et ardeolas. Eadē fere ratio
 est,

est, inter asalon paruum auiculam & uulpem. Nam asalon oua coruorum frangit. Eadem infestatur à uulpibus, & uicissim illas infestat, catulos earum uellicans. Quod ubi uiderint corui, uulpibus uelut aduersus communem hostem suppetias ferunt. At uix diuinare liceat, quã ob causam inter se oderint olores & aquila, coruus & chlorio, cornix & noctua, aquila & trochilus, nisi hoc male habet aquilã, quod ille rex auium uocetur. Quir male conuenit cū noctua cæteris minoribus auibus, mustelæ cum cornice, turturi cum pyræli, ichneumenibus uestibis cum phalangijs araneis, anatibus cū gauijs, harpæ cū triorchie accipitre, thoibus cum leonibus. Præterea quur sorices formicosam horreant arborẽ? Vnde tam irreconciliabile bellum inter scarabeum & aquilã? Nam apologus ex ipsa animantium natura cõuictus est. Vnde quod iuxta Olynthum in certo terræ spatio non uiuãt scarabei, si infestatur. Et inter aquatilia, quã ob causam mugil & lupus mutuo odio flagrant, sicut cõger & murena, caudas inter se prærodentes. Polypum in tantum horret locusta piscis, ut si eum iuxta uiderit, metu emoriatur. Sic quædam animalia mirè iunxit arcanus quidã beneuolentiæ affectus, ueluti pauones columbis, turtures cū psittacis, merulas cum turdis, cornices cum ardeolis, qui sibi uicissim auxiliantur aduersus uulpium genus. Harpã & miluium aduersus triorchyn accipitris genus, cõmunem hostem. Balenæ musculus piscis exiguus prænatans monstrat uiam, nec apparet quamobrem illi uelit inferuire. Nam quod crocodilus fauces porrigit trochilo auiculæ, amicitia dici nõ potest, quum utrunq; animal suo ducatur cõmodo. Crocodilus gaudet sibi purgari dentes, et scabedi uolupta

De scarabeo
et aquila uide
Chil. 3. cent.
7. prouercio.

tem amplectitur: auicula cibum querit, uescens piscium reliquijs inter dentes haerentibus. Consimili ratione conuus inequitat dorso suis. Inter anthū & ægithū tam pertinax est odium, ut negent sanguinē illorum posse misceri. Quemadmodū narrant aliarum aniū pennas absumi, si aquilinis misceatur. Accipiter est infestus columbino generi, sed has defendit tinnunculus auicula, cuius conspectum & uocem mirū in modum horret accipiter. Nec hoc latet columbas. Vbicūq; tinnunculus reconditus est, ab ea sede non migrāt, fiducia protectoris. Quis causam conijciat, quur aut bene uelit generi columbino tinnunculus, aut quur tinnunculum horreat accipiter? Atq; ut interdum animalculum minimū praesidio est ingenti beluae, ita contra à minutissimis exitiū est maximis. Est pisciculus scorpij effigie, magnitudine aranci piscis: is sub pinna affigit sese aculco tyannis interdū magnitudinem delphini superantibus, tanto dolore, ut nonnunquā in naues insiliant: idem facit mugilibus. Quid est quur leo animal cunctis tremendum, expauescat galli gallinacci cantum? 10. Ne sim in hoc cōuiuio prorsus a symbolis, referam quod olim his oculis uidi in aedibus Thomae Mori, clarissimi apud Anglos uiri. Alebat domi simiū praegrandem: tum forte, quò reualesceret à uulnere solus obambulare sinebatur. In extremo horti erant inclusi cuniculi, quibus insidiabatur mustella. Id simius procul quietus & otiosus spectabat, donec uideret cuniculis nihil esse periculi. Ceterum posteaquā mustella labefacta esset caueā a muro reuulsam, iamq; periculū esset, ne cuniculi à tergo nudati praeda essent hosti, accurrit simius, & conscensa trabe quadā, caueam retraxit in locū pristinum, tanta arte

arte ut homo non posset dexterius. Ex quo perspicuum
hoc animantiū genus simijs esse charum. Ipsi cuniculi
non intelligebant suum periculum, sed hostem suum per
cancellos osculabātur. Simius opitulatus est periclitanti
simplicitati. E P. Omnibus catulis minoribus delectatur
simij gaudentq; fouere sinu & cōplecti. Sed pius ille si-
mius dignus erat aliquo pietatis premio. 10. Habuit.
E P. Quod ē 10. Reperit illic frustum panis à pueris, ut
opinor, proiectum: id arreptū comedit. E P. Verūm mi-
hi uidetur mirabilius hoc genus sympathias & antipa-
thias, sic enim Græci uocant amicitie & inimicitie natu-
rales affectus, etiā in rebus anima aut certē sensu carenti-
bus deprehendi. Omitto iam dicere de fraxino, cuius nec
umbram quamuis in longū porrectam ferunt serpentes,
adeo ut si locū in gyrum circundens igni, serpens, citius
in flammā eat, quā ad arborē fugiat. Nam huius gener-
is exempla sunt innumera. Eruce cū membranis inclu-
sa, occulto nature opificio transfiguratur in papiliones,
mortuis similime uidentur, ne ad contactū quidem sese
mouent, nisi transeunte araneo. Hominis prementis di-
gitum nō sentiunt, et sentiunt leuissimi animantis leuiter
incedentis pedes. Ibi demū uiuit. 10. Sentit hostem capi-
talem nondum natū insectum. Isti non omnino dissimile
est, quod narrāt de ferro cæsis, ad quos si cæteri accedāt,
nihil accidere noui: sin is qui necauit, cōtinuò profluere
sanguinem, uelut ex recenti uulnere: atq; hoc indicio fe-
runt frequenter proditū cædis autorem. E P. Nec est u-
nū quod audisti. Sed ne persequamur fabulas Democriti-
cas, nōne cōperimus et experimentis tantum esse dissen-
sionis inter quercū & oleam, ut utraq; in alterius scrobe
posita

posita emoriatur. Quercui aut tam malè cōuenire cum iuglande, u: in propinquo posita extinguitur, tametsi iuglans cunctis fere satis & arboribus noxia est. Rursus quum uitis clauiculis suis omnia complecti soleat, solam brassicā refugit, et perinde quasi sentiat, in diuersam partem sese uertit. Quis admonet uitem, hostē esse in propinquo? Est enim brassicæ succus uino contrarius, eoq; solet edī aduersus ebrietatem. Nec deest brassicæ suus hostis. Siquidē opposita cyclamino & origano exarescit. Similis affectus est inter cicutā et uinum, cicutā homini uenenum est, cicutæ uinum. Quod est illud arcanum commercium inter liliū & alliuū, ut in propinquo nascentia mutuo sibi gratificentur. Nam allio plus est uigoris, & liliū flores suauius olent. Quid hīc memorem de coniugijs arborum, quarum scēminæ sterilescūt, nisi in propinquo sit mascula? Oleum soli calci miscetur, quum utraq; res pariter oderit aquā. Pix attrahit oleum, quum utrunq; sit pingue. Argento uiuo innatāt omnia excepto auro. Id solum ad se trahit & cōplectitur. Quis ille naturæ sensus, ut adamas, quam libet duris resistens, sanguine hircino mollescat? Quin & inter ipsa uenena dissidia uideas. Scorpius si fortē repat per aconitum, pallefcit ac torpescit. Eidem adeo noxia est herba cui nomen cerastis, ut qui semen modò eius tractarit digitis, impune cōtrectet scorpionum. Sed harum rerū, quæ sunt innumera, cōsideratio ad rei medicæ professores pertinet. Quenam est illa uis uel amicitie, uel dissidij inter chalybē & magnetem, ut materia natura grauis ad lapidē currat & inhereat, uelut osculo, & ab eodem citra contactum refugiat: tam quum aqua se facīle misceat rebus omnibus, maxime sibi,

tamen sunt quæ tanquam odio mutuo mixturam refu-
 giunt, uelut amnis qui in Fucinum lacum infectus super-
 meatur, in Larium Adria, in Verbanum Ticinus, in Benat-
 cum Mincius, in Seuiam Ollius, in Lemana Rhodanus, è
 quibus nonnulli multorum milium transitu, hospitales suas
 aquas tantum, nec largiores, quam intulere, euehunt. Ti-
 gris influit in lacum Arethusam, ac per eum uelut hospes
 fertur sic, ut nec color, nec pisces, nec aquarum natura
 misceatur. Ad hæc quum cætera ferè flumina properent
 in mare procurrere, quedam tamè uelut exosa mare prius,
 quam eò perueniant, abluunt sese in terram. Simile quid-
 dam uidemus & in uentis. Auster homini pestilens est,
 huic contrarius Boreas salubris. Alter nubes cõtrahit, al-
 ter dissipat. Iam si qua fides astrologis, sunt & sideribus
 quidam amicitie & inimicitie affectus. Quedam amice
 homini, quedam infesta. Rursus sunt quæ homini aduer-
 sus nocentium uim opitulantur. Adeò nihil est in ulla na-
 tura parte, quod nõ per hæc disidia, concordiasq; et no-
 xam, & remedium homini suppeditet. 10. Fortasse & ul-
 tra coelos quiddam deprehendere liceat. Etenim si magis
 credimus, uinum quæq; mortaliu duo comitantur genij,
 alter amicus alter maleuolus. E P. Nobis amice satis est
 ad coelum usq; peruenisse, etiam si nõ hoc quoq; septum
 transiliamus. Redeamus ad boues & equos. 10. Ne tu
 præclarum facis saltum. E P. Illud nobis magis admiran-
 dum est, quod in eadem prosus animantium specie de-
 prehendamus amoris et odij uestigia, nulla euidente cau-
 sa. Sic enim nobis persuadere conantur equisones & bur-
 bulci: in iisdem pascuis aut eodem in stabulo, bos bo-
 uem, equus equum gaudet habere uicinum, qui alium non

ferat. Equidem arbitror similes affectus esse in omni animalium genere, præter sexus fauorē. Sed in nullo genere euidentius, quàm in homine. Siquidē in plurimis manifestum est, quod de suo in Volusiū affectu profiteretur Catullus: Nō amo te Volusi, nec possum dicere quare: Hoc tantū possum dicere, nō amo te. Verū in adultis fortasē se diuinet alius aliam causam, in pueris, qui solo nature sensu ducuntur, quid est illud, quod sic hūc illi tanto amore cōciliat, rursus aliū ab hoc tanto dissidio separet? Ipse quum puer essem natus annos plus minus octo, incidi in quendā meæ ætatis, aut fortassis anno maiore, prodigiosæ uanitatē, adeo ut ad omnem occasionem ex tempore monstrosa quēdā cōfingeret. Occurrebat mulier, Vides, inquit, hęc? Video. Cum hac decies concubui. Transibamus ponticulum angustū iuxta molā. Vbi uidit me horrescentem ad conspectū aquæ ob profunditatē nigrantis, In hanc, inquit, aquā aliquādo prolapsus sum. Quid ais? Illic reperi cadauer hominis, accinctum crumena, in ea erāt anuli tres. Quū nullus esset mentiendi finis, sic puer horruī puerū, ut uiperā minus, nulla certa ratione, cū talibus mendacijs alij delectarētur, sed tantū arcana nature sensu. Neq; uerò id fuit temporarium, imò & hodie sic horreo natura uanos, ut cōspectis illis sentiam totum corporis habitum cōmoueri. Tale quiddā in Achille notat Homerus, quū profiteretur mēdaces sibi æquē odiosos, atq; ipsas inferorū portas. Hoc ingenio quum natus sim, tamen hoc cōtrā fato natus uideor, ut per omnem uitam mihi cum mendacibus, et impostericibus fuerit res. I O. At nondum uideo scopū, quò totus hic sermo cōfertur. E P. Expediam paucis. Sunt qui felicitatem petant à magicis artibus

artibus, sunt qui ab astris, ego nullam certiorē ad felicitatem uia arbitror inueniri posse, quā si quisq; abstineat ab eo uita genere, à quo naturæ sensu tacito abhorret, ad id se conferat, quò propensus est, semper excludo turpia. Item ab eorum consuetudine se subducatur, cum quorum genijs sentit suo genio non conuenire, & his se compulet, ad quos arcano naturæ fertur affectu. 10. Id si fiat inter paucos erit amicitia. E P. Christiana charitas se dilatat ad uniuersos, familiaritas autem cum paucis habenda est. Et qui nullum quāuis malū lēdit, gauisurus etiam si resipiscat, satis opinor Christiane diligit omnes.

P R O B L E M A.

C V R I O. A L P H I V S.

G V. Lubens ex te rerum plurimarū perito discerē quidam, si tibi non sit molestū. A L. Agē Curio percontare, quod uoles, ne nō respondeas tuo nomini. C V. Equidem nō grauabor dici Curio, modò ne addas animal illud monosyllabū, Veneri iuxtā ac Mineruæ inuisum. A L. Dic igitur, quid uelis. C V. Scire cupio, quid sit, quod appellamus graue, & leue. A L. Eadē opera roga, quid sit frigidum, & calidū. Quin tu isthuc problema baiulis proponis potius, quā mihi, aut si mauis asinis, qui grauitatem oneris demissis auriculis indicant. C V. At ego nō asinā, sed philosophicam resposionē expecto, præsertim ab Alphio. A L. Graue est, quod suapte natura fertur deorsum: leue, quod sursum. C V. Quur igitur Antipodes, qui infra nos sunt, nō decidunt in subiectum cœlum? A L. Pariter illi mirantur quāobrem tu nō decidas in cœlum, nō subiectum, sed imminens. Cœlū enim est supra omnia quæ intus cōplectitur, nec Antipodes sunt infrā te, nihilo

Q 3 magis

magis, quàm tu supra illos: contra nos esse possunt, infra nos nō possunt. Alioqui iustius admirareris, quur rupes quas sustinet Antipodū terra, non decidant, coelūq; per rumpant. C V. Quæ est igitur natiua sedes grauium, quæ contrā leuium? A L. Ad terram natiuo motu deferuntur omnia grauiā, ad coelum leuiā, de motu uiolento aut ani malis iam non loquimur. C V. Est igitur motus aliquis, qui dicitur animalis? A L. Est. C V. Quinā? A L. Is fertur iuxta quatuor corporis situs, prorsum, retrorsum, ad dexterā, ad leuā, & in circum, et in principio, ac fine ce lerior est, in medio lentior. Nam in initio uigor addit ala critatē, in fine propinquo spes perueniēdi, quo tendit ani mal. C V. Nescio, quid alijs accidat animalibus, sed habeo famulā, quæ lassā est prius, quàm incipiat, delassata prius, quàm opus absoluat. Verūm redi ad id, quod agere cœpi sti. A L. Natiuo inquā motu, quæ grauiā sunt ferūtur de orsum. Et quò quid; grauius est, hoc celeriore motu fer tur ad terram: quò leuius, hoc maiore impetu rapitur in coelū. Cōtrā fit in motu uiolēto, qui celerior in initio, pau latim segnescit, quū cōtrā fiat in motu naturali, ueluti sa gitta in altū missa, & saxū ex alto decidens. C V. Atqui ego putabā homines sic per orbē terræ discurrere, quem admodū minutissimæ formicæ cursitāt in prægrādi spha ra, hæret undiq; nec ulli decidit. A L. In causa sunt, spha ra superficies nō nihil habens asperū, tum scabrics quæ dam in formicarū pedibus, quā habēt insecta ferē omnia, postremò corpusculorū leuitas, id si non credis, fac spha ram uitreā bene leuem, & glabrā, uidebis solas formicās non decidere, quæ in summo uersantur orbe. C V. Si quis Deus orbē terræ medum perterebret, hinc usq; ad Antiu

pedes perpediculo per centrū demisso, quemadmodum
 solent Cosmographi, terræ totius situm in globis ligneis
 representantes, tum si saxū conijcias in foramē, quo per-
 feretur? A L. Vsq; ad terræ centrū, ibi quies est omnium
 grauium. C V. Quid si Antipodes quoq; ex aduerso mit-
 tant lapidem? A L. Tunc lapis occurreret lapidi circa cen-
 trum, ibi cōquiescet uterq;. C V. Agē, si uerum est, quod
 dixisti, motum natiuū progressu magis ac magis incitari,
 si nihil obstat, lapis aut plumbū coniectum in foramen,
 ob motus uehementiā prætercurreret centrum, iamq; præ-
 termissio centro rursus motus crit uiolentus. A L. Plum-
 bum nunquā perueniret ad centrum, nisi liquefactū, sed
 lapis si prætercat centrū motu iam uiolento, primū se-
 gnius feretur, nec aliter redibit ad centrū, quā lapis ui-
 in altum proiectus redit in terrā. C V. Sed recurrēs nati-
 uo motu, rursus cōciato impetu præteruehetur centrum,
 itaq; fiet, ut nunquā quiescat lapis. A L. Conquiescet tan-
 dē prætercurrentis, ac recurrēs, donec peruentū fuerit ad
 æquilibrium. C V. At si nihil est in rerū natura uacuum,
 oportet foramē illud aëre plenū esse. A L. Esto. C V. Pen-
 debit igitur in aëre corpus natura graue. A L. Quid ni,
 quemadmodū chalybs in aëre pendet, undiq; librātib;
 magnetibus. Quid aut prodigiū si unicum saxū pendeat
 in meditullio aëris, quū tota terra tot rupibus onusta ad
 istum pendeat modū? C V. Sed ubi est terræ centrū? A L.
 Vbi est circuli centrum? C V. Id quidē est punctum indi-
 uisibile. Si tantillum est terræ centrū, quisquis perforauerit
 mediam terrā, auferet centrum, nec habebunt grauia
 quō ferātur. A L. Ne tu satis otiose nugaris. C V. Ne que-
 so succenseas, discendi studio loquor, quicquid loquor. Si
 quis

quis terra spherā perterebret non per ipsum centrum, sed à latere, puta ut absit à centro centū stadijs, quò tum feretur coniectus lapis? A L. Non feretur rectà per foramen, imò potius rectà, sed ad centrum: itaq; prius, quam perueniet ad medium, iam cōquiescet in terra quæ ad leuam est, si centrū est ad leuā. C V. Sed quid est hoc, quod reddit corpus graue aut leue? A L. Ad isthuc respondeat tibi Deus, quur ignem fecerit omnium leuissimū, aërem proxima leuitate, terrā grauissimam, proxima grauitate aquā. C V. Quur igitur nubes aqueæ, pendent in sublimi aëre? A L. Quoniā à sole attrahente concipiunt naturam igneam, quemadmodū fumus è lignis humentibus uiolento calore excussus. C V. Quur igitur tanto pondere decidunt, ut interdū montes in planiciem redigant? A L. Concretio densitasq; addit pondus. Alioqui possunt sic uideri sustineri ab aëre subiecto, quemadmodū tenuis ferri lamina sustinetur summa aqua. C V. Sic igitur putas, quod plurimum habet igneæ nature esse leuissimū, quod terrene grauissimū. A L. Haud procul abes à scopo. C V. At qui nec quiuis aër pariter leuis est, nec queuis terra pariter grauis, idem de aqua fortasse sentiendum. A L. Nec mirum, quū ista quæ nominasti, non sint elementa pura, sed ex uarijs elemētis temperata: itaq; probabile est eam terram esse leuissimā, quæ plurimum habet ignis aut aëris admixtum, eam aquā esse grauissimā, quæ grauiorem terram habet admixtā, qualem arbitror esse marinā, et eam unde conficitur sal: itidem aër aquæ terræ ue proximus, grauior est, aut certè minus leuis est eo, qui procul abest à terra. C V. Vtrum habet plus terrene nature, lapis, an plumbum? A L. Lapis. C V. Et tamen plumbum la
pide

p̄ide grauius est pro ratione portionis. A L. In causa est
 dēfitas: lapis enim rarior est, coq; plus habet aēris, quā
 plumbum. Hinc est quòd uidemus quoddā terrae genus
 deficcatum, si cōiiciatur in aquam non subsidere, sed na
 tare: eadem de causa uidemus totos agros natantes: susti
 nentur enim cauis radicibus arundinū, aliarumq; palu
 strium herbarum inter se cōncxis. C V. Hinc fortassis
 pumicū leuitas. A L. Quia pleni cauernis sunt, prāterea
 multo igni decocti: submittūtur enim è locis ardentibus.
 C V. Vnde tanta suberis leuitas? A L. Iam dictum est. Ra
 ritas enim in causa est. C V. Vtrum est grauius plumbū,
 an aurum? A L. Aurum opinor. C V. Aurum tamen uide
 tur habere plus igneae naturae. A L. Quia noctu uelut ig
 nis lucet, ut ait Pindarus. C V. Scilicet. A L. Sed densitas
 in auro maior. C V. Vnde id deprehenditur? A L. Respon
 debunt aurifices, nec argentum, nec plumbū, nec es Cy
 prium, nec ullum simile genus latius diducitur malleo,
 quā aurum. Eadē ratione philosophi deprehenderunt
 nihil esse liquidius melle & oleo, quòd si quis haec inun
 ctione dilatet, et latissimè diffunditur humor, & siccescit
 serius. C V. Sed utrum grauius est oleum an aqua? A L. Si
 de oleo lini loqueris, arbitror oleum esse grauius. C V.
 Quur igitur aqua supernatat oleum? A L. Leuitas nō est
 in causa, sed ignea olei natura, tum peculiaris omnium
 pinguium uis ab aqua abhorrens, quae est in herba qua
 dicitur ἀβαντος. C V. Quur igitur non natat ferrum igni
 candens? A L. Quia non est calor natiuus. Et ideo citius
 penetrat aquā, quod caloris magnitudo dispellit obstan
 tem liquorē. Sic cuneus ferreus citius petit ima, quā
 lamina. C V. Vtrum intolerabilius est ferrū candens, an
 frigidum?

frigidum? A L. Candens. C V. Grauius igitur. A L. Est, si
 cōmodius est gestare manu paleam incensam, quā silu
 cem frigidium. C V. Quid est in causa quod lignū ligno
 leuius aut grauius est? A L. Densitas ac raritas. C V. At
 ipse noui quendā ē familia regis Britannia, qui in conuiu
 uio ostendit nobis lignū, eius ut aiebat, arboris, quae fert
 aloēn: adeò solidū erat, ut lapis uideri posset: adeò manu
 bus libranti leue, ut arundo uideri posset, & si quid sicca
 arundine leuius: impositū uino (putabat enim ita depelli
 uenena) mox properabat ad fundum, ut uix plumbū cer
 lerius. A L. Nec densitas, nec raritas semper in causa est,
 sed peculiaris & occulta in rebus cognatio, quae facit ut
 quedā sese amplectantur, aut refugiant, ueluti magnes
 attrahit chalybē, uitis refugit brassicā, & flamma etiam
 ē longinquo ad naphtham transuolat, aliquantō in inferiore
 loco positā, quum naphtha sit natura grauis, flamma lei
 uis. C V. Omne genus aeris innatat argēto uiuo, solum au
 rum subsidit et circunvoluitur, quum argentū uiuum sit
 materia liquidissima. A L. Nō habeo quod respondeam,
 nisi peculiarem naturae cognationē: ad hoc enim natum
 est argentum uiuum, ut purget aurū. C V. Cur Arcthusa
 fluuius subter mare Sic anum transit, ac non potius innat
 tat, quum antea dixeris marinā aquam fluuiatili esse gra
 uio rem? A L. Naturale disidiū est in causa, sed arcanum.
 C V. Quur natāt cygni, quum homines eandem aquam
 ingressi pessum eant? A L. In causa non est tantum penna
 rum cōcauitas leuitasq; uerū etiam siccitas, quā aqua
 refugit: hinc est quod in panno linō ue uehementer sic
 co, si ponas aquam aut uinum, in globum se cōtrahit, sin
 in humidū, mox spargitur. Itidem si infundas liquorem

in cyathum siccum, aut marginibus pingui oblitis, et in-
fundas aliquantò plus, quàm cyathus capit, liquor circa
medium citius colligit sese in rotundum, quàm transeat
margines. C V. Quur in fluminibus naues minus sustin. èt
oneris, quàm in mari? A L. Quia subtilior est fluuiatilis
aqua. Eadè de causa uolucres facilius sese librant in aère
crassiore, quàm uehementer subtili. C V. Cur non subsi-
dunt Flota? A L. Quoniã cutis sole desiccata & leuior fa-
cta est, & humorè ressuens. C V. Quur ferrū diductum
in amplam laminam natat, quum idem cōtractum sidat.
A L. Partim siccitas est in causa, partim aër inter aquam
& laminā mixtus. C V. Vtra res grauior, aqua an uinū?
A L. Arbitror uinum nō cedere aquæ. C V. Quamobrem
ergo qui ab œnopolis emunt uinum, aquā pro uino repe-
riūt in imo dolio? A L. Quia uinū habet pingue quiddā,
quod aquæ refugit liquorè, nō aliter quàm oleum. Argu-
mentum in prōptu est: Quò uinū est generosius, hoc &
difficilius admiscetur aquæ, et incensum ardet uehemen-
tius. C V. Quur in asphaltite lacu nullum corpus anima-
lis uiuū mergitur? A L. Non est meum ad omnia nature
miracula respondere. Habet illa quedā arcana, que nos
mirari uoluū, scire noluit. C V. Quur homo macilentus
obeso grauior est, si cætera sint paria? A L. Quoniã ossa
densiora sunt carne, et ideo grauiora. C V. Quur idē ho-
mo ieiunus grauior est seipso pranso, quū corpori onus
accesserit? A L. Cibo, potuq; spiritus augetur, & ij addūt
corpori leuitatē. Vnde & hilaris leuior est n̄ cœrente, &
mortuus uiuo lōgè grauior. C V. Sed qui fit, ut idē homo
quum uult, faciat se grauiorē, aut leuiorem? A L. Cōrentis
spiritu reddit se leuiorē, emissio grauiorē. Sic natat uesica
inflata.

inflata, & clausa, pertusa sedit. Sed quādo Curio desinet
 nobis occinere cur? C V. Desinam, si mihi pauca etiā di-
 xeris, coelum utrum graue sit, an leue. A L. An leue sit, ne
 scio, certe graue non potest esse, quum sit natura ignea.
 C V. Quid igitur sibi uult uetus prouerbiū, Quid si coe-
 lum ruat? A L. Quia rudis antiquitas Homerum secuta,
 credidit coelum esse ferrum. Sed Homerus à coloris simi-
 litudine ferrum dixit, non à pondere, quemadmodū nos
 cineraceum dicimus, quod cineris colorem præ se fert.
 C V. Est igitur coelum coloratum? A L. Non uerè, sed ta-
 le nobis uidetur propter aërem, & liquorem medium:
 quemadmodum sol nobis nunc rubet, nunc fuluet, nunc
 candicat, quum is nihil talium mutationum recipiat. Itē
 dem & iridis pictura, non in coelo est, sed in aëre humi-
 do. C V. Verūm ut finia, fateris coelo nihil esse sublimius,
 quacunq; tegit orbem terræ? A L. Fateor. C V. Et centro
 terra nihil esse profundius? A L. Scilicet. C V. Inter om-
 nes rerum species quid est grauißimū? A L. Aurum opi-
 nor. C V. Hic abs te uehementer dissentio. A L. An scis
 aliquid auro grauius? C V. Scio, & quidem multis partu-
 bus. A L. Proinde me uicißim doce, quando scis, quod me
 nescire profiteor. C V. Quod igneos illos spiritus esum-
 mo coeli uertice depressit in ima Tartari: nam ea collo-
 cant in centro terræ nonne oportuit omniū esse grauißi-
 mum? A L. Fateor, sed quid nam fuit illud? C V. Peccatū,
 quod & hominum animas, quas Maro uocat aurai sim-
 plicis ignes, eodem demergit. A L. Si libet ad istud Philo-
 sophie genus demigrare, fateor & aurum, & plumbum
 esse plumæ leuitatis, si cū peccato conferatur. C V. Qui
 fiet igitur, ut qui hac sarcina sunt onusti, subuolent in
 coelum?

caelum? AL. Profecto non uideo. CV. Atqui sese parant ad cursum, saltum ue, non solum quicquid est oneris abijciunt, uerum etiam contento spiritu sese reddunt leuisculos: Et ad hunc cursum, saltumq; quo ferimur in caelum, non studemus illud abijcere, quod omni saxo, omni plumbo grauius est? AL. Faceremus, si uel micam sanæ mentis haberemus.

E P I C V R E V S.

H E D O N I V S. S P V D A E V S.

HE. Quid uenatur meus Spudæus, quod sic totus incumbit libro, nescio quid secum murmurās? SP. Planè uenor Hedoni, sed nihil aliud quàm uenor. HE. Quid uoluminis est, quod habes in sinu? SP. Dialogi Cicronis de Finibus bonorū. HE. At quantò satius esset querere bonorum initia, quàm fines. SP. Sed M. Tullius finē boni appellat bonum omnibus numeris absolutum, quod qui sit assequutus, præterea nihil desideret. HE. Opus cum primis cruditū & eloquens, sed nō tibi uideris aliquod opera precium fecisse, quod ad ueri cognitionē attinet. SP. Hoc mihi uideor fecisse lucri, quod nunc magis etiā ambigam de finibus, quàm antea. HE. Agricolariū est ambigere de finibus. SP. Nec satis queo mirari, de re tāta inter tantos uiros tantam fuisse sententiarum pugnā. HE. Nimirū quia fœcūdus est error, quum simplex sit ueritas. Quoniā totius negotij caput ac fontem ignorāt, diuinant, ac delirant omnes: sed quæ sententia tibi uidetur esse scopo uicinior? SP. Quū audio impugnantē M. Tullium, displicent singula: rursus quum audio defendētem, fio prorsus inperitiosus. Mihi tamen Stoici uidentur minus aberrare à uero, quibus proximū locum tribuo Peripateticis.

Hoc est dubitans & suspensus in opinione. Tractū à

philosophis
Academicis,
qui à *Philoni*
dicebant, hoc
est, de nulla re
pronuntiantes
sed semper he-
rentes.

cticis. H E. At mihi nulla secta magis arridet, quàm Epi-
cureorum. S P. Atqui inter omnes nulla damnatio om-
nium suffragijs. H E. Missam faciamus nominum inui-
diam, fuerit Epicurus qualem quisq; uelit, rem per se con-
sideremus. Ille felicitatē hominis collocat in uoluptate,
eamq; uitam iudicat beatissimā, quæ plurimū habeat uo-
luptatis, tristitiæ quàm minimum. S P. Sic est. H E. Quid
dici potuit hanc sententia sanctius? S P. Imò clamitant
omnes hanc esse uocem pecudis, nō hominis. H E. Scio,
sed isti errāt in rerum uocabulis. Quod si de ueris loqua-
mur, nulli magis sunt Epicurei, quàm Christiani pie ui-
uentes. S P. Cynicis propiores: nam isti se macerant ieiui-
nijs, deplorant sua cōmissa, & aut sunt tenues, aut beni-
gnitas in egenos cōciliat illis inopiam: opprimuntur à po-
tentioribus, deridentur à plerisq;. Si uoluptas adfert feli-
citatē, hoc uitæ genus à uoluptatibus, quàm longissimè
uidetur abesse. H E. Admittis ne autoritatem Plautinā?
S P. Si quid rectē dicat. H E. Accipe igitur nequissimi ser-
ui dictum, omnibus Stoicorū paradoxis sapientius. S P.
Expecto. H E. Nihil est miserius quàm animus sibi malè
conscijs. S P. Non reijcio dictum, sed quid hinc colligis?
H E. Si nihil miserius animo sibi malè cōscio, consequitur
nihil esse felicius animo sibi bene conscio. S P. Rectē qui-
dem colligis, sed in qua tandem regione inuenies istū ani-
mum nullius mali sibi cōscium? H E. Malū appello, quod
dirimit amicitiam inter Deum et hominē. S P. Et ab hoc
mali genere puto perpaucos esse puros. H E. Ego uerò
et purgatos habeo pro puris. Qui lixiuio lachrymarum
ac pœnitentiæ nitro, aut charitatis igni maculas absterse-
runt, eis non solum nihil nocent peccata, uerū etiam frui-
quem

quenter in maioris boni materiã cedunt. S P. Equidem
 nitrum & lixiuũ noui, igni purgari maculas nunquã au-
 diui. H E. Atqui si adeas argētarias officinas, uidebis au-
 rum igni purgari. Quanquã et lini genus est, quod conie-
 ctum in ignem nõ exuritur, sed nitidius splendet, quã
 ulla possit aqua, eoq; uiuum appellant. S P. Næ tu nobis
 adfers paradoxũ omnibus Stoicorũ paradoxis *παράδοξοι*
ἴσθου. Viuunt illi uitam uoluptuariã, quos Christus appel-
 lauit ob id beatos, quod lugeant? H E. Mundo uidentur lu-
 gere, sed re uera deliciantur, ac quod dici solet, toti melle
 peruncti suauiter uiuunt, adeo ut cum his collati, Sarda-
 napalus, Philoxenus, Apitius, aut si quis alius est uolupta-
 tum studio nobilitatus, tristẽ ac miserã peregerint uitam.
 S P. Noua narras, sed uix credenda. H E. Experire, et om-
 nia terq; quaterq; dices uera fuisse mea. Efficiã tamen, ut
 arbitror, ne uideatur usque adeo ueri dissimile. S P. Ac-
 cingere. H E. Faciam si mihi prius quãdã cõcesseris. S P.
 Modo tu equa postules. H E. Lucrũ annumerabo, si sor-
 tem dederis. S P. Age. H E. Primum illud opinor dabis
 nõnihil interesse inter animã & corpus. S P. Quantum
 inter cœlum & terrã, inter immortale & mortale. H E.
 Deinde falsa bona nõ esse ponenda in bonis. S P. Nihilo
 magis quã umbra habenda sunt pro corporibus, aut
 prestigie magorũ, somniorũ ue ludibria ducenda sunt
 pro ueris. H E. Hactenus cõmodè respondes. Dabis opi-
 nor & illud, uerã uoluptatẽ non cadere nisi in animũ sa-
 nũ. S P. Quid ni? Nullus enim sole delectatur, si lippiãt o-
 culi: aut uino, si febris palatũ infecerit. H E. Nec ipse nisi
 Epicurus amplecteretur uoluptatẽ, quã lōgẽ maiore
 cruciatũ multoq; diuturniore secũ adduceret. S P. Nõ ar-

bitror, si quis modo sapiat. H E. Nec illud negabis, Deum
 esse summū bonum, quo nihil pulchrius, nihil amabilius,
 nihil dulcius. S P. Istud nullus iuerit inficias, nisi Cyclopi
 bus immanior: quid tum postea? H E. Iam mihi donasti,
 nullos suauius uiuere, quā qui piē uiuunt, nullos mise-
 rius & afflictius, quā qui uiuūt impiē. S P. Plus igitur
 largitus sum quā putabam. H E. Sed quod rectē datum
 est, ut ait Plato, nō oportet reposcere. S P. Agē. H E. Catel-
 la quæ habetur in delicijs pascitur lautissimē, cubat molli-
 ter, ludit ac lasciuuit iugiter, an nō uiuit suauiter? S P. Vi-
 uit. H E. Optares tibi talē uitā? S P. Bona uerba, nisi pro
 homine uelim esse canis. H E. Fateris igitur præcipuas
 uoluptates ab animo proficisci uelut à fonte? S P. Appa-
 ret. H E. Tāta enim animi uis est, ut sepe doloris externi
 sensum adimat: nonnunquā quod per se est amarū, red-
 dat iucundū. S P. Istiuc quotidie uidemus in amantibus,
 quibus dulce est peruigilium, & hybernis noctibus excu-
 bare ad amicæ fores. H E. Iam illud reputa, si tantam uim
 habet amor humanus, qui nobis cum tauris & canibus
 est cōmunis, quantō plus ualeat amor ille cœlestis à Chri-
 sti spiritu profectus: cuius tanta uis est, ut mortē quoq;
 qua nihil terribilius, reddat amabilem. S P. Quid alijs sen-
 tiant intus, nescio, certē carent multis uoluptatibus, qui
 adherent ueræ pietati. H E. Quibus? S P. Non ditescunt,
 non assequuntur honores, non cōuiuuntur, non saltant,
 non canunt, non olent unguenta, nō rident, non ludunt.
 H E. De diuitijs & honoribus nulla erat hic faciēda
 mentio, quæ nō adferunt uitam iucundā, sed sollicitam po-
 tius et anxīā: de cæteris agamus, quæ cum primis uenan-
 tur quibus studio est suauiter uiuere. Nōne quotidie ui-

des ebrios, fatuos, & insanos, ridentes ac saltantes? s p. Video. h e. Num putas illos suauiter uiuere? s p. Hostibus cōtingat illa suauitas. h e. Quam ob rem? s p. Quia nō adest sana mens. h e. Tu igitur malles ieiunus incunbere libro, quā ad eum modū delectari? s p. Plane mallem uel agrum fodere. h e. Nam inter diuitem ac temulentū nihil interest, nisi quōd huic insanie medetur somnus, illi uix medicorum cura succurrit. Natura fatuus nihil differt ab animante bruto, prater formā corporis, sed leuius miseri sunt quos natura genuit brutos, quā qui beluinis cupiditatibus obbrutuerunt. s p. Fateor. h e. Iam num tibi sobrij uidētur aut sani, qui propter prestigias umbrasq; uoluptatū, & ueras animi uoluptates negligunt, & ueros sibi cruciatus accersunt? s p. Nō uidentur. h e. Non sunt illi quidē temulenti uino, sed amore, sed ira, sed auaritia, sed ambitione, alijsq; prauis cupiditatibus, quæ longe perniciosior est ebrietas, quā quæ uino contrahitur. Syrus ille in comœdia posteaquā edormiuerat uillum quod biberat, sobria loquitur: at animus uitiosa cupiditate ebrius, quā grauātē redit ad sese, quot annis urget mentē amor, ira, odiū, libido, luxus, & ambitio? quā multos uidemus ab adolescentia ad decrepitam usq; ætatem, ab ambitionis, auaritiæ, libidinis, luxusq; temulentia nunquā expergisci ac resipiscere. s p. Istiusmodi noui nimium multos. h e. Largitus es, falsa bona nō esse in bonis ducenda. s p. Nec reposco. h e. Nec est uera uoluptas, nisi quæ ex ueris nascitur. s p. Fateor. h e. Non sunt igitur uera bona, quæ uulgus hominū per fas nefasq; uenatur. s p. Non arbitror. h e. Si uera essent bona, non contingerent nisi bonis, & beatos redderent

quibus obueniūt. Quid aut̄ uoluptas? num uera uidetur,
 quæ non ex ueris bonis, sed ex falsis bonorum umbris na
 scitur? S P. Nequaquã. H E. At uoluptas efficit ut suauiter
 uiuamus. S P. Maxime. H E. Nullus igitur uere uiuit sua
 uiter, nisi qui pie uiuit, hoc est, qui ueris fruitur bonis: so
 la autē pietas reddit hominem beatum, quæ Deum sum
 mi boni fontem homini sola conciliat. S P. Propemodum
 assentior. H E. Nunc mihi uide quot parasangis absint à
 uoluptate, qui uulgo uidentur præter uoluptates nihil
 sequi. Primū animus illorū impurus est, & cupiditatum
 fermēto uitiatus, ut etiam si quid incidat dulce, protinus
 amarescat, quemadmodum fonte uitiato non potest non
 esse liquor insipidus. Deinde non est uera uoluptas, nisi
 quæ sano percipitur animo. Nam irato nihil uindicta iu
 cundius: sed ea uoluptas uertitur in dolorem, simul atq;
 morbus animū reliquerit. S P. Non refragor. H E. Postre
 mo uoluptates illæ sumuntur ex falsis bonis, inde conse
 quitur et illas esse præstigias. Quid porro diceres si uide
 res hominē magicis artibus delusum, uesci, bibere, saltar
 re, ridere, plaudere, quum nihil earū rerum uerè adesset,
 quas se uidere credit? S P. Equidē et insanum dicerem &
 miserū. H E. Simili spectaculo ipse nonnunquã interfui.
 Sacerdos erat qui callebat artem præstigiatoriam. S P.
 Eam nō didicerat è literis sacris. H E. Imò è sacerrimis,
 hoc est, execratissimis. Hunc aliquot aulicæ scemina fric
 quenter appellabāt, ut acciperentur ab eo conuiuio, sord
 des, & parsimoniã opprobrantes. Annuuit, inuitauit. Ve
 nerunt ieiunæ, quò lubentius epularentur. Accubuerunt:
 nihil aberat, ut uidebantur, lautitiarū, explerunt sese affa
 tim. Peracto cōuiuio egerunt conuiuatori gratias, ac dis
 scesse

fecerunt suam quæq; domū. At mox cœpit oblatrare sto-
 machus: demiratur quid esset hoc monstri, statim à pran-
 dio tam splendido esurire ac sitire. Res tandem erupit,
 & in risum abiit. S P. Et merito: præstiterat domi lenticu-
 la placare stomachum, quàm inanibus spectris deliciari.
 H E. At mihi uidetur multò magis esse ridiculum, uulgus
 hominum pro ueris bonis inanes bonorum umbras am-
 plecti, & his præstigijs delectari, quæ non exeunt in ri-
 sum, sed in luctus sempiternos. S P. Quò propius intue-
 or, hoc mihi uidere minus absurda loqui. H E. Agè largia-
 mur, ut interim in nomen uoluptatis ueniant, quæ re uer-
 ra non sunt: appellarés ne mulsam dulce, cui longè plus
 esset admixtū aloës, quàm mellis? S P. Nō dicrem, si uel
 triens aloës esset admixtus. H E. At optares tibi malā sca-
 biem, quòd scalpendi esset aliqua uoluptas? S P. Non, si
 compos sim mentis. H E. Fac igitur tecū subducas ratio-
 nem, quantū amaritudinis admixtū sit istis falso nomine
 uoluptatibus, quas gignit amor impudicus, libido illicita,
 comessatio ac temulentia: Omitto nūc quod est omnium
 caput, cōscientiæ cruciatus, inimiciā cum Deo, expecta-
 tionem æterni supplicij. Quod obsecro in his uoluptati-
 bus genus est, quod nō ingens externorū etiam malorum
 agmen secum adducat? S P. Quæ nam? H E. Rursus omit-
 tamus auaritiā, ambitionem, iram, superbiā, inuidiam,
 quæ per se tristia sunt mala, cōferamus illa, quæ præcipuè
 delectationis nomine cōmendantur. Quum largiori por-
 tationi succedit febris, capitis dolor, alui tormina, inger-
 nij stupor, famæ macula, memoriæ detrimētum, uomitus,
 & ruina stomachi, tremor corporis, num uel Epicurus
 existimaret eam uoluptatem expetendam? S P. Fugien-
 dane

dam diceret. H E. Quū adolescens è scortatione nouam lepram, quum nunc ὑποκοφιστοίς quidam Neapolitanam scabie appellat, sibi ut fere sit, contrahunt, per quam toties sit illis in uita moriendum, semperq; uiuū cadauer

Ἐπιουρίστου significat Epicurum agere, hoc est uoluptatibus studere. *Ἐπιουρίστου*. H E. Iā finge delectationis ac doloris equilibrium, optares ne tam diu cruciari dolore dentium, quā diu durauit potationis aut scortationis uoluptas? Hoc est recta ad tonstrinas currere. S P. Equidē mallem utroq; carere: nam uoluptatem emere dolore, nō est lucrum, sed pensatio: hīc sanē potior est. Nostri tēpe ἀδύνοια, quam Cicero ausus est indolētiam appellare. H E. At nunc uoluptatis illicita titillatio præterquā quod longe minor est cruciatu quem adducit, temporis etiā exigui est: Lepra uerò contracta, per omnem uitam miserè discruciat, totiesq; mori cogit, priusquam mori liceat. S P. Tales discipulos nō agnosceret Epicurus. H E. Luxurie comes plerunq; est egestas, onus et miserum, & graue: libidinis immodica paralysis, tremor neruorum, lippitudo ac cæcutientia, lepra, at nō hæc tantū. An non egregia negociatio, nec ueram, nec synceram, ad hæc breuiora uicem delectationem, tot tanto grauioribus ac diuturnioribus cōmutare malis? S P. Ut non accedat cruciatus, mihi stultissimus negociator esse uideatur, qui gemmas uictro permutet. H E. Illud dicis, qui uera animi bona, ob facultas corporis uoluptates amittat. S P. Ita sentio. H E. Nunc redeamus ad exactiorem supputationē: nec febris aut egestas semper comitatur luxum, nec noua lepra aut paralysis semper comitatur Veneris immodicū usum: sed conscientie cruciatus, quo nihil esse miserius iam inter nos cōuenit, semper comes est illicita uoluptatis. S P.

Imò præcurrit interdum, & in ipsa uoluptate fodicat animum. Sunt tamen quos dicas hoc sensu carere. H E. Iam hoc ipso infeliciores. Quis enim non malit sentire dolorem, quam corpus habere stupidum & sensus expers? Verum ut nonnullis uel cupiditatum intemperantia, uel ebrietas quædã, uel uitiorum assuetudo ceu callus quidã, mali sensum adimat in iuuenta, quum ad senectutẽ peruentum fuerit, ac præter innumera incõmoda, quorum thesaurum superioris uitæ cõmissa reposuerunt, de propinquo terret mors nulli mortalium cuitabilis, tanto grauius discruciat conscientia, quanto magis per omnẽ uitam stupuit. Tũ enim, uelit nolit, expergiscitur animus. Senectus autem quum per se sit tristis, quippe multis nature incõmodis obnoxia, quanto miserius est, atq; etiam turpior, si urgeat animus sibi malè conscius? Conuiuia, comestationes, amores, chorea, cantilena, ceteraq; quæ iuueni uidebantur suauia, seni sunt amara: nec aliud habet ætas illa quo se fulciat, nisi si adsit uitæ innocenter actæ recordatio, ac spes uitæ melioris. Hi sunt duo scipiones, quibus nititur senectus, quòd si pro his subductis, imponas geminam sarcinã, uitæ perperã actæ memoriam, & futuræ felicitatis desperationẽ, obsecro, quod animal fingi potest afflictius aut miserius? S P. Equidem non uideo, etiam si quis τὸ ἴππας γῆρας obijciat. H E. Tum deniq; serò sapiunt Phryges: & illud uerissimè dictum, Extrema gaudij luctus occupat: & Non est oblectamentũ super cordis gaudium: & animus gaudens floridam ætatem facit, spiritus tristis exiccat ossa: item illud, Omnes dies pauperis mali, hoc est, afflictis ac miseri: secunda mens quasi iuge conuiuũ. S P. Sapiunt igitur qui maturè rem

faciunt, & colligunt uaticū uenturae senectuti. H E. Scriptura mystica nō tam humi repit, ut fortunae bonis metatur hominis felicitatē: is demū eximie pauper est, qui nudus est omni uirtute, & animā simul cum corpore debet Orco. S P. Is quidē exactor est implacabilis. H E. Is uerē diues est, qui Deum habet propitium: Quid autē metuat, qui talem habeat protectorem. num homines? minus potest uniuersorū hominum potestas aduersus Deū, quā culex aduersus Elephantē Indicum. num mortē? ea pijs transitus est ad aeternā beatitudinē. num inferos? sed confidenter Deo loquitur uir pius: Et si ambulauero in medio umbræ mortis, non timebo mala, quoniā tu mecū es. Quis metuat demones, in pectore gerens eum, quē tremunt demones? nam hominis pij mentem templum esse Dei, non uno in loco prædicat scriptura, uerē *ad uerū p̄p̄*

*Id est, autenti
ca cui ne quis
contradici.* 70. S P. Equidē non uideo, quibus rationibus ista queāt refelli, quāquā uidentur plurimum abesse à sensu communi. H E. Quis sic? S P. Nam ad tuam ratiocinationem quiuis Franciscanus uitā ageret magis ad uoluptuariam, quā alius, opibus, honoribus, breuiter omni genere deliciarū affluens. H E. Adde monarchæ sceptrum, si libet, adde pontificiā coronā, eamq; è triplici sac centuplicem, modō detrahas animū sibi bene consciū, audacter dicam hunc Franciscanū, nudipedem, nodoso fune cinctū, tenuiter ac uiliter amictū, ieiunijs, uigilijs, ac laboribus attenuatum, qui teruncium nō habet in orbe, modō adsit bona mens, deliciosius uiuere, quā si in unū hominem sexcentos cōstes Sardanapilos. S P. Vnde igitur est, quōd pauperes serē cōspicimus tristiores diuitibus? H E. Quia bis pauperes sunt pleriq;. Alioqui, morbus, inedia, uigilia,

labor

labores, nuditas, extenuant quidē corporis habitum, sed tamen nō in his tantum, sed etiā in ipsa morte sese excrit mentis alacritas. Animus enim quanquā illigatus est mortali corpori, tamen quoniam nature potentioris est, corpus ipsum quodammodo transformat in sese, præsertim si ad uehementem nature impetum accedat *ci' 97, 98* Id est, efficacia.

Hinc est quod sæpenumero uidemus homines uere pios maiore cum alacritate morientes, quā alios cōuiuantes. S P. Istiuc profectō non rarō sum admiratus.

H E. Atqui nō est admirandum, illic esse inuincibile gaudium, ubi adest omnis lætitiæ fons Deus. Quid autem noui est, animū uerē pij hominis gaudere iugiter in mortali corpore, quum idem si ad intima Tartari demergatur nullum felicitatis detrimentū facturus sit? Vbicunq; pura mens est, ibi Deus est: ubicunq; Deus est, ibi paradus est, ibi coelum est, ibi felicitas est: ubi felicitas est, ibi gaudium est uerum, & alacritas sincera. S P. Attamen suauius uiuerent, si absint incōmoda quedam, & adessent oblectamenta, quæ uel negligunt, uel non assequuntur.

H E. Quæ uerō mihi narras incōmoda? Quæ lege cōmuni comitantur conditionem humanam? Famem, sitim, morbum, lassitudinem, senectutem, mortem, fulmina, terremotus, inundationes, bella? S P. Et ista quoq;. H E. At nos de mortalibus interim agimus, nō de immortalibus. Et tamen in his quoq; malis, longē tolerabilior est piorum conditio, quā uoluptates corporis per fas nefasq; uenantium. S P. Quī sic? H E. In primis, quoniam animos habent ad temperantiam ac tolerantia exercitatos, ceteris moderatius ferunt ea, quæ uitari non possunt. Dein, quoniam intelligunt illa omnia à Deo immitti uel

ad purgationem criminum, uel ad exercitationem uirtutis, non modo patienter, uerum etiā gaudenter, tanquam obediētes filij illa de manu propitij patris accipiunt, atq; etiā gratias agunt, uel pro clementi correctione, uel pro inestimabili lucro. s p. Sed multi sibi accersunt corporis molestias. h e. Sed plures adhibent medicorum remedia, quo corporis sanitatem uel tueantur, uel recuperent. Ceterum accersere molestias, hoc est, inopiā, aduersam ualeitudinē, persequutionem, infamiā, nisi quum huc impellit Christiana charitas, non est pietatis, sed stultitia. Ceterum quoties infliguntur ob Christū: & ob iustitiam, quis ausit eos uocare miseros, quū ipse dominus appellet eos beatos, & horū gratia gaudere iubeat? s p. Habent tamen interim & ista sensum cruciabilem. h e. Habent, sed quem facile absorbet, hinc metus gehennæ, illinc spes æternæ beatitudinis. Agē, si tibi persuasum esset te nunquā agrotaturum aut ullā corporis molestiam sensurum in omni uita, si semel patiaris cuspide aciculae tibi summā pungi cutem, nonne lubens & gaudens acciperes tantillum dolorē? s p. Maxime. Imō si certo sciam mihi nunquā in uita dolituros dētes, equo animo patiar uel altius infigi acum, atq; etiā ambas aures subula perforari. h e. Atqui quicquid in hac uita accidit afflictionis, leuius ac breuius est ad æternos cruciatus, quā momentaneum acus uulnuscū ad hominis uitam, quāuis longam: nulla enim analogia, rei finite ad infinitam. s p. Verissima prædicas. h e. Iam si quis tibi persuadat, te per omnem uitā omni molestia cariturū, si semel manu flammam diuidas, quod fieri uetuit Pythagoras, nonne lubēs id faceres? s p. Ego sanē uel centies, modo ne me fallat
 pro

promissor. H E. Deus ne potest quidē fallere: sed ille flam
mæ sensus diuturnior est, ad totam hominis uitam colla
tus, quàm tota uita collata ad cœlestem beatitudinem,
etiam si quis trium Nestorum excedat annos. Siquidem
ita quantumlibet breuis manus iniectio, nonnulla huius
uitæ portio est: sed tota hominis uita, nulla portio est æter
nitatis. S P. Non habeo quod contradicā. H E. Ad hanc
igitur qui toto pectore, certaq; spe properant, quum tam
breuis sit transcursus, an credis eos huius uitæ molestijs
discrutiari? S P. Non arbitror, modo adsit certa persuas
io firmaq; spes assequendi. H E. Venio nunc ad oblecta
menta, quæ obijciebas. Abstinent à choreis, à comessatio
nibus, à spectaculis, hæc nimirū ita contemnūt, ut fruant
tur multò iucundioribus, nec minus oblectentur, sed ali
ter. Oculus non uidit, auris non audiuit, nec in cor homi
nis ascenderunt, quæ solatia Deus parauerit diligentibus
ipsum. Beatus Paulus agnouit, quæ sint cantica, quæ cho
ree, quæ tripudia, quæ comessationes piarum mentium,
etiam in hac uita. S P. At sunt quedā uoluptates licitæ,
quas isti sibiipsis intercidunt. H E. Etiam licitarū uolu
ptatum immodicus usus est illicitus, hunc si excipias, in
cæteris omnibus superant, qui uidētur asperā uitam de
gere. Quod potest esse magnificentus spectaculū, quàm
huius mundi contemplatio? Ex eo longè plus capiunt uo
luptatis homines Deo chari, quàm cæteri. Siquidem hi
dum curiosis oculis contemplantur admirandum hoc
opus, anguntur animo, quod multarū rerum causas non
assequantur. In quibusdam etiam ceu Momi quidam ob
murmurant opifici, neq; rara naturam pro matre nouer
cam appellant: quod conuitium, uerbotenius quidam na
turam

turam ferit, sed re uera in eum redundat, qui natura condidit, si qua est omnino natura. At homo pius religiosus ac simplicibus oculis magna cum animi uoluptate spectat opera domini, patrisq; sui, demirans singula, nihil reprehendens, sed pro cunctis gratias agens, quum reputat hæc omnia propter hominē esse condita, atq; adeo in singulis rebus adorat omnipotentiam, sapientiam ac bonitatem conditoris, quarū uestigia perspicit in rebus conditis. Iam finge mihi esse aliquod palatium re uera tale, quale Psyche fingit Apulcius, aut si quod potes magnificentius, elegantiusq;: huc adhibe duos spectatores, alterum peregrinum, qui tantum uisendi causa uenerit, alterum seruum aut filium eius, qui construxit hoc edificium: uter impensius delectabitur, hospes ille, ad quem ea domus nihil attinet, an filius, qui charissimi patris ingenium, opes ac magnificentiam in edificio magna cum uoluptate speculatur, præsertim quum cogitat totū hoc opus ipsius gratia factum esse? s p. Percontatio tua non eget responso, sed pleriq; non pijs moribus, sciunt cælum & quæ cælo clauduntur hominis causa esse condita. h e. Sciunt pleriq; omnes, sed non omnibus hoc uenit in mentem: & si uenit in mentem, plus tamen capit uoluptatis qui magis amat opificem: quemadmodū alacrius intuetur cælum, qui ad uitā cœlestē aspirat. s p. Veri similima dicis. h e. Iam conuiuiorum suauitas, non est sita in lautitijs palati aut coquorum condituris, sed in prospera corporis ualitudine, & stomachi appetentia. Caue igitur putes ullum Lucillum coenare iucundius appositis perdicibus, phasianis, turturibus, leporinis, scaris, siluris, aut murenis, quàm uir pius cibario pane, holeribus aut leguminibus,

potibus

potu uel aquæ, uel ceruisiæ tenuis, uel uini probè diluti, propterea quòd hæc accipit tanquã missus à benigno patre datos, omnia cõdit oratio, omnia sanctificat precatio præcedens, sacra lectio comes, magis animum reficiens, quàm esca corpus, & gratiarum actio succedens: postremo surgit à mensa non distentus, sed recreatus, non onustus, sed refectus, & refectus mente pariter & corpore. An tu putas ullum istarum uulgarium cupediarũ architectum conuiuari iucundius? s p. Sed in uenere summa est delectatio, si quid Aristoteli credimus. H E. Et hac in parte uincit homo pius, nõ minus quàm in cõuiuio: rem sic accipe. Quò uehementior est erga uxorem charitas, hoc congressus ille cõnubialis est iucundior. Nulli porrò uehementius amãt uxores suas, quàm qui eas sic diligũt, sicut Christus dilexit ecclesiam: nam qui eas uoluptatis gratia diligunt, ne diligunt quidem. Adde, quòd quò rarior est cum uxore congressus, hoc est suauior, quæ res nec impium poëtã latuit, qui scripsit, Voluptates cõmendat rarior usus. Quanquam minima uoluptatis pars in coitu sita est. Longe maior est in perpetuo conuictu, qui inter nullos potest esse iucundior, quàm inter eos, qui se Christiana charitate syncriter amãt, & amant pariter mutuò. In alijs frequenter cum senescente uoluptate senescit amor: Christiana charitas hoc magis uirescit, quò magis delectatio carnis decrescit. An nondũ tibi persuasi nullos uiuere iucundius, quàm qui cum pietate degunt? s p. Vtinam itidem sit persuasum omnibus. H E. Quod si Epicurei sunt qui suauiter uiuũt, nulli uerius sunt Epicurei, quàm qui sancte pieq; uiuunt. Et si nos tangit cura nominũ, nemo magis promeretur cognomen Epicu

ri, quàm adorādus ille Christianæ philosophiæ princeps.
 Græcis enim *ἡρώδης* auxiliatorem declarat. Quum na-
 turæ lex esset vitij tantum non oblitterata, cùm Mofi lex
 magis irritaret cupiditates, quàm sanaret, quàm impune re-
 gnaret in mundo tyrannus Satanas, solus ille pereun-
 ti humano generi præsentaneam attulit opem. Proinde ue-
 hementer falluntur quidam, qui blaterant Christum na-
 turæ fuisse tristem quempiã ac melancholicum, nosq; ad
 inamœnum uitæ genus inuitasse. Imò is unus ostendit ui-
 tam omnium suauissimã ueræq; uoluptatis plenissimam,
 tantũ absit lapis ille Tantaleus. s. p. Quid isthuc ænigma-
 tis est? H. E. Ridebis fabulã, sed hic iocus seria ducit. s. p.
 Expecto iocum seriũ. H. E. Narrant ij quibus olim studio
 fuit philosophiæ præcepta fabularum inuolucris tegere,
 Tantalum quendã adhibitũ fuisse Deorũ mensæ, quam
 uolunt esse lautissimã. Quũ hospes esset dimittendus, Iu-
 piter hoc suæ dapsilitatis esse ratus, ne cõuiuia discederet
 absq; xenio, permittit ut quod uellet peteret, accepturus
 quicquid petisset. Tantalus aut̃ stolidus, ut qui beatitudi-
 nem hominis uentris & gulæ delectatione metiretur, op-
 tauit, ut sibi per omnẽ uitã liceret tali mensæ accumber-
 re. Annuit Iupiter, & ratum erat uotũ: Tantalus absidet
 mensæ, omni genere deliciarũ instructæ, appositum est ne-
 ctar: nec desunt rosæ, nec odores, qualibus Deorũ nares
 possint oblectari, adstat pocillator Ganymedes aut̃ Gany-
 medi similis, circumstant musæ suauiter canentes, saltat
 ridiculus Silenus, nec absunt moriones: breuiter quic-
 quid ullũ hominis sensum possit oblectare. Sed inter hæc
 omnia ille sedet tristis, suspirãs & anxius, nec hilarescēs
 risu, nec attingēs apposita. s. p. Quid in causa? H. E. Quo-
 niam

niam supra caput accumbentis de pilo pendet ingens saxum iam iam casuro simile. s p. Ego me à tali mensa subducerem. H E. Sed illi uotum transijt in necessitatē: neq; enim Iupiter tam placabilis est, quàm noster Deus, qui perniciosa uota mortalium rescindit, si modò poeniteat. Quinquàm & alioqui, ne se Tantalus subducat, uetat idem lapis, qui prohibet uesci. Metuit enim, ne si se commouerit, ilico saxi ruina cōteratur. s p. Ridiculam fabulam. H E. At nunc audi quod non rideas. Vulgus à rebus externis petit uitam iucundam, quum eam non præstet nisi mens secura: nam sibi malè conscijs saxū multò grauius impendet, quàm impendet Tantalò. Imò non impendet, sed urget premitq; mentem, nec inani metu discrutatur animus, sed in singulas horas expectat, ut conijciatur in gehennam. Obsecro quid est tam suaue in rebus humanis, quod mentem tali saxo pressam possit uerè exhilarare? s p. Nulla profectò res, nisi uel dementia, uel incredulitas. H E. Hæc si perpendere adolescentes, qui uoluptatibus ceu poculo Circeo dementati, pro uerè iucundis amplectuntur mellita uenena, quanto studio cauerent, ne quid per incogitantiam admitterent, quod in omnem uitam mordeat animum. Quid non facerent, ut hoc uiaticum pararent senectuti uenturæ, mentem sibi bene consciam, et famam nulla labe contaminatã? Quid autem illa senectute miserius, quæ quum respicit in tergum, magno cū horrore uidet, quàm speciosa sunt quæ neglexit, quàm foeda quæ amplexa est. Rursus quum à fronte prospicit, cernit imminere diem supremum, & ab hoc protinus æterna gehennæ supplicia. s p. Felicissimos arbitror qui primam ætatem seruarunt incontaminatam, &

in pietatis studio semper proficientes, peruenerunt usque
 ad senectutis metam. H E. Proximus locus debetur ijs,
 qui à iuuenili temulentia mature respuerint. S P. Sed
 quid consilij das illi misero seni? H E. Nulli desperandū,
 quā diu spirat, iubebo ad domini clementiam confuger
 re. S P. Sed quò fuit uita longior, hòc magis accreuit sce
 lerum cumulus, iam arenam exuperans quæ est in littore
 maris. H E. Sed eas arenas longè superant misericordia
 domini. Arena tametsi non est homini numerabilis, fini
 to tamen est numero: at domini clementia nec modum,
 nec finem nouit. S P. Sed non est spacium breui moritu
 ro. H E. Quò minus est spacij, hòc clamet ardētius. Apud
 Deum satis longum est quod à terris ad cælum ualeat
 pertingere. Penetrat autem & breuis precatio cælum,
 modò uehementi spiritus impetu ciaculetur. Euangelica
 peccatrix fertur per omnem uitam egisse poenitentiam:
 Sed latro in ipsa morte, quā paucis uerbis impetrauit
 à Christo paradisum? Si toto pectore clamauerit, Misere
 re mei Deus secundum magnā misericordiam tuam, do
 minus tollet saxum Tantaleum, dabit auditui illius gau
 dium & letitiam, & exultabunt de condonatis
 peccatis ossa per contritionem
 humiliata.

F I N I S.

D E S.

DESIDERASMVS

ROTERODAMVS DE VTI

LITATE COLOQVI

orum, ad lectorem.

DEO nunc omnes & in omnia
 per uniuersum orbem grassatur
 comitata Furijs *ij d' iacobij*, ut tutu-
 tum nō sit ullū emittere librum,
 nisi satellitio munitū. Quāquam
 quid satis esse tutū possit aduersus
 sycophantæ morsum, qui uelut
 aspis ad uocem incantantis, ita ad omnem purgationem
 quāuis iustissimā, obturat aures? Prima pars huius
 operis, quæ mea fuit & non mea, temeritate cuiusdā erat
 edita. Quam quum ingenti applausu uiderem exceptam
 à studiosis, abusus sum affectu uulgari ad profectum studiorū.
 Quandoquidem nec medici semper ægrotis ministrant
 saluberrima, sed illis nōnihil concedunt ob hoc ipsum,
 quod uehementer appetāt. Itidē mihi uisum est, hoc
 genus illecebris inescare tenerā etatem, quæ iucundis facilius
 ducitur, quàm serijs aut exactis. Itaq; quod editum
 erat repurgauī, deinde adieci, quæ moribus etiā formandis
 conducere, uelut irrepens in animos adolescentiū, quos rectè
 scripsit Aristoteles in idoneos auditores Ethicæ philosophiæ,
 dūtaxat eius quæ serijs præceptis traditur. Quod si quis
 clamet, indecorū homini seni sic pueri liter ludere,
 nihil moror quàm pueriliter, modo utiliter. Et si laudantur
 literatores etate prouecti, qui pueritiæ crustulis blandiuntur,
 clementa uelint ut discere primæ

mihi non arbitror uitio uerti debere, quod simili studio
 iuuentutem illecto, uel ad elegantiam Latini sermonis,
 uel ad pietatē. Adde, quod bona prudentiæ pars est, nosse
 stultas uulgi cupiditates, & absurdas opiniones. Eas ar-
 bitror satius ex hoc libello discere, quàm experientia, stul-
 torum magistra. Multis amara sunt grammatices præce-
 pta. Aristotelis Ethice non est apta pueris. Theologia
 Scoti minus, ne uiris quidem admodum utilis ad parandam
 bonam mentē: & plurimū habet momenti, gustum
 optimarum rerum protinus in seuisse teneris animis. Et
 haud scio, an quicquā discitur felicius, quàm quod luden-
 do discitur. Est hoc nimirum sanctissimū fallendi genus,
 per imposturā dare beneficium. Laudantur enim medi-
 ci, qui sic fallunt egrotos. Et tamē si nihil hic aliud quàm
 nugatus fuissē, uidebantur laturi: nunc quoniā præter
 linguæ policiem, inspersi quædam, quæ mentem instruāt
 ad religionem, calumniantur, ac perinde quasi dogmata
 Christianæ professionis hic seriō pronuncientur, ita syl-
 labas etiam ad uiuum excutiunt. Id quàm faciunt iniquē,
 magis erit perspicuum, ubi declararo colloquiorum di-
 quot non uulgarem utilitatem. Vt enim omittam tot se-
 rias sententias medijs iocis admixtas, tot fabulas, tot histo-
 rias, tot rerum naturas dignas cognitu: In colloquio de
 uisendo loca sacra, cohibetur superstitiosus & immodi-
 cus quorundā affectus, qui summā pietatem esse ducunt
 uidisse Hierosolymā, et huc per tanta terrarum marisq;
 spatia currūt senes episcopi, relicto grege, qui curandus
 erat: huc uiri principes, relicta familia ac ditione: huc
 mariti, relictis domi liberis & uxore, quorum moribus
 ac pudicitia necessarius erat custos, huc adolescentes ac
 fœmī

fœminæ, non sine graui discrimine morum & integritatis. Quidam etiã iterum atq; iterum recurrūt, nec aliud faciunt per omnem uitam, & interim superstitioni, inconstantie, stultitiæ, temeritati prætextitur religionis titulus, ac desertor suorum contra doctrinam Pauli, sanctimonie laudem aufert, ac sibi quoq; pietatis omnes numeros expleſſe uidetur. Paul. 1. Timoth. 2. intrepidè pronunciat: Si quis autem suorum & maxime domesticorū curam non habet, fidem abnegauit, & est infideli deterior. Atqui hïc Paulus loqui uidetur de uiduis, quæ liberos atq; nepotes negligunt, idq; pretextu religionis, dum sese mancipent obsequijs ecclesie. Quid dicturus de maritis, qui destitutis teneris liberis, uxore iuuençula, idq; in retenui, proficiscuntur Hierosolymã? Ex multis unicum exemplum proferã, nec tam recens, ut metuenda sit inuidia: nec tam uctus, quin nepotes supersint, quos damni magnitudo non sinit obliuisci rei gestæ.

Vir quidã præpotens decreuerat ante mortem inuisere Hierosolymã, pio quidem animo, sed parum felici consilio. Rebus igitur ordinatis, facultatum omnium, uxoris, quam grauidã reliquit, oppidorum & arcium curam tutelamq; cõmisit Archiepiscopo, ceu parenti. Vbi rumor allatus est, hominẽ in ea peregrinatione perisse, Archiepiscopus pro parente gessit prædonem, occupauit possessiones omnes defuncti: deniq; & arcem munitiorem, in quam grauida cõfugerat, ui expugnauit: & ne superesset ultor atrocissimi facti, grauida confossa simul cum fœtu periit. Nonne pium erat, tali uiro dissuadere periculosam, & non necessariam profectiõnem? Huius generis quàm multa cõperiuntur exempla, cæteris æstimandum

relinquo. Ne quid interim dicā de sumptibus, quos ut fateamur non omnino perire, tamen nemo prudens nō fatetur, in usus longē meliores expendi potuisse. Quod autē ad religionem attinet, diuus Hieronymus laudat Hilarionē, quod quū esset Palestinus, & in Palestina uiuere, tamen semel duntaxat uisit Hierosolymam, ob loci uiciniam, ne uideretur contemnere loca sacra. Si merito laudatus est Hilarion, quod abstinuit ab Hierosolyma, tam uicinus, ne Deum angusto loco claudere uideretur: semel tantū adierit, ob loci propinquitatē, ne quos offenderet: quid dicendū de his, qui ex Anglia & Scotia tantis impendijs per tot discrimina petunt Hierosolymam, praesertim domi relictis charissimis, quibus iuxta doctrinā Apostoli debēt perpetuā curam? Clamat sanctus Hieronymus, Non magnū est Hierosolymis fuisse, sed bene uixisse magnū est. Et tamē etate Hieronymi probabile est, euidentior uestigia ueterū monumentorū extitisse, quā nunc extant. De uotis disputationem alijs relinquo, tantū hoc agit colloquium, ne quis temere talia uota suscipiat: id esse uerum, declarant haec mea uerba: Praesertim quum domi haberē uxore, integra adhuc etate, liberos, & familiam quae pendebat ex me, & opera mea quotidiana alebatur: & cetera quae sequuntur. De uotis igitur susceptis nihil dicā, nisi quod si summus essem pontifex, non admodū grauatē relaxarem obstrictos. In suscipiendis, quemadmodum fateor fieri posse, ut aliquis cum fructu pietatis eat Hierosolymā: ita non dubitarem multis ex rerum circumstantijs dare consilium, ut eas impensas, tempus & operam insumerent in alia quae propius conducunt ad ueram pietatem. Haec arbitror esse pia, eoque consy

considerata multorum uel leuitate, uel ignorãtia, uel super-
 stitione, uisum est super ea re monere iuuentutē: neq;
 uideo quos offendere debeat hæc admonitio, nisi forte
 quosdã istos, quibus charior est quæstus, quàm pietas.

Nec illic damno pontificias indulgentias, aut diplo-
 mata, sed taxo nugacissimum nugatorem, qui ne cogitãs
 quidem de corrigenda uita, totã spem collocarit in con-
 donationibus humanis. Hic si quis mihi cõsideret, quan-
 ta iactura pietatis nata sit inter mortales, partim ex eor-
 um uitio, qui prostituunt Pontificias indulgentias, pari-
 tim eorum culpa, qui illas secus, quàm oportet, accipiunt,
 fatebitur operæpretium iuuentutem super hac re com-
 monitam esse. Verum hoc modo parum consultum est
 commissionarijs. Audio ò bone, si uiri boni sunt, gaude-
 bunt esse monitos simplices: sin potior est illis quæstus,
 quàm pietas, ualeant.

In colloquio de captãdis sacerdotijs taxo eos, qui Ro-
 mã cursitant, uenãturq; sacerdotia, crebrò graui iactura
 tum morũ, tũ pecunæ, eoq; deduco sermonē, ut sacerdos
 pro cõcubina, lectione bonorum autorũ semet obletetur.

In militis confessione, taxo facinora militum, & im-
 piam militum confessionem, ut adolescentes ab eiusmodi
 moribus abhorreant.

In monitis pedagogicis doceo puerum uerecundiam
 ac mores ætati decoros.

In pietate puerili, nõnne pijs præceptis imbuo pueri-
 lem animum ad studium pietatis? Nam quod quidã arro-
 debant de cõfessione, mera fuit calumniã, cui iam pridem
 respondi. Doceo cõfessionem esse suscipiendam perinde
 quasi nobis esset instituta à Christo. Cæterum an id sit

factū, nec refellere est animus, nec asseuerare, quod nec mihi satis persuasum est, nec alijs probare possim. Quod autem admoneo de genere uite seriò deligendo, deq; seligendo sacerdote cui committas arcana tua, iudicabam adolescentibus esse necessarium, nec uideo quur me debeat poenitere. At sic erunt pauciores monachi & sacerdotes. Fortassis erunt, sed meliores. Idem probabit quisquis uerè monachus est. Porrò qui uenantur profelytos uel ad prædā, uel ob superstitionem, dignissimi sunt, qui omnibus omnium scriptis traducantur, quò resipiscant.

In conuiuio prophano non damno cōstitutiones ecclesie de ieiunijs, ac delectum ciborū, sed indico superstitionem quorundā, qui his plus tribuunt, quàm oportet, negligentes eorū, quæ magis faciunt ad pietatem, damnoq; eorum crudelitātē, qui hæc exigūt ab his, à quibus ecclesie mens non exigit. Item eorum præposteram sanctimoniam, qui ex huiusmodi rebus cōdemnant proximū. Hic si quis reputet quanta uera pietatis lues hinc nata sit inter mortales, fatebitur uix aliā admonitiōē esse magis necessariā: sed hac de re copiosius aliās respondebimus.

In conuiuio religioso quum omnes faciam alienos à sacris, omnes coniugatos, satis doceo quale debeat esse conuiuium omnium Christianorum. Ad quam formam si sacerdotes quidam et monachi conferant sua cōiuiua, intelligent quantum absint ab ea perfectione, qua conueniebat illos laicis antecellere.

In apotheci doceo quantum honoris debeat egre gijs uiris, qui suis uigilijs bene meriti sunt de liberalibus studijs.

Sunt inepti, quibus colloquium proci & puella uideatur

tur lasciuum, quum nihil fingi possit castius. Si res honesta est matrimoniū, et prociū agere honestum est. Atque utinam omnes proci tales essent, qualem hīc fingo, nec alijs colloquijs coirent matrimonia. Quid facias istis ingenijs tetricis, & ab omnibus Gratijs alienis, quibus impudicum uidetur quicquid amicum est ac festiuū? Hęc puella negat proci discessuro osculum, quò totam uirginitatem illi seruet illibatam. Quid autem nūc uulgò non dant puellę procis? Deinde non uident quàm multa philosophica sint inspersa iocis, de nō precipitando coniugio, de delectu non solum corporū, sed multò magis animorum, de firmitate coniugij, de non cōtrahendo matrimonio sine consensu parentū, de castè colendo matrimonio, de sanctè educādis liberis: postremò puella cōprecatur Christum, ut illius auspicijs, sit felix connubium. An hęc non conuenit scire iuuenes? Et qui hanc lectionem ob lasciuiam putant esse noxiam pueris, patiuntur illis prælegi Plautum & facetias Poggi. Præclara iudicia.

In uirgine misogamo detestor eos, qui adolescētes aut puellas inuitis parentibus pelliciūt in monasterium, abutentes illorum uel simplicitate, uel superstitione, persuadentes eis non esse spem salutis extra monasteria. Nisi talibus piscatoribus plenus est mundus, nisi innumera felicissima ingenia per istos infelicissimè sepeliūtur ac defodiuntur uiua, quę fuissent electa uasa domini, si iudicio sumpsissent institutum nature congruens, non rectè admonui: at si quando cogar in hoc argumento proferre quod sentio, sic depingā & plagiarios illos, & ipsius mali magnitudinem, ut nullus non fassurus sit me non sine causa hęc monuisse: quanquàm ciuilitè id quidem.

à me factum est, ne malis daretur ansa delinquendi.

In proximo colloquio, nō induco uirginem quæ professa mutarit institutum, sed quæ ante peractam professionem redierit ad parentes quos habebat optimos.

In Mempsigamo quàm multa sunt philosophica, de celandis maritorū uitijs, de non interrumpenda coniuugum beneuolentia, de sarcicendis offensis, de corrigendis maritorum moribus, de obsequijs erga maritos. Quid aliud docet Plutarchus, Aristoteles, & Xenophon, nisi quod hīc personæ uitam quandam addunt orationi?

In colloquio militis & Carthusiani, simul depingo & insaniam iuuenum qui procurrununt ad bellum: & pij Carthusiani uitam, quæ sine studiorum amore nō potest non esse tristis & inamœna.

In Pseudochoeco depingo quorundam ingenia, qui nati sunt ad mentiendum, quo quidem hominum genere nihil execrabilius: utinam esset rarius.

In colloquio adolescentis & scorti, nōne & lupanaria facio casta? Quid autē dici potuit efficacius, uel ad inuenerendam adolescentū animis pudicitia curā, uel ad reuocandas ab instituto nō minus ærumnoso, quàm turpi puellas ad quæstum expositas? Vnica uox cōmouit quosdam, quod impudica puella blandiens adolescenti, uocat illum suā mentulam, quū hoc apud nos uulgatissimū sit etiā honestis matronis. Hoc qui ferre nō potest, pro mea mentula scribat, mea uoluptas, aut si quid aliud mauult.

In cōuiuio poëtico, doceo cuiusmodi debeat esse conuiuium inter studiosos, parcum, sed festiuum & hilare, conditum literatis fabulis, sine rixis, sine obrectatione, sine turpiloquio.

In inquisitione, doceo summā catholicæ professionis, adq; aliquanto uiuidius ac liquidius, quàm docent Theologi quidam magni nominis, inter quos pono & Gersonem, quem interim honoris causa nomino. Ideo porrò fingo personā Lutherani, quò facilius redeant in cōcordiam, inter quos de præcipuis articulis orthodoxæ professionis cōuenit. Etiam si reliquam inquisitionis partem non addidi, propter hæc exulceratissima tempora.

In senili colloquio quàm multa uelut in speculo exhibentur, quæ uel fugienda sunt in uita, uel uitam reddunt tranquillā. Hæc præstat adolescētes ex festiuis colloquijs quàm experimentis discere. Socrates philosophiā è cælo deduxit in terras, ego philosophiam etiam in lusus, cōfabulationes, & computationes deduxi. Oportet enim & ludicra Christianorum sapere philosophiam.

In Ptochoplusijs quàm multa sunt, ad quæ pastores rusticani, rudes & indocti, nihilq; minus quàm pastores possint suam uitā corrigere? Prætereaq; ad tollendū stultam gloriam uestium, rursus ad coercendam illorum insaniam, qui monachorum cultum execrantur, quasi perse mala sit uestis. Et obiter describitur forma, quales debeant esse monachi, qui per uicos obambulāt. Neq; enim admodum multi tales sunt, quales hīc describo.

In erudita puella simul & Paula, Eustochij, Marcelle, uetus exemplū renouo, quæ cum integritate morum coniunxerunt studium literarū, & monachos abbatesq; sacrorum studiorum osiores, luxui, ocio, uenationibus, alcaq; deditos, puella coniugata exemplo extimulo ad aliud studiorum genus ipsis magis congruens.

In spectro detego technas impostorum, qui credulis
 simpli

simplicium animis solent illudere, fingentes apparitiones demonum et animarum, uocesq; diuinis. Quam uerò pestem hæc præstigia inuexerunt pietati Christianæ? Quoniam autem rudis ac simplex ætas huiusmodi fraudibus potissimum est obnoxia, uisum est exemplo non in amœno depingere modum imposturæ. Sic impositum fuit Cestino Pont. Romano. Sic Bernæ delusus iuuenis à monachis. Sic cõmentitijs oraculis et hodie plurimi diluduntur.

Nec minima pars humanarum calamitatum est Alciuistica, quæ doctis etiã & cordatis uiris imponit, adeo morbus hic adlubescit, si quem corripuerit. Huic affinis est magia, eodẽ nomine, sed cognomine blandiens naturalis. Similes imposturas taxo in Hippoplano, & Pthochologia, rursus in conuiuio fabuloso. Ex his si nihil aliud discerent pueri, quàm Latine loqui, quantò plus laudis mereretur industria, qui per lusum ac uoluptatẽ id facio, quàm illorum, qui miseræ iuuetui Mãmethreptos, Brachylogos, Catholicontas, & significandi modos obtrudebant.

In Puerpera, præter naturalium rerum cognitionem, quàm multa sunt mortalia de cura matrum erga liberos, primum infantes, mox grandiores.

In peregrinatione religionis ergò, taxo istos, qui per tumultum eiecerunt omnes imagines è templis: rursus eos qui insaniant in peregrinationes, quæ suscipiuntur prætextu religionis, unde iam & sodalitates inuenta sunt. Qui Hierosolymæ fuerunt, equites aurati uocantur, scq; fratres uocant, & in die palmarum serio rem agunt ridiculam, fune trahentes asinum, ipsi non multum differentes ab asino ligneo, quem trahunt. Id imitati sunt qui Compostellam adierunt. Dentur hæc sanè, dentur affectibus bonis

hominum, at non ferendum quod hinc sibi uindicat pietatem. Notantur & ij, qui reliquias incertas pro certis ostendunt, qui his plus tribuunt quam oportet, qui quæstum ex his sordide faciunt.

In Ichthyophagia tracto questionem de constitutionibus humanis, quas quidem prorsus reijciunt, multum aberrantes à recta ratione, quidam propemodum ante ponunt diuinis legibus: rursus alij abutuntur et diuinis, & humanis constitutionibus ad quæstum ac tyrannidem. Cogor itaque partem utranque ad moderationem temperare, inquirens unde natae sint, & quibus gradibus huc usque progressæ constitutiones humane, quos & quatenus obligent, ad quid conducant, quantum distent à diuinis, obiter indicans præpostera mortalium iudicia, quibus iam olim mundus plenus est, & unde totus hic orbis tumultus natus est. Hæc ideo quoque tractaui copiosius, quò doctis suppeditarem occasionem accuratius hisce de rebus scribendi. Nam quæ adhuc prodierunt, non satis faciunt curiosis. Traducere scortationem, temulentiam, adulterium, non perinde ad rem pertinebat, quãdoquidem hæc mala nullum fallunt: sed ex his est periculum ueræ pietatis, quæ uel non sentiuntur, uel sanctimonie fallaci specie blandiuntur. Quod si quis calumniatur, personis sordidis affingi Theologicam disputationem, & ab his talia nunc in omnibus conuiujs disputantur, & huiusmodi personis opus erat familiarius crassiusque re tractaturo.

In funere, quoniam mors arguere solet Christianam fiduciam, in duobus idiotis depinxi diuersum mortis genus, uelut imagine uiua ponens ob oculos dissimilem excessum eorum qui fidunt rebus cõmenticijs, & qui spem salutis

salutis fixerunt in misericordia domini, obiter taxans diuitum stultissimam ambitionem, qui luxum ac superbiam suam & ultra mortem proferunt, quam mors saltem debebat auferre: simul eorum perstringens uitium, qui sui compendii gratia stultitia locupletum abutuntur, quam ipsi potissimum debebant corrigere. Quis enim audebit liberè monere potentes ac diuites, si monachi, qui se profitentur mundo mortuos, palpantur illorum uitij? Si nulli tales sunt, quales descripsi, tamen ostensum est exemplum quod oportet uitari: sin uulgo referuntur longè his quæ proposuimus execrabiliora, qui sunt æqui, meam agnoscat ciuilitatem, suumque uitium corrigat, & si uitio uacant ipsi, alios peccantes uel emendent, uel coërceat. Nullum ordinem perstrinximus, nisi forte totum Christianismum infamat, qui quidquam monendi gratia dixerit in corruptos Christianorum mores. Quos tantopere mouet honos ordinis, eos in primis cõpescere debebant, qui palam factis suis dehonestant ordinem. Nunc cum illos ut germanos sodales agnoscant, foueant ac tueantur, qua fronte causantur à benemouente lædi existimatione ordinis? Quanquam quæ ratio dictitat, sic habendam huius aut illius humane sodalitatis rationem, ut publicam Christianorum utilitatem negligas?

In differentia uerborum ac rerum, taxo præpostera quorundam iudicia.

In cõuiuio uario, cõmonstro rem ciuilitati cõgruam.

In Charonte detestor bellum inter Christianos.

In synodo grammaticorum rideo studium cuiusdam Charitufiani, suo iudicio doctissimi, qui quum in Græcas literas soleat stolidissime debacchari, nunc libro suo indiderit Græcū titulum, sed ridicule, Anticomaritas dicēs, quos appellare

pellare poterat Antimarianos, uel Antidicomarianos.

In Cyclope taxo quosdam, qui Euangeliū semper habent in ore, quum in uita nihil sit Euangelicum.

In cōiugio impari pono ob oculos uulgi stultitiā, qui in sponsalibus supputāt dotis modū, nec ad rationem uocāt sponsi scabiem lepra deteriore. Atq; id hodie fit tam passim, ut nemo miretur, cū nihil sit in liberos crudelius.

In cmentita nobilitate depingo genus hominum, qui sub umbra nobilitatis existimāt sibi nihil non licere, quæ præcipua pestis est Germaniæ.

In senatulo traducturus eram uitia quædam mulierum, sed ciuilitate, ne quis expectet tale quippiam quale habet Iuuenalis: uerum hoc agenti, obortus est quidam *ἰν πρὸς αὐτὴν* & lupus, ut aiunt, in fabula. Reliqua ferè comparata sunt ad uoluptatem, sed nō illiberalem. Non hoc est dehonestare ordines, sed erudire. Quapropter omnibus ordinibus & priuatim & publicè rectius consulti fuerit, si deposita quiduis calumniandi rabie candidis animis amplectamur omnes, quicquid pio studio in publicam utilitatem adfertur. Alijs aliæ sunt dotes, & alios alia capiunt, milleq; modis homines trahuntur ad pietatem. Laudatū est Iuueni studiū, qui sacram Euangeliorum historiā carmine prodidit. Nec sua laude fraudatus est Arator, qui idem fecit in Acta apostolorū. Aduersus hæreticos tubam intendit Hilarius, argutatur Augustinus, Hieronymus dialogis pugnat, Prudentius uario metri genere dimicat. Thomas & Scotus dialectices ac philosophiæ præsijs pugnat. Simile studium omnium, sed dissimilis singulorum ratio. Nō reprehenditur diuersitas, quæ scopum eundem petit. Prælegitur pueris
Petrus

Petrus Hispanus, quò dociliores ueniant ad Aristotelem. Multum enim promouit, qui gustū dedit. Atqui hic libellus, si tenere publi prælegatur, tradet illos ad multas disciplinas magis habiles, ad poëticen, ad rhetoricen, ad physicen, ad ethicen, demum ad ea, quæ sunt pietatis Christianæ. Stulti personâ suscepti, factus ipse mearū rerum encomiastes: sed huc me cōpulsit, partim quorundam improbitas nihil non calumniantiū, partim Christianæ iuuetutis utilitas, in quā oportet omnes omnibus studijs incūbere.

Hæc ita quū habeant, omnibusq; qui literas didicerūt perspicua sint, est tamen quoddā hominum genus mirebliteon, deputatos appellant Galli, opinor quod male putati sint, aut certe plus satis putati, qui sic pronunciat de meis colloquijs, opus esse fugiendū præsertim monachis, quos illi religiosos appellant, & adolescentibus, eo quod ieiunia, & abstinentiæ ecclesiæ parui penderētur, beatæ Virginis & sanctorū pro ludibrio haberētur suffragia, uirginitas si cōiugio cōferatur, nullius esse aut parui momenti, religionis etiam dissuaderetur omnibus ingressus: quodque in eo arduæ difficilesq; Theologiæ quæstiones grāmaticulis proponantur, contra statuta per magistrōs in artibus iurata. Agnoscis mi lector Atticam eloquentiā. Ut ad postremū primo loco respondeā, quid artium magistri proponant grammaticulis, nescio, quæ tractantur in colloquijs, de symbolo, de missa, de ieiunijs, de uotis, de cōfessione, nihil habent Theologicæ difficultatis, sed eius generis sunt, ut non oporteat ea quenquā nescire. Et si pueris præleguntur epistolæ Pauli, quid periculi est, si gustus quidā illis præbeat Theologicæ disputationis? Ad hæc quum nō ignorent pueris sophistices candidatis

datis perplexas de personis diuinis statim quaestiones sum-
 ma difficultatis proponi, ne dicā ociose subtilitatis, cur
 nolunt pueros hoc discere, quod ad comunem uitā perti-
 net. Iam si putāt nihil referre, quid sub qua persona dica-
 tur, intelligūt opinor, quā multa cōperiantur in Euan-
 gelicis & apostolicis literis, quæ secundū hanc legē ma-
 nifestam habent blasphemiam. Multis locis approbo ieu-
 nium, nusquā damno. Qui secus asseuerat, eum declara-
 bo impudentissimē mentiri. Sed in pietate puerili, inquit,
 legūtur hæc uerba, Cum ieiunio mihi nihil est negotij.
 Finge hæc uerba dici sub persona militis aut temulen-
 ti, num protinus Erasmus damnat ieiunia? Non opinor.
 Nunc dicuntur ab adolescente nondum adulto, quā eta-
 tem lex non obstringit ad ieiunandū: & tamen is adole-
 scens preparat se ad iusta ieiunia. Sic enim subiicit, Sed
 tamen si sensero opus, prandeo cœnoq; parcius, quō me
 præbeam alacriorem studijs pietatis per diem festum.

Abstinencias uerō quādam damnem, declarant hæc uer-
 ba, quæ sunt in cōuiuio prophano. In plerisq; non res, sed
 animus discernit nos à Iudeis. Illi manū abjuncbāt à cer-
 tis cibis, uelut ab immundis & animum inquinaturis.
 Nos quum intelligamus omnia munda esse mundis, ta-
 men carni lasciuenti uelut equo ferocienti pabulū subdu-
 cimus, quo magis sit audiens dicto spiritui. Nonnunquā
 immoderatū suauium rerum usum abstinentie molestia
 castigamus. Paulō post reddit rationem, quare ecclesia
 interdixerit esum quorundā ciborum, Omnibus, inquit,
 conducet. Nam tenuibus cochleis aut ranis licebit uesci,
 aut cœpas, porrūm ue arrodere, mediocres detrahent
 nonnihil quotidianis obsonijs: quod si quid diuites deli-

ciantur hac occasione, suæ gulæ imputent, non incusent ecclesiæ constitutionem. Mox loquor his similia. Rursus aliquantò post, Scio medicis magnopere damnatum esse piscium esum, sed secus uisum est maioribus nostris, quibus obtemperare religiosum est. Inibi protinus doceo hic uitandum etiam offendiculum infirmorum.

Aequè falsum est, in colloquijs irrideri suffragia beatæ Virginis, & aliorum sanctorum, sed illos irrideo qui petunt à sanctis, quæ non auderent à bono uiro petere, aut hoc animo petunt à certis diuis, quasi hoc aut illud hic aut ille citius uelit, aut possit præstare, quàm alius, aut quàm ipse Christus. Imò in puerili pietate, sic loquitur puer: Salutem dixi nonnullis. Quibus? Christo ac diuis aliquot. Et aliquantò post: Rursus tribus uerbis saluto Iesum, ac diuos diuasq; omnes, sed nominatim Virginem matrem, tum eos quos habeo mihi peculiare. Et infra commemorat nominatim quos diuos salutet quotidie.

Mirum uerò si procius amans laudat nuptias, dicitq; castum coniugium non multum abesse, à laude uirginitatis, quum Augustinus patriarcharum polygamiam anteponat nostro coelibatui.

Quod obijciunt de ingressu religionis, quàm sit manifesta uanitatis, declarant mea uerba in uirgine Misogamo: sic enim loquitur uirgo: Damnas igitur hoc totum uitæ institutum? Respondet iuuenis, Nequaquam, uerum quem admodum nemini suadere uelim, ut quæ se in hoc uitæ genus coniecerit, luctetur emergere, ita non dubitem hortari puellas omnes, præsertim indolis generosæ, ne se temere eo præcipitent, unde post se non possint explicare. Hæc est illius colloquij conclusio, ut cunq; certatum est argumentis.

tis. Obsecro, an hoc est omnibus dissuadere ingressum religionis? Non damnatur ingressus, sed præcepta temeritas damnatur. Hæc igitur malitiose detorquent ad calumniam. At non perpendunt quàm multa illic discunt grammaticuli, quæ pugnant cum decretis Lutheranorum.

In puerili pietate traditur ratio bene & utiliter audiendi missam. Docetur ratio bene & efficaciter cõfiteri. Admonetur puer ut antè quàm sumat eucharistiam, confessione purget animum. Ibidem docentur grammaticuli, quæ recepta sunt usu populi Christiani, quæ tamen in sacris literis nõ habeantur, hæctenus esse seruanda ne cui simus offendiculo.

In profano cõuiuio docentur, magis obtemperandum Pontificum constitutionibus, quàm medicorum cõsilijs: tantum admonenter, in necessitate cessare uigorem constitutionis humane, & mentem legislatoris. Ibidem probat quispiam benignitatem in monachorũ collegia, modo detur ad usum, nõ ad luxum, & potissimum detur religionis disciplinam obseruantibus.

De constitutionibus humanis hæc pronuntiantur in colloquio *ἰσοπαγία*, Pugnent qui uolent, ego censeo leges maiorum reuerenter suscipiendas et obseruandas religiose, uelut à Deo profectas, nec esse tutum, nec esse piuum, de potestate publica sinistram concipere aut serere suspensionem. Et si quid est tyrannidis, quod tamen nõ cogat ad impietatem, satius est ferre, quàm seditiose relutari. Huiusmodi permulta grammaticuli discunt ex meis colloquijs, quibus sic obmurmurant isti. Sed indecorum est Theologum iocari: saltem hoc mihi concedant apud pueros, quod ipsi permittunt sibi uiri apud uiros in uespe

rijs, ut uocant, rem insulsam insulso uocabulo.

Insulas calumnias quas in Hispanijs obiecere quidam, ostendi mera esse somnia hominū, nec sobriorū, nec Latine scientiū. Nec minus indoctū est, quod quidā pronuntiauit hereticē dictū, quod in symbolo pater dicitur simpliciter autor omniū. Verū n is deceptus inscitia Latini sermonis, existimat autorē nihil aliud quā creatorē aut fabricatorē significare. Atqui si cōsulat eos qui callēt elegantia Romani sermonis, si cuoluat Hilariū, aliosq; uerustos autores, cōperiet autoritatem accipi pro eo quod scholastici uocāt rationē perfectissimā principij, eoq; patri peculiariter tribuūt, & autoris nomine sēpe designāt patrem, quū personas inter se conferunt. An pater recte dicatur causa filij, nihil mea refert quū nunquā co uerbo sim abusus, nisi quod illud est uerissimum, nos de Deo nō posse loqui nisi uerbis improprijs, nec magis propriū uerbum est fons, aut principium, aut origo, quā causa.

Iam hinc mihi perpende lector quales sint interdum, qui suis sententijs homines pertrahunt ad incendiū. Nihil turpius quā reprehendere quod non intelligas. At ista quiduis calumniandi febris, quid aliud gignit quā amarulentiā ac disidia? Quin potius aliena candidē interpretemur, nec statim nostra pro oraculis haberi uelimus, nec eorū iudicia pro oraculis ducamus, qui quod legunt nō intelligunt. Vbi in cōsilio est odiū, ibi cecum est iudicium. Pacificator uniuersorū spiritus, qui suis organis uarijs utitur modis, faciat nos omnes concordēs & unanimes in sana doctrina, sanētisq; moribus, quo contingat pariter ad cœlestis Hierosolymæ, quæ nescit ulla disidia, consortium peruenire. Amen.

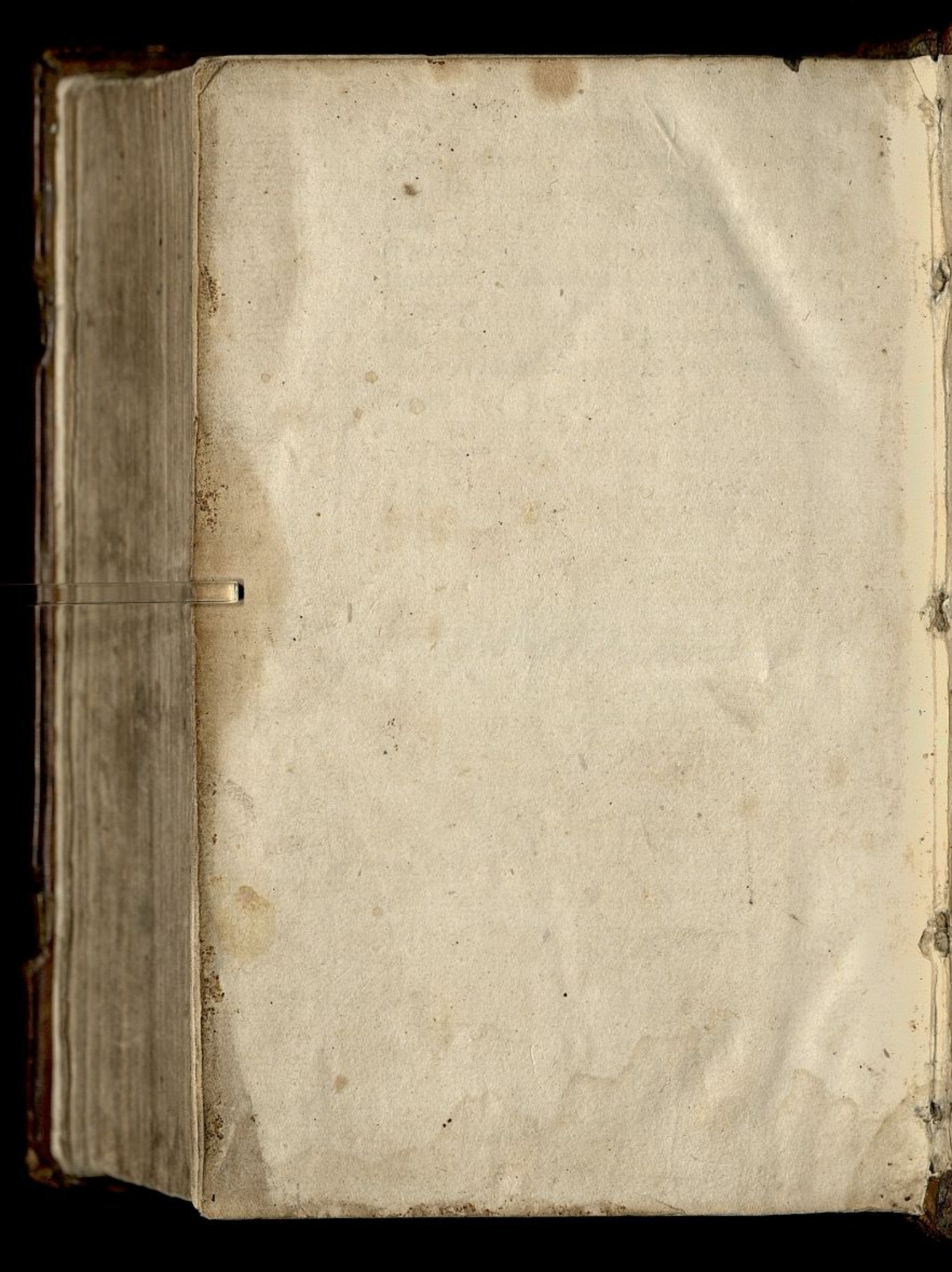
I N D E X.

I N D E X C O L L O	pagina	24
Q V I O R V M.	Diluculum	334
A B batis & erudite pagi	Diuerforia	219
A na	291 Echo	458
Ἀγαμέμνων	491 Epicureus	625
Adolescentis & scorti. 226	Epithalamium Petri Aegii	
Alcumistica	310 dij	295
Amicitia	604 Euntes in ludū literarium,	
Apotheosis Capnionis pa	pagina	60
gina	151 Exequia Scraphica	588
Ἀπροδίουσσα	509 Exorcismus	301
Ars notoria	545 Funus	449
Ἀσραγαλισμός	518 Γόρουτολογία	261
Charon	480 Herilia iussa	34
Conuiuium fabulosum. 327	Hippoplanus	518
Conuiuium poëticum 231	Impostura	501
Conuiuium prophanum 75	Inquisitio de fide	249
Conuiuium religiosum 107	Ἰχθυοφαγία	394
Concio, siue Medardus pa	Ἰππὺς ἀνίππω	510
gina	548 Lusus pueriles	43
Copie compendium 101	Militis & Carthusiani	200
Cyclops	502 Monitoria pedagogica	38
Deambulatio	15 Naufragium	710
De captādis sacerdotijs pa	Νυφάλιον συμπόσιον	540
gina	28 Opulentia sordida	577
De itinere	14 Percontantis domest.	18
De rebus ac uocabulis pa	Percontantis de uarijs	11
gina	475 Percontantis reducem	14
De ualetudine	9 Peregrinatio	362
De uotis temere susceptis	Philodoxus	366
		Pietas

I N D E X.

Pietas puerilis	48	Puerpera	342
Πολυδαΐα	470	Senatulus	527
Problema	617	Synodus grammat.	486
Proci & puella	158	Venatio	59
Pseudochei & Phylotemi		Virgo μισόγαμος, id est, ab-	
pagina	206	horrens à nuptijs	170
Πρωχολογία	322	Virgo pœnitens	180
Πρωχολόγιοι Frãcisani pa-		Vxor μεμψιγαμος	182
gina	276		

F I N I S.

✱KSIĘGARNIA✱

ANTYKWARIAT

DOM
KSIĄZKI
DOM

C 406675

